

מראות הצובאות

הרב יעקב ישראל לוגאסי שליט"א

בחסדי ה' עלי גברו - יעקב ישראל לוגאסי - פעיה"ק ירושלים - תמוז התשס"ט
מאמרים מעניין מעלת צניעות המלבושים, צניעות ההנהגה והדבור, הליכות והלכות צניעות, עניני
חינוך לצניעות, הלכות ייחוד מלווה בסיפורים ועובדות נפלאות - מבוסס על ספרנו "בנות ישראל"

● פתיחה ● הקדמה ● פרק א - פרקי התבוננות ● פרק ב - בת יהודית ● פרק ג - רציתי
להבין...!!! ● פרק ד - הנהגה במקומות עבודה ● פרק ה - הלכות צניעות כלליים הנוגעים לכל
מקום ● פרק ו - הלכות יחוד הנוגעים לכל מקום ובפרט למקומות עבודה ● פרק ז - הלכות צניעות
הנוגעות ללבוש ● פרק ח - משמרת למשמרת בנושא צניעות ● פרק ט - חנוך לנער ● פרק י - ערכה
וחובתה של הצניעות ● פרק יא - פרקי חיזוק ● פרק יב - מעשים שהיו ועוד יהיו... ● פרק יג - פניה
למנהלי ומעסיקי עובדות ● פרק יד - הלכות "קדושה וצניעות" ...

פתיחה

● כריכת הספר - מראת הצבאת ● השכל הוא הבושה, והבושה היא השכל ● הבושה משקפת את
מדת האמונה ● חידה ופתרונה !

הקדמה

● בכחן של נשים צדקניות להביא גאלה לעולם

פרק א - פרקי התבוננות

● א - בפריצת גדר הצניעות ראוי העולם לכליה ● ב - עון הפריצות מסלק שכינה מישראל, ולכך
נחשפים לכל פרעניות שבעולם ● ג - מסירות נפש של נשים צדקניות במצרים ● ד - אשה הפרוצה
בגדרי הצניעות - בכלל "מחטיאי הרבים" ● ה - למדנו יראת חטא מבתולה ● ו... - התבוננות -
להתייש את מרץ היצר לפריצות ● ז - אשה המוסרת נפשה לצניעות - עושה רעש ושמחה גדולה
בשמים ● ח - העדיף שתמות בתו ולא יכשלו בה בני אדם ● ט - התפללה לה' שינטל יפיה ממנה כדי
שלא יכשלו בה ● י - "ילדת הפלא" - מופת לצניעות ● יא - באיזה פנים תתראי עם האמהות
הקדושות בתחית המתים ● !?יב - עקר סבת סלוק השכינה מהבית וקשי הפרנסה - מעון חסר
צניעות ● יג - עקר הצלחת הבנים בתורה ויראת שמים - בזכות צניעות האם ● יד - עקר התקשטות
האשה בבית ולא בחוץ ● טו - פרצה גדולה בצניעות לקרות אנשים לנשים ונשים לאנשים בשם
הפרטי ● טז - שכרה של צניעות ● יז - האשר הגדול ביותר או ההפסד הגדול ביותר ● יח - גלוי
שגלה הבעל-שם-טוב על אברכי קדש "איסטמבול" ● יט - האשה בצניעות מלבושיה זוכה לבנים
הראויים להיות כהנים גדולים ● כ - כיצד זכתה אמו של מרן ה"חזון איש" לבן שכזה ● כא - צניעות
המלבושים לאשה היא עבודת ה' שלה, כמו לבישת ציצית ותפלין לאיש ● כב - כבוד האדם - מלבושו
(חז"ל) ● כג - הלבוש - יסוד החומה ● כד - האדם - נזר הבריאה ● כה - גדול כבוד האשה ● כו
- לבוש מלכות של הנשואה ● כז - צניעות - חזן והיפי האמתי ● כח - אולם גרבים לא היו ● כט -
מסירות נפש לצניעות ● ל - מי צריך ללמד ממי ● ?לא - מכתב לנשים מאת שר התורה ועמוד
ההוראה ● לב - בזכות נשים צדקניות ● לג - הבטחת האדמו"ר מקאליב שליט"א ● לד - "אין
אשה אלא ליפי" ● לה - אופי האשה ● לו - שכר פסיעות ● לז - המוכרות את כל קדשתן עבור
כמה פרוטות ● לח - שמרי על חנך ממי שזקוק לך, כדי שישאר לך חנך למי שאת זקוקה לו ● לט -
מלחמת צניעות - מלחמה עם השונא הגדול ביותר ● מ - זכות המפיצה חמר הדברת הפריצות ● מא

- מי הוא הקובע האמתי לשלום הארץ ומניעת הפגועים? • מב - שמחה אמיתית ונצחית לעמת שמחה מדמה וזמנית • מג - מעשה נורא מאמא ובה שלא שמרו צניעות וטהרה • מד - "חבי כמעט רגע..." (ישעיה כו, כ) • מה - מעשה נורא מאם מעולם העליון שהענישה את בתה שסרבה ללבש בגדי צניעות • מו - מעשה ב-400 נערים ונערות • מז - מעשה ב-93 בנות שמסרו נפשן למות על קדשתן • מח - מעשה בדבר נורא שפקד את עם ישראל בעון חטא העריות • מט - אגרת לבנות ישראל • נ - ותשחק ליום אחרון

פרק ב - בת יהודית

• מטירונות לקצונה • הקדמה • א - בגד אפנה - הלנו אתה אם לצרינו • ב - טהרת הנפש דורשת חמרות ולא קלות • ג - "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" • ד - מתלמידיו של אברהם אבינו, ומתלמידיו של בלעם הרשע • ה - למדנו יראת חטא מבתולה" (סוטה כב) • ו - כל הגדול מחברו, יצרו גדול הימנו • ז - בזמן שמדת הדין מתוחה - מדקדקין אף על עברות הקלות • ח - קיצוניות • ט - ערבנו את עצמו על בנינו ובנותינו • י - קדוש שם שמים על כל פסיעה ופסיעה • יא - תשובת המשקל • יב - בידינו לסתם פה מקטרגינו • יג - הצניעות - לצרך חיי נשואין מאשרים • יד - "אשרי אדם מפחד תמיד" • טו - כל העושה עברה בסתר - נפרעין ממנו בגלוי • טז - "חן וכבוד יתן ה'" • יז - "וראה בך ערות דבר ושב מאחריך" • יח - יש קונה עולמו בשעה אחת • יט - מראות הצובאות • כ - בזכות מסירות נפש / ספור • כא - רחל מבכה על בניה • כב - פאה נכרית • כג - מדברי הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל • כד - ועוד בענין פאה נכרית • כה - פאה שאינה נכרת - אסור תורה • כו - פאה נכרית שאינה נכרת - חלול השם • כז - דעת תורה בנושא פאה נכרית • כח - דברים ברורים ומפורשים ממרן פוסק הדור הגרי"ש אלישיב שליט"א • ... כט - עוד מהגרי"ש אלישיב שליט"א • ל - סיכום דברי הגרי"ש אלישיב שליט"א • לא - עוד בנושא פאה נכרית מהגר"ע יוסף שליט"א • לב - אשה הרוצה לילך בצניעות ובעלה מסרב, או להפך

פרק ג - רציתי להבין...!!!

• למה, בעצם • ההגיון במחיבות ההפרדה • מה בין "אהבה" ל"תאוה" • "דרכיה דרכי נעם" • מכתב בנושא צניעות ממרן ה"חזון איש" • "חוט השערה - שיר / הרב משה יהושע לנדא זצ"ל

פרק ד - הנהגה במקומות עבודה

• הקדמה • פתיחה (מתוך ספר מלבושי כבוד) • הנהגות למניעת קרוב וידידות • חובת השמירה על מרחק בעת העבודה • אספות בעניני העבודה • הדרך לעבודה וממנה • הלבוש בעבודה • הערות כלליות • אפנים שאסור לעבד במשרד אף על פי שאין שם אסור יחוד • אחריות אב ששולח את בתו לעבד במשרד

פרק ה - הלכות צניעות כלליים הנוגעים לכל מקום

• א. שחוק וקלות ראש • ב. קריצת ידים ורמיזת עינים • ג. נגיעה • ד. נגיעה בקרובות • ה. נתינת יד דרך נימוס • ו. אין עצה ואין תבונה לנגד ה' • ז. השתמשות בנשים • ח. ישיבה במקומות נפרדים • ט. מסיבות • י. נתינת מתנות • יא. קריאה בשם משפחה • יב. אסור הסתכלות • יג. שלא ללכת אחורי אשה • יד. הליכה לרופאים • טו. בקור איש חולה • טז. תספרת אצל איש • יז. מתנה לאשה • יח. נאום בפני גברים • יט. ישיבת משפחות בסעודות מרעים או בבתי מלון • כ. רקוד בפני גברים • כא. שירה בפני גברים • כב. נגיעה ולחיצת יד • כג. רחצה מערבת • כד. עשון סיגריות • כה. נסיעה באוטובוסים "מהדרין" • כו. צניעות ליד אחרים • כז. שרות צבאי ולאמי • כח. הופעות וסרטים • כט. לא להתעניין בענינים הצנועים של אחרים • ל. יציאה וטיול ברחוב • לא. צניעות בענין מלצרים ומלצריות ומחצה בשמחות • לב. דבור בקול רם או בקול שחוק ברחובות • לג. זהירות בדברים שכיחים • לד. ריצה ברחוב • לה. תלית בגדי כביסה במקום צנוע • לו. צניעות התסרקות וכו' והגשה לאורחים • לז. צניעות בשיחות טלפון • לח. הזהירות בענין השמעת קול זמר אשה • לט. השמעת

קול רעש על ידי הנעלים - פרצה בצניעות • מ. עמידה או התקהלות במקומות צרים, ובפרט בשמחות, ובפרט בלויית המת • מא. בענין אפור והתבשמות • מב. הצניעות בהתנהגות חברתית • מג. רבוי שיחה עם גברים • מד. נהיגה במכונית לאשה אינה מדרכי הצניעות • מה. אשה הנוסעת במונית או באוטובוס

פרק ו - הלכות יחוד הנוגעים לכל מקום ובפרט למקומות עבודה

• פתיחה • מהו יחוד • גיל היחוד • עם כמה אסור להתיחד • פרטים נוספים בהלכות יחוד • סיכום הלכות יחוד

פרק ז - הלכות צניעות הנוגעות ללבוש

• א. אסור יצור או מכירת בגדים הנוגדים להלכה • ב. שסע בחצאית • ג. צניעות המנעלים • ד. לבישת בגד אדם או משנה • ה. כסוי הצואר כהלכה • ו. חלוקים • ז. כסוי השרוולים כהלכה • ח. כסוי הרגלים כדת • ט. זהירות מגרבים שקופות • י. ארך השמלות כדין • יא. בגדים שקופים • יב. בגדים הדוקים • יג. בגדים בצבע העור • יד. חנוך הבנות למלבוש צנוע (מספר "מצות הנשים") • טו. זהירות מבגדי "מודה" אשר יסודם על אדני הפריצות • טז. דיני כסוי הראש • יז. חמר אסור גלוי שערות האשה

פרק ח - משמרת למשמרת בנושא צניעות

• מכתב לאשה במקום עבודה

פרק ט - חנוך לנער

• הקדמה • א - כמה פרטים בפקוח והשגחה על הבנים והבנות • ב - ילדה על אופנים • ג - שמירת הבנים והבנות מתערבת • ד - צניעות הבנות בבית • ה - למוד התעמלות, רקוד ומחול, לבנות • ו - לפקח על חמר הקריאה • ז - סכום כמה פרטים בחנוך • ח - מוסר והדרכה נפלאה לחנוך מרבנו ה"בן איש חי" • ט - תפלה עושה הרבה לחזוק והצלחת הבנים והבנות • י - למנע מלהראות במקום עובדים ושבים • יא - חנכה - אחד החגים הבודדים שבו יש מסר מיחד לנשים • יב - ואת צנועים - חכמה • יג - בזכות צניעות זוכים לטל תהיה

פרק י - ערכה וחובתה של הצניעות

• א - מהות הקדושה - מהי • ב - הקדושה טבועה בעם ישראל • ג - כל אשה לפי הרגשיה, כן מצבה הרוחני • ד - גאווה - גורם הפריצות • ה - ההתקשטות - עקרה בבית ולשם שמים • ו - אמותינו הצנועות • ז - בעלת נפש מטהרה - טבעי אצלה הרגשי קדושה • ח - העקר הוא צניעות פנימית הטבועה בעומק ההרגשה • ט - הבושה והצניעות משרשת בנפש כל אחד, אלא שצריך לישמה • י - מצוות עשה ולא תעשה התלויים בקדושה • יא - הנהגת צניעות בתוך הבית משרה קדושה ומצילה מכל חטא • יב - הפורצת גדר הקדושה, אשמה בהעדר הקדושה והיראה מבחורי ישראל • יג - הצנועה משרישה בעצמה מדת העונה • יד - הצנועה, אין מקומה בחברה השחצנית • טו - הצנועה משתחררת מעל התחרות • טז - כל יסוד ובנין היהדות תלוי בקדושת הנשים • יז - מכתב שנתפרסם לפני 50 שנה • יח - והנה הסבות אשר בעבורן הזנחה הצניעות הן: • יט - המנהגים הנלקחים מחקות הגויים - בכלל אסור ובחקותיהם לא תלכו • כ - אין לאשה ללבש בגד אדם • כא - צבעים מרעישים • כב - מוסר נורא מלאה אמנו ע"ה • כג - פאה נכרית • כד - ארך הבגדים • כה - גדר גדול - לעשות לשמלות מכפלת מלמטה • כו - תמונות נשים התלויות בבית • כז - בצניעות דבור האשה • כח - שלא לדבר מדברי סתר של אחרים או של עצמו • כט - שהנשים לא יהיו מצויים במקום מעבר אנשים • ל - זהירות תערבת בשעת חפה ושבע ברכות • לא - פרצה השכיחה בתזמרת השמחות • לב - פרצה המצויה בתערבת אנשים ונשים בבית הכנסת • לג - פרצת התערבת ברהוב, ובפרט בשבתות וימים טובים • לד - אסור לצאת לשוק מבשם • לה - אסור לאשה לילך בקומה זקופה ובשחצנות • לו - אסור להתעצל

בצניעות • לז - חובת בת ישראל • לח - שחד התאוה מסמא את עיני השכל מהאמת • לט - מוסר
חזוק לצניעות • מ - על ידי נשים צדקניות תבוא הגאלה במהרה בימינו אמן

פרק יא - פרקי חיזוק

א - לבקשת ישועה - הצניעות מהתנאים הראשונים • ב - עקר המבקש עכשו בשמים הוא ענין
הצניעות • ג - זכה להתגלות גדולה בזכות תקנות הצניעות • ד - בירושלים עיר הקדש, תקון
הצניעות פועל זכות לכל העולם • ה - האשה הנזהרת מקבלת שכר כל הדור • ו - תקון תקנת
גרבים שחורות, כגדר וסיג מפני הבאות • ז - הקבלה החשובה ביותר קדם תקיעת שופר • ח -
הלבוש לעתיד מאיר וקדוש לפי הלבוש בעולם הזה • ט - צניעות סימן לבושה, ובושה סימן לזרע
ישראל • י - מי שאין לו בושה, מעיד על גלגולו הקודם ומהיכן שרש נשמתו • יא - בעניני צניעות
אין לותר בשביל "שלום בית" • יב - שלום בית אמתי - כשהבית מתאים גם למדור השכינה • יג -
אל תטש תורת אמוך • יד - חובת חנוך לצניעות עד כדי מסירות נפש • טו - אוי לנו מיום הדין
והתוכחה • טז - על נושא הצניעות צריכים להתכונן ולעמד בפרץ ללא ותורים • יז - בלי ספק שכל
הצרות בדור בעון הפריצות • יח - "יסר בנך ויניחך ויתן מעדנים לנפשך" • יט - אשה כשרה
ממליכה קדשה על בעלה, ואפלו על מאכליה ותבשיליה • כ - מחלקת בגדולי עולם על סבת עכוב
הגאלה • כא - אמונה וברית הם ב' יסודות שנכתרו בהם עם ישראל • כב - מה שכרן של שומרי
הקדשה והאמונה • כג - כנגד אהל - סמל הצניעות - בעולם הזה • כד - זוכה לבנים כארזים
הנכרים בחשיבותם על בני דורם • כה - צאי לך בעקבי הצאן

פרק יב - מעשים שהיו ועוד יהיו...

א - "רק היום לא נורא, מחר כבר אשתנה" • "ב - מעשה שהיה • ג - ממש להפך ממה
שחשבתי • ד... בכל לבבך ובכל נפשך • ה - ספור הנסיון • ו - המלכדת • ז - לא יכלתי
סיסרתו מעשי את דבורי ...

פרק יג - פניה למנהלי ומעסיקי עובדות

• בעל המאה הוא בעל הדעה

פרק יד - הלכות "קדושה וצניעות" ...

א - להתרחק מהנשים, איסור הסתכלות • ב - איסור הסתכלות • ג - תכשיטים בשמים, צביעת
הפנים • ד - הליכה במקום שנמצאות שם נשים שלבושם אינו צנוע • ה - איסור הרהור
ותיקונו • ו - באיסור להלך אחר האשה, ולהתרחק מן הנסיונות • ז - פרועות ראש בפנויה, וכיסוי
הראש בנשואה • ח - שידוכים, הנהגות בין חתן לכלה לפני הנישואין • ט - איסור השתמשות
באשה - מקומות עבודה • י - קול באשה, אחותו, אמו • יא - אין שואלים בשלום אשה • יב,
קירוב בקרובי משפחה, וברופאים • יג. האיסור לרחוץ עם קרובי משפחה ורבו • יד. אל תרבה
שיחה עם האשה • טו. לעבור בין ב' נשים • טז. תקנון צניעות למרפאה דתית • יז. אליך אשת
חבר • יח. בעניין איסור ערבי שירה • יט. בגדי ג'ינס

כריכת הספר - מראת הצבאת

ויעש את הכיור נחשת ואת פנו נחשת במראת הצבאת אשר צבאו
פתח אהל מועד (שמות לח, ה)

בנות ישראל היו בידן מראות (העשויים מנחשת) שרואות בהן כשהן מתקשטות, ואף אותן לא עכבו מלהביא לנדבת המשכן, והיה מואס משה בהן מפני שעשויים ליצר הרע, אמר לו הקדוש ברוך הוא: קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים כשהיו בעליהם יגעים בעבודת פרך היו הולכות ומוליכות להם מאכל ומשתה ומאכילות אותם ונוטלות המראות... ומתעפרות ויולדות שם שניאמר תחת התפוח עוררתיך וזה שניאמר במראות הצובאות. ונעשה הכיור מהם שהוא לשום שלום בין איש לאשתו להשקות ממים שבתוכו למי שקנא לה בעלה ונסתרה... (רש"י)

השכל הוא הבושה, והבושה היא השכל

"השכל הוא הבושה, והבושה היא השכל" (ארחות צדיקים)

מותר האדם מן הבהמה - הוא השכל המתבטא בבושה הטבועה בכל בעל שכל, לעמת הבהמה חסרת השכל, וממילא חסרת הבושה. הרי שהשכל מחיב בושה, והבושה מסמלת את השכל.

ומוכן שמדת הבושה כוללת הרבה פרטים, מהם חיוביים הראויים לשבח, ומהם שליליים שאינם ראויים לשבח, וכגון: "לא הבישן למד", כי אז הבושה ממעטת את השכל. ולכך נצטוינו שלא להתבייש כדי להגביר את השכל. אולם לענין המלבוש והצניעות, ודאי הבושה חיובית ביותר, ובה נבדל האדם מן הבהמה, חסרת הצניעות והלבוש.

אצל אדם הראשון מצינו, כשאכל מעץ הדעת ונפקחו עיניו להיות מבדיל בין רע לטוב, נאמר: "ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי ערמים הם ויתפרו עלה תאנה" וגו' - הרי שהדעת מחיבת לבוש וצניעות.

וככל שהאדם יותר דעתן - הרי שהוא יותר צנוע בלבושו והנהגתו, וככל שהוא פחות דעתן ונוטה הוא יותר לבהמיות - הרי שהנהגתו ולבושו פחות צנוע. וכמו שאנו רואים אף אצל אלו שאינם שומרים דת יהודית, ולהבדיל אף אצל אמות העולם - האצילות שבהם, בעלות ההשפלה, לבושן צנוע והנהגתן צנועה, לכול הפחות כלפי חוץ, מה שאין כן הלבוש הפרוץ נוהגות בו נשים זולות בעלות נפש נמוכה ורוח שפלה.

כתב ב"ארחות צדיקים": "לא ראיתי ביטן חסר דעת, ולא דעתן בלי בושה". מדת הבושה היא אחת משלשה סימנים שנצטיינו בהם ישראל: ביטנים, רחמנים, גומלי חסדים. והפרוץ באחד מהם הנו פרוץ בכלם.

אמרו רז"ל: "עז פנים - לגיהנם, ובשת פנים - לגן עדן".

עוד בחיי אדם נתנו לנו רבותינו סימן לידע מי סופו יורש גיהנם, ומי הוא שסופו לגן עדן. המבחן הוא כפי בושתו או עזותו. על פי זה יבארו דברי הגמרא בבבבכות: בשעת פטירתו של רבן יוחנן בן זכאי אמרו לו תלמידיו: רבנו, ברכנו. אמר להם: יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם. אמרו לו תלמידיו: עד כאן?! [כלומר, אנו רוצים להיות יראי ה' יותר מבשר ודם, ולמה אתה מקצר בברכתך]. אמר להם: הלואי, הראיה - האדם עובר עברה בסתר ואומר: רק שלא יראני שום אדם. עד כאן.

ולכאורה מה ענה להם - הרי הם בקשו ברכה שתהא להם יראת ה' יותר מבשר ודם? והתשובה - שהוא ברכם שיהא להם מדת "הבושה", שהרי מפני מה ירא אדם לעבר עברות בגלוי? - מפני הבושה. ותלמידיו הבינו שרבן יוחנן ברכם שיהו יראים מה', דהינו מפחדים מענש ה' כמו שמפחדים מענשי השלטון, שהם בשר ודם. ועל כן אמרו לו: רבנו, עד כאן? - אנו רוצים לפחד מענשי שמים יותר מענשי בשר ודם. והוא ענה להם: לא נתפונתי לברככם על יראת הענש, אלא מדרגה גדולה מזו ברכתי אתכם - והוא שתזכו למדת הבושה, דהינו שתזכו לא ליראת הענש בלבד, אלא שתתבישו מהשם יתברך לפחות כמו שמתבישים מבשר ודם, וזו מדה נפלאה וחשובה הרבה יותר מיראת הענש. והטעם פשוט - מי שיש לו יראת הענש, אזי כשאינו ירא מהענש מאיזה סבה מסימת, אינו נמנע מלחטא, אבל הביטן, אפיו ואישיותו הנאצלים לא מרשים לו לעשות כתאות חפזו אף בסתר, וגם כשאינו ירא מענש, וזה אפיו ואישיותו העצמית שלא לעשות עולה מפאת הבושה הטבועה בו, ולא כן יראה חיצונית שיכולה שלא לעצרו באפנים מסימים.

ועל כן עז פנים - לגיהנם. העז פנים, שאין מצד אישיותו מעצורים מלעשות ככל העולה על לבו, הרי שיעשה ככל רצונו ויחטא לרב, ולכן

לגיהנם, אולם בשת פנים - לגן עדן, כי זהו אדם שלא בנקל יבא לידי חטא, כי אינו ירא מהענש גרידא, אלא אפיו ואישיותו לא מרשים לו לחטא.

וחכמינו, זכרונם לברכה, הזהירונו על מדת הצניעות והבושה, כמובא בשלחן ערוך (סימן ב): "לא ילבש חלוקו כשהוא יושב, אלא יקח חלוקו ויכניס בו ראשו וזרועותיו בעודו שוכב, ונמצא כשיקום שהוא מכסה". סעיף זה מדבר בישן ערם ללא בגדים, שלא יקום כמות שהוא ערם, אלא בעודו שוכב יעשה כנ"ל מתחת כסותו.

עוד שם: "אל יאמר הנני בחדרי חדרים מי רואני, כי הקדוש-ברוך-הוא מלא כל הארץ כבודו". ולקמן בסימן ג' (סעיף ב): "יהא צנוע בבית הפסא, ולא יגלה עצמו עד שישוב", ועוד סעיפים דומים לאלו נצטוינו כדי להחדיר בנו מדת הבושה. הרי שהלהפך - גלוי בשר - מראה על עזות וחציפות.

ואם דיני צניעות הנ"ל נאמרו לגברים - על אחת כמה וכמה לנשים, שהצניעות והבושה יפה להם ומחייבת אצלם ביותר.

הבה נתבונן! איזה דת כתורתנו הקדושה מצוה על צניעות יתרה אף אצל גברים - אין כתורתנו הקדושה הדורשת מן האדם להיות "אדם" ולהבדל ככל היותר מבהמה. הבושה והצניעות הלא הם ההבדלים המהותיים בין אדם לבהמה. כמה שאדם יותר צנוע, כמה שמקפיד איש, וכל שכן אשה, על פרט נוסף בצניעות בהנהגה ובלבוש - הרי שהוא יותר נכבד ומתקרב לשלמות האדם, והמדרגות בזה הן רבות מאד.

התורה דורשת מן האדם כמה שיותר להיות תואם למהות אדם, ולכן אין קיצוניות בצניעות, אין שיך בזה לומר חמרא או חסידות, להפך - כל המרבה הרי זו משבחת, כל הממעטת בהבלטתה ומצניעה עצמה - עולה לדרגת בת מלך, וכנאמר: "כל כבודה בת מלך - פנימה". כמה שיותר "פנימה" - יותר "בת מלך".

אל נא נשכח: "ישראל - בני מלכים הם", נאמר בגמרא. ואין לנו רשות להכתיב לעצמנו שמות שפלים ולהתנהג כשפלים, כמו שאין רשות לבן מלך להכתיב לעצמו תאר אחר מאשר בן מלך ולהתנהג בהתאם. בן מלך - הגם שגרש מבית מלכותו ונמצא בשפלות - אסור לו לשכח את מעמדו. הגם שנמצאים בשפלות, אשר סבה זאת בדרך כלל הגורמת לפרצת גדרי הצניעות - במחשבה שבה יתאפשר להשיג את המעמד או את המטרה - זו טעות גדולה. אשה הנוהגת בחסר צניעות בכונה שבה תמצא חן וכדומה, היא מכתובה לעצמה אישיות שפלה וזולה, ותנצל לפורצי גדר בלבד, ולעולם לא תשיג מעמד מכבד בחברה, ואפלו בביתה.

הבושה משקפת את מדת האמונה

במעמד הר סיני נגלה הקדוש-ברוך-הוא לעם ישראל פנים בפנים, ונאמר שהיה זאת "בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו". ואמרו חז"ל: "בעבור תהיה יראתו על פניכם" - זו הבושה.

הבושה מראה על אמונה, והדבר פשוט: אדם בוש מלעשות דבר שאינו ראוי מחבריו - מדוע? כי הוא רואה אותם והם לפניו, ואלו מהשם יתברך פחות הוא בוש - מדוע? כי אינו רואה אותם. המאמין, שבאמונתו יודע וברור לו שהשם יתברך כנגדו, ולא פחות ממה שחברו רואהו - השם יתברך רואהו ויודע מחשבות לבו, הרי שהוא בוש ממנו. אם כן, הבושה תלויה כפי מדת האמונה במלא כל הארץ כבודו.

וכמו שכתב הרמ"א: "שויתי ה' לנגדי תמיד" הוא כלל גדול במעלות הצדיקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו, והוא לבדו בביתו, כשישבתו לפני מלך גדול. כל שכן, כשישבים האדם על לבו שמלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא מלא כל הארץ כבודו ורואהו תמיד ויודע מחשבותיו, שצריך שיהא בושתו ממנו תמיד.

הרי שהיותר מאמין, הנו יותר בישן. והבושה היא המשקפת את מדת האמונה

חידה ופתרונה!

תופעה משנה רואים אנו אצל הרבה נשים וגם אנשים. אפשר לראות אצלם חמרות יתרות בכל תחומי התורה, כגון חמרות יתרות בחג הפסח: מצות מהדרות ביותר, נקיון הבית מחשש כל שהוא חמץ, ויהיו החששות הרחוקות ביותר. וכן בירת הדברים - כשמתעורר ספק בכשרות הבשר, או בתערבת בשר וחלב וכדו' - אף מספק נוהגים להחמיר. ומכאן יש לתמוה: מדוע כשאשה הולכת לקנות בגד או פאה מפקפקים להלכה, אינה חוששת, ואפלו לא לפוסקים רבים המחמירים, אלא נאחזת באיזה פוסק יחיד שאולי מתיר?!

הפתרון לכך הם דברי הזוהר הקדוש: "עקרא דיצרא בישא הוא על עריין". תרגום: עקר היצר הרע הוא על עריות. כלומר, מוכן היצר להניח לאדם להחמיר בכל חמרות שבעולם, ולא לעמד אתו בפתי גדול כל כך. אולם בעניני צניעות, כאן משקיע ולוחם היצר בכל כוחו, ביצעו שבזה תלוי כל יסוד ובנין היהדות, ואם מצליח - הרי הוא מקעקע את השרש. ומה לו לעבד חזק בירת הדברים - מלאכתו תעשה מאליה. וביצעו שכל השראת השכינה וסלוקה תלויים בזה, ובסלוק השכינה אז השלטון בידו,

ובהשראת השכינה - הרי שבזה תלוי סלוקו וגם חסולו לנצח, לכן על זה
נותן כל כוחו.

והמטל עלינו - לקים הנאמר: "תנו עז לאלקים", ולהלחם בנושא זה
במסירות נפש. ואפלו כל שנוי בפרט קטן, הוא דבר גדול לאין ערוך, כי
מה שהיה פשוט בדורות קודמים - בדורנו הוא, בעונותינו הרבים,
"מסירות נפש", ובזה אנו נותנים פח בקדשה ומתקנים את ה"יסוד"
שהכל תלוי בו.

הקדמה

בכחן של נשים צדקניות להביא אלה לעולם

**בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים (סוטה יא), ובזכות נשים
צדקניות עתידין ישראל לגאל, במהרה בימינו אמן.**

מאמר חז"ל הנ"ל נראה לנשים כמחמאה, ולכבוד רב נחשב להן - ואמנם
כן. אולם זאת רק לאותה הממלאת תפקידה במלואה.

הרי שיש לכן, בנות ישראל, להבין דבר פשוט: חכמינו ז"ל ותלו את
גאולתן של ישראל בצאתם ממצרים בזכות נשים צדקניות, בזה באו
חכמינו גם לומר לנו, שכשם שהיה בכחן אז שתהיה הגאולה בזכותן, כן
לעתיד יש בכחם להביא את הגאולה. הרי שבזה רובצת עליכן האחריות,
ובידכן תלוי סיום הגלות הארצה, ובידכן תלויה הגאולה המיחלת, שגלה
אנו מצפים זה כ-2000 שנה.

בהקפדתכן על גדרי הצניעות והטהרה, הרי שבזה אתן נותנות קץ וסוף
לגלותן של ישראל, ואם כן, מפתחות הגאולה נתונות בידכן.

ובפרט שבזה נתקן עון חטא בנות ציון שחטאו בזמן חרבן בחסר צניעות, כמובא בגמרא, וכידוע בחז"ל שכל תשובה צריכה להיות תשובת המשקל - שבמה שחטאו - בזה יתקנו.

ונביא כאן דברי הגמרא במסכת שבת (ס"ב ע"ב), דרש רבה בריה דרב עלאי על הפסוק (ישעיה ג) "ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון" - שהיו מהלכות בקומה זקופה. "ותלכנה נטויות גרון" - פרש רש"י, שהיו הולכות בצעדים קטנים, עקב בצד גודל, למעט בהלוקם, כדי שיהיו מסתכלים בהם, ולכן היו שוהות ומתעכבות בהליכתן ולא ממהרות. "ומשקרות עינים" - שהיו ממלאות עיניהם באפור ובצבע, וקורצות לבחורים בעיניהם. "הלוד וטפוף" - שהיו מהלכות אשה גבוהה עם אשה נמוכה כדי להבליט את גבהה. "וברגליהן תעפסנה" - אמר רבי יצחק, שהיו מטילות מור ואפרסמון ומיני בשמים במנעליהן ומהלכות בשוקי ירושלים, וכשהיו מגיעות ליד בחורי ישראל, היו בועטות בקרקע ומתיזות עליהן ממיני הבשמים, ומכניסות בהם יצר הרע כמו ארס של נחש.

ומה היה ענין? דרש רבה בר עולא: "והיה תחת בשם - מק יהיה" - מקום שהיו מתבשמות בו נעשה נמקים נמקים, מין צרעת ורקבון פרחה בהן. "ותחת חגורה - נקפה" - מקום שהיו חגורות בצלצול - מין קשוט נאה, נעשה נקפים נקפים, כלומר חבורות חבורות. "ותחת מעשה מקשה - קרחה" - מקום שהיו מתקשטות בו, נעשה קרחים קרחים. "ותחת פתיגיל - מחגרת שק" - פתחים המביאים לידי גילה, יהיו למחגרת שק.

ועוד שם: "ושפח ה' קדקד בנות ציון" - אמר רבי יוסי ברבי חנינא: מלמד שפרחה בהן צרעת.

נורא ענש בנות ציון על חטא חסר הצניעות שהיה בזמן חרבן הבית. וכדי שיבנה בית מקדשנו, עלינו לתקן בתשובת המשקל את פגמינו.

ונחזר לענין הראשון שפתחנו בו, והוא אשר מפתח הגאולה מצד אחד, והחרבן מצד שני, נתון בידי נשות ישראל. ולכך מה הפלא כי ראה היצר הרע בדור האחרון בפרט, להפעיל כל כחותיו בעון הפריצות ולבוש השחץ והמודה - הלא מי כמוהו יודע שבזה תלוי קיומו או בטולו.

וידועים דברי הגאון הצדיק רבי אליהו לאפיאן זצ"ל שאמר, באשר בי מדינות לוחמות זו בזו, ואין זו מלחמת הכרעה, אזי המלחמה אינה קשה כל כך, אמנם כאשר המלחמה היא מלחמת הכרעה, כלומר שהמנצח הרי הוא מולד, והמנצח עבד לו, אזי המלחמה ביניהם קשה, וכל צד נותן כל כוחותיו בכל האפשריות הנפתחות כדי להיות מלך ולא עבד. כן הוא עתה בדורנו - דור עקבתא דמשיחא - נלחמים כוחות הקדשה והסטרא אחרא בכל הכוחות, לפי שעתה הוא קדם זמן בטולם, ולכן מתאמצים בכל כחם להמשיך את חיותם וקיומם התלוי בהחטאת ישראל בגלוי עריות, שבזה מבטחים שתארך גלות ישראל, ובזה יארך זמן קיומם, כי סוד הגאולה

תלוי בשמירת הקדשה, כי הוא העון הגדול ל"שב מאחריד". ובזכות הצניעות ישוב ה' לגאל עמו כאשר גאלם ממצרים, בזכות נשים צדקניות ששמרו על עצמן מאתים ועשר שנים במצבים קשים, קשיי גוף ונפש, ולא טמאו עצמן כלל, ואפלו אחת מהן, כמובא בחז"ל.

והפרט השני שפתחנו בו - אשר עצם אריכות הגלות על כל הפרעניות והחליים התלויים בו הם בעון פריצת גדרי הצניעות, ומה שיש לבנות ישראל לזכר: שאין שנאוי לפני השם יתברך יותר מעון זה של זמה, ואין לה דבר הגורם פרענות ומיתות משנות בעם ישראל כעון המר והנורא הזה, וכמו שהבאנו לקמן בפרק א' מענין חטא בנות מואב שגרמה גזרת כליה על כל ישראל ונהרגו 24,000 מישראל במגפה, ולולי פנחס שקנא לה', היו כלים לגמרי - נביט ונראה: היום בימינו אין מגפה? אין גזרת כליה? וכמו שתאר חכם מחכמי המוסר את מצבנו היום:

אנו נמצאים בזמן שאין השנאה כבושה, וחדשים לבקרים מתחדשים עלינו אסונות וטרגדיות. בתי החולים מלאים אנשים, נשים וטף. ב"בלינסון" ישנם מעל 500 ילדים חולי סרטן, רחמנא לצלן. ב"תל השומר" מעל 340 ילדים, ועוד כהנה. כל שנה מתוספים בארץ ישראל כחמשה עשר אלף חולי סרטן, רחמנא לצלן, והגם שרבים מהם נפטרים במשך השנה, בכל זאת אף פעם אין מטתו של חולה שנפטר נשארת ריקה, תמיד יש מישהו שמאיש אותה, ואדרבא, עוד חסרים מקומות, ה' ישמרנו. אם כן, הבה נחפשה דרכינו ונחקרה איפה נמצאת התשובה למצב. נעין מה היה מצב בני ישראל בזמן "בצאתי ממצרים", שזכו לישועות גדולות בזכות צניעותן ולא שנו לבושן, ומה היה מצבם בזמן "בצאתי מירושלים", שגלו ונחרב הבית, ואז היו, כאמור, בעון חסר הצניעות, וכמו שפתחנו למעלה על חטא בנות ציון.

ואם כן, מה הפלא לכל החליים ולכל המיתות המשנות הרבות המתחדשות עלינו מיום ליום, הלא אין לה דבר הגורם מיתה בעולם כעון זה, וזהו מלבד מיתת נפשות בחורי ישראל ואבדון לנשמתם ברוחניות, אשר קשה היא יותר ממיתת גופם, וכמו שאמרו רז"ל: גדול המחטיאו יותר מן ההורגו.

וכמובא בשם הקדוש "הקנה": "ואם תשים בדעתך שסבת המיתה בעולם בעבור חלול הקדשה", אם כן, הרי שכל השפיכות דמים שבאשראל, יש לאותן שאינן שומרות גדרי הצניעות אחריות מלאה.

וראה עוד בספר "טהרת הקדש" המיחס את צרות ישראל מתקופת מלחמת העולם הראשונה עד להיום בעון הפריצות:

...ועל זה לבנו דוי, שנשכח מהרבה בהמשך הזמן גדרי צניעות אבותינו ואמותינו. האם תורה חדשה יצאה, חס וחלילה? אוי ואבוי לנו שהגענו למים רבים האדירים הללו, ואוי לעינים שפך רואות - חרפן כל הקדשה,

חֲרַבְנוּ צְנִיעוֹת זָרַע עִם קְדוּשִׁים, אֲשֶׁר בָּזָה נִכְתְּרוּ וְנִתְקַדְּשׁוּ מֵעוֹלָם, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה יִצְיָאָתְּם מִמִּצְרַיִם - שֶׁלֹּא שָׁנוּ מִלְּבוּשֵׁיהֶם. וְעַכְשָׁו יִרְדְּנוּ לִסְתֵר הַמִּדְרָגָה, כִּי זֶה הָיָה בְּעֵכְרֵנוּ, וְזֶה הָיָה הַגּוֹרֵם לְהֵרֵס וּלְאַבְדוֹן - מִדַּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק אֲשֶׁר זֶה קִיּוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹבָא בְּפָנִים אֲשֶׁר מִדַּת יִסוּד הוּא הַמַּעֲמִיד לְכָל הָעוֹלָמוֹת, כְּדָכְתִּיב: "אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקַּת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי". עַד שֶׁנִּתְרַבּוּ פּוֹשְׁעִים וּמוֹרְדִים הַמְשַׁחֲיִתִּים זָרָעַם, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, חוֹטָאִים וּמַחְטִיאִים אַחֲרֵים, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ.

אוֹי וְאֹבֹי! כִּי אֵין לָנוּ כַּח לְכַתֵּב וְגַם לְצַעֵק וּלְדַבֵּר, כִּי שָׁמַיִם וְאָרֶץ בּוֹכִים וּמְבַכִּים עַל זֶה, וְכָל צָבָא דְלַעֲלָא וְתַתָּא בּוֹכִים וּמְבַכִּים עַל זֶה, עַד שֶׁעָלָה קְטְרוּג הַגְּדוֹל, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עַד שֶׁפָּעַל רַב הַחוּבַל וְהַרְתִּיחַ וְהַרְעִיד וְהַרְתִּיעַ וְשִׁבַר הַסְּפִינָה וְרַב חִלְקִיָּה צָלַל בְּמַיִם עֲזִים וְאַדִּירִים בְּחַרְבָּנוּ שֶׁל עוֹלָם [הַכְּנֻגָה לְחַרְבוֹ יְהוּדֵי אֲרוּפָה בְּשׂוֹאָה הַמַּחְרִידָה] וּמִיתוֹת מִשְׁנוֹת וְאַכְזָרִיּוֹת לְרַבּוֹא רַבְּבוּ מִזָּרַע עִם הַקְּדוּשָׁה הַעֲמוּסִים מִנִּי בְּטוֹן, תַּלְמִידֵי חֻכְמַיִם וּבַעֲלֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים, יִרְאִים וְשִׁלְמִים, זְקֵנִים עִם נְעָרִים, בַּחוּרִים וְגַם בְּתוֹלוֹת, עֲדָרֵי צֶאֱן קְדוּשִׁים, תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבּוֹ, בָּנִים קְדוּשִׁים וְחַבִּיבִים יוֹנְקֵי שְׂדֵים שֶׁלֹּא חֲטָאוּ, אֲשֶׁר אָדְמוּ עִצָּם מִפְּנִינִים, נִמְסְרוּ לַיָּד אֲרוּר הָעַמְלָק, יַמַּח שָׁמוֹ, וְחִילוֹתָיו, תַּמַּח זְכָרָם, לְהַשְׁמִיד לְהַרְגַּ וּלְאַבְדַּ טוֹף וְנָשִׁים בְּכָל מִינֵי מִיתוֹת מִשְׁנוֹת וְאַכְזָרִיּוֹת אֲשֶׁר לֹא נִרְאָה וְלֹא נִשְׁמַע כְּזֹאת, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים עֲרַבִים זֶה לָזֶה, וְלָכֵן נִהְרָגִים וְנִסְפִים גַּם צַדִּיקִים בְּזַמַּן שְׁמִדַּת הַדִּין מִתּוֹחָה, וְזֹאת מִשּׁוּם הָעֲרַבוּת - שֶׁעֲרַבִים כָּל יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה, וּבַעֲת הַגְּזֵרָה יִצְאָה, אִזּוֹ אֲכָלָה אֵשׁ סְבִיבוֹתָיו וְתַלְהֵט מוֹסְדֵי הָרִים, כְּאֲשֶׁר הָיָה, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, גַּם כֵּן בְּכָל הַגְּזֵרוֹת הַקּוֹדְמוֹת, בְּפִרְט בְּשַׁעֲהַ שְׂאִין מוֹחִים כְּדַת וְכָרְאוּ. כִּי בְּאֵם יֵשׁ צַדִּיק מוֹחָה כְּרְאוּ עַל הַבְּרִית, יְכוּל לְבַטֵּל כָּל הַגְּזֵרוֹת, כְּמוֹבָא בְּזֵהר הַקְּדוּשָׁה (פְּנַחַס רַל"ח ע"ב), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: בְּגִין דְּכַד עֲלָמָא אִיהוּ בְּדַחְקָא וְאִית צַדִּיק בְּעֲלָמָא מְקַנֵּי עַל בְּרִית - אַבְהוֹן אֲשַׁתְּתַּפוּ בֵּיהּ, וּבְגִינֵיהּ אָמַר מִשָּׁה בְּדַחְקָא דְיִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת ל"ב): "זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ", עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ. כְּלוּמַר, כְּשֵׁישׁ מִי שְׁמוֹחָה עַל עוֹן הַזְּמָה - הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא בְּזִכּוֹת הָאֲבוֹת מְבַטֵּל הַגְּזֵרוֹת מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְכִמוֹ שֶׁמְצִינּוּ בְּפְנַחַס שְׁקִנָּא לְה' וְעֶצֶר אֶת הַמַּגְפָּה.

אוֹי לְדוֹר שֶׁהִגִּיעַ לְכָד! וְאֵל מִי תִדְמִי וְתִמְשְׁלִי חֲלִיךְ בֵּת יִשְׂרָאֵל, וּבִמָּה תִנְחַם עַל הַרִיגַת גְּדוֹלִיךְ. נִפְשָׁטָה חֲמִדְתְּךָ בְּהַרִיגַת מוֹרִיךְ וְצַדִּיקִיךְ. הֲלֹא אִם תִּשְׁאַלֵנִי, בֵּת יִשְׂרָאֵל, עַל מָה עָשָׂה לִי ה' כָּכָה - לָכֵן דְּעֵי לָךְ, בֵּת יִשְׂרָאֵל, כִּי תִתְּבוֹנְנִי בְּנִפְשָׁךְ שֶׁהַכֹּל בְּשִׁבִיל פְּגָם הַפְּרִיצוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פְּגָם הַיִּסוּד, אֲשֶׁר חָדָא מְלַתָּא הִיא, כִּי זֶה הַפְּגָם הַתְּחִיל וְהַתְּפִשֵׁט מֵעוֹן הַהִפְקָרוֹת וְהַפְּרִיצוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ.

כִּי בְּאֵם יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים נוֹטְרִין מִדַּת הַיִּסוּד [כְּלוּמַר, שׁוֹמְרִים עַל קְדוּשַׁתְּם וְצְנִיעוּתָם], אֵין כָּל אִמָּה וְלָשׁוֹן יְכוּל לְשַׁלֵּט בָּהֶם, כְּמוֹבָא בְּזֵהר הַקְּדוּשָׁה (נח ס"ו ע"ב) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל זְמַנָּא דְבִנְיָ נִשְׂא יִתְאַחְדוּן בְּבְרִית דָּא וְלֹא יִשְׁבְּקוּן לִיהּ לִית עִם וְלִישׁוֹן בְּעֲלָמָא דִּיכּוּל לְאַבְאָשָׁא לוֹן, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ. וּפְגָם הַבְּרִית אֶקְרִי חֲרַב נוֹקְמַת נְקָם בְּרִית, חַס וְחִלְלָהּ. הַגַּם כִּי סוּף כָּל

סוף הַיָּה בְּזֶה חֶסֶד גָּדוֹל [בַּגִּזְרֵת הַשּׁוֹאָה הַנּוֹרָאָה] לְתַקֵּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִצְטָרְכוּ לְהַתְקֵן מִכַּפָּה דוֹרוֹת מִקֶּדֶם.

וְכֵן יֵשׁ לָנוּ לְרֵאוֹת מְדַבְּרֵי אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב, שֶׁכָּל הַהֶרֶס וְחֶרְבֵנוּ עִם יִשְׂרָאֵל הוּא בְּעוֹן הַנּוֹרָא שֶׁל הַזְּנוּת כַּמוּבָא בְּתַנְא דְּבֵי אֱלֹהֵינוּ (פ"י"ח) : פֵּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהֻלָּךְ בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה שֶׁבַבְבָּל, וְנִכְנַסְתִּי לְעִיר גְּדוֹלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמִצָּאתִי שָׁם מְלַמֵּד תִּינוּקוֹת אֶחָד, וַיֵּשְׁבוּ לִפְנֵינוּ מֵאַתִּים נְעָרִים שֶׁרָבֵן בְּנֵי שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּבְנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה, וְלִשְׁנָה הָאַחֶרֶת חֲזַרְתִּי לְשָׁם וְלֹא מִצָּאתִי אֶת הַתְּלַמִּידִים, וְאִין רַבֵּן בֵּינֵיהֶם, אֲלֵא בֶן אֶחָד בְּלֶבֶד שֶׁהוּא הָיָה בֶן בֶּן בְּנוֹ. שֶׁבִשְׁבִיל מַעֲשֵׂיהֶם הַמְקַלְקְלִים שֶׁל אוֹתָן נְעָרִים מֵת רַבֵּן, וּמֵתָה אֲשֶׁתּוֹ וּמֵת בְּנוֹ וּמֵת בֶּן בְּנוֹ, וּמֵתוּ כָּל הַנְּעָרִים שֶׁרָבַם בְּנֵי שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה וּבְנֵי עֶשְׂרִים, וְלֹא נִשְׁתַּיְרוּ רַק הַקְּטַנִּים, וְהָיִיתִי בּוֹכָה וּמִתְאַנַּח עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁבָּא מְלֶאךָד מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמַר לִי : מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה וּמִתְאַנַּח, אֲמַרְתִּי לוֹ : וְכִי לֹא אָבְכָה וְאַתְאַנַּח עַל אֵלּוּ שֶׁבָּאוּ לְיַדִּי מִקְרָא וּמִשְׁנָה וְעַכְשָׁו הִלְכוּ לָהֶם וְהָיוּ כְּלֹא הָיוּ? וְאָמַר לִי : לֹא יָפָה עֲשִׂיתְ שְׂאֵתָה בּוֹכָה וּמִתְאַבֵּל וּמִתְאַנַּח עֲלֵיהֶם. אֲמַרְתִּי לוֹ מִפְּנֵי מָה, וְאָמַר לִי שֶׁהוּן הָיוּ עוֹשִׂין דְּבָרִים מְכַלְעִין וּדְבָרִים שְׂאִינֵן רְאוּיִים וּמְקַלְקְלִים בְּעֶצְמוֹן וְהָיוּ מוֹצִיאִין שְׁכַבְתַּת זְרַע חֲנָם, וְהוּן לֹא הָיוּ יוֹדְעִין בְּעֶצְמוֹן שֶׁהִפְיֵתָה מִשְׁגֵּתָן.

וְנִסִּים בְּדַבְּרֵי הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ עַל פְּסוּק "אֲסֹרִי לְגִפְנוֹ עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֲתַנּוּ" (ויחי מט, יא) : כְּתוּב בְּזֶהֱרַר הַקְּדוֹשׁ, שֶׁאֲמַנָם מִצַּד הַקְּדוּשָׁה הַזְּכָר כְּחוֹ גְּדוֹל יוֹתֵר, אֲךָ בְּכַחוֹת הַטְּמֵאָה, בְּחִינּוֹת הַנִּקְבָּה קְשִׁים וְחִזְקִים יוֹתֵר. וּפְרָשׁ עַל פִּי זֶה שֶׁלְעֵתִיד מִבְּטָחִים יִשְׂרָאֵל שֶׁתְּבַטֵּל כַּח הַטְּמֵאָה לְגִמְרִי, כּוֹלֵל כְּחוֹת הַנוֹקְבִיִּים, שֶׁהֵמָּה כְּחוֹת חִזְקִים מְאֹד. וּלְפִי פְּרוּשׁוֹ יֵשׁ לָנוּ גַם לְהַבִּין, שֶׁבְּכַח הַנְּשִׁים, בְּשִׁמְרֵת קְדוּשָׁתָן וְצִנִּיעוּתָן, הָרִי שֶׁהֵם מְבַטְלוֹת כְּחוֹת הַטְּמֵאָה הַנוֹקְבִיִּים, אֲשֶׁר הֵמָּה קְשִׁים יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִהַזְּכָרִים. כִּי כִּשְׁם שֶׁכָּל עֲצֻמַת הַטְּמֵאָה הֵמָּה כְּחוֹת הַנִּקְבָּה שֶׁבְּטְמֵאָה - אִם כֵּן, דְּוָקָא מִיֵּן אֶת מִינוֹ יָבֵא וַיִּבְטֵל וַיִּכְחִישׁ כַּחֵם, שֶׁהֵמָּה הַנְּשִׁים, בְּמִסִּירוֹת נַפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת וְטְהַרֵת יִשְׂרָאֵל. הָרִי שֶׁבְּזֶה נִלְחַמוֹת בְּכַחוֹת הַטְּמֵאָה הַנוֹקְבִיִּים וּמְקַרְבִּים גְּאֻלְתָּן וַיִּשׁוּעַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

פֶּרֶק א - פֶּרֶק פֶּרֶק הַתְּבוֹנּוֹת

א - בְּפִרְיַצַת גְּדֵרֵי הַצְּנִיעוֹת רְאוּי הָעוֹלָם לְכֻלִּיה

הָאָרְכָנוּ בְהַקְדָּמָה לְבָאֵר שְׂאֲחֲרִיּוֹת מִצַּב הָעוֹלָם מְטֵל עַל הַנָּשִׁים, וְלֹא עוֹד
אֶלָּא אִף גְּאֻלְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָהּ בְּצַדִּיקוֹתֶיהֶן וְצִנִּיעוּתָן שֶׁל הַנָּשִׁים, וְשָׂמָא
נְדָמָה לָכֵן כִּי מְגֻזָּם הוּא לְהִטִּיל עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת אֲחֲרִיּוֹת הַגְּלוּת, וּבִדְאִי
מִקְשָׁה לָכֵם זֹאת, וּבִפְרֵט שְׂיֵשׁ לָכֵם גַּם לְטַעַן: הֲלֹא רַב מִצּוֹת הַתּוֹרָה נִתְּנוּ
לְגִבְרִים וְלֹא לְנָשִׁים, וְאִם כֵּן, לָמָּה עָלִינוּ תְּלוּנִתְכֶם לְתַלְיַת הַקּוֹלָר
בְּצִוְאֵרְנוּ?

הִבֵּה נְנִסָּה לְהַסְבִּיר לָכֵן זֹאת בְּטוֹב טַעַם בְּסִיעֵתָא דְשְׂמִיָּא.

יְדוּעַ וּמִפְרָסֵם הַנְּאָמַר בְּתוֹרַתְנוּ הַקְדוּשָׁה עַל רְצוֹן בְּלַעַם הַרְשָׁע לְקַלֵּל אֶת
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִתְּנוּ הִ' יִתְבָּרַךְ, וְכִנְאָמַר: "וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹקֵיךָ לָךְ אֶת הַקְּלָלָה
לְבִרְכָה כִּי אֶהְבֶּדְךָ ה' אֱלֹקֵיךָ". וְכִשְׂרָאָה בְּלַעַם שֶׁתּוֹחַלְתָּנוּ נִכְזְבָה מִלְּקַלֵּל אֶת
יִשְׂרָאֵל, קָרָא בְּלַעַם לְבָלֵק וְאָמַר לוֹ: "וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי לָכֵה אִיעֲצֶדְךָ
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים" (במדבר כד, יב), וּמִפְרָשׁ רַש"י:
לָכֵה אִיעֲצֶדְךָ - אִיזָה עֲצָה נִתְּנוּ לוֹ כְּדִי לְהַשְׂמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל? אָמַר לוֹ:
אֱלֹקֵיהֶם שֶׁל אֱלוֹ שׁוֹנָא זָמָה, וְלֹא תוֹכֵל לְהַאֲבִידוֹ מִן הָעוֹלָם אֶלָּא אִם כֵּן
יִכְשְׁלוּ בַחֲטָא גְלוּי עֲרִיּוֹת. וְנִתְּנוּ לוֹ עֲצָה וְדַרְךָ פְּתוּי, כְּמַבְאָר בְּגִמְרָא
סְנֵהדְרִין (קו) אִיזוֹ עֲצָה מִתְחַכְּמַת נִתְּנוּ לוֹ כְּדִי לְמַשֵּׁךְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וּלְהַכְשִׁילוֹ, וְעַצְתוֹ שֶׁל בְּלַעַם הַרְשָׁע הַצְּלִיחָה. וְמָה שֶׁלֹּא הַצְּלִיחַ בְּקַלְלוֹתָיו
הוּא וּבָלֵק עִם כָּל הַשְּׂתַדְלוּתָם, הַצְּלִיחוּ בִ"גְדוֹל" - לְאָבֵד מֵעַם יִשְׂרָאֵל
עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע אֲלָף! וְאֵלּוּלֵי פִנְחָס שֶׁקָּנָא קִנְיַת הִ' בְּדַקְרוּ אֶת זְמַרֵי בֶן
סְלוּא וְכִזְבִּי בֵּת צוּר, לֹא הִיְתָה הַמַּגִּפָּה נֶעְצְרָת, וְהִיְתָה כְּלִיָּה נִחְרָצַת עַל עַם
יִשְׂרָאֵל, וְכִנְאָמַר: "פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיַתִּי" (פנחס כה, יא).

נִתְּבוּנוּ! גוֹי, רְשָׁע, בְּלַעַם הַרְשָׁע יְדַע אֶת סוּד תְּכַלִּית שְׂנֵאתוֹ שֶׁל הַקְדוּשָׁה-
בְּרוּךְ-הוּא בְּעוֹלָמוֹ, וְהוּא עוֹן הַזְּנוּת, וְיָדַע שֶׁבְּזָה תְּלוּי קִיּוּם יִשְׂרָאֵל, וְעַד
כְּלִיוָנוּ הַמַּחְלָט, חֵס וְחִלְיָה, לֹלָא רַחֵם.

גוֹי רְשָׁע נוֹסֵף מְצִינּוּ שְׂיָדַע גַּם כֵּן סוּד זֶה, וְהוּא נְבוֹכַדְנֶצַּר הַרְשָׁע. כְּאֲשֶׁר
הִגִּילָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶרְבֵן בֵּית רַאשׁוֹן וְהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּצָרָה גְדוֹלָה; גוֹלִים
מֵאֶרֶץ אֲבוֹתֵיהֶם הֵם וּנְשֵׁיהֶם וְטַפָּם לְאֶרֶץ זָרָה, מוֹבָא מִמְדַרְשׁ צָנָה
נְבוֹכַדְנֶצַּר לְנְבוּזַרְאֲדָן שֶׁר צָבָאוּ וְלָכֵל חִילָיו: כְּדִי שְׂיַצְלַח בְּיַדְנוּ חֶרְבֵן בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ וּלְהַגְלוֹת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מֵאֲדָמְתָם, הִזְהָרוּ מִלְּנַגֵּעַ בְּנִשְׂוֹאוֹת
שְׂבָהֶם. כִּי אִם תְּחַטְּאוּ בָהֶם, לֹא יִתְּנֵם ה' בְּיַדְנוּ, כִּי אֱלֹקֵיהֶם שׁוֹנָא זָמָה
הוּא, וְאִם תְּחַטְּאוּ בְּזָמָה, לֹא יִתְּנֵם ה' בְּיַדְנוּ, כִּי יִקְצֹף עָלֵינוּ מְאֹד. וְלָכֵן
הִזְהָרוּ מִחַטְּאוּ זֶה לְמַעַן יִתְּנֵם ה' בְּיַדְנוּ.

וְהָרִי אִם גּוֹיִם אֱלוֹ יְדַעוּ מַהוּ סוּד קִיּוּמָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּלְהַפְּדוּ - מַהוּ כְּלִיוֹן
הָאָמָה - שְׂכָלוֹ תְּלוּי בְּחַטָּא הַזָּמָה וְגְלוּי עֲרִיּוֹת, הִיאֲדָ אָנוּ, עַם יִשְׂרָאֵל, לֹא
נְבִין זֹאת וְנִהְיָה אַחֲרָאִים לָכֵךְ בְּמִלָּא הָאֲחֲרִיּוֹת.

ב - עון הפריצות מסלק שכינה מישראל, ולכך נחשפים לכל פרעניות שבעולם

כָּל שְׁמִירְתּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָהּ בְּשֵׁישׁ הַשְּׂרָאָת שְׂכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל. וּלְמַעֲשֶׂה, זֶה כָּל תְּכֵלִית הָרָצוֹן שֶׁל הַבּוֹרָא בְּבִנְיַת הַמְּשָׁכָן וּבֵיַת הַמְּקֻדָּשׁ, וְכִמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכְכֶם" (שמות כה, ח), וְזֶהוּ כָּל רָצוֹן הַ' בְּתֵכֵלִית הַבְּרִיאָה - לְשָׁכֵן בְּתוֹךְ עִם יִשְׂרָאֵל. וְחַז"ל אוֹמְרִים, כְּשֶׁשְׂכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל, הָרִי שֶׁהֵם מְשַׁפְּעִים בְּשַׁפְּעַ גְּדוֹל שֶׁל בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי. וְאִין לָךְ שׁוֹמֵר גְּדוֹל לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בְּזִמְן שֶׁהַשְּׂכִינָה מְסוֹכְכֶת עֲלֵיהֶם כְּאִמָּא עַל בְּנֵיהָ, וּמְצִילָתוֹ מִכָּל פְּרַעְנִיּוֹת קְשׁוֹת וְרָעוֹת.

אוּלַּם אִין לָךְ דְּבַר הַמְּסַלֵּק שְׂכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל כְּעוֹן הַזְּמָה, וְכִנְאָמַר בְּפִסּוּק (דברים כג, טו) "וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבַר וְשֵׁב מֵאַחֲרֶיךָ" - שֶׁבְּעוֹן עֲרוֹת דְּבַר - שֵׁב מֵאַחֲרֶיךָ, סְלוּק הַשְּׂכִינָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְאִז, הָרִי שֶׁעִם יִשְׂרָאֵל חֲשׂוּף לְכָל הַפְּרַעְנִיּוֹת וְהַחֲלָיִים שֶׁבְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי הַחֲסִינּוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, נִסְתַּלְקָה מֵהֶם.

הֲלֹא לָכֵן, בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַבִּיּוֹ בְּשִׁמְעֶכֶן פְּלוּנֵי נְרָצָה, פְּלוּנֵי נַחְלָה בְּמַחְלָה אֲשֶׁר לֹא יוֹכֵל לְהַרְפֶּא, אֲזַרְחִים נִסְפּוֹ וְנַהֲרָגוּ עַל יְדֵי מַחְבָּלִים, תְּאוּנוֹת דְּרָכִים, עֲנִיּוֹת, וְעוֹד כְּהֵנָּה וְכֵהֵנָּה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, תִּכְף עַל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרָה לְבַדֵּק אֶת עֲצָמָה אִם אִין יָדָהּ בְּמַעַל וּבְפְרַעְנוֹת הַזֶּה, שֶׁהָרִי נֶאֱמַר: "חֲרַב נִקְמַת נִקַּם בְּרִית" (ויקרא כו, כה), וְאִמְרוּ חַז"ל: אִין אֲנִדְרָלְמוּסִיָּה וּפְרַעְנוֹת בָּאָה לְעוֹלָם אֲלֵא כְּשֵׁישׁ תַּעֲרַבֶת אֲנָשִׁים וְנָשִׁים. כְּלוּמַר, פְּרָצָה בְּגִדְרֵי הַצְּנִיעוּת.

וּבְמִשְׁנָה (פה מ"ב) בְּמִסְכַּת סִפְּה מוּבָא: "וּמִתְקַנֵּין שֵׁם תִּיקוּן גְּדוֹל: וּמְפָרְשֵׁת הַגְּמָרָא, מֵהוּ הַתְּקוּן הַגְּדוֹל שֶׁעָשׂוּ בְּהַר הַבַּיִת - עֲזָרַת נָשִׁים, מַחִיצָה נְפָרְדַּת לְמַנְעַת תַּעֲרַבֶת אֲנָשִׁים וְנָשִׁים, וְקוֹרְאֵת לָזֶה הַגְּמָרָא "תְּקוּן גְּדוֹל", לְהַרְאוֹתָךְ חֲשִׁיבוֹת הַעֲנִיּוֹן גַּם בְּמִקּוֹם נוֹרָא וְקְדוּשׁ כְּהַר הַבַּיִת, שֶׁכָּל הַבָּאִים שָׁם הֲלֹא בָּאִים בְּיִרְאָה וּפְחַד, וְכַח הַיֵּצֵר חֲלָשׁ לְכַאוֹרָה, אִף עַל פִּי כּוֹ תִּיקוּן גְּדוֹל הָיָה גַּם שָׁם - לְבְנוֹת עֲזָרַת נָשִׁים, וְכָל שָׁכֵן בְּמִקּוֹם שֵׁישׁ צְחוּק וְקִלּוֹת רֹאשׁ, כְּמָה שֶׁהַתַּעֲרַבֶת גּוֹרְמַת חֲלִילָה חֲרָבּוֹ וְהָרַס.

ג - מסירות נפש של נשים צדקניות במצרים

הִבָּה וְנִרְאָה מָה הִיְתָה צְנִיעוּתוֹ שֶׁל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתִקּוּפָה הַקְּשָׁה שֶׁל גְּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁכָּה מְגִדִירִים אוֹתוֹ חַז"ל: "נָשִׁים צְדָקְנִיּוֹת". וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁמִיחָסִים אֶת כָּל הַגְּאֻלָּה לְזִכּוּתוֹ.

מִסְפָּרִים לָנוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה, שֶׁבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֻׁרוֹת, כְּשֶׁהָיוּ יוֹצְאוֹת לַחוּץ, הָיוּ מְכַעְרוֹת עֲצָמוֹ בְּפִחָם, וּכְשֶׁהָיָה הַמְּצָרִי רוֹצֵה לְהַתְּעַסֵּק

עָמֹן, הִיָּה רוֹאֵה מְרֵאִיָּהוּן הַמְּלַעַר וּפּוֹרֵשׁ מֵהֶם. וּכְשֶׁהָיוּ בְּבִתְיָהוּן הָיוּ מְקַשְׁטוֹת עֲצָמוֹן בְּיוֹתֵר לְבַעֲלֵיהוֹן, וּבְזָכוּתוֹן פָּרוּ וּרְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵאֲדָמָד.

וּבְאַמֶּת יֵשׁ לְעַמֵּד יוֹתֵר בְּעַמֶּק עַל גְּדֻלְתוֹן שֶׁל נְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה;

עַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה בְּזָמַן שֶׁל הַסְּתֵרֶת פְּנִים, שֶׁעֲבוּד גּוֹף וְנַפֶּשׁ קִשָּׁה, עֲבוּדֵת פְּרָדָּה לֹא לָאוֹת, וְכִידוּעַ וּמְפָרָסִם בְּתוֹרָה וּבְמִדְרָשֵׁי רַז"ל.

אִיזוֹ תְּקוּהָ וּשְׂאִיפָה הִיָּתָה אֲזִי לְבַת יִשְׂרָאֵל לְהַקִּים בֵּית נְאֻמָּן וְצָנוּעַ אַחֲרֵי רְאוּתָהּ אֶת בַּעֲלָהּ שָׁבוֹר וְרָצוּץ אַחֵר יוֹם עֲבוּדָה מְפָרָדָּה? אִיזוֹ תְּקוּהָ וּשְׂאִיפָה הִיָּה לָהּ לְהַבִּיא יְלָדִים לְעוֹלָם אַחֲרֵי הַגִּזְרָה שֶׁל "כָּל הַבֵּן הַיְלֹוֹד הַיְאָרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ"? אִיזָה עֲנָן בְּכָלֵל נִשְׂאָר לְאוֹתוֹן נְשִׁים לְשֹׁמֵר אֲמוּנִים לְבַעַל כְּשֶׁאִין שׁוּם תֵּכוֹן שֶׁל מִשְׁפָּחָה מְסֻדָּרָת? הֲלֹא אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַרְבֵּה גְרָמָה הַגְּלוּת לְיִשְׂרָאֵל לְטַמֵּעַ בֵּין הַגּוֹיִם, אוֹ כִּדֵּי לְהַחֲנִיף לָהֶם, אוֹ סִתֵּם לְהַחֲלִיף סִגְנוֹן-חַיִּים גּוֹיִי יוֹתֵר טוֹב וְיוֹתֵר בְּטוֹחַ, לְכַאוּרָה.

וּבְנֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֻׁרוֹת וְהַצְּדֻקְנִיּוֹת שֶׁמְרוּ עַל צְנִיעוּתוֹן וְלֹא הִפְרוּ אֲמוּנָתוֹן לְבַעֲלֵיהוֹן, וְלֹא דֵי שֶׁלֹּא הִלְכוּ לְשִׁדוֹת זָרִים, אֲלֹא עָשׂוּ פְּעֻלוֹת הַדּוֹחוֹת אֶת הַזָּרִים מְלַהֲתִקְרַב אֲלֵיהוֹן.

וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל בְּמִדְרָשׁ (וּמוֹבָא בְּרִש"י בַּמְדַּבֵּר כו, ה) עַל הַמַּלְאִכִּים "הַחֲזַנְכִּי" "הַפְּלֵאִי" - ה' בְּתַחֲלָה וְי' בְּסוּף - שֵׁם הַשֵּׁם מַעֲיֵד עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא נִכְשְׁלָה שׁוּם אַחַת מֵהֶן, וְכָל יִשְׂרָאֵל הָיוּ זָרַע קִדְשׁ לֹא שׁוּם הַתְּבוּלָלוֹת.

וְעוֹד יֵשׁ לָנוּ לְרֵאוֹת כַּמָּה חֲבִיבָה וְחֲשׁוּבָה שְׁמִירַת הַקְּדוּשָׁה כִּדֵּי לְהִגָּן עַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

אוֹמְרִים חַז"ל "הֵיָם רָאָה וַיִּנְס" - מָה רָאָה? רָאָה אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ: "וַיִּנְס וַיֵּצֵא חַחוּצָה", כְּלוּמַר, רָאָה הֵיָם זְכוּת עֲמִידָתוֹ בְּנִסְיוֹן שֶׁל יוֹסֵף הַצְּדִיק, וּבְזָה נִקְרַע הֵיָם לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל. הָרִי עוֹד רָמַז שְׁנֵאֲלָתוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָהּ בְּעֲמִידָה אִיתְנָה וּבְשִׁמְרָה קְפֻדְנִית עַל גְּדָרֵי הַקְּדוּשָׁה, וְשָׂרַק בְּזְכוּת שֶׁשֹּׁמֵר יוֹסֵף עַל קְדוּשָׁתוֹ, זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְקַרִיעַת יַם סוּף.

וְעַלֵּינוּ לְדַעַת, דְּכִמוֹ שֶׁחֲמוֹר לְמֵאֲדָ גּוֹפָן שֶׁל עֲרִיּוֹת, הוּא הַדִּין לְאַבִּיזָרְיָהוּ שֶׁל עֲרִיּוֹת הַכּוֹלָלִים פְּרָטִים רַבִּים: שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה, הַסְּתַכְּלוֹת, לִיצְנוּת וְקִלוּת רֵאשׁ, הַרְהוּר וְכִדּוּמָה. וּכְמוֹ שֶׁשְׁנֵאֲוִי לְפָנֵי הַשֵּׁם יְתִבְרָךְ אַב הַטְּמֵאָה - כֵּן שְׁנוּאִים לְפָנָיו תּוֹלְדוֹתָיו.

ד - אשה הפרוצה בגדרי הצניעות - בכלל "מחטיאי הרבים"

בנות ישראל! - אחריות כבדה מטלת עליכם, כי בחסר זהירות הרי מיד אתן נכשלות בעון החמור ביותר הנקרא "מחטיאי הרבים".

ונבאר זאת.

ידוע חמר עון המחטיא את הרבים, אשר נאמר עליו: "שאינו מספיקין בידו לעשות תשובה", ותשובתו קשה וארכה. כי מה שאמרו חז"ל "אין מספיקין בידו", הינו שאין נותנין לו מן השמים סיעתא דשמיא לשוב, אבל יתכן ויזכה על ידי מאמצים רבים לשוב, וזכיות רבות צריך בשביל שתתקבל תשובתו.

הבה ונראה אם להיות ממחטיאי הרבים, חטא מצוי הוא או לא.

בהתבוננות פשוטה נראה שאין מצוי כלל לאדם מן השורה להיות מכלל מחטיאי הרבים, כי בדרך כלל רב החטאים הם בין אדם עצמו למקום, או בין אדם לחברו, אבל להיות מפיתה ומחטיא רבים זה מצוי באדם מנהיג, אדם צבורי הסוחר רבים אחריו ומחטיאם לדבר עברה, אבל בדרך כלל אין מצוי חטא זה. וגם באדם צבורי צריך לפעל בשטות ופעלות הסברה, ואפשר יעלה בידו ואפשר שלא, כי שמא לא ישמעו לו.

והביטו וראו!!

אשה ההולכת בבגד לא צנוע ומסתובבת לה כף ברחוב, הרי היא מכשילה את הרבים, רגע רגע, הכשלה בטוחה, בלא טרח של עשייה, אלא בהליכה בלבד, ללא שום מאמץ ואפלו בלא ידיעתה, כל כף בקלות - ורבים רבים נכשלים בה. והרי צוברת לעצמה חבילות חבילות של חטאים, והרי היא נכללת בכלל "מחטיאי הרבים" שאין מספיקין בידם לעשות תשובה.

בחור טהור בן תורה או בעל הבית ירא שמים, המשתדל לספג לעצמו תורה ויראה בבית המדרש, יוצא לרחוב אחרי כמה שעות של תורה ויראה, הלא יכול לאבד הכל בראית עין אחת בגלל לבוש לא צנוע או בגלל שחוק וקלות ראש ברשות הרבים. הלא אשה זו המיתה אותו, אבדה לו את הנשמה, אבדה לו את כל רוחניותו, ומי ערב לו שיחזור לעולם לאותה יראת שמים שהיתה לו? ואמרו רז"ל (שבת לג): בעון נבול פה בחורי ישראל מתים, יתומים ואלמנות צועקים ואינם נענים, וצרות וגזרות מתחדשות. ואם כן כמה פרצה של נבלות פה בלבד גורמת - על אחת כמה וכמה פרצת הלבוש ושאר אביזרי עריות, כמה מבחורי ישראל מתים בגללה בגוף ובנפש. והרב "פלא יועץ" כתב ׀ על המנבל פיו בעריות, ש-40 מלאכים

מַנְדִּים אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְכָל שָׁכֵן עַל שָׂר אַבִּיזְרִי עֲרִיזוֹת הַחֲמוּרִים.

ה - למדנו יראת חטא מבתולה...

וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה מוּבָא בְּגִמְרָא (סוֹטָה כב.) רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְמַדְנוּ יִרְאֵת חֲטָא מִבְּתוּלָה. וּמִסְפָּרַת הַגְּמְרָא שֶׁרַבִּי יוֹחָנָן שָׁמַע בְּתוּלָה אַחַת שֶׁנִּפְלְגָה עַל פְּנֵיהָ וְהִתְפַּלְגָה:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, בְּרַאתָ גֵן עֵדֶן לְצַדִּיקִים וּבְרַאתָ גֵיהֶנָם לְרָשָׁעִים, יְהִי רָצוֹן שֶׁלֹּא יִכְשְׁלוּ בֵּי בְנֵי אָדָם וַיִּפְסְדוּ חֵלְקָם בְּגֵן עֵדֶן וַיִּירְשׁוּ גֵיהֶנָם.

וּמְפָרֵשׁ הַמְהַרְשֵׁ"א, שֶׁהִתְפַּלְגָה שֶׁלֹּא יִכְשְׁלוּ בֵּה בְנֵי אָדָם וַיִּעֲנִשׁוּ, מִשׁוּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה גַם הִיא תִּעֲנֶשׁ, וְכִמּוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל: "כָּל שֶׁחִבְרוּ נִעְנָשׁ עַל יָדוֹ, אִין מְכַנְיִסִין אוֹתוֹ בְּמַחֲצֵתוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא" (שַׁבַּת קמ"ט).

וּמְפַלֵּיא מְאֹד שָׂבָא ר' יוֹחָנָן לומר "לְמַדְנוּ", כְּלוּמַר - אָנוּ הַאֲמוּרָאִים וְכָל יִשְׂרָאֵל - יֵשׁ לָנוּ לְלַמֵּד "יִרְאֵת חֲטָא", וַיְדוּעַ שֶׁיִּרְאֵת חֲטָא הִיא מִהַמְדַּרְגּוֹת הַגְּבוּהוֹת מְאֹד בְּעִבּוּדַת ה', וּמִמֵּי לְלַמֵּד זֹאת? מִבְּתוּלָה! וְזֶה לְפִי שֶׁהִבִּינָה הֵיטֵב כַּמָּה אַחֲרֵיזוֹת מְטֵל עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרָה. (מַלְבוּשֵׁי כְבוֹד)

בְּסִפּוּר זֶה בָּאוּ חַז"ל לְלַמֵּד עַד כַּמָּה צְרִיכָה כָּל אִשָּׁה וּבֵת לְהִזְהַר שֶׁלֹּא יִתְגַּלְגַּל חוֹב עַל יָדָהּ.

וְכִמּוֹ כֵּן אִשָּׁה הַמְשׁוּחַחַת עִם גָּבֵר, וְכָל שָׁכֵן כַּאֲשֶׁר הִשְׁיַחָה בְּשַׁחוּק וְקִלּוֹת רֹאשׁ, וּמִבִּיאתוֹ לְאִסּוּר הַחֲמוּר שֶׁל לֹא תִתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם, שֶׁיִּכּוֹל לְהִסְתַּיֵּם בְּגוֹפֶן שֶׁל עֲרִיזוֹת - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁגִּדְרָה שֶׁל אִשָּׁה זוֹ - "מִחֲטִיאַת הַרְבִּים", וְעַלֶּיהָ מִמֵּשׁ אֶפְשָׁר לומר הַפְּסוּק (מִשְׁלֵי ז') "כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצוּמִים כָּל הַרוּגִיָּה". וְלַעֲמֻתָּהּ - אִשָּׁה הַזּוֹכָה, נוֹטְלַת חֵלְקָה וְחֵלְקֵי אַחֲרִים בְּגֵן עֵדֶן. אִשָּׁה, שֶׁבְּזִמּוֹן פָּרוּץ כְּיָמֵינוּ עוֹמְדַת בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ לְשֹׁמֵר עַל צְנִיעוּתָהּ - אֲשֶׁר וְדַאי לֹא עוֹלָה לָהּ זֶה בְּקִלּוֹת - נוֹטְלַת שֶׁכֶר בְּלָם.

וְעוֹד אֶפְשָׁר לְבַאֵר דְּמָה הֵיטָה הַתְּפַעְלוּתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן כָּל-כָּךְ מֵאוֹתָהּ נִעְרָה עַד שֶׁאָמַר שֶׁמִּמֶּנָּה אֶפְשָׁר לְלַמֵּד "יִרְאֵת חֲטָא" - הַמְדַּרְגָּה הַגְּדוּלָּה שֶׁבִּירְאָה, שֶׁכֵּן בְּהַכְרַח נִעְרָה זוֹ הֵיטָה עוֹשָׂה כָּל אֲשֶׁר בְּאֶפְשָׁרוּתָהּ לְהַשְׁמִיר שֶׁלֹּא יִכְשְׁלוּ בֵּה, דָּאִם לֹא כֵּן מָה מְקוּם יֵשׁ לְהִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא יִכְשְׁלוּ בֵּה בּוֹ בְּזִמּוֹן שֶׁהִיא מְכַשִּׁילָה, וְעַם כָּל זֶה לֹא הִסְתַּפְּקָה בְּכָךְ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלַת הִיא בְּכָל כַּחַה לְהַשְׁמִיר, אֶלָּא אִף הוֹסִיפָה תְּפִלָּה לָהּ שֶׁיִּשְׁמְרָה אִף מִכְּשָׁלוֹן שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּהּ אוֹ שֶׁלֹּא בְּכוּנָה, וּמִכָּךְ הִתְפַּעַל רַבִּי יוֹחָנָן, וְדַרְשׁ, שֶׁאִין דִּי לְאָדָם לְהַשְׁתַּדְּל בְּכָל כַּחוֹ, אֶלָּא אִף זֶה הַמִּשְׁתַּדְּל בְּכָל כַּחוֹ עוֹד עָלָיו לְהוֹסִיף תְּפִלָּה לָהּ לְבַל יִכְשֵׁל וּלְבַל יִכְשְׁלוּ אִף בְּשׁוּגָג אוֹ שֶׁלֹּא בְּמַתְכוּן, וְשֶׁלֹּא תִצֵּא בְּשׁוּם

אפן תפקלה מתחת ידו, וזה המורה על "יראת חטא אמתית.

ו - התבוננות - להתיש את מרץ היצר לפריצות

כל הנשים המתיפות במלבושים המושכים את העין, ובבשם ובשסעים ובחלוקים מושכים, ובגרבים מושכים - אפטר להוריד להן קצת את המרץ לכל זה על ידי סיור קל ב"בלינסון" וב"תל השומר". כמה ילדים חולי סרטן, לא עלינו, שההורים צמודים אליהם יום ולילה! כמה נשים חולות? וכמה גברים חולים?! ואז, כששוכבים בבית החולים, מי מסתכל בכלל בראי?! מישהו מדבר על אדם וצבע בעינים, בשם ולהתלבש?! מי מדבר על זה?! רוצים רק דבר אחד: בריאות. לצאת מבית החולים. לא מסתכלים על דברים אחרים.

יעקב אבינו אומר: אני מבקש מהקדוש ברוך הוא "ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש". למה כתוב "לחם לאכל?! והלא אין מלה יתרה בתורה! וכי מישהו חשב: לחם ללבש ובגד לאכל?! אם לחם - אז זה פשוט שבשביל לאכל! אלא שפשאדם שוכב בבית החולים, חס וחלילה, ליד כל מטה יש פוננית מלאה בפרות פדוכן בשוק ומלאה בעוגות פקונדיטוריה, אף החולה אינו מסגל לטעם מכל זה. הוא סובל ממחלות שונות, מסכרת, מאיתאבון. ולכן יעקב אבינו מבקש: רבוננו של עולם, תן לי רק לחם, אבל לאכל - בבריאות. וכן אדם - ארונותיו מלאים בגדים: בגדי חול ובגדי שבת, בגדי חרף ובגדי קיץ, אף חלילה, בשכבו בבית החולים, אינו צריך שום בגד פרט לחלוק אחד. ויעקב אבינו מבקש רק בגד אחד, אבל ללבש - בבריאות.

"כל ישראל ערבים זה לזה" - מחובתה של כל אשה להעיר לחברתה על כל פרצה בחסר צניעות, כמובן בשקט, בנחת, מבלי לביש, כדכתיב: "הוכח תוכיח את עמיתך" אבל "ולא תשא עליו חטא" - לא לביש אותה, אלא להסביר לה שמתפונים לטובתה, כי חס וחלילה, בחסר צניעות הקדוש ברוך הוא בורח מהבית, כדכתיב: "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך". ואם, חלילה, הקדוש ברוך הוא ישוב מאחרינו - אויזה לנו. וכך מובא בזהר פרשת נשא: אם אשה צנועה פראוי ולא מתגלה פלום משערותיה, היא גורמת ברכה לבעלה ולבניה, שלום בבית, אשר ועשר. אך אם אין צניעות, היא גורמת, חס וחלילה, ההפך.

אשה המחטיאה את הרבים צריכה להתבונן: אם בכת פריצתה בגדרי הצניעות להביא פרענות על כלל ישראל, אם כן, כל שכן שהיא עצמה ב"פונת" של הפרענות, ואם לא בא היום פרענותה - יבא מחר. תתבונן, שהלא היא באי שליטתה על יצר ההתבלטות, וברצונה לצאת ולהראות, יכולה במדה כנגד מדה להעגש, שכל בגדי התבלטותה יהיו רק בארון ללא יכלת ללבשם, רחמנא לצלן. כי אמנם בגדיה מבטחים, אבל גופה אינו

בטוח בשמירתו. ולעמיתה - הצנועה המהלכת בלבוש צנוע וכראוי - גופה מבטח לבריאות אף שלבושה אינו כל כך "בטוח".

הנביא מיכה אומר: "הגיד לך אדם מה טוב ומה הי' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלהיך" - זהו רצונו של בוראנו - "צניעות". ואשרי מי שתשתדל לעשות רצון בוראה. ובזכות הצניעות נזכה לבנים ולבנות צדיקים וצדקניות העוסקים בתורה ובמצוות.

ז - אשה המוסרת נפשה לצניעות - עושה רעש ושמחה גדולה בשמים

ואליכן בנות ישראל לידע!

שפכל שקשה קיום המצנה על האדם, וככל שדרוש לקיומה מסירות נפש רבה - כן גדול שכרה, ומאשר המקימה בעולם הזה ובעולם הבא.

אשה הלובשת צנוע פדת משה וישראל, ובליית ברה יש לה צרף לעבד במשרד או בחנות עם צות עובדים ועובדות שאינם חרדים, כמה מסירות נפש דרוש לה כדי להיות יוצאת ידי חובת מלוי תפקידה כבת ישראל כשרה.

הלא צריכה לשמר על עדינות בדבור; התרחקות משחוק ומדברים בטלים מצות העובדים ואף מהמנהל, ויצר הרע מעלה לה מדי פעם פחד שיש חשש לפטורה אם לא תתנהג בהתאם לחברתה. כמה אמיצה ובעלת דעה נחושה צריכה להיות אותה אשה, ולא רק כדי שלא להכשל ולהכשיל בלבד, אלא חיבת היא להיות גאה בצניעותה ולא להראות שום נחיתות. להפך - עליה לראות עצמה כמיצגת את בנות ישראל הכשרות, בנות שרה רבקה רחל ולאה, בגאון ועז, אמיצה שלא סרה מדרך אמותינו הקדושות.

כמה רעש בשמים ושמחה ונחת רוח נעשה לפני השם יתברך, ומלאכי השרת באים לפני הקדוש-ברוך-הוא ואומרים לו: ראה איזה בריה נפלאה יש לך בעולמך, בריה קלה מבשר ודם עומדת, מיצגת את דת קדשך ללא בושה, אלא בגאון. אינה נסחפת בזרם הקלוקל, שומרת על דרך אמותיה הקדושות.

כמה רב שכרה של אשה זו!

וביותר ויותר, החוזרת בתשובה, שהיתה עד כה בחברה קלוקלת, בלבוש שלא צנוע ופרוץ כחברותיה, ופתיאום מחליטה: עד כאן! אני משנה את דרכי ומהיום מופיעה ברחוב, בעבודה, בלבוש צנוע בלבד. ואינה שמה לב

ללעג, לקפוח פֿרנָסָה, לתמיהת העולם על שנוי דרָכָה, והרי מהיום הרי היא שיחה בפי הבריות - כִּמָּה רעש זה עושה בשמים, אין לשער ואין לתאר.

ומובא בספר הקדוש "חסד לאברהם", כְּשֶׁאָדָם חוּטא ומחטיא, בורא מלאכים רבים ורעים, וְכֵלֶם מְלֵאכֵי חֲבֵלָה הַעוֹמְדִים לְפָרַע מִמֶּנּוּ בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ, וְשִׂמְחִים וְשָׂשִׂים עַל הַצְּלַחְתָּם לְהַכְשִׁילוֹ וּמַחֲכִים לְרַגַע לְפָרַע מִמֶּנּוּ.

וּלְעַמְתָּם מְלֵאכֵי הַשָּׂרֵת וְכֹל כַּחוֹת הַקְּדוּשָׁה בְּצַעַר וּבְאַבֵּל וּבִגְיוֹן וְאַנְחָה עַל שְׁנֵאבְדָה נְשָׂמָה קְדוּשָׁה וְהִלְכָה שָׁבִי לְפָנַי כּוֹחוֹת הַסְטֵרָא אַחֲרָא.

וּכְשֶׁחוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה וּמִשְׁנָה דְרָכּוֹ, עוֹשֶׂה הוּא רַעַשׁ וּמִהֲפֹךְ נוֹרָא לְמַעֲלָה בְּשָׂמִים, וְאוֹתָם מְלֵאכֵי חֲבֵלָה תִּכְרֹף מוֹרְטִים עֲצָמָם, וְנִהְפֹךְ כָּל שְׂשׂוֹנָם לְגִיוֹן וְאַנְחָה עַל שֶׁבְרַחַה מִהֶם הַנְּשָׂמָה שֶׁנִּשְׁבְּתָה וְחִפּוֹ מְאֹד לְפָרַע מִמֶּנָּה. וּלְעַמְתָּם שְׂמִיחָה עֲצוּמָה - אַבֵּל וּגְיוֹן הַנְּהֲפֹךְ לְשִׁשׂוֹן אֶצֶל מְלֵאכֵי הַשָּׂרֵת וְכוֹחוֹת הַקְּדוּשָׁה עַל שֶׁשָּׁבָה לָהּ הַנְּשָׂמָה הַיְקָרָה לְמִקּוֹר מִחֲצַבְתָּהּ.

וּבְגִלְל מִהֲפֹךְ גָּדוֹל זֶה הַנַּעֲשָׂה אֶצֶל בַּעֲלַת תִּשׁוּבָה, נֹאמֵר: בְּמִקּוֹם שֶׁבַעֲלִי תִשׁוּבָה עוֹמְדִים, אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֹד, כִּי הַצְּדִיק מַעֲקָרוֹ הָרִי הוּא צְדִיק מַעֲקָרוֹ, אַבֵּל יְצִירַת מִהֲפֹךְ כְּזֶה הַהוֹפֵךְ אֶת הָאֲבֵלִים לְשִׂמְחִים, וְאֶת הַשְּׂמִיחִים - כַּחוֹת הַסְטֵרָא אַחֲרָא - לְאֲבֵלִים, זֶה עוֹשֶׂה רַק בַּעַל תִּשׁוּבָה.

ח - העדיף שתמות בתו ולא יכשלו בה בני אדם

וּמַעֲשֶׂה נוֹרָא מְגִדֵּל מְסִירוֹת נֶפֶשׁ עַל עֵינֵן הַצְּנִיעוּת מְסַפֵּר בְּגִמְרָא תַעֲנִית (כד ע"א) דְּבַר נוֹרָא עַל רַבִּי יוֹסִי דְמִן יְקָרְתָּ, שְׁרָאָה פַּעַם שְׁאַחַד סוֹתֵר אֶת גְּדָר הַדְּקָלִים שֶׁהִיָּתָה לוֹ בְּבֵית וְעָשָׂה בָּהּ חוֹר. נִגַּשׁ אֶל הַיְהוּדִי הַזֶּה וְשָׂאֵל אוֹתוֹ: לָמָּה אַתָּה סוֹתֵר אֶת גְּדָר הַדְּקָלִים שְׁלִי? מָה עֲשִׂיתִי לָךְ? מַדּוּעַ אַתָּה עוֹשֶׂה בָּהּ חוֹר? אוֹמֵר לוֹ אוֹתוֹ יְהוּדִי אֶת הָאֵמֶת: רַבִּי, יֵשׁ לָךְ בֵּית, וְאֲנִי רוֹצֶה לְהַסְתִּיכָל בָּהּ. נִכְנַס ר' יוֹסִי הַבֵּיתָה וְאָמַר לְבִתּוֹ: בְּתִי, אַתָּה מְצַעֲרַת אֶת הָאֲנָשִׁים. שׁוּבִי לַעֲפָרָךְ, וְאַל יִכְשְׁלוּ בְּךָ בְּנֵי אָדָם! וְכֵן הָיָה וּמָתָה בֵּיתוֹ.

וְזֶה מְבַהִיל! זֶה נוֹתֵן לָנוּ תְּמוּנָה עַד כִּמָּה הָעוֹן הַזֶּה חֲמוּר. הָרִי הִיא יוֹשְׁבַת בְּתוֹךְ הַבֵּית שְׂלָה, אִזּוֹ מָה הַטַּעֲנָה עָלֶיהָ?! וְכִי אִם יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׂרוּצִים לְהַסְתִּיכָל לְתוֹךְ הַבֵּית וְלָרְאוֹת אוֹתָהּ אִזּוֹ הִיא אֲשֵׁמָה?! אֶלָּא נְכוּן, הִיא לֹא אֲשֵׁמָה, אַבֵּל בְּמִצִּיאוֹת הִיא מְכַשִּׁילָה בְּנֵי אָדָם. וְאִף עַל פִּי שְׂאִיפָה הִיא מְכַשִּׁילָה? - אֶצֶלָּה בְּבֵית! וְאִם כֵּן, שְׁהֵאִישׁ יִלְךְ! מָה הוּא רוֹצֶה מִמֶּנָּה?! כֵּן, אַבֵּל זֶה הַמַּצָּב: בְּנֵי אָדָם נִכְשְׁלִים, וְאִזּוֹ אוֹמֵר לָהּ רַבִּי יוֹסִי: בְּתִי, שׁוּבִי לַעֲפָרָךְ וְאַל יִכְשְׁלוּ בְּךָ בְּנֵי אָדָם.

וְאִפְשָׁר עוֹד לְהִסְבִּיר שֶׁלֹא קָלֵל רַבִּי יוֹסִי לְבִתּוֹ, אֲלֵא תָבֵעַ וּבִקֵּשׁ מֵאֵת ה' אֵת מוֹתָהּ מִתּוֹךְ שֶׁכָּדָּ עָדִיף אַחֵר שֶׁהִמְצִיאֹתָּ הִיא שֶׁנִּכְשָׁלִים בָּהּ בְּנֵי אָדָם, וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהִיא אֲשֶׁמָּה בְּכָדָּ.

ט - התפללה לה' שינטל יפיה ממנה כדי שלא יכשלו בה

מַעֲשֵׂה בְּבִתּוֹ שֶׁל ה' חֲתַם סוֹפֵר" הִגְאֹן רַבִּי מִשֵּׁה סוֹפֵר זַ"ל, שֶׁאָדָם אָחָד הִתְפַּעֵל מִיַּפְיָהּ וְעָקַב אַחֲרֶיהָ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִלְכָה, וּכְשֶׁהֲרִיגִישָׁה בְּדָבָר, הִלְכָה לְבֵיתָהּ, נִכְנְסָה לְחֻדְרָהּ וּפְרָצָה בְּבִכּי וּתְפִלָּה. כְּשֶׁהִבְחִין אָבִיהָ הִדְגִּיל בְּדָבָר, שֶׁאֵלֶּה לְסַבֵּת בְּכִיָּה.

עָנְתָה לוֹ בִּתּוֹ, שֶׁהִיא בּוֹכָה וּמִתְחַנְּנֶת לְבוֹרָא שֶׁיִּקַּח מִמֶּנָּה אֵת יַפְיָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹא תִהְיֶה מְכֻשׁוּל לְבְנֵי אָדָם. וּבְרָכָה אָבִיהָ שֶׁבְּזָכוֹת זֶה תֵּלֵד בּוֹ שֶׁיֵּאִיר אֵת עֵינָיו יִשְׂרָאֵל. וְכֵן הָיָה, שֶׁהִלְפֵי נִלְקַח מִמֶּנָּה, וְזָכְתָה לְלֵדָת בּוֹ גְדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל...
(מִצּוֹת) (הַנְּשִׂימ)

י - "ילדת הפלא" - מופת לצניעות

(מחוברת לע"נ, מובא בספר "מצוות הנשים")

בְּתַאֲרִיף ט"ז מֵר חֲשׁוֹן הַתְּשַׁנִּי"ה נִלְקַחָה לְבֵית עוֹלָמָה יִלְדָה מִיַּחְדָּת בְּמִינָה בְּצַדִּיקָתָהּ, בְּאִמּוּנָתָהּ וּבְצַנִּיעוּתָהּ, וְהִיא בַת שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּלִבָּד (שְׁבוּעִים לְאַחַר ה' בַּת מִצְוָה"), הִלֵּא הִיא רוֹיטֵל מְזֵל מִהֲדָר ע"ה.

הָיִיתָ וְהִיִּלְדָה הַנִּי"ל הָיְתָה בָּהּ נִשְׁמָה גְבוּהָה מְאֹד, וְהָיְתָה בָּהּ מִדַּת צְנִיעוּת לְהַפְלִיא (בְּנוֹסֵף לְשֶׁאֵר מִדּוּתֶיהָ הַטְּהוּרוֹת וְהַזְּהִיבוֹת), עַל כֵּן נִצְטַט קְטָעִים מִסִּימִים עַל מִדַּת הַצְּנִיעוּת שֶׁבָּהּ מִתּוֹךְ חוֹבֶרֶת שֶׁיִּצְאָה לְעֵלוֹי נִשְׁמָתָהּ.

*

כְּאִשֶּׁר הִגִּיעָה רוֹיטֵל ע"ה לְגִיל אֶחָד עֶשְׂרֵה, חָשָׂה כְּאֲבִים עֲזִים בְּגוֹפָהּ. עָרְכוּ לָהּ בְּדִיקוֹת, וְאִז הִגִּיעוּ הַתּוֹצְאוֹת הַמְּחַרְדוֹת שֶׁחֲלָתָה הִיא בְּמַחְלָה מִמְּאָרֶת, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ. בֵּין יָתֵר הַטְּפוּלִים הָיָה צָרָךְ חִיוּנֵי לְעִשׂוֹת פִּיזְיוֹטְרָפִיָּה. הַהוֹרִים הִגִּיעוּ עִם רוֹיטֵל לְבֵית חוֹלִים אֶלְיָיו. רוֹיטֵל נִכְנְסָה בְּחִיוּךְ לְמְקוֹם, אֵד לְפָתַע הַבְּעַת רְצִינּוֹת חֲלָפָה עַל פָּנֶיהָ: "אִמָּא, לֹא, לְחַשֵּׁה לְהוֹרֶיהָ הִיִּקְרִים.

"אָבֵל מִדּוּעַ?" לֹא הִבִּינָה הָאֵם מַה יָכוֹל לְהִיֹּת רַע בְּטְפוּל פִּיזְיוֹטְרָפִי?

"ראוי" - הסבירה רויטל - "ראשית יש כאן קבוצה מערבת, אני לא מתעמלת בקבוצה של בנים ובנות" - הודיעה נחרצות. "ושנית" - הוסיפה בטון לא מתפשר - "אינני מוכנה להתעמל עם מכנסים, רק עם חצאית".

ההורים נצבו המומים, מתקשים לעכל את בקשתה. רגעים חלפו, הם ראו את רויטל, הם הבחינו בהבעת פניה הרצינית ותמהו מנין למדה דברים אלו? מי הורה לה דרך? שרה זו חסרת פשרות? אבל, אבל... נסו לשכנע. אך רויטל נצבה נחרצת: "אתם רוצים בטובתי - נכון?" "בודאי" - ענו לה הוריה בלי קול, בלי מלים, רק הבעת פניהם הכאובים הביעה את רגשותיהם.

"לטובתי, לבריאותי, טובה היא הצניעות מכל טפול" - ענתה בקולה הנעים - "צניעות זה יסוד של בת ישראל, ובזכות הקפדה יתרה זוכים..." היא חשה הזדהות עם רגשותיהם של הוריה, אך היא ידעה: זהו אחד מאותן מלחמות של היהודי.

דקות עברו, האבא רץ למשרד להסביר את חשיבות העניין. הוא מהר לבקש, להתחנן, לסדר לבתו טפול על פי בקשתה. ואכן, לאחר דקות של התרוצציות רבות, סדר חדר אחד צדדי, ועל המנעול שכבות אבק.

"לא השתמשנו הרבה זמן בחדר" - הסביר הפיזיותרפיסט. הם ראו לפנייהם ילדה נחושה והבינו שיש לקבל את דעתה. בנוסף הסכימו כי תלבש חצאית מעל המכנסים. הכל כדי לשמור על צניעות בת ישראל.

*

ועוד מספר על רויטל ע"ה, שפאשר באה לטפול רפואי עקב מחלתה, צוה עליה הרופא להוריד את הגרביים. רויטל הנהנה בראשה לשלילה. ואז הרופא הניע ידו בבטול: סתם מכביד, אין צורך בגרביים, הן מיותרות.

אך רויטל נשארה החלטית, לא להוריד את הגרביים. הכל היו המומים. גם ברגעים של כאב, ברגעים בהם הדבר היה קשה עליה, גם ברגעים בהם גופה כמעט לא תפקד, היא לא הסירה את הגרביים.

*

ומספרת אחת מקרובותיה: הבטתי בה במסבת ה"בת מצוה" שלה שנערכה באולם "לב ירושלים"; הכל היה מפאר וערוף פראוי. בשלחן הכבוד שכבה לה ילדה שזה עתה מלאו לה 12 שנים, עיניה לא ראו את הסובב, הדבור היה קשה עליה, ידה האחת הייתה משתקת, ואלו את ידה השנייה היא נצלה לשמור על שמלתה שתכסה את ברכיה... עינים שראו תנועה זו התמלאו בדמעות של הערכה, של הערצה, הערכה לילדה קטנה המקפידה על מצוות ללא פשרות, ללא חפוש התרים. בזמנים הקשים, בכל המצבים, נשארה צנועה כבת מלך. אכן - מספרות בנות אחדות - לא

הקפדנו על שריוולים שיכסו את המרפקים - אף היתה אחת - רויטל ע"ה, אשר בקשה, תבעה, הסבירה במתק לשון את יפיה של הצניעות. היא אף חלקה מתנות קטנות לבנות אשר הקפידו על לבוש צנוע.

*

מספר כי כאשר היתה בת חמש שנים, פנתה אליה האם שתלבש את הסרפן. הילדה הביטה בבגד שבידי אמה, עיניה סקרו את הבגד, לבסוף הניעה ראשה לשליכה: "לא, אמא, אמרה. "מדוע?" - הפתעה האם למראה ההחלטיות בה שללה את הבגד. "זה לא מתאים, זה לא יפה" - הסבירה רויטל הקטנה - "זה פתוח בצואר. אם תביאי לי חלצה לשים תחת הבגד - אלבש זאת". האמא עמדה מפתעת: הזאת ילדה בת חמש? כבר אז התגלו בה נקודות האור של צניעות. ילדה בת חמש, אף בעלת נפש גבוהה...

ברוך.

זכרה

יהי

יא - באיזה פנים תתראי עם האמהות הקדושות בתחית המתים!?

התבונני עמקות, בת ישראל.

הלא חיי האדם לא לעולם. סוף כל אדם למיתה, ועתיד הוא לעבר את העולם החולף הזה לעולם נצחי, ועתיד לתן דין וחשבון לפני השם יתברך על כל מעשיו, כי שם השכר האמתי לעושי רצונו, ושם הענש האמתי והקשה לעוברי רצונו, עד שכל יסורי וקשיי עולם הזה אינם נחשבים למאומה נגד יסורי עולם הבא. ועל זה אפשר לומר את הפסוק "עז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון" - בזכות עז והדר לבושה, דהינו שמירת גדרים הצניעות בעז ובגבורה - ללא התחשבות הסביבה, וכן "הדר" - שדרג הצניעות יהא בגדר "מהדרין" ושללא להסתפק בצמצום ההלכה, אלו המה התנאים שמזכים את לובשתם בהבטחה של ותשחק ליום אחרון - אשה זו היא שתזכה לשחק ולשמח ביום אחרון על היותה יוצאת מן העולם מנצחת לחיי העולם הבא.

נתיחס כעת לנקדה נוספת.

הלא ידוע שכל הצדיקים והצדקניות שבגרעין מתענגים ענג רב שאין לו שעור ומשתלמים שם על כל פרט ופרט ממעשה טוב, צניעות, קדשה, ששמרו בעולם הזה. וכל אדם מחכה ומיחל לטוב הזה שיזכה לו בעולם הבא, וביותר יזכה לו לעתיד לתחית המתים, שיקומו כל המתים מקברם ויתענגו ענג שלא נגלה אף לנביאים. והרי שאנו, דורות האחרונים, נפגש

עם דורות הראשונים עד לאבותינו אברהם יצחק ויעקב, ועד לאמותינו שרה רבקה רחל ולאה, וכן עם כל הצדקניות שבכל דור ודור.

- הבה ונשאל באיזה פנים נפגש עם אמותינו ;

כמה ענג, כבוד ושמחה יחשב לאותן נשים צדקניות, ששמרו את כל כללי הצניעות, הפגישה המרתקת הזאת עם אמותינו הקדושות, הישיבה במחיצתן, ההתענגות מקדשתן ומאור השכינה אשר יעטה עליהן.

ולעמדתן - כמה חרפה ובושה לאותן נשים שלא שמרו דרכי הצניעות כראוי, כיצד יעמדו בתוכחתן של סבתותיהן הצנועות עד אמותינו הקדושות, שמסרו נפשו על קדשתן, וזה מלבד הענש הנורא המעטד להן בעון החמור - "מחטיאי הרבים".

יב - עקר סבת סלוק השכינה מהבית וקשי הפרנסה - מעון חסר צניעות

ועוד מענש הנגרם מהעדר צניעות :

בזהר הקדוש כתב (מתורגם ללשון הקודש מזוהר פרשת נשא) : אמר רבי חזקיה : תבוא מארה [וברמ"ק פרש, שכל העליונים והתחתונים מקללים אותו] על זה האיש שמניח לאשתו להתראות משערות ראשה החוצה. וזהו אחד מעניני הצניעות שבבית. והאשה שמוציאה משערות ראשה החוצה להתקשט בהן, גורמת עניות לבית, וגורמת לבניה שלא יהיו חשובים בדרך, וגורמת לרוח טמאה שתשרה בבית... ואם בביתה כן - כל שכן בשוק, וכל שכן אם היא מראה חציפות אחרת. צא וראה, כמה פגם גורם שער האשה : גורם למעלה, גורם למטה, גורם קללה לבעלה, גורם עניות, גורם דבר אחר בבית [צרעת], גורם שתסתלק החשיבות מבניה. ה' ישמרנו מהחצפה שלהן. עד כאן.

יג - עקר הצלחת הבנים בתורה ויראת שמים - בזכות צניעות האם

וב"פלא יועץ" כתב : "אבל צריך לזרז את האשה שלא תקל ראש ולא תרבה בשיחה ושחוק וקלות ראש, וכל שכן שאר קרבות דעת עם קרובי בעלה. אלא תהיה בבית חמיה כבודה וצנועה מבית ומחוץ, ולא תחטיא לשום אדם, כי על עברות כאלה נשים מתות, או יולדות בנים משחיתים, או בנים או בנות מתים כשהם קטנים. אבל הנזקרים, זוכים לזרע אנשים

כְּשָׂרִים וּקְדוּשִׁים, וַיִּגְּעוּ לִהְיוֹת יְשִׁישִׁים וְשִׁמְחִים וְשָׂשִׁים".

יד - עקר התקשטות האשה בבית ולא בחוץ

רְאֵה בְּאַרְחוֹת צְדִיקִים שְׂפָתַי (בשער הגאווה): "הָאִשָּׁה הַמְתַקְשֶׁטֶת לִפְנֵי הָאֲנָשִׁים... עֲנִשָּׁה גְדוֹל מְאֹד, שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת מְכַשׁוּל לִפְנֵי רַבִּים. הֲלֹא אָסְרוּ חֻמּוֹת (כ"ז, כ, ב) לְהִסְתַּכֵּל בְּבִגְדֵי צְבָעוֹנִים שֶׁל נָשִׁים הַשְּׂטוּחִים בְּכֶתֶל, אֲפֹלוּ כְּשֶׁאִינָה מְלַבֶּשֶׁת בָּהֶם. כָּל שֶׁכֵּן שֵׁשׁ עֲנִשׁ גְדוֹל לְאִשָּׁה הַמְתַקְשֶׁטֶת לִפְנֵי אֲנָשִׁים הַמְסִתְּכִלִּים בָּהֶם".

וּבְרַבְּנוּ יוֹנָה כָּתַב (אגרת התשובה): "וְצָרִיכָה הָאִשָּׁה שֶׁתִּהְיֶה צְנוּעָה וְנִזְהָרֶת שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ בָּהּ בְּנֵי אָדָם חוּץ מִבְּעֵלָהּ, מִפְּנֵי שֶׁהַמְסִתְּכִלִּים בְּפָנֶיהָ אוּ בְּיָדֶיהָ יוֹרְדִין לְגִיהֶנָם, וְהִיא עֲנוּשָׁה בְּעֵנֶשׁ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם, מִפְּנֵי שֶׁחֲטִיָּאָה אוֹתָם וְלֹא נִהְגָּה צְנִיעוּת בְּעֲצָמָה וְנִכְשְׁלוּ בָּהּ".

וְכִיּוֹצֵא בְּדַבְּרִים אֵלֶּה כָּתַב הָרַב יוֹסֵפִי, אֶחָד מִחֻמְמֵי הַמוֹסָר (מחוברת כנס הצניעות):

אִשָּׁה צָרִיכָה לִהְיוֹת יָפָה בְּבֵית לְבַעְלָהּ, וְאֵת זֶה זוֹנְחִים. רוֹאִים שֶׁדוֹקָא בְּבֵית, כְּשֶׁאִשָּׁה צָרִיכָה לִהְיוֹת מְסֻדָּרֶת וְיָפָה לְבַעְלָהּ, אִזּוּ - הִי יִשְׁמַר, הִיא הוֹלֶכֶת עִם כָּל הַסְּמֻרְטוּטִים, כְּמוֹ מְנַקֶּה אַרְבוֹת, אִדְךָ כְּשֶׁהִיא יוֹצֵאת לְרֹחוֹב וְצָרִיכָה מְאֹד לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְבָלֵט, דוֹקָא אִזּוּ הִיא עִם בִּשְׂם וְעִם בְּגָדִים וְעִם צְבָעִים.

הַיּוֹם, אֲפֹלוּ כְּשֶׁמּוֹרִידִים אֶת הָעֵינִים לְמִטָּה, נִכְשְׁלִים בְּגִלְל בְּגָדֵי הָאִשָּׁה לְמִטָּה - שֶׁסֶע וְכוּ! אִשָּׁה כְּזוֹ תוֹלָה עַל עֲצָמָה שְׁלֵט: "אֲנִי בֵּית בֵּיתוֹ שֶׁל יָרְבֵּעַם בֶּן נֶבֶט, שֶׁחָטָא וְהִחְטִיא אֶת הָרַבִּים", וְגִיּהֶנָם מִבְּטָח לָהּ. מַה יוֹצֵא לְאִשָּׁה מִזֶּה?! הֲרִי הִיא לֹא רוֹאָה אֶת הַשֶּׁסֶע! אִזּוּ זֶה מִמָּשׁ רַק עַל מְנַת לְהִחְטִיא! כְּשֶׁהִיא עוֹבְרֶת בְּרֹחוֹב, הִגִּיהֶנָם שְׁלָהּ הוּא לֹא כְּמוֹ שֶׁל אֶחָד שֶׁהִסְתַּכֵּל בָּהּ וְחָטָא עַל יָדָהּ וַיַּעֲנֵשׁ, אֲלֵא עֲלוּל לְקָרוֹת שְׂמָאָה אֲנָשִׁים יִסְתַּכְּלוּ בָּהּ, וְעַד שֶׁהִיא חוֹזֶרֶת הַבֵּיתָה, הִיא שְׁלָחָה 100 אֲנָשִׁים לְגִיּהֶנָם, וְהִיא תַעֲנֵשׁ בְּעֵנֶשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם, מִפְּנֵי שֶׁחֲטִיָּאָה אוֹתָם בְּזֶה שֶׁלֹּא נִהְגָּה צְנִיעוּת בְּעֲצָמָה וְנִכְשְׁלוּ בָּהּ. אִשָּׁה שֶׁמְתַקְשֶׁטֶת בְּאֶפֶן בּוֹלֵט כְּשִׁיוֹצֵאת, עוֹשֶׂה הַהֶפְךָ מִמָּה שֶׁהִיא צָרִיכָה, כִּיּוֹן שֶׁהִיא צָרִיכָה לְצִאת בְּצְנִיעוּת בְּאֶפֶן שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ בָּהּ, וְהִיא עוֹשֶׂה הַשְּׂתַדְּלוּת שֶׁכֵּן יִסְתַּכְּלוּ בָּהּ.

טו - פרצה גדולה בצניעות לקרות אנשים לנשים ונשים לאנשים בשם הפרטי

עוד שם מדברי הרב יוספי: והצניעות כוללת פרוצות רבות. יש בחנינות, במכלות, בצרכניות, בחנויות ירקות. הנשים מתנהגות כחברות של המוכר, פונות אליו בשם פרטי: "משה, כמה זה עולה?" מה זה "משה"? זה אה שלך? מה פתאם לפנות אליו בשם פרטי?

יש לפעמים, ה' ישמרנו, בין שכנים לשכנות שקוראים בשם פרטי זה לזה. זה נורא ואים! וכן בבקורים של זוגות צעירים, יושבים ביחד ומבלים. פעמים שני זוגות, ופעמים שלשה זוגות, יושבים לבלות, אוכלים, מדברים ומחייכים - "אין אפורופוס לעריות"...

ומה נפלאות הוראתו של אחד מגדולי וצדיקי הדור זצ"ל, שכאשר אשה עובדת אצל בעל הבית, שבעל הבית לא יקרא לה בשמה הפרטי, אלא רק בשם משפחתה. ומקבל ההוראה אמר, שבאמת על ידי זה נצל מכל מכשול, חס וחלילה. וכמוכן שכן הוא להפך - שהיא לא תקרא לו בשמו הפרטי. וכמוכן שזה שיך גם במקום עבודה שיש שם פקידים ופקידות, אפלו אם זה באפן צנוע ובלי חשש אסור יחוד. מכל מקום יזהרו בענין קריאת שמות, שיהא רק על ידי שם משפחה, ובזה יגדרו גדר למנע קלות ראש ביניהם. וזו הערה נכונה לענין קרובי משפחה, שאז לפעמים נתקלים בקשי זה להזכיר שם המשפחה, אך החכם עיניו בראשו לדעת איך להזהר ולמנע בקריאת השם הפרטי. והטיבו למאד רבנים ודרשנים באספה לחזוק צניעות שהעירו כזאת לענין כשנשים קונות בחנות, שלא תקראנה לבעל החנות בשמו הפרטי - וכן שהוא לא יקרא ללקוחות בשמן הפרטי. וכן הדבר נוגע כשיש פועלי נקיון בבנינים משתפים, או כאשר שוכרים פועלים בבית או בבנין המשתף, וכל זה לענין "דיעבד", וגם כנ"ל שזה באפן צנוע ובלי חשש "יחוד", אבל "לכתחלה" יש לברח כמו אש ולא לעבד אצל גברים זרים, או כשיש שם פקידים או פקידות. וגם בדיעבד ראוי לטכס עצה להחליץ ולעבד רק עם נשים ואצל נשים, ואפלו אם על ידי כן יפסידו מערך גדל הרוח, וכל מי שמוסיף זהירות למשמרת, יזכה שהקדוש ברוך הוא יסיעהו וישמרנו, כמו שכתוב: הבא לטהר מסייעין אותו, ובדרך שאדם רוצה מוליכין אותו. וראוי להדגיש שבמיחד צריך להתרחק מלעבד במקומות סגורים, כגון בורסה וכיוצא בזה, אשר שם יותר מכלער הדבר.

טז - שכרה של צניעות

כתב בספר מלבושי כבוד (פרק ח): כמה גדול שכרה של האשה הצנועה במעשיה ולבושיה, מבאר זאת בזהר הקדוש (פרשת נשא):

לְפִיכֶם "אֲשַׁתְּךָ כְּגֹפֶן פָּרִיָּה בְּיָרְכְתִי בֵּיתְךָ" - שְׁצַרְיָכָה הָאִשָּׁה לְכֶסֶת עֲצָמָה
בְּזוֹיֵת בֵּיתָהּ. וְאִם תַּעֲשֶׂה כֵן, מֵה כְּתוּב: "בְּנִיךָ כְּשִׁתְּלִי זֵיתִים סָבִיב
לְשִׁלְחָנְךָ". מֵהוּ כְּשִׁתְּלִי זֵיתִים? מֵה זֵית זֶה, בֵּין בַּחֲרָף בֵּין בְּקִיץ, אֵינִי
מְשַׁלֵּיךְ הָעֵלִים שְׁלוֹ, וְתַמִּיד נִמְצָא בּוֹ חֲשִׁיבוֹת עַל שְׂאֵר הָאֵילָנוֹת - כִּד בְּנִיָּה
יַעֲלוּ בְּחֲשִׁיבוֹת עַל שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם.

וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שְׁבַעֲלָה מִתְבַּרְךָ בְּכָל: בְּבִרְכוֹת שְׁלֹמֹעַלָה וּבְבִרְכוֹת שְׁלֹמֹמֶטָה;
בְּעֵשֶׂר, בְּבָנִים וּבְבָנֵי בָנִים. זֶהוּ שְׂאֵמֵר הַכְּתוּב: "הִנֵּה כִי כֹן יִבְרָךְ גִּבּוֹר יִרְאֵה
ה' ", וְכִתִּיב: "יִבְרָכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וְיִרְאֵה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְיִרְאֵה
בָּנִים לְבָנֶיךָ שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל".

*

כָּל כְּלָה שֶׁהִיא צְנוּעָה בְּבֵית חָמִיָּה, זֹכָה וְיוֹצֵאִין מִמֶּנָּה מְלָכִים וּנְבִיאִים.
(מגילה י)

*

בְּשִׁכְר צְנוּעוֹת שְׁבַרְחַל יֵצֵא מִמֶּנָּה שְׂאוּל, וּבְשִׁכְר צְנוּעוֹת שְׁבַשְׂאוּל יֵצֵאָה
מִמֶּנּוּ אֶסְתֵּר. (מגילה יג)

*

כָּל אִשָּׁה שֶׁהִיא מְצַנַּעַת אֶת עֲצָמָה, אֶפְלוּ בֵּת יִשְׂרָאֵל, רְאוּיָה שְׁתַּנְּשָׂא לְכַהֵן
גָּדוֹל, וְתַעֲמִיד כְּהֲנִים גְּדוֹלִים, שְׁנֵאָמֵר: "כָּל כְּבוֹדָה בֵּת מְלָךְ פְּנִימָה,
מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה". (מדרש תנחומא במדבר ג)

*

בְּזִמְן שֶׁהִיא נוֹהֶגֶת בְּעֲצָמָה דַּת יְהוּדִית, שֶׁהִיא צְנוּעָה, זֹכָה שְׁמוֹצִיאִין
מִמֶּנָּה בָּנִים בְּעֵלֵי מְקָרָא, בְּעֵלֵי מִשְׁנָה, בְּעֵלֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים, הִדָּא הוּא
דְּכִתִּיב: "בְּנִיךָ כְּשִׁתְּלִי זֵיתִים". (מדרש רבה נשא פ"ח)

*

וְיִרְאֵה בְּפִרוּשׁ ה"כְּלֵי יָקָר" (בראשית יח, ט) שְׁמִפְרָשׁ קְשִׁית הַמְּלָאכִים "אֵיָה
שָׂרָה אֲשַׁתְּךָ" - בְּאִיזוֹ זְכוּת רְאוּיָה עֵקֶרָה בֵּת תַּשְׁעִים לְהוֹלִיד בֶּן כְּיִצְחָק
אֲבִינוּ. וְהַשִּׁיב לָהֶם אֲבָרְהָם: "הִנֵּה בְּאֵהָלִי" - בְּזְכוּת הַצְּנוּעוֹת רְאוּיָה הִיא
שִׁיתְּקִים בְּהַ הִיעוּד שֶׁהַבְּטִיחְנִי ה' - "וּמְלָכִים מִמֶּךָ יֵצְאוּ" (בראשית יז, ו).

*

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה - "אֲשַׁרִּי יוֹלְדֵתוֹ". כִּי לְהִיּוֹת אִמּוֹ צְדָקָת וְאִשָּׁה יִרְאֵת
ה', הִיא גְרָמָה לְהִיּוֹת הַבֶּן הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה כְּמוֹתָהּ. (מדרש שמואל אבות פ"ה)

וּרְבֵנוּ בַחַיֵי כָתָב: "כִּי כָשֶׁהָאָדָם צָדִיק וּבַעַל עֲנוּה וְאִישׁ מִדּוֹת, הִנֵּה זֶה מוֹפֵת עַל אִמּוֹ שֶׁהִיָּתָה צְנוּעָה וּבַעֲלַת מַחְשָׁבֶת טוֹבָה, וְעַל כֵּן זָכְתָה אֵלָיו, כִּי הֶעֱנָף הַטּוֹב יַעֲיֵד עַל מַעֲלַת הַשָּׁרֵשׁ". (פרשת אמור בד"ה "ושם אמר")

יז - האשר הגדול ביותר או ההפסד הגדול ביותר

מהו האשר הגדול ביותר לאדם אם לא לראות בן או בת שהולכים בדרך טובה עם דרך ארץ וצניעות, ובפרט אם הגיעו למעמד נכבד והכל משפחים ומפארים אותם, כמה מן הענג והאשר נמשך להוריהם.

ולעמת זאת - מה יש צער גדול יותר ועגמת נפש להורים שבנם אינו הולך בדרך ה' ומחיל את ה', או אפלו רק ילד לא מצלח - הלא שנתם לא שנה, מאכלם לא אכל, ועמל חייהם נדמה להם שהוא לריק ולהבל.

ובמה תלוי האשר הגדול, או, חס וחלילה, הצער הגדול, בהצלחת או באי הצלחת הבנים, מגלים לנו חז"ל שהכל תלוי בצניעות האשה. ונצטט כאן דברי ה"חפץ חיים" ע"ה בזה:

"גם צריכה האשה להתבונן תמיד לפי מה שיודע, דכשהאשה הולכת בדרך צניעות, אז היא זוכה להוליד בנים צדיקים, בנים תלמידי חכמים, המאירים לעולם בתורתם ובצדקתם, וכדאיתא בתלמוד ירושלמי: כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה - אשה צנועה, ראוייה לצאת ממנה פהנים גדולים המלבשים משבצות זהב. ואמרו במגלה דף י"ג: בשכר צניעות שהיתה בה ברחל, זכתה שיצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שהיתה בשאול, זכה ויצאה ממנו אסתר, עין שם. ועל ידי זה ייטב לה בעולם הזה, וגם באחריתה תזכה לישב בעולם העליון בהיכל ה' ברב הוד והדר, וכדאיתא בזהר הקדוש פרשת בחקתי על הפסוק 'כבוד את אביך ואת אמך', דקאי אף לאחר מיתה. אם הולך הבן בארח מישור וישר מעשיו כראוי - כבוד בזה את אביו, כבודו בעולם הזה בקרב בני אדם, וכבודו בעולם הבא אצל הקדוש-ברוך-הוא, והקדוש-ברוך-הוא נוטה לו חסד ומושיבו בכסא כבודו, שכן ההולכים בדרך הצניעות זוכים להיות צדיקים וזוכים לבנים קדושים וזרע קדש, ועליהם נאמר: "כל ראיהם יכירום כי הם זרע ברוך ה'". ולהפך, חס ושלום - אם היא הולכת בדרך פריצות, אז תלד בנים אשר לא טובים, ויהיה לה על ידי זה לבסוף קלון וכלמה בעולם הזה, וכמה דכתוב: "ויבן כסיל תוגת אמו", וגם בעולם הבא הוא בזיון גדול לאביו ואמו כשיוצא מהם בן מכעיס להקדוש-ברוך-הוא. וכמו שכתב הגר"א באגרתו הקדושה "עלים לתרופה", שאף אם ידריך תמיד בנו במוסר ולא יקבל - אוי לה לאותה בושה והצער והבזיון בעולם

הבא. על כן צריכה האשה להרגיל עצמה במדת הצניעות וייתב לה על ידי זה בזה ובבא.

והנה מכל זה נוכל להתבונן כמה צריכה האשה להיות זהירה בענין שערוותיה או זרועותיה שלא יראו החוצה.

ובהמשך נושא זה, מתפללים אנו למען לא ניגע לריק ולא נלד לבתלה, כלומר, שלא יהא טרחתנו ויגיעתנו לריק ולשווא.

הבה נתבונן, כמה משקיעים הורים בילדיהם: אותה אשה נושאת פרי בטנה תשעה חודשים בצער ובחלי נוכפי שנקבע להלכה, כי אשה היא בגדר חולה לכמה דינים, כגון פטורה מלהתענות בחלק מהצומות ועוד, וכמה מחוששים שונים ומשנים במשך זמן זה, ובפרט כשיש צרף לילד לרופא, או שמירה, אשר כל יסורים אלה לא מבטלים;

אחר כך בא צער הלדה עם הצירים וכו';

אחר כך ההחלמה מהלדה שאינה באה ביום או יומים, וכמו שאומרת הגמרא: כ"ד חודש לאחר הלדה, אברייה של אשה מפרקים;

לאחר מכן גדול התינוק, ההחלפות הרבות ונקיונו היום-יומי הדרוש לו, ואין ההאכלה המיוחדת והמתונה הנדרשת לו;

הקימה בלילות על כל בכי או קול משנה הנשמע ממנו, כמה שנה צריכה האם לנודד בשבילו; וכשגדל יותר, כמה אחריות עליו - פחד ביום ופחד בלילה שרק לא יארע לו מאומה;

וכשחס וחלילה נחלה, לא תזוז ממטתו יום ולילה בצער גדול;

וכשגדל עוד יותר, אם מאחר שעה או שעתים, פג לבה בקרבה ויהי לאבן, ועוד ועוד קצר הנגר מלכתב כל היגיעות והעמל...

ואנו מתפללים: "שלא ניגע לריק ולא נלד לבתלה", ומיהי הכפילות? אלא לריק - היינו לחנם, לא לתועלת ולא להפסד, אולם לבתלה - היינו לקלוקול ולעוות.

כשחס וחלילה סוטה הבה או הבת מדרך הטוב, כל החלפת טויל, כל הכנת אכל, כל קימה בלילה, כל ההריון והלדה - הכל נהנה לריק ולשווא, מאמץ והשתדלות שלא תשער ללא תועלת.

ויותר גרוע - לא רק ללא תועלת, אלא לבתלה, לקלוקול ועוות. כל הטרח הנה לגדל, חס וחלילה, בן או בת שישיעו, רחמנא לצלן. ואם כן, היגיעה לא רק שהיא לריק, אלא יותר מזה - אף לבתלה.

ובמה תלוי הנקצר פרוטנו טובים ויפים, או, חס וחלילה, נקצרם באושים - זאת פאמור בשם הזהר הקדוש: הכל תלוי בצניעות האם!

וכמו ששמעתי פעם על הפסוק "פה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל" - "בית יעקב" אלו הנשים. צנה ה' למשה רבנו ע"ה, שיקדים שיתו עם הנשים - "בית יעקב", ואחר כך עם הגברים - "בני ישראל", היות וכל הקדשה והצלחת הבית תלוי באשה. באם היא שומרת על קדשתה וקדשת בנותיה, בכך שומרת על בנן הבית, ואידך זיל גמר כל התורה כלה. אבל אם, חס וחלילה, יש קלקול בעקרת הבית - נהרס כל הבנין. ועל כן אפשר לומר את הפסוק "מושיבי עקרת הבית" - כשהאשה יושבת בעקרת בית, וכל עסקיה רק בבית ולא בחוץ, אזי תזכה ל"אם הבנים שמחה".

יח - גלוי שגלה הבעל-שם-טוב על אברכי קדש "איסטמבול"

בשו"ת הגרש"א אלפנדרי סוף ח"ב נאמר: "אצין מה שגלה הבעל-שם-טוב הקדוש על אנשי קשטא. כשהיה בדרכו לארץ ישראל בקר באסטמבול, וראה אברכים שהיו להם נשמות של תנאים, ואמר הבעל-שם-טוב שלנשמות אלו זכו אמותיהן בגלל הצניעות שבהן. וכשראה זאת הסבא קדישא מהרש"א אלפנדרי נענע בראשו ואמר: הן הן, לא אוכל לתאר לך גדל הצניעות אשר אני זוכר שהיה שם באיסטמבול, יעו"ש. ולכן צמחו שם אדירי הלבנון כמו ר' חיים פלאגיי ובנו ר' אברהם זצ"ל.

יט - האשה בצניעות מלבושה זוכה לבנים הראויים להיות כהנים גדולים

הנה בעניני הצניעות במלבושים, יהיה לנו לאור דברי חז"ל הקדושים על הפסוק "כל כבודו וכו' פנימה ממשבצות וכו'" - שכל אשה שנזקרת בצניעות פסוי גופה, ולעולם היא "פנימה" - זוכה לכהנים גדולים הלבושים במשבצות זהב של בגדי כהנה גדולה. והנה, אף על גב שיש לנו רק כהן גדול אחד, וגם כן לויים וישראלים, הרי לא שיש שפניהם יהיו כהנים גדולים, רק העקר הוא במה שזוכים לבנים קדושים וטהורים שמצד מעלת נשמתם וטהרת גופם ראויים למעלה העליונה של הכהן הגדול אשר הוא גדול עובדי השם ותברך, וזוהי המעלה הנכספת והרצויה לכל איש ואשה מישראל שזרעם יהיו עובדי השם ותברך באמת ובתמים. ואמנם יתכן לבאר בזה רעיון עמק, כאשר נתבונן מהו הענין והקשר בזה של ש"כר "משבצות זהב" של בגדי כהן גדול, ואשר נראה בזה שהשוו בגדי

הצניעות של האשה הישראלית לבגדי הקדשה של הכהן הגדול - כי כאשר היא נזהרת בבגדי קדשה וצניעות, שזוהי עבודת השם ותברך אמתית בקדשה וטהרה, על כן זוכה שזרעה הם מכשרים לקדשה וטהרה של לבישת בגדי גדול עובדי השם ותברך.

אשר על כן בהתבונן בזאת, לא יפל הדבר לטרח ולמשא לדקדק בדקדוקי דיני המלבושים של האשה הצנועה, כי הרי היא כמדקדקת בזה בדיני לבישת בגדי כהן גדול, וכידוע, בגדי הכהן הגדול היו מגדרים בדינים רבים של צורתם; ארפס, רחפס, ואשר באי-קיום דינים שונים, היה אפשר שחס וחלילה יפסיד את כל מעלתו. ומאידך - כששמר על כל דיניהם - היה על ידו הקשר בין השם ותברך לבין עם ישראל על ידי האורים ותמים.

כן גם כן האשה הישראלית - בגדה הטוב והחיים, וההפך, חס וחלילה - אם בגדיה שלא כד"ת, הרי היא מפסידה, חס וחלילה, את מעלתה ומעלת צאצאיה. וכאשר משמרת פדת וכהלכה את דקדוקי דיני המלבושים, הרי היא זוכה בעצמה שעובדת את השם ותברך כרצונו, וזוכה לזרעה לדורות עולם שיזכו לעמד לשרת לפני השם ותברך בתורה ומצוות.

כ - כיצד זכתה אמו של מרן ה"חזון איש" לבן שכזה

עוד שם: ידוע המובא ב"משנה ברורה" בשם הזהר הקדוש בענין הזהירות, שלא יתראה שום שער מהאשה אפלו בתוך ביתה, וכל שכן ברחוב ובשוק, כי על ידי זה גורמת עניות לביתה וגורמת לבניה שלא יתחשבו בדור, ושכח הטמאה של הסטרא אחרא שורה בבית, רחמנא לצלן. ואשר על כן צריכה האשה להזהר שאפלו קורות ביתה לא יראו שער אחד מראשה, ואם נזהרת ועושה כן, מתקיים בה מאמר הכתוב: "בניך כשתילי זיתים", שכמו שהזית - שמן הזית - חשוב, כך בניה יעלו בחשיבות על שאר בני העולם, ובעלה מתברך בכל הברכות של מעלה ושל מטה, בעשר, בבנים ובני בנים.

וחז"ל ספרו את המעשה הידוע בקמחית אשר בזכות הצניעות היתה שהיתה בה - שלא ראו קורות ביתה את אמרי חלוקה - דהינו, שגם כשהיתה צריכה להחליף בגדיה, היתה מתכסה, ובזכות זה יצאו ממנה כהנים גדולים. ומספרים ששאלו לאמו של מרן ה"חזון איש" יצ"ל במה זכתה לבן גאון וקדוש כמותו, וענתה שהיתה נזהרת שאפלו בחפיפת ראשה היו נשים מחזיקות סדין על גבי ראשה, ותחת הסדין חפפה ראשה. וכן אומרים בשם מרן ה"חזון איש" יצ"ל, שאלו הנשים היו יודעות כמה מפריעות בזה שאינן מתכסות כד"ת להצלחת זרעם בתורה ויראת שמים,

הרי שלא היו מזלזלות בזה, אלא היו מדקדקות לשמר פדת וכהלכה.

כא - צניעות המלבושים לאשה היא עבודת ה' שלה, כמו לבישת ציצית ותפלין לאיש

עוד שם: על-כן, כמה נכון הרעיון הנ"ל להתלהבות שמירת הדקדוק בבגדי צניעות - כמו הדקדוק בדיני לבישת בגדי כהנה, כי, באמת, בגדי עבודת השם יתברך הם הם הבגדים הראויים והרצויים כרצונו יתברך שמו. ומה לי אם זה בגדי כהן גדול או בגדי אשה צנועה ויראת שמים, אשר הן בזה והן בזה, הבגדים הם בגדי עבודתו יתברך.

וכן נוכל להמשיל הדקדוק בזה כמו הגברים הלובשים "תפלין" ו"ציצית" ומדקדקים בכל דקדוקי הדינים ומקפידים מאד מאד על מקומם הראוי של התפלין, וכפי הדין - שתפלין שהם לא במקומם הראוי או שלא כדינם הראוי, הרי זה כמי שלא לבש תפלין, ומעקר הדין היו צריכים לילך בתפלין כל היום ולדקדק בדין מקומם כראוי, אלא שמחמת שחוששים שלא ישמרו בטרהרה כראוי, הולכים בהם רק בשעת התפלה. והנשים זוכות ללבש מלבושי עבודת השם יתברך כל היום, וצריכות להקפיד על מקום ומדת המלבושים כאשר ידקדקו הגברים בדיני הציצית והתפלין.

כב - כבוד האדם - מלבושו (חז"ל)

ר' יוחנן קרי למאני מכבדותי (שבת קיג, א). ר' יוחנן היה קורא לבגדיו - מכבדיו, כלומר: בגדיו של האדם הם מכבדיו של האדם.

ויש להבין, מה ערך לאדם זול אם ילבש בגדי כבוד, וכי אז יחשב למכבד, והלא הוא נשאר אותו האדם? וכן, מדוע ירד ערך האדם הנעלה כשילבש בגדים פשוטים, והלא כבודו במקומו מנח?

התשובה לכך היא: לא יתכן להפריד בין האדם ללבושו. האדם המכבד לא מסגל להעלות על עצמו בגדים זולים, זהו בעלמק טבעו ואישיותו ללבש בגדים בהתאם למעמדו. וכן אדם פשוט אינו מסגל ללבש בגדים מכבדים, טבעו ואפיו אינם מרשים לו זאת. אם כן, כמה אמת הוא שאדם נכר לפי לבושו; המכבד נכר בבגדיו המכבדים, והאדם הזול נכר בבגדיו הזולים.

ולא יוכל האדם לזיף את בגדיו שלא כפי מהותו, בכל אופן בקביעות, כי יתכן שילבש אדם בגדים שלא כפי מהותו באופן זמני, אבל בקביעות זה לא יתכן.

*

והנה עינינו רואות שהפקר המלבושים מצוי דווקא אצל הנשים הזולות ביותר ברמת שכלם או במעמד החברתי, ואלו נשים ברמה שכלית גבוהה, או במעמד חברתי גבוה, כגון עורכת דין, שופטת, ומי מדבר על שרת ממשלה וכדומה, ונדאי אלו לא תתלבשנה בבגדים שאינם מכסים כל גופן לפחות בצניעות נורמלית. הרי שלבוש הפרוץ מתאים למי שיצריה פרוצים, ואין לה שליטה ורסון על רצונותיה - מצפה לשלחנם ולתשומת לבם של אחרים, וכלה מראה ומכרזת חסר ספוק מעצמה, חשיפה להפקרות מחלטת ללא הבטה לתוצאות השליליות, אלא רגע ענג עכשווי בלבד - זהו כל טוח הסתכלותה.

עוד שמעתי מתלמיד חכם אחד, כי יש להעמיס על המהלכת בחסר צניעות בצחוק וקלות ראש, רעשניות והתבלטות - מלבד הנאמר למעלה, חסר רסון ושליטה על היצרים - עוד יש בה ממדת האכזריות באופן נורא; שהרי מלבד מה שמחטיאה את בחורי ישראל, ובזה מתאכזרת על נפשם להפילם לגיהנם, עוד הרי היא גורמת צער לנפשם להיותם בבחינת "עיניף רואות וכלות ואין לאל ידך". והרי זה חסר מוסריות להיות מנקר עיני אנשים, שהרי מה היא שונה מאדם המנפנף בידו מאכל דשן לנקר עיני המסכן הרעב ללחם - וכי יש אכזריות גדולה מזו? ודי למבין. והלא זה היה חטא בנות ציון בזמן החרבון, וכמו שהעתיקתי לעיל את חטאם ועונשם.

כג - הלבוש - יסוד החומה

היסוד לחומת המגן הוא הלבוש הצנוע, ואלו הצניעות בקול ובהתנהגות הם הנדבכים.

ולמה כה גדולה חשיבותו של הלבוש הצנוע?

א. משום שהבגד הוא ככתר שנתן לאדם, שהוא כתר כל הנבראים, והא ראייה, שהרבה בריות ברא הקדוש-ברוך-הוא בעולמו, ולא זכתה אף בריה שתנתן כסות לעורה, רק האדם.

ב. שלא עוד אלא שטרך הקדוש־ברוך־הוא בכבודו ובעצמו והכין לאדם את לבושו, כמו שאומר הכתוב: "ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם" (בראשית ג).

ג. מה נכבד הוא הבגד, שעל הפתר הוא נתן - על האדם שהוא פתר כל הנבראים. מה יקר הוא בגד האדם, שתחלת עשיתו ביד ה' היתה ולא ביד אדם ולא ביד מלאך ולא ביד שרף, אלא הקדוש־ברוך־הוא בכבודו ובעצמו.

ד. הבגד מעיד על התכונה האנושית, שהיא המחצה בין האדם לחי, וזו היא מדת הבושה, הבושה לאדם - לבושו הפנימי שמכסה על מה שפגם בנפש, והבגד הוא לו לבוש החיצון שמכסה על מה שפגם בגוף, ושניהם לכבודו נתנו, בזכות הבושה זכה למלבוש.

*

המלבוש, כשהוא לבוש בו - מתכבד, פושטו - מתבזה. משל לנתפס בקלקלה, שמראה קלקלתו לכל ואינו בוש, ולא עוד אלא שאומר קלקלתי ואקלקל עוד.

*

תאות בשרים, שרש הוא להרבה חטאים. אדם שבוש בחטאיו - בדין הוא שבוש במקור זה שממנו החטא פרה ורבה. הרי הוא שמושכו אל החטא, והוא אשר מזכיר לו עונו תמיד לחרפתו ולבשתו, לפיכך הוא מכסה אותו בלבושו. כשהוא מכסהו - מסיח דעתו ממשיותו, וכיון שאינו מהרהר בהו, הוא נצל מן החטא, וגם נצל מן הבושה מפני החטא הקדמון.

וכמה צריך אדם לכסות מפני העין כדי שינצל מן החטא ומן הבושה? הוא הדבר - שאין הכל שוין בו, אלא כל איש כפי מעלתו וכפי ספנתו שנתנה תמיד בצד מעלתו, שפך אמרו החכמים: "כל הגדול מחברו - יצרו גדול הימנו", כלומר, כל מי שתפקידו בעולם מרבים יותר, גם שרשי החטא מרבים בו יותר, וצריך לשמירה יתרה ומעלה יותר מחברו שתפקידו מעטים משלו. ("איש וביתו" לר' אליהו כי טוב)

כד - האדם - נזר הבריא

גדול כבוד האדם בבריא יותר מכל הנבראים, ומה כבודו? שכל גופו ובשרו נתונים בין הרבה גופי מצוה ועברה שהוא זוכה בהם או נכשל בהם - על כן גם הבושה מודעת לו ואינה מודעת לכל הנבראים. הוא צריך לבגדים לכסות את מערמיו כדי לגדר עצמו מן החטא ולהציל את כבודו

מבזיון החטא, ואלו כל שאר הנבראים אינם צריכים לכך. (ש)

כה - גדול כבוד האשה

גדול כבוד האשה יותר מן האיש; ומהו כבוד? שמראשית ברייתה היא מיעדת לסבל על גופה על קיום העולם, להיות שופעת מתוכה אמונת הלב טהורה, אהבה ורחמים, ומרבה להטיב בכל סביבה, לתן לבעלה חיים חן וחסד, ולמלאת ביתה לפי ותפארת.

והנה, זה לעמת זה: האשה, כנגד כל מעלותיה, מרבות גם סכנותיה, שאם, חס ושלום, אינה זוכה, היא נעשית מקור החטא וכל שקוץ ותעוב שבעולם - הכל מן החטא הזה הם יוצאים.

האשה נתונה בין שתי קצוות רחוקות אלה - או ראשית הכבוד, או חליקה אחרית הכלמה, וזה כבוד והיא גאותה, לכן גם רגש הבושה חזק אצל האשה יותר מאצל האיש, על כן גם בגדיה מרבים משל האיש, וכל גדרי הצניעות שלה מרבים משלו. כיעודה - כן פתיחה; וכפתיחה - כן מחסומיה.

לפיכך בגדים שיש משום צניעות לאיש, עדין אין בהם משום צניעות לאשה; מחשוף באיש שאין בו עברה, כנגדו באשה - יש בו חטא ועון גדול.

לפיכך, האיש שלבושו צנוע, מקבל שכר, ואולם האשה כשהיא צנועה בלבושיה - לפי חובותיה שלה - שכרה כפול ומכפל, בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי היא מצלת עצמה ואת אחרים מן החטא, והיא מחזירה כבוד לאשה אשר הבורא עטרה בעטרת הכבוד. (ש)

כו - לבוש מלכות של הנשואה

גדול כבוד האשה הנשואה יותר משאינה נשואה; ומהו כבוד? שכל מעלה המצויה אצל כל אשה בכח, אצלה היא מצויה בפעל. היא זכותה וכבר נכנסה ליעודה שהועיד לה בוראה. מצויה היתה, ועתה היא עושה בצווייה. בונה ביתה וממלאתו כל טובה וכל ברכה, הרה ויולדת, מניקה ומגדלת, מעמידה תולדות ואומנתם ומפרנסתם ומחדשת מעשי בראשית בכל יום תמיד, ועומדת בתפקידה, ונותנת כח בבעלה לעמוד בתפקידיו.

וכיון שמעלתה גדולה משל האשה שאינה נשואה, לכן גם זהירותה מן החטא צריכה שתהא גדולה משלה, שלא תחטא ושלם תחטיא לאחרים; שלא תכשל ולא תכשיל אחרים במחשבה, דבור ומעשה של אסור, שהרי כל צד עון באשה נשואה - גדול שבעתים מכל עון אחר.

לכן, גם לבושה של האשה הנשואה נכר בצניעותה יותר מלבוש אשה שאינה נשואה. ומה הכרה המיוחדת? - שאפילו שערות ראשה היא מכסה. שערות האשה - חן ויפי יש בהן, וכל חן ויפי באשה נשואה - אם לבעלה היא נותנתם וכדרכי הצנועות - קדשה יש בהם, ואם למראה עיני אחרים נתונים - חטא ועון יש בהם.

גדר זו של פסוי שערות הראש, הוא אפוא גדר הצניעות באשה הנשואה, שיתרה על גדרי הצניעות שבאשה שאינה נשואה. וכל כך למה? מפני שגם מעמדה בחיים ובבריאה כלה, מכבד הרבה יותר ממעמד חברותיה שאינן נשואות. הכבוד שהן נוהלות בעולמן - לפי יעודן הן נוהלות, ואלו הכבוד שהיא נוהלת - לפי תפקידה היא נוהלת, וכפי כבודה - כן זהירותה.

כז - צניעות - החן והיפי האמתי

"שקר החן והבל היפי אשה יראת ה' היא תתהלל" (משלי לא, ט), אין להבין שחן ויפי המה דברים שליליים - אדרבא, ה' נוסד חן על יראיו, וכמו שמצינו אצל יוסף הצדיק, אסתר המלכה ועוד, ונדאי שזה מתנת ה', וכמו שאנו מתפללים: "ותננו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו". החן והיפי הם שקר כאשר אינם צמודים עם יראת ה', אבל אשה יראת ה' היא תתהלל - בחן וחסד אמתי.

אמר שלמה המלך ע"ה (משלי ט, יז): "מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם", כלומר: טבע האדם למשוך אחר הגנוב יותר מאשר מהמפקר או מחפץ שתחת בעלותו. ויש לעמוד על סבת הדבר:

האדם נולד בטבע של יצרים שונים, כגון לחמד את אשר לזולתו או לקנאת באשר לזולתו, וזה כל האדם - שאין הוא מסתפק במה שיש לו, ותמיד עיניו ולבו על אשר לחברו, ולא ירגע ולא ישקט עד אשר ישיג מעמד או כבוד כאשר לחברו, או עד אשר ישיג את אשר לחברו ממש.

במלים אחרות: אדם לא נהנה ולא מרגיש ספוק במה שתחת בעלותו, ותמיד עיניו על אשר לזולתו. והרבה פעמים, אף המעט שיש לזולתו, נחשב אצלו להרבה.

לכן אדם שיש לו כל טוב שבעולם, אלא שרואה אצל חברו דבר מה שאין אצלו - אף שחברו במעמד הרבה יותר נמוך ממנו בעשר או בכבוד - לא ירוח לו ולא ישקט עד אשר ישיג את אשר לחברו או פיוצא בו, ואינו מביט על שבשאר הדברים הוא עולה על חברו עשרת מונים. אלא על מה שהוא עולה על חברו - רואה כמי שאינו, ורק שם מבטו ומגמתו על פריט קטן שחברו עולה עליו.

מה המתק ומה הטעים אצל האדם - הוי אומר : מה שיש לזולתו ואינו בהשג ידו. ואלו מה שבהשג ידו בנקל - פחות מתק לו. ומטעים זה אמרו חז"ל דיצרא דנשואות קשה מיצרא דפנויות (סוף מסכת נדרים).

כי המתיקות והחן ישנו על דבר שאינו בהשג יד. המכסה, המצנע ביותר, עליו נופל חן ויפי אמת. אשה המפקרת בלבושה, הרי שהיא משללת מהחן והיפי האמת.

תורתנו הקדושה דאגה לשלום הבית האמתי של כל יהודי ויהודי. נצטוינו על טהרת המשפחה - זמנים מיחדים שאדם חייב לפרש מאשתו, כך שגם אדם שנשא אשה והיא בהשג ידו, נטלה אותה התורה ממנו מזמנים מסימים, ובזה נהפכת בבחינה מסימת ל"מים גנובים ומתקו", כי רק הפרישות והרחוק נוסד על המפרש טהר וחו, וכמובא בגמרא מעשה באדם שחלה על אשה אחת, ואמרו הרופאים שידבר עמה או יראנה, ואפלו מאחרי הגדר, ואז יתרפא. ולכאורה מה יתן לו שידבר עמה? אלא כאמור, בזה שידבר עמה יתמעט החן והיפי שלה, כי תצא מהסגר הצניעות הנוסד חו, וימעט בבחינת ה"מים גנובים", ואז ירגע יצרו ויתרפא.

חו ויפי אשר מאת ה' נסד על האדם, וכאמור, דזהו דוקא כשהוא צמוד עם יראת שמים - זהו חן ויפי אמתי שאינו מושד אליו זרים. זהו חן ויפי שאין תקלה יוצאת ממנו, רק תועלת, כי הוא מתנת ה'.

חו ויפי שאינו צמוד עם יראת שמים, זהו שקר החן והבל היפי, אינו אלא לענג רגעי, אולם משאיר אחריו נגעים גדולים, כיון שאינו אמתי. זהו חן ויפי המושד אליו זרים המקלקלים את הנטיעות ומחריבים את העולם.

המבדיל בין חן ויפי של אמת, שכל תוצאותיו אד ורק טוב ואשר, לבין חן ויפי של שקר, שכל תוצאותיו רע ומר - הוא הצניעות. פאשר ההנהגה היא בצניעות - נשמר החן והיפי לחיובי בלבד, אולם בחסר הצניעות, בהפקרות ובגלוי, הרי שנשלק החן והיפי לדברים שליליים ביותר.

כח - אולם גרבים לא היו

(ספור מתקופת השואה)

מתוך קטעי עתונות מתקופת המלחמה נגד "שרות לאמי" (בי מניא תשי"ג) :

"וזה עליכן לזכר, בנותי, כי גרבים לא היו בגטו, גרבים פשוטות, לא לחם, ולא מים, ולא תרופות, ולא חיים, כי אם גרבים. אלו המצניעות את הטהר, אלו שהבנות המסתובבות בחוצות ארצנו סולדות מהן. וגרבים זוהי צניעות, וצניעות זהו טהר, והטהר הוא העם.

לקחו הבנות, אחיותיכן, בנותי, מזרונים, קרעו אותם ותפרו מהם גרביים.
לקחו הן את המזרונים, קרעום והוסיפו לארדך שרוולי השמלות.

וככה התהלכו בחוצות הגטו הבנות העבריות. המות ארב להן בכל מקום,
אבל הגרביים והשרוולים - ממזרונים.

וכשיבא היום, ויבואו בני האלקים לפני ה' משיט בעולם, וישאל אותם
בורא העולם: הראיתם את בנותי בגטו אוטבוצק דורשא, שאין כמותן
בכל הארץ, ויבא גם השטן בתוכם, וגם אליו תפנה שאלת בורא העולמים

גם השטן בעל פרחו יענה אמן!

והיה, אם יעבירו לפני בית דין של מעלה את כל הגבורה של עמנו עתיר
הגבורות, את מסירות הנפש, את המות והענויים, את העקדות ואת
השחיטות, את ערמות הקרבנות מכל הזמנים ומכל הדורות, ולעמיתן
יביאו את הבנות מהגטאות, שלא היו מורדות, ולא נתפרסמו כגבורות,
שלא ידעו שהן עושות משהו יוצא מגדר הרגיל - והיה כי יעמידו זה מול
זה - אין בידי להכריע כף מאזנים של מי תכריע!!!

כט - מסירות נפש לצניעות

ידוע המעשה מזמן האינקוויזיציה בספרד, באחת מן התקופות של
הגזרות הרעות, רחמנא לצלן, דנו אשה אחת למות אכזרי, רחמנא לצלן,
לקשר אותה לזנבות סוסים, והסוסים יגרוהו וירוצו ברחובות העיר.
לפני קיום הגזר דין, שאלו את האשה איזה בקשה היא מבקשת לפני
המות, ולהפתעתם בקשה האשה, שמאחר וגוררים אותה ברחובות העיר
ובהכרח יתגלה מבשרה, ומאחר והקפידה כל חייה על הצניעות, לכך היא
מבקשת לשמר על הצניעות גם בשעת מיתתה, והוא שישימו סכות לחבר
את בגדיה לגוף שלא יסורו הבגדים מגופה בעת שיגרו אותה.

כמוכן שהרשעים, ימח שמם, קימו בקשתה, והיתה האשה נגררת, ודם
רב זב מבשרה עם יסורים נוראים של הסכות התחובות בה, מלבד
היסורים הנוראים מעצם הגריחה.

ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ... (לשכנו תדרשו)

ל - מי צריך ללמד ממי?

כְּשֶׁמָרוּ הַיְקָהִלּוֹת יַעֲקֹב" זצ"ל הִגִּיעַ לְאַרְצָא, הַקָּפִיד עַל כֶּדֶ שְׁבִנוֹתָיו
הַקָּטָנוֹת יִלְכוּ עִם שְׁמֵלוֹת אַרְכּוֹת עַד אַחֲרֵי הַבְּרִיָּה, וּבְאוֹתָהּ סָבִיבָה שְׁהִיָּה
מִתְגַּוָּרֵר, בְּאוֹתָהּ תִּקְוָפָה הָיוּ נִרְאוֹת הַיְלָדוֹת כְּמִשְׁנוֹת בְּחִבְרָתָן. הַרְבֵּנִית
ע"ה שְׁחָה אֶת לְבָה לְפָנֵי אַחִיהָ מָרוּ הַיְחִזוֹן אִישׁ" זצ"ל.

עָנָה לָהּ הַיְחִזוֹן אִישׁ": מָה אַכְפֵּת לָךְ מֵה שְׂאוּמָרִים עֲלִיָּהוּ, וְהָרִי אֶת יוֹדְעַת
אֶת הָאֲמַת שְׁבִנוֹתֶיךָ הֵם הוֹלְכוֹת כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ לְלַכֵּת, וְאֵלּוּ אֵלֶּה שְׁלֹא
הוֹלְכוֹת כֶּדֶ - הֵן הֵן הַמִּשְׁנוֹת, וּמִמֵּילָא שְׂאִין מֵה לְהַתְחַשֵּׁב בְּמָה שְׁהַמִּשְׁנוֹת
אוֹמְרוֹת עֲלִיָּהוּ! (לשכנו תדרשו)

לא - מכתב לנשים מאת שר התורה ועמוד ההוראה,

מָרוּ הַגָּאוֹן ר' מִשָּׁה פִּינְשֵׁטִין זצ"ל

הִנֵּה עֲנִין צְנִיעוֹת לְנָשִׁים הוּא חַיִּיב גְּדוֹל וּמִדְּאוּרִיתָא עַל הַנָּשִׁים, לֹא רַק עַל
הַנְּשׂוֹאוֹת שְׁלָהוּ אַסְרָה תוֹרָה אִף לְגִלוֹת שְׁעַר רְאִשִּׁיהוּ, וְכָל שְׁפָן לְגִלוֹת
מִבְּשָׂר הַגּוֹף מִהַמְּקוֹמוֹת שְׂצָרִיכוֹת לְכִסּוֹתָן, אֵלֶּה גַם עַל הַבְּתוּלוֹת, אִף
שְׂאִין לָהֶן אִסוּר בְּגִלוֹי הַשְּׁעַר, שְׂאִין זֶה עֲנִין פְּרִיצוֹת כָּל כֶּדֶ, אִסוּרוֹת בְּגִלוֹי
מְקוֹם מְגוּפָם כְּמוֹ הַנְּשׂוֹאוֹת, וְהָאִסוּר מִזֶּה חֲמוּר מְאֹד. וְלְבַד אִסוּר עֲצָמָה,
הָרִי הַהוֹלְכוֹת בְּפְרִיצוֹת מַחְטִיאֹת אֶת הַרְבִּים בְּהַרְהוּרֵי חֲטָא וְגַם
מְרַגְּלוֹת מִמֵּילָא אֶת עֲצָמָן וְאֶת הַרְבִּים לְעִבְרוֹת הַיּוֹתֵר חֲמוּרוֹת, שְׂאִין
אֲמוֹת הָעוֹלָם יִדְעוּ שְׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שׁוֹנֵא זְמָה הוּא, וְהַנָּשִׁים הַכְּשֻׁרוֹת
שְׁלִבּוֹשׁוֹת בְּצְנִיעוֹת, זוֹכוֹת לְשִׁכָּר הַיּוֹתֵר גְּדוֹל, שְׁהוּא לְהַעֲמִיד דוֹרוֹת
כְּשָׂרִים וְצַדִּיקִים, כְּמִפְרָשׁ בְּגִמְרָא. וְהַלּוֹבְשׁוֹת בְּפְרִיצוֹת, עֲנִשׁוֹן חֲמוּר
בְּיוֹתֵר, אֲשֶׁר וְדָאֵי כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל צָרִיכָה לְזָהֵר מְאֹד בְּעֲנִינֵי הַמְּלַבּוֹשִׁים
שְׁהִיוּ בְּצְנִיעוֹת, שְׁטוֹב לָהּ וּלְזָרְעָהּ וּלְעוֹלָם.

וְהִנֵּה בְּזָמַן הָאֲחֵרוֹן עָלָה הַפּוֹרֶץ גַם בְּכַמָּה בְּתֵי שׁוּמְרֵי תוֹרָה לְלַבֵּשׁ
מְלַבּוֹשִׁים קְצָרִים, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וּבְאֵנוּ לְפָרְסָם וּלְהוֹדִיעַ בְּרַבִּים שְׁהוּא
מֵאִסוּרִים חֲמוּרִים בְּיוֹתֵר, אֲשֶׁר הַעֲנִשׁ גְּדוֹל מְאֹד בְּזָה וּבְבָא, וְהַנְּזָהֲרוֹת
מִזֶּה, שְׂכָרָן גְּדוֹל מְאֹד בְּזָה וּבְבָא, וְגַם לְהוֹדִיעַ שְׁחוֹבֵת בֵּית יִשְׂרָאֵל לְלַבֵּשׁ
בְּגָדִים כְּשָׂרִים אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּלֶּה בָּהֶן אֶפְלוּ מִשְׁהוּ מִהַבְּרַכִּים, חֶסֶד וְחִלְלָה,
הֵן בְּשַׁעַת הַלּוֹדֶה וְהוּן בְּשַׁעַת יְשִׁיבָה. וְאִף כְּשִׁלּוֹבְשׁוֹת פּוֹזְמִקְאוֹת (רַבִּים) אִסוּר,
דְּהוּא פְּרִיצוֹת גְּדוֹלָה אִף בְּאֵלוּ שְׁלֹא נִרְאָה הַבְּשָׂר, וְכָל שְׁפָן הַפּוֹזְמִקְאוֹת
שְׁנִרְאָה הַבְּשָׂר מֵהוּן כְּמוֹ בְּזָכוּכִית שְׂאִינוּ כְּלוּם.

וְחוֹבָה עַל כָּל אִישׁ וְאִישׁ לְהַשְׁגִּיחַ שְׁלֹא יִפְרָצוּ בְּנֵי בֵּיתוֹ, חֶסֶד וְחִלְלָה,
בְּלִבִּישׁוֹת בְּגָדִים הַקְּצָרִים, חֶסֶד וְחִלְלָה, וְיִתְקִים בְּנוֹ: "וְהִיָּה מִחֲנִיךְ קְדוֹשׁ",
וְיִזְכּוּ עֲבוּר זֶה לְדוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ וּבְנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה
וּבְמִצְוֹת.

וְאֵל רֵאשֵׁי וּמְנַהֲלֵי הַחֲנוּךְ הַחֲרָדִי שֶׁל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אָנוּ פּוֹנִים, לְעִמּוּד חֶזֶק
בְּמַאֲבָקְכֶם הַקָּשָׁה, וְלֹא תִנְיָחוּ לַתְּלַמִּידוֹת לְבֵא בְּלִבוֹשֵׁי קֶצְרִים. וּבְזָכוֹת
הַצְּנִיעוּת וּקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל נִזְכָּה לְהַגְאֵל בְּמַהְרָה.

לב - בזכות נשים צדקניות

בְּזִמְנֵי הָאֲחֵרוֹן נִפְרָצוּ מְאֹד גְּדָרֵי הַצְּנִיעוּת, וְהִגִּיעַ לַיָּדֵי כָּךְ, שֶׁאֲפִלוּ חֲכָמֵי
אֲמוֹת הָעוֹלָם - שְׁעוּד מְפִירִים אֶת הָאֲמֵת - מוֹדִים שְׁעוּד מְעֵט וְיֵאבֹד, חֵס
וְחִלְיָה, כָּל הַרְגֵשׁ אֲנוּשִׁיּוֹת אֲצֶל הָעוֹלָם, וַיִּפְּלוּ לַתְּהוֹם שֶׁל זְמַן וְהַפְּקָרוֹת,
מִמֶּשׁ כְּבִהְמוֹת.

בְּכָל חֹדֶשׁ נוֹלָדִים אֲלָפִים וּרְבֻבוֹת שֶׁל תִּינוּקוֹת שֶׁלֹּא בְּדָרְךְ כְּשֶׁרָה, וְכִמָּה
אֲלָפִים וּרְבֻבוֹת אַחֲרוֹת הוֹרְגִים וְלִדְיָהֵן קֶדֶם שְׂיוּצָאִים לְאֹיֵר הָעוֹלָם
(שְׁמִדְיָנֵי ז' מִצּוֹת בְּנֵי נח זָה רְצִיחָה מִמֶּשׁ, בְּכָל חֹמֶר הָעֵבֶרָה).

בְּנֻדָּאֵי יֵשׁ הַרְבֵּה סִבּוֹת לְמִצָּב הַיְרֹוד וְהַמְּלַעַר הַזֶּה, אֲבָל זֶה וְנָדָאֵי שֶׁאֲחַד
הַגּוֹרְמִים הָעֶקְרָרִיִּים (וְכֹךְ כְּתִבּוּ בְּזִמְנֵי הָאֲחֵרוֹן רֵאשֵׁי הַשּׁוֹפְטִים בַּנֶּפֶן) הִיא פְּרִיצוֹת בְּבִגְדֵי
הַנְּשִׁים הַמְּעוֹרְרִים הַרְבֵּה לְגֵרוֹי יֶצֶר הָרַע וְתַאֲוֹת שְׁפָלוֹת, וְעֵבֶרָה גּוֹרְרַת
עֵבֶרָה, עַד זְנוּת וְזָמָה וְחַיֵּי בְּהִמְיוּת.

וְאִף שֶׁבְּרוּךְ הוּא, לֹא נִפְּלוּ וְלֹא נִחְשְׁדוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת כְּמִקְלָקְלִים
שְׂבָאֲמוֹת, אֲבָל מְכַל מְקוֹם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵה שְׁנֵרָאִים סִימְנֵי פְּרִיצוֹת
בְּגִדֵי הַצְּנִיעוּת גַּם בְּמַחְנֵנוּ עַל יְדֵי לְבִישַׁת בְּגִדֵי שַׁחַץ (בַּפֶּרֶט עַל יְדֵי מַלְבוּשִׁים
קֶצְרִים הַמְּגַלִּים רֶגֶל וְשׁוֹק בְּאֶפֶן הַיּוֹתֵר מְכַעַר - וְגַם עַל יְדֵי לְבִישַׁת בְּגָדִים מְהֻדָּקִים בְּיוֹתֵר) כְּדֵי
לְהַתְּגַאוֹת וְלִגְרֵם שְׂיִסְתַּכְּלוּ עֲלֵיהֶן בְּנֵי אָדָם, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה מִתּוֹךְ שְׁחֹק
וְקִלּוֹת רֵאשׁ וְרִצּוֹן לְהַדְּמוֹת לְאֵלוֹ הָעוֹשִׂים עֶקֶר מִתַּעֲנוּגֵי וְתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה,
וְאֲפִלוּ הַפְּחוּתִים בְּיוֹתֵר.

וְאִם לֹא נֶאֱזַר חֵיל עֲכָשׁוּ לְעֶקֶר מִיָּד וּבְכָל כַּחֲנוּ אֶת הַמְּגַפָּה הַזֹּאת וּלְקַדֵּשׁ
מַחְנֵנוּ כְּמוֹ שֶׁהִיָּתָה מְקֻדָּם - בְּדָרְךְ אֲבוֹתֵינוּ וְאֲמוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים - מִי זָכוֹל
לְשַׁעַר מָה יִהְיֶה בְּעֵתִיד, ה' יִרְחֵם. וְכִמָּה עֵבֶרוֹת חֲמוּרוֹת שֶׁל הַסְּתַכְּלוֹת
וְהַרְהוּרֵי עֵבֶרָה וְכוּ' וְכוּ' בָּאִים עַל יְדֵי נְשִׁים וּבְתוֹלוֹת פְּרוּצוֹת עַל יְדֵי גְרוֹי
יֶצֶר הָרַע הַבוֹעֵר כְּאֵשׁ וְהַמְּאֲבֵד וּמְטַמֵּא לֵב וְנַפֶּשׁ.

הֲאִם יִרְדּוּ נְשִׁי וּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת שְׁלוּחֵי יֶצֶר הָרַע לְעוֹרֵר תַּאֲוֹת שְׁפָלוֹת,
קִנְיָה וְשִׁנְאָה וְכוּ' וְכוּ', וְגַם לְקַבֵּעַ עַל עֲצָמוֹן תְּכֵלִית שֶׁל חַיֵּי בְּהִמְיוּת
וּפְרִיצוּת?

הֲאִם חוֹשְׁבוֹת עַל הָעֵבֶרָה הַחֲמוּרָה שֶׁל "לִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכֻשׁוּלִי"
וְהַעֲנִשִׁים הַגְּדוֹלִים שֶׁמְּנוּ חַז"ל הַקְּדוֹשִׁים עַל אֵלוֹ שֶׁמְכַשְׁלִים בְּנֵי אָדָם
בְּהַסְּתַכְּלוֹת אֲסוּרָה וּמְחֻשְׁבוֹת טְמֵאוֹת וְרַעוֹת (וְזֶה אֶחָד מִהַעֲוֹנוֹת שֶׁגָּרְמוּ לְחֲרִיבּוֹ בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, כְּמִבְּאֵר בְּיוֹמָא ט:).

האם חושבות הן על הסכנה הגדולה שמכניסות עצמן על ידי הליכה בשוק
בבגדי פריצות, בזמן שאנו דרים בין ערלים שהם חשודים על כל דבר
אסור (כמו שצריכות ללמד ממעשה דינה בשכם, ודי למבין).

למה החליפו את דרכי הקדשה, הצניעות והבושה של אמותינו הקדושות
- שדרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום - ללכת אחרי ההמון המשגע של
פריצים ופרוצות שחיים כבהמות ואין להם שום תכלית נעלה בעולם?

כדי לצאת חובתנו למחות נגד עוברי עברה, שרבים נוהגות כן בשוגג
ומחמת חסרון ידיעה בחמור האסורים והקלקולים, וגם לעורר הרבנים
ומנהיגי ישראל שליטי"א אודות המצב הירוד והמסכן, כדי שיעמדו בפרץ
ויגדרו גדר בעוד מועד לבטל הפריצות בחומת הצניעות של עמנו כתבנו
מכתב זה. ואנו מקוים שנשי ובנות ישראל הפשרות יתנו און קשבת
לדברי הרבנים שליטי"א להחזיר עטרת הקדשה והצניעות למקומה.

וצריכים להסביר את גדל העון והבזיון של לבישת בגדי פריצות, שיידעו
שדברים אלו אינם סתם מלי דחסידות הנוגעים רק לנשים "מדורות
ראשונים", אלא עקרים גדולים בחיי הקדשה של כלל ישראל בכל
הדורות, ונחוצים עוד יותר כשמירה מן החטא בדור השפל הזה.

גם יש להזהיר את ההורים, בפרט קדם יום טוב וחדשי הקיץ, שישגיחו
על בנותיהם פשקונות בגדים חדשים, שיהיו פשרים על פי גדרי והלכות
צניעות, שיהיו ארכים ולא מהדקים, ושלא יגביהו למעלה מן הברכים,
לא בשעת הליכה ולא בשעת ישיבה. ושלא תלכנה בחקות העפויים חסרי
דעת ובושה.

והחיוב הראשון על נשי בני תורה ועל מורות ותלמידות של בתי ספר
החרדים לתקן עצמן בדברים הנ"ל, ללכת רק בבגדים צנועים ארכים,
כדי שהמון הנשים תלמדנה מהן את דרך הישר והטוב.

וכדי לחזק הדבר, יוכלו מנהלי בתי ספר ובתי כנסיות לעשות תקנה למנע
כניסה לכל אשה או ילדה - אפלו קטנה - הלובשת בגדים קצרים או
שנוהגת בדברים אחרים שלא על פי דרכי הצניעות המקבלות אצל בני
ישראל הקדושים.

וכמו שנגאלו אבותינו ממצרים בזכות נשים צדקניות וצנועות, כן נגאל
בקרוב מגלות המר הזה בשכר נשים ובנות ישראל הצנועות והפשרות
האוחזות בדרכי התורה והקדשה. וישלח לנו השם יתברך רוח טהרה
ממרום לקדשנו ולקרבנו לעבודתו ולהחזירנו בתשובה שלמה, עד שנזכה
במהרה למשיח צדקנו, שאנו מחפים ומצפים לביאתו. (קונטרס "עם סגולה")

לג - הבטחת האדמו"ר מקאליב שליט"א

...ופעם אַמְרַתִּי בְּדֶרֶשֶׁת הַתְּעוֹרְרוֹת עַל נוֹשֵׂא זֶה (בנושא צניעות וחינוך הבנים בספרו "קול מנחם"), שְׁהִיְתָה בְּבֵית כְּנִסַּת גְּדוֹל פֶּה בְּאַרְץ, בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "אֲנִי עוֹמֵד לְפָנֶיכֶם וְלִפְנֵי אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְאֲנִי לֹא נִרְתַּע מִלְּהַבְטִיחַ לְכָל אִשָּׁה וּלְכָל בֵּת יִשְׂרָאֵל צְנוּעָה הַמְּקַבֶּלֶת עַל עֲצָמָהּ לְהִתְנַהֵג בְּמַלְבוּשֵׁי צְנוּעוּת כְּדֶרֶךְ הָאִמָּהוּת הַקְּדוּשׁוֹת, שְׁלֹעֲתִיד לָבֹא, בְּיוֹם הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט, יִקְחוּ אוֹתָם הַחֲתִיכוֹת בַּד שְׁמוֹסִיפוֹת עַל הַשְּׂרוּוֹלִים וְעַל הַבְּרָכִים, וְיִשְׁמִימוּ אוֹתָם בְּכַף שֶׁל זְכוּיֹת, וּבְלִי סֶפֶק, שֶׁבְּכַחַם לְהַכְרִיעַ הַכַּף שֶׁכָּנָגְדִי".

לד - "אין אשה אלא ליפי"

(משיחתו של ר' יוסף הכהן רוט שליט"א)

יְדוּעִים דְּבָרֵי חַז"ל (כתובות נט ע"ב) "אֵין אִשָּׁה אֶלָּא לִיפִי", וְיָדוּעַ גַּם מֵהַ שְׂאֵמְרוֹ, שֶׁשְּׂמִיחַת הַחֵג לְאֲנָשִׁים בְּבִשְׂרָ וְיִין, וּלְנָשִׁים בְּבִגְדֵי צְבָעוֹנִים. וּמֵזֶה מְבֹאֵר כִּי נִתְּנוּ חַז"ל הַקְּדוּשִׁים חֲשִׁיבוֹת לִיפֵי בְּגֵדֵי הָאִשָּׁה, אֲדָּ פְּשׁוּט הַדְּבָר שֶׁאֵין בְּזֶה סְתִירָה כָּלִל וְכָלִל לְעִנְיָנֵי חוֹבַת הַצְּנוּעוּת. הַסְּתִירָה הִיא, שְׂאֵת "הִיפִי" קוֹבְעִים פּוֹרְקֵי הָעַל, וְהֵם הַמְּחַלְטִים מֵהַ "יִפְה" לְאִשָּׁה לְלִבָּשׁ, וְכָל שְׂנֵה מִשְׂתַּנֵּה "הִיפִי", וּמֵה שֶׁהִיָּה יִפְה לְפָנֵי שְׂנֵה, שׁוֹב אֵינּוּ יִפְה הַיּוֹם. וּמֵה שֶׁהִיָּה לְפָנֵי שְׂנֵים יִפְה וְחִזָּר לְהִיּוֹת לֹא יִפְה, שׁוֹב חוֹזֵר וְהוֹפֵךְ לְהִיּוֹת "יִפְה".

כִּל זֶה מְרָאָה שֶׁאֵין בְּזֶה כָּלִל יִפֵּי אִמְתִּי, וְכָל הַמְּטָרָה רַק לְהִבִּיא לְהַתְּבַלְטוֹת לְעוֹרֵר הָעֵינַן וְהַלֵּב חוֹמֵד, וְאֵין לָזֶה כָּל שְׂיִכוֹת לְעִדְיָנוֹת וְחוֹן אִמְתִּי שְׂאֵינָם מִשְׂתַּנֵּים מִשְׂנֵה לְשְׂנֵה. וּמֵה שֶׁהִיָּה יִפְה אֲשֶׁתְּקַד, מִמְּשִׁיד לְהִיּוֹת יִפְה הַיּוֹם, כִּי הִיפִי הוּא עֶרְךְ בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וְאֵינּוּ נִתּוֹן לְשְׂנוּיִים. וְלִמָּה שֶׁהֵם קוֹרְאִים "יִפִּי", יִפִּי זֶה הוּא שְׂלִילִי כְּמִבְּאֵר בִּישְׂעִיהוּ. וְלִמָּה שֶׁאֵנוּ קוֹרְאִים יִפִּי, לָזֶה הַתְּכַוֵּנוֹ חַז"ל בְּשְׂמִיחַת יוֹם טוֹב.

לה - אופי האשה

(ספר "כרם בית ישראל" להרב יצחק הרשוביץ הי"ד)

אִמָּנִים טְבוּעָה בְּלִב כָּל בְּנֵי הָאָדָם הַנְּטִיָּה לְהַתְּפַתּוֹת וְלְסוּר אַחֲרֵי הַיִּפְה וְהַנְּעִים, לְהַתְּפַעַל מִכָּל דְּבַר חֲמֻדָּה, אֲדָּ בְּרָאשׁ וּבְרָאשׁוֹנָה הוֹרִישָׁה אִמָּנוּ הַרְאשׁוֹנָה - חַוָּה - אֶת הַתְּכוּנָה הַזֹּאת ("אִם כָּל חַיִּי") לְבָנוֹת מִיָּנָה - חֶלֶק הָאֲנוּשׁוֹת מִמִּין נְקֵבָה - נַח יוֹתֵר לְהַתְּרָשׁם וּלְהַתְּפַעַל מִן הַדְּבָרִים הַנְּחַמְדִּים וְהַמְּגָרִים שֶׁבְּעוֹלָם. הָאִשָּׁה נוֹטָה יוֹתֵר לְהַתְּפַס לְפַתּוּיִים מוֹשְׁכִים, לְלַכֵּת

שְׁבִי אַחֲרֵיהֶם, וְלַעֲתִים קְרוּבוֹת הִיא גַם מוֹלִיכָה שׁוֹלֵל אֶת הַגִּבֹּר וּמְדִיחָה אוֹתוֹ מִצְּלִילוֹת הַדַּעַת וּמִכַּבּוּשׁ הַיֵּצֵר אֶל מַחֲשַׁבֵי הַתְּאֻוֹת וְהַיֵּצָרִים.

הַנְּשִׁים מְחַנְּנוֹת בְּלִפֵּי וּבְחֶן, רוֹאוֹת בְּמִדָּה רַבָּה אֶת כָּל חֲשִׁיבוֹתָן וְעֶרְפָן בְּיִתְרוֹנוֹתֵיהֶן אֵלֶּה. מִתְּלֵהָבוֹת מִיַּפְיָן, בָּאוֹת לִיַּדֵּי גְאוּהַ עֲצָמִית, וְכֵן הֵן נוֹטוֹת לַתְּעוֹת מֵהַר מְדַרְדֵּר הַיֵּשֶׁר וְהַמוֹסֵר. אֲמַנְסֵם כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ נְטִיָּה לְהַבְלִיט אֶת יִתְרוֹנוֹתָיו וּמַעְלֹתָיו כִּי לְמִשְׁדֵּךְ תִּשְׁוֹמֵת לֵב הַבְּרִיּוֹת וְלֵהֲשִׁתָּרַר עֲלֵיהֶן. תִּכְוֶנָה זֹ, כְּשֶׁהִיא מְנַצֶּלֶת לְרַעָה, הַרִיחֵי כְּשֶׁלְעֲצָמָה הַרְתַּ סִּפְנוֹת וּנְזָקִים לְאֲנוּשׁוֹת; אֵךְ שְׁבַעֲתִים הִיא מְסַכְּנַת וּמְזִיקָה, כְּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה מְשַׁתְּמֶשֶׁת בְּנְטִיָּה זֹ וּמְשַׁתְּדֶלֶת לְהַרְשִׁים אֶת הַגִּבֹּרִים בְּיִתְרוֹנוֹתֵיהֶן הַנְּשִׁיִּים וּלְלַכְדֵם בְּרִשְׁתָּהּ. "נָזֵם זָהָב בְּאֵף חֲזִיר - אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טַעַם" (מְשַׁלֵּי יֵא, כב).

הַיֵּצֵר הַחֲמִיתִי שֶׁבְּאֶפְיָה שֶׁל הָאִשָּׁה מְנַצֵּל אֶת עַדֵי הַזָּהָב, הַמְתַּנָּה הַנְּדִיבָה שֶׁהַעֲנָקָה לָהּ מִמָּרוֹם - יָפָה וְחִנָּה - כִּי לְכָרוֹת בּוֹר שְׁחַת, אֲשֶׁר בָּאוּ לֹא יְשׁוּבוּן. הִיא מְלַבֶּה בְּלֵב רַבִּים אֵשׁ תִּנְתֵּן, הַפּוֹרְצַת אֶת כָּל גְּדָרֵי הַבּוֹשָׁה וְהַצְּנִיעוּת, מַתִּירָה מֵהֶם כָּל רֶסֶן וּמְסַגֵּירָה אוֹתָם לְשִׁלִּיטָתָם הַמְּחַלְטֵת שֶׁל הַיֵּצָרִים וְהַתְּאֻוֹת. אֶת מְקוֹמוֹ שֶׁל רֶגֶשׁ הַבּוֹשָׁה, הַנָּאָה וְהַעֲנוּג, תּוֹפְסוֹת אֲזֵ הַחֲצִפָּה וְגִסוֹת הַרוּחַ. עֲזוֹת מְצַח הִיא אִם כָּל פְּרִיצוֹת, וְהַפְּרִיצוֹת הִיא אִם כָּל חֲטָאֵת. הַגְּרוֹי וְהַתְּאֻוֹה כּוֹבְשִׁים אֶת הָעוֹלָם, וְהַאֲנוּשׁוֹת כְּלָה מְכַנְּנַת עַל פִּיהֶם אֶת אֲרָחוֹת חַיִּיהָ.

עֲגוּמוֹת מְאֹד הֵן תּוֹצְאוֹתָיו שֶׁל מְצַב דְּבָרִים כְּזֶה בְּעוֹלָם:

רְדִיפַת הַתְּעַנוּגוֹת מוֹצֶצַת אֶת לִשָּׁה עֲצֻמוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם וּמְכַלָּה אֶת נְשָׁמוֹתָיו. כַּחוֹת גּוֹפּוֹ וְנַפְשׁוֹ נְחַלְשִׁים וּמְתַנְּנִים לְחַלוּטִין. כָּלִים וְהוֹלְכִים רִגְשׁוֹתָיו הַנְּעִלִים וְהַנְּשָׁגְבִים שֶׁל הָאָנוּשׁ, וְרַק דְּבָר אֶחָד מְמַלֵּא אֶת כָּל חֲלָלוֹ שֶׁל הָעוֹלָם: פְּרִיצוֹת וַיֵּצָרִים! "וּמְלָאָה הָאֲרֶץ זָמָה" (וַיִּקְרָא כ).

"הוּי מְשַׁפִּימִי בְּבִקָר שְׁכָר יִרְדְּפוּ, מֵאַחֲרֵי בְּנִשְׁף יִין יְדַלִּיקָם; וְהִיָּה כְּנוֹר וְנָבֵל תֵּן וְחֲלִיל וַיִּין מְשַׁתִּיחֵם, וְאֶת פֶּעַל הִי לֹא יִבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִיו לֹא רָאוּ... לְכוּ הִרְחִיבָה שְׂאוֹל נַפְשָׁה... וַיִּשַׁח אָדָם וַיִּשְׁפֵּל אִישׁ... " (יִשְׁעִיָּה ה).

לו - שְׁכַר פְּסִיעוֹת

הָעוֹלָם הַזֶּה נִמְשָׁל לְגֶשֶׁר צַר מְאֹד שֶׁכָּלוּ נְסִיוֹנוֹת, וְהַרְבֵּה מְאֶמֶץ וְסִיעֵתָא דְשִׁמְיָא צָרִיךְ כִּי לְעַבְרוֹ.

בְּעוֹלָם הַזֶּה, הַנְּמַשָּׁל לְגֶשֶׁר צַר, יִשְׁנוּ נְסִיוֹן "הַגֶּשֶׁר הַצַּר" שֶׁאִינוּ מְשַׁל, אֶלָּא כְּמִשְׁמָעוֹ. בְּמִקוֹמוֹת רַבִּים מְצוּיִים מְעַבְּרִים צָרִים אֲשֶׁר רְחַבִּים אִינוּ יְכוֹל לְהַכִּיל יוֹתֵר מְשָׁנִים אוֹ שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים שֶׁהוֹלְכִים בְּרוּחַ נוֹרְמָלִי.

נתבונן כמה מכשולים יכולים להמציא במקומות כאלה :

מצוי מאוד שבמקומות צרים כאלו הולכות להם ב' או ג' נשים התופסות את כל רחב הגשר, וגברים שמאחריהם פשוט אינם יכולים לעבר, ולכן אותם גברים נאלצים אחת מן השתים, או - מחסר נעימות מלהעיר לנשים לפנות את הדרך - נאלצים לילך בניחותא מאחרי הנשים לפי הקצב שלהן עד שתעברנה את הגשר, ואזי אותן נשים מכשילות את הגברים שמאחריהם במכשול גדול של "אסור לילך אחר אשה". או שנאלצים הגברים לילך במהרה ולבקש סליחתם של אותן נשים לפנות הצדה, שבכך נאלץ הגבר לפשל בראיה או בשיחה עם אשה.

על כן מן הראוי - אינני אומר שזו הלכה, אבל מדת חסידות יש כאן - לנשים למנע מלעבר באותם גשרים, ובפרט בשעות שמצויים עוברים ושבים רבים באותו גשר, כגון בשבת אחר הצהרים וכדומה. ועל כך יהא להם שכר גדול, ואף שיצטרכו להרבות בפסיעות ולהאריך דרכם, וודאי לא פחות שכר פסיעות זה מפל שכר פסיעות של דבר מצוה אחר, כמו לילך לבית הכנסת וכדומה.

כמו כן הגבר מצוה לילך ולהאריך דרכו בפסיעות במקום שהנשים מצויות, וכמו שמפרסמת דעת הרשב"ם, שאם יש לאיש דרך אחרת לילך והולך במקום שנשים מצויות - אף ששומר עינו מלהסתכל - נקרא "רשע".

ולכן אם לא נזהרים הגברים כלם בהלכה זו, או שאין באפשרותם לזהר - למה לא תסיענה הנשים בהצלת אותם גברים מהחטא הנורא של הסתכלות.

דברים אלו כתבנו מאחר ששמענו כאב של רבים בענין גשרים ומעברים צרים הגורמים מכשולות רבים, וצער רב לאותם הנזהרים לשמר עיניהם ולבם בקדשה, וממש נאנסים לפעמים מחסר בררה לילך באטיות לאחר אותם נשים התופסות את כל רחב הגשר המעבר ללא מחשבה שבזה חוסמות מעבר לאנשים הרוצים לעקפם. ועל אשה הנאלצת לעבר דוקא באותו מעבר לזהר שלא להלך באמצעו אלא להצטדד הצדה ככל האפשר, כדי שגבר העובר מאחריה יוכל בנקל לעבר במהירות ולעקפה.

ועל אותן נשים הנזהרות אפשר לומר הפסוק: "ושם דרך אראנו בישע אלקים" (תהלים נ, כה), ודרשו חז"ל על זה: כל השם דרכו בעולם הזה, זוכה ורואה בישועתו של הקדוש-ברוך-הוא. וזה פונת השם דרכו, מלשון שומא, ששם לב ומחשבו כל דרכיו היכן הולך, ואם נגרם מכך מכשול - נמנע, זוכה ורואה בישועתו של הקדוש-ברוך-הוא.

לז - המוכרות את כל קדשתן עבור כמה פרוטות

פעמים רבות כשפאות נשים לקנות צרכיהן בחניות, שואלת האשה כמה זה עולה, ועונה לה המוכר כף וכף, וכדי להרויח כמה פרוטות, מתחילה אותה אשה לבקש על הורדת מחיר, וכשאינה באה על ספוקה בנסיון של משפט אחד או שנים, מאריכה בדבריה או בספור... במקום פלוני הייתי, ושם סחורה כזו, ובקשו פחות, וכוי וכוי, ופעמים שנמשכים התחנונים לפיוסים, ומפיוסים לקלות ראש, ואחר הכל אולי תרויח כמה פרוטות.

נתבונן מה עוללה אשה זו: הכשילה את המוכר ברבוי שיחה עם האשה, והרבה פעמים נגררים לקלות ראש, כי אותו מוכר לא יטמן ידו בצלחת, וכשנזדמנה לו אשה המרבה בשיחה - ירבה גם הוא כמותה. אם כן - נכשלה והכשילתו. ואם ישנם באותו מעמד עוד אנשים הממתינים בתור, הרי שמכשילה גם אותם, כי צריכים המה להמתין עד שתסיים אותה אשה את שיחתה.

אם קצת היה לה חזוק באמונה, לא הייתה באה לזה. ראשית - וכי כדאי על כמה פרוטות ש"תפסיד" לאבד מקדשתה וצניעותה ולהיות נכשלת ומכשלת את הרבים!?

ועוד, וכי יעלה על הדעת שאשה המסכימה בלבה להפסיד כמה פרוטות והעקר למנע מחלול הצניעות, כי השם יתברך לא ימלא חסרונה?! היאך יעלה על הדעת, הלא ודאי השכינה עם אותה אשה, והשכינה תשפיע לה כל השפע והטוב שבעולם, וזה פשוט שהנסיון הוא לראות עד כמה חשוב לאותה אשה ערכי הקדשה והצניעות.

אשה שחשוב לה גדרי הצניעות ומבינה ועומדת על חמרתם, מבינה שחשובים הם הרבה יותר מכל כסף וזהב שבעולם, וכל שכן עבור רוח של כמה פרוטות מדמות.

ובגדון דידן העון גדול יותר - כיון שהנסיון קטן, וככל שהנסיון קטן, נקל להתגבר עליו, וענש הנכשל גדול יותר. והרי אשה שמוכרת עצמה לרשות היצר עבור כמה פרוטות, הרי שזה נסיון קטן על הפסד כל כף גדול.

לח - שמרי על חנך ממי שזקוק לך, כדי שישאר לך חנך למי שאת זקוקה לו

כמה תפלות תקנו לנו חז"ל כדי להיות נשואי חן בעיני השם יתברך:

"שים שלום טוב וברכה חן וחסד וכוי"; ; תננו לחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואנו וכוי", ועוד ועוד.

וְעַנְיָן זֶה שֶׁל מְצִיאת חוֹן בְּעֵינֵי הַשָּׁם יִתְבַּרְךָ הוּא דְבַר יָקָר מְאֹד, וְכִנְאָמֵר אֲצֵל נח: "וְנח מְצָא חוֹן בְּעֵינֵי ה'", וְכִי שֶׁהוּא מוֹצֵא חוֹן בְּעֵינֵי ה', ה' נֹתֵן לוֹ מִתְּנַת חַנּוּם עֲבוּר הַחוֹן שֶׁמְצָא בְּעֵינָיו.

וְכִי לֹא זָקוּק לְמִתְנַת חַנּוּם, מִי יָכוֹל לוֹמַר שֶׁמְגִיעַ לוֹ? הֲלֹא כָּלנוּ חַיִּים בְּחֶסֶד, וּמֵאִין יָבֵא הַחֶסֶד אִם לֹא עַל יְדֵי הַחוֹן שֶׁנִּשְׂאָ בְּעֵינֵי ה'!?

וְנִרְאֶה כִּמָּה חֲשׂוֹב מְצִיאת חוֹן בְּיַחַס לְבִנֵי הָאָדָם:

הָאָדָם הַנוֹשֵׂא חוֹן, הַכֹּל רוֹצִים בְּקִרְבָּתוֹ, הַכֹּל רֹצִים אַחֲרָיו, הַכֹּל נִהְיִים לְשׂוֹחַח עִמּוֹ, הַכֹּל רוֹאִים זְכוּת לְתֵת לוֹ, אֵינּוּ מִנְצֵל לְעוֹלָם, וְלִהְפֹּךְ - הַכֹּל רוֹצִים לְעֹזֵר לוֹ, הַכֹּל מַחֲיִיכִים לוֹ, וְעוֹד מְעֵלוֹת רַבּוֹת לְאָדָם שֶׁזָּכָה לְחוֹן.

אִם חוֹן כָּל כָּךְ חֲשׂוֹב בְּעֵינֵי בְּנֵי אָדָם קְרוֹצֵי חֶמֶר, שֶׁהַיּוֹם כָּאֵן וּמִחֵר שָׁם, שְׂנֵיתֵינָתָם אֵינָה נְתִינָה, הַיְכָלָת שְׁלָהֶם אֵינָה יְכָלָת - עַל אַחַת כִּמָּה וְכִמָּה חֲשׂוֹב חוֹן בְּעֵינֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂנֵיתֵינָתוֹ נְתִינָה, וְיְכָלָתוֹ יְכָלָת, מִי יָכוֹל לְתֵת בְּרִיאוֹת מְלַבְּדוֹ אוֹ פְּרִנְסָה מְלַבְּדוֹ?

כִּמָּה שֶׁיִּשְׂאָ אָדָם חוֹן בְּעֵינֵי בְּנֵי אָדָם, הֲרֵי הַרְבֵּה פְּעָמִים, עִם כָּל רְצוֹנָם הַטוֹב לְעֹזֵר לוֹ, נִבְצָר מֵהֶם מִחֶסֶר יְכָלָת לְעֹזֵר לוֹ.

אָדָם זֶה הַנוֹשֵׂא חוֹן בְּעֵינֵי כָּל רוֹאֵיו, כְּשֶׁנוֹפֵל לְמִשְׁכָּב וְאֵין יְכָלָת בְּיַד הַרוֹפְאִים לְרַפְּאוֹתוֹ, מַה לוֹ כָּל חֲנוּ?

אָדָם זֶה הַנוֹשֵׂא חוֹן, כְּשֶׁנִּשְׁבֵּר מִטָּה לְחֲמוֹ, מַה, לְכָל הַיּוֹתֵר, יָכוֹל לְעֹזֵר לוֹ חֲנוּ? שְׂיִתְנוּ לוֹ נְדָבוֹת וְצַדִּיקוֹת. אִוִּלָם הַנוֹשֵׂא חוֹן בְּעֵינֵי ה', הֲרֵי הוּא נוֹשֵׂא חוֹן בְּעֵינֵי הַכֹּל יָכוֹל, מִי כְּמוֹהוֹ רוֹפֵא, מִי כְּמוֹהוֹ זֶן וּמְפָרִינס, מִי כְּמוֹהוֹ הַמְּשַׁגֵּיחַ עַל בְּנֵי אָדָם וּמְמַצֵּא לָהֶם כָּל צָרָכָם.

וְעַתָּה, אֵת אִשָּׁה מְשֻׁכָּלָת, תְּהַרְהֵרֵי בְּלִבָּךְ: לְמִי אֲנִי מְשַׁתְּדֶלֶת לְמַצָּא חוֹן? הֲאִם יוֹתֵר עֲבוּר ה' יִתְבַּרְךָ, אוֹ יוֹתֵר עֲבוּר בְּנֵי הָאָדָם, הַחֲבֵרוֹת, הַמְּעַבִּיד, וְכוּ'?

אָמְרוּ חַז"ל: אֱלֻקִּיהֶם שֶׁל אֱלוֹ, שׂוֹנֵא זְמָה הוּא!

אִם כֵּן, אִם אֵת מְשַׁתְּדֶלֶת לְמַצָּא חוֹן יוֹתֵר בְּעֵינֵי זָרִים עַל יְדֵי דְרָכִים שְׂאֵינָן רְצוּיֹת בְּעֵינֵי ה', עַל יְדֵי לְבוּשׁ לֹא כָּל כָּךְ צְנוּעַ; עַל יְדֵי דְבוּרִים מְיֻתָּרִים אוֹ חִיּוּכִים וּשְׂחֹק וְקִלּוֹת רֹאשׁ - אֵת מְאֻבְּדָת אֵת נְשִׂיאת הַחוֹן שֶׁלָּךְ בְּעֵינֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא רַק מְאֻבְּדָת אֵת הַחוֹן, אֲלֹא אֵף נְחֻשְׁבֶת כְּשֶׁנוֹאָה, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, שְׁהֲרֵי ה' שׂוֹנֵא זְמָה הוּא.

כְּשֶׁחֲסַ וְחִלְיָה, חֲסַ וְחִלְיָה, שְׁלֹא יִקְרָה, תְּפִלִּי לְמִשְׁכָּב, אוֹ בְּגָד אוֹ בְּתוּךְ, וְתִזְדַּקְקֵי לְחוֹן וְחֶסֶד מֵאֵת ה' שְׂיִוְשִׁיעֶךָ - לֹא תִמְצָאֵי אוֹתוֹ, כִּי נִתְּתָ אוֹתוֹ

לְזָרִים, וְאִזּוֹ יֹאמֶר לָךְ ה' כְּמוֹ שְׁאֹמֵר הַנְּבִיא (ע"פ הושע ב, ז) : לְכִי אַחֲרַי מֵאַהֲבִיךָ
נוֹתְנִי לְחֵמֶךָ, (ע"פ ירמיה ב, כח) יְקוּמוּ אִם יוֹשִׁיעוּךָ.

אוֹלָם אֵלֹהֵי נִתְּנָה אֶת כָּל הַשְּׂתַדְלוּתְךָ לְנִשְׂיאת חוֹן בְּעֵינַי ה', שֶׁהִיא עַל יְדֵי
הַצְּנִיעוּת עַל כָּל גְּדָרֶיהָ וְדִקְדוּקֶיהָ, הִרִי שֶׁהַרוּחַת כְּפָלִים - גַּם נִשְׂיאת חוֹן
בְּעֵינַי ה', וְגַם נִשְׂיאת חוֹן בְּעֵינַי הַבְּרִיּוֹת, שֶׁהִרִי אֶמְרוּ חֲז"ל: כָּל שְׂרוּחַ
הַמְּקוֹם נוֹחָה הֵימָנוּ, רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימָנוּ, וְכַשְּׂאִין רוּחַ הַמְּקוֹם נוֹחָה
הֵימָנוּ, הִרִי הַהֶפְסֵד בְּכָפְלִים - שֶׁגַּם רוּחַ הַבְּרִיּוֹת אֵינָה נוֹחָה הֵימָנוּ, וְכָל
הַחוֹן הַמְּדַמָּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּעֵינַי הַבְּרִיּוֹת, הוּא חוֹן וְאַהֲבָה הַתְּלוּי בְּדָבָר, שֶׁעַל זֶה
אֶמְרוּ: בְּטֵל דָּבָר - בְּטֵלָה אֲהָבָה. וְהוּא מֵה שְׁאֹמֵר שְׁלֵמָה הַמְּלֶכֶךְ ע"ה:
"שֶׁקָּרַח הַחוֹן וְהַבֵּל הֵיפִי אִשָּׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְּהַלֵּל" - תִּתְּהַלֵּל בְּעֵינַי אַחֲרַי
גַּם כֵּן. כִּינּוֹן שֶׁהִיא יִרְאֵת ה' וְנוֹשֵׂאת חוֹן בְּעֵינַי ה', הִיא גַּם תִּתְּהַלֵּל בְּעֵינַי
אַחֲרַי, וְכֵלָם יִהְלֹוה וְיִשְׁבְּחוּהָ, כִּי הוּא חוֹן וְיִפִּי אֶמְתִּי.

לט - מלחמת צניעות - מלחמה עם השונא הגדול ביותר

כְּתַב ה"חֹבוֹת הַלְּבָבוֹת", שֶׁיֵּשׁ לְרֵאוֹת אֶת הַיֵּצֵר הָרַע כְּאוֹיֵב הַשּׁוֹנֵא הַגְּדוֹל
בְּיוֹתֵר, וְלָכֵן אֶסוּר שֶׁהַמְּלַחְמָה תִּהְיֶה אִתּוֹ בְּדֶרֶךְ פְּשָׁרָה, כִּינּוֹן שֶׁאִם אֶמְנֵם
אֲנִי תַמְיָמִים הַרוֹצִים וְחוֹשְׁבִים לְהַתְּפִיֵר - הוּא לֹא כֵן יִחַשְׁבֵּ, כִּי הוּא,
מְטָרְתוֹ לְהַאֲבִיד וְלְהַשְׁמִיד אֶת הָאָדָם מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְלַעוֹלָם אֵין הוּא
מִתְּפִיס בְּפִשָׁרָה.

אֶמְרוּ רַז"ל: מֵה דֶרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע? בְּלִילָה אוֹמֵר לְאָדָם בֹּא וְנִתְעַלְסָה
בְּאַהֲבִים נִשְׁבְּעָה בְּתַעֲנוּגִים, וּמִפְּתָהוּ לְאָדָם וּמִתְּדַמָּה לוֹ כְּפִדִיד וְאוֹהֵב,
וְנוֹתֵן לוֹ מִשְׂאֵלוֹת לְבוֹ כָּל הַלִּילָה, עַד שֶׁנוֹפֶלֶת עָלָיו תִּרְדָּמָה וְיָשׁוּ. אֶמְנֵם
הַיֵּצֵר אֵינּוּ יָשׁוּן - הוּא יָשׁוּר עוֹלָה לְמַעַלָּה וּמִשְׁטִין וְאוֹמֵר: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם,
פְּלוּנִי עֲשֵׂה כְּךָ אֶמֶשׁ, וְחֻטָּא לְפָנֶיךָ כְּךָ אֶמֶשׁ, תֵּן לִי רְשׁוּת וְאַהֲרָגְהוּ אוֹ
אַעֲנִישֵׁהוּ. וְנוֹטֵל רְשׁוּת, וְלִמְחַר מִתְּהַפֵּךְ לוֹ לְשׁוֹנֵא הַמְּבַקֵּשׁ לְהַרְגוֹ.

הוּא יֵצֵר הָרַע, הוּא מִלְּאֲדָה הַמְּנוֹת, לֹא רַחֲמִים כָּלֵל.

אִם מְדַבֵּר בְּשִׂאָר עֲבֵרוֹת כֵּן - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בַּעוֹן פְּרַצַת גְּדָרֵי
הַצְּנִיעוּת, שֶׁבְּזֶה עוֹבֵד וְטוֹרֵחַ הַיֵּצֵר מְעַט, וְקוֹטֵף פְּרוֹת רַבִּים.

אִשָּׁה הוֹלֶכֶת לְחֲנוּת לְקִנּוּת בְּגָד, וְהִנֵּה לְנֶגֶד עֵינֶיהָ קוֹרֵץ בְּגָד מְקַסִּים, לְפִי
מְדַתָּה, לְפִי כִסְפָּה, בְּמַחִיר מְבַצֵּעַ, סוּף הָעוֹנָה - הַכֹּל כְּבָר סִדָּר לָהּ אוֹתוֹ
שִׁטּוֹן - אוֹלָם לֹא כָּל כְּךָ צְנוּעָה...

אֶת צְרִיכָה לְדַעַת! כֵּאֵן הַתְּחַפֵּשׁ הַשּׁוֹנֵא הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁלָּךְ לְאוֹהֵב וְנִחְמָד,
וּמִתְּדַמָּה לָךְ כְּרוֹצָה טוֹבֶתְךָ וְכִמְצָלִיחַ דֶּרְכְּךָ, וְכֵלּוֹ לְבוּשׁ אַכְזָרִיּוֹת וּמִלְּא
צְפִיָּה שֶׁתְּפִלִּי בְּרִשְׁתּוֹ וְתִקְנִי אֶת אוֹתוֹ בְּגָד.

כִּמְהָרָה רִיחַ הַרוּחַ בְּכַף - הַשּׁוֹנֵא הַגְּדוֹל הַזֶּה: לְהַכְשִׁיל אֹתְךָ, שְׂיִכְשְׁלוּ בְּךָ אֲחֵרִים. וּבְעוֹד שְׂאֵת שׁוֹכְבֵת עַל מִשְׁכְּבְּךָ וּשְׁנֵתְךָ עֲרֵבָה לְךָ - הַלֵּא הוֹלֵךְ הוּא וּמִשְׁטִין וּמִתְחַנֵּן שְׂיִנְתָּן לוֹ רְשׁוֹת לְפָנֶיךָ אֶל בֵּיתְךָ לְנֶגֶף בְּךָ אוֹ בְּבִנְיָךְ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

וְהַזְהִירוֹת מִמֶּנּוּ צְרִיכָה לְהִיֹּת גְּדוֹלָה, כִּי לֹא תִמְיֵד הוּא מִפְתָּה עַל בְּגַד פְּרוּץ, אֶלָּא לְרַב מִפְתָּה הוּא עַל בְּגַד "מִפְשָׁר", וְזֶהוּ הַשְּׁקָר הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי הוּא בְּאֵמֶת לְעוֹלָם אֵינּוּ חִפֵּץ בַּפְּשָׁרָה אֶלָּא בְּאֲבָדוֹן מְחֻלָּט. וּבְגַד מִפְשָׁר הוּא פְּרוּץ! אֵין דְּבַר כְּזֶה בְּגַד מִפְשָׁר - זֶהוּ רַק הַסּוֹאֵת הַיֵּצֵר.

וַיִּסוֹד זֶה לְמִדְּנוּ רַבְּנֵינוּ "חֻבּוֹת הַלְּבָבוֹת" בְּשֵׁעַר "עֲבוֹדַת הָאֱלֹקִים" בְּאַרְיֵכוֹת, וְשֵׁם בְּאֵר אֲשֶׁר אֵין לָנוּ יוֹתֵר מִשְׁנֵי חֲלוּקוֹת: אוֹ עֲבָרָה, אוֹ מִצְוָה. אֵין דְּבַר שְׂלִישִׁי הַנִּקְרָא "רְשׁוֹת". מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם כְּחוּט הַשְּׂעָרָה, אוֹ שְׂאֵתָה לְכָאן אוֹ שְׂאֵתָה לְכָאן. אֵין בְּאֲמָצֵעַ. וְהַטַּעַם כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ, כִּי הַיֵּצֵר לְעוֹלָם לֹא מִסְתַּפֵּק בְּ"אֲמָצֵעַ", אֶלָּא רוֹצֵה אֲבָדוֹן מְחֻלָּט, וְלָכֵן אוֹ שְׂאֵתָה מֵאֲבִידוֹ לְגַמְרִי, אוֹ שֶׁהוּא מֵאֲבִידוֹ. וְאִם הַצְּלִיחַ - שְׂלֵא אֲבִידָתוֹ אֶתָּה - תִּהְיֶה בְּטוּחַ שְׂאֵתָה אֲבוּד לְגַמְרִי בְּיָדוֹ.

מ - זכות המפיצה חמר הדברת הפריצות

לְפָנַי שְׁנֵבָאֵר זֹאת אֶת גְּדֹל הַזִּכּוֹת, צְרִיךְ שְׁנֵבִין שְׁגָם זוֹ חוּבְתָנוּ כְּנֶאֱמָרִים לְה' וְתוֹרָתוֹ, לְהִיֹּת אֲחֵרָאִים כְּכֹל הָאֲפָשָׁר עַל הַכֹּלָל, כִּי פְּשוּט שְׂעֵבַד הַנֶּאֱמָן לְמַלְכוֹ אֵינּוּ מִסְתַּפֵּק בְּכַף שְׂשֵׁרוֹתוֹ הַעֲצָמִי מִתַּפְקֵד כְּרָאוּי, וְלֹא אֲכַפֵּת לוֹ מִמְּחֻדֵל שְׂאֵר עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי אוֹהֵב נֶאֱמָן חֲרַד וְכוֹאֵב עַל כְּבוֹד מַלְכוֹ, וּמִשְׁתַּדֵּל בְּכֹל יְכַלְתּוֹ לְדַאֵג שְׂשֵׂאֵר עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ גַּם הֵם יְמַלְאוּ רְצוֹן מַלְכָם, וְאֵף שְׂבִזָּה לֹא תִהְיֶה נִפְרָת יְחוּדִיתוֹ - אֶהֱבֵת מַלְכוֹ גְּדוֹלָה אֶצְלוֹ מֵאֶהֱבֵת עֲצָמוֹ.

וּכְדַבְרֵי מֹשֶׁה עַל יְהוֹשֻׁעַ מִשְׁרָתוֹ לְאַחַר שְׁהַנְעֵר רַץ וַיֹּאמֶר: "אֶלְדָּד וּמִיָּדָד מִתְנַבְּאִים בְּמַחְנֵה" וְכוּ', וְאָמַר מֹשֶׁה: "וַיִּמֵּי יִתְּנוּ כָּל עַם ה' נְבִיאִים כִּי יִתְּנוּ אֶת רוּחוֹ עֲלֵיהֶם" (בַּמְדַּבֵּר יֵא).

אֶלָּא שְׂמַלְבָּד חוּבְתָנוּ הַמְּבִאֶרֶת לְעִיל, נְבָאֵר חֲסִדֵי ה' הַמְּחַשְׁבִּים לָנוּ כְּזִכּוֹת רַבָּה אֶת הַשְּׂתַדְלוּתָנוּ עֲבוּרוֹ, וְאֶפְלוּ עַל כָּל פְּרִט קָטָן, וְכָל שְׂכֹן וְכָל שְׂכֹן עַל פְּרִט גְּדוֹל כָּל כַּף אֲשֶׁר יִסּוּדוֹ וּבִנְיָנוּ שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל כָּלוּ תְּלוּי בּוֹ, הוּא שְׂמִירַת הַקְּדוּשָׁה בְּתוֹךְ מַחְנֵנוּ, וְלִקְיָם "וְהִיָּה מַחְנֵיךָ קְדוֹשׁ".

הַחֲזֵרַת יְהוּדֵי בְּתִשׁוּבָה, פְּשוּט שְׂאֵין לְמַעַלָּה מִמֶּנָּה וְאֵין כְּעֶרְכָּה, וְלִגְדֻלָּה אֵין חֵקֵר, כְּמוֹבֵא בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ שְׂכָרוֹ שֶׁל מְזַכֵּה הַרְבִּים, אֲשֶׁר בִּי מְלֶאכִים מַעֲלִים דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּחַזֵּיר בְּתִשׁוּבָה לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא מְבָרְכוֹ וּמְצַוֵּה לְשִׁמְרוֹ וּלְזִכּוֹתוֹ בְּכָל שְׂעָרֵי הַגּוֹן עֲדוֹן.

ועוד בזהר הקדוש מובא, כי אלו היו בני אדם יודעים מעלת המזכה את הרשעים, היו רצים אחריהם כמי שרץ אחר החיים. ואם המקיים נפש מישראל ממיתה גשמית כאלו קיים עולם מלא - על אחת כמה וכמה המקיים נפש מישראל ממיתה רוחנית לחיים רוחניים ששכרו לאין קץ.

והטעם הוא - דכמו שהמקיים נפש מישראל, לא די שקיים נפש אחת, אלא שבזכות הצלתו את אותו נפש גרם שיתרבו בישראל מאות ואלפים שיצאו מזרעו וזרע זרעו של אותו יהודי שהצילו - כמו כן המקיים נפש אחת מישראל ממיתה רוחנית לתחייה רוחנית וקדושה, גורם שאותו יהודי יקיים בית נאמן לה', ודורות ישרים מברכים לעבודתו יתברך.

אם המדבר בכל נפש מישראל החוטאת, כמה מעלתו וזכותו של המחזירו למוטב, אם כן, כמה מעלות טובות כהנה וכהנה למחזיר ומציל "מחטיאי הרבים" בתשובה, שבכך מציל לא רק נפש אחת, אלא נפשות רבות לאין קץ, וזה נעשה בהחזרת יהודי אחד, כי בהיותו מחטיא הרבים - רבים חוטאים על ידו, ובהחזרתו - יש כאן מניעת קלקול רב מישראל.

אשה היוצאת בלא צניעות הלבוש ברחוב, דינה כמחטיאת הרבים. אם זכית להשפיע עליה ולעוררה על הלבוש הצנוע - זכית להציל בנפש זו נפשות רבות מישראל.

ולאחר אריכות ימים ושנים, כשתעלי לבית דין של מעלה, יראו לך יהודים רבים שאת גרמת להם להתקדם בקדושה וביראת שמים ובתורה לשמה, ויאמרו לך: אשריך, כי בכל אלה יש לך זכות. ואז תעני ותאמרי: רבונו של עולם, בית דינך צדק, מעולם לא החזרתי בתשובה, ורק אי פעם החזרתי בתשובה אשה אחת בלבד.

ואז יאמרו לך בשמים: דעי, שמלבד זכותך בהחזרתה בתשובה של אותה שהחטיאה את הרבים, עוד נוספו לך זכויותיהם של אותם אנשים, היות כי בעקבות אשה זו שחזרה בה מפרצתה, נעלמו מהעולם כחות טמאה גדולים ונשברה פח הסטרא אחרא, וכך יכלו להתעלות הרבה אנשים בתורה ובקדושה, וזכות לך בזה, ואשריך שזכית לזה, והרי מקומך במחצת האמהות הקדושות.

מא - מי הוא הקובע האמתי לשלום הארץ ומניעת הפגועים?

ברוך ה', כמה ממשלה חדשה, אולי כבר יבא השלום האמתי. ברוך ה', את חברון כבר לא יחזירו, את ירושלים בטח שלא יחזירו, יד קשה תנהיג את המתבבלים, יהיה טוב... לא יהיו יותר פגועים, נלמד את הערבים לקח...

לצערנו, רבים הם המסתובבים במחשבות מטעות כאלו וכדומיהם.

להקדוש-ברוך-הוא לא מכתוב ראש ממשלה חדש. להקדוש-ברוך-הוא לא מכתוב הקמת ממשלה חדשה. להקדוש-ברוך הוא לא מכתוב רב חברים בפנסת... וגם לא אמריקה, וגם לא ארצות ערב גם אם יאספו כלם יחד - - -

ומי הוא באמת המכתוב האמתי ? ? ?

אשה נכבדה, את בלבושך והנהגתך הצנועה!

בלבוש צנוע גורמים להשרות את השכינה בישראל, וכשיש שכינה בישראל - יש שמירה.

אם שמענו: נתפס, ברוך ה', מחבל טעון 5 ק"ג חמר נפץ ;

אם שמענו: מחבל התפוצץ עם המטען שעליו ;

ועוד כאלו וכאלו נסים שאנו יודעים ושאין אנו יודעים -

זהו בזכות איזו אשה אי שם שהחליטה לשנות לבושה ללבוש צנוע, וזהו המכתוב האמתי להקדוש-ברוך-הוא במגור ובהכנעת האויב.

אם אנו עושים בחקות הגוים ומחקים את לבושם הלא צנוע, הזהירה אותנו התורה (ויקרא יח, כח): "ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה את הגוי אשר בקרבכם". מהו ההבדל אם הארץ מקיאה את יושביה, או בלית בררה יושביה מקיאים אותה, ונמסרת הארץ לאויבינו שכנינו.

אלא, אם אמנם חסד ה' עלינו שאין הארץ מקיאה אותנו בעל כרחנו לחוצה לה [מלבד אלו היוצאים מרצונם], אבל אנו נענשים שאנו מקיאים את הארץ לאויבינו בעל כרחנו.

ומי הגורם לכך? - ה"חמאס"? אמריקה? ארצות ערב? - לא!

הליכתנו בחקות הגוים היא הגורם לכך!

הקדוש-ברוך-הוא המחליט והקובע האמתי, וכלם אפס כנגדו, רק לנו נראה שזה מחליט או זה מחליט.

והקדוש-ברוך-הוא, שהוא המחליט האמתי, לפי מה הוא קובע החלטות? לפי רב הקדשה שבישראל, שהוא תנאי הכרחי לקיום הארץ עם יושביה.

מב - שמחה אמיתית ונצחית לעמת שמחה מדמה וזמנית

מי לא זקוקה לעדוד? מי לא זקוקה לשמחה אמתית? איזו עקרת בית אינה זקוקה למשב רוח משמח מדי פעם, אחר כל טרחתה ויגיעתה בעמל רב בגדול הילדים, בהנהלת צרכי הבית, עבודה החוזרת על עצמה ללא גיוון...

יום הולך ויום בא. גלגל חוזר.

זאת עוד אם הכל כתקונו. ומה יהיה אם, חס וחלילה, אחד מבני הבית חולה, או הפרנסה בדחק - הרי שזו תוספת המכבידה על המטען הכבד בין כה. אם כן, צריך לחפש עצה במה לשמח את עצמנו, להתעודד, להחליף כחות, להרגיש ספוק, חדות חיים.

אומרים לנו חז"ל: "אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה".

וכן מצינו אצל שאול שהיה בו רוח רעה, ונסתלקה ממנו שכינה, והעצה היתה, להביא לו מנגן שינגן לפניו, ואז "ותהי עליו רוח ה'".

וכן מצינו אצל יעקב אבינו ע"ה, שכל זמן שהיה שרוי בצערו של יוסף, לא שרתה עליו שכינה, וכשראהו, נאמר "ותחי רוח יעקב".

הרי שהשמחה מביאה להשראת השכינה, וכשהאדם זכאי וראוי להשראת השכינה, זכאי וראוי גם שתשרה בו השמחה והחדוה. וכבר הסברנו למעלה שאין לדבר שמברית את השכינה או משרה אותה כמו הקדשה.

אשה הזהירה בענייני צניעות וקדשה ראויה להשראת שכינה, וכיון שראויה להשראת שכינה, מחייבת אצלה השמחה, כי מבלי שמחה לא שורה שכינה, לכן מזכים אותה בשמחה וחדוה, כדי שתוכל לשרות בתוכה השכינה הראויה לה.

מובא בזהר הקדוש: בי שמחות הן - שמחה של קדשה ושמחה של סטרא אחרא. שמחה של קדשה היא שמחה של מצוה - למוד תורה, קיום מצוות, אלו דברים המשרים על המקימם שמחה של קדשה. שמחה של סטרא אחרא - זוהי שמחה של תערבות אנשים ונשים, הוללות וליצנות.

ומאחר וזו שמחה של סטרא אחרא - אין לה קיום, ונהפכת לתוהו, מענג - לנגע.

פעמים רבות אשה בשעת לחץ קשה לה, דרוש לה משהו לשמחה, חושבת לה אותה אשה על רכישת בגד חדש או פאה מודרנית חדשה - אף שאינה כשרה להלכה, ומאמינה שזה יביא לה את החדוה, החלפת כחות והתחדשות.

וזוהי טעות! אומר הזהר הקדוש, שזוהי שמחה דרך צנורות הסטרא אחרת והיא לא תצלח, שמחה ברת קימא זוהי שמחה שבאה דרך צנורות הקדשה, כיון שעם שמחה זו יש שכונה השורה מתוך שמחה של קדשה. השכונה אינה נמצאת בשמחה שאיננה של קדשה, ובמילא אין קיום לשמחה זו, ונהפכת לתוהו.

לכן, אם באמת רוצה את את השמחה האמתית לך, לבני ביתך, את חדות החיים וספוק מעבודתך הקדושה בהקמת בית נאמן בישראל - הביאי את השכונה - הבאה מתוך קדשה וצניעות - לביתך, ואזי השמחה האמתית תשורה בתוכך.

אם כן, המהלך הוא כך: הקדשה מביאה את השמחה, והשמחה מביאה את השכונה.

ובזה תביני מה נשתנו דורות האחרונים מדורות הראשונים. דורות הראשונים היו חסרי אמצעים, מודה, לוקסוס, נוחיות, ובכל זאת שמחתם היתה לאין קץ, מלאי שמחה וחדוה ללא תלונות. ואלו דורנו, דור הנוחיות והפנוק, אינו מרצה.

מלבד הסברים אחרים שיש לזה, אפשר לנו לומר הסבר נוסף לכך: בימי אמותינו לא היתה פרצה בגדרי הצניעות, כסוי הראש והגוף היה הכל כראוי, ללא פקפוקים, ולכן היתה בהם קדשה, והקדשה הביאה לשמחה, והשמחה להשראת השכונה.

דורות האחרונים פרצו גדרי הקדשה מאד והתחילו לבקש שמחתם והתפרקותם שלא בדרך קדושה, ולא עלתה בידם, כי הרי שמחה שאינה שאובה ממקור קדוש, אין לה קיום.

מג - מעשה נורא מאמא ובתה שלא שמרו צניעות וטהרה

ונעתיק כאן מעשה נורא המובא בספר "טהרת הקדש" מענש אמא ובת שלא שמרו צניעות וטהרה כראוי, כפי שהעתיקתי בספרי "נצח ישראל".

דע כי יש סוגי עוונות שענשם שיתלבש נפש הנפטר בגוף ותענש נפשו בלבוש גופו, ולכך, לאחר שנפטר אותו חוטא, מביאים את נפשו בגוף וסובל ענשים משנים. והגוף שהוא אינו גוף כמו של אנשים החיים בעולם הזה, אלא גוף משאל כדי להפרע ממנו. ויובנו הדברים על פי מעשה נורא שמביא הרב "שומר אמונים", וכה דבריו (הסיפור מועתק כלשון הרב שו"א): ואספר מעשה נורא שספר לי איש נאמן ולא נחשד לשקר, אשר היה אצל אביו או אולי אצל דודו שהיה דר באיזה ישוב ובא מן הדרך בתברת איזה אנשים ממסחרם ודרכם, ונסעו בעגלה עם סוסים, ועברו דרך השדה, ופתאום שמעו יללה וקול מר צורח בקול גדול: "יהודים, יהודים, בואו

וְרַחֲמוּ וְהוֹשִׁיעוּ לָנוּ! וְנִשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ בֵּית אֶחָד עוֹמֵד בַּשָּׂדֶה וּמִשָּׁם יוֹצֵא הַקּוֹל, וְקָפְצוּ כָּלֵם מִהֶעֱגְלָה, כִּי חָשְׁבוּ אוֹלֵי בַּאֲלֵיהֶם אֵיזָה גִזְלוֹן וְרָצוּ לְהוֹשִׁיעַ.

אָבֵל כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לַבַּיִת, הִמָּה רָאוּ וְתָמְהוּ, כִּי רָאוּ שָׁם אִשָּׁה זֹקֵנָה אַחַת, וְעַל הַסִּפְסָל שׁוֹכֶבֶת אִשָּׁה צְעִירָה, וְשָׁם אִשׁ גְּדוֹל מְאֹד בּוֹעֵר בְּאַרְץ, וְעַל הָאִשׁ יוֹרָה גְדוֹלָה, וּבִתּוֹף הַיּוֹרָה הַרְבֵּה בְּגָדִים, וְהָיָה מִרְתִּיחַ מְאֹד מִגְדֹּל הָאִשׁ, עַד שֶׁהִרְתִּיחָה עָלָה לְמַעְלָה. וְלֹא דִבְרָה זֹה הָאִשָּׁה כְּלוּם עִמָּהֶם, רַק תַּחֲבָה יְדִיהָ לְתוֹף הַיּוֹרָה הַרוֹתַח וְלִקְחָה הַבְּגָדִים שֶׁבִשְׁלוּ וְהִרְתִּיחוּ שָׁמָּה מִתּוֹף הִרְתִּיחָה, וְנִתְנָה אוֹתָם עַל הָאִשָּׁה הַצְעִירָה עַד שֶׁשָּׂרְפָה בְּשָׂרָה, וְהִיא הִיְתָה צוֹעֶקֶת בְּקוֹלוֹת גְּדוֹלוֹת. כִּכָּה עֲשֵׂתָה כַּסֹּדֵר כַּמַּעֲט בְּכָל רִגַע, וְהִבִּינוּ שְׂאִין זֶה עֵנִין אֲנוּשִׁי, וְרַק מִהִנְשָׁמוֹת הַנְּדָחוֹת מֵעוֹלָם הִתְהוּ שָׂזָה עֵנֶשׁ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְנִפְל פַּחַד גְּדוֹל וְנוֹרָא עֲלֵיהֶם, וְנִשְׁמָטוּ אֶחָד לְאֶחָד לַחוּץ.

וּכְשֶׁרָאָתָה הָאִשָּׁה הַזֹּקֵנָה שֶׁהוֹלְכִים לַחוּץ, יִצְאָה אַחֲרֵיהֶם וְהִתְחִילָה עוֹד הַפַּעַם לְצַעֵק בְּקוֹלוֹת: "רַחֲמוּ, הוֹשִׁיעוּ לָנוּ!" וּמִכַּח הַפַּחַד שֶׁנִּפְל עֲלֵיהֶם, שָׂכְחוּ שֵׁישׁ לָהֶם סוּסִים וְעֶגְלָה, וּבְרָחוּ וְרָצוּ עַד הַכֶּפֶר בְּאֵימָה גְדוֹלָה, וְנִפְלוּ שָׁם לְאַרְץ וְשָׁכְבוּ חֲלָשִׁים כַּמָּה שָׁבוּעוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְאַחַר כֵּן נִזְכְּרוּ שְׂאִין שָׁם בְּזֶה הַשָּׂדֶה וְלֹא הָיָה מֵעוֹלָם שׁוֹם בֵּית עוֹמֵד שָׁם.

וּכְנִרְאָה שֶׁהַצְעִירָה הִיְתָה בְּתָה שֶׁל הַזֹּקֵנָה, שֶׁלֹּא גִדְּלָה אוֹתָהּ עַל דְּרָכֵי הַצְּנִיעוּת, וְזֶה הָיָה עֵנֶשׁ שְׂאֵמָה בְּעֲצָמָה שָׂרְפָה אוֹתָהּ. וְכִכָּה יְהִי בְּתַקְוָה עַל בֵּיתָר שֶׁאֵת לְאֵלוֹ הַנְּשִׁים הַשְּׁחוּצוֹת וְלִמְגִדְלֵי בְּנֵיהֶם בַּחֲצִיפוֹת, וְשׁוֹרְפוֹת נִשְׁמוֹת בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם בַּחֲמָלָה שְׁחוּמְלוֹת עֲלֵיהֶם. אָבֵל שָׁם לְאַחַר הַפְּטִירָה יִתְהַפְּכוּ לְאֶכְזָרִים גְּדוֹלִים עֲלֵיהֶם, וְהָאֲבוֹת וְהָאֲמָהוֹת בְּעֲצָמָם יִדוּנוּ בְּנֵיהֶם בְּכָל מִינֵי אֶכְזָרִיוֹת שֶׁבְּעוֹלָם. וּמִצָּוָה גְּדוֹלָה לְכָל אֶחָד לְקוֹרֵא זֹאת וּלְפָרֵשׁ וּלְסַפֵּר זֹאת לְנִשְׂי זְמַנָּנוּ, לְמַעַן יִכִּירוּ וַיִּדְעוּ שֵׁישׁ בּוֹרָא עוֹלָם וְאִינוּ מוֹתֵר כְּלוּם וּכְלוּם. עַד כָּאן.

מד - "חבי כמעט רגע..." (ישעיה כו, כ)

יְדוּעַ מִצְדִּיקִים קְדָמוֹנִיִּים, כִּי כָּל דוֹר וְהַנְּסִיוֹן שֶׁלוֹ, בְּנוֹסֵף לְכָל הַנְּסִיווֹנוֹת הַכְּלָלִיִּים שֶׁהֵיָצַר מִנְּסָה לְהַכְשִׁיל כָּל יְהוּדֵי בְּאֶשֶׁר הוּא, יִשְׁנֹנוּ גַם נְסִיוֹן הַמִּיעַד לְדוֹר זֶה, כִּפִּי שֶׁמַּעֲיָדִים גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים, כִּי בִשְׁנֵי נְסִיווֹנוֹת הַתְּנַסָּה דוֹרְנוּ יָתֵר עַל כָּל הַדּוֹרוֹת, וְהוּא עֵנִין הָאֲמוּנָה וְהַפְּרִיצוֹת.

מוֹבָא בְּסִפְר "אוֹצַר הַפּוֹסְקִים" בְּשֵׁם הַרְבּ מִבְּרַנִּיב ז"ל, שֶׁסִּפֵּר מִרְבוּ הַקְּדוֹשׁ, ר' אֱלִיעֶזֶר מִדְּזִיקוֹב זְצוּק"ל, כִּי פַעַם הָיוּ הוּא וְאָבִיו, הַרְבֵּי מְרוֹפְשִׁיץ זְצ"ל, בְּלוּבְלִין, לְשִׁבוֹת יַחְדָּו עִם הַחוּזָה מְלוּבְלִין זִי"ע. וּבַעֲת רַעוּא דְרַעוּיִן בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ בְּלוּבְלִין, הִקְהֵל עֲצָר נְשִׁימָה לְנִכְח פְּנֵיו

הלוהטות של החוזה; עיניו עצומות, ואנחה פורצת מגרונו הקדוש. לחש הרבי מרופשיץ לבנו: אליעזר'ל, יקירי! הטה און ושמע היטב כל מלה והגה שיוציא החוזה מפיו, והשתדל לא לאבד אף מלה והגה שיוציא החוזה. וכעבור דקות אחדות פתח ה"חוזה" ואמר: פעם היה לרבי הקדוש הבעל-שם-טוב זיע"א עלית נשמה, פלנו ישבנו מסביבו, עוקבים בדריכות אחרי נשימתו, ופניו הפכו מלהבת אש לחורון עז. כשהתעורר רבנו, פנה אלינו, התלמידים, וספר: עכשו, כשהייתי למעלה, ראיתי את המלאכים נחפזים לעבר למקום מסים ובידיהם פלים, ובונים כאן סיר גדול ורחב. השתוממתי לפשר הדבר. עצרתי את אחד המלאכים ושאלתי למשמעות הסיר. קרב אותי המלאך, והרים את הסיר, שאוכל גם אני לראות את הנעשה בפנים, ולתדהמתי ראיתי כי הוא מלא בידיים ורגלים של בני אדם. כשראה המלאך את תהייתי, פתח ואמר: דע לך, כי לפני ביאת המשיח ירדו לעולם נשמותיהם של אנשים - דור המבול ודור ההפלה (דור המבול, פידוע, נכשלו בגלוי עריות, הנשים לא פסו את בשר ידיהם ורגליהם, התקשטו בצורה מושכת את העין ולבשו בגדים רועשים וכו', ובדור ההפלה חטאו במינות ואפיקורסות) ובשבילם נבנה הדוד, בכדי לבשל בו את ידיהם ורגליהם, רחמנא לצלן. הבעל-שם-טוב חזה זאת בעיניו הקדושות, ואנו רואים זאת בחוש, שקעת מתחילות אותן נשמות לרדת לעולם, בזאת סיים: שהקדוש-ברוך-הוא ירחם עלינו ועל כל עם ישראל, שנוכל לעמד בנסיונות קשים אלו. וכן מובא בשם האריז"ל, שהדורות לפני ביאת המשיח הם גלגולים של אנשי דור המבול וההפלה.

וכן אומרים בשם אחד ה"גדולים" מדור שעבר, שהס"מ מרגיש כי קצו קרב, ולכן הוא מנסה להכשיל מה שיותר אנשים, ולדאבוננו, במלבושי הנשים היצר מתגרה בכל יכלתו. וכתב ר' הלל מקאלמ'א, כי הס"מ יודע ששמירת הקדשה מקרבת את הגאולה, ולכן הניח לכל תרי"ג מצוות, ואת כל כחותיו מרכז פנגד נשים תמימות בכדי להכשילן. בתחלה מפתה אותן במשהו זעיר וקל, שלא ישימו את לבן לחמרת מעשיהן, ואחר כך בקלות הוא מצליח להדיחן מדחי אל דחי, רחמנא לצלן. רוח הקדש זו מתאמתת בימינו במלא מובן המלה; רואים אנו אנשים שמדקדקים בקלה כבחמורה, אך כשמגיע לנסיון הצניעות, מאבדים ממש את דעתם הצלולה, ומנסים לחקות את מלבושי העכו"ם. וכל כמה שמנסים לעוררם ולהעמידם על טעותם, אף אמצעי לא עוזר, הם לכודים ברשת השטן, מבלי יכלת להשתחרר. והשטן מצדו מאשר ורגוע, כי הרי אלו נתפסו ברשתו כבקורי עכביש, כי כשרוצה העכביש ללכד זבובון, כיצד הוא עושה זאת? הוא אורג מסביבו אריגה צפופה ודביקה של קורים, וכשהזבוב נלכד, או אז הולך לו העכביש לנוח בשלוח, ביצעו שהזבוב משם לא יוכל להשתחרר. ולצערנו יש לו ליצר הרע שדה פעלה נרחב, ואינו נתקל בשום התנגדות לרעיונותיו ותחבולותיו, המון העם נשרכים אחריו, והוא חוזר אף לפתים הטובים ביותר, וכמובא בספרים הקדושים, שהיצר הרע מעסיק את האדם ולא משאיר לו פנאי קטן, כדי שלא יוכל לערף חשבון הנפש ולהטיב את דרכו, כי אלמלא היינו נעצרים, ולו לדקות אחדות, היינו מזהים את חוטי האריגה הדקים והמפתים של

היצר, ומיד מתקנים את המענות. אנו הכינו בכפלים - אין לא צדיקי הדור שיורו לנו כיצד ואיך להתמודד עם עצותיו הממלחות של השטן. במצבנו אנו, "שאיש את הישר בעיניו יעשה", בזמן שפזה קשה מאד שלא להסחר עם כלם, כי כשעינינו מתרגלות לראות את ההמון לבושים כפי שלבושים, ואין פוצה פה ומצפצף, נעשה לו כהתר... ורק זאת נדרש מאתנו: "והצנע לכת", כי נקודת התרפה מרמזת על הצרף הדחוף לתקן ולהתחזק, ודוקא בזה.

חז"ל מלמדים "כי אין הקדוש-ברוך-הוא בא בטרוניא עם בריותיו", זאת אומרת, שהקדוש-ברוך-הוא אינו מנסה אותנו בנסיון שלא נוכל לעמד בו. ה' יתברך מעולם עוד לא שנה את צווייו ופקודותיו "אני ה' לא שניתיי", התורה נשארה בדיוק כפי שנתנה לנו במעמד הר סיני, אך נתן רשות לשטן לשלח חציו ביתר שאת וביתר עז. ותפקידנו כמובא בנביא: "חבי כמעט רגע עד יעבר זעם". הנביא קורא לעם ישראל שיתאזרו בסבלנות, עוד מעט קט עד שיעברו זמנים קשים אלו, כי כפי תכיפות ותדירות הנסיונות, חשים אנו כי פעמי המשיח נשמעים, מתקרבים ומתדפקים על דלתותינו. נשארו מתי מעט, הבה ונתחזק שלא נפשל, ודוקא עכשו נחזיק מעמד בכדי שלא נטבע, דקות אחדות לפני שהאניה תגיע לחוף מבטחים. כאדם הנצל מאניה טובעת, ונלחם בעז כנגד הגלים המאיימים להטביעו, הוא כבר הגיע למטרים ספורים מהחוף, כשחש כי כחותיו אוזלים, ועומד על סף יאוש, צעקו אליו האנשים ועודדוהו: החזק מעמד עוד מעט, ונצלת, נסה עוד קצת ותמצא עגן הצלה. אל תתיאש ברגע האחרון. וכך צועק הקדוש-ברוך-הוא לקמץ נשים פשרות בדורנו אנו: כבר התגברתן, הגעתן עד הלום, עמדתן בגאון ובגבורה בכל הנסיונות המרים והקשים, עוד מעט החזיקו מעמד, אל תמעדו בדקות האחרונות, הנה משיח עומד אחר כתלנו, מה תנעם חלק הנשים שמשיח יצביע עליהן ויאמר: בזכות נשים צדקניות אלו נגאלתן, מה רב חלקן ומה תנעם גורלן. ולעמת זאת, עד כמה נורא יהיה כמצביע על אותן נשים שלא עמדו בנסיון וכשלו, ו"בזכותם" התארף הגלות המר ותכפו הצרות. מה גדולה תהיה הבושה, הצער והכאב.

יעזר הקדוש-ברוך-הוא שניצח להיות מהזוכות והמזכות ונצח במהרה להתגלות כבוד שמים עלינו בעגלא ובזמן קריב.

מה - מעשה נורא מאם מעולם העליון שהענישה את בתה שסרבה ללבש בגדי צניעות

(מובא בספר "מצות הנשים")

פעם אחת עלתה בחורה לאוטובוס ונאלצה לעמד בזמן הנסיעה, כיון שמקומות הישיבה היו תפוסים, ולגדה עמד אדם חרדי וירא שמים.

לאחר מספר דקות שאלה את אותו אדם: הגד לי, בבקשה, מה השעה
אצלך? ענה לה הלה: לישם מה צריכה את לדעת את השעה? הרי אני רואה
שאת לבושה במלבושים לא צנועים, האם כדי ללכת לקולנוע או לבלות
זמןך לבטלה?

ענתה הבחורה: אספר לך מה שקורה אתי - אמנם אתה רואה אותי בלי
שרוולים ובבגדים לא צנועים - זה נכון, אבל אני מבית מאד דתי. אמי
נפטרה לפני זמן קצר, והנה כל לילה רואה אני בחלומי את אמי עומדת
לידי ואומרת לי: לאה, לאה, אני מבקשת ממך ללכת בצניעות וללבש
בגדים צנועים, ואם לא תשמעי בקולי, אבא לקחת אותך אלי, והחלום
חזר על עצמו פעמים רבות ואני לא השתניתי מאומה, והמשכתי ללכת
בבגדי פריצות.

והנה הלילה באה אלי שוב בחלום ואמרה לי: "מחר בשעה חמש בערב
אני רוצה לקחת אותך אלי, עמדי ליד הקיוסק של רחוב אלנבי בתל אביב,
ואבא לקחתך". כך ספרה הבחורה לאותו אדם, אמרה שלום וירדה
מהאוטובוס.

האיש ירד באותה תחנה שהבחורה ירדה, והנה הבחורה חצתה את
הכביש, ומשום מה הרמזורים באותו רגע התקלקלו, עברה מכונית
ודרסה את הבחורה למות, ואז נתקיימו דברי האמא שתבא לקחת
אותה... (יראת השם עמי ת"ב).

המעשה התפרסם בזמנו, ויהי לאות לבני מרי.

מו - מעשה ב-400 נערים ונערות

איתא בגטין נו, וכן במדרש איכה (פרק א, מה), אספסיאנוס מלא גי ספינות
נערים ונערות [ובגמרא גטין נו הגרסא ארבע מאות נערים ונערות] כדי להחטיאם.
אמרו אותם נערים ונערות: לא דינו שהכעסנו להקדוש-ברוך-הוא
והחריב לנו בית המקדש, עוד נכעיסו בגלותנו? שאלו להגדול שבהם: אם
זרקו אנו עצמנו לים, יש לנו חלק לעולם הבא? אמר להם הגדול שבהן:
"אמר ה' מבשן אשיב, אשיב ממצולת ים", כלומר יזכו לעולם הבא. מיד
עמדו נשים וזרקו עצמן לים, ואחריהם אמרו הבחורים: אם אלו מסרו
נפשם - אנו על אחת כמה וכמה. מיד מסרו אף הם עצמם ונפלו לים.
וכשזרקו כות ראשונה את עצמן לים, אמרו פסוק "אם שכחנו שם אלקינו
ונפרש פיינו לאל זר", והשליכו עצמם לים. אחריהם עמדה כות שנייה
ואמרה: "כי עליך הרגנו כל היום" והשליכו עצמן לים, ואחריהם עמדה
כות שלישית ואמרה: "הלא אלקים יחקר זאת כי הוא ידע תעלמות לב"
והשליכו עצמן לים. ורוח הקדוש צונחת ואומרת: על אלה אני בכיה.

וְשֵׁם הַקָּשׁוּ בַתּוֹסֶפֹת (וכן בגמ' ע"ז יח), הַיֵּאָדָה הַשְּׁלִיכוּ עֲצָמוֹן לַיָּם וּמָסְרוּ עֲצָמוֹם לְמִיתָה? וְתַרְצוּ, כִּינּוּן שֶׁיִּדְעוּ שֶׁיִּסְרוּ אוֹתָם עַד שֶׁיַּעֲבְרוּ עֲבָרָה, וּלְכַד מִתָּר הִיָּה לָהֶם כְּדִי שֶׁלֹּא לַחֲטֹא - לְמוֹת עַל קִדּוּשׁ הַיּוֹ מִדַּעַת עֲצָמוֹם, וְכִמוֹ כֹּל חֲטֹא גְלוּי עֲרִיזוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "יִהְרַג וְאֵל יַעֲבֹר".

מז - מעשה ב-93 בנות שמסרו נפשן למות על קדשתן

מִסִּירוֹת הַנֶּפֶשׁ לְקִדְשָׁה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל בְּזִמְנֵי הַשְּׂוֹאָה מִתְּבַטָּאת לְפָנֵינוּ בְּמָה שֶׁאַרְעֵה לְתַלְמִידוֹת סְמִינָר "בֵּית יַעֲקֹב" בְּקִרְיַת אֶשְׁדּוֹל. הַסְּמִינָר נוֹסֵד עַל יְדֵי מֵרַת שָׂרָה שְׁנִיר, עֲלֶיהָ הַשְּׁלוֹם, וְכַאֲשֶׁר פָּרְצָה מִלְחַמַת הָעוֹלָם, נוֹתְרוּ הָרַבָּה מִן הַתַּלְמִידוֹת לֹלֵא אֶפְשָׁרוֹת חֲזָרָה לְבֵיתָן. הֵן נִשְׁאַרוּ בְּקִרְיַת אֶשְׁדּוֹל בְּסְמִינָר, וּבְמִשְׁךְ הַזִּמְנוֹ נוֹדַע לָהֶן שֶׁאֵין בָּשׂוּם אֲפֹ אֶפְשָׁרוֹת לְחֹזֵר לְבֵיתָן.

הַמּוֹרוֹת עוֹדְדוּ אוֹתָן וְהַכִּינוּ אוֹתָן לְקִרְיַת הַבָּאוֹת. הֵן תִּאָּרוּ לְפָנֵיהֶן אֶת הַעֲתִיד בְּעִדְיֵנוֹת הָרְאוּיָה, וְכִמוֹ כֵּן הַכִּינוּ אוֹתָן גַּם לְקִרְיַת הָאֶפְשָׁרוֹת לְמוֹת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם.

הִיָּה זֶה בְּחֻדְשׁ אָב לְשָׁנַת הַתַּש"ב, אַז נִשְׁאַה מְנַהֲלַת הַסְּמִינָר דְּבָרִים בְּפָנֵי תַשְׁעִים וְשָׁלֹשׁ הַתַּלְמִידוֹת שֶׁנוֹתְרוּ בְּסְמִינָר, וְכֵה הֵיוּ דְּבָרֵיהֶן:

'בְּנוֹתֵי הַיְקָרוֹת, מִדֵּי יוֹם אָנוּ מִתְּפַלְלוֹת לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יִבְיָאֵנוּ לִידֵי נִסְיוֹן, וְאִם יַעֲמִידֵנוּ בְּפָנֵי נִסְיוֹן, אָנוּ מְבַקְשׁוֹת שֶׁלֹּא נִכָּשֵׁל בּוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם - יְהִיָּה לָנוּ הַכַּח לְעַמּוֹד בְּנִסְיוֹן! תִּקְוֹפָה קָשָׁה עוֹבְרַת עֲלֵינוּ כְּעֵת; נִזְכֹּר אֶת דְּבָרֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם (דְּבָרִים ל"ב, ד): "הַצּוֹר תַּמִּים פָּעֵלוּ כִּי כָל דֶּרֶכְיוֹ מְשֻׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עוֹל צְדִיק וְיִשָּׁר הוּא". יוֹם יָבוֹא וְתִצְטָרְכוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל מָה שֶׁלְמַדְתֶּן, עֲלִיכֶן לְהִרְאוֹת אֶת נַאֲמָנוֹתֶן שֶׁל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֶת עֲמַדְתֶּן בְּכָל סוּגֵי הַנִּסְיוֹנוֹת.

כְּמָה יָמִים לְאַחַר-מִכּוֹן הַגִּיעוּ אֶל הַסְּמִינָר סוֹכְנֵי הַגִּסְטָאפּוֹ, יִמַּח שְׁמֵם, צוּוּ לְבְנוֹת לְהִתְרַחֵץ וְלִלְבֹּשׁ אֶת מִיטָב בְּגָדֵיהֶם, וְכִמוֹ-כֵן הוֹדִיעוּ לְמְנַהֲלַת כִּי בְיוֹם הַמְּחֻרָת יָבוֹאוּ תַשְׁעִים וְשָׁלֹשׁ אֲנָשֵׁי גִסְטָאפּוֹ [כְּמִסְפַּר הַבְּנוֹת], וְעַל הַבְּנוֹת יְהִיָּה לְהַלּוֹת אֲלֵיהֶם. הֵם הַבְּטִיחוּ כִּי לֹא יֵאָנֶה לְבְנוֹת כָּל רַע, רַק אָנוּ רוֹצִים לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ מֵעַט.

כַּאֲשֶׁר שְׁמַעָה הַמְּנַהֲלַת אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ, הַבִּינָה כִּי הַגִּיעַ עַת הַנִּסְיוֹן. הִיא אֶפְשָׁרָה לְבְנוֹת לְהִתְרַחֵץ וְלְהִתְלַבֵּשׁ. אוּלַם, טָרַם הַגִּיעוּ אֲנָשֵׁי הַגִּסְטָאפּוֹ, הַקְהִילָה אֶת כָּל תַּשְׁעִים וְשָׁלֹשׁ הַנְּעוּרוֹת יַחְדוֹ, וְכֵה דְּבָרָה אֲלֵיהֶן:

'בְּנוֹת יְקָרוֹת, יוֹדַעַת אֲנִכִּי שֶׁכְּלָכוֹן מוֹכְנוֹת לְמָסַר נַפְשָׁכֶן עַל קִדּוּשׁ-הַשֵּׁם כַּאֲשֶׁר יְהִיָּה הַצָּרָה בְּזֶה. כְּמוֹ-כֵן יוֹדַעַת אֲנִי שֶׁאַתֶּן מוֹכְנוֹת לְקַבֵּל בְּאַהֲבָה אֶת כָּל הַיִּסּוּרִים הַמְּזַמְנִים לָכֶן. אֲבָל, דַּעְנָה, כִּי לְמַפְלְצוֹת הַנְּאֻצִּיּוֹת הַלְלוּ, שְׁעֵתִידִים לְבֹא לְכָאוֹן, יֵשׁ תְּכַנְיּוֹת שְׁטַנְיּוֹת הָרַבָּה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהַעֲלֵינוּ עַל

הדעת - לא רק שהם רוצים להשמידנו השמדה פיזית, אלא להשמיד ולכלות אותנו באפן רוחני.

המנהלת עצה דבריה והבחינה בנעזוע שנפר על פני הבנות. לאחר הפסקת מה המשיכה: 'ברשותי סם מות עבור כלנו. אם יגיעו הדברים לידי כך שמישהו מהקלגאסים ירצה לגעת בכך - עליכן לבלע את הרעל. בל נניח להם, חס ושלום, להכתים את נשמותינו'.

לאחר ההלם ההתחלתי, התעודדו הבנות והרגישו התעוררות רעש פנימי וחזיק הלב באור האמונה והבטחון בבורא ותברך שהיה נסוד על פניהן. אחת לאחת נגשו לקבל את מנת הסם.

למחרת היום, כאשר הגיעו אנשי הגסטאפו, התכנסו הבנות באולם הסמינר, ואמרו בדחילו ורחימו: "הנני מוכן ומזמן לקיים מצוות עשה ולמסור את נפשי על קדוש-ה'". ואז, כלם כאחד בלעו את כדורי הרעל מבלי להמתין עד שאנשי הגסטאפו יקחו אותן.

המנהלת, גם היא, פמוכו, נטלה את הסם, וקראה בעיניהן: הבה נקרא בפעם האחרונה את הקריאה של כל יהודי לפני צאתו מן העולם: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"!!!

קראו את "שמע", ואחת אחת נפחו את נשמתן.

מח - מעשה בדבר נורא שפקד את עם ישראל בעון חטא העריות

ביום שנפטר הרמ"א הכריזו בכל העיר: "כל איש היודע דבר מרבנו או שמע מאנשים נאמנים, אל יעלים ויסתיר את זה, אלא יבא לבית ההספד ויספר".

באו לשם שני אנשים חכמים וחסידים ואמרו: "כל זמן שרבנו היה בחיים חיותו, לא היתה לנו רשות לגלות הדבר הזה, כי גזר עלינו רבנו זצוק"ל להסתיר את הדבר לבלי לגלותו לשום אדם. אך עתה, כאשר גזרו בחרם, וכן בשביל כבודו, מכרחים אנו לספר את אשר ראו עינינו. מעשה שהיה דבר גדול, רחמנא לצלן, בקראקא, אשר מתו אנשים, נשים וטף הרבה. הצטער על זה רבנו מאד. והנה ביום אחד צוה רבנו שלא לקבר את המתים שימותו אלא להניחם עד הלילה בפרוודור של בית הכנסת הגדול, וכן עשו. ויבא רבנו לאותו מקום ששמו בו את המתים, ויבקש להעביר לפניו כל המתים, כדי שיראה אותם פנים בפנים, וכן עשו. אחרי שראה רבנו את כל המתים, צוה לקברם בלילה ההוא. רק איש אחד שהיה מלמד, צוה לשמרו שם עד מחר. למחרת צוה רבנו לקשר את רגליו בשני

זנבות סוסים ולסחבו בכל רחובות העיר, וכן עשו. ואחר כך צוה לתת לו מקום מהדר בבית העלמין ולקברו בכבוד כראוי, ואחרי זה שככה מגפת הדבר ונעצרה והיתה הרוחה".

אנשי העיר ענו ואמרו שהם זוכרים את הדבר הזה היטב, ואז המשיכו האנשים בדבריהם: "עתה נגיד לכם פשר דבר. האיש הזה המת אשר צוה רבנו לסחבו בכל העיר ולעשות לו בזיון כזה, בא באותו לילה לרבנו ושאל: 'למה כבודו עשה לי בזיונות כאלו? הלא בית דין של מעלה עינו בדיני ולא מצאו בי עון כזה שאצטרף לסבל בזיונות פה גדולים. ועתה לאמר כבודו מה חטאתי, כי בגלל מה שעשה לי רבנו מעכבים אותי מלהכניס בגן עדן'.

ויען לו רבנו: 'כי אותך ראיתי ישר לפני שתוכל לסבל בזיון כזה לכפר על העיר, כי לא ראיתי בכל האנשים איש ישר כמוך. וגם למען תבא ותגיד את סבת הדבר בעיר, רחמנא לצלן, כי העלימו ממני מן השמים ולא גלו לי סבת הענש הכבד הזה, אבל בד לא ראיתי חלילה שום דבר רע'.

ואמר הנפטר: 'אם תרצו לדעת את סבת הענש, באו אתי ואראה לכם את העון אשר נעשה בעיר'. ואז קרא רבנו אותנו ואמר: 'באו אתי!' והלכנו אתו עד בואנו חוץ לעיר במערה אחת, ושם היה איש אחד מעשירי העיר שזנה עם שתי נשים אשר שתייהן נשואות לאנשים מאנשי העיר, ואת זה ראינו בעינינו. ומיד נתן רבנו עינו בו ועשהו גל של עצמות, ולזאת שכך הדבר מעל העיר".

מט - אגרת לבנות ישראל

רבות הצעקות במחננו נגד נגע הפריצות וחסר הצניעות שברחובותינו, שבאים מבחוץ אלינו, וכיון שאנחנו צועקים נגד זה ואנחנו משמשים בתפקיד של "המוכח", שומא עלינו להוות את הדגמא בדיוק ההפוך לגמרי. אבל באמת נראה איך נראה מחננו מבחינת צניעות, בנותינו ונשותינו (כמובן באפו יחסי לעמת הידוע לנו מבחינת אסור, מה מתר ומה אסור, ומצד שני את הלא ידוע להם).

בואו ונבחן: נכון, הולכים עם שמלות ארכות וחצאיות ארכות, שרוולים שמכסים את הפרק, ובכל זאת אפשר שלא להשיג את הצניעות, אלא להפך - הבגדים יכולים להיות בגדים הדוקים, או בצבעים רועשים, שלהם מתלזה מחרזת ענק שמשתלשלת כלפי מטה, נעלי עקב שמשמיעות קול תיפוף רם, צעיפים בשלל צבעים, חגורות הדוקות ופאות מפארות (שנדאי לזה לא התכוננו המתירים), מיני סרטים וכדומה. האם זו דרך אמותינו? האם לא אפשר להחשב נבל ברשות התורה, חס וחלילה?

מֵיטֵב בְּתֵי הַחֲרָשֶׁת עֲמִלִים רַבּוֹת לְסַפֵּק אֶת הַתְּצַרְכָּת, בִּידְעָם אֶת לְהִיטוּתוֹן
שֶׁל חֵלֶק מֵהַנְּשִׁים לְדַבְרֵי אֶפְנָה וְשִׁקָּר. אֲנָשִׁים שֶׁרְחוּקִים מִרְחֹק רַב
מֵהִיחָדוֹת מְנַהֲלִים עֲסָקִים בְּבִגְדֵי נָשִׁים, בִּידְעָם שֶׁפֶּאֶן זֶה מְקוֹר לֹא אֲכֹזֵב
שֶׁל בְּקוּשׁ.

אֲשֶׁה מְסִימַת חֲסֻכָּה לְקִנּוֹת שְׁמֵלָה יִפְּה לְכַבּוֹד שֶׁבֶת, וְכִבֵּר בִּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן
לְצִאֲתָהּ לְרְחוֹב, רוֹאִים אוֹתָהּ עִם אוֹתָהּ שְׁמֵלָה מְהֻלְכֶת בִּיּוֹם חוּל. וְכֵן
מוּבָא בְּמִסְכַּת שֶׁבֶת (דף סב): דָּרַשׁ רַבָּא בְּרִי דְרַב עֲלָאִי: מֵאִי דְכֻתִּיב "וַיֹּאמֶר
ה' יַעֲן כִּי גָבְהוּ בְנוֹת צִיּוֹן" - שֶׁהִיוּ מְהֻלְכוֹת בְּקוֹמָה זְקוּפָה "וַתִּלְכְּנָה נְטוּיּוֹת
גְרוֹן". הָאִם אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אֶת זֶה בְּצוּרוֹת דּוֹמוֹת?! וְכֵן מוּבָא בְּמִסְכַּת
עֲבוּדָה זָרָה (דף יח), שֶׁמִּדּוּעַ נִגְזַר עַל בֵּיתוֹ שֶׁל ר' חֲנִינְיָה בֵּן תְּרַדְיּוֹן לִישֹׁב בְּקוּפָה
שֶׁל זּוֹנוֹת? מִשּׁוּם שֶׁדִּקְדָּקָה בְּפִסְיֵעוּתֶיהָ שִׁיְהִיו יוֹתֵר נְאוֹת אַחַר שֶׁשְׁמַעָה
שָׂאֲמָרוּ לָהּ כַּמָּה נֶאֱדָה רִיבָה זֹ. אִים וְנוֹרָא!

וְכֵן הִגְמָרָא בְּשֶׁבֶת (דף סו): מִדּוּעַ נִעְנְשׂוּ בְנוֹת צִיּוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהִיוּ הוֹלְכוֹת
גְבוּהָה בְּצַד נְמוּכָה כְּדֵי לְהַבְלִיט גְבוּהַן מוֹל חֲבֵרְתוֹן, וְהִיוּ עַל יְדֵי זֶה מְטִילוֹת
אֶרֶס בְּבַחֲרוּרֵי יִשְׂרָאֵל (עֵין בְּמַס' שֶׁבֶת עַד כַּמָּה נִעְנְשׂוּ עַל זֶה). זֹאת אוֹמְרֶת, שֶׁכָּל מָה
שָׂאֲשֶׁה מְשֻׁתְּדָלֶת לְהַבְלִיט אֶת יִפְיָהּ בַּחוּץ - עֲנִשָּׁה חָמוּר יוֹתֵר.

וְכֵן סִפְרָה אֲשֶׁה זְקִנָּה לְמַעְלָה מ־65 שָׁנָה כְּשֶׁרְצָתָה לְהַעִיר לְאַחַת עַל דְּבַר
קָטָן בְּלְבוּשָׁה שְׂאִינּוּ צְנוּעָה, וְאִמְרָה לָהּ: רֵאִי, אֲנִי כְּבָר בֵּת יוֹתֵר מ־60 שָׁנָה.
פְּנֵי קְמוּטִים, אֵין לִי גוּף יִפְּה, אֲבָל הָאֲמִינִי לִי, שֶׁבְּרַגַע שֶׁבָּא בַּחוּר מֵהִישִׁיבָה
(הִיא מְאֻמָּצֶת אֶת יְשִׁיבַת "אוֹר שְׁמַח") לְבִקֵּשׁ מִשְׁהוּ (אוֹ אֶחָד מֵהַתְּחוּמִים שֶׁהִיא עוֹזֶרֶת בָּהֶם),
אֲנִי מְקַפְּדָה לְלַבֵּשׁ עָלַי אֶת הַחֲלוּקָה, שֶׁחֵס וְחֵלִילָה לֹא אֶהְיֶה גוֹרְמַת בְּצַל
צִלוֹ שֶׁל סִפֵּק שֶׁל הַרְהוּר הַכִּי קָטָן.

וּמָה יַעֲנּוּ כָּל הַנְּשִׁים הַמְּטַפְּחוֹת וְהַמְּטַפְּחוֹת אֶת עֲצָמָן לְפָנֵי יְצִיאָה לְרְחוֹב
בְּצוּרָה שֶׁמְעַמִּידָה בְּנִסְיוֹן קֶשֶׁה בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא לְהַעִיף מִבֵּט. הַזְקִנָּה יִדְעָה
וְהַתְּחַנְּכָה מִגִּיל קָטָן, שֶׁהַרְהוּר הַכִּי קָטָן שֶׁל גְּבֵר, הַקּוֹלֵר תְּלוּי בָּהּ. לְגַבֵּר יֵשׁ
תְּפִקִיד שֶׁלֹּא לְהַסְתַּכֵּל, לְאֲשֶׁה - לְהַצְטַנֵּעַ. וְאִם אֶחָד מֵהַצְּדָדִים חוֹרֵג
מִחוּבָתוֹ, הַתְּפִקִיד שֶׁל הַשְּׂנִי הוֹפֵךְ קֶשֶׁה. וְכֵן יִדּוּעַ הַמְּקַרָּה בְּבֵיתוֹ שֶׁל אֶחָד
הַתְּנָאִים שֶׁהָרֵג אֶת בֵּיתוֹ מִשּׁוּם שֶׁהַבְּחִין בְּאֶחָד מִתְּלִמִּידָיו שֶׁלֹּא אָזַר כַּח
וְהַצִּיץ לְרֵאוֹתָהּ עֵקֶב יִפְיָהּ הַנְּדִיר. אָמַר לָהּ אֲבִיָּהּ: בְּתִי, אִם בָּאת לְהַכְשִׁיל
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מוּטֵב שֶׁתְּשׁוּבִי לְעַפְרָדָּ.

מְבַהִיל וּמְדַהִים הַרְעִיוֹן, וְעֲשָׂה זֹאת בִּידְעוֹ אֶת הָאִסוּר הַחָמוּר שֶׁל גְּרִימַת
הַרְהוּר לְאָדָם. וְאִף עַל פִּי שֶׁהִיָּה זֶה בְּלֹא מְאָמֵץ מְצַד בֵּיתוֹ לְהַבְלִיט אֶת
יִפְיָהּ. לְהַפְּדָ - הִיא הִיָּתָה בְּתוֹךְ כְּתִלֵי בֵּיתָהּ.

וְכָל מִי שֶׁעֵינִים בְּרֵאשָׁה, חִיָּבֶת לְהַבִּין אֶת הַחוּבָה הַמְּטַלֶּת עָלֶיהָ (וּכְנֻדָּ זֶה
הַשְּׂכָר).

וּמְחַבֵּר סֵפֶר "פֶּלֶא יוֹעֵץ" בְּסִפְרוֹ "אוֹרוֹת אֵילִים" כּוֹתֵב כִּי צִד אִשָּׁה צְרִיכָה מְחִילָה עַל יְדֵי זֶה שֶׁהוֹלֵכֶת וְאֶחָד הָאֲנָשִׁים מְבַחֵין וּמְהַרְהֵר בָּהּ, אֵף עַל פִּי שְׁעֵשְׂתָה זֹאת בְּלִי כּוֹנֵה. וְכֵן כּוֹתֵב ר' אַבְרָהָם, בְּנוֹ שֶׁל הַרְמַב"ם ע"ה, שְׁכּוֹתֵב: דו"ק וְתִמְצָא רַבּוֹי הַמְּלַבּוֹשִׁים אֵינּוּ אֶלָּא חֲפוּשׁ דָּרָךְ שֶׁבְּאֲמָצְעוֹתָהּ יוֹכֵל הָאָדָם לְהִטְעוֹת אֶת זִוְלָתוֹ לְחַשֵּׁב כִּי יֵשׁ בּוֹ גְּדֻלָּה, וְעֵינֶיךָ רוֹאוֹת שְׁדוּקָא הֵם חֲלוּשֵׁי הַדַּעַת, מוֹצִיאִים אֶת זְמַנְם בְּטַפּוּחַ וְגִהוּץ וְצַחְצוּחַ, וְסִבּוּרִים שֶׁהֵנוּי וְהַהֲדוּר מַעֲלָה אוֹתָם לְדַרְגָּה גְבוּהָה וְרָמָה.

דְּעוּ נָא, בָּנוֹת! עֲלִיכֶן בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֻׁרוֹת וְהַצְנוּעוֹת, אַתֶּן הָאֲמָהוֹת בַּהֲוָה וְהָאֲמָהוֹת בְּעַתִּיד, הָאֲמָהוֹת הַמְּסוּרוֹת וְהַמְּגִדְלוֹת אֶת בְּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ לְתַפְאָרָה, חֲזִקְנָה וְהִרְחַבְנָה אֶת חוֹמַת הַצְּנִיעוּת בְּמַחְנֵנוּ.

וְלֹאֲלִפֵּי אַחִיוֹתֵינוּ הַטּוֹעוֹת וְהַמְּגַשְׁשׁוֹת בְּאֶפְלָה (גַּם בְּמַחְנֵנוּ), אֲנֵא, הַצְּטַרְפְּנָה לְמַחְנָה הַבָּנוֹת הַכְּשֻׁרוֹת, וְתִהְיֶינָה דְגֻמָּא בְּתַלְבַּשְׁתְּכֶן וּבְצַנִּיעוּתְכֶן בְּבִגְדֵים פְּשׁוּטִים וּנְקִיִּים, בְּלִי מַחְרוּזוֹת, עֲגִילִים, מְטַפְחוֹת מְעוֹפְפוֹת, בְּלִי נַעֲלֵי עֶקֶב מְתוֹפְפוֹת וּשְׂאָר דְּבָרִים שֶׁמְנִינוּ, שֶׁכָּל אֶלֶּה גּוֹרְמִים לְהַחְטִיא. הַדְּרִיכֵי אֶת חֲבֵרוֹתֶיךָ, וִיהִי לְךָ שְׂכָר שֶׁל מוֹכִיחָה. שְׁהִרֵי לֹא רַק הַמְּסַתְּפָל לְבַדּוֹ חוּטָא - אֶלָּא גַּם וְאוּלֵי בְּעַקֵּר - הַמְּחַטִּיאָה.

זְכָרִי! הִלִּפֵי נָאָה לְאִשָּׁה - אֲבָל בְּבִיתָהּ. זְכָרִי! כָּל כְּבוֹדָה שֶׁל בֵּית מִלְךָ - פְּנִימָה, בְּבִיתָהּ וּבְחִיק מִשְׁפַּחְתָּהּ, אֲבָל לֹא לְרַחוּב, לַחוּץ. שׁוּם מְטָרָה טוֹבָה לֹא צוֹמַחַת וְלֹא תִצְמַח מִיִּצְיָאָה לְרַחוּב בְּצוּרָה כְּזֹאת.

וְכֵן בַּעַל וְאַבְרָךְ יִקְרֵ! עַקֵּר מִפְּתַח הַדְּבָרִים נִשְׂאָר אֶצְלָךְ! בִּיכְלִתְךָ לְהַפִּיץ לְחֲלוּטִין כָּל מַצָּב, וְכֵל זֶה עַל יְדֵי דְרָכֵי נַעַם וְהַסְבֵּר מְרַבִּים, וְאֵל יִפְתָּה אוֹתְךָ הַיִּצָּר שֶׁנַּעִים לְהַסְתוֹבֵב עִם אִשָּׁה נָאָה בְּרַחוּב! אֵין בָּזָה שׁוּם מַצּוּהָ, וְהַקּוֹלֵר תְּלוּי בָּךְ - שֶׁכָּל שֶׁבִּידוֹ לְהוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ וְאֵינּוּ מוֹכִיחִם - נִתְּפָס בְּעוֹוֹנָם. וּמִי כְּמוֹךָ שֶׁיִּכּוֹל לְהַסְבִּיר לְאִשְׁתְּךָ אֶת גְּדֻלַּת הַנְּסִיּוֹן שֶׁבְּדָבָר וְאֶת חֲמַרְתְּ הַדְּבָר, שְׁהִרֵי אִשָּׁה לֹא תִמְיֵד עֲרָה לְדְבָרִים אֱלוֹ. לָזֶה מְסַפִּיק הַכְּתוּב בְּמַסְכַּת יוֹמָא, שֶׁמְדוּעַ צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת סְלִיחוֹת אַחֵר כָּל רֶגֶל וְרֶגֶל, מִפְּנֵי שֶׁבְּאִשֶּׁר בָּאִים לְשִׁמְעַ דְּרִשָּׁה מְסַתְּפָלִים זֶה בָּזָה, וּכְדִי לְכַפֵּר עַל הָרְאִיָּה, צְרִיךְ לְקוֹם לַעֲשׂוֹת סְלִיחוֹת. וּמָה נֹאמֵר הַיּוֹם שֶׁלֹּא צְרִיךְ לְחַכּוֹת לְרֶגֶל, אֶלָּא שֶׁהַמְּכַשׁוֹלִים מְצוּיִים בְּדָרָךְ בְּשִׁפְעַ עַל כָּל צַעַד וְשַׁעַל.

לְכוּ, אֲנֵא בַת! עֲזָרֵי לָנוּ שֶׁנוֹכֵל לַעְזוֹר לַעֲצֵמָנוּ, שֶׁהַחֹב הוּא הַדְּדִי, שֶׁעֲלֵינוּ מְטָל לֹא לְהַסְתְּפָל, וְעֲלֵינוּ לֹא לְהַתְּבַלֵּט.

נ - ותשחק ליום אחרון

עַז וְהִדָּר לְבוּשָׁה וְתִשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן". יוֹם אַחֲרוֹן - יוֹם שֶׁבוּ מְסִים הָאָדָם אֶת חַיָּו עוֹמֵד לְתַת דִּין וְחִשְׁבוֹן עַל כָּל פְּרִט וּפְרִט, וְהוּא יוֹם דִּין גְּדוֹל וְנוֹרָא,

אֲשֶׁר מִי יֹאמֵר זְכִיתִי לְבִי מִמַּחְשְׁבוֹת אֶוֹן, וַיְדִי נְקִיּוֹת וְלֹא דָבַק בָּהֶם
מֵאוֹמָה - הֲלֹא מְעַטִּים הֵם הַמְנַצְחִים, אִם אֲנָשִׁים וְאִם נָשִׁים.

וּבֹא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עִ"ה וְאָמַר, מִי הִיא שְׂיִכּוּלָה לְשֹׁחַק בַּיּוֹם הָאֲחֵרוֹן
וְלַהַעֲלוֹת חַיּוּד עַל פְּנֵיהָ לֵאמֹר, הִנֵּה אֲנִי מְסַתְּלֶקֶת מִהָעוֹלָם בְּנִצְחוֹן - זֹ
שְׂקִימָה "עֲזוּ וְהָדַר לְבוֹשָׁה".

"עֲזוּ" מְלֻשׁוֹן עֲזוֹת, שְׂלִבְשָׁה בְּגָדֵי צְנִיעוּתָהּ בְּעֲזוּ וּבְגִבּוּרָה, לֹא בּוֹשָׁה
מִחֲבֵרָה, מִמְשַׁפָּחָה, מִמְקוֹם עֲבוּדָה וְכִדּוּמָה, אֲלֵא בְּכָל מְקוֹם הַלְכָה בְּעֲזוּ
וּבְגִאָוָה בְּלְבוּשֵׁי תַפְאֶרֶת הַצְּנִיעוּת.

הַתְּנַאי הַשְּׁנִי - "וְהָדַר". לְבוֹשִׁיהָ הִיוּ כְּשָׂרִים לְמַהְדָּרִין. כַּיְדוּעַ, בְּהֶרְבֵּה
פְּרָטִי הַלְכוֹת יֵשׁ דְּרָגוֹת בְּכִשְׁרוֹת: בְּדִיעֵבֶד, לְכַתְּחֵלָה, וְהַמְעַלָּה בַּיּוֹתֵר הוּא
"מַהְדָּרִין". זֹ שֶׁלֹּא הִסְתַּפְּקָה בְּלְבוּשִׁיהָ בְּהַכְשֵׁר שֶׁל דִּיעֵבֶד וְלֹא שֶׁל
לְכַתְּחֵלָה, אֲלֵא שֶׁל "הָדַר", הַדָּרָה בְּלְבוּשִׁיהָ יוֹתֵר מִהַחֹבֶבֶה, זֹ שֶׁתִּזְכָּה
לְ"וַתִּשְׁחַק לַיּוֹם אַחֲרוֹן", לְצֵאת מִהָעוֹלָם בְּבֵת שְׁחֹק עַל פְּנֵיהָ וְלוֹמַר
"נִצַּחְתִּי! לֹא נְטִיתִי לְבִי לְגוֹף שְׂדֵרֶשׁ טְפוּחַ לְצַרְדָּה הַתְּבִלְטוֹת הָאֶסוּרָה",
אֲלֵא הַצְּנִיעוּת וְהַכְּסוּי הַמָּה הִיוּ זְהִירוֹת חַיִּיהָ.

לְאַגֵּב, בְּשָׁנֵי דְבָרִים מְצִינֵנו שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם לְשׁוֹן "הָדַר": בְּאַתְרוּג - "וְלִקְחֶתֶם לָכֶם פְּרִי עֵץ הָדַר", וּבְלְבוֹשׁ
הָאִשָּׁה - "עֲזוּ וְהָדַר לְבוֹשָׁה". לְרִמּוֹ, שְׂפָשֶׁם שֶׁבְּאַתְרוּג יִשְׁנֶה מְצוּה מִיַּחְדָּת לְהָדַר בּוֹ לְהִיּוֹת נְקִי מִכָּל
מוֹם, כִּן בְּלְבוֹשׁ יֵשׁ לְהָדַר בּוֹ לְהִיּוֹתוֹ צְנוּעַ לְמַהְדָּרִין].

תְּתַבּוֹנֵן כָּל אִשָּׁה!

הָרִי יְבוֹאוּ יָמִים, שְׂאֵז הַקְּמָטִים יַעֲלוּ עַל הַפָּנִים, וְאוֹתוֹת הַזְּקֵנָה יִתְנַוּ
עֲדִיָּהֶם, וְכָל הַיְפִי הַחִיצוֹנִי יִהְיֶה כָּאֵין וְכָאֵפֶס, וְכָל מַחְמַד עֵין יִהְיֶה לְאֵין,
וְלֹא יִהְיֶה נוֹתֵר כִּי אִם גּוֹף בְּלוּי שְׂסוּפוֹ לְקִבּוּרָה, מְלַבֵּד הַנְּשִׂמָה הַטְּהוּרָה
הַעֲתִידָה לְתֵן דִּין וְחֻשְׁבוֹן לְפָנֵי כְּסֵא הַכְּבוֹד. וּמֵהֶם תִּכְשִׁיטָהּ הָאֲמִתִּיּוּם
שֶׁל הַנְּשִׂמָה? לֹא נְזָמִים, אֶפּוֹר וּבְשָׂמִים, אֲלֵא יְפִי הַצְּנִיעוּת בְּלְבוֹשׁ וְהַנְּהָגָה,
הֵם קְשׁוּטִיָּה שֶׁל הַנְּשִׂמָה אֲשֶׁר בָּהֶם תִּתְעַטֵּר בְּבוֹאָהּ חֲזָרָה לְאִבֵּיהָ
שְׂבִשְׂמִים, וּבָהֶם תִּתְפָּאֵר הַנְּשִׂמָה בְּבוֹאָהּ לְחַזוֹת בְּנֵעָם הַשְּׂכִינָה, וְהֵם אֲשֶׁר
יִגְרְמוּ לְנַחַת הָאֲמֵהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת מֵאוֹתָהּ נְשִׂמָה הַבְּאָה לְהַצְטַרֵּר אֶתֶם
בְּצִרּוֹר הַחַיִּים לְעוֹלָם וָעֶד.

פּוּק ב - בַּת יְהוּדִית

חיזוק, מוסר, הדרכה ושיחות בנושא צניעות הלבוש וההנהגה לבת היהודית, ובהן זירוז למזרזות להתמיד ולהתעלות בתחום יחודי וקדוש זה בעמנו

מטירונות לקצונה

בתקופתנו המלחמה במלא עצמתה, בשיא תקפה, כחות הקדשה והצניעות לעמת החלול וההפקרות.

ההזדמנות היחידה להעלות חיל מדרגת "טירונות" ל"קצנה" לא תתכן אלא בשעת מלחמה, כשאותו חיל מחרף נפשו לסכנה מול אש האויב ומגלה אמיצות ואבירות יב ללא חת ומורא, ובגאון ועז לוחם למגר את האויב ולהכניעו, הרי שראוי הוא לשבח וגדלה, ולעד יעלה זכרו לשבח ותהלה.

אימתי ובמה נפרת גבורתן של נשים אם לא בימים שפאלו, ימים שבהם משתוללת כאש פרועה האוכלת כל חלקה טובה פריצות וחציפות נטולת מינימום של בושה.

בימים שפאלה, אשר כל אשה הצועדת בצניעות בחברת עבודתה, שכוונתה, המחללים מקדשה, נחשבת לפנאטית וחסרת אינטליגנציה, הרי שבאם תלבש בגאון ועז את בגדי התפארה המחייבים הן מצד המוסר והן מצד ההלכה שבתורתנו - אין ספק שבאמיצות לב זו תעלה עצמה בדרגה נפלאה בהיותה מפגינה נאמנות לבוראה בתקופת התמרדות קשה זו בה נמצאים אנו [וזאת מלבד התועלת רבת העצמה להדויק האמון בחיי הזוג התלוי הרבה בצניעות הלבוש וההנהגה], ואדרבה - ככל שיתערמו הקשיים, כן יגדל שבח הנצחון לרומם לנצח את גבורות הלחימה הנתינות ללא חת ללעג המלגלגים אשר לא עצרו פח מלעמד מול הזרם השוטף ביין שכרות ואטימות את כל הקלות בדעתן, חסרות האחריות לנזקים הנגרמים מהם לאחרים, ולחן בעצמן.

מי יתן ויהיו דברינו בחוברת זו לתועלת ויפנסו שורותינו אלו ללבבות הטהורות של בנות ישראל להצטרף לקודמותיהם המצטינות בגבורת נפשו להיותן גם נשמעות לפרוץ הקורא: "מי לה' אלי". ובכך, מלבד שיתעלו לדרגת קצנה גבוהה אצל הבורא, עוד גם בשעה אחת יזכו לחנינה וירצו את עברן המטעה בבחינת "יש קונה עולמו בשעה אחת".

הקדמה

”סוף מעשה, ו”מחשבה תחלה”

שתי פתות בנשים ישנן :

פת ראשונה - המתירה לעצמה, במצפון נקי ובשלנות נפש, להלך על פי קלות מפקפקות, באמרה: ” יש מתירין...! יש מקלין... , סתם להיות קיצונית... מדוע?! ועוד ”הצדקות נפלאות” מעין אלו ”המניחות” את הדעת. לאלו נדרש ”מחשבה תחלה”.

פת שנייה - אמנם מתירה לעצמה להלך על פי קלות מפקפקות, אבל לא בלב שלם, זעקה פנימית נסתרת מעלה מדי פעם חסר השלמה עם המעשה, אלא שכח המפתה משתיק את אותה זעקה, בטענה: וכי אני יותר חרדית מפלונית או מאלמונית? ואם הן מקלות לעצמן, מדוע אני אחמיר על עצמי? אלו זכו ל”מחשבה תחלה”, אלא שנדרש להם עדין ”סוף מעשה”.

אנו תפלה לה, שיהא בדברינו אלה תועלת להביא את הראשונות ל”מחשבה תחלה” - לפחות, ואת האחרונות ל”סוף מעשה”.

א - בגד אפנה - הלנו אתה אם לצרינו?

לו בהזדמן נכתבים פרקים אלו לקראת ימי קיץ הבאים, כל אשר ריח יראת שמים בקרבנו, חיל ורעדה יאחזוהו. חוזר ונשנה לקראת כל תקופת קיץ: כיצד תעבר עליו תקופה זו, מלאת הנסיונות? תקופה אשר ממנה - מעצם ימיה - כחות הפתוי, הגרוי והטמאה במשנה פחות, ימים חמים ”המצדיקים” ללבש לבוש קליל וקיצני, ימים אשר החמה בתקף זריחתה, מפתה ומגרה להנציץ ולהבליט כל המושך לעין וללב. הימים, ימי תסיסה ופרקן, לאחר תקופת החרף המחייבת צניעות וסגירות, ברצון או שלא ברצון, ובמה להוציא את הפרקן אם לא בלראות ובלהראות, וזאת על ידי טיולים, בלויים, פנסים, או סתם יציאות רחוב ללא טעם וסבה. ימים שיש מה לראות לרוצה לראות, ימים שיש חשק ותאוה, להראות בהם לרוצה להראות.

כי הכל רואים ונראים בימים אלו בבהירות, ללא עבים המכסים. כל הצצה לרחובה של עיר, אינה מתפספסת, ישר קולעת באיזה משליחי השטן, ש”זכה” להיות עבד למלך הזקן, להכשיל ולהפיל חללים רבים, הישמרנו.

כי לא מעטים הָמָה שְׂכִירָיו שֶׁל אוֹתוֹ שָׁטוֹן, הָעוֹשִׂים מְלֹאכְתָם בְּאִמוּנָה לְמַלְכָם. וְהַפְּלֵא, כִּי הִצְלַחְתוּ גַם בְּנָשִׁים יְרֵאוֹת הַשָּׁם, לְקִיחַתוֹ אוֹתָם לְשִׁלוּחֵיו אֵינָה אֶלָּא בְּשִׁפְתַי חֲלֻקְלֻקוֹת, בְּדַרְךְ שֶׁל הַתֵּר - נִשְׁקוּ הַחֹזֵק וְהַמְצַלַח בְּיוֹתֵר - אֲשֶׁר בּוֹ הַפִּיל רַבִּים וְטוֹבִים, שֶׁלֹּא נִתְּנוּ לָבָם לְהַבְּיֹן, שֶׁכָּל עֲצָה הַבָּאָה מִמֶּנּוּ אֵינָה אֶלָּא מְכַמֶּרֶת לְצוּד נַפְשׁ נִקְיָה.

תִּתְּבוּנָן נָא כָּל אִשָּׁה כְּשֶׁרָה בְּיִשְׂרָאֵל, אוֹדוֹת בְּגִדֵי הָאֶפְנָה - הֲלֵנוּ הֵם, אוֹ אִם לְצָרֵינוּ?

וְזֹאת בְּשִׁאֲלָךְ אֶת עֲצֻמְךָ מְסַפֵּר שְׂאֵלוֹת:

א. וְכִי יִצְרָךְ הַטּוֹב הוּא הַמְּנִיאֲךָ מִלְּבַשׁ שְׂמֵלָה אֲרֻכָּה כְּדִין?

ב. וְכִי יִצְרָךְ הַטּוֹב וְהַקְּדוֹשׁ שְׂבִקְרָבְךָ, הוּא שְׂאוּמֵר לְךָ לְלַבֵּשׁ עַד הַבְּרָךְ, אוֹ מְעַט יוֹתֵר בְּאוֹפֵן אֲשֶׁר בִּישִׁיבָה רְגִילָה מִתְּגַלִּית הַרְגֵל?

ג. יִצְרָךְ הַטּוֹב וְהַטְּהוֹר, שְׁנִטֵּעַ בְּךָ הַבוֹרָא, מִמֶּנּוּ בּוֹעֵר בְּךָ "הַמְצֻנָּה הַגְּדוֹלָה", לְלַכֵּת בְּלְבוּשׁ צַר, הַמְּבַלִּיט אֶת אַבְרֵי גּוֹיֶךָ?

ד. הַמְּלֵאֲךָ טוֹב, שְׂרוּצָה טוֹבֶתְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, הוּא הַמּוֹרָה לְךָ דַּרְךְ זֶה, לְלַבֵּשׁ בְּגַד שְׂקוּף, אוֹ גְרַבִּים שְׂקוּפוֹת, אֲשֶׁר דַּרְכּוֹ הַנֶּזֶד בְּכָלל "מִחֻטֵּי־הַרְבִּים"?

ה. מִנְּשִׂמְתֶךָ הַטְּהוֹרָה וְהַקְּדוֹשָׁה, נִזְעַקְתָּ לְךָ הַזְּעָקָה לְלַבֵּשׁ פָּאָה, וּבִפְרֵט אֲרֻכָּה, אוֹ עִם סְרֻטִים וְכִדוּי, אֲשֶׁר בָּהֶם הַנֶּזֶד פּוֹרֶצֶת גְּדֵר, לְמַחוֹת אֶת זִכְרֵ כְּסוּיֵי הָרֹאשׁ, הַמְּחַיְבוֹת לְנִשְׂאוֹת?

מִמִּי בָּאוֹת עֲצוֹת אֵלוּ, אִם לֹא מֵהַשָּׁטָן, הַמְּבַקֵּשׁ אֶת נַפְשְׁךָ בְּתַחֲבוּלוֹת, כְּדִי לְאַבְדֶּךָ מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת.

וְעַבְדָּה חִיָּה לְכָךְ:

זֶה עֵתָה יִצְאֵנוּ מִחַג הַפִּסְחָה, חַג הַסְּנִיגוֹרִיָּא הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר לְעַם יִשְׂרָאֵל, בְּהַחְמִירָם חֻמְרוֹת יְתֵרוֹת וּמִפְרָזוֹת, לְהַדִּיר בְּמִצְוֹת הַשְּׂבִיבָתָה חֶמֶץ וּשְׂאוֹר, בְּבֵל יִרְאֶה וּבֵל יִמָּצֵא. וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, הַזְּהִירוֹת וְהַחְמִירוֹת בְּמִשְׁהוֹ חֶשֶׁשׁ אֲכִילַת חֶמֶץ.

בְּלֵי סִפְק, יוֹצְאִים אֲנוּ מִחַג קְדוֹשׁ זֶה, מְלֵאִים בְּמִלְּצֵי יִשְׂרָאֵל, הַמְּסַנְגְּרִים עַל יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשׁ, שְׂמֵאֲהֶבְתָם לְבוֹרָאם, נִזְהָרִים וּמְחַמְרִים וּבוֹרְחִים מִתְּשָׁעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי הַתֵּר כְּדִי לֹא לְהַפְּנִס לְסִפְק שֶׁל אֲסוּר, וְאוּלַי כְּבָר הַמְּשִׁיחַ מִתְּעוֹרֵר לְבוֹא מִסְּנִיגוֹרִיָּא זֶה, וְאוּלַי מְשׁוּם כֵּךְ אָמְרוּ: בְּנִיסוֹן נִגְאָלוּ, וּבְנִיסוֹן עֵתִידִין לְגֵאֵל.

אבל דא עקא, שתכף לאחר החג הקדוש הזה, עם כל סניגוריו, בבוא תקופת קיץ, דוחה השטן במחי יד את כל הסניגורים, וסותם פיהם, באמרו: עם זה "מדקדק באיכה, ומזלזל בקריאת שמע".

אותן נשים מדקדקות בחמרות יתרות, שאפשר בלעדיהן, ומזלזלות באביזרי "ערייות", החטאת הרבים, גרוי יצרים, כארס של עכנאי בבחורי ישראל.

אוי, מי יסתם פה מקטרג זה? הלא הוא תפס אותנו בעוון הרגיש ביותר, המביא לקצף ה' על עמו "וראה בך ערות דבר, ושב מאחריך", ועוד במי הוא נדבק? לא פחות, כי אם בנשות בני התורה. נשים המאפשרות לבעליהן לעסק בתורה יומם ולילה, גבורות חיל "המנטרן לגבריהו, עד דאתו מפי מדרשא". אותן נשים המגדלות בניהן לתלמוד תורה, השפרא שבעם ישראל, אותן דוקא תפס השטן באביזרי העוון הגדול ביותר- ערייות.

"אם בארזים נפלה שלהבת, מה יגידו אזובי הקיר"?

כיצד הצליח היצר לאטם אָזָן של אותן הנשים המורות היתר לעצמן ללבש לבוש קצר, צר, שקוף, גרבים שקופות, פאות האסורות להלכה, ובשום אפן אינן משתכנעות להבין דבר פשוט, והוא, שלבושים הנ"ל - לא יתכן, אלא שבאים, או מיצר הטוב, וממילא עושים בזה נחת רוח לבורא, ומשמחים אותו, ומקרבים את הגאולה, או שהם מצד השטן, להכעיס את ה', ולרחק את הגאולה. אין כאן מקור שלישי הדוחף ללבושים הנ"ל. ואם כן, כמה שכל והגיון צריך כדי להבין שבגדי אפנה אלו אינם אלא עצתו של היצר הרע, וממילא מכעיסים המה את ה'.

נתבונן! מאין יוצאים ונובעים בגדי אפנה אלו, מבד"ץ של עדה החרדית? הלא מבית דינם של גויי ארץ, פושעים, מנאפים, שכל חכמתם להרע, להמציא בגדי גרוי יצרים.

ועוד תתבונן נא כל אשה בשכל ישר, בלבשה בגדי אפנה אלו, האם זה גורם לה להתפלל יותר טוב? ליראת שמים יותר. לדבקות בה' יותר? או תכף בלבשה בגדים אלו, תכף מרגשת רצון לפריקת על, הרחקה מיראת שמים, התפתחות תאוותנית, ועוד. אם כן, זהו המוכיח, מאיזה מקור נובעת אפנה זו - מבאר מים חיים, או מבורות נשברים אשר לא יכילו המים.

ועוד, מה הן תוצאות לבוש זה, כמה הרס וחרבון גרמו אותן לבושים, בהיותם מזמינים פשע ועון וחרטה שאין לה תקנה לאותה הלובשתו.

את מי מזמינים, ולמי קורצים לבושים אלו, אם לא להפורקי על ופורצי גדר?

וכי חושבות אותן נשים בעצמן, שטהר לבן הוא הדוחפן וממריצן לכלכל מעשיהן? הלא אמרו חז"ל: צדיקים - יצר טוב שופטן. פלומר, מנהיגן. רשעים - יצר הרע שופטן. בינונים - וזה וזה שופטן. אם כן, נחשיב עצמנו כבינונים, ולמה לא נחשד שזו שפיטת והנהגת היצר הרע? ולא יהא אלא ספק, והרי "אין ספק מוציא מידי ודאי", ואיך ספק זה יכריע את הלבוש הטהור והצנוע לכלי עלמא?

ובפרט שאין זה ספק אסור בעלמא - שגם הוא חמור. זהו ספק הנוגע לעוון הגדול ביותר - "ערייות", החטאת הרבים בהרהורים - לכל הפחות, והרהורי עברה קשים מעברה.

(ואוי לנו שלקד הגענו, שצריכים לשכנע בך, שאולי זה "ספק" ולבוא רק מדין "אין ספק מוציא ודאי", וגם אחר זה פלי האי ואולי?)

זאת, ועוד!

מה עם חלול ה' הנורא, אם נשות בני תורה הולכות בבגדי גרוי, המנאצים את ה' ומחטיאים את עמו? מה יאמרו אותן המרחקות, ובפרט אם תדענה אותן המרחקות את הדבר הידוע, שבגדי נאצה אלו, שלובשות "החרדיות", מגרים את היצר הרבה יותר מלבוש הפרוץ של אלו המתהלכות כבהמות, חסרות הבושה ואצילות הנפש, המפקירות עצמן לגמרי, בבחינת "מים גנובים ומתקוו". אם כן, הרי ש"ערייות" המצוי אצלנו, גרוע משלהן מבחינה מסוימת.

זאת, ועוד פלא נוסף-

מאז ומתמיד עם ישראל כפוף לדעת תורה, ובכל דור ודור שתל הקדוש ברוך הוא מנהיגים אמתיים בישראל (וכמו שהבאנו בקריאת קדש בסוף הפרק, ויש לשער, שהרבה תלמידי חכמים, מחסר וקלתם ומחסר משמעתם, מצוי פרצת הלבוש בבתיהם, ואם כן, מה יש ללמד מהם, הרי זו "דעת תורה" של נשותיהם ולא שלהם), ודעתם - דעת תורה - נתפרסמה לאסור באסור מחלט לבושי "התיר" הנהוגים היום בבתי החרדים. ואותם המורים התיר, נותנים כתף סוררת לגדולי דורנו שליטי"א, וסומכים על "דעת תורה" של אותם שנכתבו בסוגרים לעיל.

מי לא יראה את כאבם של בחורי ישראל ואברכי ישראל, השואפים לגדלות בתורה ויראת שמים, ועשן שרפת נשמתם יוצא מתוך בני ביתם ומשוכבי חיקיהם, לשרף ולאבד את יגיעתם ועמלם.

חבל שאותן נשים אינן שומעות ויודעות את זעקתם הפנימית של בחורי ישראל, הנאנחים ונאנקים מנסיונות הנמטרים עליהם בלא יודעין, מאותן נשים...

יהי רצון שיגדר ה' פרצותינו, שלא על ידי יסורים וחסורים, אלא מתוך רוח קדושה שיערה עלינו להבין מה רצונו באמת, ויתן בנו כח להכניע לבבנו הסורר, לעשות רצונו בלבב שלם.

בפרק זה פנינתנו מיחדת לנשות ישראל, באשר ברב המקרים החזוק נצרך להן.

וכמוכן, הדברים צריכים להיות אמורים בכפל כפלים של חמרא, ובדברים קשים כגידים, לבעליהן, באשר הפרצות הנוראות נובעות מדרישתם. ודי למבין.

פרטנו את ענין צניעות הלבוש, ועל אחת כמה וכמה הדברים אמורים על "ההנהגה הצנועה כדבור שקט, שיחה עם גברים, שחוק וקלות ראש, אשר שום צניעות הלבוש - ולו המהדרת ביותר - לא תכסה פשע" פרצת ההנהגה" - החמורה פי כמה וכמה מפרצת הלבוש.

ב - טהרת הנפש דורשת חמרות ולא קלות

מספרת הגמרא בתענית כא ע"א מחסידותו של נחום איש גמזו:

אמרו עליו על נחום איש גמזו שהיה סומא משתי עיניו; גדם משתי ידיו; קטע משתי רגליו; וכל גופו מלא שחין, והיה מטל בבית רעוע, ורגלי מטתו מנחים בספלים של מים, כדי שלא יעלו עליה נמלים. פעם אחת הייתה מטתו מנחת בבית רעוע. בקשו תלמידיו לפנות מטתו, ואחר כך לפנות את הכלים. אמר להם: בני, פנו את הכלים ואחר כך פנו מטתי, שמבטח לכם: כל זמן שאני בבית אין הבית נופל".

פנו את הכלים ואחר כך פנו את מטתו, ונפל הבית. אמרו לו תלמידיו: וכי מאחר שצדיק גמור אתה, למה עלתה לך כך? אמר להם: " בני, אני גרמתי לעצמי. שפעם אחת הייתי מהלך בדרך לבית חמי, והיה עמי משוי ג' חמורים; אחד של מאכל, ואחד של משתה, ואחד של מיני מגדים. בא עני אחד ועמד לי בדרך ואמר לי: 'רבי, פרנסני!' אמרתי לו: 'המתן עד שאפרק מן החמור.' לא הספקתי לפרק מן החמור עד שיצתה נשמתו. הלכתי ונפלתי על פניו ואמרתי: עיני שלא חסו על עיניך - יסמו; ידי שלא חסו על ידיך - יתגדמו; רגלי שלא חסו על רגליך - יתקטעו. ולא נתקררה דעתי עד שאמרתי: כל גופי יהא מלא שחין". אמרו לו: אוי לנו שראינוך בכך! אמר להם: "אוי לי אם לא ראיתוני בכך". עד כאן.

נעמיק קצת בספור זה,

כל אדם מאתנו, לו ארע לו כדבר הזה, ודאי היה מצטער, וגם בוכה, שלמול עיניו נגרם ליהודי עני לגוע ברעב - אבל להאשים את עצמו, לא היה מאשים, בטענה: מה היה עלי יותר מזה לעשות? הלא קמתי לתת לו מאכל ומשקה!

נחום איש גמזו שפוט ודן את עצמו כאן, בגזר דין חמור ביותר. נפשו
הטהורה לא התפשטה בשום תרוץ. מצפוינו הטהור והנקי דרש ממנו נקם
עצמי על ארוע זה בכל חמר הדין.

וכלשון הגמרא, שגם לאחר שגזר על עצמו: ידי שלא חסו על ידיך -
יתגדמו! עיני שלא חסו על עיניך - יסמו! רגלי שלא חסו על רגליך -
יתקטעו! אמר עוד לאחר כל זה: "לא נתקררה דעתי, עד שאמרת: 'כל
גופי יהא מלא שחין'!". "לא נתקררה דעתי" - טהר הנפש שלו לא נתן לו
להתקרר, עד שימצה את ענשו כפי מעלת טהרתו.

הרי שאנו למדים, שפכל שנפש האדם טהורה, זכה, נקיה מחטא ועון
ומכל תעוב, זועקת היא על שלמותה, ומרגישה כל פגם דק שעדין נשאר
בה, ודורשת בכל חמר הדין להשלים את החסר, ותכף, ללא שהיות וכי
לא יכול היה נחום איש גמזו ללמד זכות על עצמו? ודאי שיכל! אולם הוא
הבין, ששתי קולות מדברים מגרונו, קול אחד - המלמד זכות, סלחנות
עצמית, וקול שני - הדורש וזועק: נחום, נחום, אל תסתפק בזכות על
עצמך, לפי טהר נשמתך. ראה להשלים החסר, ואל תראה להשתמט
בקלות למיניהם! כדאי וכדאי לך למצות עם עצמך את כל חמר הדין!

ספור נוסף מצינו בגמרא בבא מציעא פד ע"א.

רבי אלעזר, בנו של רשב"י, על חטא שמסר גנב רשע, הבועל נערה
המארסה ביום הכפורים, ומסרו למלכות על גנבתו, ותלוהו, העניש את
עצמו, והיה קורא ליסורים שיבואו עליו כל לילה, והיו מדי לילה באים
עליו יסורים נוראים, ובכל לילה היו מכינים לו ששים סדינים, ובבקר
מושכים ממנו ששים ערבות מלאות דם שזב ממנו מהשחין שהיה עליו,
וגם נאמר: "לא נתקררה דעתי", עד שקרא ליסורים נוראים אלו
לבוא עליו.

על רב הונא מספר בגמרא (מועד קטן כה), שפעם אחת התהפכה לו הרצועה
של התפליו, והתענה על כך ארבעים תעניות.

וכן על רב חסדא, שדבר דבור קל שלא מספיק לכבוד רבו, התענה
ארבעים יום.

וכן עוד על רב הונא, על שחשד לרב חסדא, התענה ארבעים תעניות (בבא
מציעא לג).

רבי אלעזר בן עזריה, שיצאה פרת שכנתו עם משא בשבת ולא מחה בה,
התענה על כך, עד שהשחרו שניו מהתעניות.

על רבי זירא מספר בתלמוד, שהתענה מאה תעניות, כדי שלא ישלט בו
אור של גיהנם, ובכל שלשים יום היה בודק עצמו באש, לראות אם האש
שלמטה שולטת בו, כדי לדעת אם תשלט בו כמו כן אש גיהנם.

מה הביאם לכל זה?

כמה שהנפש יותר נקייה וטהורה, יותר דורשת מעצמה חמרות ולא קלות.

אם המדבר בכל תחומי האסורים שבתורה, על אחת כמה וכמה בנושא הצניעות, אביזר לאחד משלש העברות שנאמר עליהם: יהרג ואל יעבר. הגורם הגדול להכשיל ולהחטיא ולהפיל עם רב מישראל, ובפרט להתיש את כל כח הקדשה והיראה, שפיזוע, אין לד עוון המקרר את נפש האדם מכל מעלה בתורה, קדשה ויראת שמים, כמו, חלילה, עון זה.

ודוקא כאן, רבות אנו שומעים על קלות שאין ריח חכמים נוחה מהן, ושאלתנו: מדוע את מקלה בפרטים אלו ואלו המפקפקים, הלא, או שזה אסור, מכשיל, פרוץ - או שזה מתר, צנוע וקדוש. אין באמצע! ואידך את מכניסה עצמך לגשר צר כזה, שתהום פעורה מכאן ומכאן, ולהלך על קלה מפקפקת, שודאי אינה נובעת מנשים בעלות הנפש הטהורה והנקיה. נשאל את עצמנו: וכי קלות אלו לא שערום אמותינו מפאת חסר טהר נשמתן או מטהרה לתרה שהיתה בנשמתן? אם כן, אידך נחשיב את עצמנו זכות וטהורות יותר מאמותינו!

ג - "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"

לאור דברינו הנ"ל, יובנו כמה תמיהות שישנן בפסוק זה.

רבותינו דרשו פסוק זה על נושאנו - נושא "הקדשה".

ויש להבין, למה לא נאמר בפשטות - שלא לחטא ולהזהר מאסורי עריות? כאן דברה תורה כאלו ברמז, עד שבאו רבותינו ודרשו זאת לענן עריות, מדוע?

ועוד יש להבין, למה לא נאמר בקצור, ולא תתורו בלבבכם ובעיניכם, מהו "אחרי" שנוסף בפסוק זה?

אלא כאן אפשר שהפסוק רמז רמז נפלא על הנושא שלנו:

"תתורו" מלשון "התרים את הארץ", לשון רגיל וחסוט.

נשים רבות נזהרות אמנם מאסורים מפרשים, אולם עדין יש בקרבן יצר החסוט והחפוש "אחרי" מתירים "אחרי" מקלים, ולכן גם נתוסף בתורה מלת "אחרי", כאדם שתור אחר משהו אחר. וזו אזהרת התורה, שלא תחפשו ותחטטו אחרי התרים שלבבכם ועיניכם נוטים להם מחמת חשק ותאוה, תחשבו בעצמכם מאין נובע הרצון להקל.

כי הלא פשוט,

נפש קדושה דורשת מעצמה פחות להתבלט, פחות להראות ולהשמע, פחות למשד עיני רואים ותשומת לבם, הן מחמת המלבושים, הן מחמת ההנהגה הצנועה בדבור שקט ובתנועה שקטה.

נפש קדושה דורשת: כל כבודה בת מלך פנימה, בושה ויראה, הסתייגות וסלידה מכל משהו היכול להוות מכשול לרבים.

ולעמדתה - נפש שעדין לא זכתה לטהרה כראוי - חשקה הפנימי להיות נראית ונשמעת, וזה בהיותה מסתובבת ברחובות קריה, בלבוש מלכות וארגמן, וכל מחשבותיה במעשיה, בדבוריה ובתנועותיה, למשד ולגרות יצר הרואים.

אם כן, זו הזקרת התורה "ולא תתורו" - לא תחטטו ותחפשו להיות תרים אחרי לבבכם ועיניכם, לחפש התרים ליצריכם שבלב ושבעיניכם, אלא תחשבו מאד על כל קלא וקלא מאין היא נובעת, ורק אם היא כשרה לחלוטין, ללא נגיעות, השתמשו בה, ואם לאו - לאו.

ד - מתלמידיו של אברהם אבינו, ומתלמידיו של בלעם הרשע

רבותינו במסכת אבות (פ"ה, כ) נתנו סימנים להבחנה: איזו נפש משתייכת לשיבתו של אברהם אבינו ע"ה, או לשיבתו של בלעם הרשע.

עין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה - מתלמידיו של אברהם אבינו ע"ה. עין רעה, רוח גבוהה ונפש רחבה - מתלמידיו של בלעם הרשע.

ושלשת סימנים אלו ממש, משקפים את הצנועה והבלתי צנועה.

א. עין טובה - נפש המחפשת להצטנע, טובת עין בטובתו של אחרים, אינה מחפשת להתבלט על אחרים, שזה נובע מעין רעה בהדוריהם ובגפנים של אחרים, ועל כן רצונה להתבלט יותר מאחרים, כיון שאין היא יכולה לסבל עליונות ויפי והדר של אחרים יותר מאשר עליה, כי עינה רעה בשל אחרים.

ב. רוח נמוכה - נפש טהורה מזהמת הפריצות והגאונה, אינה מחפשת להראות ולהשמע ולהבליט את מעלותיה שיש בה, או שאין בה כדי שיחשבו שיש בה, אלא רוחה נמוכה בענוה ובצניעות. ההליכה, ההנהגה, הדבור והלבוש, בושה וצניעות הם בגנפשה ממש טבועים. וההפך ברוח גבוהה, המלאה גאונה, וכל מחשבותיה רק למצא מלבוש כזה שאין כמוהו לאף אחת מחברותיה, מלבוש שכלם - לפחות בפיהם - ישבחוה ויפארוה,

ובו תתנוסס על כלם. וזה מפאת שעדין הנפש מלאה רצון ומשיכה להתבלטות מאביזרי עריות.

ג. נפש שפלה - א ענין הסתפקות במועט, כמובא במפרשים: נפש המטרה - די לה לצרף החמר בנצרך לה בלבד, היות וכל מעינה וטרדתה כיצד לדאג לעתידה הנצחי, וכיצד ללטש ולהבריק את הנשמה הטהורה, במקום את גופה, שאינו אלא כלי המחזיק ואוצר בתוכו את הנשמה הקדושה. וברור לה שעדיף להשקיע בתכלית ולא בנרתיק בלבד, שאינו אלא גוף פלה ונפסד.

והרי קשוט ויפוי הנשמה אינו בתכשיטים ולבושים, ובהבלטה והשמעה והראות לעין כל, להפך! קשוט ולטוש הנשמה - צניעות ובושה, התגברות על הרצונות, כפיית היצרים והתאוות. בזה הנשמה באה אל המלך, ואז כל אשר תאמר ינתן לה מבית המלכות אשר למלך, מלכו של עולם.

ה - למדנו יראת חטא מבתולה" (סוטה כב)

רבי יוחנן שמע בתולה אחת שנפלה על פניה והתפללה: "רבוננו של עולם בראת גן עדן לצדיקים, ובראת גיהנם לרשעים. יהי רצון, שלא יכשלו בני בני אדם, ויפסידו חלקם בגן עדן ויירשו גיהנם!

כששמע זאת רבי יוחנן, אמר:

"למדנו יראת חטא מבתולה!"

נתבונן, על מה ולמה היתה התפעלותו של רבי יוחנן מאותה בתולה, עד שרבי יוחנן - אמורא קדוש - אמר, שנתחדש לנו כאן למוד מיחד ב"יראת חטא".

רבי יוחנן התפעל בשמעו תפלתה של אותה בתולה, כי הבין פשוט, שתפלה כל כך מעמק הלב זו, באה לאחר בצוע המקסימום שכבר עושה אותה בתולה.

שהרי לא יתכן שעדין היא אינה עושה את המטל האפשרי עליה לעשות, ובאה להתפלל שלא יכשלו בה.

ואם כן, זוהי יראת חטא.

שהיא אמנם מצדה עושה ככל אשר ביכלתה לעשות בצניעות לבושה, הנהגתה, אלא שעדין יראה פן אולי אינה מספיק עושה את השלמות הנדרשת, ואפלו אם כן, יראה לנפשה, פן ואולי יכשלו בה בני אדם, שלא

מחמת התרשלותה, אלא מחמת יצרם הרע שלהם, אבל סוף סוף היא הגרמא להם, אף שמצדה אינה חפצה בכך.

ועל כך נושאת היא תפלה לה' יתברך, וטוענת: רבונו של עולם! אני עושה ככל האפשר והמטל עלי כפי הבנתי, אבל את מה שאין ביכולתי למנע כדי שלא יכשלו בני אדם - על זאת דרושה רק תפלה וסיעתא דשמיא ממך, שלא אהיה מכשול לבני אדם, גם שלא מרצון ומבלי ידיעתי.

ומזה התפעל רבי יוחנן, ואמר: למדנו "יראת חטא", פשוט לירא ולפחד מהחטא. והינו, אף שאדם עושה כל אשר ביכולתו - אל יסתפק בכך ויאמר: "שלום עלי נפשי. די, אני עושה ככל אשר ביכולתי, והלאה מה אכפת לי?" לא, אלא צריך שיהיה ירא מהחטא, פן ואולי יהא גרמא למכשול אחרים על ידו, שלא בידיעתו ושלא באשמתו. ועל זה, כיון שאין בידו אמנם לעשות כלום, אבל המתפלל על כך, ונושא בקשה ותחנון לה' יתברך על כך, ודאי זהו יראת חטא, ויסיעוהו מן השמים שלעולם לא תצא תקלה ומכשול מתחת ידו גם כשאין הדבר תלוי בו.

וכספור המפרסם בבתו של ה"חתם סופר", שאביה ראה אותה בוכה, וכששאלה לסבת בכיתה, ענתה שהיא מתפללת לבורא שיקח ממנה את יפיה, כדי שלא תהיה מכשול לבני אדם. וברכה אביה, שבזכות זה תלד בן שיאיר את עיני ישראל. וכן היה, שנטל יפיה, וזכתה להוליד בן גדול בישראל.

וכמו שפן הבין רבי יוסי דמן יקרת בהקפדתו על בתו שגרמה מכשול לבני אדם, ואף שלא היה זה בידיעתה, כמוכא בגמרא תענית (כד), שראה פעם רבי יוסי שאחד סותר את גדר הדקלים שהיתה לו בבית ועשה בה חור. נגש אל היהודי הזה ושאל אותו: למה אתה סותר את גדר הדקלים שלי? מה עשיתי לך? מדוע אתה עושה בה חור? ומשיב לו אותו יהודי: רבי, יש לך בת, ואני רוצה להסתכל בה. נכנס רבי יוסי הביתה ואמר לבתו: בתי, את מצערת את האנשים. שובי לעפרך, ואל יכשלו בך בני אדם! וכך היה, ומתה בתו.

והבאור לכך הוא: שכך הבין רבי יוסי - אביה - שהטוב האמתי לבתו הוא למות ולהעלים מן העולם מאשר להכשיל, ואפלו שזה באנסה ושלא לרצונה ושלא בידיעתה (ואולי גם הבין אביה, שהאשמה בבתו היא בכך שלא התפללה שלא יכשלו בה, כאותה בתולה, ויש פאן חסרון ב"יראת חטא")

ו - כל הגדול מחברו, יצרו גדול הימנו

פשוט דברי חז"ל: ככל שהאדם גדול יותר מחברו, יצרו יותר גובר עליו בדקות העברה, ומה שאצל אדם רגיל אין זה נחשב בכלל לעברה, מגדל דקותה, אצל אדם גדול זה נסיונו, והמטל עליו להתנקות גם מדקה מן

הדקה, ולהיות מעשיו בצרוף מחשבה נקייה מכל פגיה, וכל שכן שמעשיו יהיו משלמים ביותר.

אולם לעניננו נראה לפרש דברי חז"ל אלו בפרוש נוסף ואמתי.

הלא היצר הרע - הוא השטן, הוא מלאך המות - אמן במלחמתו זה שנים רבות. רבם נצודים ברשתו, ומצודתו פרושה על כל החיים.

וכמו שכל סוחר מחשב, חוקר ודורש כיצד להרויח את עסקו ולהרבות את נכסיו, וזאת בהתבוננו איזה מוצר רוחי אצלו, מהם המוצרים המכניסים לו הרבה רווח. ובאותם ענפים המרויחים, הוא משקיע יותר את מרצו והונו, ואלו בדברים פעוטים, שפחות רווחו גדול בהם, משקיע פחות.

כמו כן הסוחר הגדול, הלא הוא יצרנו הרע, משטין ומקטרג דוקא על "חסידיו" הנאמנים הנשמעים לו.

ובכן עושה הוא חשבון פשוט: למה לי להשקיע מאמץ גדול בפתוי בני אדם ובהכשלתם על מצוות התורה באפן פרטי, דהינו, לילך ולכנס בתוך כל אחד, ולפתותו לעבר על מצוות התורה - זהו "רוחני" פחות וטרח מרבה. עצה קלה יותר, ורוחית יותר ישנה:

לתפס כמה מחטיאי רבים, שמגיע להם להיות מחטיאי רבים, מפני רע מעשיהם, שהרעו עצמם מכח בחירתם הרע, ולהשתמש בהם ככלי עזר נפלאים להכשיל בני אדם, היות וישנם הרבה בני אדם שיש בכחם להתגבר על יצרם הפנימי הפרטי, אבל לעמד בפני היצר החיצוני, הרחובי, אין בכחם (פגיוע מדברי הגר"א). ובכן, אעבד - אומר היצר הרע - להשקיע בקלוקול הרחובי והחיצוני, ואזי הרבה ישפועו מכף בני אדם, ויצודו ברשתי.

ובכן, את מי לוקחים ל"שכירים", שיעבדו לו נאמנה ויבצעו מלאכתו באמונה ובמסירות ב"שכירות חנם"?

על כך עושה היצר הרע חשבון נוסף:

עדיף לי לקח ולהשקיע בכאלו שמאד נמשכים להם בני האדם ומתפתים אחריהם בגדול, מאשר להשקיע בכאלה שאין בכחם כל כך לפתות ולמשך.

ובכן, את מי יכול למצא, אותו מלאך נורא, לכלים מתאימים למלאכתו בהחטאת הרבים, בקלות ובמהירות כמו את הנשים?

ושתי סבות לדבר:

א. נשים - דעתן קלות להתפתות (ועל כן הנחש הקדים לבוא לחנה לפני שיבוא לאדם הראשון. רש"י)

ב. בלבוש שלא צנוע שהאשה מתפתה ללבש, עושה מלאכתו באמונה ובשלמות, שהרי בכך נכשלים בה בני אדם רבים, ונופלים מכל קדשתם ויראתם, כידוע, שאין לך מקרר ומתיש כח הנשמה הקדושה כעון זה, ובנקל לו לפתות את האשה, ולעשותה חסרת מוסריות ואחריות על מעשיה, באמרה: וכי מה אני כבר עושה, הלא כל מעשי בשב ואל תעשה, ולא בקום ועשה? מה בכך בקצת התפשרות בהלכה בלבושי והנהגות הצניעות? יש על מי לסמוך... יש מתירין..

והנה מצא לו אותו מנהל עבודה - שכירות חנם, שאת "משפרתם" הנפלאה יקבלו ממנו בעצמו ביום מן הימים, רחמנא לצלן.

וזהו באור דברי חז"ל: כל הגדול מחברו - כל מי שגדול ואפשרי על ידו יותר מחברו להיות כאבן פוקה ומכשול לרבים, ואפשר על ידו לבצע החטאת הרבים יותר מאחרים - יצרו גדול ממנו, בו משקיע היצר כחות רבים, כי בכך הרי הוא כסוחר מרויח, המשקיע במקום הרוחי ביותר עכשו, ומגדיל היצר את פתויו בו יותר מאחרים, שלכל היותר יוכלו להיות חוטאים ולא מחטיאים.

ואתן הנשים, שעדין יראת השם בלבבן, אלא שמתירות לעצמן להקל, בגלל שהנכן רואות אחרות "חרדיות" המקלות.

הלא על כל אחת מכן להתבונן -

יכול להיות שאותן ה"חרדיות" המקלות, שאת נתלית בהן, גם הן אינן שלמות עם עצמן, וגם להן זעקה פנימית על חסר השלמה במעשיהן, ונתלות אף הן באחרות. ויחידות ומעטות הן - שאותן הצליח היצר לשכרו, מתוך שקלקלו מעשיהן בבחירתן הרעה, ונגזר עליהן להיות מבצעי מלאכת "המלאך" המולך עליהן בשליטה גמורה, כי הלא מגלגלין חובה על ידי חיב. ואותן מעטות שהן חיבות ממילא במעשיהן, על ידן נתגלגל להיות מחללות שם שמים הגדולות ביותר, ודוקא בגלל חזותן הדתית, מהוות למוד לכשרות והצנועות להקל אף הן בתם לבן בהמורות שבחמורות.

ז - בזמן שמדת הדין מתוחה - מדקדקין אף על עברות הקלות

בגמרא מנחות (מא ע"א) מובא, שאמר המלאך לרב קטינא במשך שיחתו אתו, שבזמן ריתחא - דהינו, שמדת הדין מתוחה - מענישים אף על מצוה שאינה מחייבת לעשותה, כמצות ציצית, שאין חיוב לקנות בגד ולהטיל בו

ציצית, אלא, רק שֶׁכָּבַר לֹבֵשׁ בְּגָד בַּעַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת אֲסוּר לְלַבְּשׁוֹ לְלֹא צִיצִית. אָבֵל בַּעֲדוֹ רִיתְחָא, מַעֲנִישִׁים בְּשָׂמִים אֵף עַל בְּטוּל מִצְוֹת צִיצִית, הַיּוֹת וְהוּא דָּבָר קַל שֶׁאֵפְשָׁר לְקַיְמוֹ.

אם כן, כָּאן נִבּוֹא לְאוֹתָהּ אִשָּׁה הַמְצַטְדֶּקֶת עַל הַתְּפִשְׁרוּתָהּ בְּנוֹשֵׂא הַצְּנִיעוֹת: יֵשׁ מְקַלֵּין... יֵשׁ עַל מִי לְסַמְּךָ...

אף אם נֹאמֵר שֶׁהַדָּבָר כֵּן-

וְכִי יֵשׁ זְמַן רִיתְחָא יוֹתֵר מִיַּמֵּינוּ אָנוּ? שֶׁהַצְּרוֹת מוֹשְׁכוֹת כְּנֶהֱרַ, אַחֲרוֹנוֹת מִשְׁכָּחוֹת אֶת הָרֵאשׁוֹנוֹת. מַחְלוֹת, עֲנִיּוֹת, פְּרִנְסָה, שְׁלוֹם בֵּית, תְּאוֹנוֹת דְּרָכִים, אוֹיְבֵינוּ בְּנֶפֶשׁ מְקִיפִים עָלֵינוּ מִבְּפָנִים וּמִבַּחוּץ, מִמָּשׁ אֲנָשִׁים עוֹמְדִים בַּתּוֹר לְקַבֵּל כָּל אֶחָד אֶת מְנַתוֹ בְּיוֹם מִן הַיָּמִים, וְאִין אָדָם יוֹדֵעַ מִתִּי יִגִּיעַ תּוֹרוֹ. וּבִדְאִי אֵין בְּטִיחוֹת, וְאֶפְלוּ לֹא לְיוֹם אֶחָד, לְשִׁלּוֹה וּלְנַחַת.

ואם כן, נִתְבוֹנֵן!

אם על מִצְוֹת צִיצִית, שֶׁאֵין כָּלל חוֹבָה לְקִנּוּת בְּגָד וּלְהַטִּיל בּוֹ צִיצִית, בְּכָל זֹאת, בְּזְמַן שֶׁמִּדַּת הַדִּין מְתוּחָה - מַעֲנִישִׁים בְּנֵי אָדָם עַל כֶּף, כִּינּוֹן שֶׁאֵפְשָׁר לְקַיֵּם מִצְוָה זוֹ, וּמְקַפִּידִים עַל כֶּף בְּשָׂמִים מְדוּעַ לֹא מְהַדְרִים בְּנֵי אָדָם לְקַיְמָה-

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁמְקַפִּידִים בְּשָׂמִים עַל הַמְּקַלּוֹת, וְהַמְּסַתְמְכוֹת לְהַקֵּל בְּאַבִּיזְרֵי גְלוּי עֲרִיּוֹת. הָעוֹוֹן הַחֲמוּר בְּיוֹתֵר וְהָרְגִישׁ בְּיוֹתֵר לְהִבְיֵא חֲרוֹן אֵף לְעוֹלָם, הִרְבָּה יוֹתֵר מִצִּיצִית, וְכָל כְּלָה שֶׁל הַמַּגְפָּה וְהַדָּבָר וְהַחֲלָאִים בְּאִים מַעֲוֹן זֶה, וְכַנְאָמֵר מְקַרָּא מְלֵא "וְרָאָה בְּךָ עֲרוֹת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ". זֶהוּ הָעוֹוֹן הַמְּסַלֵּק אֶת הַשְּׂכִינָה וְהַשְּׂמִירָה מִיִּשְׂרָאֵל, וְנִפְל מִמֶּנּוּ רַב, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ.

בְּזָה לְהַתְּפִשֵׁר?! בְּזָה לְהַקֵּל?!

הֲלֹא אָנוּ בַּעֲדוֹ רִיתְחָא נוֹרָא! לְקוּם וּלְשַׁחַק בְּגוֹרֵם הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר, וְאִתּוֹ יִשְׁרׁוֹת לְהַתְּפִשֵׁר, הֲלֹא זֶה לְקוּם וּלְהַתְּפִשֵׁר עִם מְלֵאךְ הַמּוֹת! וְכִי יֵשׁ פְּשָׁרוֹת אִתּוֹ? הֲלֹא הוּא רוֹצֵה חַד מִשְׁמַעִית לְאַבֵּד אֶת נֶפֶשׁ הָאָדָם מִשְׁנֵי עוֹלְמוֹת!!!

דְּיוֹקָא בְּזְמַן שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדָּק בְּמַעֲשִׂים יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדִי לְהַנְצִיל מִמִּדַּת הַדִּין הַפְּרוּשָׁה עַל כָּל הַחַיִּים, וּלְהַחֲמִיר בַּדְּבָרִים שֶׁבְּאַמְתָּ יֵשׁ עַל מָה לְסַמְּךָ לְהַקֵּל בָּהֶם, וְכִי זֶה הַזְּמַן לְקוּם לְהַקֵּל בַּדְּבָרִים, שֶׁאֵין עַל מָה לְסַמְּךָ לְהַקֵּל בָּהֶם? וְכָל הַקוּלָּא שֶׁבָּהֶם נוֹבַעַת מִתּוֹךְ יֶצֶר לְחַטָּא וּלְגֵרוּי וּלְטַמְאָה! הֲלֹא זֶהוּ אֲבוּד עֲצָמֵי לְדַעַת, לְקוּם וּלְהַתְּגַרוֹת בְּמִדַּת הַדִּין וּלְשַׁחַק בְּאֵשׁ הַבּוֹעֶרֶת בְּדִינֵים קָשִׁים וּבַפְּרַעְנִיּוֹת הַמְּתַרְגְּשׁוֹת וּבְאוֹת לְעוֹלָם, לְקוּם לְקַרְאֵת אוֹתָהּ מִדָּה אַכְזָרִית, וּלְתַתּ לָהּ אֶת "הַזְּכוֹת" לְהַמְתִּיחַ עָלֵינוּ?!

כִּמְה דְּוִקָא בְּזִמְן כְּזָה, דְּרוּשָׁה לָנוּ מִשְׁמֶרֶת לְמִשְׁמֶרֶת, לְחוּס וְלִשְׁמֹר עַל עֲצָמֵנוּ מִהֲרַע הַגְּשָׁמִי וְהַרוּחָנִי, וְזֹאת רַק עַל יְדֵי שְׁנִמְשִׁיד אֶת הַשׁוֹמֵר הַגָּדוֹל - שְׁכִינְתּוֹ יִתְבָּרַךְ - עָלֵינוּ, שְׁיִסּוּכְךָ בְּחֻמְלָתוֹ מִכָּל הַמְקַטְרָגִים בְּנִפְשׁ לְקוּם עָלֵינוּ.

וּבְמוֹ יָדֵינוּ אָנוּ חוֹשְׁפִים אֶת עֲצָמֵנוּ לְמִדַּת הַדִּין. מְגַרְשִׁים אֶת הַשׁוֹמֵר הָאֲמִתִּי - וְשֵׁב מֵאַחֲרֶיךָ - וְאָנוּ כְּאוֹמְרִים לוֹ: "כִּלְה שְׁמִירְתֶּךָ וְצֵא, אִי אֶפְשִׁי בְּךָ וּבְשְׁמִירְתֶּךָ", רַחֲמֵנָא לִיצְלוּ.

הֲלֹא בְּזִמְן שְׁיִישׁ דְּבָר בְּעוֹלָם, מוּבָא בְּגִמְרָא, שְׁאָדָם לֹא יֵצֵא מִבֵּיתוֹ עַד יַעֲבֹר זַעַם. מִדַּת הַדִּין מִתּוּחָה - זֶהוּ דְּבָר, הֲלֹא אִזּוּ יֵשׁ לְכַנֵּס לְבַתִּים, וְלִקְיָם: כָּל כְּבוֹדָה בַּת מְלֻךְ פְּנִימָה, וְלֹא לְהִרְאוֹת וּלְהַשְׁמֵעַ וּלְהַתְבַּלֵּט בְּרַחוּב וּלְגִרוֹת אֶת מִדַּת הַדִּין בְּנוּ.

אֲנָשִׁים בְּזִמְן צָרָה בּוֹדְקִים מְזוּזוֹת, תְּפִלִּין, מְבַקְשִׁים בְּרִכּוֹת מְצַדִּיקִים, רוֹכְשִׁים קְמִיעוֹת, סְגָלוֹת.

מָה יַעֲזֹר כָּל זֶה, כְּשִׁישׁ בְּבִתְיָנוּ פְּרָצָה בְּגִדְרֵי צְנִיעוֹת, שְׁזָהוּ הַרְשִׁיוֹן הַמְּחַלֵּט לְמִדַּת הַדִּין לְבַצֵּעַ אֶת זְמָמָה בְּנוּ וְלַעֲצֹר וּלְגַרֵשׁ אֶת הַסַּנְגוֹרִים מִלְּסַנְגָּר עָלֵינוּ.

ח - קיצוניות

גַּם אִם נְבוֹא לִשְׁמַע אֶת טְעֵנוֹת הַמְּקַלּוֹת, הָאוֹמְרוֹת: אִין גְּבוּל לְקִיצוֹנִיּוֹת, וְלֹא תִמְיֵד הִיא מִשְׁבַּחַת, וְאִין חִיּוּב הַקִּיצוֹנִיּוֹת מְטַלֵּת עַל כָּל אַחַת, הֲלֹא עַל כְּךָ יֵשׁ לְהִשָּׁיב:

הַתִּינַח, בְּזִמְן שְׁיָמִים כְּתִקּוּנָם, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעְמָדָם, וְהַמְשָׁמֶרֶת קִפְדָּנִית עַל הַתּוֹרָה, וְאִין חֲשֵׁשׁ לְפָרְצוֹת, אִזּוּ אוֹלֵי אֶפְשָׁר - בְּכַבֵּד רֹאשׁ - לְדוֹן בְּמָה לְהַחְמִיר וּבְמָה לְהַקֵּל. אוֹלָם בְּזִמְן כְּזָה, שְׁיִישׁ מְדְרוֹנוֹת רַבִּים, הַמְגַלְגְּלִים לְתַהוֹם וּלְהַתְדַרְדְּרוֹת שְׁאִין לָהּ מַעֲצוֹרִים, וְכָל מִי שְׁקֻצָת מִתְנַדְּנָד, תִּכְרָף מוּצָא גְרוּעִים מִמֶּנּוּ הַמְּחַלִּיטִים לְשִׁיכוּ לְמַחְנִיחָם, הֲלֹא אִזּוּ הָעֲצָה הַיְחִידָה הִיא, לְהַפְגִּין קִיצוֹנִיּוֹת, וּלְהַכְרִיז: אִין אֲנִי שְׁיִיד לְכֶם וְלֹא לְמַחְנִיכֶם, וְאֵל תִּקְרְבוּ לְגַע בִּי!

הֲלֹא בְּזִמְן מְלַחְמָה יוֹשְׁבִים בְּמַקְלָטִים. וְכִי אִין זֹו קִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל שְׁמִירָה בְּיָמִים כְּתִקּוּנָם? וְדֹאִי! בְּיָמִים בְּתִקּוּנָם זֹוהִי קִיצוֹנִיּוֹת, אֲבָל בְּזִמְן מְלַחְמָה, הֲלֹא זֶהוּ חִיּוּבִי וְהַכְרָחִי!!!

דְּוִקָא זְמַנְנוּ דּוֹרֵשׁ קִיצוֹנִיּוֹת - כְּמוּבָן לֹא קִיצוֹנִיּוֹת הַמְעוֹרְרֶת גְּחוּף וְהַגְזָמָה מְפָרֶזֶת הִיכוּלָה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בְּנִסְיוֹנוֹת שְׁיִתְעַרְמוּ עָלָיו בְּכַךְ, וְאִזּוּ יִפֹּל לְגִמְרֵי. אוֹלָם כָּכָל הַיּוֹתֵר לְהַחְמִיר בְּאַפְּן הַנּוֹרְמָלִי, וּלְהַפְגִּין אֶת רַחוּק

מחננו מהרחוב הפרוץ, ורק בכך נוכל לבצר את בתינו. אבל בפשרות ובפסיחה על שתי הסעפים, הלא בקלות מאפשרים לנו לקלוקל הנורא לחדר אלינו ולהרס בקדש.

והנה עולם הפוך-

בזמן שהיה עולם נוהג בקדשה ובטהרה, והצניעות היתה עומדת בתקף על תלה, דוקא אז ברחו מקלות ודגלו בקיצוניות, וחששו מכל פרצה ביהדות.

ובמינו - זמן שחידקים רבים מסתובבים לנגף בבתינו, ודוקא עכשו דרושה שמירה מיחדת וקפדנית - כאן מקלים ומתפשרים. אתמהא!!!

ט - ערבנו את עצמו על בנינו ובנותינו

אומרים חז"ל: כשעם ישראל קבל התורה, רצה הקדוש ברוך הוא ערבות מצדנו על קבלתה, ולא קבל שום ערבות אלא את בנינו ובנותינו, שהם יהיו ערבים על קיומה. ועם ישראל קבל עליו, שזרעו יהיו ערבים על שמירת התורה.

אם "עמלנו" שהם הבנים והבנות, תמיד היו בסכנת הערבות, הן מצד התחייבותנו לנו את שמירת התורה, פן יפגע הדבר בבנינו, מתוך שהם ערבים עלינו [ואגב זו תשובה, מדוע מתים בניו של אדם כשהם קטנים, בגלל עוונותיו, וזהו היות והם ערבים לשלם על עברנו מצוות התורה].

והו מה שמצד הערבות, שנדרשנו לגדל בנינו לתורה ומצוות, ועצם ההתחייבות הזו היא היתה הערבות עבורנו, שבתנאי זה הסכים הקדוש ברוך הוא, כביכול, לתת לנו תורה, כיון שההמשכיות היא היא המקימת את התורה, שלא תשכח מפי זרענו לעולם.

ובכן, אם הסכנה המרחפת על זרענו היתה זעזוע וחרדה על כל הורה, גם בזמן שהיו ימים כתקונם, על אחת כמה וכמה שצריך לאחז חרדה וחלחלה במינו, ימים טרופים ומסכנים לנער, הנסחף ומתפתה עד אבדון גמור.

כמה בתים טובים ויפים בישראל, תרבות רעה נצאה מתוך בתיים על ידי בן או בת שסטו מדרך ה', ועוברים על מצוות התורה, הלא קשה גזרה זו יותר ממלחמת גוג ומגוג - אומרים חז"ל.

הורים אלו, הלא מנוחתם לא מנוחה, שבתם לא שבת, מועדם לא מועד, שבת משוש לבם לגמרי, מטתם בדמעתם ימסו יומם ולילה על חללי

נשמת בניהם ובנותיהם המתחללת ונשחטת והולכת שולל אחר פחות הרע המשתולל בחוצות.

נורא! הערבים הטובים שלנו, שקוינו שיפרעו חובותינו ויכסו עלינו בטירתם ובנקיונם, הפכו להיות המקטרגים הגדולים ביותר שלנו.

אולם מה יעשה הבן ולא יחטא?

בן או בת הרואה את אמו נוטה למתירנות, לבגדי אפנה, התבלטות והתגנדרות, הנובעת מיצרים של תאוה וגאווה, וכל שיח ושיג שלה רק כיצד ואיך להראות, להשמע, להתבלט בחברה. ובדרך כלל אם, שזו דרכה, אינה חוששת לעתיד המסכן של בניה ובנותיה, ואינה רואה את האסון הנורא שתמיט על בניה ובנותיה במו ידיה, ולכן מוליכתם בשיטתה, להראות להתבלט מה שיותר, וזה הרי רק על ידי מה שיותר להתפטר בנושא הצניעות והקדשה, ולהלבישם בבגדים מודרניים, אפנתיים, הלא זו גאותה וכבודה, בראותה את בניה ובנותיה, כביכול, החשובים והבולטים שבחברה.

הלא פאן רחמנות זו היא האכזריות הגדולה ביותר, והאכזריות היא הרחמנות הגדולה ביותר.

הבת מתחננת לקניית לבוש מסוים, שאינו כל כך על פי גדרי ההלכה. נכון, זה נסיון לאותה אם להתאכזר על בתה ולומר לה: לא אקנה לך בגד זה. אבל בעצם זו הרחמנות הגדולה ביותר, בהשרישה בבתה מדת הקדשה והצניעות שתלנה אותה לאורך כל ימיה, כי הרי במלוי רצונה העכשווי של הבת והרחמנות הדמיונית הזו, היא כמאכילה טרפה לבתה הדורשת אכל טרף מתוק לחם. ויותר מזה - הרי שבכך היא מדריכה את בתה להקל בנושא החמור ביותר, אביזריהו דגלוי עריות, ואם כן, מה תעביר כבר אותה בת לבתה הלאה והלאה?

והלא, כל המרחם על האכזרים, סופו מתאכזר על הרחמנים. אם נקום אנו ונרחם על יצרנו ויצרי בנינו ובנותינו האכזריים לנשמותינו, ונתן להם אפשרות לפרקן ושחרור, סוף שנבוי ונזלזל ונתאכזר על הרחמנות שיש לרחם על נשמתנו, ונאבד כל רגש רחמנות על עצמנו אנו באבוד הדרך הנכונה לגמרי, ובהצדקת מעשינו על ידי התרים שונים ומשנים למיניהם.

ולעמת זאת - מה שכרה של הצניעות, מובא בזהר הקדוש פרשת נשא:

לפיכך "אשתך כגפן פוריה בנרתי ביתך" - שצריכה האשה לכסות עצמה בצויות ביתה. ומה שכרה? - בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך. מהו כשתילי זיתים? מה זית זה, בין בחורף בין בקיץ, אינו משליך העלים שלו, ותמיד יש בו חשיבות על כל האילנות - כך בניה יעלו בחשיבות על כל שאר בני העולם.

ולא עוד,

אלא, שבעלה מתברך בכל, בברכות שלמעלה (ברוחניות), ובברכות שלמטה (בגשמיות) "בעשר, בבנים ובבני בנים".

הרי שזוכה להמשיך קדשה ושמירה על בניה ובנותיה ועל בעלה.

י - קדוש שם שמים על כל פסיעה ופסיעה

דורנו - "דור הנסיונות".

תמיד היה ויש לאדם נסיונות, וזו כל עבודת האדם, לעבד ולעמד בנסיון (פלשון ה"מסלת ישרים"), אולם אף אחד לא יכחיש, שבדורנו נתערמו נסיונות לרוע, הרבה יותר מדורות קודמים.

ודוקא בגלל כן, לחכמים, ישנה הזדמנות לנצל דוקא את המצב של ימינו להתעלות, מה שלא היה מזדמן כולל בדורות שעברו.

לדגמה - מצות קדוש ה'.

ידוע, מצות קדוש ה', הלא היא המצוה הגדולה והנפלאה ביותר. וכמו שחליל ה' היא במדרגות חמור העוונות, במקום החמור ביותר, כמו כן קדוש ה' היא במדרגה העליונה ביותר.

נתבונן, וכי מצות קדוש ה' כל כך מזדמנת ומצויה לכל דורש?

הלא בהיסטוריה של דברי הימים, אמנם ראינו תקופות של מקדשי ה', המוכנים להשחט, להשרף, להצלב על קדשת ה', אבל זה היה בתקופות מסוימות ובאנשים מיוחדים ומעטים יחסית, והרי מי שזכה לזה - זכה, בלי ספק, לתאר הנעלה ביותר "קדוש".

בדורנו קימת אפשרות הזדמנותית נפלאה וקלה, לזכות לתאר "קדוש", מבלי למות, מבלי להשחט או להצלב, אלא לחיות בבריאות ושמחה, ובכל זאת לזכות לתאר "מקדש ה'".

כיצד?!

מהי בעצם מצות קדוש ה', ומהי מעלתה?

קדוש ה' הנו לפרסם ולהפגין את אמתותו ותברך, והגם שיעלה הדבר בנפשנו, נצטוינו שלא להרתע ולהכנע, אלא להכריז קבל עם ועדה על

אַמְתוֹת ה', וְעַל נְאֻמֵּנוּתֵנוּ אֵלָיו, וְאָף עַד כְּדֵי מִיתָה וְיִסּוּרִים לֹא נִבְגַּד בְּאֱלֹקֵינוּ. וְהַזֹּכָה שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ לָמוֹת עֲבוּר הַכְרָזָה זוֹ - אֵין קֶץ לְשִׁכְרוֹ.

בְּיָמִים עֲבָרוּ, שֶׁהָיוּ פְּחוֹת מְלַגְלָגִים וּבוֹזִים לְדַבֵּר ה', הַנְּסִיּוֹן וְהַקְּשֵׁי לְשֹׁמֵר אֶת הַתּוֹרָה הָיָה בְּסִבַּת אַמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁקָּנְאוּ בְּדַתְנוּ וְרָצוּ לְהַעֲבִירֵנוּ מִמִּנְהַב בְּכַפֵּית דָּתָם.

הַיּוֹם, שֶׁיִּשְׁנֹו בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים מַחְנֶה גְּדוֹל בְּעַם יִשְׂרָאֵל (שִׁיחֲזִירָם ה' בְּתִשְׁבֵּה שְׁלֹמֹה, אֲמוֹן). הַבוֹזָה לְדַבֵּר ה' - חֲסֵר מוֹדְעוֹת בְּעָרְכֵי הַקְּדָשָׁה, הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת, וְכַנְּבוֹאֵת הַנְּבִיא מְלֹאכֵי (פ"ג), שֶׁבְּאַחֲרֵית הַיָּמִים יִהְיוּ בְּעַם יִשְׂרָאֵל הָאוֹמְרִים: "שׂוֹא עֶבֶד אֱלֹהִים, וַיְמַה בָּצַע כִּי שִׁמְרָנוּ מִשְׁמֵרָתוֹ, וְכִי הִלְכָנוּ קִדְרָנִית מִפְּנֵי ה' צְבָאוֹת". וְרַבִּים מַעֲמִנוּ. זֹל וְקַל אֶצְלָם הָרַבָּה מְאֻסּוּרֵי הַתּוֹרָה הַחֲמוּרִים בְּיוֹתֵר. וְהַחֲלוּל ה' הַנִּגְרָם בְּכָף - שֶׁעֲמִנוּ, עִם יִשְׂרָאֵל, בּוֹזָה תּוֹרָתוֹ - הוּא נוֹרָא וְאִים.

הַיּוֹם, אִם קָם יְהוּדִי, אִישׁ אוֹ אִשָּׁה, הַמְּכַרִּיז עַל עֲצָמוֹ נְאֻמָּנוֹת לְה', נְאֻמָּנוֹת לְתוֹרָתוֹ, לְמַצּוּוֹתָיו, וּמִפְּגִין אֶת יְהוּדֵיתוֹ, לְלֹא שִׁים לֵב לְמַבְזִים לְמַתְלוּצְצִים, הַאִין זֶה קְדוּשָׁה ה'?

וְאִדְרָבָּא, הַיּוֹם הַקְּשֵׁי הוּא יוֹתֵר גְּדוֹל, וּמִמִּילָא הַזְּכוּת הַיּוֹתֵר גְּדוֹלָה. פְּעַם הַנְּסִיּוֹן הָיָה לְגַבֵּי כְּפִית דָּתָם שֶׁל הַדְּתוֹת הַשּׁוֹנוֹת, וּמִמִּילָא הָרִי בְּמִילָא קָיָם רַחוּק בֵּין יְהוּדֵי לְגוֹי, וּפְשׁוּט לוֹ לְכָל יְהוּדִי עַד כְּמָה נֶאֱרָךְ - וְאָף לָמוֹת - וְהַעֲקָר שֶׁלֹּא לְהַפְלִל כְּגוֹי מְגוּיֵי הָאֶרֶץ.

בְּיָמֵינוּ, הַנְּסִיּוֹן קָשָׁה יוֹתֵר, שֶׁהָרִי מְהַרְסֵינוּ וּמְחַרִּיבֵינוּ מִמִּנוּ יֵצְאוּ, וְהֵם הֵלֵא אַחֲיָנוּ, בְּשָׂרֵינוּ, יְהוּדִים כְּמוֹנוּ, שֶׁאֵין נִתּוּק בֵּינֵינוּ לְבֵינָם, כְּלָנוּ עִם יִשְׂרָאֵל אֶחָד. וְלָקוּם, לְהַנְתִּיק בְּהַכְרָזָת וּבְהַפְגַּנַת יְהוּדוּת, הַגּוֹרְמֵת לָנוּ לְהַבְדִּיל הַבְּדִלוֹת מַחְלָטָת - לֹא מְגוּיִים - מִיְהוּדִים, אַחֲיָנוּ כְּמוֹנוּ - זֶהוּ נְסִיּוֹן הָרַבָּה יוֹתֵר קָשָׁה.

וְאִם כֵּן, הָעוֹלָה לָנוּ מִכָּף, שֶׁהַבְּדִלוֹת - כְּכֹל שֶׁהִיא יוֹתֵר מִהַקְּרוּבִים, הִיא יוֹתֵר בְּעֵלֵת נְסִיּוֹן קָשָׁה.

אִם כֵּן, נָשׁוּב לְעֲנִינֵנוּ-

אִשָּׁה חֲרָדִית, הַמְּחַלִּטָה לְהַבְדִּיל בְּלְבוּשֶׁיהָ, וְלְלִבָּשׁ מְלִבּוּשֵׁי צְנִיעוּת הַמְּהַדְרִים לְחֻלוּטִין, וּבְכָף לְהַבְדִּיל לֹא רַק מְנַשִּׁים גּוֹיּוֹת, לֹא רַק מְנַשִּׁים חֲלוּנִיּוֹת, אֲלָא גַם מְנַשִּׁים "חֲרָדִיוֹת" הַמְּתַפְשְׁרוֹת עִם הַהֲלָכָה, הָרִי שֶׁהִיא מְתַבְּדֶלֶת מִדְּבַר הַקְּרוּב מְאֹד לְתַחוּמָהּ, וּבְכֹל זֹאת מְחַלִּטָה לְהִיּוֹת מְצוּדָדָת הַצְּדָה יוֹתֵר, וְלַהֲשִׁיבָה לְמַחְנֶה קֶטֶן יוֹתֵר בְּעַם הַיְהוּדִי, הַשּׁוֹמֵר עַל עֲצָמוֹ בְּמִשְׁמֵר מִיָּחָד, וְדַאי שֶׁנְּסִיּוֹן זֶה הוּא הַקְּשָׁה בְּיוֹתֵר, לְפִי הַמּוֹנַח הַפְּשׁוּט שֶׁהַסְּבָרָנוּ לְמַעְלָה - שֶׁכְּמָה שֶׁהַבְּדִלוֹת הִיא מִדְּבַר הַקְּרוּב בְּיוֹתֵר, הִיא הָרַבָּה יוֹתֵר גְּבוּרָה מִלְּהַבְדִּיל מֵאֵלוּ שֶׁאֵנוּ בֵּין כֹּה מְרַחֲקִים מֵהֵם.

וממילא, ככל שההבדלות - שהיא בעצם מצות קדוש ה', כמבאר למעלה, שקדוש ה' פרושו הכרזה עצמית על שמירה קפדנית ונאמנות לתורת ה' ולמצוותיו - היא מדבר הקרוב יותר, הרי שהוא פרוץ בנסיונות מסבכים יותר, כי אז פחות נמצא המנסה בחברה המעודדת אותו, שאינם אלא בני העליה, והם מועטים.

ולפום צערא אגרא.

שהרי עמידה בנסיון זה, הוא לא למות פעם אחת ותו לא, אלא לחיות יום יום, שעה שעה, במגון האנשים הפוקדים אותנו, במשפחה, בשכנות, בעבודה, ולהתמודד עם כלם, ולהיות כמאמר הפסוק "עז והדר לבושה", שהלבוש המהדר - לאפוקי הבדיעבד, ואפלו הלכתחלה - יהא בעז ובגבורה, ללא בושה, אלא בגאון ועוד של קדשה. זהו הקדוש ה' היותר גדול, המזדמן לבני דורנו.

לסכום:

היום, אשה הזוכה שלא להתחשבן בשום אחד, מלבד עם בוראה, ומפגינה את נאמנותה בשמירת המצוות המטלות עליה, ובראשן "הצניעות", הרי שזוכה לתאר "קדוש" יותר נעלה ממקדשי שם שמים בדורות קודמים.

ואם הזוכה להיות מקדש ה' - קונה עולמו בשעה אחת, בשעה מועטת של קדוש ה', על אחת כמה וכמה זוכה היום אשה, המתאפשר לה להיות מקדשת שם שמים שעות על שעות, ובכל פסיעה ופסיעה שמתהלכת היא בלבוש צנוע ומתגאה ביהדותה - מכריזים עליה בשמים כמקדשת שם שמים ברבים, ששכרה הוא לאין קץ.

יא - תשובת המשקל

ובפרט לאשה שקלקלה בלבושה הפרוץ, ובזה נכשלה, בנוסף לכל, בעוון חלול ה' ברבים, וחזרה בתשובה - היש הזדמנות לתקון המענות, אם לא בקדוש ה' הגדול ברבים של לבוש צנוע?! הלא בזה היא מתנקה מזהמת הנפש יותר מכל מיני סגופים שבעולם ויותר מכל התעניות שתעשה, כי זוהי תשובת המשקל - תקון המענות, ובדבר שבו קלקלה - בו היא מתקנת.

הסגוף היותר גדול, הוא הוא עצם התבדלות והנתוק, הן מיצריה של עצמה, והן מהלחץ החברתי הסובב שלה.

וכנגד החלול ה' הנעשה בהעדרות הקדשה והצניעות, הרי שמפזרת היא בהלוכה הטהור רוח טהרה, המסלקת ומתפשט את רוח הטמאה מן הארץ, ומפזרת אור קדוש על פני החשך ומגרשת אותו, ובכך משרישה כח קדוש

בְּעוֹלָם הַיְכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ עַל עוֹד חוֹטְאִים, וּבְזָכוּתָהּ יִתְקַיֵּם "יִתְמוּ חַטָּאִים
מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינֶם".

יב - בידינו לסתם פה מקטרגינו

אָמַר כּוֹתֵב שׁוֹרוֹת אֵלָיו:

הֵייתִי לִפְנֵי כֹ- 4 חֲדָשִׁים אֶצֶל אֶחָד מֵגְדוֹלֵי מְנַהֲיֵי הַדּוֹר בְּפִגְיֹשָׁה לְצַרְךָ
פְּעִילוֹת מְסִימָת, וּבִתְוֹךְ הַשִּׁיחָה אָמַר לִי אוֹתוֹ גְּדוֹל (שֶׁפְּנִיָּאָה אֵינִי רְגִיל לְצֵאת
מִבֵּיתוֹ): 'הֵייתִי בְּחֶבְרוֹן, עִיר הָאֲבוֹת, לְתַפְלָה, וְחִזְרִיתִי מִפְּחָד וּמִלֹּא צֶעַר
וּדְאָגָה בְּרֵאוֹתַי נָשִׁים עֲרָבִיּוֹת-יִשְׁמַעְיָאֵלִיּוֹת לְבוֹשׁוֹת לְבוֹשׁ צְנוּעַ, וְאִף שֶׁלֹּא
נִצְטוּוּ לֹא מֵהַתּוֹרָה וְלֹא מִחֻמְיָהֶם לְכָךְ, וְאֵלָיו עִם יִשְׂרָאֵל - עִם הַקֹּדֶשׁ -
שֶׁהִזְהַר וְנִצְטוּהָ עַל קִדְשָׁהּ יִתְרָה, וְזֶה הוּא יְחוּדְנוֹ וְסִגְלַתְנוֹ עַל כָּל הָעַמִּים,
שֶׁהָרִי בְּשִׁבִיל כָּךְ אוֹמְרָת לָנוּ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה כְּתוֹעֵבוֹת הַגּוֹיִים פֶּן תִּקְיָא
הָאָרֶץ אוֹתְנוֹ כְּאֲשֶׁר קָאָה אוֹתָם, כִּמָּה קִטְרוּג עֲצוּם וְנוֹרָא יְכוֹל לִפְלַע עֲלֵינוּ,
חֵס וְשְׁלוֹם, לְהִיּוֹת מְגַרְשִׁים מֵאֲרֻצְנוֹ וְלָתֵת שְׁלֹטוֹן אוֹיְבֵינוֹ עֲלֵינוּ.

נֶאֱמַר בְּאִיכָה (ד, א-ב): "אֵיכָה יוֹעַם זָהָב יִשְׁנָא הַכֶּתֶם הַטּוֹב תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אֲבִי
קִדְשׁ בְּרֵאשׁ כָּל חוֹצוֹת. בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְּסֻלָּאִים בְּפֹז אֵיכָה נְחָשְׁבוּ
לְנִבְלֵי חֶרֶשׁ מַעֲשֵׂה יְדֵי יוֹצֵר". קִינָה זֹאת מְקוֹנֵן הַנְּבִיא עַל בְּנֵי צִיּוֹן שֶׁהִשְׁפִּלוּ
כְּזָהָב שֶׁהוֹעַם, וּכְכֶתֶם הַטּוֹב שֶׁשְׁנָה צוּרְתוֹ. וְהָרִי כָּל הַיְפִי וְהַהֲדָר שֶׁלָּנוּ הֵיא
הַקִּדְשָׁה וְהַצְּנִיעוּת הַמוֹשְׁכּוֹת חוֹן וְאַצִּילוֹת עַל לוּבִשְׁיָהּ וְנוֹהֲגִיָּה, וּמִיִּחְדָּת
וְתוֹאמָת הַצְּנִיעוּת לָנוּ, וְכִמּוֹ שֶׁאָמַר בְּלַעַם: "מָה טָבוּ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב
מִשְׁכַּנּוֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל", שֶׁרָאָה יְחוּדִיּוֹת בְּעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵין פְּתַחֲיָהּ מְכוֹנֵין
זֶה לָזֶה וְנוֹהֲגִין בְּצְנִיעוּת יִתְרָה.

וּבְאַמָּת, בְּנִדְאֵי שֶׁהַקִּטְרוּג גְּדוֹל בְּעֵינֵינוּ זֶה. אֲמַנֵּם מִי סוֹתְמוֹ לְאוֹתוֹ מְקִטְרָג
אִם לֹא אוֹתָם אֵלָיו שְׁאֲרִית הַנְּשִׁים הַנְּשֹׂאֲרוֹת בְּלְבוּשׁוֹן הַצְּנוּעַ בְּבַחֲיִנַת 'עוֹ
וְהַדָּר לְבוּשָׁה' - 'הַדָּר' לְהַלְכָה, 'הַדָּר' לְמַהֲדָרִין, לְלֹא קְלוֹת וּפְשָׁרוֹת. וְכִמּוֹבֹן
- כְּכֹל שֶׁמְתַרְבּוֹת אוֹתָן הַמְּהַלְכוֹת בְּלְבוּשֵׁי הָאֲפָנָה, שֶׁאֵינֶם אֶלָּא בְּגָדֵי גְרוּי
- מְרַחֲבוֹת פֶּה הַמְּקִטְרָג, וְלַהֲפֹךְ - כְּכֹל שֶׁתִּתְרַבֵּינָה גְבוּרוֹת חֵיל בְּעַם
יִשְׂרָאֵל בְּלְבוּשׁ וְהַנְּהָגָה צְנוּעָה כְּדָת - יוֹצְרוֹ פִּיּוֹת הַמְּקִטְרָגִים וְיִרְחַבּוּ וַיִּגְדְּלוּ
הַסִּנְגוּרִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל.

יג - הצניעות - לצרך חיי נשואין מאשרים

"דרכיה דרכי נעם". ידוע שכל דרכי התורה - דרכי נעם. כל המצוות שנצטוינו, כלם הם כדי להנעים לנו את עולמנו זה, ועל אחת כמה וכמה את עולמנו העתידי.

נעמיק אם כן, מהו הנעם בעולמנו זה בהלכות הצניעות שנצטוינו. מלבד שכרנו בעולם הבא, שהבטחנו על כך אם נשמר מצוות ה' - בהכרח שיש במצוות אלו נעם גם בעולם הזה.

פשוט וברור הוא, שתכלית כל אדם, איש או אשה, הוא יום כלולותם. יום שבו נשאים על מנת להקים דור חדש, בנים ובנות, וזהו כל השמחה והאשר והספוק, ובלא זה - האדם חסר שלמות, וכמו שאמרו חז"ל על השרוי בלא אשה - שרוי בלא שמחה, בלא תורה וכו'.

אלא, שאת יעד זה אפשר לקימו בשתוף דעות, בשלום בית, בשיוון דעות בין הזוג, באהבה אמיתית ובמסירות בין בני הזוג, וכמו כן אפשר לקיים יעד זה של הקמת דור חדש גם בחיי מחלקת, בחסר אהבה, ואפלו בשנאה בין בני הזוג (וכמו שבעוונותינו הרבים זוגות רבים פהנה אנו רואים - בונים בית, ומקימים דור בלא שלום ואהבה וכו').

מהו שלום הבית האמיתי?

שלום הבית האמיתי הוא רצון מלא של כל אחד מבני הזוג בהשקמת ובמלוי רצון בן הזוג השני. להשתדל מה שיותר שצד אחד ירוה נחת וענג מהצד השני, ולא יגיע אליו שום עגמת נפש, וזאת בכך שכל צד משתדל במסירות, פחות למלאת רצון עצמו, ויותר למלאת רצון בן זוגו. אבל כשכל אחד מהצדדים דורש ותור מהשני כדי שיתמלאו רצונותיו וחשקיו ואינו מוכן לוותר משלו - כאן מתחיל הרס שלום הבית.

אם כן, במלים אחדות: שלום הבית תלוי במה שיש לכל אחד מבני הזוג מדת ה"נתינה" ביותר, והפוכו - כשיש לכל אחד מבני הזוג מדת ה"לקיחה".

השם יתברך חנן את האשה, וכמו כן את האיש, כל אחד בדברים חיוביים משלו, ובהיות שקוונטרסנו מדבר לנשים, נתבונן על הצד החיובי שבאשה שחננה בעדינות יותר, לפי וחן, וכמו שאמרו בגמרא (תענית לא.): "אין אשה אלא לפי".

לצדך שלום הבית האמיתי נדרש, שכל אחד מבני הזוג יתן ויתרם את הדברים החיוביים שנחן בהם לבן זוגו, ואם ינצלם רק לטובת עצמו, או כל שכן, חס וחלילה, יתן את מה שנחן - לזרים - הלא זהו הרס מחלט לבנין הבית.

התורה צויתה את האשה "כל כבודה בת מלך פנימה" - את יפיה, חנה, תטפחי ביותר רק על מנת לתרמו לבן זוגה, ובכך ירגיש את נאמנותה ומסירותה אליו, ויחזיר כמו כן את חלקו בדברים החיוביים שהוא חנן בהם למסרם בכל יכלתו רק אליה - לא לעצמו, וכל שכן לא לזרים, ואז שלום הבית הוא אמתי ושלם.

אשה ההולכת בבגדי גרוי בחוצות, למי היא תורמת את מעלותיה החיוביות שחננה בהם? - לזרים! שהרי מי יתכחש מלומר, שבגדי האפנה הנרפשים אצל רבות, הנם נוצרו לשם הלוד ברחוב, שיהיו לענג ולראיית אנשי הרחוב, ולא נועדו לרוות נחת רק את הבעל!! ובפרט, שכנהוג, שבבית הלבוש וההתקשטות הוא הרבה פחות מהרחוב - אם כן, במקום שיהא ראשה ורבה משקע כיצד להעניק ולתת לבן זוגה את מעלותיה, שבכך שלום הבית מבסס ונעים, הנך משקיעה ראשה ורבה ברחוב, והנך לוקה במדת הלקיחה, וחסרה במדת הנתינה.

וכאן נבין מדוע דורשת התורה צניעות מן האשה;

דוקא משום שדרכיה דרכי נעם - גם בעולם הזה, נצטיינו בחיוב בגדי צניעות, משום שמהו הנעם הגדול ביותר אם לא הקמת בית מתוך שלוח ואמינות של כל אחד מבני הזוג, וזאת בהיות שמשתדל כל אחד להזהר ולהבדל מלהשקיע משהו עבור הרחוב, כי מזה נגרם חסר השקעה ונתינה לתוך הבית. ואם כן, היכן דרכי הנעם האמתיים כשהבעל רואה ומתבונן, שאשתו - במקום להעניק לו ולהתמסר לו - מעניקה ומתמסרת לרחוב?

לסכום - אין לה דרכי נעם כמצות הצניעות;

ואדרבא, כשהבעל רואה שאשתו הולכת ברחוב בצניעות, בכסוי ראש, ומכסה ושומרת את מעלותיה אשר חננה בהם רק בשבילו, הרי בכך, כמים הפנים לפנים להחזיר באותה מטבע אהבה ומסירות. אם כן, מה הפלא לבעיות שלום הבית המתרבות בימינו ומצויות ברב בתי ישראל אחר שנהיה כהתר לבישת בגדים מפקפקים להלכה, שכל מטרתם הענקה ותרומה לזרים!!

ואם כבר מדברים על הקמת דור בנחד, מה המקוה יותר מאשר מלראות בנים ובנות פשרים, והרי מלבד הבטחת חז"ל שבזכות הצניעות זוכות לבנים ובנות טובים וצדיקים, ובהעדר הצניעות להפך - כמה זה לא חנוכי לראות את אמם משקיעה את ראשה ומרצה בטפוח הגוף והזנחת הנשמה, איזה מסר רוחני תשאיר אותה אם לבניה? כל כך משקיעים על חנוך, כל כך חרדים אנו על חנוך טוב - למה לא נשקיע צניעות עבור חנוך בנינו

יד - "אשרי אדם מפחד תמיד"

הפלא הגדול הוא - מנין לוקחות אותן נשים בטחון ואמץ לקום ולהתגרות ביצר הנורא והבווער פתנור - יצר העריות, ולשחק באשו הלוחכת את כל המתקרב אליה?!

התורה צוטה אותנו לעשות משמרת למשמרת בהרבה ממצוות התורה כדי לא לפל ברשת היצר, ולשם כך ישנם הרבה גזרות שגזרו חכמים בהתחקה, כדי שלא יבואו בני אדם לפשל בגופי תורה. ואם מצינו כזאת בהלכות שבת וכדומה, על אחת כמה וכמה שיש להזהר ולרעד מיצר העריות ולעשות משמרת למשמרת. רבן גמליאל הקל בגזרת חכמים שצוו לא לקרוא לאור הנר שמא יטה, וקרא - ובקש להטות. הרי גדול בישראל כמעט נכשל באסור שבת על שעבר משמרת שצוו עליה חז"ל.

אשה נוחה להתפתות (כלשון רש"י בעוון חנה בבראשית), ועוד בענין הבוער ביותר - עריות. שהרי אמרו חז"ל: אין אפוטרופוס לעריות ואפלו לגדול שבישראל, כל שכן לאשה, וכאן מתקרבים ומתגרים באותו יצר ומגיעים עד אשו הגדולה כמעט, ובוטחים: עד כאן ולא יותר! לחטא - מה פתאם?! אני רחוקה מלחטא! מאין הבטחון המפרז הזה? ואולי בוטחות הן בהי שיצילים מהחטא?!

איך יצילים ה' מהחטא כשבוצנס התגרו בו ועברו על אסור משמרת?! הלא חז"ל אמרו: שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה, וכן אמרו: כל המרבה שיחה עם האשה, סופו בא לידי עברה. וזהו באדם ששוחק ומקל ראשו - וכי אשה המהלכת בבגדי אפנה וגרוי זה פחות משחוק וקלות ראש? הלא בזה קוראת היא לכל פוחז וריק, ונותנת לו הרגשה שהיא משלו, ואם כן, מי הוא האפוטרופוס שישמרנה מהחטא, הקדוש ברוך הוא?!

הקדוש ברוך הוא ודאי לא יהיה האפוטרופוס שישמרנה מהחטא. מדוע שיהיה לה סיעתא דשמאי מיחדת להנצל מיצר הרע?!

וזאת צריך להבין חד-משמעית: היצר שמפתה לבגדי אפנה וגרוי, אין רצונו ומגמתו להסתפק בזה, אלא להביא עד לעברה החמונה ביותר, אלא שכך דרכו: היום אומר לאדם עשה כך, ולמחר עשה כך, עד שאומר לו לך עבד עבודה זרה. וכמו כן בעריות, מגמתו להביא את האדם עד לאבדו ב' עולמות ללא פשרות.

אם מצינו גדולי ישראל, רבותינו, כמובא בתלמוד, שנתגרה בהם יצר העריות ורק בגס וברחמי ה' נצלו ממנו - מה תאמרנה אותן נשים?

ועוד.

נשאל את אותן נשים שאננות ובוטחות בעצמן שאלה פשוטה :

אלו את, היית רואה את בתך לבושה לבוש אפנתי, ושמת לבך כיצד עיני זרים לטושים עליה, וכרגע קט שיכולה בתך למעד ולפל - כיצד הייתה תגובתך? ודאי היית משתדלת להניאה מכך ולהסביר לה את חמרת הסכנה.

ואם כן, למה על עצמך אינך פוחדת? הבטחון המפוזר שיש לך על עצמך - מנין לקחת אותו? אלא התשובה ברורה ופשוטה : על יצרה ותאוותה של בתך את יכולה להתגבר ולהיות מוסרית וחשדנית לומר לה הזקרי, אבל על יצרה שלך - אין לך כח לעמד נגדו, ואת מלאה בטחון כוזב ומדמה כדי להשקיט את חשש הסכנה המרחפת עליך. זוהי הסתכלותך! אולם הסתכלות חכמינו ז"ל אחרת משלך - רבותינו ז"ל "מבטיחים" לך סכנה.

רבותינו אסרו לנו אסור יחוד עם פנויה אפלו לזמן מועט, ואפלו ללא דבור כלל, וכל שכן בשחוק וקלות ראש, שמא ושמא... על אחת כמה וכמה התקרבות לנערת באש בבגדי אפנה, ועל עון זה בלבד "מבטיחים" חז"ל נפילה מחלטת, מה שלא מצינו בשום אסור אחר. לא מצינו שאסור לגעת ולשחק בכסף של מישהו אחר שמא יחמדנו ויגנבנו, לא מצינו שאסור לסחר בנבלות וטרפות לגויים שמא יאכל מהם, אף שנפשו של אדם מחמדת אכילה וממון - מלבד בעריות.

מובא בחז"ל (מובא ברש"י) על יוסף הצדיק שהיה מסלסל בשערו בשעת צערו של אביו עליו, לפיכך גרה בו הקדוש ברוך הוא את הדב - נסיון פוטיפר. ומובא בזהר הקדוש, מי שמסלסל בשערו, אומר השטן : "זה הוא שלי". אדם זה הוא תחת רשתי. מקבל רשות מן השמים לנסותו. ואמנם נכון שלאשה מתר לסלסל בשערה - אבל לשם שמים, כי אם לא לשם שמים אלא לעברה ולהחטאת הרבים - מה שונה דינה מהאיש שמסלסל בשערו, והרי דינו נחרץ להיות נתון הרשות להיצר לנסותו לכל הפחות, ומי יכול להיות בטחונו וערבונו שיעמד בנסיון?

על בתו של רבי חנינא בן תרדיון, מובא בגמרא, שהיתה מהלכת ברומי, ושמעה שהרומאים שהסתכלו עליה אומרים : כמה נאים פסיעותיה של ריבה זו, ודקדקה לעשותן יותר יפות, ונענשה להיות בקובה של זונות.

נורא נוראות! לא חטאה בבגדי פריצות, לא בשחוק וקלות ראש - רק דקדקה בפסיעותיה יותר, שזהו דבר דק מן הדק, שרק יודע תעלומות מרגיש בכך, וכבר לקחה השטן לחלקו ואמר "זו - שלי היא", ונתן לו רשות לענשה ולהורידה לדיוטא תחתונה, מרצונה או שלא מרצונה. ועל זה אמר שלמה המלך ע"ה : "אשרי אדם מפחד תמיד".

טו - כל העושה עברה בסתר - נפרעין ממנו בגלוי

אָמרו חז"ל: כָּל הָעוֹשֶׂה עֲבֵרָה בְּסֵתֶר - נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ בְּגִלּוּי. וַיֵּשׁ לְהַבִּין, וְהֵלֵא מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה, וְאִם חָטָא בְּגִלּוּי וּבִפְרָהֶסְיָא, בּוֹדָאי יִפְרְעוּ מִמֶּנּוּ בְּגִלּוּי, אִוְלָם אִם חָטָא בְּסֵתֶר - מִדּוּעַ יִפְרְעוּ מִמֶּנּוּ בְּגִלּוּי?

אוּלָם, נַעֲמִיק וְנִרְאֶה עַד כַּמָּה מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶמֶת וְצַדִּיק, מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה. הָעוֹשֶׂה עֲבֵרָה בְּסֵתֶר, זֶהוּ רַק מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְבַּיֵּשׁ וְרוֹצֵחַ לְחָטָא, אוּלָם אֵינּוּ רוֹצֵחַ לְהַתְבַּזּוֹת מִכָּד, וְעֵנְשׁוּ - שְׁתַּתְּפָרְסִם מִחֲשַׁבְתּוֹ בְּכָד שְׂעֵנֵשׁ בְּגִלּוּי, וַיִּדְעוּ כָּלֵם מַהִי פְּנִימִיּוֹת מִחֲשַׁבְתּוֹ, וּבְכָד תִּהְיֶה מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה בְּעֵנְשׁוֹ - בְּזִיוֹן כְּנֶגֶד כְּבוֹד.

כְּמוֹ כֵּן אוֹתָן נָשִׁים הַמְהַלְכוֹת בַּחֲסָר צְנִיעוּת, לֹא נִחְשְׁדוּ שֶׁפּוֹנְתָן לַתּוֹצְאוֹת הַחֲמוּרוֹת שֶׁיִּכּוֹלוֹת לְהִגָּרֵם מִכָּד, אוּלָם פּוֹנְתָן לְכְבוֹד וּלְחֹן, דְּהֵינּוּ, כְּבוֹד הוּא לָהֶן שְׁתִּשׁוּמֵת לְבָם שֶׁל הַרוּאִים וְהַיְדִידִים מִפְּנֵי אֲלֵיהֶן, וּבִפְרִט מִצְפוֹת הֵן לְמַלּוֹת שֶׁל שְׁבַח וְתִהְיֶה עַל "מַעֲלוֹתֵיהֶן", וּמִחֲשַׁבּוֹת אֱלוֹהִים סֵתֶר לָבֹן, כְּמוֹבָן. וְרַק הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִוְדַע תַּעֲלוּמוֹת, יוֹדַע וּמִבְּחִין בְּכָל תְּנוּעָה וְחִיוּךְ שֶׁל הָאִשָּׁה בְּאִיזָה פְּוִנָה הוּא נַעֲשֶׂה, וְעַל הַכֹּל יָבִיא אֱלֹקִים בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם. וּבְהִיּוֹת שְׂעֵנֵשִׁי שְׂמִים - מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה, סוֹפֵן לְבוֹא לִיְדֵי חָטָא, וּבְכָד לְגָרֵם לָהֶן שְׁפִלוּת וְהַכְּפָשָׁה, עַל יְדֵי שְׂיִפְלוּ בְּחָטָא אוֹ בְּדָרְךְ אַחֲרַת שְׁתִּבְיָאִם לְהַשְׁפִּילָהּ, כְּנֶגֶד מַה שְׂשָׂאֵפוּ לְכְבוֹד, מִמֶּשׁ מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה: בְּזִיוֹן נֶגֶד כְּבוֹד.

כְּנֶגֶד מַה שְׂשָׂאֵפוּ לְכְבוֹד וּלְחֹן וְעָשׂוּ זֹאת בְּדָרְךְ שֶׁל אֲסוּר - הִנְהַגָּה וּלְבוֹשׁ לֹא צְנוּעָה - שְׂזָה רָאוּ בְּגִלּוּי אֲצֵלָן, אֲמַנְסִי סֵתֶר לָבֹן הִיָּה לְחֹן וּלְכְבוֹד שֶׁל שְׂקָר, וְאֵת חֹן וְכְבוֹד זֶה רָצוּ שְׂיִהְיֶה בְּגִלּוּי, שְׂיִשְׁבָּחוּם וַיִּפְאָרוּם בְּנֵי אָדָם בְּלִבּוֹתֵיהֶם וּבְפִיהֶם, אִם כֵּן, נִדּוֹנוֹת בְּעֵנֵשׁ אִי-כְבוֹד. וְכִמּוֹ שְׂמַצִּינוּ בְּנִבְיָא עֵנֵשׁ בְּנוֹת צִיּוֹן שְׁחַלְלוּ קִדְשָׁתָן, וְנַעֲנֵשׂוּ מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה בְּצָרְעַת וְכַעוּר.

טז - "חן וכבוד יתן ה'"

עוֹד טַעַם יֵשׁ לְמִגְרַט טַעֲנַת הַיִּצָּר "לְזָכוֹת" אֶת הָאִשָּׁה בְּחֹן וְכְבוֹד מְדָמָה, וּלְכָד מִתְפַּתּוֹת לְרַכֵּשׁ מַעֲלוֹת אֱלוֹ בְּדָרְךְ הָאֲסוּרָה, עַל פִּי הַמְבַּאֵר בְּרִש"י עַל הַפְּסוּק "שְׂקָר הַחֹן וְהַבֵּל הַיִּפִּי, אִשָּׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלָּל". בְּפִשְׁטוֹת, הַכּוֹנֵה שֶׁל שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ ע"ה, לִיתָן מוֹסָר לְנָשִׁים וְלְהַבִּינָם שְׁחֹן וַיִּפִּי הוּא הַבֵּל, וְהַעֲקָר - יִרְאֵת שְׂמִים.

אוּלָם בְּרִש"י רוּאִים פְּרוּשׁ אַחַר. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אִשָּׁת חֹן וַיִּפִּי אֵין מְהַלָּלִין אוֹתָהּ אֶלָּא הַבֵּל וְשְׂקָר, אֲבָל אִשָּׁה יִרְאֵת ה' - הִיא תִתְהַלָּל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

כלומר, גם בני האדם, שלמענם טרחה בטפוח עצמה על מנת "לזכות" מהם לחן ולכבוד, גם הם אינם מהללים אותה, אלא בזים לה בלבם ורואים אותה כפתייה ונחיתית, הזקוקה לרחמי מלותיהם של זרים וחסרת ספוק מכתלי ביתה. הרי שהמענינות בחן וכבוד אמת, זהו רק על ידי "יראת ה' היא תתהלל".

והבטחה זו של 'יראת ה' היא תתהלל', היא עצמה שכר של מדה כנגד מדה. כנגד שותרה האשה על כבוד מדמה וחו מדמה ושקרי בלבשה בגדי צניעות והנהגה צנועה, תזכה לכבוד ולהלול אמת, שכלם יהלולה על אצילותה וקדשותה, ושכרה אלה בעולם הזה ובעולם הבא, וזאת "כי חן וכבוד יתן ה'", ולאשר יחפץ - יתנו.

"לענוים יתן חן" - לענוים הצנועים נתן החן האמת.

והטעם שרק חן הנתן לענוים ולצנועים הוא חן אמת והאחר הוא שקרי, מפני שחן שבא מאת ה' לענוים והצנועים הוא חן ואהבה שאוהבים אותם הבריות באהבה שאינה תלויה בדבר, אלא מפני שאיכותם מהללת בעצמה, ואלו חן הבא מחמת חיצוניות, הנו חן התלוי בדבר, ובטל דבר - בטלה אהבה, כיון שאינו על משהו איכותי, פנימי, אלא על חיצוני - להרהיב ולבלבל את העין, והוא דבר נפסד שאין לו קיום כלל.

"איזהו מכבד? - המכבד את הבריות". מכבד אמת זה לא מי שדורש כבוד לעצמו ורוצה בפרסים מעלותיו, להפך - הנותן מרצו וכחו לכבד אחרים זהו מכבד אמת על הבריות. לבושי שחץ וגרוי להשגת כבוד וחו, זהו דרישת כבוד לעצמו באפנים אסורים, ורחוק הוא מכבוד הצנועה שאינה דורשת כבוד עצמה בדברים שאינם רצויים, זוהי שתזכה לכבוד וחו אמת.

וממי לנו יותר ללמד מאשר אסתר המלכה, שלא דרשה שום טפוח ובשמים כשאר כל אותן נשים שהצעו לאחשורוש, ובכל זאת זכתה מכלן בחן האמת? "ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה". אסתר עומדת לה עם כל מתחרות המלכות, כלן במתח מתנגעות בטפוח והכשרת גופן למלכות, ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים, ואלו אסתר נשארת בפנתה ואינה דורשת מאומה, ודוקא היא שחננה בחן מלכותי. מדוע? כי חן וכבוד יתן ה' ולא ההשתדלות, וכן שכן השתדלות שלא על פי התורה, בדרך אסור, שודאי אינה מביאה לחן וכבוד רצוי וחיובי.

יז - "וראה בך ערות דבר ושב מאחריך".

לפני כשלושת אלפים ושלוש מאות שנה לערך, חוה עמנו חויה נפלאה, חסרת תקדים וחסרת עתיד, כי לא תחזר חויה זו לעולם, ולחויה זו עדים מיליוני אנשים, נשים וטף, והם הם שהעבירו חונתם זו מדור לדור.

דור שלם, כאמור, שלא מיליוני אנשים, עבר תקופה של 40 שנה ללא עסקי משא ומתן, ללא יצירת מיני מאכל, ללא יצירת מלבושים, ללא יצירת מנעלים, ההליכה - במקום מדברי, מקום נחש, שרף ועקרב, ארץ יבשה ללא משתה וללא מחיה. ובכל זאת - ללא רעב, ללא צמא, ללא ערום, ללא פגע רע, ללא מחלות, ללא מלחמות, חיי אשר ושלווה, משמעת בדרך כלל למופת, למנהיג אחד שהנהיגם, ללא צרף לשופטים ושוטרים, והכל - לא מתוך כפיה, אלא מתוך רצון ושמחה.

כל התאור הנ"ל שאינו אלא מקצת חונת אותו הדור, לא נמסר לנו בסוד, אלא כתוב שחר על גבי לבן בתורתנו הקדושה (דברים א, לא): "ובמדבר אשר ראית אשר נשאף ה' אלקיך באשר ישא איש את בנו בכל הדרך אשר הלכתם", "ויאכילך את המן", וגו', "שמלתך לא בלתה מעליך, ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה". ענני כבוד היו שפין בכסותן ומגהצין אותם, ואף קטיניהם - כמו שהיו גדלים, כך היו בגדיהם גדלים עמם (רש"י).

כי ענו ה' עליהם יומם, ועמוד אש לילה להאיר להם. ענני הכבוד היו מסוככים עליהם כסכה המשמרת מכל רע, והיה הענן מישר להם הבקעים, ומשמיד והורג כל נחש, שרף ועקרב. וכלשון המדרש: היו מהלכים במדבר כאדם היושב בקתדרא של זהב.

ולא עוד, אלא שחזו בעיניהם את אלקיהם, וגם את זה לא מנע מהם מלראות את כבודו ולשמע את קולו, וכנאמר: "מן השמים השמיעה ה'... ועל הארץ הראה את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש וגו'" (דברים ד, לו). "השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש באשר שמעת אתה ויחיי" (שם, לג). "כי מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים מדבר מתוך האש כמנו ויחיי" (שם ה, כג).

עמנו היה מטמן תוך חממה, שפרשה כנפיה עליהם לבל יכס שרב ושמש, ולבל יפגעם שמש ורוח.

חממה זו היתה שכינתו יתברך אשר ירדה מרום לארץ מדבר ושחמה, כדי להגן על עם ישראל.

מי העז להתקרב לאמה זו בהיותה תחת חסינות השכינה הקדושה; "אז נבהלו אלופי אדום, אילי מואב יאחזמו רעד, נמגו כל ישיבי כנען".

אולם - אחד היה שהצליח לחדר את כל מערכות השמירה ולהרג מישראל רבים וטובים - בלעם הרשע שמו.

שְׁכִיר הִיָּה בְלָעַם עֲבוּר בְּצַע כֶּסֶף. שְׁכָרוּ בָּלֶק לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּהִיּוֹתוֹ
יְדוּעַ לְאִישׁ אֲשֶׁר אֶת יָאֵר - יָאֵר, וּבְנִסּוֹ לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ, וְכִנְיָאָמֶר: "וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבָרְכָהּ", עַל יְדֵי שֵׁ"וַיִּשָּׂם ה' דָּבָר בְּפִי בְלָעַם" וְכִפְּחוּ
לְבָרְךָ בְּעַל כְּרוֹחוֹ.

חָקֵר בְּלָעַם מַה סוּד שְׁמִירְתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַמְּסַלֵּק כָּל חֵרוֹן אֶף מֵהֶם, וְאֵינּוּ
נוֹתֵן לְשׁוּם פְּגַע רַע לְהִתְקַרֵּב אֲצֵלָם - מְצָא וּגְלָה ;

"מַה טּוֹבוֹ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁפָּנוֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל", שְׁאִין פִּתְחִיחוֹ מְכֻנְיָנוֹ אֵלּוֹ
לְאֵלּוֹ. אִם כֵּן, הַצְּנִיעוּת וְהַבּוֹשָׁה אֶחָד מִחִבְּרוֹ, הוּא הַחֲמֵר הַמְּשִׁמֵּר שְׁלָהֶם.

אָמַר בְּלָעַם: אֱלֹהֵיכֶם שֶׁל אֵלּוֹ שׁוֹנֵא זְמַה הוּא. כָּל זְמַן שְׁשִׁמּוּרִים וּגְדוּרִים
הֵם יַעֲוּוֹן הַזְּנוּת, לֹא אוֹכֵל לָהֶם, לֹא אָנִי וְלֹא עֲשֶׂר כְּמוֹנִי.

גְּלָה סוּד זֶה לְבָלֶק, וְאָמַר לוֹ: רְצוֹנְךָ לְאַבֵּד אֲמָה זֹו וְלִסְלַק וּלְהַפְרִיד
הָאֲהָבָה שְׂבִינִם לְבִין אֱלֹהֵיכֶם? - טַמְאִים בְּעוֹוֹן הַזְּנוּת. צוֹ לְעַמְּךָ לְהַפְקִיר
בְּנוֹתֵיכֶם לְהַחְטִיאָם, וּבְזָה תִּסְלַק כָּל הַשְּׁמִירָה מֵהֶם, וּבוֹרְאִים עֲצָמָם
יִשְׁמִידִם, וְלֹא נֶצְטַרְךָ אָנּוּ כָּלֵל לְהַלְחִים בָּהֶם.

וַיַּעַשׂ בָּלֶק כְּדַבְּרֵי בְלָעַם, וְאֶת בֵּיתוֹ שָׁלַח בְּרֹאשׁ כָּלָם. וַיְמַה הָיוּ הַתּוֹצְאוֹת?

וַיִּהְיוּ הַמִּתִּים בְּמַגְפָּה עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה אֲלָף!!!

אֵיפֹה הָאֲהָבָה? אֵיפֹה הַחֲבָה? אֵיפֹה שְׁמִירַת עֲנְנֵי הַכְּבוֹד? אֵיפֹה הַמְּשִׁכּוֹן
וְהַשְּׂכִינָה שְׂבִתוֹכֶם? אֵיפֹה מִשָּׁה רַבְּנוֹ, רוּעָה נְאֻמָּן? הַכֹּל פֶּגַע בְּרַגַע קָטָן. וְלֹא
חֲשֵׁב הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַמֵּר בְּזֹאת, כִּי אֵלּוּלֵי קִנְיָת פִּנְחָס שְׁקִנָּא לֵה',
הִיָּה ה' מְכַלָּה אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל, וְכִנְיָאָמֶר: "וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּקִנְיָתִי".

הַתְּשׁוּבָה לְדָבָר :

"וַיִּרְאֶה בָּדַע עֲרוֹת דָּבָר, וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ!"

הַשְּׂרָאֵת הַשְּׂכִינָה, בְּנִין הַמְּשִׁכּוֹן, הַחֲבָה, הַשְּׁמִירָה - הַכֹּל הַכֹּל מִתְּנָה בְּעַרְבוֹן
שֶׁל שְׁמִירַת גְּדָרֵי הַצְּנִיעוּת וְהַטְּהָרָה. פְּרָצָה בְּגְדָרֵי הַצְּנִיעוּת אֵין כְּמוֹהָ
לְסִלּוֹק הַשְּׁמִירָה - וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ.

וּמַעֲתָה, נִשָּׂא קַל וְחֲמֵר שְׁאִין עָלָיו פְּרָכָא-

דוֹר שְׁנַאָמֶר עָלָיו "זְכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבַת כְּלוּלוֹתֶיךָ, לְכַתֵּב אַחֲרַי
בְּמִדְבָר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה", אוֹתוֹ דוֹר דָּמָה לְאִשֶׁת נְעוּרִים הָאֲהוּבָה בְּיוֹתֵר
עַל בְּעָלָה. אִז הִיָּתָה תְּחִלַּת הַנּוֹצְרוֹת עִם יִשְׂרָאֵל, תְּכִלִּית רְצוֹנוֹ וְתַבְרָךְ
בְּבִרְיָאת עוֹלָמוֹ ;

דֹר שְׁקִיבֵל תּוֹרָה פָּנִים בְּפָנִים, כְּבִיכּוֹל ;

דֹר שְׁמִשְׁכּוֹן כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה בְּתוֹכוֹ, אוֹרִים וְתַמִּים, מְזִבַח, כְּהֵן גְּדוֹל,
וְכָל הַקְּשׁוֹר בְּמַעֲרֶכֶת הַמִּשְׁכָּן ;

דֹר שְׁעַנְנֵי כְבוֹד מִשְׁמָרִים אוֹתוֹ מִכָּל אוֹיֵב וּפָגַע ;

דֹר שֶׁהֶמֶן מֵאֲכָלוֹ, אֲכָל מִן הַשָּׁמַיִם עַד פֶּתַח הַבַּיִת ;

דֹר שֶׁבְּאֵר הַמַּיִם מִתְלַוָּה עִמָּם בְּכָל דֶּרֶכָם ;

דֹר שְׁרוּעָה נֶאֱמָן, רֹאשׁ הַנְּבִיאִים, מִשֶּׁה רַבְּנוּ ע"ה הָיָה בְּתוֹכוֹ, שְׁאִין כְּמוֹהוּ
שְׁמִסֵּר נִפְשׁוֹ עַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, אֲהוּב ה', עֶבֶד ה', נֶאֱמָן ה', שְׁעֵלָה אֶל הַר ה'
אֲרַבְעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֹלֵא אֲכִילָה וְשִׁתְיָה ;

דֹר שְׁעֵבֵר לֹא מְזִמֵּן עֲשָׂרוֹת וְגַם מֵאוֹת נְסִים נֶגֶד הַטְּבַע בִּיציאת מִצְרַיִם
בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה, כְּמִבְּאֵר בְּתוֹרָה וּבַהֲגָדָה ;

דֹר שְׁכֶזָה - עַם כָּל מַעֲלוֹתָיו, עַם כָּל גְּלוֹי הַפָּנִים הַמְּלִוָּה אוֹתָם לֹלֵא שׁוּם
הַסֵּתֵר פָּנִים - לֹא עָמַד לוֹ שׁוּם זְכוּת כְּנֶגֶד עוֹן גְּלוֹי עֲרִיּוֹת הַשְּׁנֵאוֹי בְּיוֹתֵר
עַל ה', וְהָיָה בְּכַח עוֹן זֶה לְהַפֵּר בְּרִית הָאֱהָבָה שֶׁבֵּין הַפָּנִים לְאַבְיָהֶם, וְשׁוּם
אֲהָבָה לֹא כִסְתָה עַל אוֹתוֹ פֶּשַׁע.

עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה דוֹרְנוּ-

דֹר הַמְּנַהֵג בְּהַסֵּתֵר פָּנִים נוֹרָא ;

דֹר הַדּוֹמָה לְכַבְשָׁה בֵּין שִׁבְעִים זְאֵבִים ;

דֹר שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ גְּלוֹת זֶה כְּמָה וְכְמָה שְׁנַיִם רַבִּים וְרָעִים ;

דֹר שֶׁנִּחְרַב בֵּית מִקְדָּשׁוֹ וְנִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה בְּעוֹוֹנוֹ ;

הָרִי שֶׁבּוֹדָאֵי יֵהָא מְנוּעַ מִהָאֲרַת פָּנִים וְגְלוֹי וְשִׁמִּירַת הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שְׁאֲמַר
מֶרֶן ה' חֲפָץ חַיִּים" עַל עוֹן שְׁנֵאת חַנּוּם וְלִשׁוֹן הָרַע : אִם הָיָה בְּכַחַם לְהַחְרִיב
אֶת הַבַּיִת - בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שֶׁיֵּשׁ בְּכַחַם לְמִנֵּעַ שְׁיִבְנָה
הַחְרוּב.

וְעוֹד, אֵיךְ לֹא יַעֲלֶה עָלָיו הַכּוֹרֵת בְּחֵרוֹן אֶף כְּשֶׁבְּתוֹכוֹ עוֹן הַנוֹרָא שֶׁל
פְּרִיצוֹת גְּדָרֵי הַקְּדוּשָׁה, תַּעֲרֶבֶת אֲנָשִׁים וְנָשִׁים - דְּבָרִים הַגּוֹרְמִים לְעוֹנוֹת
הַחֲמוּרִים בְּיוֹתֵר. וּמֵאִידֶךָ, מֵה שֶׁיֵּשֵׁב אֶת הַשְּׁכִינָה לְסוֹכְךָ עָלֵינוּ בְּשִׁמְרָה
מְעֵלָה - הַתְּנָאֵי הַיְחִידִי שֶׁבְּלַעֲדָיו לֹא יוֹעִיל וְלֹא תַצִּיל שׁוּם מְצָוָה וְשׁוּם כַּחַ
שֶׁל תּוֹרָה, וְכָל שְׁכֵן כַּח צָבָא וְנָשֶׁק - שְׁמִירַת הַצְּנִיעוּת בְּלְבוּשׁ וְהַנְּהָגָה כְּדַת
תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה.

ואם כן, לפי זה יתכן ותבוא אשה לאחר מאה ועשרים שנות חייה למעלה, ותתבע על היותה "שתפה" ברצח ובהריגת בחורי ישראל, וכן תאשם כגורמת לאלמנות ויתומים שבין ישראל, או ביתר שאר הגזרות שנחתו על עם ישראל. ועל תמיהתה, מה חלקה לפרעניות אלו, יענוה: בהחלט ידוי במעל הזה - בלבוישך הלא צנוע גרמת לסלוק החסינות מעם ישראל על ידי סלוק השכינה הקדושה. ולעמדתה - אשה הזהירה בלבויש והנהגה צנועה, הרי שלזכותה נזקף כל החסד והרחמים שנשפך לעם ישראל, והיא היא צבא ההגנה לישראל האמתית, היא היא השומרת האמתית על עם ישראל מפל אויביו ומבקשי רעתו.

יח - יש קונה עולמו בשעה אחת

לא רחוקים אנו מהגאלה - ביאת משיח צדקנו. מחכים לנו הימים שהמה תכלית הבריאה, ימים שהמה תכלית ההטבה המיעדים לעם ישראל - התכליתי שבאמות; ימים של שלום ושלום אמתיים ללא חלי וללא מות, כמבאר רבות מפסוקי הנביאים: ודר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירפץ, וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות, ובלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וחרפת עמו יסיר כי ה' דבר; ימים שתרכה בהם הדעת וגלוי הארת פנים, וכנאמר (ירמיה לא, ג): "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה', כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם". הימים שלהם קוינו וצפינו ומהם שאפנו עידוד ותקנה להעביר את אלפים שנות גלותנו, הנה הם עומדים להתממש בקרוב ממש.

נחזיק מעמד בתקופתנו - תקופת חשך ואפלה, תקופת שליטת כחות הטמאה המרשים להתחזק במלא תקפם לקראת סיומם לברר וללבן ככסף צרוף מסיגיו את האמורים להיות נשארים בציון ונותרים בירושלים, אשר זכו לתאר "קדוש", וכנאמר (ישעיה ד, א): "והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו". עמידה בנסיונות התוקפניים המתערמים עלינו בתקופה זו, אינם אלא לזככנו ולהכשירנו כדור המסיים את הגלות ופותח את הגאלה.

תאר "קדוש" אינו נתן - רק לפרושים מעריות, וכמו שפרש רש"י "קדושים תהיו" - הוו פרושים מן העריות. ואם בתאר זה יצטינו הנותרים, הרי שתהא זו רק בזכות שיעמדו בנסיונות המכשירים לתאר זה, והם נסיונות הקדשה המתרבים בימינו, מה שלא היה בדורות קודמים - לא מהם ולא מקצתם.

אל נשתיק ונסתם את זעקת נשמתנו הנחרדת מ"קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעיתי תמתי". קול דודנו - הקדוש ברוך הוא המתדפק על לבנו ומעוררנו להכשיר עצמנו לגאלה שלא נאבד את דעתנו ועולמנו ברגעים האחרונים אחר החזקת מעמד של דורות רבים.

ישנו סיוע רב מן השמים היום דוקא לעמת החשכות הגדולה. נסי התשובה, נסים גלויים הם, כָּלֵל וְכָלֵל לא מובנים על דרך הטבע, וְזֶהוּ מחסדי ה', כי "זֶה לְעַמַּת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹקִים".

כֵּן מִי שֶׁזָּכָה לְשִׁדּוּר קוֹל דוֹדְנוּ לְלִבּוֹ, יַחֲטֹפְנוּ, יִנְצְלוּנוּ, וַיִּפְתַּחְנוּ לְעַלְיָה וְלִתְשׁוּבָה. כִּי אִם יִדְחֵנוּ מִמֶּנּוּ, מִי יוֹדֵעַ אִם יָשׁוּב וַיִּזְכֶּה לְשִׁדּוּר נוֹסֵף וְלִדְפִיקַת קוֹלוֹ שֶׁל הַבּוֹרָא שׁוֹב לְתוֹךְ לִבּוֹ.

נמצאים אנו בדור המרכב ממחנה מול מחנה. מחד, מחנה הקדשה והתשובה, ומחד, מחנה שכנגד אשר אתו הפח והשלטון. אולם רבים אשר אתנו מאשר אתם, כי אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר, וְכֹל אֲשֶׁר בְּשֵׁם ה' יִקְרָא - יִמְלֹט. כֹּל כַּחַם אֵינּוּ אֶלָּא בַּחֲיִינֵת רִכָּב וְסוּס - כַּחַם גְּשָׁמִי וְדַמְיוֹנִי, וְאֵנְחָנוּ בְּשֵׁם ה' - כַּחַם הַקִּדְשָׁה - כַּחַם אֲמַתִּי וְאִיכוֹתִי.

נשמע לעצת בוראנו: הנה נתתי לפניך את החיים ואת המות ואת הטוב ואת הרע - "ויבחרת בחיים". אפסי הוא הצער של ההתגברות על הנסיונות לעמת חיים של ענג וגלוי שכנה לנצח נצחים.

דורנו בנה בשם "דור עקבתא דמשיחא", דור שהמטל עליו לתקן בחינת העקב - סיום הגוף, ובזה מסתיימת תקוון כל הקומה שהתחילו בה אדם הראשון, אבות העולם, יתר שבעת הרועים, הנביאים, התנאים, האמוראים, הראשונים, והאחרונים במשך הדורות כולם. כל דור מלא את תפקידו המטל עליו לצרף השלמת הקומה השלמה, והחלו מראש הקומה ולמטה, עד דורנו הנצרך לתקן את הבחינה הנמוכה ביותר - עקבים של הקומה.

עקב, תפקידו להלך על רפש וטיט ובמקומות המאוסים ולשרת את כל הקומה שעליו. תפקידנו כמתקני בחינת ה"עקב", לעמד איתנים על אף הרפש והטיט הסובב אותנו, על אף המקומות המאוסים שמסביבנו ומתחתינו, להלך על גביהם ובתוכם, ולצאת בשלום.

לשם כך נתערמו בדורנו נסיונות שלא היו מעולם - המחנה שכנגד הקדשה מול מחנה הקדשה. דברים הפשוטים שביהדות, כשבת, טהרה, צניעות, כשרות, עריות, שהיו בעבר נחלת רב ככל עם ישראל, איש ואשה - ובצותא חדא היו מקימים במסירות ובאהבה - היום דרוש כדי לקיים המון מסירות נפש, התמודדות בחברה, משפחה, עבודה, וזהו תקווננו - הדור האחרון - דור עקבתא דמשיחא - לקיים אף את הדברים הפשוטים מתוך מסירות נפש וקשיים מכל עבר ופנה, כדגמת העקב הממלא תפקידו דוקא מתוך הליכה על הקרקע ומתוך שפלות, ובכך אנו זוכים להשלים את הקומה שאמנם התחילו בה הענקים שבדורות עברו, אולם אין לה שלמות מבלי סיומנו אנו את הקומה, כשם שאין ערך לגוף על כל כבודו וחשיבותו מבלי רגלים ועקבים.

ובכך יגדל מעלתנו לעתיד לא פחות מענקי הרוח שהיו לנו בכל הדורות, ונהיה חטיבה ומקשה אחת בהשלמת הקומה על ידינו.

ודומה דורנו לעומת דורות הקודמים למדליק נרון קטן אולם בלילה ובחשיכה לעומת דורות קודמים שמצוותיהם היו אומנם כאור האבוקה - אולם כאור אבוקה הדולקת ביום...

ולכך, היום, בימינו, גם דברים קטנים חשובים מאד לאין ערוך, ומה שלא היה נחשב בדורות הקודמים למעלה, אלא היה פשוט - בדורנו נחשב זאת למעלה מפאת רבוי הנסיונות, כך שהזדמנות זו נזדמנה לדורנו להיות זוכה במעט כבהרבה של אז.

וזהו- "יש קונה עולמו בשעה אחת".

בשעה זו שזכית בה לדפיקות דודך שבשמים והתעוררת, תני בלבך להשתנות. אל תרדימי את הערנות שזכית לה. תמיד אפשר לפתח דף חדש, אבל בתנאי שיהיה ללא דחיות. "אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמה לא תפנה". ואז, הנה הכשרת עצמך לכל העתיד הנצחי עם כל אשרו להיות זוכה בו לעולמי עד.

יט - מראות הצובאות!

מובא במדרש, ששאל מין אחד את אחד מחכמי התלמוד :

כיצד הנכם אומרים שעם ישראל במצרים שמר אמונים למורשתו ולמולדתו ולא התבוללו ונטמעו מלהתערב בגויים, והלא אם מצרים הצליחו להשתלט על הגברים שליטה גמורה ולהעבידם בפרך שנים רבות, אם כן, על אחת כמה וכמה שהצליחו להשתלט על נשותיהם ולטמאם, ואם כן, כיצד תתפאר שהנכם עם שמור וגדור מתערבת גויים ולאמים?

ענה לו אותו חכם :

תפח רוחך על הרהורך והסתפקותך בטהרת עם הקדש, והלא התורה מעידה עליהם: החנכי הפלאי - ה' בתחלה ויו"ד בסוף, ה-ה מעיד על כל משפחה ומשפחה שהשכינה שורה בתוכם, לפי שלא נטמאו כלל.

ובאמת, כיצד החזיקו נשות ישראל מעמד, והלא ההשערה של אותו מין מסתברת בהחלט והתמיהה עומדת על מקומה?

על כך עונה המדרש :

נשות ישראל במצרים ידעו שהנן בסכנה עצומה ונתונות הפקר לשטופי זמה הנוראים ביותר, שהמה מצרים, ערות הארץ, השטופים בזמה ביותר. מה עשו?

כשהיו צריכות לצאת לסדר סדוריהם ברחובה של עיר, היו מפיחות את עצמן בפחם ומשחירות ומכתימות את פניהם וידיהם בשחר של פחם, ולבושות היו בבגדים מטנפים ומפיחים הדוחים עין כל רואה, וכשהיה מצרי רואה אותן, היה אומר בלבו, כמה מאוסות נשות ישראל אלו, כמה געליות אלו, ואינו רוצה אף להביט בהן. וכך העבירו את שנות גלות ישראל במצרים שמורות וגדורות מכל מכשול ועוון.

וכשהיו בעליהן באים בערב הביתה, היו מתרחצות וסכות את עצמן בלי ויבנקיות, ומתראות לבעליהן במראות שהיו להן, וזכו ל'ויפרו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותן', והכל בקדשה ובנקיות.

וכשבא משה רבנו לעשות משכן ונצטוו לעשות את הכיור ואת פנו, צוהו השם יתברך לשם שם מראות הצובאות, ולקחת מנשות ישראל את המראות שיש להן ולהציבם סביב הכיור (ומביא גם רש"י במקום מדרש זה).

ואיתא במדרש, ששאל משה רבנו את השם יתברך: רבונו של עולם, מה למראות הללו, שהמה צרף נשים וצרף עברה, לבית המקדש?

שואל משה רבנו, איפה ראינו ששמים מראות במקום קדוש, וכי ראינו בית כנסת או בית מדרש שיש בו מראות? מראות מניחים באמבטיה, במספרה, ולא בבית כנסת, ועוד במשכן ה'!?

ענה לו הקדוש ברוך הוא:

משה, חביבים עלי אותן מראות, לפי שהיו מסתכלות בהן נשות ישראל לצרף בעליהן ומפתים את בעליהן במראות הללו לקיים זרע רב בישראל, וכוננתו היתה לשם שמים בלבד, לכן קדושות הן בעיני, הצב אותם במשפני כי נחת רוח יש לי מהן והמה לזכות לבני ישראל. עד כאן תכן דברי המדרש.

בנות ישראל! אין בית בישראל שאין בו מראה או כמה מראות.

לדאבוננו, ישנן נשים עומדות שעות על שעות לפני הראי, וישנן פאלה שבכל הזדמנות שמזדמן להן ראי, ישר רצות לקראתו, על אף שהביטו על עצמן בראי רק לפני כמה רגעים, וכאלו ולא ראתה את עצמה כבר כמה ימים, ומתיצבת לפני אותו ראי ברצינות וברכוז ועוסקת בטפוח פניה ולבושה, וכל זה לאיזה צרף?

היא צריכה לצאת לעבודה! ובכן, כיצד תראה לעיני העובדים, הפקידים, הקונים והקלינטים?! כיצד תראה בעיני הבוס שלה "נותן לחמה

ומימיה!! כיצד תראה בטיילה ברחובה של עיר הומיה מגברים המעיפים
מבט עליה?! לצרף זה מסתכלת היא קדם במראה זמן רב כדי שהכל יהא
טיפ טופ!

אוי ואבוי!

נשות ישראל פָּערו עֶצְמוֹן לְפָנֵי צֵאתוֹן לְרָחוֹב, וּבַמְרָאָה הִסְתַּכְּלוּ בְּבֵית בְּעָרֵב
בְּצַנְעָה בְּבוֹא בְּעַלְיָהוֹן הַבֵּיתָה.

ואלו את- בבית מפִּיחַת וּלְבוּשָׁה בְּמָה שֵׁישׁ, וּבְרָחוֹב - מְטַפַּחַת, מְצִיֶּרֶת
וּמְכִיֶּרֶת בְּכָל מִינֵי אִפּוּרִים וּבְגָדֵי צְבָעוֹנִים, וְהַכֹּל לְאַחַר שֶׁבַע בְּדִיקוֹת
וְחִקִּירוֹת בִּ"מְרָאָה הַקְּדוּשָׁה" הַמֵּיַעֲדֵת לְפוּקָה וּלְמַכְשׁוֹל.

מראות נשות ישראל בְּמִצְרַיִם הָיוּ לְיִשְׂרָאֵל לְזָכוֹת וּלְסַגּוּרָה עַד כְּדֵי
שְׂרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשִּׁימוֹן בְּמִשְׁכָּנוֹ הַקְּדוּשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ לְזָכוֹתוֹן שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּכָל יַעַת שֵׁיִסְתַּכֵּל בְּהוֹן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִזְכֹּר זְכוּתָם שֶׁל עַם
יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים.

ואלו מה יַעֲשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּמְרָאוֹת שֵׁישׁ לָנוּ הַיּוֹם בְּבִתְיָנוּ?! הֲלֹא
הִמָּה קְטַגּוּרָה נוֹרָאָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, חֵס וְשָׁלוֹם.

וּמוֹבָא בְּגִמְרָא : כְּשֶׁנִּפְטָר אָדָם, קוֹרוֹת בֵּיתוֹ מְעִידִים בּוֹ עַל עוֹוֹנוֹתָיו וְעַל
כְּוֹנוֹתָיו הָרְעוֹת. מִי אֵלּוֹ קוֹרוֹת בֵּיתוֹ? אֵלּוֹ הַמְרָאוֹת שֶׁבְּקִירוֹת בֵּיתוֹ. הִמָּה
הַמְעִידוֹת כְּמָה שְׁעוֹת הִסְתַּכְּלָת בָּהוֹן, וּמָה הִיָּתָה כְּוֹנֵתָהּ בְּהַתִּיפוֹתָהּ לְפָנֵי
אוֹתוֹן מְרָאוֹת וְהִמָּה יַעֲיֵדוּ עַל כֶּךָ עַלְיָהּ לְיוֹם הַדִּין אִם כְּוֹנֵתָהּ הִיָּתָה לְשֵׁם
שְׁמִים אוֹ כִּיצַד וְאִיךָ לְהִיּוֹת מוֹשְׁכַת יוֹתֵר וּמְגַרָה יוֹתֵר.

וְאִכּוֹ, עַל כָּלֵי הַמְרָאוֹת אֲפֹשֶׁר לְהַלִּיץ אֶת הַפְּסוּק : "כִּי יִשְׂרִים דְּרָכֵי הִ'
צְדִיקִים יִלְכוּ בָּם". אֵלּוֹ נְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם שֶׁהַמְרָאוֹת הֵבִיאוּם
לְקַדְשָׁה. "וּפּוֹשְׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם" - אֵלּוֹ הוֹן שֶׁהַמְרָאוֹת הֵבִיאוּם לְחֻטָּא
וְלַעֲבָרָה.

הַמְרָאוֹת נִבְרָאוּ לְנָשִׁים, וַיֵּשׁ בְּהִלְכָהּ, שֶׁגָּבַר שֶׁמְסִתַּכֵּל בְּרָאִי שֶׁלֹּא לְצַרְף יֵשׁ
בּוֹ מְשׁוּם "לֹא יִלְבַּשׁ גָּבֵר שִׁמְלַת אִשָּׁה".

אֲמַנָּם מְרָאוֹת אֵלּוֹ שֶׁנִּבְרָאוּ לְצַרְף הַנָּשִׁים יְכוֹלוֹת לְשַׁמֵּשׁ קְטַגּוּרָה עֲבוּרוֹן,
וּמֵאִידֶךָ - סַגּוּרָה עֲבוּרוֹן, וְאַחַר כְּוֹנֵת הַלֵּב הוֹלְכִים הַדְּבָרִים.

נִזְכָּה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ לְבֵית הַמְקַדָּשׁ שֵׁיבְנָה, וְכִמוֹ שֶׁגִּאֲלַת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
הִיָּתָה בְּזָכוֹת נָשִׁים צְדִיקָנוֹת, וְעַד כְּדֵי כֶּךָ שֶׁאֶת מְרָאוֹתֵיהוֹן הִצִּיבוּ בְּמִשְׁכַּן
ה' - מִי יוֹדֵעַ? אֲפֹשֶׁר שֶׁבְּגִאֲלָה הַעֲתִידָה שְׁתִּהְיֶה בְּזָכוֹת אוֹתוֹן אֵלּוֹ הַנוֹתָרוֹת
נְאֻמָּנוֹת לה', נְאֻמָּנוֹת לְתוֹרָה, נְאֻמָּנוֹת לְאִמּוֹתֵינוּ הַקְּדוּשׁוֹת וְאִינָן מְשֻׁנוֹת
מִדְּרָכוֹן מְאוּמָה, מִי יוֹדֵעַ? אוֹיֵל גַּם אֶת מְרָאוֹתֵיהוֹן יְצִיבוּ יָד וְשֵׁם בְּחוֹמוֹת

כ - בזכות מסירות נפש / ספור

ספר הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל (הובא בספר "שאל אביך ויגדך"): רבי חיים מצאנז הגיע פעם לעיירה אחת ועשה בה את דרכו ברגל, והנה הוא נעצר ליד אחד הבתים והכריז: ריח גן עדן נודף מכאן! חזב אני להפנס לבית הזה!

היתה זו דירתו של ר' פסח, שהיה גבאי צדקה של העיירה. דפקו בדלת ור' פסח פתח מיד. רבי חיים נכנס לדירה, התחיל להסתובב בתוכה, הריח בכל פנה ופנה עד שהגיע ליד ארון אחד. נעצר וקרא: מהארון הזה אני מרגיש את ריח גן עדן שעלה באפי!...

רבי חיים בקש מיד לפתח את הארון, ובעל הבית הנבוך עומד תוהה ומשתאה. אבל הלא מדבר ברבי חיים מצאנז, ממילא לא סרב ועשה כמצוה. פתח את הארון והתחיל לרוקן אותו מכל מה שהיה בתוכו; בגדים שבלו, סמרטוטים וכיוצא בזה, עד שלפתע נפלו בגדים של כמר, ורבי חיים שוב מכריז: הנה, הנה, ממלבוש זה עולה ריח גן עדן! אגא, ספר לי מיד מה כאן הענין, הכיצד נודף מזה ריח גן עדן?

ר' פסח היה מעט בהול, כי חשש שמא מתכונן רבי חיים לנזף בו על שהוא מחזיק בביתו בגד של כמר, אלא שלא יכל לסרב, ופתח את ספורו:

אני - אמר ר' פסח - הנני גבאי צדקה בעיירה, ויש לי את התכנית הקבועה שלי, שכשאני מסובב את העיירה, עובר אני מאיש לאיש ואוסף את הכסף הדרוש לצרכי הצדקה. פעם אחת קרה שיצאתי לי כדרכי למען ענייני הצדקה שלי, וכאשר השלמתי את המלאכה וחזרתי לביתי, אני מוצא מישהו יושב וממתין לי, וכשרק נכנסתי הביתה, הוא ממש זעק לעמתי:

ר' פסח, אני בצרה גדולה! החובות מעיקים, הנושים עומדים עלי, ואני מכרח להשיג עתה סכום כסף כן וכך שאם לא כן אני אבוד!...

עניתי ואמרתי לו "יקירי, אני שומע, אני מבין שאתה צריך, אבל מה אעשה לך? למה באת כל כך מאחר? הלא רק עכשו סובבתי את כל העיירה, בקרתי אצל האנשים, לאן אלך עוד פעם? אחפש אנשים חדשים? אני אפלו לא יודע אצל מי...

התייפח היהודי בבכי מר ונוגע ללב: אויזה לי, איזה מזל יש לי, איזה מזל!... הרהרתי לעצמי: היהודי בוכה כל כך על מזלו המר, מה יכול כבר לקרות? אלך פעם שניה, אם אצליח - מהטוב, ואם לא אצליח - לפחות אעשה מה שביכולתי...

ואמנם, הלכתי פעם שניה, בקרתי שוב אצל האנשים ואמרתי לכל אחד: אתה צודק, הייתי כבר אצלך קודם לכן, אבל מה אעשה ובביתי יושב יהודי ובוכה בדמעות שליש על צרתו, מה לעשות לו? שילך בעצמו ויבכה אצלך? כן, אפוא, הצלחתי לאסוף סכום כסף. כל אחד נתן. היו שאמנם נאנחו, אבל נתנו. ואז חזרתי לביתי, וכאשר נתתי לאיש את הכסף, הוא חיבק ונשק אותי. לא היה קץ לאשרו ויצא מביתי שמח וטוב לב.

אבל לא עברו אלא עשר דקות או רבע שנה, ואני שומע שוב דפיקות בדלת. עוד יהודי נזקק בא זועק הצילו, המצב אצלי נורא ואים, פקוח נפש ממש!...

מיד עניתי לו: מכבדי יקירי, עתה כלו כל הקצין.. מה אתה רוצה, שאלך פעם שלישית באותו ערב, הלא יסלקו אותי מהבתים! אלא שכל טענותי ונמוקי לא הועילו מאומה. האיש ישב ויבכה, נאנח ונגח, ולפי נשבר בתוכי ונקרא לגזרים, ואינני יודע לשית עצה בנפשי, והוא עוד מוסיף וקורא לעמתי: אם לא תציל אותי - דע לך שאני מחסל לגמרי ואין לי עוד תקומה!...

אני חוזר וחושב ומיגע את מחי - אבל לא מוצא שום דרך, ואני אומר לו: הלא אתה בעצמך רואה שאין בידי להושיע לך עכשו. תגיד בעצמך, אפשר לבוא לאנשים שלש פעמים באותו לילה? אינך מבין שיזרקו אותי מכל בית? והוא עומד בשלו, יודע רק דבר אחד: אני זקוק להצלה דחופה, אחרת אני אבוד לגמרי!...

כך נמשך הדו-שיח בינינו, עד שלפתע עלה במחי רעיון מוזר: ליד ביתי הייתה מסבאה, בה התלקטו מדי לילה בחורים פוחזים וריקים, שתו לשכרה ובלו זמנם בכל מיני משחקים, אלך לשם ואנסה את מזלי, אולי אצליח פעם להוציא מהם כסף לצרכי צדקה. יהיה מה שיהיה, החלטתי בסוף, אולי ילעגו לי, אולי ישחקו עלי, אבל אני צריך לנסות, אפלו אגער בהם על שהם מכלים את זמנם וממונם לריק ולהבל ובו בזמן יש יהודי הנאנק בצרותיו ויסוריו...

אזרתי עז ואמץ, ומיד קמתי ובצעתי את אשר חשבתי. נכנסתי למסבאה, ואת פני קדמו קריאות צוהלות ומחיאות כפים: שלום עליכם, הוא כבר שוב פה!... מה יש, שוב צדקה? עוד פעם כסף?...

אמנם כן, כבר הייתי במקום כשהלכתי לשני סיבובי הקודמים, אלא שאז רק בקשתי צדקה מבעל המסבאה - והפעם אני בא אליהם, וכשהם היו צועקים לעמתי - החורתי והרגשתי חלשה, ותוף כדי זה פנה אחד מהם, בחור עליו וצוהל, בנו של גביר, אבל פרחח לא קטן, ואמר לי:

שמע, ר' פסח, אני מוכן לעשות אתך עסק, אתה הלא רוצה כסף - הרי זה דבר ברור. היה אצלנו כמר והוא השאיר לנו את מלבוש הכמורה שלו,

אני אלך ואביא את הלבוש, ואתה תלבש אותו, ואנחנו נעבר אתך בכל חוצות העיר. אתה תהיה לבוש בבגד - ואנחנו נסתובב ונתופף בפחים, ואם תעשה זאת - אתן לך את כל הסכום הדרוש לך!...

-כן, אומר אני אליו, אני זקוק לשלשה רובלים שלמים!...

והבחור עונה: בסדר, שלשה רובלים שלמים אתן לך!...

עמדתי וחשבתי לעצמי: מה לעשות? איזה רעיון מטורף ושגעוני? פסח, גבאי הצדקה של העיר יעבר בכל חוצות העיר לבוש בגדי כמר, וכל הפוחזים והריקים הולכים אחריו בתהלוכה, מוחאים פנים ומתופפים - מה יגידו עלי? יגידו שדעתי נטרפה, שהשתגעתי!...

אבל מיד אני חוזר והופך בדעתי: אבל מנין אקח שלשה רובלים? איך אצליח לאסוף סכום כה גדול? והלא אני רואה כבר איך מקדמים את פני כאן כשאני רוצה לעשות עוד מגבית - כיצד יקבלו אותי בכל מקום אחר? והלא גם רחמנות על היהודי המסכן והאמלל היושב בביתי ומחכה ומצפה לעזרה. מה הרעש? מה כבר יקרה? יהיו לי קצת בזיונות, האם אינם כדאיים בשביל הצלת יהודי?

אמרתי לבחורים: מקבל עלי! יצא הבחור לביתו והביא את הלבוש, וכשחזר - הלכתי והתעטפתי בו. כלם מתפקעים מצחוק, מכינים פחים ומקלות, ואנחנו יוצאים לרחובות. הבחורים נותנים קולם בזמר, מכל הגזזטראות יוצאים אנשים ומתבוננים במחזה המטרף הזה, כלם צוחקים ותמהים גם יחד: מה קרה כאן? הן לא פורים היום, איך זה שגבאי הצדקה עושה כדבר הזה? הוא בודאי השתגע. וכך עברנו את העיר כלה, וברגע שסימנו, הוא הניח על השלחן את שלשת הרובלים, באמרו: הבטחתי - ואני מקים, ובנוסף לכך - הא לך גם את בגד הכמורה הזה במתנה!...

כאשר פשטתי מעלי את הבגד הזה ולקחתי לדי, הרהרתי בנפשי: הודות לבגד הזה זכיתי והחייתי יהודי, ישאר זה, אפוא, אצלי ואחזיק אותו למשמרת!...

כששמע רבי חיים מצאנז את הספור, זלגו עיניו דמעות, ואמר: כן, כן! עשית דבר נכון! תקח את הבגד הזה כתכריכים עבורך לאחר אריכות ימים ושנים שלך! אינך זקוק לתכריכים אחרים! שום מלאך תבלה לא יוכל לגשת אליך! כך תצוה לבני ביתך, שלאחר מותך יקברו אותך בתכריכים אלה!

וכך הוה. וכעבר שנים רבות ספרו, כי הממשלה הפולנית החליטה לסלל כביש במקום שבו עמד בית הקברות שבתוכו נקבר אותו גבאי צדקה, ובשל כך נאלצו לפנות את הקברים ולהעביר את עצמות המתים למקום אחר. והנה, כאשר הגיעו לקברו - מצאו אותו שלם, למעט רגל אחת

שְׁהִיְתָה רַקוּבָה, מִפְּנֵי שְׁמִבְגְּדֵי הַכֶּמֶר הִיָּה חֶסֶר מְכַנֵּס אֶחָד שֶׁלֹּא כִּסָּה אֶת הַרְגֵל, וְזוֹ נִרְקָבָה, אֲבָל כָּל שְׂאֵר גּוּפוֹ נִשְׂאָר בְּשִׁלְמוֹת גְּמוּרָה!...

מַעֲשֵׂה אֲמִתִּי זֶה מְלַמְּדֵנוּ מַה כֹּחַה שֶׁל מְסִירוֹת נֶפֶשׁ.

יְהוּדֵי זֶה הִלְבִּישׁ עַל עֲצָמוֹ בְּגָד שֶׁלֹּא לְפִי כְבוֹדוֹ בְּמְסִירוֹת נֶפֶשׁ, וְכִסָּה אֶת בְּשָׂרוֹ בּוֹ לְשַׁעָה אוֹ לְשַׁעֲתַיִם בְּלִבָּד וְעָמַד בְּנִסְיוֹן שֶׁל בְּזִיוֹן זְמַן קֶצֶר בְּיֹתֵר, וְזָכָה שְׂיֵהָא גּוּפוֹ נִשְׁמָר מִהַמְזִיקִים לְאַחַר מוֹתוֹ, מַה שֶׁלֹּא כָּל אֶחָד זֹכָה, מְלַבֵּד צְדִיקִים גְּמוּרִים שְׂזֹכִים שְׁגוּפָם יִשְׂאָר שְׁלֵם וְלֹא יִזַּק בְּרַמָּה וְתוֹלְעָה שְׁקֻשָּׁה הִיא לְמַת כְּמַחֵט בַּבֶּשֶׂר הַחַי, וְהוּא צֶעַר גָּדוֹל לְנֶפֶשׁ כְּמוֹבָא בְּחַז"ל.

אִם כֵּן, הִבָּה תִּתְבּוֹנֵן הַבַּת הַיְהוּדִית!

הַתְּרַגְּלָתָ לְלְבוּשׁ מְסִיָּם הַנוֹגֵד אֶת גְּדָרֵי הַצְּנִיעוּת. בְּלְבוּשׁ זֶה הֵנָּה מְהַלְכָת בְּעִבּוּדָה, בְּרַחוּב, בְּשִׁמְחוֹת הַמְשֻׁפָּחָה, קִבְּלָתָ הַתְּעוֹרְרוֹת לְשָׁנוֹת בְּגְדֵיךְ לְבָגְדִים וְכִסּוּי רֹאשׁ הַתּוֹאֲמִים אֶת גְּדָרֵי הַצְּנִיעוּת בְּהִלְכָה - הֲלֹא זֹהִי הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁנִשְׁמַתְךָ הַטְּהוֹרָה תּוֹבַעַת אוֹתָהּ מִמֶּךָ. אֲמַנְסָ קֻשָּׁה לְךָ, וְקֻשָּׁה לְךָ מֵאֵד הַדָּבָר, פְּתֹאֵם מַעֲתָה לְבוֹא לְעִבּוּדָה בְּכִסּוּי רֹאשׁ בְּמִקּוֹם גְּלוּי רֹאשׁ אוֹ פֶּאֶה נְכָרִית, לְהַפְסִיק מִהַלְבוּשִׁים הַצָּרִים וּלְשָׁנוֹתָם לְרַחֲבִים יוֹתֵר, לְשָׁנוֹת אֶת סוּג הַגְּרָבִים שֶׁהָיוּ לְךָ עַד עַתָּה לְגִרְבִּים עֲבוֹת יוֹתֵר הַמְחֻיָּבִים לְהִלְכָה [כַּיְדוּעַ שֶׁכָּל הַפּוֹסְקִים אֲסֵרוּ גְרָבִים פְּחוֹת מִ- 40 דִּינָר].

דְּרוּשָׁה לְכַךְ מְסִירוֹת נֶפֶשׁ לְכִסּוֹת אֶת גּוּפְךָ בְּלְבוּשׁ שְׂאִינוֹ תּוֹאֵם אֶת הַרְגֵל הַקּוֹדֵם, לֹא לְשַׁעָה אוֹ לְשַׁעֲתַיִם בְּלִבָּד - אֲלֵא בְּקִבְעָה. לְמַה יִּגְרַע חִלְקְךָ מֵאוֹתוֹ רַבִּי פֶּסַח, גִּבְאֵי הַצְּדָקָה, לְהִיּוֹת גּוּפְךָ נִשְׁמָר מִכָּל הַמְזִיקִים לְאַחַר פְּטִירְתְּךָ וְלְהִיּוֹת נִשְׁמַתְךָ צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁגָדוֹל הַמְצִנָּה וְעוֹשָׂה מִמִּי שְׂאִינוֹ מְצִנָּה וְעוֹשָׂה. אוֹתוֹ ר' פֶּסַח לֹא הִיָּה מְצִנָּה לְעִשׂוֹת מַעֲשָׂהוּ, וְאַתָּה הֵנָּה הֲלֹא מְצִנָּה לְלִבְשׁ בְּגָדִים צְנוּעִים, וְדַאי אִם כֵּן יֵהָא שְׁכָרְךָ גָּדוֹל יוֹתֵר, וּבִפְרָט שְׁהַנְּסִיוֹן בְּדוּרְנוֹ הוּא קֻשָּׁה - לְעָמַד נֶגֶד זָרִם הַחֲבֵרָה וְהַשְּׂכֵנוֹת, וְאִין נִסְיוֹנֵנוּ פְּחוֹת מִנְּסִיוֹנוֹ שֶׁל ר' פֶּסַח.

וּבִגְמָרָא אֵיתָא: "רַוְקָ בְּכַרְךָ וְאִינוֹ חוּטָא, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בּוֹ בְּכָל יוֹם".

"רַוְקָ" - פְּנוּי שְׂאִינוֹ נְשׁוּי - "הַדָּר בְּכַרְךָ", עִיר הוֹמְיָה מֵאֲנָשִׁים, "וְאִינוֹ חוּטָא" - שׁוֹמֵר עֲצָמוֹ וְעֵינָיו מִחֻטָּא - "הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בּוֹ בְּכָל יוֹם".

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרָא לְפִמְלִיאָ שְׁלוֹ בְּכָל יוֹם וְאוֹמֵר לָהֶם, רְאוּ אֵיזָה גְבוּר יֵשׁ לִי בְּעוֹלָמִי, פְּלוּנִי בֶן פְּלוּנִי, הַדָּר בְּתוֹךְ נִסְיוֹנוֹת וְשׁוֹמֵר עֲצָמוֹ מִחֻטָּא.

נתבונן,

כיצד כבר יכל להראות כָּרָךְ שֶׁל פֶּעַם, מִסְתַּמָּא כְּמוֹ הָעֲרָבִיּוֹת הַיּוֹם בְּעִיר
הַעֲתִיקָה אוֹ בְּחֶבְרוֹן, נָשִׁים מְכֻסּוֹת כָּל גּוּפָן בְּמַלְבוּשִׁים רְחִבִים, רְעוּלוֹת
פָּנִים, שֶׁהָרִי בְּזַמְנוֹ וְדָאִי לֹא הָיָה אֶת בְּגָדֵי הַגְּרוּי וְהַפְתּוּי שֶׁיֵּשׁ בְּיַמֵּינוּ הַיּוֹם,
לֹא אֶצֶל בְּנֵי בְרִית וְגַם לֹא אֶצֶל שְׂאִינָן בְּנֵי בְרִית, וּבּוֹדָאִי הַפְּרוּצוֹת שֶׁל פֶּעַם
הָיוּ צְנוּעוֹת מִמָּשׁ לְפִי דוֹרְנוּ, וּבְכָל זֹאת זֹכָה הַרְוֶק לְכַזָּה כְּבוֹד וּמַעֲלָה.

היום!

רוֹק הַדָּר בְּכָרָךְ שֶׁל הַיּוֹם, אֲפֹשֶׁר מְשִׁתַּבַּח בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא רַק בְּכָל
יוֹם, אֲלֵא בְּכָל שְׁעָה וְשְׁעָה וּבְכָל רִגַע וְרִגַע, כִּי הַיּוֹם אֵין "פֶּסַע" בְּלֹא "פֶּשַׁע"
לְמִי שֶׁנִּכְשֵׁל, וּמִי שֶׁשׁוֹמֵר עֲצָמוֹ בְּכָל פֶּסַע, עוֹמֵד הוּא בְּנִסְיוֹן עֲרִיוֹת שֶׁהוּא
הַנִּסְיוֹן הַקָּשֶׁה בְּיֹתֵר. אִם כֵּן, כְּפִי גֹדֵל הַנִּסְיוֹן כֵּן גֹּדֵל הַמַּעֲלָה.

וּבְכוֹ, אֲמַת, אֲפֹשֶׁר לְהַבִּין שְׁנִסְיוֹנְךָ קָשָׁה לְשָׁנוֹת וּלְהַשְׁתַּנּוֹת בְּאַפְנֵי הַלְבוּשׁ
וְהַהֲנָהָה, הַפּוֹלָלִים סִימְפֻטִּיּוֹת בְּדַבּוּר מוֹשֵׁךְ, חִיּוּךְ מְכַשִּׁיל וּתְנוּעוֹת חוֹן,
שֶׁרַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ מַה כּוֹנֵנְךָ בָּהֶן, אוֹלָם כְּמָה צָרִיךְ שֶׁיִּקְטֹן
נִסְיוֹנְךָ בְּהַבְטָה בְּרוּרָה לְמָה מְבִיאֹת הַנְּהַגוֹת אֱלוֹ, לְכַמָּה הָרַס וְחָרְבָן הֵן
גּוֹרְמוֹת לְאֲבֵד נְשָׁמוֹת יְקָרוֹת שֶׁל בַּחוּרֵי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְאֲבֵד מֵהֶם אֶת כָּל
הַקְּדוֹשׁ וְלְהַחֲטִיאֵם וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה דוֹר הַמְּבוּל כְּתוּצָאָה מְאָרֶס שֶׁל נַחֲשׁ
שֶׁהֵנֵךְ מְכַנִּיסָה בָּהֶם, וְכָל תּוּצָאוֹת אַחֲרֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָאֲסוּרִים וְהַמְּגִנִּים
נִזְקָפִים לְ"זְכוּתְךָ" הַמְּלֵאָה.

וּבְכוֹ, בְּאַחַת כְּמוֹךְ, הַמוֹקִירָה אֶת בּוֹרְאָךְ וּמַחְלִיטָה לְכַבֵּד אוֹתוֹ עַל חֲשָׁבוֹן
כְּבוֹדְךָ וּמַעֲמֶדְךָ בְּחֶבְרָה בְּשִׁכּוּנָה וּבְמִשְׁפָּחָה, לֹא יִשְׁתַּבַּח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּכָל יוֹם! לֹא יִתְפָּאֵר בְּךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם עַל גְּבוּרַתְךָ וְאַצִּילוֹת
נִפְשֶׁךָ וַיֹּאמֶר רְאוּ אֵיזָה בֵּת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לִי בְּעוֹלָמִי! קָמָה בְּיוֹם אֶחָד,
הַפְּשִׁיטָה גְּעוּלִיָּה מַעֲלִיָּה, הַפְּשִׁיטָה הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהַכְּעִיסוֹ אוֹתִי וְהַעֲלוּ
חֶרוֹן אֶף לְעוֹלָם, מָוֶת וְחָרְבָן לְבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל, וְהַלְבִּישָׁה עֲצָמָה מַחֲלָצוֹת,
בְּגָדֵי פָּאֵר הַמְּפִיצִים אוֹר קִדְשָׁה וְרוּחָה לָהּ וְלְעוֹלָם כָּלוֹ.

וְכִי יִמְנַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַהֲבֵטִיחְךָ שֶׁיִּשְׁמַר גּוּפְךָ בְּבְרִיאוֹת בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וּבְשִׁלְמוֹתוֹ לְאַחַר הַפְּטִירָה מִרְמָה וְתוֹלְעָה, וְתַהֲיִי לְדוֹרוֹת מְפָאֶרֶת
וּמְשִׁבַּחַת בְּגְבוּרַתְךָ וּבְאַצִּילוֹתְךָ.

כא - רחל מבכה על בניה

בְּמַדְרָשׁ בְּמַסְכַּת פְּלָה ג' מְבַאֵר בְּאַרְיֵכוֹת אֶת וַתוֹרָה שֶׁל רַחֵל בְּמַסִּירוֹת נִפְשׁ
לְאַחֲוֹתָהּ לָאָה, וְהַכִּיצַד לְעֵתִיד הִיא - וְרַק הִיא - שֶׁתִּנְצַח אֶת מַדַּת הַדִּין.
רְאֵה שָׁם בְּאַרְיֵכוֹת.

עולה לנו מדברי המדרש, שאכן רחל היא שזכתה לתשובה והבטחה מאת הקדוש ברוך הוא. אברהם אבינו עליו השלום, תבע עלבון וצערן של ישראל ולא קבל תשובה והבטחה, יצחק כמו כן תבע עלבון וצערן של ישראל ולא נענה, וכן יעקב אבינו, עליו השלום, ואפלו משה רבנו רעיא מהימנא של ישראל תבע עלבון וצערן ולא נענה. וכשראתה זאת רחל, לא התיאשה בחשבה: אם לאבות העולם אין הקדוש ברוך הוא עונה - לי כן יענה?! אלא "מיד קפצה רחל" וטענה את טענותיה, וזכתה לתשובה ולהבטחה: ושב מארץ אויב ושבו בנים לגבולם.

קו משונה ישנו בין הצניעות והותנור - ולעמתו בין הפריצות והקנאה. יסוד הפריצות נובע מקנאה ורצון להתבלטות על הזולת, חסר יכלת מלאות את זולתי עולה עלי, לפה ממני, עשיר ממני, מושד עין ממני, ויסוד הצניעות נובע מהסתפקות - הפרה באפסיות עולם הזה והערכת ערכי עולם הבא, זה הנותן להתרחק מהתבלטות הגוררת אחריה קנאה ושנאה ותחרות.

רחל אמנו הצטיינה במדת הותנרות, וזה לא היה קל לוותר על יעקב אבינו, עליו השלום. היום בחורה שלא מתאים לה בחור ישיבה כזה, אזי מתאים לה בחור ישיבה אחר. אצל רחל לא היו בחורי ישיבה. יעקב אבינו, עליו השלום, היה בחור ישיבה היחיד שבדורה, ולוותר עליו זה פרושו לקח אחר כמו עשו הרשע. על הכל ותרה למען זולתה - לאה אחותה, אין כאן רצון להתבלטות, אין כאן תחרות, אלא ותור משלם למען זולתה.

רחל בקשה, התחננה ובכתה על בניה - כי איננו. כל בכיתה של רחל על בניה שאינם בתורה ואינם במצוות, אינם בצניעות ויראת ה', אלא הולכים ולומדים מדרכי הגויים ומתחקים על דרכיהם. מי מעצב את הפאות החצופות והמכשילות שחדרו היום לבתינו שאין שום פוסק המתירם?! מי יושב ומחשב את כל מיני בגדי האפנה שיהיו במטרה לצוד נפשות בפתוי וגרוי אם לא גויים ומשחתים שמשקיעים ראשם בטמאה נוראה זאת, לעצב בגד כזה או כזה שימשד ויגנב את הלב של המסתכל, ולהרבות בכד את התחרות המביאה לקנאה והתבלטות, הפד מדתה של רחל אמנו!?

אבדנו את הצניעות, אבדנו את הטהר והאצילות הנאה והיאה לבת ישראל כשרה, אבדנו את הבושה והסמק שהוא צבע עורן של ישראל שאחד מסימנם בישנים, ועל כן בכיתה של רחל אמנו מלאות את בניה ובנותיה מהלכים בחצפה ובעזות ללא בשת פנים, משוחחים יחד, מתקרבים בשחוק וקלות ראש זה לזה, עד שמגיעים לתוצאות מתעבות, רחמנא לצלן.

רחל בוכה ומבכה על כל בת ובת מישראל ההולכת בחסר צניעות או נוהגת בחסר צניעות. רחל בוכה ומבכה על כל בת המתגאה ומתנחרה בדברים הנפסדים של עולם הזה.

רחל מחכה להבטחות שהבטחו לה: "ושבו מארץ אויב" "ושבו בנים לגבולם", וכמו שפרש הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל בפילות הבטחות אלו, שהבטחה ראשונה "ושבו מארץ אויב" היא הבטחת שיבת הבנים לארץ ישראל מכל קצוות תבל, אולם זוהי הבטחה עדין חסרה, שאמנם ישובו מארץ אויב אבל איך ישובו - כמו גויים?! עם כל חקות הגויים שראו שם?! האם זו נקראת שיבת ציון?! ולכן חזר הקדוש ברוך הוא והבטיח לה "ושבו בנים לגבולם", לגבול ומסגרת הקדומה ששייכת להם, והוא הוא הגבול שלהם - גבול התורה ומצוותיה.

השכינה בוכה וממתינה להבטחת הקדוש ברוך הוא בכל בכייתה של רחל, רחל סנגרה על ישראל סנגוריה שהפכה גם את מדת הדין לרחמים, והבטחה זו בידה של רחל אלפים וחמש מאות שנה ועדין לא נתקיימה, למה?! מי מקטרג?! במה תלוי הדבר?

בנות ישראל! בידכון!

בידכון לאמץ את אותה הבטחה בכך שתלכנה בדרך אמותינו, הסתפקות, ותור מחלט, התחשבות בעלבוננו של השני, והנהגה זו היא הפך הפריצות שפלה גאונה והתבלטות הגוררת קנאה ותחרות, הפך הגמור ממדותיה של רחל אמנו, עליה השלום.

אמנם הבטחה בידיה של רחל - אולם הרבה מקטרגים קפצו על אותה הבטחה, הרבה ערעורים הגשו לבית דין של מעלה על אותה הבטחה שהבטיח הקדוש ברוך הוא לרחל, היאך תקיים ההבטחה ובנות ישראל למטה לא נוהגות בהנהגה הראויה של רחל אמנם? נסלק את הקטרוג, נרבה בצניעות ובאהבת חנם, נסלק את הקנאה והשנאה מבינינו כהנהגת רחל אמנו, ובכך נזכה שתצוץ ותפרח אותה הבטחה שהבטחה לנו ביד רחל אמנו - "ושבו בנים לגבולם".

כב - פאה נכרית

הזכרנו בתחלת ספרנו (פרק א) שהמבחן הברור ביותר לידע האם לבוש אפנתי מסים הנו חיובי או שלילי הוא בהרגשת האשה הלובשתו. דהיינו, אם הרגשתה שאכן מקימת היא בכך את מצותה המיוחדת לה, שהיא מצות הצניעות - אכן בגד זה חיובי מצד הקדשה, ואם אותו בגד גורם לה תחושת הדרדרות, התפתחות יצרים - תדע שזה מצד הסטרא אחרא.

ולענייננו- הפאה הנכרית!

ראשית יש להקדים, שלנשים מבני עדות המזרח הדבר הרבה יותר חמור מבנות אשכנז, אחר שאין להן שום מנהג התר מאמותיהן, וברור שיש בזה משום "אל תטש תורת אמה".

וגם לבנות אשכנז כמעט ולא נותרו היום בעדן המודרני פאות המתרות גם להרבה מדעות המתירים, שהרבה מהם בודאי לא היו מתירים להלך בסוגי פאות שכאלו.

חוץ מההבט ההלכתי שבדבר, נעבר לעסק בכיוון אחר המשמש מבחן אמתי לנשים יראות השם המחפשות את האמת.

הבה ונשאל אשה שיראת השם בלבבה, אחר שיודעת היא שמצות כסוי ראש מצוה היא, ומצוה חשובה היא לאין ערוף המזכה את לובשתה להחשב כאשה צנועה המקיימת "דת יהודית" כמבאר בפוסקים.

וזה ללא ספק, שמצות כסוי הראש שנצטוותה האשה היא למען צניעות יתרה המחייבת את הנשואה יותר מאשר את הפנויה, ועל אף חיוב האשה לדאג שלא להתגנות על בעלה וילעגו כמה הלכות ישנם התרים מיחדים מסבה זו, כמבאר בפוסקים, עם כל זה לא ויתרו חז"ל על מצות כסוי ראש האשה גם בתוך ביתה, ואין בכח מצות "שלא תתגנה על בעלה" לדחות את צווי חז"ל על מצות כסוי ראש האשה.

ובכן, מה נשתנתה מצות כסוי ראש האשה מכל יתר המצוות המיוחדות לה? כל אשה לפני שמקיימת מצות הדלקת הניר, חלה, או ספירת טהרה, מסגלת לומר: "הריני באה לקיים מצות בוראי שצוני להדליק נר שבת", וכמו כן בהפרשת חלה, ומסגלת לומר זאת מכל לבה לשם שמים. אם כן, מצות כסוי ראש שהנה כמובן מהמצוות המיוחדות לאשה, צריכה להתקיים באותו אופן - שתהא האשה מסגלת קדם כסוי ראש לומר: "הריני מכסה את ראשי כמצות בוראי שצוני לכסות הראש, לעשות נחת רוח ליוצרי ולעשות רצון בוראי".

וכאן, כל אשה המעטרת ראשה בפאה נכרית העשויה כשער טבעי הנראה כגלוי ראש ממש, האם מסגלת היא לומר לפני בוראה באמתות לבבה: רבוננו של עולם, צויתני במצוה חשובה ויקרה של כסוי ראש, ובכן הריני באה לכסות ראשי כמצוותך לעשות רצונך ולעשות נחת רוח לפניך...!?

ואם תשאלוני, וכי את כל המצוות אפטר לקיים לשם שמים? הרי יש מצוות שיש בהם ענג הגוף, כמו אכילה ולבוש נאה, ובפרט בשבתות וימים טובים, וכי בשביל שאין הכונה לגמרי לשם שמים נמנע מלקיים?

התשובה היא פשוטה: מצוות שאי אפשר לקיים באופן אחר, כגון לבוש נאה ואכילה ושתיה מעדנת בשבתות וימים טובים שאי אפשר לוותר עליהם ולהמנע מהם בשום אופן, אז מחייבים אנו לקיים ולהשתדל שיהיו לשם שמים, וגם אם אין ביכולתנו לקיים לשם שמים, אסור לנו להמנע מלקיים, אולם מצות כסוי ראש הרי אפשר לקיימה גם בלי פאה נכרית, וכמו אלפי נשות ישראל הכשרות המכסות ראשן בכסויים שונים, אם כן, היאך אפשר לאשה יראת השם לעטר ראשה בפאה נכרית אחר שאין לבה

שְׁלֵם עִם קִיּוּם מִצְוֹת בּוֹרְאָה וְאֵינָה מְסַגֶּלֶת בְּשׂוּם אֲפֹן לְשַׁקֵּר בְּעֵצְמָה וְלוֹמַר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּאָה בְּזֶה לְקַיֵּם מִצְוֹת בּוֹרְאָה וְלַעֲשׂוֹת נַחֲת רִיחַ לִפְנֵינוּ, וְזֹאת אַחֵר שְׂיֻדְעֶתתּוּ הִיא סִתְרֵי לִבָּהּ שֶׁהִרְבֵּה הִרְבֵּה פְּנִיּוֹת לֹא טְהוּרוֹת בְּקִרְבָּהּ בִּיצְאָה לְרַחוּב, לְעִבּוּדָהּ, לְשִׁמְחוֹת, מְקַשְׁטֵת בְּכִסּוּי הַמִּמְקַפֵּק לְהִלָּכָה, וַיְכַמוּ כֵן בְּכּוֹנֵה בִלְתֵי טְהוּרָה.

אֲשֶׁה שְׁכֹזוּ אֵינָה מְסַתְּדֶרֶת לֹא עִם הַהִלָּכָה וְלֹא עִם הַמּוֹסֵר. וְאַכֵּן, אִם תִּמְצָא אַחַת שֶׁמְסַגֶּלֶת לְעֵטֵר אֶת רֵאשִׁיהָ בְּפִאָה נְכָרִית בְּאַמֶּת לְשֵׁם שָׁמַיִם וְתִהְיֶה מְסַגֶּלֶת קִדְּם הַתְּעַטְרוּתָהּ בְּתַפְאָרָה לּוֹמֵר "לְשֵׁם יְחִוּד...!", וְגַם זֹאת תַּעֲשֶׂה מִפְּנֵי לְחֻצִים שׁוֹנִים שְׁעָלֶיהָ אַחֵר שֶׁאֵינָה יְכוֹלָה לְעַמֵּד בָּהֶם, אֲזִי אֶפְשֶׁר שֶׁתִּהְיֶה נַחֲשֶׁבֶת לְכֹל הַיּוֹתֵר "עֵבֶרָה לְשָׁמָּה" שֶׁגְּדוֹלָה מִמְצוּהָ שֶׁלֹּא לְשָׁמָּה, אֲבָל אִם הִמְצָא תִמְצָא...

וּבְאַמֶּת יֵשׁ לְחַקֵּר וְלְדַרֵּשׁ, הַכִּיָּצֵד יִמְצָא מְכַשׁוֹל שֶׁפָּזָה גַם בְּבִתִּים חֲרָדִים וַיִּרְאֵי שָׁמַיִם?

וְעַל כֵּן נַעֲנֶה תַרְוֵץ אֲמַתִּי, בְּעִזְרַת הַשֵּׁם, שֶׁכְּתִבְתִּיו בְּסִפְרֵי "עֵין טוֹבָה", וְזֶה לְשׁוֹנֵי שָׁם:

וּבִפְרָט הַדְּבָר נִרְאָה בְּחוּשׁ אֶצֶל יֶצֶר הַנְּשִׁים לְלִבּוֹשֵׁי שַׁחַץ וְגֵרוּי, הַכּוֹלֵל מִלְּבוֹשֵׁי צָרִים, סוּגֵי פִּאוֹת הָאֲסוּרוֹת לְכֹל הַדְּעוֹת (כְּפִי שֶׁפָּרְסַם עַל סוּגֵי מְסִימִים בְּשֵׁם גְּדוּלֵי הַדּוֹר), שֶׁבְּאַמֶּת עַל כֵּן יִתְמָה כָּל לֵב: הַכִּיָּצֵד וְאִידֵךְ נְשִׁים צִדְקִיּוֹת וְחֲשׁוּבוֹת, יִרְאוֹת ה', נְשׁוֹת בְּנֵי תוֹרָה, נְשִׁים הַמּוֹסְרוֹת נִפְשָׁם עַל הַתּוֹרָה שֶׁל בְּעָלֶיהֶן וְשֶׁל בְּנֵיהֶן, וְהֵנָּה כָּאֵן נִתְפָּסוֹת בְּפְרִיצוֹת נוֹרְאָה שֶׁאֵין לָהּ שׂוּם הַתֵּר, וְקִמּוֹת לְהַתִּיר לְעֵצְמוֹן מִלְּבוֹשֵׁים וּפִאוֹת שֶׁאֵין רִיחַ חֲכָמִים נוֹחָה מֵהֶם - אֶלָּא קֶצֶה בָּהֶם. וְכָאֵן כְּבָר לֹא עוֹזֵר שׂוּם פּוֹסֵק, שׂוּם רַב, שׂוּם דְּעַת תּוֹרָה, כִּי אִם דְּעַתָּן שֶׁל עֵצְמוֹן! מִנֵּן לָהֶן הַכֹּחַ וְהַעֵז הַזֶּה לְקוּם בְּחֻצִיּוֹת נֶגֶד גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל וְלְהַחֲלִיט עַל הַמְצוּהָ שֶׁל כְּסוּי הָרֵאשׁ שֶׁנוֹעֵדָה לְצַנִּיעוֹת הָאֲשֶׁה הַנְּשׁוּאָה, לְהַמִּירָה בְּפִאָה הַמְשֻׁמֶשֶׁת הַפֶּה הַמְטָרָה שֶׁל כְּסוּי רֵאשׁ שֶׁהָרִי נוֹעֵדָה הִיא לְפְרִיצוֹת וְלִגְרוּי, כְּפִי שֶׁכֵּן הוּא ה"לְשֵׁם יְחִוּד" שֶׁל מִפְּסָלֵי אוֹתָן פִּאוֹת, וְלְקוּם וְלוֹמַר: זֶהוּ כְּסוּי רֵאשׁ שֶׁצְּוֹתָהּ תּוֹרָה. פְּלֵא שֶׁל טְמָטוּם!!

וּבְאַמֶּת אִידֵךְ הַצְּלִיחַ כַּח הַרְע לְטַפֵּשׁ אוֹתָן עַד כְּדֵי כֵן, הֲלֹא גַם לְטַפֵּשׁ בֶּן אָדָם צָרִיד לְהֶאֱחֹז בְּמִשְׁהוֹ שֶׁל אֲמַת, וּבְאִיזוֹ אֲמַת נֶאֱחָז כַּח הַרְע שֶׁדָּרְכוּ הַצְּלִיחַ לְטַפֵּשׁ נְשִׁים יִרְאוֹת ה', נְשׁוֹת בְּנֵי תוֹרָה?

הַמְהַלֵּךְ שֶׁלוֹ הִיָּה פְּשׁוּט!

אוֹתָן נְשִׁים שֶׁהֵיָצֵר צָד בְּרִשְׁתּוֹ אֵלוֹ הֵן נְשִׁים מוֹעֲטוֹת, שֶׁאֲמַנָם נְשׁוֹת בְּנֵי תוֹרָה הֵן, אֶלָּא שֶׁאֵין תּוֹכֵן כְּבָרוֹ, שֶׁאֵת פְּנִימִיוֹתָן רַק הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ, וְלָכֵן נִתֵּן לוֹ רְשׁוֹת מִן הַשָּׁמַיִם לְצוּדֵן בְּרִשְׁתּוֹ, וְלִפִּי שֶׁמְגַלְגֵּלִין חוֹבָה עַל יְדֵי חֵיב, הַשְּׁתַמֵּשׁ בָּהֶן הֵיָצֵר לְשִׁמְשׁ דְּגָמָה לְנְשִׁים יִרְאוֹת ה', בְּאַמְרָם:

מה? אני יותר צדיקה מפלונית אשת בן תורה המהלכת בפאה מודרנית!
אני צריכה להיות יותר צדיקה ממנה?!

ואתן המעטות שנתן רשות לכת הרע לשלט בהן מפאת פנימיותן
הרקובה, המה החלוצות לשמוש כח השטן לעשות עבודתו באמונה
ולחיות "שכירותיו" עבור משכרת שעוד "יזכו" לה, ומהם נפוצה ונפצה
כל הארץ, כיון שמשתיים נעשו ארבע, ואחר כך מהארבע עוד ארבע, וכן
על זה הדרך, והאש הולכת ונעשית גדולה יותר, ומדוע? כיון שגלגלות
בינתיים גם נשים יראות ה', שבאמת הן יראות ה' גם בפנימיותן, ודרך
אפשר להכשיל בכשולו הגדול ביותר, לפי שנשים יראות ה' המה, ומה יש
דגמא יותר טובה מהן.

נחזר להתחלה - כיצד התחילה? מאי אלו נשים בודדות שאין תוכן כבדן,
וחיבות המה, שגלגלו חובה על ידן.

פרט נוסף צריכה אשה העוטרת ראשה בפאה נכרית להתבונן: ישנן היום
הרבה נשים המתקרבות לתשובה ומקבלות עליהן ממצוות התורה,
וכמוכן שאחת מהמצוות החשובות שמקבלות עליהן היא כסוי ראש,
וכסוי ראש דוקא ולא פאה נכרית! שזה נחשב אצלן לזרא וכעקיפת
ההלכה, וכפי ששמענו לא מאחת מהמתקרבות שטענה: היאך אתם
מטיפים לנו ללכת בכסוי ראש בעוד שישנן נשים חרדיות הלובשות פאות
נכריות שיותר נאות משערן הטבעי?!

וכמוכן שפינו מלא מים מלהשיב להן תשובה שתספק אותן בתחלת דרכן,
ולמה לא לחשש גם לזה? הרי יש כאן חלול השם! ובחלול השם נאמר:
אחד שוגג ואחד מזיד בחלול השם. ומחלול השם צריך לזהר גם כשאין
צד אסור בדבר, וכמבאר בגמרא, שרבי יוחנן אמר: לגבי חלול השם הוא
כשאני משלים לחנוני מיד, אלא בהקפה. וחכם אחד אמר, שגביו חלול
השם כשהולך ארבע אמות בלי תורה ובלי תפלין.

ונתבונן, חסידות של תשלום מיד לחנוני או חסידות של ארבע אמות ללא
תורה ותפלין זה הרבה יותר חסידות מאשר לכסות ראש במטפחת מאשר
בפאה, אחר שזהו ענין הלכתי ורבו האוסרים. ובכן, אם בדבר שאינו אלא
חסידות איכא חלול השם באפן דלעיל, על אחת כמה וכמה שיש חלול
השם בדבר שאינו חסידות - אלא מפקפק הוא מצד הדין! נקנה שיהא די
בהסבר זה לנשים אמתיות הרוצות ומבקשות את השם באמת.

חידה: "מצנה" המתבצע קיומה באפן שהוא הפך ממטרותה - (כסוי ראש)

כג - מדברי הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל

הזכרנו למעלה ידוע ענין הפאה הנכרית ששנוי במחלקת - יש מתירים ויש אוסרים, ובפרט לספרדים ועדות המזרח, ונדאי יש לאסר, וכמו שהאריך בשו"ת יביע אמר. ויש להדגיש שכל מחלקתם היא בסתם פאה הצנועה, אולם לכלי עלמא יש לאסר את הפאות המודרניות של ימינו, כגון: ארפות, שער מפזר ופרוע, פאות קצרות מאד כעין תספרת בן, פאות במראה שער טבעי, פאות קוקו או צמה, וכן פאות בתוספת קשתות או סרטים וספות נוי ועוד - שלהן אין שום היתר, ועליהן אנו מיחדים את נושאנו.

אמר הגה"צ ר' שלום שבדרון (מחברת "מי ירפא לדי"), אחד מחכמי המוסר: היום יש נשים הפאות להדמות דוקא לאותה אשה פרועת הראש. הן רוצות להראות כפרועות הראש שברחוב, עד שכבר לא נפר מי פרועת ראש באמת ומי רק רוצה להראות כן. איפה השכל? היכן ההגיון? איך יכול להיות שבזה ימצא יראת שמים, שבזה ימצא קדשה? - איך יכול להיות באשר כבר אין נפר בין נשואה לפנויה, בין בת ישראל לבנות גויי נכר הארץ, בין אשה חרדית לחילונית פורקות העל? אלא מה? הנשים לא יודעות שזה מחלקת גדולה וחמורה אם בכלל מתר לאשה ללכת ברחוב בפאה נכרית. ואם נאמר שפוסקים כהמתירים - אבל כן התירו המתירים?! ללכת בפאה - כאלו זה לא פאה! הרי אין היתר בזה בעולם כלל! ומחוץ לזה שיש עשרים וארבע גדולי ישראל, גדולי הפוסקים ממש, שהם אוסרים לצאת בפאה ברשות הרבים משום חסר צניעות וחשש פריצות.

הסבא שלי, הגאון הגדול ר' שלום מרדכי, הרב מברזן פוסק (או"ח, ע"ה, ב) שאסור אפלו לדבר דברי תורה ואסור לברך שום ברכה כנגד פאה נכרית, ורק אם עוצמים העינים יש להקל בדיעבד, ולא יותר. אבל למעשה אני לא הולך לומר פסק הלכה, אלא אני אומר שאפלו למעוט שהתירו פאה, זו היתה פאה משער עזים וכיוצא שהבחינו ממרחק שזה פאה. אולם כמו שהולכות היום, שנגראית כמו בחורה, כמו פרועת ראש, זה חציפות יוצאת מן הכלל! דבר זה לא התירו מעולם כלל וכלל! אלא מתוך שכלם אומרים: זה מתר... ככה מתר... ממילא הולכים אחרי ה"מודה", להראות כמו כל הנשים ברחוב... אוי! אוי! נורא!...

כד - ועוד בענין פאה נכרית

(מהגה"צ ר' דן סגל שליט"א, מחוברת "מי ירפא לדי")

רבי שלמה זלמן אויערבך שליט"א [נצ"ל] אמר לי לפני 30 שנה כשדברנו אז על פאה נכרית, וזה לשונו: "לפני 50 שנה אם היתה פאה אחת לירושלים עם פאה, היו סוקלים אותה באבנים [כיון שכל גדולי ירושלים אסרו פאה, כמו המהר"ש"א אלפנדר, המהר"ל דיסקין, תלמידי החתם סופר, ותלמידי הגר"א על פי דעת רבם בשנות אליהו (שבת פ"ו מ"ה)] ואז לפני 50 שנה, מי שלבשה פאה, אפלו עור

הבחינו שזה פאה, כמו קש זה היה, כמו אניצי פשתן. אבל היום, נכנסים אצלי ואני לא יודע אם זה פאה או לא. אצלי זה מאוס מאד, ממש מאוס מאד - למה? כי זה כמו שאדם אוכל בשר פשר, ומשתדל בכל האפנים שיראה טרפה. מכסים את הראש ועושים את כל ההשתדלות שיראה לא מכסה, לכן אצלי זה מאוס. אבל אל מי נדבר" (עכ"ל הגרש"ז אויערבד).

המצב מה שהולך היום זה נורא נוראות! איזה פסוי ראש עושים, איזה לבוש רעשני, והנה יש צרות והולכים סחור סחור לחפש את הפעיה מה לתקן, אבל שוכחים לגשת למהות האדם, לעקר הנקדה - צניעות! ובפרט היום - מי נשאר להקדוש-ברוך-הוא? רב חלקי האמה רחוקים, נשארו כמה בנים יחידים, ואז, כשהאבא רואה שכל בניו בגדו בו ונשארו רק אחד ובו הוא מנסה להתנחם. ואם גם הוא לא כמו שצריך, כמה כאב וצער יש לאבא בורא עולם. בואו נחשב רגע, מי היום המעמיד של כבוד ה' בבריאה, מי מכריז עליו? רק מעט חרדיים. ואם גם פה מזלזלים בצניעות - מי נשאר?!

הגר"א אומר באגרת לאמו: "ידעתי כי צנועה את ואין את צריכה למוסר שלי", וקשה, אם היא צנועה, האם היא כבר לא צריכה חזק בשמירת הלשון ושאר ענינים שמאריך בהם הגר"א באגרת? אלא למדנו שצניעות מוכיחה על שלמות, שאם יש צניעות, זה סימן שיש הכל, ואין את צריכה למוסר שלי. (עד כאן לשון הגה"צ ר' זן סגל בכנס התעוררות בים)

כה - פאה שאינה נכרת - אסור תורה

זה לשון שו"ת חסד לאברהם (אהע"ז סי' פז): "על דבר שנהגו ללבש פאה נכרית עד שנראה כאלו הן הולכות בגלוי שער עצמן, אבל לעניות דעתי יש בזה אסור תורה לפי מה שפרש רש"י. וכיון דעקר האסור בגלוי שער משום פריצות שהיא מתנאית לבני אדם, מה לי שער עצמן או שער נכרית שנראין כשערות עצמן? תורה אחת להם ואסור מהתורה, הואיל וקשוט זה אסרה תורה. ואף שהקל הרמ"א (או"ח עה), נראה ברור דלא הקל רק בבית לענין קריאת שמע בלבד ולא ברשות הרבים" עד כאן לשונו. (מי ירפא לד")

כו - פאה נכרית שאינה נכרת - חלול השם

(מחוברת "מי ירפא לד")

עוד נקדה למחשבה מעורר לנו הרשב"א בברכות יא. הגמרא שם אומרת, משל לאחד שאומרים לו: מדוע זקנך מגדל? ועונה להם: יהיה פגוד המשחיתים! ומסביר הרשב"א: באותו דור היו רשעים המשחיתים זקנם

וְעוֹבְרִים עַל אֲסוּר תּוֹרָה שֶׁל גְּלוּחַ בְּתַעַר, רָאָה זֹאת אָדָם אֶחָד וְחָשַׁב מֶה לַעֲשׂוֹת: לְהוֹכִיחַ אֶת כָּלָם לֹא אֶצְלִיחַ - יְכַלֶּה הַזְּמַן וְהֵמָּה לֹא יְכֻלּוּ. חָשַׁב וּמָצָא דָרֶךְ קֵלָה - הוּא גִדְּל זְקֵנוּ בְּיֹתֵר לְכָבוֹד שְׁמַיִם, וְכֵן הֵלֵךְ בְּכָל מְקוֹם וְקִדְּשׁ שֵׁם שְׁמַיִם עַד שֶׁהוֹצִיא מִמִּילָא אֶת הַטְּעוֹת מִלְּבָבָם.

וְאִם כֵּן, הוּא הִדִּין לְנוֹשֵׂא שְׁלָנוּ - כְּפֹה נְחוּץ בְּדוֹרְנוּ "לְהוֹצִיא מִלְּבָבָם!" בְּשָׁעָה שֶׁהַחִילוּנִיּוֹת מְשׁוֹטְטוֹת פְּרוּעוֹת רֹאשׁ, וְהַמּוֹדֵרְנִיּוֹת וְהַצְּעִירוֹת נִגְרָרוֹת אַחֲרֵיהֶן בְּפֹאוֹת בְּסִגְנוֹן דּוֹמָה, וְעוֹשׂוֹת תְּחִלְיָה לְגִלּוּי שְׁעָר עַד שֶׁלֹּא נֶכְרַ בֵּין חִילוּנִיּוֹת לְחֲרָדִית, וּבְמְקוֹם שֶׁכְּסוּי הָרֹאשׁ יִצְנִיעַ - הוּא מְבִלִּיט!... וּבְמְקוֹם שֶׁיִּקְדָּשׁ - הוּא מְטַמֵּא... וּבְמְקוֹם לְהַתְּנָאוֹת בְּמַצָּחָה זֹו לְכָבוֹד הַבוֹרָא - נִרְאוֹת כְּמִתְבַּיְשׁוֹת בּוֹ וּמְנִסּוֹת לְהַסְתִּירָהּ. וְנִדְּאִי וְנִדְּאִי שֶׁכָּאֵן הַמְּקוֹם לְהוֹצִיא הַטְּעוֹת מִלְּבָבָם וּלְקִדְּשׁ שֵׁם שְׁמַיִם בְּרַבִּים.

כז - דעת תורה בנושא פאה נכרית

הרי אני מאמין באמונה שלמה בשלושה עשר עיקרים של התורה הקדושה... ושהתורה נתונה מן השמים. ושלא תשתנה בשום זמן חס ושלום. ושהקב"ה מעניש לרשעים ומשלם שכר לצדיקים" (13 עיקרים לרמב"ם)

הרה"ג ר' שלמה זלמן אויערבך שליט"א: אמר "כשיבוא המשיח, הדבר הראשון שיעשה, זה לבטל את הפיאה הנכרית" [מפי חתנו הגאון שליט"א].

הרה"ג שמואל הלוי וואזנר שליט"א: עצם ההליכה בשערות מסותרות הוא פריצותא שאין כמוהו וניקח מהירודים באנושות, גם כשהולכות בפיאה נכרית. דאין הנדון גלוי השערות, אלא צורת השערות באופן שמהרס דרכי הצניעות. ומה נואלו אלו שמבקשים להם קולות על זה תחת מסווה של כיסוי ראש מדומה. [שו"ת שבט הלוי]

מרן החזון איש זצ"ל: "...פיאה נכרית יש בה ריח של איסור תורה" (בלשונו סי' שמעקט מיט א דאורייתא"י) ["דת משה וישראל" עמוד י"ז]

הגרי"ז מבריסק זצ"ל: "היתר הפאה נכרית הוא היתר חלוש מאד..." (בלשונו: "דער היתר פון שייטלען איז זייער א שוואכער היתר") [מפי בנו הגאון שליט"א]

רבינו החפץ חיים זצ"ל: הזהיר לבני ביתו בפירוש שלא לצאת לחוץ בפיאה נכרית מגולה [אוצרות ירושלים חלק קמ"ז]

הרה"ג יעקב קנייבסקי - הסטייפלר זצ"ל: כאשר בא לפניו אברך וביקש להוציא גילוי דעת להיתר לפאה נכרית, סירב בתוקף להורות היתר בדבר. וכששאל אותו, ומה עם נכדותיו של הרב היוצאות בפאה נכרית ענה הגרי"י קנייבסקי - "אל תקח מהן ראייה כל עיקר, כי הן לא שאלו אותי בזה ואין כאן מעשה רב ולא כלום". [דת משה וישראל עמ' י"ח]

האדמו"ר הרה"ג ישראל אבוחצירא - הבבא סאלי זצ"ל: בצוואה לבנות משפחתו "אם אתן חושבות לרמות את הקב"ה בלובשכן פיאה נכרית וכאילו בזה אתן יוצאות חובת כיסוי הראש, אם כן דעו לכן: כל אשה הלובשת פיאה נכרית ואפילו רק חצי פיאה, מכינה לעצמה חומר הסקה שבו ישרפו אותה בגיהנם" [סדנא בבא סאלי עמ' ע']

הרה"ג החת"ס סופר זצ"ל: "שתזהרו מרעת נשים רעות... אפילו בפיאה נכרית אני אוסר עליכם באיסור גמור" [בצוואתו לבני ביתו]

הרה"ג חיים זוננפלד זצ"ל והרה"ג ישראל מסלאנט זצ"ל: החרים את כל מי שאשתו העזה לחבוש פיאה נכרית

הרה"ג יהודה צדקה זצ"ל: "אשה שהולכת עם פיאה נכרית זה שחצנות, והיא פוגמת בולדות".

הרה"ג שלום שבדרון שליט"א: "ומדוע הן חובשות פיאה, לא מפני שרוצות לכסות את ראשן, אלא שכך יפה יותר. ומר זקני הגאון מהרש"ם אסר לקרוא קריאת שמע וכל דבר שבקדושה מול פיאה נכרית, ואמר, שאשה כזאת עוברת על איסור גדול ועושה נגד רצון ה' ויראיו ותפילתה תועבה".

הרה"ג יצחק אייזיק ראזנבוים - האדמו"ר מזוטשקא (נדבורנה) שליט"א: "שהפיאה הנכרית היא לשם יופי ופריצות, לגרות יצר הרע, שישתכלו בהן ויחטאו בהרהורים רעים רחמנא ליצלן. ונענשו על זה הרבה רחמנא ליצלן".

ועוד עשרות רבות של פוסקים גדולי הדורות בכל הזמנים שאוסרים את הפיאה לחלוטין

כח - דברים ברורים ומפורשים ממרן פוסק הדור הגרי"ש אלישיב שליט"א על הפאה נכרית של זמנינו

בשיעורו היומי בביהמ"ד "תפארת-בחורים" ביום ב' כ"ח תשרי תשס"ט

ניתן להאזין בקול הלשון טל': 03-6171100 מס' שבת שיעור 174 במאגר שיעוריו היומיים. הדברים דלהלן נשמעים כ- 22 דקות מהתחלת השיעור, (לחיצה על הסיפרה 6 מקדם ב-5 דקות)

דברי הרב שליט"א מילה במילה באידיש ותרגומו ללשון הקודש

...און למעשה דארף מען צולייגן נאך א פרט, אפילו ס'איז דא א חילוקי דעות צו ממעג יא צו ממעג נישט, אבער א וודאי, אויב מיגייט אזוי ווי א פרוע ראש, אזוי ווי אנדערע גייען דארטן, זיינען זיי עובר אויף א איסור גמור דארטן, ס'איז ממש ס'איז אמת אזוי ווי א ערוה.

די גאנצע מעשה איז, אז מיגייט אזוי ווי-אזוי ווי א שייטל ווי די זמנים פון פאר הונדערט יאר צוריק, א וודאי מעג מען. אפילו אביסאלע שענער, אבער, ס'זאל נישט זיין קיין ענין אזוי ווי מיגייט היינט, די אלע וואס זיי גייען היינט אזוי ווי ס'דארף צו זיין, זעט אויס - ערשטנס זעט דאס אויס - ווי אייגענע האר לגמרי א וודאי איז א איסור, דאס האט קיינער ניש מתיר געמאכט.

... א אשה מיט די היינטיגע האר ווי זי גייט דארטן, ממש א ערוה, ס'קוקט אויס ווי די אייגענע האר, או ס'זעט אויס-או ס'איז נישטא קיין נפקא מינה דארטן, או אויף דעם איז נישטא קיין שום היתר וואס מ'האט מתיר געמאכט פאר א פאה נכרית.

השואל: זי איז עובר אויף דת יהודית, זי תצא בלא כתובה?

הרב: יא-!

השואל: יא-?

הרב: דער תירוץ איז, אז דער מאן פירט זיך ווי ז'דארף צו זיין, אויב דער מאן איז אויך אזוי ווי זי...

השואל: אי א ערליכער איד דארף מגרש-זיין זיין ווייב, טאמער זי גייט מיט אזא פאה נכרית?

הרב: ער דארף איר נישט מגרש זיין, ער דארף איר זאגן אז מ'טאר נישט!

תרגום:

ולמעשה יש להוסיף עוד פרט, אף שיש חילוקי דעות אם מותר או אסור, אבל בוודאי, אם הולכים כמו פרוע ראש, כמו שאחרות הולכות, הרי הן עוברות על איסור גמור, זה ממש זה אמת כמו ערוה.

הענין הוא אם הולכים עם פאה כמו הזמנים של לפני מאה שנה, בוודאי שמותר, אפילו קצת יותר יפה, אבל, שלא יהיה בענין כמו שהולכים היום, כל אלה שהולכות היום זה נראה כמו שיער לגמרי בוודאי שזה איסור, את זה אף אחד לא התיר.

... אשה עם השיער של היום כמו שהיא הולכת, זה ממש ערוה זה נראה כמו שיער, ואין שום נפקא מינה, ועל זה אין שום היתר מה שהתירו אז את הפאה נכרית.

השואל: היא עוברת על דת יהודית, היא תצא בלא כתובה?

הרב: כן-!

השואל: כן-?

הרב: התירוץ הוא, שהבעל מתנהג כמו שצריך, אבל אם הוא גם כן כמוה...

השואל: האם "ערליכער איד" [=יהודי כשר, יהודי אמיתי] צריך לגרש את אשתו אם היא הולכת בפאה כזו?

הרב: הוא לא צריך לגרשה, הוא צריך לומר לה שאסור!

לבירורים, להבהרות - וללימוד הסוגיא בעומק ובבהירות בשפה קלה ומובנת (מהמקורות: משנה, גמרא, ראשונים ואחרונים)

- וכן מי שמעונין להצטרף לזכות את הרבים בלימוד ובירור דין פאה נכרית

להתקשר לטל: 02-5825891 להשאיר הודעה ויחזרו אליו בעז"ה.

סיכום: פוסק הדור מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א זועק מנהמת ליבו בכאב לב בדברים חדים וברורים, שרק "פאה כמוה זמנים של לפני מאה שנה, בוודאי שמותר, אפילו קצת יותר יפה" - זאת אומרת שפאות שהן יותר יפות מזה, הרי הן אסורות, וכמו שממשיך ואומר באופן מוצק כמה פעמים, שהפאות שהולכים היום אסורות "באיסור גמור... את זה אף אחד לא התיר... זה ממש ערוה זה נראה כמו שיער, ואין שום נפקא מינה, ועל זה אין שום היתר מה שהתירו אז את הפאה נכרית, ויתצא שלא בכתובה, ויהא לא צריך לגרשה, הוא צריך לומר לה שאסור!"

והרי לדאבונו המציאות היא, שכל הפאניות מעידות פה אחד, וכן כל הנשים בכל כדור העולם יודעות היטב היטב, שאין היום בית חרושת אחד ולא חנות אחת שישווקו פאות כמו הזמנים ההם, אלא כל הפאות היום שנמכרות בכל החנויות, לא רק שהן הרבה מאד יותר מהפאות של לפני מאה שנה, אלא הן מחטיאות ומכשילות באופן נורא ומבהיל לא רק בדיוק כמו שיער ממש, אלא אף הרבה מעבר לזה כידוע לכל - ואין כיום כלה אחת שיום לאחר החופה כשחובשת את הפאה, היא נראית בפאה, יותר צנועה מיום לפני החופה בשערה ממש, אלא להיפך רח"ל שהיא מכשילה הרבה יותר משיער.

הרמב"ם פוסק [הלכות תשובה פרק ג' הלכה ו', י"] שהמחטיא את הרבים אין לו חלק לעולם הבא - השם יצילנו.

זה לא סוד זה ידוע ומפורסם לדאבוננו לכל איש ואשה, בחור ובחורה, תינוק ותינוקת - בין אם הוא חרדי ובין אם הוא דתי או מסורתי או חילוני, גם כל הגויים יודעים זאת, ועל חילול השם הגדול והנורא הזה אין שום כפרה (עיין רמב"ם הלכות תשובה פרק א' סוף הלכה ד')

השם יחזירנו בתשובה שלמה ונזכה במהרה לביאת משיח צדקנו אמן ואמן.

כט - עוד מהגרי"ש אלישיב שליט"א

מובא לפניכם שיחה שנערכה בביקור אצל מרן פוסק הדור הגרי"ש אלישיב שליט"א

(הביקור צולם והוקלט ביום י"ב בכסלו תשס"ט - ניתן להשיג את הדיסק בפלאפון 050-4141441)

שואל הגרר"מ- "שאלה אחת שמעסיקה את כולם, היום כלל ישראל בכלל ובפרט אפוף עם צרות בלי סוף, בעיקר המחלה הממארת, זה מפיל חללים, כעת עם פרנסה, פעם אמרו בשם ה'חפץ חיים' שעיקר הבעיה זה צניעות כתוב 'ושב מאחריך' אם הקב"ה לא איתנו יש צרות, האם זה דבר נכון שאפשר להגיד את זה היום?"

מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א משיב:

"ה'חפץ חיים', אומר! זה לא יהיה נכון???"

איך פארשטיי נישט!!! (תרגום - "אני לא מבין!!!")

הגרר"ש: "קבלתי טלפונים היום מרחובות, יש שם הרבה צרות, הרבה חולים, הם מבקשים לעשות כינוס, מקרית ספר, בכל מקום, אם הציבור יתחזק בזה יהיה חיזוק, זה אי אפשר לראות..."

מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א קוטע אותו באמצע דבריו ומשיב באריכות גדולה מאד:

"אבל הצרה של הפאות איך אפשר לתקן את זה, זה כבר מושרש, עם גדולים וטובים, עם הפאות הזה, ממש פריצות שאין כמוהו, ואינני--- איך אתם יכולים לעקור את זה, זה התחיל מהגדולים, לא סתם ממאן דהו, ראשי ישיבות גדולים וצדיקים כולם נכשלים בזה. ומה אתם יכולים לעשות???"

איך וויס נישט ווי אזוי, ווי אזוי, [תרגום: אני לא יודע איך, איך] איך מתחילים, יש לכם את הבעיה הזאת! אז למה לא מטפלים בזה!!!

זה פרוץ מאד, מה זה פרוץ, זה לא מן הסתם מן השוק נכשלים בזה, ממש צדיקים גמורים, מנגד צדקניות גם כן גמורות, גם האשה היא צדקנית, אבל זה!!! איך מתקנים את זה".

עכ"ל מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א.

ל - סיכום דברי הגרי"ש אלישיב שליט"א

סיכום: מרן שליט"א כששואלים אותו האם גם היום כל הצרות והמחלות הם כמו שפעם אמר היחפץ-חיים' שעיקר הבעיה זה צניעות כתוב 'ושב מאחריך' אם הקב"ה לא איתנו יש צרות"? הוא מתפלא מעצם הצגת השאלה, ומבהיר "החפץ-חיים אומר! זה לא יהיה נכון?" - ברור שזה גורם לצרות.

וכשמספרים לו שמטלפנים מרחובות ועוד מקומות שיש שם הרבה צרות והרבה חולים, הוא קוטע ועונה בכאב עמוק, אבל הצרה של הפאות... "זאת אומרת שכוונת תשובתו היא, שהפאות הם הגורמות את הצרות ואת החולים - כנ"ל מה'חפץ חיים'.

ומרן שליט"א מביע בכאב גדול את כאב עם ישראל כולו, על "הצרה של הפאות" - "ממש פריצות שאין כמוהו" - "ראשי ישיבות גדולים וצדיקים כולם נכשלים בזה" - "אז למה לא מטפלים בזה?!!!" "זה פרוץ מאד, זה לא מן הסתם מן השוק נכשלים בזה ממש צדיקים גמורים, מנגד צדקניות גם כן גמורות" וכמו שכבר אמר בשעור ב"תפארת-בחורים" בכ"ח תשרי, שרק פאה כמו הזמנים "של לפני מאה שנה" מותר [כמו הפאות בזמן הגאון מורנו רבי איצלע פטרבורגר שהיה לפני כמאה שנה, שמרן שליט"א הזכיר בשיחה זו ב"ב כסלו, קודם שמותרות] "אפילו קצת יותר יפה", "אבל לא כמו שהולכים היום שזה נראה כמו שיער ואין שום נפקא מינה" וכאן בשיחה זו, הוסיף מרן שליט"א בכאב גדול ש"כולם נכשלים בזה", "ממש צדיקים גמורים וראשי ישיבות גדולים וצדיקים" ו"צדקניות גם כן גמורות" כולם הולכות בפאות כאלה שהם "פריצות שאין כמוהו" וכ"ו-

וממילא אי אפשר לשום אשה בעולם לתרץ את עצמה ולומר, שאם צדקניות גמורות הולכות עם פאות כאלו שמכשילות כשיער, אז זה סימן וראיה שמותר! - כי מרן שליט"א שולל זאת מכל וכל ואומר מפורשות שאף על פי כן "זה פרוץ מאד" - "ממש פריצות שאין כמוהו" וברור שאסור לקחת דוגמא מהם וכל אחת ואחת שרוצה להציל את נפשה ונשמתה בעולם הזה ובעולם הבא, צריכה לאלתר לעבור למטפחת צנועה

כרצון השם, ולא תסכן את עצמה בהחטאת הרבים שהרמב"ם כותב (הלכות תשובה פרק ג' הלכה ו', י') שהמחטיא את הרבים אין לו חלק לעולם הבא - ובגרימת חילול השם הגדול והנורא הזה שהרמב"ם כותב שאין על זה שום כפרה (הלכות תשובה פרק א' סוף הלכה ד') עיין שם.

לבירורים, להבהרות - וללימוד הסוגיא בעומק ובבהירות בשפה קלה ומובנת (מהמקורות: משנה, גמרא ראשונים ואחרונים) להתקשר לטל': 02-5825891

לא - עוד בנושא פאה נכרית מהגר"ע יוסף שליט"א

עובדיה יוסף

הראשון לציון, נשיא מועצת חכמי התורה

בס"ד, תאריך אדר א' תשמ"ט

קול קורא

כבר נתפרסם חומר האיסור של חבישת "פאה נכרית" לאשה נשואה, ולצאת עמה לרשות הרבים, שרבים מן הפוסקים כתבו לאסור איסור בזה, על פי דברי הירושלמי (פרק ז' דכתובות) שהיוצאת בקפלטין שלה יש בה משום יוצאת וראשה פרוע, ופירש הערוך דהיינו פאה נכרית. וכן פסק בשו"ת באר שבע (סימן יח) ומפיו לפיכך יהלכו נגד המתיר בזה. גם הגאון בעל עצי ארזים כתב שהדברים ברורים לאסור, והמורים היתר חדשים מקרוב באו עתידים ליתן את הדין. וכ"פ הגאון יעב"ץ בספר מור וקציעה (סי' עה), וכתב, שאף הרמ"א סבירא ליה כן גבי איסור יציאה לרשות הרבים בפאה נכרית. וכן פסקו הגאון החתם סופר, והגאון רבי שלמה קלוגר.

והנה הגאון ההפלאה יצא בחרם על הנשים הלובשות פאה נכרית ויוצאות בה לרשות הרבים, והסכימו עמו חברי בית דינו בעיר פרנקפורט. וכ"כ בנו הגאון רבי צבי הירש הורוויץ בספר לחמי תודה, וכ"כ הגאון תורת שבת (סימן שג). וכתב הגאון רבי חיים מצאנז בשו"ת דברי חיים (ה"א חי"ד סימן ל) שמנקלי העם פחותי הערך שנהגו לצאת בפאה נכרית, פשתה המספחת להקל ראש על ידי האפיקורסים, וחלילה ולנהוג להקל בזה. וכ"פ הג"ר צבי הירש חיות בתשובה (סי' נג), שבכל תפוצות ישראל לא נשמע מעולם שיקילו בזה, זולת המתחדשים אשר פרצו גדרות ישראל. וגם הגאון מוילנא בשנות אליהו (פ"ו דשבת) אוסר בזה, וכ"פ בישועות יעקב (סימן עה). וכן העלה הר"י אסאד בשו"ת יהודה יעלה שיש בזה איסור משום "ובחוקותיהם לא תלכו", ושכן העלה ג"כ בתשובה מאהבה. וכן פסק הגאון ממונקאטש בעל מנחת אלעזר. והגאון מהר"א תאומים

בשו"ת חסד לאברהם, כתב, שמנהג זה הוא פרצת גדרן של ישראל, והמכשלה הזאת תחת ידי חכמי הדור שאין מוכיחים אותן. וכ"פ הגאון הרי"ד במברגר בשו"ת יד הלוי. וכ"כ בספר שער הזקנים, ובס' נחלת אבות, ובשו"ת תשורת שי, ועוד.

ומלבד כל הנ"ל ישנם אחרונים שאוסרים על כל פנים מטעם מראית העין, והם: הגאון בעל תפארת ישראל, שו"ת הרי בשמים, שו"ת מהרי"ל דיסקין, שו"ת עדות ביהוסף, ועוד. ומכל שכן שיש לאסור בזה לבנות הספרדים ועדות המזרח, שכל גאוני ספרד המפורסמים העידר שבמקומותינו לא נשמע מעולם מנהג כזה לצאת לרה"ר בפאה נכרית, ואם תמצא אחת שהיא פורצת גדר, האשה ההיא תשא את עונה, והרי היא בטלה במיעוטא. וכמ"ש הגאון מהר"א פלאגי בסי' בירך את אברהם, וכ"פ הגר"י אבולעפיא בשו"ת פני יצחק, והג"ר יוסף בורלא, והגאון שדי חמד, ועוד.

ואשר על כן יש לאסור בכל תוקף לאשה נשואה לצאת בפאה נכרית לרשות הרבים, ובפרט בדורות הללו שעושים את הפאות במומחיות רבה עד שלא ניכר כלל אם האשה הולכת בשערותיה הטבעיות בגילוי ראש, או בפאה נכרית וגם השחקניות הפרוצות מתקשטות והולכות בפאות נכריות, ובודאי שיש בזה פריצות להידמות לחצופות אלה שפרצו כל גדרי המוסר. ובדברים הללו יש להחמיר בכל תוקף, והדבר פלא שיש אנשים המחפשים חומרות על גבי חומרות בשאר הענינים, ובנושא חשוב כזה נהגו להקל נגד דעת כל הפוסקים. ומצוה לפרסם חומר האיסור, ושומע לנו ישכון בטח, וישא ברכה מאת ה'.

בברכת התורה,

יוסף.

עובדיה

לב - אשה הרוצה לילך בצניעות ובעלה מסרב, או להפך

רבות נתקלים אנו בבְּעֵיֹת אֵלוֹ, שְׁהָאִישׁ אֵינוֹ חָפֵץ שְׂאֲשֶׁתוֹ תֵּלֵךְ בְּלְבוּשׁ צָנוּעַ, אוֹ לְהַפְךָ - שְׁהָאִישׁ חָפֵץ וְאֲשֶׁתוֹ אֵינָה שׁוֹמֵעַת לוֹ.

נִשְׂאֵל שְׂאֵלָה אֶת אוֹתָהּ אִשָּׁה שְׂאֵינָה מְצַלִּיחָה לְשַׁכְנַע אֶת בַּעְלָהּ שִׁסְכִּים לָהּ שְׂתֵּלֵךְ בְּכִסּוּי רֹאשׁ וּבְלְבוּשׁ צָנוּעַ:

כְּאֲשֶׁר בְּרְצוֹנָה לְשַׁכְנַע אֶת בַּעְלָהּ לְאִיזָה רְהִיט אוֹ מוֹצֵר אוֹ לְבוּשׁ, שְׁהִיא מְאֹד מְאֹד מְתַאֲנָה לוֹ, וּמִמֶּשׁ חֲשָׁקָה לְאוֹתוֹ דָּבָר שְׁחָפְצָה בּוֹ - כִּמָּה שְׁכְנוּעִים וּפְתוּיִים עוֹשָׂה הִיא כְּדִי שֶׁבַּעְלָהּ יִסְכִּים?

ואם בכל זאת בעלה לא מסכים, הלא פשוט, כי אם יראה בעלה שהדבר ממש נוגע לבריאותה ולנפשה ומקלקל את מצב רוחה, הלא ודאי שישתכנע, כי הלא נוגע הדבר לבריאות אשתו. ואם כן, למה ענין גדול ונורא זה, אשר כל הצלחת הבית בעולם הזה ובעולם הבא תלויים בו, וגם חייהם וחיילי ילדיהם תלויים בו - למה יהא פחות משאר ענינים הגשמיים?! ואם כן, ודאי אשה שתראה לבעלה שדבר זה נוגע ללבה ממש, ומקלקל את מצב רוחה, ותדרש זאת מעמק לבה - ודאי דברים שבלב יפנסו ללב, ובפרט מבטחת שתראה סיעתא דשמיא, כי הבא לטהר מסייעין לו, ותפלה עושה הרבה, ובפרט כשהתפלה לצרף כזה, ודאי שתתקבל ללא מקטרגים.

נעשה ונשמע ("המודיע הצעיר", חוברת קיץ, י"ג מנחם אב)

פרק ג - רציתי להבין...!!!

למה, בעצם

א. למה, בעצם, להתנכר לאיש שאני מכירה אותו? הלא הנו חבר בעבודה שלי, יום-יום מתראים יחד, איך אפשר להתנהג כלפיו כאיש זר, לא לחיך, לא לצחק קצת? והאין זה יכול לגרם לגחוך, ואולי עד כדי מאוס, ואולי גם עד כדי פטורי מהעבודה?

ב. השכן שלי, שאנו גרים באותו בנין או אפילו דלת מול דלת, איך אפשר להבין שאני מחיבת להתנכר אליו ולהסתפק באמירת 'שלום' גרידא, ואפילו לא לשאל 'מה שלומך', לשוחח מעט, להמנע מלאפשר לי ולו להרגיש כשכנים טובים?! היכן האהבה והרעות ויחסי הנימוס המינימליים?!

ג. עד שכבר מזדמנת חתנה משפחתית... וכי כל יום זוכים לארוע שפזה? רוצים כבר להנות במדה שישאר רשם וטעם טוב לזמן ממשך, והנה - גם בזמן שפזה אני מחיבת להצטנע בעזרת הנשים, לזהר מלחיצת ידים, רקודים מערבים, ואפילו לא בשיבה על שלחן אחד עם קרובי וידידי?!

ד. למה לחשש לתוצאות כל-כך שחורות ובשביל זה להזהר ללבש לבושים צנועים מגדרים ביותר? האם בשביל חששות אני צריכה להמנע

מלהראות נורמלית ככל חברותי בעבודה, ברחוב, או בכל שמחה שהיא?
למה לחיב אותי להתמודד עם אפנת הרחוב ולא ללכת עם מה שיהולד?!

ה. אני הולכת למפלת, לירקון, או לחנות הלבוש וכדומה, וכי לא נעים יותר לבא בפנים מוארות ומחייכות לאותו מוכר?! ואולי זה גם יעזר לי להורדת המחיר? למה לבא בפנים רציניות, באמירת 'שלוס' בשפה רפה כאלו קרה לי משהו?!

ו. מדוע לא להנות מהיפי של העולם; טיולים, הליכה לים עם בעלי וכל בני המשפחה? מדוע אני צריכה להפרד מהם בטיולים או בשמחות, ולהיות אני לבדי והם לבדם?! וכי זו צורה של חיים?! וכי אי אפשר לבא לידי דכאון מכך?!

ז. מדוע אני צריכה להראות כנחיתית בלבוש, בהנהגה ובדבור, דבר המשפיע מאד על מצב הרוח? הלא בכך אני צריכה לחיות תמיד בהסברה ובשכנוע עצמי, ופעמים שאף נאלצת לעדוד מאחרים כאלו אני איזו מסכנה הזקוקה לעדוד.

ח. האם לא בגלל שאהיה צנועה מדי, ירד חני בעיני בעלי? הלא עלול הוא להציץ בשדות זרים בשל כך?!

ההגיון במחיבות הפרדה

בתקופת הליכת ישראל במדבר סיני, נתקנא בארח חייכם בלעם. "מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל" - התפעל בלעם מהיפי והחן של ארח החיים היהודי, כיצד כל אחד מבני הזוג מתמצת את מלא אהבתו ומסירותו רק לבן זוגו מבלי להדליף אהבה לזולת.

הנשים הנשואות בודאי ובודאי חייבות להבין שכך צריך להיות, מאחר שהן כבר נשואות. ואם כן, כל התשומת לב, האהבה, הקשר והעריגה חייב להיות מרכז ומתמצת רק בפעל. וכמו כן, כמובן, שהפעל מכרח להבין שחייב הוא להתנקות מכל המראות המרהיבות החיצוניות ולהתפנות רק לבעלת בריתו - זו אשתו, אשר אהבה הוא מתכנן להקים מסגרת חיי משפחה.

אולם גם הרוקות והרוקים צריך להיות להם ברור, שהרי יבא יום וינשאו ויקימו בית משתף עם אחד ולא יותר, ואם כן, הרי שזה רק יפגם את הבית אלו יקשרו קשרים מזיפים וזמניים בלבד עם אחרים שלא אתם הם אמורים לחיות חיים משתפים להקמת דור חדש.

ויותר מזה -

הבחור והבחורה חייבים להיות רציניים ביותר לפני הקמת חיי משפחה. חייבים הם להבין בהכרה מלאה מה עומד לפניהם, האם זה צחוק או משחק לפרנס משפחה, לגדל ילדים, לחנך ילדים, להיות אחראי עליהם עד יום חפתם, והלאה - נכדים... נינים... חייבים לבא לקראת מבצע כזה במלא האחריות, ולא בקלות ראש ובגישה זולה.

התורה צוה אותנו לפרות ולרבות ולהמשיך את קיום האמה בגאון ובעז. כשבחור או בחורה היו שמורים עד יום חפתם, לא התחנכו להקל ראשם ביחד או לבלות יחדו, הבחור הזהר ממחנכיו לשמר עצמו מבחורה, וכמו כן הבחורה חנכה לשמר את עצמה מבחור - אזי, כשלאראשונה מפגישים את הבחור והבחורה לשם הקמת בית, היש לתאר באיזו רצינות נגשים המה לרעיון זה?! הלא הבחור או הבחורה יודעים כי אין סבה לקשר בין זוג סתם לבלוי ולצחוק, אלא להקמת חיי משפחה. ואכן, כשמגיע הרגע בו נפגשים לשם כך, הרי שזה נעשה בהבנה ובהכרה גמורה ובגישה מכבדת ורצינית.

לעמיתם - בחור ובחורה שבלו יחד את שנות רוקותם, ובדאי שבזמן זה של הרוקות לא היה להם שום רצינות חיים, שהרי לא הטל עליהם שום מחיבות, התרגלו להבין שבחורה זה גם לשם בלוי, וברור שהבלוי נעים מאד ומושך מאד, וכשמחליטים לחיות חיי נשואין, בשום אופן לא מוכנים לרצינות הזו של חיים חדשים, להפסיק ולחתך את חיי הבלוי ולהעדיף עליהם חיים רציניים של הקמת משפחה על כל פרטיה.

ונוצר מכך, שכל החתנה היא בסך הכל טקס יפה, ללא התנתקות מחיי הבלוי, ללא מחיבות, ואם יש צורך - אפשר גם להתגרש, אין בכך כלום, כי מה זה שונה מבחור או בחורה שהיו בידידות ונפרדו? הרי, לכאורה, לאחר החתנה זהו אותו מהלך.

ומי לא רואה ולא נוכח באחוזי הגרושין אצל הדתיים, שהנו אפסי יחסית לאחוזי הגרושין בעולם החלוני.

והתשובה פשוטה. כשנגשים לחיי נשואין ברצינות, אזי גם מתגרשים ברצינות, לא חותכים מיד דבר גורלי ויקר. וכשנגשים לחיי הנשואין בגישה זולה וילדותית, כמו כן מתגרשים ונפרדים כשני ילדים שהחליטו על 'ברגז'.

חייבים להכניס במודעות של כל ילד וילד מקטנוותם, כשהם בגילם הרך, שתפקיד רציני יש ליהודי בחייו, שהחיים הם רציניים ולא משחק ילדים.

והאיך אפשר להכניס מודעות זו לילד כבר בגיל הרך?

התשובה פשוטה -

הפרדה בין בנים לבנות!

הַפְּרָדָה בֵּין בָּנִים לְבָנוֹת כָּבֵר מֵהַגִּיל הָרֶדֶד זֶהוּ חֲנוּךְ, לֹא חֲנוּךְ בְּהִסָּבֵר מְלוּלִי, אֲלֵא בְּהַכְנָסַת מוּדָעוֹת, שְׁזֵה יוֹתֵר מֵהִסָּבֵר מְלוּלִי עַל עֵרֶךְ וּרְצִינּוֹת הַחַיִּים.

בֶּן אוֹ בַת הַמִּתְחַנְּכִים לְהַפְּרָדָה כָּבֵר מְקַטְנוּתָם, מִבִּינִים כִּי לְכָל אֶחָד יֵשׁ תִּפְקִיד בְּחַיִּים - לְבַת תִּפְקִיד מְשֻׁלָּה וּלְבֵן תִּפְקִיד מְשֻׁלּוֹ, וְלָכֵן לֹא מִתְחַנְּכִים יַחַד. כָּל אֶחָד - בְּחוּר אוֹ בְּחוּרָה - עוֹבֵר הַשְּׁתַלְמוֹת בְּפָנָי עֲצָמוֹ בְּמִשְׁךְ 18 אוֹ 20 שָׁנוֹת רוֹקוּתוֹ, עַד שֶׁמִּתְבַּגֵּר לְהִבִּין מֵהִי מְשָׁמְעוֹת הַחַיִּים בְּרְצִינּוֹת, וְאִז - "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד".

צְרִיף זָמַן וְלַמוּד שְׁנַיִם רַבּוֹת לְהִבִּין שְׁהַחַיִּים רְצִינָיִים. צְרִיף הַרְבֵּה הַכָּנָה לְקִרְאֵת חַיִּים רְצִינָיִים. הַפְּרָדָה זוֹ נוֹתֶנֶת לְהִבִּין, שְׁאֵפְלוֹ לְדַבֵּר עִם אִשָּׁה זֶה רַק לְצַרְף מְטָרָה מְסִימָת וְלֹא סֵתֵם לְמִשְׁחָק, וְכָל שָׂכֵן יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר לְדַבֵּר...

וּלְעֵמֶת זֹאת - כְּשֶׁמִּתְחַנְּכִים בָּנִים וּבָנוֹת יַחַד בְּמַעֲרָבוֹת כָּבֵר בְּגִיל הָרֶדֶד, מִתְלַמְּדִים הֵמָּה שְׂאִישׁ וְאִשָּׁה נּוֹעֲדוּ לְהַשְׁלִים אֶחָד לַשְּׁנִי אֶת הַחֶסֶר בְּחַיִּי הַבְּלוּי וְהַתְעַנּוּגוֹת, וְלַעוֹלָם לֹא יוּכְלוּ לְהִתְנַתֵּק מִמָּסָר זֶה.

וְהַסָּבָה לְכָךְ -

וְכִי מָה נֹאמֵר לָהֶם בְּגִיל 18 אוֹ 20 - דִּי! תִּפְסִיקוּ מִחַיֵּי יְלָדוֹת וּבְלוּי, הַחַיִּים הֵם רְצִינָיִים, מַעֲתָה תִּכְיֵנוּ אֶת עֲצָמְכֶם לְחַיֵּי מְסַגֶּרֶת מְשֻׁפָּחָה עַל כָּל מַחִיבוּתֶיהָ!?

מָה פִּתְאֹם שְׂיִסְפִימוּ בְּלַבָּם עַל כָּךְ, וְכִי־צַד יוּכְלוּ לְהִסָּפִים עַל כָּךְ? נְכוֹן, בְּחִיצוֹנִיּוֹת יַעֲרֹכוּ חֲתֻנָּה, יִקְחוּ מְשַׁכְּנָתָא, יִקְנוּ רְהִיטִים וְיַעֲבְרוּ לְדִירָה מְשֻׁלָּה, אֲמָנָם אֵין בְּמַעֲשֵׂים חִיצוֹנִיִּים אֱלוֹ כְּלוּם מְלַהֲעֵבִיר לָהֶם מָסָר חֲדָשׁ. הֵם יִמְשִׁיכוּ הַלָּאָה בְּמוּדָעוֹת הַיְשָׁנָה שְׁבְרָאשָׁם, וְיִרְצוּ לְחִיוֹת חַיִּים עִם מְטָרוֹת כְּפוּלוֹת - לְהַמְשִׁיךְ מִצַּד אֶחָד עִם מְטָרַת הַחַיִּים הַמְשַׁתְּפֵת שֶׁל הַרוֹקוּת, שְׁמִטְרָתָהּ בְּלוּי וְטִיוֹלִים, וּמִצַּד שְׁנֵי עִם הַמְטָרָה הַחֲדָשָׁה שֶׁל הַקָּמַת חַיֵּי מְשֻׁפָּחָה. אֲבָל, לְדַאֲבוּנֵנוּ, צְרִיכִים אָנוּ לְבָשָׂר לָהֶם, שְׁבִכְךָ יִפְסִידוּ אֶת שְׁתֵּי הַמְטָרוֹת, וְרַק הַאֲכֻזָּבָה וְהַהֲטָרְדָה תִּהְיֶה מְנַת חֵלְקָם. וְאֵל יַחֲשְׁבוּ, שְׁלֹכַל הַיּוֹתֵר הַמְטָרָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הַקָּמַת חַיֵּי מְשֻׁפָּחָה תִּפְסַד מֵהֶם, אֲלֵא גַם הַמְטָרָה הַרְאִשׁוֹנָה שֶׁל חַיֵּי בְלוּי וְעַנְג תִּסְלַק מֵהֶם, וְאֶת מְקוֹמָהּ תִּרְכַּשׁ הַשְּׁנֵאָה וְהַפְּרוּד.

הַגִּיוֹן הַצְּנִיעוּת

חֲתָן וְכֻלָּה מִתְבָּרְכִים בְּשַׁעַת חֲפָתוֹ: "שְׂמַח תִּשְׂמַח רַעִים אֲהוּבִים כְּשִׂמְחָךְ יִצְרִיף בְּגוֹן עֲדוֹן מִקָּדָם".

מֵאַחֲלִים אָנוּ לָהֶם בְּבִרְכָה זוֹ, שְׂיִזְכּוּ לְהִיוֹת שְׂמַחִים בְּחֵלְקָם אֶחָד בְּשְׁנֵי כָּשֶׁם שֶׁהָיָה אָדָם הַרְאִשׁוֹן וְחִנָּה שְׂמַחִים אֶחָד בְּבִרְ זִוּגוֹ.

אדם וחיה היו יחידים בעולם, ואם כן, בודאי שהשמה של אחד בשני היתה בשלמות ללא פזילה משום צד, כי לא היה על מי לפזל.

אשה נשואה צריכה היא פשוט להבין, שבכך שנשואה היא לאיש, צריכה היא להתענגן בבעלה בלבד ולענגן את בעלה בה בלבד. חייבת היא שלא לפזל החוזה, ולא לגרם לבעלה שיפזל החוזה.

ועד כמה שישמרו הזוג על פרטיות ביניהם, כן תרבה האהבה והאחווה ביניהם, כי בכך מתקרבים הם יותר למצבו של אדם וחיה, שאמנם אף זוג לא יוכל להגיע לשמחת אדם וחיה זה בזו, אולם בידינו להתקרב למצבם ככל האפשר.

האשה ההגונה והנבונה, המעניינת בחיים של אהבה ורעות, חייבת להצניע את עצמה מעיני זרים לבל ולטשו עיניהם עליה. כי אם ינסו להתקרב אליה זרים וימשכו את תשומת לבה במדה מסוימת - ואפלו מועטת - אליהם, הרי שבכך ימנעו ממנה את האשר האמתי להיות מאשרת בבעלה, בעל בריתה. יתכן ותקסם מהתפעלותם של הזרים ממנה וברגעים אלה תרגיש את עצמה מאשרת ביותר, אולם בשובה לביתה, תתאכזב מהחיים הסטנדרטים, ללא חדוש והתפעלות מיפיה, שאכן לא מצפה היא מבעלה להתפעלות ממנה בכל יום מחדש ולהנאה מאיזושהו חדוש היום מתמול שלשום.

והחיים מתחילים להיות יבשים, משעממים, ונוצרים השלכות שליליות בין הזוג. בין אם יבינו הזוג לקשר אותם ישירות לשרש הבעיה בין אם לא יבינו - זאת היא שרש הבעיה!

והראיה -

זוג מאשר, בראשית תקופתם מותרים על הרבה דברים חמריים אחרים בהסתפקותם באשר והשמה שיש להם מבן זוגם, ומבטלים הרבה רצונות מפני רצון האהבה והענג שיש להם האחד מהשני, והכל קטן לעיני הגדול, בבחינת "על כל פשעים תכסה אהבה".

לאחר מכן, כשנפטר חם האהבה ביניהם, כבר צצים יותר נושאים אחרים שעד אז לא היו עולים על שלחן הדיון ביניהם כלל. ומעתה, מה ימלא את החלל שנוצר מהפשרת חם האהבה? פמובן, שדבר זה נמצא יחסית בכל זוג, ולו גם אצל הצנועים ביותר, שמפשירה ההתפעלות הראשונית של חיי הנשואין. אבל, ככל שהאשה צנועה ביותר וראשה מצמצם בבר זוגה בלבד - הפער של הפשרת החם הראשוני קטן ומצמצם הוא, כיון שעדיין אין לה בראשה ולא כלום מלבד בן זוגה. אולם כשהאשה חסרת הצניעות לוטשת עיניה על אחרים ועין אחרים עליה, הרי שהפער רחב מאד בין הרגשת ראשית חיי הנשואין ללאחר מכן, וההשלכות שתוצרנה מכך, תהיינה רבות וחמורות מאד; כל דבר קטן כבר יעורר ריב ומדון, כל דבר

קטן יהיה כגדול. והסבה - חסרה אהבה, חסרה רצינות, ולכן מוצאים תחליפים שונים למלוי החלל.

כמה חיי ענג ישנם, באשר האשה חוזרת הביתה מיום עבודה בגעגועים לראות את בעלה שלא ראתהו כל היום, וכן כמה געגועים יש לבעל הנאמן לבא בערב ולראות את אשתו שלא ראה אותה כל היום, אולם כל זה בתנאי שהראש נקי מגופים זרים. אך אם האיש או האשה מחס נתון לעם אחר, על ידי מראות אסורים שראו בטלויזיה, או סתם בעבודה התנדדו מין בשאינו מינו וידידות יתרה נקשרה ביניהם - הלא ביאת הזוג לביתם שלהם זהו להם לנטל וכדי ליצאת ידי חובה, כי אין שביעות רצון אחד מהשני, וכל אחד היה מעדיף הימשהו האחר, ובליית בררה חוזרים בערב לפגוש, וכל אחד אמנם יודע מה שבלב השני ומרגיש את חסר האהבה כלפיו, אך זה מה שיש לו בביתו.

הגיון זה נתן להעבירו גם לבחורה רוקה, בהיותה מרגילה את עצמה לנקר עיני אחרים עליה וללטש עיניה על אחרים, פעם על זה ופעם על אחר - כיצד תהא נאמנת לכרות ברית לבעלה בזמן נשואיה, ולשבע לו, שמעתה הוא יהא היחיד שמנח בראשה, אחר שהתרגלה להחליף במבטיה גבר אחר בכל תקופה? וכי יש לצפות מאשה כזו, שטעמה טעמם של גברים רבים, להיות שומרת אמונים לבעלה לאחר נשואיה, להיות מסתפקת בו כאדם וחנה?! הלא תמיד תקנן בלבה מחשבה 'אולי אחר היה מתאים לי יותר', 'אולי עם אחר הייתי חונה חיים נהדרים ויפים יותר', ואין לדבר סוף. ובפרט כשחיייה עם בעלה לא הכי סוגים בשושנים, אזי בודאי שההשלכות יהיו חמורות הרבה יותר מהבעיות כשלעצמן, כי תנפחנה אותן בעיות מחסר הספוק שיש לה בכלל מבן זוגה. וכיון שאי אפשר לה לשרש אחר בעיה זו - שאינה מרצה מבעלה, תתבטא אכזבתה בפעילות השונות שצצות בבית, ותהיינה נפוחות וכבדות הרבה יותר ממשקלן האמתי.

וגם אם תבא בחורה ותאמר: אם כל הדרישה של ההפרדה והצניעות היא לצרף חיי משפחה רציניים - אשאר בחורה רוקה כל ימי, או עד שאתבגר הרבה, ובינתיים אהנה מהעולם הנחמד - על כן יש לנו להשיב לה:

מצבה של בחורה זו יהא חמור מן הראשונה; כל ימיה יהיו חיים של קנאה ותאוה ללא מעצורים. לנשואה, לפחות, יש מעצורים לרצונה או שלא לרצונה, אבל סוף-סוף נעצרת היא בהרבה משאיפות לבה, ובכך חושכת לעצמה קנאה, טרדה, ורדיפה אחר דברים שאינם בהשג יד.

אולם הרוקה, נדמה לה שהכל בהשג ידה. היום מתחשק לה לבלות עם זה - מחר עם ההוא, ומרגישה את עצמה חפשיה לעצמה. ואף שחוטפת היא מדי פעם אכזבה ובוז, תולה זאת בטעות חשובה, ומקונה שלא תשנה אכזבה שכזאת פעם נוספת, כיון שהכל נראה לה בהשג ידה - רק שצריך לזהר מזה או מזה, ושום לקח בחיים לא יעזר לה, כי על הכל תמצא

תרוץ, ובצפייתה לטוב יותר - תמשיך בדרךך, אחר שאין לה שום מעצורים. ידה בכל ונד כל בה, ולעולם לא תהא לה מנוחה לעצמה מתאוותיה וחשקיה שיצוצו לה חדשים לבקרים.

וזאת - מלבד ההפסד וכליון חייה שהמה ללא מטרה. שאם אמנם בהנאת רגע אינה מרגישה בכך, אולם כשתתבגר, והשעמום יתפס מקום רחב אצלה ולא יהא לה משען ומשענה - בן או בת - לתמוך בה ולהטיב את שיבתה, הרי שאז יהא טוב מותה מחייה.

איזהו חכם - הרואה את הנולד

עד עכשו דברנו על כך, שהמקסימום של קלקול התערבת ובגדי האפנה והפריצות שיכולים ליצר לכל היותר - חסר שלווה, שלום ואחווה.

למותר להזכיר למה גרמו אותן תופעות נוראות של תערבת ובגדי אפנה. תוצאות הבגידות וההפלות והגרושין, מהיכן הם אם לא מתערבת אנשים ונשים או בגדי גרוי המנקרים עינים!?

ועל כן, נראה יותר מתאים לומר איזהו טפש שאינו רואה הנולד מלומר איזהו חכם הרואה את הנולד, לפי שלזה אין צורך בחכמה גדולה לראות את הנולד, השכל והמציאות מחיבים כל טפש לחשש ולראות את הנולד.

למה לראות שחר כל-כך!?

ואולי בכל זאת תתעקש איזו שהיא אשה לומר: למה לראות שחר כל-כך? וכי חלונים לא מקימים בית עם בנים ובנות, לא מקימים דורות? נכון שהרבה יותר מצויים הפשלות אצל החלוניים מאשר אצל הדתיים, אבל אצלי זה לא חייב לקרות!

ובכן, אני רוצה להשיב לאותה שואלת:

איזו אשה נורמלית מסכימה לכך, שבתה, היקרה לה מאד, תתפרפר ותתרוצע עם בחורים למיניהם, ספק מתנהגים כבני אדם ספק לא, תבלה אתם, ותטייל אתם!! וכאן נשאל את אותה אמה: למה לך לראות שחורות? למה לך לחשש לכל מיני חששות? הלא לכל היותר בתך מבלה קצת, מטיילת קצת.

וודאי תענה אותה אם, כי ישנן הרבה מאד שמועות על תוצאות חמורות הנובעות מהפקרות שכזו, ואני לא רוצה שיקרה כך לבתי.

ובכן, שוב נשאל את אותה אם: למה לגבי בתך חוששת את לחששות אף רחוקים, ובשביל כך מתאכזרת את עליה ולא מרשה לה להתפרפר קצת, ועל כל יציאה שהיא יוצאת מהבית את דואגת אם בתך תחזור אותה בת

כְּמוֹ שֶׁהִיָּתָה אוֹ שֶׁתִּקְבְּלִי בֵּת אַחֲרָי, מוֹזְרָה לְחִלּוּטִין, וְאֵלּוּ לְגַבִּיךָ מֵרָשָׁה
אֶת לַעֲצִמְךָ לְהִלָּךְ בְּשָׂרִירוֹת לִבְךָ וְלֹא לְחֹשֶׁשׁ?

אִין לָךְ תְּשׁוּבָה -

אָבֵל כָּאן תִּקְבְּלִי אֶת תְּשׁוּבָתְךָ!

עַל הַיְצָרִים שֶׁל בֵּיתְךָ קֵל לָךְ לְהִתְגַּבֵּר, וְעַל הַיְצָרִים שֶׁלָּךְ קֶשֶׁה לָךְ לְהִתְגַּבֵּר!
עַל הַיְצָרִים שֶׁל בֵּיתְךָ אִין אֶת מְשַׁחֲדָת בְּשׁוּם שַׁחַד שֶׁל תֵּאָוֶה, שְׂכָן זֹאת תֵּאָוֶה
בֵּיתְךָ וְלֹא תֵאָוֶתְךָ, וְלָכֵן קֵל לָךְ לֹא לְהִסְתַּנֵּן וְלְחֹשֶׁשׁ לְחֹשְׁשׁוֹת וְלוֹ
הַחֲמוּרִים בְּיֹתֵר, אוּלַם כְּשֶׁהַמְדַּבֵּר בְּלִהְגִּבִּיל אֶת עֲצִמְךָ, אֲזִי - כָּאן שַׁחַד
הַתֵּאָוֶה מְסַנֵּן אֶת עֵינֶיךָ מִלְּרֵאוֹת חֹשְׁשׁוֹת רְחוּקִים וּמֹרֵחַ אֶת הַכֹּל
בְּטַעֲנוֹת שֶׁל מַה בְּכָךְ וּמִשָּׂרָה עֲלֶיךָ בְּטַחֲוֹן הַנוֹבֵעַ מֵרָצוֹן לְחִפְּשׁוּיֹת.

לְסָכוּם :

בְּהִסְבְּרִים אֵלּוּ מְשִׁיבִים אָנוּ כְּמַעַט עַל כָּל אֵי־הַהֲבָנוֹת שֶׁמְנִינּוּ לְמַעַלָּה (עַל
הַשָּׂר נִשִּׁיב בַּעֲזֵ"ה) :

א. לָמָּה לְהִתְנַבֵּר לְאִישׁ חֵבֵר בְּעַבּוּדָה וְלְהִתְנַהֵג כְּלַפִּי כְּזֶר וּבְהִסְתַּיְגוּת.

ב. לָמָּה לְהִתְנַבֵּר לְשָׂכָן נְחָמָד וְלֹא לְשָׂאֵל אוֹתוֹ אֶפְלוּ 'מַה שְּׁלוֹמְךָ'.

ג. לָמָּה לְהַצְטַנֵּעַ אֶפְלוּ בְּשִׂמְחוֹת מְשֻׁפְּחָתוֹת, לֹא לְלַחֵץ יְדִים וְלֹא לְרַקֵּד
וְנַחַד.

ד. לָמָּה לְחֹשֶׁשׁ לְחֹשְׁשׁוֹת רְחוּקִים וּשְׁחֹרִים כָּל כָּךְ.

ה. לָמָּה לֹא לְחַיֵּךְ לְמוֹכֵר, לִיְרַקוֹ.

ו. לָמָּה לְפָרֵד מִהַמְשֻׁפְּחָה בְּנִסְיָעָה לְחוּף יָם וְכַדּוּמָה.

וּבְקִצּוֹר נִסְכֵּם אֶת תְּשׁוּבָתְנוּ :

נְתִינָת חֲנֻךְ לְזָרִים עוֹלָה לָךְ בְּיָקָר, זֶה תְּמוּרַת נְתִינָת חֲנֻךְ לְבַעֲלֶךָ. הַנְּאֻתְךָ
מִהַתְּפַעְלוּתָם שֶׁל אַחֲרִים מִמֶּךָ מְקַטִּינָה אֶת הַתְּפַעְלוּת בְּעֵלְךָ מִמֶּךָ, וְאֶת
הִיא זֹאת שֶׁתִּסְבְּלִי מִכָּךְ, לְפִי שֶׁאֵת חַיָּה בְּקִרְתָּ גַּג אַחַת עִם בְּעֵלְךָ, וְלֹא עִם
אוֹתָם אֵלּוּ שֶׁאֵת מְחִיכָת לָהֶם.

וְעַל זֶה אֶת צְרִיכָה לְשֹׁמֵר. לְשֹׁמֵר עַל הַטַּעַם הַטּוֹב שֶׁל חַיֵּי נְשׁוּאֶיךָ עִם בְּעֵלְךָ
וְגַם עַל חֲשָׁבוֹן הַחֵבֵר לְעַבּוּדָה, עַל חֲשָׁבוֹן הַשָּׂכָן, עַל חֲשָׁבוֹן הַיְדִידִים
בְּשִׂמְחָה הַמְשֻׁפְּחָתִית, עַל חֲשָׁבוֹן הַמוֹכֵר, הַיְרַקוֹ, וְעַל חֲשָׁבוֹן הַנִּסְיָעָה
הַמְשֻׁפְּתָת לַיָּם. כָּלֵם צְרִיכִים לְהִיּוֹת אֶצְלְךָ קִטְנִים וְטַפְלִים בְּיַחַס לְשִׂמְרִית

הטעם הטוב שיופג כענן ברוח מחיי נשואיך, ואת מקומו יירשו מחשבות
טורדות המסבות עגמת נפש וחסר ספוק.

ובענין החששות הנראים כל־כך רחוקים, כבר בארנו למעלה שזו טפשות
לא לחשש לחששות כל־כך מצויים, שנראים כרחוקים - אולם אין
קרובים יותר מהם. הראיה מביאה לדבור, הדבור מביא לשחוק
ולחברות, וכן הלאה, והתוצאות - מי ישורם? הרס וחרבן בית גמור.

נחיתות

ובקשר לשאלה השביעית, מה עושים לרגשי נחיתות התוקפים את האשה
הצנועה ביחס לחברותיה ה"מאשרות" - זוהי תשובתנו:

לא כל מי שנראה מסכן, הוא מסכן, ועל אחת כמה וכמה לא כל מי
שנראה מאשר הוא מאשר אמתי. אם תתבונני במה שהארכנו למעלה,
תביני, כי המסכנה האמתית היא המאשרת המדמה, שכל אשרה, חיוכיה
והארת פניה ברחוב, בעבודה, הוא חיצוני בלבד. הרקבון הפנימי הוא
נורא ואים. כל הנראה בחוץ הוא אך ורק לספק את החסר שבפנים. אשה
המלאה ספוק מחיי משפחתה, בעלה וילדיה, אין לה צורך להנות
מדמיונות פוזבים של לראות ולהתראות לאחרים, שבמקרה הטוב לא
תקבל מהם כלום, ואוי ואבוי אם תקבל מהם משהו...

אז למה, אם כן, להתענג על דמיונות ולהנות ולהתגרות מדברים שאף לא
מצפה להם ומפחדת שיקרו לך ויעלו לך בהרס וחרבן הבית?! וגם אם
נאמר שאף נתקפת בנחיתות וקשה לך להתגבר על רגשות אלו, תביני
שעדיף לחיות ברגשות סבל פאלו מלהסתכן, חלילה, בגרוע מהם פי כמה
וכמה.

וכמו כן דברינו לרוקות - עדיף להרגיש קצת נחיתות בחברה מלהכפיל
ולפל במכמרת שאי אפשר לצאת ממנה.

מה בין "אהבה" ל"תאוה"

בקשר לשאלה השמינית שהזכרנו למעלה, האם אין לחשש שבצניעותך
ימעט יפיד, ובעלך יאלץ לרעות בשדות זרים -

זו מחשבה שבטעות יסודה.

החן והיפי של האשה זו התנהגותה, והיא היא המגבירה את האהבה
אליה. אהבה התלויה בדבר זו לא אהבה. אנו רואים ושומעים, בזמן
השואה ועד זמננו אנו, שתפסו בחורות ואנסו אותן, ותכף לאחר מכן

נתחוו אותן לנתחיים. הכיצד?! יש אהבה או אין אהבה?! דבר שאוהבים - אלו הן התוצאות!!

התשובה לכך, כי זה לא נקרא אהבה, זה תאונה וחשק, כמו שחושק אדם מאכל טעים מסים, ומתן תוצאות המאכל האהוב? להיותו נלעס, נרמס ונטחן, ולבסוף יוצא לבית השרפה. ואלו הן תוצאותיה גם של אהבה מדמה, שפלה תאונה גרידא ואהבה עצמית ובכלל לא אהבת הזולת - לאנס, ולבסוף לרצח!

אשה צריכה לדאג שבעלה יאהב אותה, יתנה ממנה, ומאהבתו ימלא את כל מבקשה ורצונה, ולא לאחר מלוי ספוקו יקום וימאס בה כשנאת אמנון את תמר, אשר גדלה שנאתו אותה לבסוף יותר מאהבתו אותה בתחלה.

הנהגה צנועה זו הוכחה לבעל: אתה היקר לי מכל, אין לי ענין להתנאות - רק כליפה, אין לי ענין להעלות את חני על אף אחד, אלא רק אליף! אין כח משיכה יותר מזה למשך את הבעל לאהבה ולשלוט בית אמת.

וגם אם הבעל חסר דעה ומענין ביציאתו לרחוב מקשטת, ומבין שזהו כבודו - להראות העמים והשרים את יפיו, זה לא אסון אם לא תשמעי לו. הוא דומה עתה לילד קטן, שמבין שספריות זה טוב וטעים ובוכה עליהם, ורואה אכזריות נוראה מצד הוריו במנעם לספק לו אותן כרצונו. כן הוא עתה בעלד - הוא לא מבין את הרע שהוא גורם לעצמו, הלא לבסוף את תבגדי בו ותמאסי בו, תתפעלי מאחרים שיתפעלו ממך - ואותו תזרקי. לכן - לטובתו - אל תשמעי לו, כמו שלא שומעים לילד קטן שלא מבין את המבגרים ממנו.

דרכי דרכי נעם

נוכחנו לראות בטוב טעם ונדעת כמה צוויי התורה הם לנעם לאדם. הבורא, שנתן תורה לעמו, לא נתנה להם כדי לגזל מהם מנוחה, לטרדם, לכפות עליהם סגר והגבלה סתם כדי לענותם. חלילה! תורתנו - דרכי דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. הנתיבות הנשלקות מצוויי התורה מובילות לשלום אמת ונעם של חיים.

חייקם של שומרי מצוות כמה מאשרים המה, כמה רגועים המה. אדם המשחרר מיצרים וחמדות תיבל ומסתפק בחלקו, הלא זהו עשיר ומאשר אמת, לא נוחר אף פעם אכזבות, הוא מלך בביתו, אשתו מלכה בביתה, ובניו ובנותיו נסיכים הצועדים בנתיב הוריהם המלכים.

אלו הם דברים שהמציאות מוכיחה אותם, ורק השקר מכחיש אותם.

מכתב בנושא צניעות ממרן ה"חזון איש"

(נכתב בענין גיוס בנות או שרות לאומי)

ידוע, כי בסוף גלותנו גבר ההעלם, ולמרות האמת כי כל הנעשה תחת השמש אינו במקרה, חס וחלילה, רק הכל נעשה על פי השגחתו יתברך, אפלו נקיפת אצבע קטנה - הכל מכסה ונסתר, ובני אדם שקועים בבירא עמיקתא של כפירה ומינות, וכל מעשיהם מנקדה זו, ודשים בעקביהם על מצות היותר חמורות שבתורה בלי נקיפת הלב ומוסר קליות.

במצב החמור הזה נמצא שארית סגלתנו הנאמנים לה' ולתורתו, לחקיו ולמשפטיו, בלב דואג ובשברון רוח. איך נרעה את הגדלים ואיך נרביץ תורה וידינו עסוקות בבנין חומות ולהקים חיצ בין הצפיעים והצפיעות שלנו לחוצות הפרועות שאית הפחש וחסמדת התועבות.

מה נורא הפאב ומה אכזריה המכה, לאכף על בנותינו האמונות עלי צניעות המפארה לצאת חוץ למחצותיהן, להסתכל בחיי התענוגים ובחמדת בשרים, להנות מיפי מרהיב עין, להריח קטרת הזרה, לשמע את הלעג וההתלוצצות על הצניעות החביבה, על האמונה ועל המצוה. כל עין תדמע לשמע און.

אָהָה! בגיל הצעירות, אשר בטבען תעפסנה את הנותנים עיניהם עליהן, אשר פארי אורב הן בעיני הצנועות; ישללו את החפש מהצעירה עצמה מאביה ואמה, ויכבלו אותה לעמד בפני גבר רופא; להפגש עם בחורים חרדת נשמתה, ולסולל מסלות דרבה ברוח זרים בכל שעל. גזרה היא קורעת כל לב!

עינינו לשמים לסבב את הסבות שלא יגזרו עלינו פאלה ויעזבו את מחשבתם הרעה הזאת. ואשרי מי שיזכה שיגלגל זכות על ידו, שנשוב למנוחה, ונתבשר שהגזרה נתבטלה ושלוח על ישראל.

*

ידוע, כי יש עדין - למרות הזרם השוטף - בנות צנועות תחת תרבות הורים, שהן זרע קדש כזהר הרקיע. האבות משעשעות שעשועי נעם מזיו הטהרה על הצפיעות אשר אין להן טעם וריח בחטא. הפגיעה בבנותיהן לכפיה בכל אפן שיהיה, הם - לפי מצב הנוכחי - מגנת לב האבות והבנות יחד, שאין דגמתה מצד אחד, ומסכנת באמת את כל האפי הטאהור והקדוש של המחנכות היקרות אשר נשארו לנו לפלטה.

רגשת נפשי מורה ובאה שהוא ענין של "יהרג ואל יעבר", ואולי גם מנקדת הלכה זו. ולכן אני פונה לכבודו שיחיה ולהחברים היקרים שיחיו, אשר בידם לעשות בזה, לקיים את ההסכם שלא לנגע בהבנות הצנועות...

בידוע, רב מכאובנו לראות את רבת העזובה בקרבנו היתה לנו לשל. בנות ישראל הצנועות, האמונים עלי זיו הטרהרה והקדשה, גם זולתנו חדרו למצפוננו והבינו להעריך את רגש הדתי אשר בלב ההורים ובנותיהם יחד, והכירו שאין כאן המקום לשמש בכפייה נגד קשר של קימא - גוף הישראלי עם נפשו. ובימים האחרונים נתערער הדבר, ואנו שומעים איומים להתנפל עלינו ולהוציא הבנות מחיק אמותם באלימות ובאגרופים, ודמעת העשוקים כנחל, פן, חס וחלילה, יפגעו בבת עינם, בבנותיהן היקרות, להוציאן לרעות בשדות אחרות ולעזב שלחן אביהן בעודו באבן.

הריני פונה את לבן הטהור לחגר שארית כח, שלא לתן שום אפשרות של כפייה על הצעירות נגד מצפונן שלהן, אשר הוא יקר להן ולהוריהן מן החיים עצמם, וזהו אצלם נטילת נשמה לגזל מהם את אפי הנעימות, הטרהרה והקדשה וכיו.

דבר לנו אליכו, המתקרבות לתשובה!

ברוך ה', תנועת התשובה מתברכת מיום ליום, רבים בעלי ובעלות תשובה מתקרבים ליהדות, וממש חוזים אנו בחזיון הנבואה הנאמרת ביד עמוס (עמוס ח, יא): "והשלחתי רעב בארץ וגו' כי אם לשמע את דבר ה'".

אמנם לא נמנע מלעמד על תופעה שונדאי גורמת תסכול ופליאה, לכם, המתקרבים לתשובה, אשר אין לה פתרון, ואנו חייבים להקדים לכם שאלה ופלא זה מצדנו, אנו המוכיחים, לפני שתבואו אתם ותשאלו זאת, כיון שהדבר נעשה בפרסום ובריש גלי ולא בצניעה, כך שאין מה להחביא ולהצניע, ולהפך - אם לא שנקדים אנו לפתור לכם בעיה דלקמן, אלא נניח שפליאה זו תקדם מצדכם - נצטרך לעמד בפה מלא מים.

מסתמא כבר נחשתם במה המדבר...

פרצה בצניעות במחנה החרדי!!

הנשים המתקרבות לתשובה, כמובן שדבר ראשון שמתבקש ונדיר מהם - לשנות את הלבוש ולחזור מאותו לבוש הפרוץ המחטיא את הרבים, אשר כל מטרתו להבליט ולמשך ולגרות את יצרם הרע של המסתכלים, ללבוש צנוע המצניע את לובשו, וללבש הפך ההבלטה וההתגרות.

ובכן, השאלה ודאי נשאלת: אם התורה מחייבת את כל הנזכר לעיל, מנין ההתר הנפוץ במחנה החרדי לפאות המודרניות והשחצניות שלא נשמע

מעולם התר לזה? מנין להתר ללבושי תפארה ותכשיטי היקרה, בשם, התאפרות וכו' - דברים שאין רוח התורה והחכמים נוחה מהם?

ובכו, מה שנתן לענות לכן על כך - ב' תשובות:

א. יצר הרע אינו פוסח על שום אדם מלהדפו ולאבדו, ואינו שוקד ממלחמה תמידית עם כל אדם, ופה הוא מצא פנת אחיזה בתחום החרדי. והסבה להצלחתו בזה, מלבד מה שענין יצר ההתבלטות וענין עון העריות הוא דבר שכל ענינו של היצר הרע לתפס בזה את בני האדם, כי הוא יסוד לכל עניני היהדות, ישנה סבה נוספת להצלחתו, וזאת, כי רבות רבות נשים חרדיות אינן מודעות לאסון הגדול שהן גורמות, מפני שאין להם עבר שלילי, ברוך ה', ומיסודם חנכו על אדני הצניעות, וחסר להם מאד במודעות מה הדבר יכול לגרם, ומהם התוצאות החמורות הפוריות בכך. והפאות ומלבושי התפארה שלובשות, הרבה מכך בא מהשתלבות החברה והמשפחה ללא כוונה רעה כלל, חס וחלילה. מה שלעמתן - הדבר פשוט אצל חוזרות בתשובה, שכל אלו מכשולות רבים ושליליים.

ב. חז"ל אומרים: כל הגדול מחברו, יצרו גדול ממנו. ובאמת בנדון דידן ממש אפשר לחזות את מאמר חז"ל זה ממש בעין: נשים חרדיות, שבאמת כל הזמן שמרו את עצמן בצניעות ובטהרה, ובאמת גדולות הן מחברותיהן, יצרן גדול להתלות ולהאחז באיזה פוסק יחיד שאולי מתיר נגד פוסקים רבים האוסרים.

ולסכומו של דבר - אף אם אין תשובות אלו מספקות אתכן, עליכן לדעת: התורה אמת ולא תשתנה על ידי שום גוף, ואפלו לא על ידי שום נביא. שהרי הלכה בידינו: נביא שבא לשנות דבר מהתורה - אין שומעין לו, ואף שיתן לנו אות או מופת, אסור לנו לשמע לו.

והנשאר לכן הוא רק להתחזק ולא להתבלבל בזמן הברור והצרוף הגדול שאנו נמצאים בו קדם בא משיח צדקנו, אשר כבר נבאו לנו רבותינו, שיגדל בו הברור והצרוף והמבחן על כל בן ובת ישראל, ורבות יהיו המכשולות וההטעיות בדורנו מה שלא היה בדורות הקודמים כלל. ועל זה אמרו חז"ל במסכת סוטה על דור אחרית הימים: "ותהי האמת נעדרת" (ישעיה נט, טו).

חוט השערה – שיר / הרב משה יהושע לנדא זצ"ל

א

היתה	שרה	מהחשובות	שבועיר
עסקנית	במצוות	וגבאית	צדקה.

מָהִיר,	שְׂכָלָה	חָרוֹץ,	לְשׁוֹנָה
צָעָקָה.	וְיִוִּדְעַת	סֵפֶר,	לְמוֹדֵת
לֶלְחֵם:	כָּל	כָּל	יָדַע
מִסְעָד,	יִמְצָא	שָׂרָה	אֶצֶל
שָׂכֶם,	לְכֻלְכֶם	נָתַנָּה	וּלְכֻלְכֶם
בְּמַעֲט.	וְאִם	רַב	אִם
שָׂרָה,	עֹתָהּ	בְּדָבָר	אוֹלָם
הִיִּהְדוּת:	מֵעַקְרֵי	עַקֵּר	וְהוּא
שְׁעָרָה	בְּכִסּוּי	הַקְּפִידָה	הַקְּפִיד
צְנִיעוּת.	בְּהִלְכוּת	וַיְהוּדִית,	כֶּתֶב
הַהִלְכָה,	לְפִי	"הַמְתָּר"	מִקְצֵת
מֵאֱלֹו	שְׁנִיתְגַּלָּה	מָה	וּמִקְצֵת
כָּכָה,	סִתְּם	מִתּוֹךְ	מִקְצֵת
עָלְיוּ...	יִוִּדְעַ	מִי	וּמִקְצֵת
הַבְּרִיּוֹת:	אוֹמְרִים	מִשְׁתַּאֲמִים,	וְהָיוּ
כָּלוּם,	עָלְיוּ	וְלֹא	אֵין
צְדֻקְנִיּוֹת,	נָשִׁים	לְכַאוֹרָה	אִשָּׁה

וְרֹאוּ, הִנֵּה רֹאוּ, יֵשׁ בָּהּ מוֹם...

ב

הַגִּיעָה.	שְׁעַתָּה	וְאִף	לְמוֹת,	אָדָם	סוֹף
וְאֲנִיָּה.	תִּתְאַנְיָה	כָּל	בְּעִיר	פְּנִים	הִיִּתָּה
דְּמָעָה,	עֵין	פָּאָרוֹר,	אֵי	צְדָקָת,	כָּל
רַחֲמָנִיָּה.	אִשָּׁה	אֵי	הָיָה	מְזָה	אֵי
-	בְּרַקִּיעַ	מִלְאָכִי	הָיָה	לְקִרְאָתָהּ	וַיּוֹתֵר
מָרוֹם.	גְּדוּלָּה	נְשָׁמָה	רָעְדָה!	רָעְדָה!	נִתְכַּנְּסוּ
הַגִּיעָה.	פָּנוּ	מְקוֹם!	מְקוֹם!	מְקוֹם!	חִיל!
מְקוֹם!	שְׁעָרֵי	כָּל	לְפָנֶיהָ	לְפָנֶיהָ	פָּנוּ
גֹּן-עֵדוֹן	זֹהָר,	טְהוֹר,	שֵׁשׁ	שֵׁשׁ	נִפְתְּחוּ
נְגוּהוֹת.	כָּל	הוֹד,	מִלְאֵי	מִלְאֵי	הַיְכָלִי
בָּהֶן,	טוֹב	מְדוֹר	תִּפְאָרָה	תִּפְאָרָה	אַרְמוֹנוֹת
הַצְּנוּעוֹת.	לְנָשִׁים	מְדוֹר	תִּפְאָרָה	תִּפְאָרָה	גִּנֵּי
מְתוֹנּוֹת-מְתוֹנּוֹת	לְשַׁבַּע	צוּעֵדָת	לְגוֹן-עֵדוֹן	לְגוֹן-עֵדוֹן	וְשָׂרָה
נַחַת.	בְּזָכְרָה	תִּשְׁתַּוְּחַח	עָלֶיהָ	עָלֶיהָ	יִשְׂרָאֵל
רֵאשׁוֹנוֹת,	רַב	אַחַר	קָצֵת	קָצֵת	נִפְשָׁה
וְכַעֲס.	עֵמֶל	נִעְצָרָה	מְדוּעַ	מְדוּעַ	עֵתָהּ
וְתַחֲנוּר?	בְּכִנְיֹסָה	מָה	נְהִיִּתָּה	נְהִיִּתָּה	אֵד
-	קָרָה?	שָׂם	לָהּ	לָהּ	מָה
-	עַל	שָׂבַר	וַיְ	וַיְ	אוֹי

אוֹי, כִּי בִדְלֵת נִסְתַּבֵּד שְׁעָרָה...

השיר הזה נדפס לראשונה ב"קול ישראל" בד' מני"א תשי"ג. וגם היום הוא מעורר את השאלה: מהו חוט השערה של כל אחת מאתנו?...

פרק ד - הנהגה במקומות עבודה

ידועין הם דברי הב"ח (באהע"ז) "שאין לומר "שהשמחה במעונו" במקום שיש פריצות, כיון שאין מקום פריצות מעונו של השכינה".

ברצוני לספר עובדא שהיתה בצעירותי, כשהשתתפתי בשמחת שבע ברכות שישבו גברים לבד ונשים לבד בשני צידי החדר בשולחנות נפרדים, אך ללא מחיצה המפרדת ביניהם, ומו"ר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל הגיע למקום, והצטער מאד על כך וקבע בצורה חד משמעית שאין לומר "שהשמחה במעונו", לפי דברי הב"ח הללו.

השבח לבורא עולם שפירצה זו (של גברים ונשים בשולחנות נפרדים ללא מחיצה) לא מצויה כלל, אך בכל זאת ראיתי צורך לפרסם את הדברים כדי לחזק את הקיים.

התורה

בברכת
א. זלזניק

נחיצות הפרק

הנסיונות בדורנו רבים תקיפים ותכופים, אולם אפשר לכוללם בשניים עיקריים, והמה נסיון הקדושה ונסיון הממון.

פרצות הצניעות בלבוש ובהנהגה קשות למאד בימינו, וכמו כן נסיון העוני והפרנסה עם כל הכלול בו: זהירות מאונאה שקר חנופה ועוד, המה בעיקר המבחנים שאנו נבחנים בהם לנאמנותנו לתורה ומצוותיה, והחזק בהם גבור יקרא.

ימינו שלא כבימים עברו, בימינו נשים רבות נטלו על עצמן חלק גדול בפרנסת הבית מסיבות שונות, כאלה מפני דוחק הפרנסה, וכאלה מפני שבעליהן עוסקים בתורה, וכיוצא, ואף שסיבות אלו היו קיימות גם בימים עברו, אולם כהיום ישנם אפשרויות רבות לנשים לסדר עצמן במקומות עבודה הרבה יותר מימים עברו.

ובכאן נלכדים אנו בבי' הנסיונות יחד, הממון והקדושה, נסיון מספר 1 "הממון והפרנסה" מאלץ לעבוד, והפיתוי לעבוד גם במקומות שאינם כשרים ואפילו פרוצים מפתה למאד, ואז נדחפים אנו לנסיון הפירצה בלבוש, ובהנהגה שאינה תואמת כלל לבת ישראל צנועה, ואז מתעורר נסיון מס' 2 - נסיון ה"קדושה" מצד עצמו ונפגשים בי' הנסיונות יחד "באותה אשה באותו מקום ובאותו זמן..." ולא מעט שומעים אנו "קול ענות" של מכשולים ומעידות ה"י באופן שאילו ידעו מראש אותם הנכשלים את אשר יקרה אותם ממכשולות שכאלו היו מוותרים על כל הון שבעולם והעיקר שלא להגיע למה שהגיעו, והדברים מובנים.

בי"ה לפני כשנתיים זיכני ה' להוציא ספר הנקרא בשם "בית יעקב" בנושא הנהגה במקומות עבודה ועוד מהלכות צניעות, עם מאמרים וסיפורים מובחרים, ערוך ומסודר לפי פרשיות השבוע, ובי"ה אלפים רבים מבנות ונשות ישראל התענגו על ספר זה והתחזקו ממנו.

לאחרונה האירו עיני כמה ת"ח שכדאי ללקט מספר הנז' רק את ההלכות ולצרפם בקונטרס אחד כדי שיוכלו כל איש ואשה למצוא לנגד עיניהם את כל ההלכות השייכות להם להנהגה במקומות עבודה וכיוצא, וביום או יומיים של קריאה כבר יהיו כל ההלכות מונחים בכיסם ללמוד ולשמור ולעשות.

קונטרס זה שהנו צירף ההלכות מספרנו הנ"ל עבר מחדש הגהה מדויקת של כמה ת"ח מובהקים שעיקר ויסוד זה נגע מאד לליבם והעירו את הערותיהם המחוכמות והנצרכות בהתאם לבעיות המצויות במקומות עבודה באופן של ימינו, וכן ביתר עניני הלבוש וההנהגה השייך להיום.

וקראנו שם קונטרס זה בשם "שערי פרנסה", לומר לך, שכן כל הברכה והשפע תלויים אך ורק בקדושה וצניעות, וכשיש קדושה שורה ברכה, כך שהחפצים לשפע פרנסה טובה עליהם להתחזק בצניעות וכהבטחת הזוה"ק המפורסמת שאשה ההולכת בצניעות מתברכים בעלה ובניה בכל ההצלחות והברכות ברוחני וגשמי.

אנו תפילה שיהיו הדברים להועיל ולהציל, וכידוע מהגר"י סלנטר זצוק"ל שהרוצה לשבור מידה או תאוה מסוימת ילמד את הלכותיה, ועצם הלימוד והידיעה בהלכות אותו דבר יסייעוהו להתגבר.

מדריך להנהגה נכונה במקומות עבודה

[**הקדמה**](#)

במקומות עבודה רבים, מצוי שעובדים יחדו אנשים ונשים. מצב זה עלול להביא למכשולות חמורים בשל הקרבה התמידית בין העובדים והעובדות. לכן לכתחלה, גם הצריכה לעבד מחוץ לבית, לא תעבד כלל במקום שישנם גברים. ורק בשעת הדחק ודיעבד, תשאל רב מבהק על מקום העבודה המצע, האם לפי תנאי המקום והמצב, העבודה בו מתרת. אמנם פשוט שיש להקפיד מאד על כללי הזהירות המפרטים להלן, (אפלו בין חרדים, וקל וחמר אם נמצאים שם שאינם כאלה), כדי לשמר על גדרי הצניעות ולקיים דין השו"ע "הרחק מן הפעור ומן הדומה לו" (אבה"ע כ"א א', ובב"י הגר"א).

הכללים הכתובים כאן, הם היסודות של ההרחקה בין אנשים לנשים, שהיו ברורים ופשוטים אצל כל שומר תורה ומקיים מצוותיה בדורות קודמים. ואינם חמרות, אלא מעקרי התורה, שלא להכשל בדברים חמורים.

פתיחה (מתוך ספר מלבושי כבוד)

המכשולים החמורים המצויים אצל נשים העובדות במשרדים ובחנייות כתב בספר "מלבושי כבוד" (פרק יד) :

לנשים העובדות בחנייות ובמשרדים מצויים מכשולים חמורים. דהנה, כשמתלבשת בצורה מהודרת, וגם משוחחית עם הקונה בשפה ברורה ונעימה - המכשולים המגיעים על ידי זה הם עצומים.

ושני דברים גורמים לתופעה זו :

א. הרגל האשה לשוחח עם אנשים מרבים לצרכי עבודתה גורם שענין השיחה עם אנשים זרים נהיה קל בעיניה, ולכן מגיעה לשיחה יתרה ושחוק וקלות ראש.

ב. מנהג המדינה שחלק ממשיכת הקונים נעשה על ידי הנעמת השרות במוכרות, ודי למבין. ומחמת שמקבל הדבר אף אצל שומרי תורה ומצוות קלי דעת, יש נשים החושבות [בפת מודע] שפדי להוכיח יעילות, או למצא חן בעיני המעסיק, יש להתבלט בלבוש, בשחוק, ובשיחה קלילה עם הקונה או המעסיק.

ודבר זה גורם גדול לנזקין ולמכשולים, הן למעסיקים והן לאנשים שאינם יראי ה' הנכנסים לחנות. ושמענו מכמה בעלי עסקים שומרי תורה ומצוות הרבה מעשים נוראים שנגרמו לנשים שהקלו ראשן בלבוש והנהגה במקום עבודתן. ומי גרם לכל אלה? האשה הזאת, שבקלות דעתה רוצה להפנות בפרנסה על חשבון עקרי הדת. ואין הכתב יכול לסבל

בשום אופן כל הצריף להאמר בנושא זה. והרוצה להבין, יבין ויחדל, והי הטוב יכפר בעדם.

ולכן העוסקת עם רבים צריכה זהירות כפולה ומכפלת בלבונה ושיחתה, ולא תשים בפה עיניה, ובגדיה יהיו צנועים ביותר. ודי לה בצרה שצריכה לעסק עם אנשים רבים [שמסתמא צריך השעה גרם לה לעבד בזה ולא בשמחה עושה כן] - ואין לה להוסיף על זה צרת המלבושים שאינם צנועים, או צרת שחוק וקלות ראש המביאים את האדם לידי עברה.

ותרויח עוד בהקפדתה על צניעות מרבית, שלא יהיו לה בעיות מאנשים שאינם יראי ה', כי יראו בכל הנהגתה והופעתה שאינה שייכת לשטיות שלהם, והיא רחוקה מהשגותיהם. אבל אם, חס וחלילה, מתלבשת בסגנון הרחוב, ומשוחחת בקלילות, אינם רואים בה כרחוקה מהשגותיהם וכו', ונמצא שהיא גרמה לעצמה בקלות דעתה את כל הפרענות הזאת.

וכמוכן חובה לבדוק את מקום העבודה, כי יסוד הצניעות - שהנשים והבנות תשארנה בחברה טובה, משום שהעובדת בחברה חלונית, או בחברת בנות שקבלו חנוף אחר, הרי שומעת שם נבול פה וליצנות, והי ישמרנו מהתוצאות. וידוע שרב קלקולי הבנות והנשים נגרמו על ידי החברה, והרבה בתים נהרסו בגין זה. וצריך כל אב לדאג לבתו, וכל בעל לאשתו, שמקום עבודתו יהיה מתאים לשומרי תורה ומצוות כדי שתשארנה בצניעותן.

והי לא ימנע הטוב להולך בדרך תם, ובצניעות האשה יזכו לברכת ה' ולחיים מאשרים בעולם הזה ובעולם הבא.

וסכנה גדולה היא לאותם הנשים העובדות במשרדים או בבתי חרשת ואפלו בבגדי צניעות, כי אין אפטרופוס לעריות אפלו בצדיקים ונביאים נאמרה, ודבורה הנביאה תוכיח, ועוד - "התחתה אשה אש בחיקה ובגדיה לא תשרפנה".

"מי יודע כמה ברכות והשפעות טובות נמנעות מזוגות על ידי מכשלת הרבים בשמחתם"

וראוי לתת תשומת לב פאשר עורכים שמחות בבית או באולם, שלא יהיו מצבים של תערבת גברים ונשים והלוכי דחק בחדרי הפניסה או במדרגות, ומוטב להפסיד ממון בכדי להציל ממכשולות על ידי שכירת מקום הנקי מחשש מכשול מאשר להכשיל את הרבים, חס וחלילה. ומן הראוי להקפיד שיהיו בי כניסות נפרדות לגברים ולנשים. והמקום ימלא את החסרון ועוד יוסיף שפע ברכה והצלחה לבעלי השמחות ולאורחיהם. והגם אשר לכאורה הערה זו נוגעת לגברים בעלי השמחות, מכל מקום על זה יש לומר "חכמות נשים בנתה ביתה", כי הנשים אשר נשא לבן אותנה

בְּחֻמָּה שֶׁל יְרֵאת שָׁמַיִם וַיְרֵאת חֹטֵא, הָרִי עַל יָדֵי "בֵּינָה יִתְרָה" שֶׁזָּכוּ לָהּ, זֹכוֹת לְהַמְצִיא אֶפְנִים שֶׁל "פְּתֻרוֹנוֹת מְצֻלְחִים" לְבַעֲיוֹת כְּאֵלוֹ עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב, וּבִוְנוֹת אֶת בְּתִיחֵן וּבְתֵי זֶרַעַם לְשֵׁם וּלְתַפְאֶרֶת, וְאֵלוֹ "אֲוֹלֵת - בְּיָדֶיהָ תִּהְרָסֵנוּ" עַל יָדֵי עֲקֻשָׁנוֹת לְצוּרָה שֶׁל שְׂמֻחָה בְּהַדָּר חִיצוֹנִי מִבְּלִי לְתֵת תְּשׁוּמַת לֵב לְמַנְעַ מְכֻשׁוֹלִים, וְהָרִי הִיא גּוֹרְמַת הָרֵס לְבֵיתָה אוֹ לְבֵית זֶרַעַה. וּמִי יוֹדֵעַ כַּמָּה עֲנִינֵי בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּרוּחָנוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת נִמְנָעוּ מְזוּגוֹת וּמְשֻׁפָּחוֹת עַל יָדֵי הַכְּשָׁלֶת הָרַבִּים בְּזִמּוֹן הַשְּׂמֻחוֹת, רְחֻמָּא לְצֻלּוֹ, כַּעֲיוֹ מַה שֶׁכָּתַב מָרוֹן הַ"חֶפֶץ חַיִּים" זַ"צ" לְבִסְפָרוֹ "אֶהְבֵּת חֹסֵד" (פֶּרֶק ו' בַּהַג"ה).

וְרֵאוּי לְהַעִיר שֶׁמְצוּי עֲנִינֵן מְכֻשׁוֹל גַּם בְּזִמּוֹן צַעַר, רְחֻמָּא לְצֻלּוֹ, כְּגוֹן בְּמִקּוֹם שֶׁל "תִּנְחוּמֵי אֲבָלִים" שֶׁבְּמִקּוֹם הַכְּנִיסָה אוֹ בְּפָרוֹזְדוּרִים יֵשׁ תַּעֲרֻבַת גְּבָרִים וְנָשִׁים. וּמִבְּאֵר בְּמִקְרָא וּבְגִמְרָא, שֶׁגַם בְּעַת הַסִּפּוֹד יֵשׁ אֲסוּר לְתַעֲרֻבַת אֲנָשִׁים וְנָשִׁים, וּבְזִכוֹת שְׂמִירַת הַצְּנִיעוּת יִגְדָר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פְּרָצוֹת עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. (שם) וְכֵן בְּשַׁעַת הַחֻפָּה שֶׁנֶּהוּג שְׂמֵתִקְבָּצִים הַנָּשִׁים סָבִיב הַחֻפָּה בְּקֻרֹב עִם הַגְּבָרִים, רֵאוּי לְכָל אִשָּׁה יְרֵאת ה' לְהִזְהַר שֶׁלֹּא יִגָּרַם מְכֻשׁוֹל מִתַּחַת יָדָהּ וּלְהַצְטַנֵּעַ בְּמִקּוֹם צְנוּעַ שְׂאִין בּוֹ גְּבָרִים

הנהגות למניעת קרוב דעת וידידות

א. עוֹבְדִים וְעוֹבְדוֹת לֹא יִשׁוּחָחוּ יַחַד עַל נוֹשְׂאִים שְׂאִינָם נוֹגְעִים יִשִּׁירוֹת לְתַפְקִידָם (בְּעֲנִינֵי חֲדָשׁוֹת, פּוֹלִיטִיקָה וְכַדוּמָה, וְאֶפְלוֹ לֹא לְנִסּוֹת לְהַחְזִיר אֶחָד מִהָעוֹבְדִים בְּתַשׁוּבָה). הַדְּבָר אֲסוּר גַּם בְּשִׂיחָה שְׂמֵשֶׁתִּתְּפִים בָּהּ כַּמָּה עוֹבְדִים, וְקַל וְחֹמֶר בְּשִׂיחָה בִּיחִידוֹת בֵּין עוֹבְדֵי לְעוֹבְדָת.

יֵשׁ לְהִזְהַר מִלְּשׁוֹחַח שִׂיחוֹת שְׂאִינָם מִעֲנִינֵי הָעֲבוּדָה גַּם בְּפִגְיֶשָׁה אֶקְרָאִית בְּרַחוּב אוֹ בְּטַלְפוֹן. וְאֶפְלוֹ בְּעֻצּוֹת בְּדַבְרִים הַנְּצָרְכִים יֵשׁ לְהִמְנַע כָּל שְׂאִינָם קְשׁוּרִים בְּאֶפֶן יִשִּׁיר לְעֲנִינֵי הָעֲבוּדָה.

ב. כָּל דְּבוּר הַנְּצָרָךְ לְעֲבוּדָה, צָרִיךְ לְהַתְּבַצֵּעַ בְּצוּרָה מְאֻפְקָת, לְלֹא כָּל סִמָּוֶן שֶׁל קְרוֹב הַדַּעַת וַיַּחֲסֵ אִישִׁי.

אִין לְשַׁלֵּב בְּשִׂיחָה בְּדִיחוֹת, דְּבָרֵי לִיצְנוּת אוֹ קְלוֹת דַּעַת.

ג. מִחוּץ לְשַׁעוֹת הָעֲבוּדָה, יֵשׁ לְהִמְנַע מִלְּנַהֵל שִׂיחוֹת טַלְפוֹן בֵּין עוֹבְדֵי לְעוֹבְדָת אֶפְלוֹ בְּעֲנִינֵי הָעֲבוּדָה. וּבְמִקּוֹם הַכְּרַח, רֵאוּי שֶׁהָעוֹבְדֵי יִמְסֹר אֶת הַהוֹדָעָה לְעוֹבְדָת עַל-יָדֵי בַּעֲלָה אוֹ אֲבִיהָ.

ד. לֹא יִפְנוּ אֶחָד לְשִׁנֵּי בְּשִׁמוֹת פְּרֻטִיִּים אוֹ בְּכַנּוּיִים, אֶלָּא רַק בְּשֵׁם הַמְּשֻׁפָּחָה, וְרַצוּי בְּתוֹסֶפֶת 'הַרְבֵּי מַר', 'הַרְבֵּינִי' אוֹ 'גְּבָרַת'.

ה. אֲסוּרָה אֲמִירַת שְׁלוֹם בְּנִסְחַ אִישִׁי, כְּגוֹן: "שְׁלוֹם לְךָ", "לְהַתְּרָאוֹת" וְכַדוּמָה. אֵדָּ אֶפְשָׁר לְאֲמֹרֵם בְּצוּרָה כְּלָלִית כְּגוֹן: "בְּקָר טוֹב" וְכַדוּמָה, וַיֵּשׁ

להקפיד על סגנון רשמי ולא ידידותי ואישי, משום שהתייחסות אישית מביאה לקרוב הדעת ביניהם ועלולה להביא למכשולות חמורים.

ו. אסור לאיש לשאל לאשה בדברים הנוגעים לחייה הפרטיים חוץ מהעבודה, וכן אסורה אשה שתשאל בן מהאיש, כגון:

היכן היית בשבת שעברה? האם נסעתם לחפש לאיזה מקום. איך חלף החפש?

האם אתם אוכלים מאכל זה? או הכשר זה וכדו', איפה בעלך לומד וכדו'.

ואין צריך לומר שיש להמנע מכל התענינות על שלום בית ויחסי משפחה וכדומה.

- וכן כל פיוצא בזה, היות והתענינות שכזו מרבה חבה ורעות.

והוא הדין שאסור לאיש לשאל גם מאיש אחר עליה על דברים כאלו, שמה האחר נגיד לאשה שפלוני שאל עליה וזה יביא להתקרבות בינה לבין זה ששאל עליה. ודי למבין

ז. אסור לאיש לפרס בשלום אשה אפלו על ידי בעלה, ואין שום נפקא מינה באיזה לשון הוא מדבר, כגון: "שלום לרעיתך", "דרישת שלום לאשתך".

ח. ואין צריך לומר שהאשה אסורה לדבר אל האיש באופן השתעשעות שמקרבת בזה את דעתו ושימת לבו עליה - הגם שלפעמים יש בזה צרך לעבודתה, כגון שהיא עומדת בחנות [בתור מוכרת, זבנית], ואפשר לה להמשיך לב הקונים ע"י שמדברת בלשון רכה ובלשון חנפה וכדומה, ובאופן זה גורמת שהקונה יתפתה לקנות כיון שיש לו הנאה מאפן דבורה אליו - והרי זה מאביזריהו דגלוי עריות שיהרג ואל יעבר. (ובשו"ת אגרות משה אה"ע ח"ד סימן ס' מובא: דאם יש לאיש הנאה לדבר עם האשה נכלל בהלאו של לא תקרבו לגלות ערוה, דהוא ביהרג ואל יעבור, וכל מה שאסור לאיש אסור לאשה ג"כ).

ט. כאשר מנהל או מעביד רוצה לשבח עובדת על מסירותה וכדומה, יכול הוא לשבח את העבודה שנגעשתה כראוי, אבל אסור לו לשבח את העובדת בתארים אישיים, וכן מנהלת או מעבידה בהתייחסותה לפועל.

י. מאד צריכין להזהר בשעה שמדברים איש ואשה [כמו בן באפן המתר כפי הנ"ל], שלא יכללו בדבורם הוא והיא ביחד, כגון לומר "אנחנו" צריכים לדבר עם פלוני, או ש"אנחנו" צריכים לקנות חפץ פלוני, רק יאמרו בלשון סתמי: "צריכים לדבר, או "צריכים לקנות", ולהשמית הפטוי "אנחנו", והחוש מעיד שעל ידי שכוללים בדבור את עצמם ביחד גורם הדבר להתקרבות יתרה וידידות המביא להתנרות היצר הרע.

יא. שְׁמִירַת הַמְּרָחֵק בֵּין עוֹבְדִים לְעוֹבְדוֹת מְחִיבֵת שְׁלֵא לִיצַר קֶשֶׁר בֵּין מְשֻׁפָּחוֹת הָעוֹבְדִים וְהָעוֹבְדוֹת כְּגוֹן: בְּקוֹרִים מְשֻׁפָּחוֹתִים בֵּינֵיהֶם, טִיּוֹלִים מְאַרְגְּנִים מְשֻׁתָּפִים, נֶפֶשׁ מְשֻׁתָּף בְּבֵתִי מְלוֹן וְכַדוּמָה.

חובת השמירה על מרחק בעת העבודה

א. בְּמִדַּת הָאֲפֶשֶׁר רְאוּי לְהִמָּנַע מֵהוֹשֵׁטֵת דְּבָרִים מִיָּד לְיָד, אֲלֵא יֵשׁ לְהַנִּיחָם עַל הַשֵּׁלְחָן וְכַדוּמָה.

ב. אִין לַעֲשׂוֹת אֶחָד לְשָׁנֵי שְׁרוֹת כָּל שֶׁהוּא כְּגוֹן: לְקִנּוֹת עֲבוּרוֹ מְאָכֵל מִהַמְּכֻלֵּת אוֹ לְכַבְּדוֹ מִמְּאָכֵל שֶׁהֵבִיָּאָה מִהַבֵּית וְכַדוּמָה, מְלַבֵּד כְּאֲשֶׁר יֵשׁ תּוֹרְנוֹת מִיַּחַדֵּת לְקִנּוֹת עֲבוּר כָּל הָעוֹבְדִים, וְאִין בְּדָבָר יַחַס אִישִׁי.

ג. לְכַתְּחִלָּה צְרִיךְ לְהַקְצוֹת חֲדָרִים נִפְרָדִים לְעוֹבְדִים וְלְעוֹבְדוֹת.

אִם אִין הַדְּבָר מִתְאַפְּשֶׁה, צְרִיכִים הֵם לְכָל הַפְּחוֹת לְשִׁבֵּת בְּשָׁנֵי שֵׁלְחָנוֹת נִפְרָדִים כְּשֶׁבִינֵיהֶם מְרָחֵק נֶכֶר, וּבְשׁוּם אֲפֹן אֲסוּר לְשִׁנֵּיהֶם לְשִׁבֵּת לְיָד שֵׁלְחָן אֶחָד, וְקַל וְחֹמֶר שְׁלֵא יֵשְׁבוּ זֶה מוֹל זֶה בֵּין בְּשַׁעוֹת הָעֲבוֹדָה וּבֵין שְׁלֵא בְּשַׁעוֹת הָעֲבוֹדָה. וְאֲפֹלוֹ אִם עֲסוּקִים בְּדָבָרִים שׁוֹנִים כָּל אֶחָד בְּעֲבוֹדָתוֹ שְׁלוֹ.

ד. לֹא יֵאָכְלוּ הָעוֹבְדִים וְהָעוֹבְדוֹת בְּמַעְרָב (חֲדָר אֶחָד בְּלֹא מַחִיצוֹת), אֲלֵא יֵאָכְלוּ בְּהַפְרָדָה, אוֹ בְּזִמְנֵים שׁוֹנִים.

וְכֵן לֹא תִגִּישׁ עוֹבְדַת אוֹכֵל לְעוֹבְדִים, אוֹ לְהַפְּדֵי, וּבּוֹדֵאֵי שְׁאֲסוּר לְמִזְכִּירָה לְהַגִּישׁ קֶפֶה אוֹ תֵּה וְכַדוּמָה לְמִנְהַל, אֲלֵא אִם כֵּן הִיא מְמַנְה מְטַעַם הַמִּפְעֵל לְהַגִּישׁ לְכָל הָעוֹבְדִים בְּשׁוּה, וְגַם אִז תִּקְפִּיד לֹא לְהַגִּישׁ לְפָנֵיהֶם מִמֶּשׁ, אֲלֵא בְּמְרָחֵק מָה.

ה. בְּחֲדָר הַ"תֵּה" וְכַדוּמָה לֹא יֵשְׁתּוּ אוֹ יֵשְׁהוּ יַחַד בְּאוֹתוֹ זִמְן, וְכֵן יֵשׁ לְיַחַד מְקוֹם נִפְרָד לְגִבְרִים וּלְנָשִׁים לְתַלִּית מְעִילִים וְתִיקִים.

ו. בְּכָל מַצָּב בְּעֲבוֹדָה אוֹ כְּשֶׁצְּרִיכִים לְדַבֵּר בֵּינֵיהֶם, יֵשׁ לְשָׁמֵר עַל מְרָחֵק בֵּינֵיהֶם, שְׁלֵא לְעַבֵּד אוֹ לְעַמֵּד קְרוֹב מְדִי זֶה לְזֶה.

אספות בעניני העבודה

א. בְּאֲסֻפּוֹת עוֹבְדִים אוֹ בְּכָל הַתְּפִנְסוֹת אַחֲרֵת, עַל גְּבָרִים וְנָשִׁים לְשִׁבֵּת בְּנִפְרָד.

ב. אין לערף לעובדים מסבות, ארועים וטיולים, ואין להשתתף בהם, אלא אם כן נערכים לאנשים לחוד ולנשים לחוד - בזמנים שונים או במקומות

הדרך לעבודה וממנה

א. אין למנהל או לאחד העובדים להסיע במכוניתו עובדת או כמה עובדות (וכן להפך), לא בשכר וקל וחומר שלא בחנם - לעבודה, לבית ולכל מקום שהוא.

ב. כשיש הסעה מארגנת לעובדים, רצוי לכתחלה שתהיה הסעה נפרדת לגברים ולנשים, ועל הנשים להקפיד למעט בדבור עם הנהג.

ג. כאשר אין אפשרות להסעה נפרדת, יש להקפיד שלא ישבו אנשים ונשים בספסל אחד, ופשוט שלכתחלה ישבו האנשים מלפנים והנשים מאחור, ולא שוחחו ביניהם בזמן הנסיעה.

ד. יש להקפיד שאשה לא תשב במושב הקדמי בסמוך לנהג, אלא מאחור.

ה. במקום שחוזרים מהעבודה בשעה מאחרת בלילה, יש למנות אדם מיוחד (חרדי) נוסף, שישב ליד הנהג (שגם הוא חרדי), וישאר אתו עד רדת כף הנשים - כדי למנע אסור יחוד. ויקפידו שלא שוחחו עם הנשים כלל

ולנוהגים (כהרמב"ם והשו"ע) שלהנצל מיחודי דרוש שיהיו שלש נשים ושלש גברים, חובה עליהם לסדר שישעו אתם זוג נשוי.

הלבוש בעבודה

א. אסור לנשים להגיע לעבודה בבגדים מהדרים, אלא בבגדים רגילים, צנועים ופשוטים, העונים על כל דרישות ההלכה. כמו כן עליהן למעט בתכשיטים ובשם (שלא יהיה מרגש), ומכל דבר המושך תשומת לב.

ב. מפעם לפעם על האשה לבדוק אם חל שנוי בהתנהגותה ובלבושה.

"כי כף דרכו של היצר, היום אומר לו כף ומחר אומר לו כף, עד שאומר לו לך..."

אם האוירה במקום גורמת לה להחליף את הבגדים, לבגדים מהדרים יותר או צנועים פחות, אות היא כי מקום עבודה זה פסול, ויש לעזבו.

הערות כלליות

א. העסקת מזכירה פרטית דורשת הטר של רב מבחק על נחיצות העסקתה והתנאים הדרושים לכך (פגון: חדר נפרד עבורה וכדומה), ולמעשה רצוי מאד שאשה לא תעבד כמזכירה פרטית של מנהל, רופא וכדומה.

ב. יש להקפיד מאד שלא לבוא לידי חשש יחוד. ואפלו אם יש ספק לחשש זה.

ג. במקום שאין חשש יחוד (פגון: שרבים נכנסים ויוצאים או שרבים רואים אותם מבעד למלוו) - אין לעובד ועובדת לעבד יחד בחדר אחד שאין בו עובדים נוספים.

ד. וכן יש להקפיד שלא לבוא מקדם מדי או לצאת מאחר, באפן שימצאו יחד במקום העבודה רק עובד עם עובדת.

ה. שמחות פרטיות של עובד/עובדת, אשר אינן נערכות בהפרדה לפי כללי הצניעות, אין להשתתף בהן.

ו. שמחות פרטיות ואישיות יותר, (פגון יום הקדת, שבע ברכות מצמצם וכדומה), שלא הזמנו אליו כל העובדים בשוה, אלא עובדת אחת, אין לה להשתתף בהם (אפלו בלויי בעלה), גם אם נערכות בהפרדה מחלטת.

ז. אם מרגישים שיש במקום העבודה מישהו או מישהי שמנסה להשפיע לרעה על הרוחניות, יש לשאל לרב מבחק אם להמשיך לעבד במקום זה. וברור שאם יש במקום עובד שאינו שומר על גדר הצניעות בין העובדים, בדבור לא נקי או בהנהגה לא צנועה, חובה לעזוב עבודה זו, ופרנסה תבוא משמים.

ח. בעלי חניות, משרדים, צרכניות וכדומה, וכן אנשים פרטיים המעסיקים עוזרות בית ועובדות נקיון, מטלת עליהם חובה מעקר הדין להקפיד על לבוש העובדות (כולל עובדות שאינן חרדיות), שיהיה על פי כל כללי הצניעות, וללא קלות. כמו כן מחובת המעסיקים להקפיד על עובדיהם שישמרו את כל הכללים הנ"ל הלכה למעשה. גם על הבעלים לדרש ולודא קיום תקנות אלו אצל נשותיהם ולזכר להתנות זאת עוד בתחלת העבודה.

אפנים שאסור לעבד במשרד אף על פי שאין שם אסור יחוד

בחור, אלמן או גרוש, במשרד שיש שם נשים:

א. אסור למי שאין לו אשה לעבד בקביעות במקום שנמצאות שם נשים, אפלו באפן דליכא אסור יחוד, ואפלו אם אין הנשים נמצאות שם כל היום, רק באות מפעם לפעם, לפי שחששו חז"ל שמא יתגרה בנשים כיון שאין לו פת בסלו. ולכן, בחור, אלמן או גרוש, אין לו לעבד אלא במקום שאין מן הצורך שיהא לו שיכות עם נשים באפן קבוע.

ב. במה דברים אמורים, באפן שצריך שיהא לו שיכות עם הנשים, כגון שהאשה היא מזכירה, והאיש הוא מוכר, זבן, וכדומה, אבל אם אפן עבודתו הוא כזה שאין לו צורך כלל להיות לו שום שיכות עם הנשים, אז הגם שיושב כל היום במשרד עם נשים, ליכא אסור במקום שאין שאלה של יחוד.

ג. יש לעיין באפן שאינו יושב בקביעות מקום אחד עם נשים, אלא שיש לו קשר עם איזה אשה באפן קבוע באמצעות הטלפון, אם זה גם כן בגדר הנ"ל שאין לעשות כן כדי שלא יתגרה בנשים, והסברא נוטה להחמיר.

לעבד במשרד שנמצאות שם נשים כשאין אשתו בעיר:

א. אף מי שהתר לו לעבד במקום שנמצאות נשים באפן קבוע, לכתחלה יש לדיק לעבד דוקא באותה עיר שאשתו נמצאת שמה, ובדיעבד מתר גם כשאין אשתו באותה העיר.

ב. ומסתבר שאפלו אם עובד בעיר אחרת, אלא שבכל לילה לן בביתו, הרי זה בגדר יש לו פת בסלו, והמחמירין איירי באפן שאינו לן בביתו.

פנויה או גרושה או אלמנה לענין עבודה במשרד שיש שם אנשים:

א. כמה ראשונים החמירו לאשה שאינה נשואה לאיש לעבד באפן קבוע עם אנשים, אפלו באפנים שאין בהם אסור יחוד, וכמו שהחמירו לאיש שאין לו אשה לעבד באפן קבוע במקום שיש שם נשים, מחמת שהחמירו למי שאין לו פת בסלו שמא יתגרה בנשים, והוא הדין שכתבו להחמיר בנשים שמא יתגרו באנשים, ובדיעבד יש להקל במקום שהאנשים שעובדים שם יש להם נשים, והם יראים ושלמים (וכמו בן באפן דליכא שום חשש של יחוד).

ב. אולם, במקום שעובד שם בחור, גרוש או אלמן, או אפלו איש שיש לו אשה, אלא שאינו ירא שמים, ואינו חושש על אסור עריות, ולצורך העבודה צריך האשה שתהיה לה שיכות עמו, אזי נכון לאשה פנויה או גרושה או אלמנה להמנע מלעבד שם. ובשעת הדחק גדול יש להקל אם הוא במקום שלא שיד שייבואו בשום פעם לידי אסור יחוד.

אשה נשואה לענין עבודה במשרד:

א. יש מהראשונים שהחמירו גם לאשה נשואה מלעבד באופן קבוע במקום שיש שם אנשים, ולכתחלה צריכים להחמיר שלא תעבד אלא במקום שאין כל צורך להיות לה שיכות עם איזה איש, ובדיעבד יש להקל.

ב. אכן, אם עובד שם בחור, גרוש או אלמן, או מי שיש לו אשה אך הוא אדם קל ופרוץ באסורי עריות, באופן שצריכה להיות לה שיכות עמו לצורך העבודה, יש להחמיר אפלו בדיעבד שלא לעבד שם, אולם בשעת הדחק יש להקל אך ורק באופן שלא שיקר לבוא בשום פעם לידי אסור יחוד, כגון במקום שרבים נמצאו שם תמיד.

לעבד בקביעות במקום שיכולים לבוא איזה פעם לידי יחוד:

א. אסור לאיש ואשה לקבוע עצמם לעבד במקום שאפשר להם לבוא באיזה פעם ואין לידי אסור יחוד - הגם שבמקום ההוא בדרך כלל ליכא יחוד, אפלו הכי אם יש רק היכא תמצא שיבואו לידי יחוד - אסור. ודבר זה שכיח כגון שבמשך כל היום נמצאים שם כמה אנשים וכמה נשים, וגם יש דריסת רגל לשאר אנשים מבחוץ, אבל בגמר שעות עבודה הוא מלתא דשכיחא שאיש ואשה ישארו לשעות נוספות ושוב תהיה שאלה של יחוד - ולכן אסור.

ב. ואפלו אם התכנית היא בעצה ותחבולה שלא יהיה אז אסור יחוד, כגון שיפתחו אז את הדלת או החלון או איזה עצה אחרת, אפלו הכי אסור, דכיון דהוא באופן קבוע חששו חז"ל שמא ישכחו פעם לעשות אותה ותחבולה למנוע מצב של יחוד, ונמצא שיכשלו באסור יחוד.

ג. ולכן צריכים לקבוע את עצמם מתחלה לכך שלא ישארו בשום פעם לשעות נוספות, או שאותה העצה שרוצים להשתמש בה בזמן ההוא שלא יהיה יחוד [כגון שתהיה החלון פתוח], יעשו כן בכל משך היום, שבזה נמצא שאין צריכים לעשות תחבולה מיחדת למנוע אסור יחוד באותן שעות נוספות, ובכהאי גוונא מתר.

מי שצריך ללכת לאיזה משרד [שאינו במקום עבודתו], האם עליו לברר מתחלה אם קיים שם חשש יחוד:

ההולך למשרד שאינו מקום עבודתו בשעה שאין במשרד ההוא אלא אשה אחת או ב' נשים שיש בזה אסור יחוד, אלא שאינו יודע אם יש שם דריסת הרגל לאנשים אחרים בלי נטילת רשות מהאשה או הנשים הנמצאות שם, אסור לו להכנס לתוך המשרד, אלא אם כן ברר פרט זה לפניו כן.

אם בפעולה שהיא שם נתברר לו דאין כאן שום גישה לאנשים אחרים, מן הדיון צריך לברר משם מיד כדי שלא יפשל חס וחלילה באסור יחוד.

אחריות אב ששולח את בתו לעבד במשרד

א. החוב מטל על כל אב ששולח את בתו לעבד באיזה משרד, שילך הוא בעצמו מקדם לשם, ויבדק אם אין קים שם חשש יחוד באיזה צורה שהיא, וכן יראה ויבחין בכללות ההתנהגות אותה סביבה, ומהות האנשים שעובדים שם, ואפלו אם קבע שהכל כדיון, עם כל זה חייב לבקר שוב מזמן לזמן, כדי לראות שלא נעשו שם איזה שנויים בנוגע לכל האמור.

ב. פקוח תמיד:

נכון הדבר להשים עינא פקוחא מזמן לזמן במשרד לבדק ולבחון אם הכל נעשה בהכשר בלי שום מכשולות בהנוגע לאסור יחוד, אפלו אם בפעולה שהחל לעבד המשרד נסדר החדר (או החדרים) באופן הכי טוב, כי המציאות היא שברב ימים נשתנה או נסדר מחדש, והחכם עיניו בראשו.

פרק ה - הלכות צניעות כלליים הנוגעים לכל מקום

א. שחוק וקלות ראש:

א. איש ואשה אסורים לשחק ביחד במשחקים.

ב. וכן אסורים איש ואשה לצחק ביחד על איזה דבר.

ג. ולכן, פשצריכים לדבר איזה דבר לצרף העבודה, אין להשתמש בבטויים בלשון סגי-נהור המעוררים גחוף, כגון: "האם דברת עתה עם ה'פקח הגדול שבעולם" = כונתו למישהו טפש גדול.

"כַּמְדָּמָה שֶׁבַע-הַבַּיִת עֲבָרָה עָלָיו לֵילָה טוֹב עִם שְׁנֵה מִתּוֹקָה" = כְּוָנְתוֹ שֶׁבַע הַבַּיִת אֵינוֹ בְּמַצַּב רוּחַ טוֹב הַיּוֹם, וְכַדוּמָה.

ב. קריצת ידים ורמיזת עינים:

א. אָסוּרִים אִשָּׁה וְאִישׁ לְקַרְץ בְּיָדִים אוֹ לְרַמֵּז בְּעֵינַיִם זֶה לָזֶה.

ב. וַיֵּשׁ בָּזָה בִּי אֶפְנָיִם, הָאִי בְּאֶפֶן שֶׁל חֲבֵה וְשַׁעֲשׂוּעִים, שְׁזָהוּ אָסוּר דְּאוֹרֵיתָא שֶׁל "לֹא תִקְרְבוּ לְגִלוֹת עֲרוֹה", וְהוּא בְּכָלֵל אֲבִיזְרִיָּהוּ דְגִלּוּי עֲרִיּוֹת שְׂיִהְרֵג וְאֵל יַעֲבֹר, וְהִבִּי שְׁלֹא בְּאֶפֶן חֲבֵה, כִּי אִם כְּעֵין שְׁפָה מְשִׁתְּפֶת בְּדֶרֶךְ רָמֵז, הַמּוֹרָה עַל אַחַדוֹת [שֶׁפֶת-סִימָנִים], שֶׁדָּבָר זֶה אָסוּר מְדַרְבָּנָן.

ג. וְלָכֵן, נִדְרָשׁ זְהִירוֹת בָּזָה, כְּגוֹן אִם נִכְנָס אַחַד לְמִשְׁרָד בְּמַצַּב-רוּחַ רַע, אָסוּרִים הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה לְרַמֵּז בְּיָדֵיהֶם אוֹ בְּעֵינֵיהֶם אוֹ שְׁאָר סִימָנִים בֵּין זֶה לָזֶה שֶׁכָּךְ הוּא הַמַּצָּב, שְׁזָה מוֹרָה עַל הַשְּׁתַּפּוּת וְהָאַחַדוֹת שְׁשׂוֹרָה בְּיַנְיָהֶם, שְׁכֶאֱמֹר יֵשׁ בָּזָה אָסוּר מְדַרְבָּנָן.

ג. נגיעה

אָסוּר לְאִישׁ לְגַע בְּאִשָּׁה וְכֵן אִשָּׁה בְּאִישׁ, וּבִרְבֵּי הַמְּקָרִים הָרִי זֶה בְּיַהֲרֵג וְאֵל יַעֲבֹר. וְאֶפְלוּ נְגִיעָה שְׁלֹא בְּדֶרֶךְ חֲבֵה אָסוּרָה.

אָסוּר נְגִיעָה נוֹהֵג אֶפְלוּ בְּיַלְדָּה קִטְנָה מְגִיל שֶׁלֹּשׁ.

ד. נגיעה בקרובות

א. וּבְמִיָּחַד הוּא אָסוּר בְּקִרְוֹבוֹת, כְּמוֹ בְּגִיסָה, אוֹ חֲמוּתוֹ, אוֹ כְּלָתוֹ, אוֹ דוֹדוֹתוֹ, אוֹ אַחֲיָנִיתוֹ וְכַדוּ. וְכִמוֹ כֵּן בְּאַחֲוֹתוֹ - אֶלָּא שֶׁבְּאַחֲוֹתוֹ יֵשׁ שְׁדָּנּוּ לְהַקֵּל עַד גִּיל שֶׁשׁ - שְׁבַע. בְּאֶפֶן רְגִיל שְׁאֵינוֹ מְבִיאָו לְהַרְהוֹר (עֵינַיִן מְקוּרוֹת בַּסֵּפֶר "הַצַּנֵּעַ לְכַת" פ"ב).

וּמְדַרְבָּנָן אָסוּר אֶפְלוּ בְּנְגִיעָה דֶּרֶךְ בְּגָד. וְרָאָה מַה שֶׁכְּתוּב בְּהַמְּשָׁךְ אוֹדוֹת הַנִּצְרָךְ אוֹ הַנִּצְרָכֶת לְטַפּוּל רְפוּאָי.

ב. מְסִירוֹת חֶפֶץ מֵאִישׁ לְאִשָּׁה אוֹ מֵאִשָּׁה לְאִישׁ מִתֵּר מִן הַדִּין, אִךְ יִזְהָרוּ מְאֹד שְׁלֹא יִגְעוּ זֶה בָּזָה, שְׁזָהוּ בְּכָלֵל נְגִיעָה שְׁלֹא לְצַרְךְ.

ג. מִצַּד זְהִירוֹת, יֵשׁ מְחִמִּירִין גַּם בְּמְסִירַת חֶפֶץ מִיָּדוֹ לְיָדָהּ אוֹ מִיָּדָהּ לְיָדוֹ.

עצה טובה :

כדי למנע אי-נעימות, ראוי והגון להתנות במפרש בתקופת תחלת עבודתם שלא ימסרו חפצים מיד ליד.

הנסיון מעיד במשרדים שקשמענינים ביחד על המחשב באים לידי נגיעה, ומהנכון להנהיג שיעמדו זה מזה במרחק צנוע.

ה. נתינת יד דרך נימוס

כתבו בראשונים (החנוך והריטבי"א) וכן הובא בכל הפוסקים שאף נתינת יד דרך נימוס (כמו שנהוג בעת אמירת שלום וכדו') הרי זה אסור באסור גמור. וכבר הורו בזה החזו"א ושאר הפוסקים שהוא יהרג ואל יעבר.

ו. אין עצה ואין תבונה לנגד ה'.

לפעמים יקרה שנגפשים באנשים או נשים חלוניים או גוים, שהדרך אצלם להושיט יד זה לזה, והעצה בזה לומר בדרך כבוד שאצלנו אין נוהגים להושיט יד אפלו קרובי משפחה מטעמי הדת, והדבר ידוע שיתחשבו בזה מאד.

והגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי כתב במכתבו (קרינא דאיגרתא ח"א מכתב קס"ב) : ומה שכתבת דכאשר אשה מגישה מקדם ידה יש בזה משום מלבין ברבים אם לא יחזיר לה יד, חס ושלום לומר כן, דאפלו ודאי תתבייש ברבים אין בזה שום צד היתר במה שהאחד יתבייש מחמת מניעת העברה, וכמוכן שכן הדבר להפך גם כשאיש מגיש קדם ידו לאשה לא תחוש האשה להלבנת פניו ומחייבת היא להמנע מנתינת יד.

ז. השתמשות בנשים :

א. אסור לאשה לשרת לאיש שאינו בעלה, בדברים שדרך אשה לשמש את בעלה, כגון למזג לו כוס, ולהניחו לפניו על השלחן בדרך כבוד. (שו"ע אהע"ז ס"ח כ"א סעי' ה')

ח. ישיבה במקומות נפרדים :

א. כְּשֶׁעוֹבְדִים אֲנָשִׁים וְנָשִׁים בַּיַּחַד, צָרִיכִין לְהִזְהָר שֶׁלֹּא יֵשְׁבוּ עַל שִׁלְחוֹן אֶחָד, רַק יִסְדְּרוּ הַמְשָׁרָד בְּאִפְסוֹ שֶׁיֵּשְׁבוּ אֲנָשִׁים בְּפָנֵי עַצְמָם, וְנָשִׁים בְּפָנֵי עַצְמָן, בְּשִׁלְחוֹת נַפְרָדִים. (שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תתקכ"ט)

ב. בְּמִשְׁרָד שֶׁעוֹבְדִים אֲנָשִׁים וְנָשִׁים, יֵשׁ חַיִּיב לְסַדֵּר הַשִּׁלְחוֹת בְּאִפְסוֹ שֶׁהָאֲנָשִׁים לֹא יֵרְאוּ הַנָּשִׁים לְנֹגֵד עֵינֵיהֶם בְּיִשְׁבָּם אֶצֶל שִׁלְחוֹתָם.

ג. כְּשֶׁצָּרִיכִין אִישׁ וְאִשָּׁה לְמַסֵּר אֵיזָה חֲפָץ זֶה לְזֶה, עָלֵיהֶם לְהִזְהָר בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יַעֲמְדוּ בְּקִרְוֵב זֶה לְזֶה שֶׁיּוּכְלוּ חַיִּי לְבוֹא לְיַדֵּי נְגִיעָה, וְכֵן נִדְרָשׁ זְהִירוֹת בְּשַׁעַת מְסִירַת אֵיזָה חֲפָץ שֶׁלֹּא יִתְכַוֵּן הָאֶחָד לְמַעֲלָה מְרֵאשׁוֹתָיו שֶׁל הַשֵּׁנִי.

ט. מסיבות:

מֵהַנִּכּוֹן לְהַמְנִיעַ מִלְּהַשְׁתַּתֵּן בְּמִסְבּוֹת שׁוֹנוֹת שְׁעוֹרְכִים בְּכַמָּה מְשָׁרָדִים שְׂמֵת־אֶסְפִּים אֲנָשִׁים וְנָשִׁים יַחַד, וְאִם עוֹבְדֵת בֵּין נְכָרִים אוֹ חִלּוּנִיִּים שְׂאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהַמְנִיעַ מִזֶּה, תִּזְהָר בְּכָל הַתְּקִיף שֶׁלֹּא תִתְיַשֵּׁב סָמוּךְ לַגְּבָרִים וְתִמְנַע מִלְדַּבֵּר עִמָּהּ.

י. נתינת מתנות:

א. אָסוּר לְאִישׁ לְתֵן מִתְּנָה לְאִשָּׁה, וְכֵן הָאִשָּׁה אָסוּרָה לְתֵן מִתְּנָה לְאִישׁ, שְׂדָבֵר זֶה גוֹרֵם לְחֻבָּה בֵּינֵיהֶם. (רמ"א או"ח סוף סימן תרצ"ה לגבי משלוח מתנות)

ב. אוֹלָם, מִתֵּן לְתֵן לָהּ הוֹסְפָה [הַעֲנֵקָה] לְכַבּוֹד יוֹם טוֹב בְּדָרָךְ מִשְׁפָּרַת וְכִדּוּמָה, שְׂדָבֵר זֶה הוּא חֵלֶק מִהַתְּשַׁלּוּמִין - בְּרַם הֵינּוּ דוֹקָא אִם מוֹסִיף כָּךְ בְּשׂוּהָ גַם לְשָׂאֵר צְוֹת הָעוֹבְדִים.

ג. וְכֵן אִם הִבְעֵל הִבִּית קוֹנָה לְכָל הַפּוֹעֲלִים דָּבָר שׁוּהָ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - מִתֵּן לְתֵן גַּם לְהָאִשָּׁה, שְׁגַם זֶה בְּכָלֵל אִפְסוֹ שֶׁל הַתְּשַׁלּוּמִין, אֲבָל אָסוּר לְתֵן מִתְּנָה מִיַּחַד לְהָאִשָּׁה, הַגַּם שְׁנוֹתֵן אֵיזָה מִתְּנָה גַם לְאַחֵרִים.

ד. וּבְעֵינָיִן קִנִּית סְעוּדַת צְהָרִים בְּשִׁבִיל כָּל הָעוֹבְדִים בְּמִשְׁרָד וְכִדּוּמָה - אִם הִבְעֵל הִבִּית הוּא הַקּוֹנָה, וְקוֹנָה עֲבוּר כְּלָם, בְּשׂוּהָ, הֵרִי זֶה כְּחֵלֶק מִן שְׂכָר הָעֲבוּדָה וּמִתֵּן. אִךְ יִזְהָר שֶׁלֹּא יִגִּישׁ לְפָנֶיהָ.

ה. אֲכֵן אִם אֵינּוּ חֵלֶק שֶׁל הַתְּשַׁלּוּמִין, אוֹ שְׂבִיּוֹם מְסִים רוֹצֵה אֶחָד לְהַתְּנֵדָב סְעוּדָה בְּשִׁבִיל אֵיזָה אִשָּׁה - אָסוּר.

ו. אֲכִילָה בְּמִסְעָדָה: מִן הַנִּכּוֹן לְמַנֵּעַ לְגַמְרֵי מְלַצָּאת לְאָכֵל בְּמִסְעָדָה עִם נָשִׁים, וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְהַמְנִיעַ מִזֶּה [כְּגוֹן שְׂגוּמָרִים עֲסָקָה רַק בְּאִפְסוֹ זֶה], יִזְהָר מְאֹד

שְׁלֹא לְדַבֵּר עִמָּהּ כִּי אִם בְּדַבְרֵי הַנוֹגְעִין לְעַבֹּדְתָם, וְגַם שְׁלֹא יִשְׁלַם עֲבוּר
הַמַּאֲכָלִים שְׁלָהּ [וְכֹן הִיא לֹא תִשְׁלַם עֲבוּר מַאֲכָלִיו] שְׁזָה בְּכֻלּוֹ נְתִינֹת מִתְנָה, דְּאִסּוּר
מִצַּד הַדִּין.

יא. קריאה בשם משפחה:

א. מְנַהֵג יְרָאִים וְשְׂלָמִים שְׁלֹא לְקַרְא אִשָּׁה שְׂאִינָה אֶשְׁתּוֹ בְּשֵׁמָה, אֶלָּא
בְּשֵׁם הַמְּשֻׁפָּחָה, כִּי שֵׁם הָרֵאשׁוֹן הוּא אֶפְרַיִם בְּיֹתֵר, וּמִבֵּיא לְיַד קַרְבָּה
וְתִרְחָה. (שו"ת "נודע ביהודה" או"ח סימן כד דבהזכרת שמה של האשה כבר יש מבוא ליצר הרע,
ועדיף להוסיף כינוי "גברת" לשם המשפחה).

ב. כְּמוֹ כֵּן, יֵשׁ לְהִזְהַר שְׁלֹא תִקְרָא אִשָּׁה בְּשֵׁם הָאִישׁ, אֶלָּא בְּשֵׁם מְשֻׁפָּחָתוֹ.

ג. רְאוּי לְהִנְהִיג תִּכְף בְּהִתְחַלֵּת עַבֹּדְתָם שְׁלֹא יִקְרָאוּ זֶה לְזֶה בְּשֵׁם הָרֵאשׁוֹן,
וְכַךְ לֹא יִבּוֹא לְיַד אִי-נְעִימוֹת בְּהִמְשֵׁךְ הַזְּמַן.

יב. אסור הסתכלות:

א. אִסּוּר לְאִישׁ לְהִסְתַּכֵּל בְּאִשָּׁה אִפִּי אִם הִיא צְנוּעָה לְחֻלוּטִין, אִם הוּא
הִסְתַּכְּלוֹת שְׂיֵשׁ בָּהּ הִנָּאָה, אוֹ אֶפְלוּ אִין בָּהּ הִנָּאָה אִךְ מִבֵּיט וּמִסְתַּכֵּל עַל
צוּרְתָהּ אִין הִיא נְרָאִית וְכִמוֹ הַמְתַּבּוֹנֵן עַל יֶלֶד לְרֵאוֹת אִין הוּא נְרָאָה, וְנִישׁ
אוֹמְרִים שְׂמִכִּין אוֹתוֹ מִכַּת מְרָדוֹת, וְנִישׁ אוֹמְרִים שְׂהוּא אִסּוּר דְּאוֹרְיָתָא (עֵיין בְּסוּף הַקּוֹנְטְרַס "קִיצוֹר
הַלְכוֹת" פ"ב ה"ה לַגְר"י קַרְלִיץ שְׁלִיט"א) וְעַל כָּל פְּנִימֵי כָּל מוֹדִים שְׁזָה אִסּוּר גְּמוּר].

וְיִצֵּן שְׂאִם יָכוֹל לְהִבְיֹאוּ לְיַד הָרְהוּר אִזּוּ בְּכֹל גִּוְנֵי אִסּוּר מְעַקֵּר הַדִּין אִף
כָּל רְאִיָּה שְׂהִיא. וּמִמֵּדֵת יְרָאִי שְׂמִים לְהִמְנַע אֶפְלוּ מִכָּל רְאִיָּה בְּעֵלְמָא.
וְאִצ"ל שְׂאִסּוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּמְקוֹמוֹת הַמְּכּוּסִים בְּכֹל עֵינִין. וְכִמוֹ כֵּן אִיסּוּר
גְּמוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים בּוֹיִדִיאוֹ וְאִף שֶׁל חֲתוּנָה שְׁלוֹ אוֹ מִמְשַׁפְּחָתוֹ.

ב. וּמִשׁוּם כָּךְ, צְרִיכָה אִשָּׁה לְהִזְהַר מְאֹד שְׁלֹא תִלְךְ בְּאֶפְרַן שְׂתַּעוֹרֵר
הִסְתַּכְּלוֹת אִישׁ עָלֶיהָ, בֵּין בְּצוּרַת הַלִּיכָתָה וּבֵין בְּמִלְבוּשֶׁיהָ. וְאִשָּׁה שְׂעוֹבֶרֶת
עַל זֶה, עֲנִשָּׁה כְּמוֹ הָאִישׁ הַמְּסַתַּכֵּל.

ג. וּמוּבָא בְּרַבְנֵי יוֹנָה (אִגְרַת הַתְּשׁוּבָה אוֹת ע"ח) וּז"ל: וְצְרִיכָה הָאִשָּׁה שְׂתַּהַא
צְנוּעָה וְנִזְהָרַת שְׁלֹא יִסְתַּכְּלוּ בָּהּ בְּנֵי אָדָם, חוּץ מִבְּעַלָּהּ, שְׂהַמְּסַתַּכְּלִים
בְּפִנְיָהּ אוֹ בְּיַדֶּיהָ יוֹרְדִים לְגִיהֵנָם, וְהִיא עֲנוּשָׁה בְּעֵנֶשׁ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם
שְׂהַחֲטִיָּאָה אוֹתָם בְּזֶה שְׁלֹא נִהְיָה צְנִיעוּת בְּעֵצְמָה וְנִכְשְׁלוּ בָּהּ. עכ"ל.

יג. שלא ללכת אחורי אשה:

א. אמרו חכמינו ז"ל שאסור ללכת אחורי אשה, אלא לפנייה או לצדדין, ולכן נדרש זהירות במשרדים להקפיד על אסור זה.

ב. ואם הוא במצב שאי אפשר להקפיד על כך, כגון שמקום המעבר המוליכו למשרד הוא מקום צר בלי רוח להלוך שני בני אדם, ואי אפשר לו לנטות לצדדי האשה, וגם אי אפשר לו להמתין עד שתכנס האשה בפנים, או עד שתצא לחוץ [כגון שיש שם כמה אנשים ואי אפשר לו להמתין באמצע המעבר], מותר בדיעבד ללכת אחורי אשה, אך במרחק צנוע. (רק שיקפיד שלא יסתכל בה כלל)

ג. ולכן על הנשים להשתדל שלא לעבר במעברים צרים ולשוחח ביניהם שם שבכך מאלצות את הגברים להלך מאחוריהם.

ד. כל ההלכות הנזכרות לעיל, אינן משתנות בין מקום למקום או בין זמן לזמן, ואין שום היתר מטעם שמנהג המקום הוא להקל בזה, דחס ושלום לומר כן, רק הוא מנהג בטעות, ואסור להתנהג כמותם.

יד. הליכה לרופאים

כתב בספר "מצות הנשים":

א. אין לאשה להבדק אצל רופא אם יש רופאה ממחית הבקיאה בדבר, וכן אין לאשה להבדק בדיקה שגרתית בתקופת ההריון אצל רופא להנכח בהתפתחות העבר, אלא תעשה זאת על ידי רופאה. אבל במקום הצורך ושעת הדחק, כגון שרופא זה ממחה הוא ביותר למחלה מסוימת ואין רופאה ממחית כמוהו - תעשה שאלת רב.

ב. אפלו באפן שיתירו לאשה לגשת לרופא נשים, תזהר האשה שלא לבקר אצל רופא שמחזק בפריצות וחשוד על העריות, ובכל אפן לא תלך אלא רק בזמן הבקורים הקבועים לרבים, שמצויים רבים. וראוי שלא תלך לבד אלא או בלוית בעלה או בלוית אשה כשרה שתמתין לה שם. ותקפיד היטב שהדלת לא תהיה נעולה וכמו כן תזהר שלא להאריך בשיחה עם הרופא בשעת הטפול ולא אחר כך, אלא רק במה שנוגע לענין הרפואי אשר האשה זקוקה לו. [שו"ת "שבט הלוי" (ח"ד סוף סי' קסז)..

טו. בקור איש חולה

אף באפן שיש הכרח לבקר קרובת משפחה יש לשים לב שחלילה לא יגיעו לידי יחוד וכן על האשה החולה להקפיד לשכב בצניעות ולהיות מכסה היטב. ומכל מקום, טוב למעט בבקור איש אצל אשה (ובפרט בזמננו, שכאשר החולה נמצאת בבית חולים או אפלו בביתה, יש לה את כל הצריך לה ואינה זקוקה לאחרים) אף ששוכבת בצניעות. ("מצות הנשים")

טז. תספרת אצל איש

אסור לאשה להסתפר אצל איש, וכן אסור לאיש להסתפר אצל אשה, ואין להקל בדבר זה בשום אופן. וכתב ב"עולת צחק" שאף על ידי אחרות אסור להסתפר, ועל ידי אמו או בתו - מתר, אפלו אם היא נשואה. (סס)

יז. מתנה לאשה

אין לאיש לתת מתנה לאשה

יח. נאום בפני גברים

אסור לאשה לנאום ולתת הרצאות בפני גברים, וכן אסור לגברים לשמע אשה שנואמת ברבים.

יט. ישיבת משפחות בסעודות מרעים או בבתי מלון

בשו"ת "משנה הלכות" (מהדורא תניינא ח"ב סי' רצח) כתב, שיש לאסור לעשות סעודות מרעים על ידי זוגות צעירים שמתאספים מידי פעם בבית של אחד מהם ויושבים בערבוביא, ואף על פי שפונתם לטובה להרבות ידידות ואחדות, עם כל זה בשום אופן אין לעשות זאת על ידי אנשים ונשים יחד. ועין בשו"ת "תשובות והנהגות" (ח"ב סי' תרנא), אודות חתנה שיושבים שם אנשים ונשים יחד. ועין בקצור שלחן ערוך (סי' קמט סעי' א) שכתב, שלא יאכלו אנשים ונשים בחדר אחד.

ואף המקלין לאכל בבתי מלון וכדו' בחדר אכל אחד, כשאוכלים כל משפחה ומשפחה בנפרד יש להם לשים לב במיוחד לכל פלגי הצניעות ודי למבין כי רבים חללים הפילה.

כ. רקוד בפני גברים

א. אָסור לעשות מעגל של נשים ולרקד בפני הגברים בחתונה ובשאר מסבות, והוא אסור חמור מאד ופרצה בחומת הצניעות, ורק אם ישנה מחיצה המבדילה בין נשים לגברים, רשאיות הנשים לרקד לבדן בפני הפלה, באפן שהגברים לא יראו אותן.

ב. נשים שהזדמנו לחתונה שמסריטים שם בוידאו, יש להזהירן שלא ירקדו בשעת ההסרטה, כיון שמכשילות הן את הגברים שיראו אותן רוקדות בוידאו (שם).

כא. שירה בפני גברים

א. אם יש אורח בבית, אין לנשים לשיר בפניו, אפלו זמירות של שבת כגון "שלום עליכם" וכדומה. כיון שאסור לו לשמע את קול שירתו. וקול אחרתו, אומרים בשם ה"חזון איש" שאסור. (וראה בסוף הקונטרס "קיצור הלכות להגר"נ קרליץ פ"י הי"ז)

ב. אסור לנשים או לבנות (ובפרט שהן למעלה מגיל אחת עשרה) לארגן מקהלה ולהופיע בשירה בפני גברים.

ג. בנות שהן למעלה מגיל אחת עשרה ולומדות במוסד, צריד להורות להן שלא לשיר בקול באפן שקולן ישמע לעוברים ושבים בחוץ. ואפלו כשהן מתפללות, על כן העצה היא לסגר החלונות בשעת שירתן ואפלו שירת תפלה. וכן בנות הנוסעות לטיול באוטובוס, צריכות להמנע מן הדין מלהכשיל את הנהג בשמיעת קול שירתן.

כב. נגיעה ולחיצת יד

כשם שאסור לאיש ללחץ ידה של אשה, בין אשת איש בין בפנויה, כך אסור לאשה ללחץ ידי האיש.

וכתב בשו"ת "אגרות משה" (אהע"ז ח"ב סי' יד) אודות נגיעה באוטו שדחוס באנשים ונשים ונדחפים אחד בשני, שאם יודע שיבואו לידי הרהור, יש לו להמנע מלנסע שם. ועין בשו"ת "שבט הלוי" (ח"ד סי' קלו) שכתב, שאין היתר לשבת באוטו ליד אשה כשיש חשש נגיעה בבגדים, אף כשהאוטו צפוף, וכשיעמד יש גם חשש הסתכלות, כיון שיש לו לעצם את עיניו, עין שם.

(שם).

כג. רחצה מערבת

א. אין צורך לומר שאסור בכל תקופה להתרחץ בימים מערב שאין בו הפרדה מחלטת בין אנשים לנשים, ודבר זה אסור על פי ההלכה, ואינו רק מנהג של חמרא, אלא אסור חמור מן הדין.

ב. נשים שמתרחצות בימים בחוף נפרד המיעד רק לנשים, עם כל זה חיבות לכסות היטב את גופן בחלוק וכיוצא בזה, הן כשנמצאות בחוף והן כשנמצאות בימים, כיון שיש בחוף הימים "מציל", ולכן חיבות לזהר שלא להכשילו, שהרי הראיה עצמה היא עברה חמורה מאד. ואסור על נשים ובנות להמציא בחוף או בשטח ברכה שרוחצים שם אנשים, ואפלו שהן לבושות בהלכה.

ג. אין לאס להביא בנים אפלו קטנים ביותר לחוף הנשים. וכמו כן שלא יביא אפלו בנות קטנות ביותר במקום המיעד לגברים.

כד. עשון סיגריות

ראוי לאשה להמנע מלעשון סיגריות, כיון שדבר זה נוגד את דרכי הצניעות (בנוסף לניזק הבריאותי הנגרם כתוצאה מכך), ולכן צריכה להמנע מכך, וכל שכן שאין לה לעשון בפני רבים, שזה בכלל פריצת גדריו הצניעות.

כה. נסיעה באוטובוסים "מהדרין"

ב"ה בימינו חזקו אנשים ונשים צדקניות את הנסיעה בכמה קוים באופן שהגברים יושבים מקדימה והנשים מאחורה באוטובוס. כמובן שיש בכך מעלות נפלאות לחזוק גדריו הצניעות בפריטים רבים, ולכך יש לכל איש ואשה העולים בקוים אלו לשמור על כללי ההדור שהקבעו ובכך לחזק את הצניעות הפרוזה מאד באוטובוסים, ויש לדעת אוטובוס שהנוסעים בו עומדים בצפיפות וקרוב לנדאי שיש לחוש לנגיעות אף בלא פונה - אסור לסע באוטובוס זה.

כו. צניעות ליד אחרים

א. נשים ובנות צריכות לזהר שלא ישבו רגל על רגל ובפרט בנוכחות גברים, שישביהן פזאת עלולה לגרם לגלוי הגוף. וכן כשיושבות על הרצפה או על ספסל נמוך (כגון בתשעה באב), יזהרו לבל יתגלה גופן.

ב. אשה שיושבת בחנות נעלים ומוודדת את הנעלים, צריכה לזהר שלא תעלה את רגלה על איזה פסא או שרפרף, כיון שיש חשש לגלוי הגוף ליד המוכר או ליד גברים אחרים שנוכחים שם.

ג. צריכות הנשים להתנהג בצניעות ליד חתניהן, או ליד חמיהן וגיסייהן, ויש נשים שלא נזהרות בזה כל כך, כיון שכבר התרגלו להמצא יחד איתם לעתים קרובות, וההרגל נעשה טבע, ונדמה להן כאלו הם בניהן או בעליהן, ולכן צריכות לפקח עיניהם ולזהר בזה כדי למנע מכשולים.

ד. אסור לאשה לשוחח עם חברתה על דברי סתר שפינה לבין בעלה, ויש בזה אסור חמור של נבלות הפה (שם).

כז. שרות צבאי ולאמי

אסור באסור מחלט לבנות להתגייס לשרות צבאי, ואף לשרות לאמי, וכך כבודה בת מלך פנימה להיות תחת השגחת הוריה, וכבר הזירו על כך כל גדולי ישראל שהוא ביהרג ואל יעבר, ושמרת לעשות ככל אשר יורוך. (שם)

כח. הופעות וסרטים

אין לשמע שיחות והרצאות של "קלי דעת" או של "קלות דעת", ובחוד להזהר מהופעות של בדהנים ומהצגות שאין רוח חכמים נוחה מהם, ולהזהר מן הסרטים וכל ענינים המסירים את הלב מאבינו שבשמים. ובמיחד יש לשים לב לכל זאת להשגיח היטב על הבנים והבנות. ("אוהל ברכה")

כט. לא להתענין בענינים הצנועים של אחרים

כדאי להדגיש את הצורך לנשים כשמדברות זו עם זו, שלא תתעניין בעניניה הצנועים של חברתה, שכנתה, קרובתה, ואפלו אחותה, כי בזה יש הריסת חומת הצניעות. כי כל מה שפינה לבין בעלה - החיוב להיות סגור וחתום, הן מצד גדרי הצניעות בקדש, והן מצד גדרי "סוד" של בעלה. וכמוכן שלפעמים זה פוגע בגדרי "שלוש-בית" ויתכן אף לשון הרע - ובמקום צורך יעשו זאת על-פי עצת חכם וירא שמים.

(???)

ד. אין להושיב ילדים וילדות יחד בתוך בית הכנסת, ופשוט מאד שגם בגיל קטן חל חובת חנוך בזה להתרגל בהפרדה ביניהם.

ל. יציאה וטיול ברחוב

כתב הרמב"ם (פ"ג מהלכות אישות הי"א): "לפי שכל אשה יש לה לצאת ולילך לבית אביה לבקרו, או לבית האבל [לנחם אבלים] או לבית המשפחה [דהינו לשמחות המשפחתיות המצויות], או לגמל חסד לרעותיה או לקרובותיה, שאינה בבית הסהר שלא תצא ולא תבוא, אבל גנאי הוא לאשה שתהיה יוצאה תמיד פעם בחוץ ופעם ברחובות, ויש לבעל למנוע אשתו מזה, ולא יניחה לצאת אלא כמו פעם אחת בחדש או כמה פעמים בחדש לפי הצורך, שאין לפי לאשה אלא לישב בזוית ביתה, שכן כתוב: "כל כבודה בת מלך פנימה".

והגאון רבי יהונתן איבשיץ זצוק"ל בספרו "יערות דבש" (ח"א בסוף דרשה יב) כתב מלים פדרבנות, וזה לשונו: "ואתם בנות ישראל, נשים ובתולות, שמעו קולי אליכם! אומר הפסוק 'כל כבודה בת מלך פנימה', לכן מדרך הרשעים אל תלמדו לילך במעגלים בטיול הכרמים וברחובות, בגנות עלי נהר, ובפרט במקומות אשר אנשים ובחורים ונערים מצויים. הלא בנות מלכים אתם, וכבודכם לשבת בבית. ואם קטנים אתם בעיניכם - פעת בגולה, בעוונותינו הרבים, עם בזוי ושסוי - הלא מלך מלכו של עולם חפץ ביקרכם, ולגדולה מזה העולם אתם מתקנים אם תאבו ותשמעו ללכת בדרך ה', כי מקום צניעות - שם משכן רוח קדשה, כאשר היה במשכן ובכל מקומות, פיון שאין רוח הקדש שורה רק במקום צניעות".

לא. צניעות בענין מלצרים ומלצריות ומחצה בשמחות

בשמחות צריך להשגיח שאצל אולם הנשים תעבדנה רק מלצריות ולא מלצרים, אך צריך גם להשגיח שלא יהא תערבת וקלות דעת בין המלצרים והמלצריות. וכן להשגיח שבמקום שיש שם "מזנון" [בר] עבור האורחים [בקצה האולם], שלא יהא שם מקום מכשול, חס וחלילה, למפגש אנשים ונשים, וכיוצא בזה. (שם) ובפרט שאסור לנשים לרקוד אפלו כשיש מלצר אחד באולם או צלם (גבר). ובענין המחיצות יש להזהר שיהיו פלן סגורות היטב ללא שום פרוץ ויוצאת. וכן יש להמנע בכל היכלת מהגבחת החתן והפלה יחד משני עברי המחצה מחשש שיראו הגברים את הפלה והנשים את החתן והוא חסר צניעות מחלט, וכן כשמרימים את הפלה לבד שיהיה מרחק מן המחצה כדי שלא יכשלו גברים בראיתה. ועוד יש לעורר בקהלות קדושות הנוהגים "מצוה טאנץ" בסוף החתנה שהנשים

ישבו מעבר למחצה כדי שלא יפּשלו בראיתם מבני המשפחה.

לב. דבור בקול רם או בקול שחוק ברחובות

ראוי לנשים צנועות שלא להרעיש בדבורים בחוצות בקולות וברקים, וכל שכן שצריכות להזהר מלהרים קול שחוק בפּרהסיא, ברחוב, בַחנות, בתחנת האוטובוס ובאוטובוס. ואפלו בביתן צריכות להזהר בזה כשיש שם אנשים זרים, וראוי מאד להזהר ברחוב ובחצרות. (ש)

לג. זהירות בדברים שכיחים

וכן בבית, כשיש אנשים זרים, צריכה להזהר מתנועות הגוף שלא בדרך צניעות, כגון לא להתכופף, אלא להתישב כאשר צריכים לפעולות על גבי הקרקע, להרים משהו או לתקן דברים בסל או בעגלת תינוק וכדומה, וכידוע שזו הדגמא הידועה שמחנכים ללמד זאת מדרך רות הצדקת. וכל שכן שיש להזהר בעת הדחת הבית והמדרגות [ספונגיה] שלא להתכופף לזה בעת הלוחץ גברים שם, ומכל שכן שראוי לזכר ולתת תשומת לב על צורת הדוק וכסוי הבגדים לגוף במצב של רוח או של עליה וירידה בהר או במדרגות, הן לנשים עצמן והן בהשגחתן על הבנות. (ש)

לד. ריצה ברחוב

ביחוד צריך להזהר מאד ממצב של ריצה ברחוב, אשר עָצם מצב הריצה ברחוב לאשה היא פּרצה בחומת הצניעות, ומכל שכן כאשר על ידי זה גורמת לחסר צניעות של כסוי והדוק הבגדים לגוף, ואשר על זה יש מאד להתחזק בשעת נסיון, כגון כאשר אוטובוס מגיע או עומד בתחנה, או פּיוצא בזה שמאחרים ללכת למקום עבודה או למועד, צריך מאד להזהר שלא לרוץ ולא לגרם שנויים לצניעות תנועות הגוף ולכסוי המלבושים, ומוטב להפסיד אוטו או לאחר מלהגיע בזמן למקום המיעד לעבודה או למועד מאשר להפסיד בחיי העולם הבא. וכמו שאמרו חז"ל שמוטב לאדם שיחשב כשוטה כל ימי חייו בעולם הזה ולא יהיה רשע שעה אחת לפני המקום, וכל שכן כאשר המדבר רק בהפסד שעה מסוימת של צרכיו בעולם הזה שלא יהיה בגלל זה רשע שעה אחת לפני המקום, ולא יבוש ויפּלם לעולם הבא. (ש)

לה. תלית בגדי כביסה במקום צנוע

עוד זאת מן הראוי שהאשה תשגיח בקרב ביתה, הן על בגדיה והן על בגדי בנותיה שלא תתלם במקום מעבר או ישיבה של גברים. וכן להזהר מתלית בגדי כביסה של נשים, ובפרט בגדים מצנעים, במקום הלוחם של גברים. (שם)

לו. צניעות התסרוקות וכו' והגשה לאורחים

וכן תזהרנה הנשים והבנות שלא תסדרנה קשויטי שערוותיהן, סריקתן ויבושן מהרחיצה, במקומות בבית אשר עלול שמשם יתראו לגברים שבבית. וכן לא תתראינה ולא תתיפינה אצל הראי במקום שעלולות להתראות לגברים.

וכמו כן להשגיח שלא לעלות למקום גבוה ולרדת משם, כגון בסלם, כסא, כשיש שם גברים. וכן ראוי להזהר כאשר מביאות צלחות המאכלים או טס עם צלחות ויש שם גברים זרים, שתראה שחלוקת הצלחות להם תהיה על ידי בעלה או בניה, הן משום התרחקות מ"קורבה", והן משום תנועות הגוף, והן מחשש גלוי קצת מידיה על ידי פעלת ההגשה. (שם)

לז. צניעות בשיחות טלפון

ומן הראוי להדגיש בזה את אשר השכיל להעיר אחד מחשובי העומדים על משמרת הקדש למען הצניעות בענין צורת נסחי הדבור בין אנשים לנשים על ידי הטלפון, אשר שם טמונה רשת "היצר הרע", רחמנא לצלן, בהסרת המחיצה שבין גברים לנשים, הן בצורת דרישת השלום בתחלה ובסוף, הן בצורת השיחה של רבוי דבורים מיתרים או קרבת דעת בלתי רצויה, הן מצד המדבר והן מצד המדברת, הן בשיחת קרובים והן בשיחת זרים. וגם הזהירים או הזהירות בשיחה סתם לנהג בצניעות ובושה, הרי שבשיחה טלפונית הורסים הרבה בחומת הצניעות והבושה, וזו "דגמא" למצב של "שבירת החבית ושמירת יינה".

ומה רב ההפסד בשיחות טלפוניות כאלו, הן בהזהר והן בעתיד, ואולם יסוד השמירה בזה היא על ידי יראת שמים של האשה, שכאשר בחכמת היראה היא שומרת על פתחי פיה לקצר בשיחה, ולמעט בסקרנות, ולהצניע עצמה ואת ענייני ביתה, והרי בזה מצלת עצמה ומונעת מכשולות. וזה הוא ככל גדול כיצד לנהג ביראת שמים בכל מצב כזה, כגון כאשר מישהו דופק בדלת ושואל אם בעל הבית נמצא בבית - וכשמשיבים לו בשלילה, מתחיל בחקירות ובאריכות דברים, אזי יש להתחכם ביראת שמים לחסול השיחה וההטרדה. (שם)

לח. הזהירות בענין השמעת קול זמר אשה

וכן צריך זהירות גדולה בענין השמעת קול זמר - שאם יש אנשים זרים או אפלו מבני משפחתה כנ"ל בבית, שלא תשיר כלל, וכן צריך להזהר מלהשמיע קול זמר לבעלה בזמנים מסוימים. וגם כאשר אין שום איש בביתה, תזהר מאד שלא ישמע קולה לחוץ ולבתי השכנים. וכן לחוש ולהזהר שמה מתקרבים גברים בחוץ על יד הדלת כדי לדפק בדלת, ונכשלים בשמיעת קול זמר שלה, ומצוי שלפעמים בגלל זה לא יכולים לדפק ומצטערים לעמת מצב של "נסיון" כזה. וזהירות זו צריכים ביחוד בשמחות, הן באולמות והן כאשר באות חברות של הבנות הפלות לשמחון, יכשילו את השכנים. (שם)

לט. השמעת קול רעש על ידי הנעלים - פרצה בצניעות

וכן צריכות להזהר מלהשמיע ברחובות קול רעש על ידי הנעלים, ואשר קורה, לפעמים, כשעוברות על יד בית כנסת ובית מדרש, שמפריעות בזה את התורה והתפלה, ולא כסתם הפרעת רעש - אלא הפרעה ברגשי הקדשה והטהרה הנצרכים לתורה ותפלה. (שם)

א.ה. וראיתי אנשי מעשה האוטמים אזניהם בשמיעתם קול העקבים עד יעבר.

מ. עמידה או התקהלות במקומות צרים, ובפרט בשמחות, ובפרט בלויית המת

וראוי לנשים צנועות ונבונות שלא תעמדנה לשוחח במקומות צרים שגברים צריכים לעבר שמה, כגון בפתחי הכניסה לבנינים או במקומות צרים במעברי חדר המדרגות, וכיוצא בהם במקומות כאלו שגורמים לגברים מכשולות, או שגורמות צער לגברים וראי שמים שנמנעים מלעבר לדרכם ולביתם. וכן שלא תעמדנה לחסם דרכם של הגברים לבית הכנסת ב"שמחת תורה" וב"ברית מילה" או לחפה, שעל ידי זה גורמות או להכשלה או לצער.

וגם בלי ענין חסימת דרך יש לזהר שהנשים לא תתקהלנה במקום מעבר הגברים, כגון ב"שמחת בית השואבה" או עצרות של "יום תפלה" וכיוצא בזה. ויש להשגיח גם על הבנות הקטנות שלא תעמדנה שם, וכל שכן שצריך להזהר שלא לשלחן לאביהן אשר בבית הכנסת גם כשלבושן צנוע, וגם לא על ידי אחיהן. ומלבד חסר החנוף לצניעות, גורמים בזה עגמת נפש למתפללים והפרעה לטהר התפלה. וכל שכן שצריך להזהר מלשלחן

לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּ"שְׂמֹחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֵבָה" או "שְׂמֹחַת תּוֹרָה", שְׁמֻצוּי שְׁעַל יְדֵי זֶה הֵן גּוֹרְמוֹת לְתַעֲרוּבוֹת בֵּין הַגְּבָרִים או הַיְלָדִים. וּמֵה מְאֹד יֵשׁ לְהִזְהָר שְׁלֹא לְהִדְחֵק עַל יַד מְקוֹם עֲמִידַת גְּבָרִים, הֵן בְּעֲמִידָה בְּאוֹטוֹבוּס, הֵן בְּמַעְבָּר בְּאוֹטוֹבוּס בְּכַנִּיסָה או בְּיִצְיָאָה, וְהֵן בְּעֲמִידָה בְּתוֹר לְאוֹטוֹבוּס או מְקוֹם אַחֵר.

וּבִפְרָט בְּשַׁעַת לְוִיַּת הַמֵּת, כִּיְדוּעַ מִזְהָר הַקְּדוּשׁ שְׁכָתָב בְּזֶה דְּבָרִים נוֹרְאִים, עַד כְּדֵי סַכְנָה גְּמוּרָה, שְׁיִכּוּלִים לְגָרִם נָשִׁים לְגְבָרִים בְּזִמְן הַלְוָיָה.

מא. בענין אפור והתבשמות

כְּתַב בְּקוֹנְטָרַס "אֵהֵל בְּרָכָה": רְאוּי לְהִזְכִּיר בְּעֵנִין ב' עֲנִינִים אֲשֶׁר קָשָׁה לְהַגְדִּיר בְּדִיוֹק הַגְּבוּלוֹת, אֲבָל, כְּאִמּוֹר, הַנָּשִׁים צְרִיכוֹת לְהִבִּין הַכְּלָלִים בְּזֶה, וְעַל פִּי זֶה לְהִתְנַהֵג כְּרְאוּי.

הַעֲנִין הָאֵי - עֲנִין הַקְּשׁוּיִטִים וְהָאִפּוֹרִים וְצָבִיעַת הַפְּנִים וְהַתְּבַשְׂמוֹת. הַנָּה חֲזו"ל שְׁקִדּוֹ שְׁהָאִשָּׁה תִּמְצָא חוֹן בְּעֵינֶי בַעֲלָהּ, וְאִדְרָבָה, עֲזָרָא ע"ה תִּקּוֹן תִּקְנוֹת שְׁנָשִׁים יֵהֵא לְהֵם מְצִיאת חוֹן בְּעֵינֵי בַעֲלֵיהֶם - אִךְ צְרִיךְ לְזַכֵּר כְּנִ"ל, שְׁזֵהוּ לְעֵנִין בַּעֲלֵיהֶם, אֲבָל מְאֻנְשִׁים זָרִים וּמִהֲרָחוּב - צְרִיךְ לְהִזְהָר. וְעַל כֵּן צְרִיךְ בְּעֵנִינִים אֵלוֹ לְשָׁמֵר עַל הַגְּבוּלוֹת, שְׁזֵה יֵהֵא רַק לְמֵה שְׁנוֹגַע לְבַעֲלֵיהֶן. אֲבָל לְעֵנִין הַרְחוּב או שְׁאָר מְקוֹמוֹת שֵׁישׁ שֵׁם אֲנָשִׁים זָרִים, צְרִיךְ לְהִזְהָר מִלְּגָרִם מְכַשׁוּלוֹת בְּרְאוּיָהּ וּבְמַחְשָׁבָה. וּכְגוֹן בְּהַתְּבַשְׂמוֹת - אִם הָאִשָּׁה מִתְּבַשְׂמֶת הַרְבֵּה וְנִכְנְסֶת לְבֵית שְׂכֵנִים או קְרוֹוִבִים, הִרִי הִיא גּוֹרְמַת מְכַשׁוּל לְאֲנָשִׁים הַנִּמְצָאִים שָׁם, וְעוֹד גְּרוּעַ מִשְׁאָר עֲנִינִים אֲשֶׁר הַגְּבָרִים יְכוּלִים לְהַסְתַּלֵּק וּלְהִתְרַחֵק, אֲבָל בְּזֶה מְכַנִּיסִים לְהֵם בְּעַל כְּרָחֵם אֶת הַבָּשָׂם וּמְבִיאִים אוֹתָם לְיַד חֲסָרוֹן בְּקִדְשָׁה, וְכֵן הוּא כְּאֲשֶׁר נוֹסְעוֹת בְּאוֹטוֹבוּס - גּוֹרְמוֹת מְכַשׁוּלוֹת לְגְבָרִים, וְאִפְלוּ בְּהַלִּיכָה בְּרָחוּב גּוֹרְמוֹת לְמְכַשׁוּלוֹת עַל יְדֵי רְבוּי בָּשָׂם כְּמִבְאָר בְּפוֹסְקִים שְׁאִין גְּרוּי יֵצֵר-הָרַע יוֹתֵר מִזֶּה.

וְכֵן בְּעֵנִין הַצְּבִיעָה וְהָאִפּוֹר, כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הַנּוֹרְמָלוֹת הַמִּינִימָלִית, גּוֹרְמִים לְמְכַשׁוּלוֹת בְּרְאוּיָהּ וְהַרְהוּר, וְזֵהוּ כְּהַגְדֵּרַת חֲזו"ל: כְּ"אֶרֶס שֶׁל עֲכָנְאִי", הֵינּוּ אֶרֶס שֶׁל נָחַשׁ אֶרֶסִי, וְחֲזו"ל אֶמְרוּ זֹאת בְּעֵנִין הַנָּשִׁים בְּזִמְן שְׁלִפְנֵי הַחֲרָבּוֹן שְׁלֹא הִתְנַהֲגוּ בְּצַנִּיעוּת, וְהֵיוּ כְּאֵלֶּה שְׁהַתְּבַשְׂמוּ מְאֹד, וּבְהַלִּיכָתוֹן עַל יַד הַגְּבָרִים, הַכְּנִיסוּ בָּהֶם יֵצֵר הָרַע כְּ"אֶרֶס שֶׁל עֲכָנְאִי". וְכֵן עַל יְדֵי צְבִיעָה וְאִפּוֹר מְצוּי שְׁעוֹבְרַת עַל גְּבוּלֵי הַצְּנִיעוּת וְגוֹרְמַת לְהַכְשִׁלָה עַל יְדֵי שְׁיִוְצָרַת "תְּשׁוּמַת לֵב" שֶׁל "יֵצֵר הָרַע", רַחֲמָנָא לְצַלּוּ.

וּבִפְרָט, יֵשׁ שְׁבִזָה גּוֹרְמַת שְׁנִרְאִית כְּאִשָּׁה בְּלִתֵי צְנוּעָה, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, וְעַל זֶה וְדָאִי דִּישׁ לוֹמַר "הַרְחֵק מִן הַפְּעוּר" וְ"הַרְחֵק מִמֶּךָ לְזוֹת שְׁפִתִים" [שְׁהַבְּרִיּוֹת לֹא יִדְבְּרוּ אוֹדוּתִיךָ וְלֹא יִגְנוּךָ]. עַל כֵּן כָּל אִשָּׁה נְבוֹנָה תִּתְנַהֵג בְּזֶה בְּחֻכְמַת

יִרְאֵת שָׁמַיִם, וְכֹנְנֶתָהּ תִּהְיֶה רְצוּיָהּ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּצְלֶה מִמְּכָשׁוֹל, וּבְזֶה תִּישָׁר אַרְחוֹתֶיהָ.

גִּדְר הַהִתְאַפְרוּת מוּבָא בְּסֵפֶר "מִשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה" בְּשֵׁם הָרַב שְׁמוּאֵל וְוַאֲזַנְר שְׁלִיט"א: א. אֶפֶר "בְּאֶפֶן שְׂאִינוּ נִכְר", אִין בְּיַדִּינוּ לְמַחוֹת. ב. אֶפֶר הַעֵינַיִם הוּא, בְּדֶרֶךְ כָּלֵל, הַבְּלָטָה מְגֻזָּמֶת שְׁאִסוּרָה.

וְהַעֲנִין הַב' - עֲנִין צְנִיעוּת הַמְּלַבּוּשִׁים בְּכָלֵל. שְׁגַם כְּשֶׁאִינוּ בְּחֶסְרוֹן הַצְּנִיעוּת בְּכֶסוּי וְגַם לֹא בְּחֶקוּי מְלַבּוּשֵׁי הַפְּרוּצוֹת, אֵד גַּם כֹּן רְאוּי לְהִזְהַר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּאֶפֶן הַרוּעֵשׁ, דְּהֵינּוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּאֶפֶן הַמוּשָׁד עֵין בְּצוּרָה לֹא רְגִילָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה גַּם כֹּן גּוֹרְמוֹת לְמְכָשׁוֹלוֹת, חֶס וְחִלְיָה, וּבְזֶה צְרִיכָה כָּל אִשָּׁה לְדַעַת וְלָשׁוּם יָב אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּזֶה, וְגַם הַגְּבָרִים צְרִיכִים לְהִשְׁגִּיחַ בְּזֶה עַל הַנְּשִׁים וְלֹא לְתַת לְהוֹן לְהַפְרִיז עַל הַמַּדָּה - וְכֹזֶאֶת מְצִינוּ בְּחִז"ל בְּגִמְרָא שֶׁהַקְּפִידוּ שֶׁלֹּא לְלַבֵּשׁ בְּגַד אָדָם שֶׁנֶּחֱשָׁב לְבְּגַד פְּרִיצוֹת וְאֶשֶׁר רְאוּי לְהִזְהַר בְּזֶה. וְהַעֲקָר - כְּנִ"ל - לְהִתְפַּלֵּל לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא לְהַכְּשִׁיל וְשֶׁלֹּא יֵצֵא מְכָשׁוֹל עַל יְדֵהּ לְאַחֲרִים, וְכִמוֹ שֶׁמְצִינוּ בְּגִמְרָא שֶׁהִיָּתָה צְדָקָת שְׁעָקָר תִּתְפַּלְתָּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ הִיָּתָה: "יְהִי רְצוֹן שֶׁלֹּא יִכְשְׁלוּ בֵּי בְנֵי אָדָם".

וְכַתֵּב בְּסֵפֶר "מִצּוֹת הַנְּשִׁים": וְאָף עַל פִּי שְׂרָאוּי לְאִשָּׁה לְהִתְנַאֲוֹת וְלְהִתְקַשֵּׁט בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ בְּפָנֵי בַּעֲלָהּ, מְכַל מְקוֹם, בְּצִאֲתָהּ לְרְחוּב, לֹא תִפְרִיז בְּכֹד, אֶלָּא תִתְקַשֵּׁט וְתִתְאַפֵּר בְּאֶפֶן מְמַצֵּעַ לְהִיּוֹת מְכַבְּדָת, וְאִם מִתְקַשֵּׁטת בְּהַרְבֵּה תִכְשִׁיטִים וּבְהַפְרִיזָה יִתְרָה עַד שֶׁמוֹשְׁכַת אֶלֶיהָ עֵין שֶׁל פְּרִיצוֹת אוֹ קִנְאָת רַעוּתָהּ, הִרִי הִיא עוֹשֶׂה אִסוּר וְגוֹרְמַת לְמְכָשׁוֹלִים רַבִּים. [שׁו"ת "שֶׁבֶט הַלְוִי" (ח"ו ס"י לֵג אוֹת ב), וְעֵין בְּגִמְרָא תַעֲנִית (כֵּג ע"ב) בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל אֲבָא חֲלֻקִּיָּה וְאִשְׁתּוֹ, וְעֵין בְּסֵפֶר "שִׁירֵי טְהָרָה" (מַעֲרַכַת א אוֹת נט) שֶׁכְּתֵב בְּשֵׁם מְהַר"ם מְרוֹטְנֶבּוּרְג (בְּתִשׁוּבָה ס"י קצט), שֶׁתְּבוֹא מְאָרָה לְאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ בַּעַל וְאִינָה מִתְקַשֵּׁטת, וְתְבוֹא מְאָרָה לְאִשָּׁה שֶׁאִין לָהּ בַּעַל וּמִתְקַשֵּׁטת, עֵין שָׁם. וְעַל כֵּן, מִטְרַת הַקְּשׁוּט צְרִיכָה לְהִיּוֹת עֵבִיר בַּעֲלָהּ. וְעֵין בְּסֵפֶר חֲרָדִים (ס"י שִׁפְחָה)].

אִין לְאִשָּׁה אוֹ לְבַת לְהִתְבַּשֵּׂם יוֹתֵר מִדֵּי בְּעֵת צִאֲתָהּ לְרְחוּב, בְּאֶפֶן הַנּוֹגֵד אֶת גְּדֵרֵי הַצְּנִיעוּת וְהַעֲלוּל לְהַכְּשִׁיל אֶת הַסּוֹבְבִים אוֹתָהּ. וְלָכֵן תִּזְהַר הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא לְהִתְרַחֵץ עִם סְבוּן שְׂרִיחוֹ חִזָּק וְנוֹדֵף לְמַרְחוּק, אִם יוֹצֵאת לְרְחוּב לְאַחַר הַרְחִיצָהּ.

אִסוּר לְאִשָּׁה לְצַבֵּעַ אֶת פְּנֵיהָ בְּצַבֵּעַ אָדָם, אֲבָל אָדָם כְּמִרְאֵה פְּנֵיהָ וְלֹא אָדָם בְּיוֹתֵר - מִתֵּר. וּמְכַל מְקוֹם, הָאִסוּר הוּא רַק אֶת פְּנֵיהָ. (וְרֵאָה עוֹד שׁו"ת "בֵּאר מִשָּׁה")

מב. הצניעות בהתנהגות חברתית

הַצְּנִיעוּת בְּהִתְנַהֲגוּת - דְּהֵינּוּ, שְׁגַם כְּאֶשֶׁר זְהִירָה בְּצְנִיעוּת בְּכֶסוּי הַגּוּף - מְכַל מְקוֹם יֵשׁ, לְפַעֲמִים, כְּמִשְׁלַח הַיְדוּעַ - שְׂאוּמָרִים לְאָדָם שֶׁבֵר אֶת הַחֲבִית וְשָׁמַר אֶת יְיָנָה, שֶׁכְּמוּבֵן שְׂאִי אֶפְשָׁר לְשָׁמַר כֹּן, כֹּן הוּא גַּם כָּאֵן - יִתְכּוֹן

שְׂאֵשֶׁה שׁוֹמֵרֵת אֶת הַיַּיִן שֶׁל הַצְּנִיעוּת, אָבֵל עַל יְדֵי הַנְּהַגְתָּהּ שׁוֹבֵרֵת אֶת הַחֲבִית, וּמִמֵּילָא מוּבָן שֶׁהַיַּיִן שֶׁל הַצְּנִיעוּת כָּבֵר לֹא נִשְׁמָר.

וְהַעֲנִין הוּא, שֶׁהַאִשָּׁה צְרִיכָה לְהִזָּהֵר לֹא לְהִתְבַּלֵּט לִפְנֵי גְבָרִים בְּהוֹפְעָה וּבְשִׂיחָה. הַאִשָּׁה מְקוּמָה בֵּין הַנָּשִׁים, וְהָאִישׁ מְקוּמוֹ בֵּין הַגְּבָרִים. וְעַל שִׂיחָה יִתְרָה שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה אָמְרוּ חֲז"ל שֶׁגֹּוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ וְסוֹפוֹ יוֹרֵשׁ גִּיהֵנוּם. וְיָדוּעַ מַה שֶׁמִּסְפָּר בְּגִמְרָא דְבְרֵי בְרוּרָה אִשְׁתֵּי רַבִּי מֵאִיר, שֶׁעֲנִתָּה לְתַנָּא קְדוּשׁ מִן הַגְּלִיל אֲשֶׁר שָׁאַל לָהּ "בְּאִיזָה דְרָךְ גִּלְדָּ לְלֹד" - וְהִיא לָהּ טַעֲנָה עַל זֶה, שֶׁזוֹ הִיא רַבּוּי שִׂיחָה, שֶׁהִיא לוֹ לּוֹמֵר בְּקִצּוֹר: "בְּאִיזָה לְלֹד".
(קוֹנְטְרַס "אֵהֵל" בְּרַכָּה")

מג. רבוי שיחה עם גברים

וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּזֶה כְּשֶׁקוֹנִים בְּחֲנוּת לֹא לְהֶאָרִיךְ שִׂיחָה עִם הַמוֹכֵר, וְכֵן לֹא לְהִתְנַפֵּחַ עִם שְׂכָנִים גְּבָרִים בְּעֲנִינֵי בֵּית מִשְׁתֵּי; לְהִזָּהֵר מִלְּהִרְבּוֹת בְּשִׂיחָה עִם פּוֹעֲלִים וּבַעֲלֵי מְלָאכָה; וְכֵן כְּשֶׁצִּיּוּקוֹת לְלֶכֶת לְרוֹפֵא, לֹא לְפִטְפֹּט וְלֹא לְהִרְבּוֹת שִׂיחָה בְּמָה שֶׁלֹּא לְצָרִיךְ הִרְפוּאָה, וְצָרִיךְ זְהִירוּת בְּזֶה גַם בְּעֲנִין אֲנָשִׁי מִשְׁפָּחָתָה כְּגִיסִים וְחֲתָנִים, דּוֹדִים וּבְנֵי דּוֹדִים. (שם)

כְּמָה מְצוּי אֲצֵל נָשִׁים שֶׁמִּתְמַקְּחוֹת עִם הַמוֹכֵר בְּשִׁבִּיל כְּמָה שֶׁקְּלִים שְׂיוּזִיל לָהֶם, וּמִתְבַּלּוֹת אֶת בְּקִשְׁתָּהּ הַהוֹזְלָה בְּקִצָּת בְּדִיחוּת וְאִינֵן שְׂמוֹת לֵב שֶׁבְּשִׁבִּיל כְּמָה פְּרוּטוֹת מוֹכְרוֹת הֵם אֶת נִשְׁמַתָּן מִהַקְּדָשָׁה, מְכַשִּׁילוֹת אֶת הַמוֹכֵר, מְכַשִּׁילוֹת גְּבָרִים נוֹסְפִים שְׁעוֹמְדִים שֶׁם בְּחֲנוּת וְעוֹד הִרְבָּה תּוֹצְאוֹת חֲמוּרוֹת יְכוּלוֹת לְצַאת מִבְּקִשְׁוֹת "הַנְּחָה" בְּדָרֶךְ שֶׁל רַבּוּי שִׂיחָה.

יֵשׁ לְדַעַת הַצְּנִיעוּת יִקְרָת עָרֶךְ הִרְבָּה יוֹתֵר מֵאוֹתָן פְּרוּטוֹת, וְחָבֵל לְאַבֵּד אֶת טַהַר הַקְּדָשָׁה וְהַצְּנִיעוּת בְּשִׁבִּיל מְמוֹן, וְנֶאֱמָן הוּא בְּעַל מְלֶאכְתָּנוּ לְשֵׁלֵם לָנוּ כְּהִנֵּה וְכִהְנֵה בְּבִרְכָה עֲשֶׂר וְכָבוֹד בְּזָכוֹת הַצְּנִיעוּת וְהוֹתֵר עַל מְמוֹן וְכָבוֹד לְמַעַן קְדָשָׁת שְׂמוֹ ית'.

מד. נהיגה במכונית לאשה אינה מדרכי הצניעות

נְהִיגַת נָשִׁים בְּרֶכֶב יֵשׁ מְהִרְבָּנִים הַמִּתְנַגְּדִים לָכֵךְ, וְנִימוּקָם כִּי עֲצָם הַנְּהִיגָה הִיא עֲנִין שֶׁל פְּרִיצוּת, וּבְיַחּוּד כְּאֲשֶׁר צְרִיכוֹת לְטַפֵּל בְּמִכּוֹנִית בְּתַחֲנוּת דְּלֶק, וְכֶאֱשֶׁר נַעֲשֶׂה פְּנִצֵּר, וְכֵן בְּהִבָּאָתוֹ לְתַקוּנִים וְטַפּוּלִים בֵּין אֲנָשִׁים פְּרוּצִים וְכִדּוּמָה.

וְכֵן הַתְּנַגְּדוֹ לְזֶה הַגֵּר"י קִנְיִבְסְקִי זְצוּק"ל (הַסְטִיפֶלְעֵר), וְלְהַבְדִּיל לְחַיִּים טוֹבִים, הַגְּרַשׁ"ה וְאַזְנֵר שְׁלִיט"א, שֶׁנּוֹגֵד אֶת יְסוּדוֹת הַצְּנִיעוּת וְקְדָשָׁת יִשְׂרָאֵל.

והוסיף הגר"ש וואזנר: לבי אומר לי שעקר סבת התאונות דרכים המרבים ל"ע, הוא מנהיגת נשים ברכבים בפבישים שבכך ממשיכים את מדת הדין - וסר מאחריך".

והנה בודאי שפאשר אין צרף מיחד לאשה לנהג ברכב בודאי שיש לחוש לדעת המתנגדים, אולם פאשר יש צרף והכרח מיחד יש לאשה לעשות שאלת חכם.

יש למנע מנשים ובנות לנסע בטמפים בכל מקום ובכל זמן, כיון שעלול להגרם מכך מכשולים רבים בעניני צניעות. ומה עוד, שלצערנו הרב נתרבו בזמננו מעשים מלערים בפבישים מכך, והגיעו הדברים גם לשפיכות דמים. ובנוסף לזה, במקרים רבים, קים אסור "יחוד". אבל גם באפן שיוצרו תנאים שאין אסור יחוד (בהתאם לנתונים על פי ההלכה) - יש להמנע מזה, כיון שארעו הרבה תקלות אפלו בלב העיר.

מה. אשה הנוסעת במונית או באוטובוס

כידוע, כשנוסעים בטקסי, יש אנשים שרוצים לשבת על יד הנהג. אבל לענין נשים כבר כתבו ופרסמו גדולי הרבנים שאינו דרך צניעות שהאשה תשב על יד הנהג, ובפרט אם נוסעת לבד בטקסי גם באפן שאין שם אסור יחוד, שאז הוי אסור גמור ופריצות לשבת על יד הנהג, וגרוע פי כמה פאשר יש צרף לחגר בחגורת הגנה ונזקקים לעזרת הנהג.

וראוי להזכיר מה שאמרו חז"ל, שאיש לא יהלך אחר אשה אחרת, ועל כן פאשר מזדמן לאיש שהולך אחר אשה, עליו למהר ולעבר לפניה. והרבה פעמים קורה במקומות צרים שאי אפשר להדחק ולעבר, ועל ידי נבונות וחכמה של האשה מסתדר הדבר בכי טוב, כגון שנקנסים למקום הצר של חדר מדרגות או סמטה צרה ומרגישה בגברים, ומונעת עצמה מלמהר לדרכה ונותנת להם לעבר לפניה, הרי היא בזה קונה עולמה בשעה אחת שמצלת אותם מראיות והרהורים, וראויה לתאר הנעלה של "אשה כשרה".

וכן ראוי להזהר ולהשגיח שלא לשבת על יד גברים באוטובוס או בטקסי, וכן שלא לשבת על ספסל שלפני מקום ישיבת גברים באוטובוס או בטקסי. וכן ראוי להזהר כשבאים לבית פועלים או אמנים [כגון נגרים, זגגים, סידים וכיוצא בהם], יש להשגיח לא לעמד בעמידה קרובה על ידם. כגון פועל שעוסק בבדיקת מכונית כביסה או אינסטלטור שעוסק בחפוש מקום הקלוקל בצנורות, יש למנע מלעמד על ידו כעזרה או התענינות לחפוש המקום הצריך תקוין. ובאמת בזה נפרת ונבחנת מעלת פשרות וצניעות הנשים פאשר במקרים כאלו וכיוצא בזה מצניעות עצמן, והן הן בבחינת

פרק ו - הלכות יחוד הנוגעים לכל מקום ובפרט למקומות עבודה

הוגה ונבדק ע"י הגר"נ יברוב שליט"א מחבר ספר "דברי סופרים" על הלכות ייחוד

פתיחה

חמור אסור יחוד

אסור יחוד הוא מהעבירות הכי חמורות שבתורה, ויש אומרים שהוא בכלל אביזריהו דגלוי עריות, ולדבריהם הרי זה בכלל יהרג ואל יעבר. כ'לומר: עברת יחוד חמורה יותר מחלול שבת, אכילת חמץ בפסח, או מי שאינו מתענה ביום הכפורים וכדומה, שאלו עבירות האחרונים אינם ביהרג ואל יעבר, כמו אסור יחוד שישנו ביהרג ואל יעבר, וכמבאר ברמ"א (שו"ע יו"ד סי' קנ"ז סעי' א') דדין יהרג ואל יעבר אינו דוקא באסור ממש, אלא גם כל הנוגע לקרבה המביאה לחטא.

ויש להדגיש שאסור יחוד הוא גם כשחושב לעצמו שלא יבוא לידי חטא, וכמו שכתב בספר החנוך (שם) שאי אפשר לו לאדם לדעת את הטבע החלש שלו, דיתכן שבשעת מעשה לא יהיה ביכולתו להתגבר על יצרו.

וראיתי בשם הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל שכתב במה שנשא שלמה המלך ע"ה יותר מי"ח נשים, הגם שהתורה אסרה למלך לעשות כן, משום דכיון דהתורה נתנה טעם לאסור זה, כמו שאמר הכתוב (דברים יז, יז) רק לא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו וכו', חשב שלמה המלך דמכיון שהוא החכם מכל האדם, וכמו שהעיד עליו הכתוב (מלכים א' ה, יא) ויחכם מכל האדם וכו', לכן לגביו ליכא החשש של הטית הלב, אבל למעשה נשיו הטו את לבבו (מלכים ב' יא, ד), וההסבר בזה דבעצם לא טעה שלמה המלך ע"ה בחשבונו, שעפ"י שכל באמת לא היה בא כלל לידי מצב זה, אלא שהיות שהתורה אסרה לעשות כן, לא שיד לעשות חשבונות על זה, ועצם הדבר שעבר על אסור תורה גרם שיטו נשיו את לבבו, עכ"ד.

ועל דרך זה יש להוסיף בנוגע לאסור יחוד, שאפלו אם נאמר שלפי ההגיון והשכל לא יבוא לידי חטא, אפלו הכי זה גופא שעובר על אסור יחוד שאסרה התורה, הוא הפתח שעל ידו יכול ח"ו לעבר על עצם החטא דזנות.

וזה לשון ספה"ק דרך פקודיך (לת ל"ה אות ס"ג): הנה יחוד אשת איש מדאורייתא וכו', והעולם מקלים בזה, ואפלו הפעלי תורה, והוא להם לחרפה לברח מחדר שהאשה שם בחשבו שחושדין את עצמם שיתפעלו בעברה, על כן הם מקליו וכו', ולו חכמו ישפילו שהיחוד בזולת העברה הוא באסור גמור, וכל אחד יראה להיות בקי בדיני היחוד, ויחמיר לעצמו ביותר משורת הדין, עכ"ל.

קפיצה מהרפכת

תורתנו הקדושה היא תורת חיים, מתאמת היא לאדם. באמצעותה הוא מישר את נטיות לבו ויצריו, ומכוננם כראוי בנתיבות חיו. כאמור: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע וכו' ובחרת בחיים", ובקיום תרני"ג מצותיה - יזכה לחיים טובים ומאשרים, על כן המליצו חז"ל: "בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבליו!"

תורתנו אוסרת על האדם להפנס למצב שבו יטרידהו יצרו להביאו למכשול.

מסבה זו - פותב הרמב"ם - אסרה התורה הן על האיש והן על האשה להתיחד במקום שאין רבים מצויים - "ויזהר מן היחוד שהוא הגורם הגדול וכו' גדולי החכמים הזהירו לתלמידיהם להתרחק מן היחוד" (רמב"ם, אסוי"ב כ"ב)

מעשה ברבי ישראל סלנטר זצ"ל שפגש אחד מתלמידיו בתחנת הרפכת. פנה אליו ר' ישראל ואמר לו: בני, אסור לך לנסע ברפכת, כי איך תנהג כשבאמצע הדרך תשארו לבד בקרון עם אשה, ותהיה לך שאלה של "יחוד"? התלמיד שראה שגם רבו נוסע ברפכת, שאל: הלא גם אתם נוסעים ברפכת, ואיך אתם מסתדרים עם "יחוד"?

השיב לו ר' ישראל: "אני אקפץ דרך חלון הרפכת, אף בשעת נסיעתה" (חיי המוסר, ח"א, עמ' פ"ז).

מהו יחוד

א. אסור לאיש להתיחד עם אשה, ואפ"י שכל אחד עסוק בעסק משלו, חוץ מאפנים מסוימים כמו שיתבאר בהמשך.

- ב. וְכֵן אָסוּר לָהֶם לְהִתְיַחַד בְּאוֹתוֹ בֵּית אִפִּי אִם הֵם בְּבִי חֲדָרִים נִפְרָדִים.
- ג. אָסוּר יַחִיד נוֹהֵג בֵּין בְּצַעִיר עִם זְקֵנָה, וּבֵין בְּזָקֵן עִם צְעִירָה, וּבֵין זָקֵן עִם זְקֵנָה, וְאִפִּי חוֹלִים הַמְרַתְקִים לְמִטָּתָם.
- ד. נוֹהֵג בֵּין בְּנָשׁוּי בֵּין בְּרוֹק, וְאֶפְלוּ צְדִיק וְחָסִיד וּבֵין בְּנִשׁוּאָה בֵּין בְּרוֹקָה (וְאֶפְלוּ טְהוֹרָה). - וְאֶפְלוּ בְּכַעוֹנָה, בֵּין עִם אִשָּׁה פְּרוּצָה בֵּין עִם אִשָּׁה צְנוּעָה.
- ה. וְאָסוּר לְהִתְיַחַד עִמָּם וְאִפִּי בְּאֶפֶן עֲרָאִי, בֵּין אִם הֵם מִיִּשְׂרָאֵל וּבֵין אִם הֵם גּוֹלִים (וְאִפִּי אִשְׁתּוֹ שֶׁל הַגּוֹי נִמְצְאָת שָׁם עִם בְּעֵלָהּ, אָסוּר לְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת עִמָּהֶם בְּמָקוֹם מִבְּדָד).
- ו. אֶף בְּשֵׁטַח פְּתוּחַ, אִם אֵין בְּסָבִיבָה שָׁם אֲנָשִׁים שְׁעוֹבְרִים שָׁם, וְכִמוֹ שְׂמִצּוּי לְפַעֲמִים בְּדַרְכִּים וּפְאָרְקִים, נוֹהֵג שָׁם אָסוּר יַחִיד.

גיל היחוד

זָכָר מְגִיל תִּשְׁעָה וּמַעֲלָה הָיָה בְּכָלֵל אִישׁ שֶׁאָסוּר לְאִשָּׁה לְמַעֲלָה מְגִיל שְׁתֵּים עָשָׂרָה לְהִתְיַחַד עִמוֹ. נִקְבָּה מְגִיל שְׁלֹשׁ וּמַעֲלָה הָיָה בְּכָלֵל אִשָּׁה שֶׁאָסוּר לְאִישׁ מְגִיל שְׁלֹשׁ עָשָׂרָה לְהִתְיַחַד עִמָּה.

דיני יחוד בקרובות

אָב עִם בֵּתוֹ, סָב עִם נִכְדָּתוֹ / בֶּן עִם אִמּוֹ אוֹ אִם אִמּוֹ וְאִם אָבִיו

א. מִתֵּר לְאָב לְעַבֵּד יַחַד עִם בֵּתוֹ אוֹ נִכְדָּתוֹ בְּחֲדָר סָגוּר לְבָדָם, וְכֵן מִתֵּר לְאִישׁ לְעַבֵּד עִם אִמּוֹ, אִם אִמּוֹ, אוֹ אִם אָבִיו בְּחֲדָר סָגוּר לְבָדָם. - (וְהִתֵּר זֶה הוּא אֶפְלוּ בְּפְרוּצִים, וּבְקַבִּיעוֹת, וְאֶפְלוּ עִסְקוֹ עִם הַנָּשִׁים).

ב. אֵד הִתֵּר זֶה הוּא רַק בְּאֶפֶן שֶׁנִּמְצְאִים הֵם יַחַד לְבָדָם, אָבֵל כְּשֶׁנִּמְצְאָת שָׁם אִשָּׁה אַחֲרַת יֵשׁ לְהַחֲמִיר.

אחותו

א. נִחְלָקוּ הָרֵאשׁוֹנִים בְּדִין יַחִיד עִם אָחוֹתוֹ, וְרַב הָאֲחֵרוֹנִים פָּסְקוּ לְהַקֵּל בְּאִקְרָאִי מִפְּעַם לְפַעַם, אָבֵל אָסוּר לְגוֹר בְּקַבִּיעוֹת אַח עִם אָחוֹת לְבָדָם. (וּמַהוּ בְּדָר בְּקַבִּיעוֹת לְעֵנָן לְגוֹר עִם אָחוֹתוֹ? הָאֲרִיכוּ בְּזֶה הַרְבֵּה הַפּוֹסְקִים, וְאֵין פֶּאֶן הַמָּקוֹם לְהַאֲרִיד).

ב. וּמִדַּת חֲסִידוֹת שֶׁלֹּא לְהִתְיַחַד עִם אָחוֹתוֹ כָּלֵל.

ג. יי'א שבמקום שאין מכירות אותם ולא יודעים שהיא אחותו, אסורים להתיחד.

שאָר קרובות כגון דודתו חמותו וכלתו

א. אסור יחוד עם חמותו וכלתו הוא מדאורייתא, ומה שהן קרובות לו אין בזה שום היתר, ואדרבה חמור יותר בכמה פרטים [ויכדלהלן].

ב. גם בדודתו - בין אחות האב ובין אחות האם - יש אסור יחוד.

ג. אסור יחוד עם אשת אחי האב או אשת אחי האם - הוא מדאורייתא.

עם כמה אסור להתיחד

ב' אנשים ואשה אחת

א. לדעת השו"ע וכן נוהגים הספרדים - אסורים ב' אנשים להתיחד עם אשה אחת, ולדעת הרמ"א וכן נוהגים האשכנזים יש חלוק מי הם אותם ב' אנשים. דאם נתקיים בהן ששת התנאים דלהלן (א) שהם אנשים כשרים (כמו שהובא בהגדה בזה בהמשך), (ב) שאין לבו גס בה, דהינו שאינם רגילים אחד עם השני, (ג) וגם אינו מאותם אנשים שעסקו עם הנשים, (ד) וגם אינו באפן קבוע, (ה) והם בעיר, (ו) וביום, הוא מתר.

ב. אולם אם חסר אחד מן כל התנאים הללו, דהינו או שאינם כשרים, או ש'לבו גס בה או שנחשב מאותם אנשים שעסקו עם הנשים, או שהוא בלילה או שהוא בדרך, או שהמדבר הוא ביחוד באפן קביעות - בכל אלו האפנים לא שיד כלל צד היתר זה (דב' אנשים).

וגדר אנשים פרוצים לענין יחוד הוא כל שחשודים לעבר על איזה שהוא אסור וק"ו אלו שאינם זהירים די בעניני עריות, כלומר שאינם נזהרים בלאו דלא תקרבו לגלות ערוה, כגון שמסתכלים בעריות או שומעים דברי נבלה. - והכלל בזה בזמננו אלו שמסתכלים בטלויזיה או בדברי נבלה על וידאו או אינטרנט, או בשאר אפנים כגון בתמונות תועבה שבחברות או מגזינים וכדומה, הגם שבדרך כלל הם שומרי תורה ומצוות, בכל זאת בגדר פרוצים המה, ואסורה (אף לנוהגים כהרמ"א) להתיחד עמם. ואפלו יש שם עשרה אנשים, אסורה לאשה אחת או אפלו לשתי נשים להתיחד עמם. - [ובחזו"א כתב "המתגדלים על דעות כפריניות וכו' הם בכלל מחזקים בפרצות עריות"].

ג. אם יש קצת אנשים כשרים וקצת פרוצים יעשה שאלת חכם.

ד. אם האנשים הם כשרים והאשה היא פרוצה דינו בכלל כשרים לענן זה.

ה. כל צד ההתר האמור בב' אנשים (וכיו"ב בהמשך בג' אנשים וכו') הוא דוקא באפן שהאנשים הללו הם הגיעו לגיל היודעים טעם ביאה (י"א שהוא מגיל תשע ומעלה וי"א שהוא תלוי כל חד לפי חריפותו שלפעמים הוא מגיל חמש או שש ולפעמים הוא דוקא מגיל תשע ומעלה), אבל בפחות מגיל זה אינם מועילים לשמירה.

ו. אלו הסומכים על התר זה של ב' אנשים ואשה אחת [פנ"ל], עליהם להקפיד שאכן באמת יהיו שם ב' אנשים כל הזמן, שהרי אסור לאחד מהם להשאר במשך עם האשה לבדו. ודבר שכח מאד כגון שאחד מהם נחלה ואינו מגיע למשך, דאז אסור לשני להשאר שם עמה לבדו. וכן כשאחד מהן צריך לצאת מהמשך למשך איזה דקות [כגון שצריך ללכת לבנק או לאחד מלקוחיו וכדומה], צריך לשים לב שאסור לו לעזב את המשך, שהרי משאיר שם איש אחד עם אשה אחת לבדם, שיש בזה אסור יחוד.

ז. ברם, יצין שבנוגע לעבודה במשך היות שכאמור בדרך קביעות לא שיהיה כלל התר זה (דב' אנשים), על כן אף למקליו כדעת הרמ"א אין לסמך על התר זה, כשהוא באפן קבוע, ובפרט כשצריכים זה לזה.

איש אחד וב' נשים

א. אסור לאיש אחד להתיחד אפלו עם כמה נשים, ואפלו הם מאה נשים, ואפלו כשרות וצנועות ובין נשואות בין פנויות, ולפי זה אין שום התר לאיש אחד לעבד במשך עם שתי נשים, חוץ מכמה אפנים, כפי שיתבאר בהמשך הדברים.

ב. מתר לאיש אחד להתיחד עם שתי גיסות או עם אשה וחמותה, אף אסור לעבד כן באפן קבוע, משום שנדרש בזה זהירות יתרה, שמאחר שיסוד ההתר הוא מפאת היותן שתי גיסות או אשה וחמותה, שוב אסור להן לעבד במשך אחת בלא השני אם האיש נמצא שם, ולכן, באפן שצריכה אחת מהן לעזב את המשך אפלו לזמן קצר, צריכה גם השנייה לצאת עמה.

ג. ב' אחיות או אם ובתה לא מועיל לשמר מאסור יחוד.

איש אחד וג' נשים

א. לדעת השו"ע וכן נוהגים בני עדות הספרדים אסור לאיש אחד להתיחד אף עם ג' נשים ויותר, אולם ברמ"א הביא שיש שיטות הסותרות שאיש אחד עם ג' נשים ויותר אם הם אנשים כשרים וגם הנשים הם ישראליות כשרות שומרות תורה ומצוות וגם נתקיים בהם התנאים דלהלן, א) שהוא

באפן ארעי, ב) והוא ביום, ג) והוא בעיר, ד) ואין לו שום שיכות ממשכת עמה, ה) ואינו מאותם האנשים שנחשבים שעסקו עם הנשים, אז מתר.

ב. אולם אם חסר אחד מכל התנאים הללו, דהינו או שאינם פשרים, או שהוא באפן קבוע, או שהוא בדרך, או שהוא בלילה, או שיש לו קשר ידידות עמה, או שהוא מאותם האנשים המגדרים שעסקו עם הנשים - בכל אלו האפנים לא שיד כלל צד התר בזה.

ג. כל צד ההתר הנ"ל (בג' נשים ואיש אחד) הוא רק בשעת הדחק.

ג' אנשים וג' נשים

ג' אנשים וג' נשים אם נתקיים בהן התנאים דלהלן א) שאינם פרוצים (וכמו שהובא הגדרתו לעיל), ב) וגם אין לבו גס בה (דהינו שאינו רגיל עמה), ג) וגם אינו מגדר מאותם אנשים שעסקו עם הנשים, באפן זה מתר היחוד. - אף יזקרו שלא יבואו חלילה לידי קלות דעת וכדו'. - ואם הוא בדרך יש לעשות בזה שאלת חכם.

פרטים נוספים בהלכות יחוד

אשתו עמו

א. מתר לאיש להתיחד עם אשה, באפן עראי אם גם אשתו עובדת שם, ואפלו אם אין אשתו עמו ממש באותו חדר שהוא נמצא בו עם האשה, אלא שהיא באותו בית.

אמנם במשך שעובד בקביעות עם נשים, ונעשה איזה ידידות ביניהם, וכן מי שעסקו עם הנשים, אסור לו להתיחד עמהן אפלו כשאשתו עמו.

ב. ברם ידגש שכל התר זה הוא דוקא באיש ישראלי, אף אם איש זה הוא נכרי, אז לא מועיל כלל מה שאשתו עמו, ואסור לאשה להתיחד עמו. [ובנוגע לישראלים שאינם שומרי תורה ומצוות אם דינם כנכרי לענין זה - יש לעשות שאלת חכם.]

בתו, אמו, אחותו, ואשה אחרת

א. יש מחמירין שאין בתו אמו ואחותו מועילות להיות שומר (דהינו להתיר היחוד אם אשה נוספת) אפי' באפן עראי. ויש המתירים זאת באפן ארעי בתנאי שאין לבו גס בה ואין עסקו עם הנשים והוא בעיר וביום. ואפשר לסמך על זה בשעת הצורך.

ב. ואם חסר אחד מכל התנאים הללו, דהינו שהם בדרך, או בלילה, או בדרך קבע כגון לעבד במשך, או שלבו גם בה, או שהוא מגדר מאותם אנשים שעסקו עם הנשים, אז לכו"ע אסור.

ג. ואם יש בנוסף על בתו אחותו אמו גם שומר כשר נוסף, אין הדרך ולילה גורעים כלל לענין זה, ודינם פיוס ובעיר.

פתח פתוח / וילון חלון פתוח

א. אם הפתח פתוח לגמרי דהינו שהדלת פתוחה לגמרי, או שוילון חלון פתוח, והוא יום וגם יכולים לראות מהרחוב כל מה שנעשה בפנים, בכל פנה ופנה שבחדר, ומצויים אנשים המהלכים שם, באפן זה אין אסור יחוד.

ב. במה דברים אמורים, אם יכולים לראות על ידי אמצעים הנ"ל כל פנה ופנה שבחדר, אבל אם יש אפלו חלק קטן של החדר שאי אפשר לראות את הנעשה שם, אז אפלו כשהפתח או החלון פתוח, אסור לאשה ללכת לשם אפלו בהעברה בעלמא, הגם שיכולים לראות את האיש מהרחוב בזמן שהאשה נמצאת בחלק ההוא של החדר שלא נראה מבחוץ.

מעלית

א. נסיעה במעלית יש בזה שאלות בנוגע לאסור יחוד, וצריך לשאל למורה הוראה כדת מה לעשות.

סיכום הלכות יחוד

א. לכתחלה יש להחמיר שהאיש יעבד רק במקום שנמצאים שם רק אנשים, ואשה תעבד רק במקום שנמצאים שם רק נשים, שהרי יש מגדולי הפוסקים הסוברים דאסור לאיש ולאשה לעבד באפן קבוע במקום אחד, אפלו במקום דליכא כלל אסור יחוד, כשיש צרך שיהיה להם שיכות אחד עם השני מטעמי העבודה.

ב. והיות שצריכין להזהר מאד מאסור יחוד, מאסור קריבה, מאסור הרהור ומאסור הסתפקלות, על כן לכתחלה יש להקפיד שיעבדו רק נשים עם נשים וגברים עם גברים או בעל עם אשתו, או איש עם אמו, בתו או נכדתו.

ג. ואם אי אפשר באפנים אלו, ישתדל לעבד עם אחרותו, אך כיון דיש אוסרים יחוד באפן קבוע עם אחרותו, על כן מי שעובד עם אחרותו, יחמיר לכתחלה שלא לנעל הדלת.

ד. ואם הדבר בלתי אפשרי באפנים הנ"ל, לכל הפחות יזהר מאד על כל פנים שלא יהיה אסור יחוד בשום אפן, ויחמיר בכל השיטות, וישתדל לעשות כל העצות שנוזקרו לעיל. וכן יזהר מכל דיני קריבה, והרהור והסתכלות כיון שזהו מאביזריהו דגלוי עריות שהם ביהרג ואל יעבר.

ה. ובמיחד פנויה יש לה להחמיר לעבד במקום שנמצאים שם באפן קבוע רק נשים, ואם אי אפשר לה, אז תעבד רק במקום שלא נמצאים שם בחורים ונקים.

ו. וכן תזהר מאד שלא לעבד אלא במקום שבעל הבית ושאר העובדים שם הם שומרי תורה ומצוות באמת - וכמו כן לא תעבד האשה לבין פנויה בין (שואה) בשום פנים ואפן במקום נכרים, דידוע לכל שהם מדברים דברי נבלה כל היום, וכך מגע ומשא שלהם הוא דברי נאוף וליצנות וכיו, ואם תשהה במחיצתם בודאי ישפיעו עליה רבות חס וחלילה, ולדאבונונו כבר נכשלו רבים בזה, ונפלו במכמרת הלז, ועל כן נכון מאד שתעבד דוקא במקום יהודים שומרי תורה ומצוות ותזהר מאד מאד שלא יהיה חס וחלילה אסור יחוד כפי שבארנו.

ז. גם במקום שאין יחוד עם שאר העובדים, צריך לזהר שלא יהיה יחוד עם הלקוחות שבאים למשרד.

הערה פללית

הלכות יחוד רבים הם, ומה שנכתב כאן הוא רק עקרי הכללים בקצור נמרץ, וישנם עוד פרטים נוספים רבים. - ויש לעשות כל פעם שאלת חכם הבקי היטב בהלכות הללו.

פרק ז - הלכות צניעות הנוגעות ללבוש

א. אסור יצור או מכירת בגדים הנוגדים להלכה

בספר "מצות הנשים" הביא: אשה שיש ברשותה בגדים שאינם צנועים או שקבלתם במתנה, ואי אפשר לתקן הבגדים או ללבשם בשלוב בגדים אחרים, אסורה לתנם לאחרים או למכרם, אלא אם כן תמצא סוחר נכרי המוכר לנכריות בלבד. ואם לא מצאה - יש לזרקם, ואפלו בהפסד מרבה. או שתקרא את הבגד ותשתמש בקרעיו לנקוי הבית וכיוצא. (מספר "הליכות בת ישראל" (פ"ד סעי' ט"ו), והביא שם שכתב פו לגבי ספרי מינות ופריצות.

ועין בשו"ת "תורה לשמה" (סי' ת), שכתב שמתר לבעל לשרף את בגדי אשתו שאינם צנועים ואין בזה בל תשחית, ובלבד שיעשה בצנעה שלא יבואו לידי קטטה. ועין בשו"ת "יחווה דעת" (ח"ג סי' סד), לגבי מכירת בגדי שחץ ופריצות בחנות הלבושה, שכתב שם, שהמוכר בגדי פריצות עובר משום לפני עור לא תתן מכשול, ורק אם ברור לו ששמלה זו תלבש אותה הקונה בהתער, כגון עם חלצה מתחת עם שרוולים - אפשר להתיר למכר. עין שם.

ב. שסע בחצאית

בענין אסור לבישת מכנסים או חצאית קצרה, ואף שלובשת גרבים, אין לנו להאריך, לפי שהיא פריצות גמורה, ובזה חוטאת ומחטיאה את הרבים, וכמו שהארחנו בפרקים הקודמים. אלא מה שיש לאשה לזהר הוא מהטעיות היצר המורה התרים מדמים שלמעשה להלכה אין להם שום בסיס, ואחד מהם הוא ענין השסע בחצאית שנאסר על ידי גדולי הרבנים.

כתב בספר "מלבושי כבוד" (עמ' קב): שסע בחצאית נאסר על ידי גדולי הרבנים - גם כשהוא למטה מהברך.

וכמו כן ראוי להמנע מלבישת שסע הסגור על ידי בד מצבע שונה מאד, כגון חצאית שחורה שהשסע סגור בבד לבן.

הקונה בגד עם שסע, ראוי שתסגרנה על ידי תפירה, ולא תסתפק בסגירה של כפתורים, משום שמצוי מאד ששוכחים לסגורם.

ג. צניעות המנעלים

כתב בספר "בית יהודי": על העקבים הגבוהים העשויים במטרה להבליט את קומתה הגבוהה, יש להמליץ מאמר הגמרא בחטאן של בנות ציון (שבת ס"ב ע"ב): דרש רבה בריה דרב עלאי: מאי דכתיב "ויאמר ה' יען כי גבהו

בנות ציון" - שהיו מהלכות בקומה זקופה וכו'. "הלוד וטפוף" - שהיו מהלכות ארפה בצד קצרה, פרש רש"י: שתראה צפה על ראש חברתה, והוא נוי לה וכו', עין שם, שנמנית פרצה זו בין יתר פרצות הקדשה.

ובספר "משפצות זהב לבושה" מובא, שהדבר כולל נעלים רועשות בסגנון, כגון דגמאות בולטות ומשנות, שאף הן אינן מדרכי הצניעות.

ועוד שם: נעלים בעלות עקבים צרים וגבוהים מדי, המשפיעות על צורת ההליכה. ועוד הביא שם בשם הירושלמי המפרש על הפסוק "וברגליהם תעפסנה", שהיו מהלכות בנות ציון בנעלים המרעישות, וקולן נשמע בהלכון.

ד. לבישת בגד אדם או משנה

מובא בספר "מצות הנשים": נשים ובנות אין להן ללבש בגד כשכלו או רבו הבולט הוא בצבע אדם. ודוקא בצבע אדם ממש, אבל צבע בורדו וכדומה - מתיר. [ההלכות בת ישראל" (פרק ז סעי' ג) בשם הגר"ש אלישיב שליט"א]. וכתב בשו"ת "מים ההלכה" (ח"ד סי' עב), שיש להתיר חלצה אדמה המכסה בזיקט שחר מעליה. ועין בשו"ת "יפה נוף" שכתב, שאשה שפבר קנתה בגד אדם, אסור לה ללבשו, אלא תחליף אותו בבגד אחר או שתצבע אותו בצבע צנוע. ועין בספר "מלבושי כבוד" (עמ' יט) שכתב בשם הגרש"ז אויערברג זצ"ל, שאין אסור ללבש בגד אדם בבית, ורק בימי טמאתה יש לה להמנע, אבל בשם הגר"ח קניבסקי שליט"א והגר"מ קלין שליט"א כתב, שיש לאסור אף בבית.

וההתיר בצבע בורדו הוא דוקא אם הפריצים והפרוצות לא לבושים בבגד כזה לשם פריצות, והכל לפי ראיות עיני הדין ומה מטרת לבישת בגדים אלו. [שו"ת "שבט הלוי" (סי' כד אות ב). והוסיף, שצריך לחנך קטנים שהגיעו לחנוך שלא ללבשו בגד אדם].

ובספר "מלבושי כבוד" (עמוד כב) כתב: בגדים משנים, שמושכים העין מאד, כגון בגדים שרקום עליהם פרח גדול מלפנים או מאחור, וכן בגדים שחצי הבגד בארץ או באלקסון בצבע אחד, והחצי השני הוא בצבע אחר, ששבירת צבעים באפן זה מושכים את העין מאד - אסור לאשה ללבשם.

כלל הדבר - כל הצורות המשנות המתחדשות חדשים לבקרים, אשר מושכים מראית העין מאד - אסורים בלבישה. והדבר ברור לכל בר דעת, שחובת האשה שלא להבליט עצמה ברחובות קריה.

ה. כסוי הצואר כהלכה

כתב בספר משבצות זהב לבושה (פרק יב) :

הצואר מתר לגלותו, אולם חובה להקפיד שלא לגלותו יותר מהמתר, ואפלו מעט.

גבול הצואר הוא: מהצדדים - מהמקום שמתחיל השפוע לצד הכתף, חייבים לכסות. מלפנים - מבליטת העצמות ומטה, חייבים לכסות. מאחור - מהחליה הראשונה שבגב צריך להיות מכסה. יש נוהגין ללבש רק צוארון סגור, ועליהן תבוא ברפת טוב.

המכשול בצואר מצוי מאד, ויש לשים לב למקום הפתור העליון בחלצות שיהיה למעלה כדינו, וכן יש לשים לב לרחב הפתח בבגדים סריגים, או בשמלות ללא צוארון, שמצוי מאד שהצואר מגלה יותר מכפי ההלכה.

וכתב בקונטרס "אהל ברכה": יש להזכיר בזה ענין הזהירות בשמירת כסוי הצואר כהלכה, ולהזהר ממיני "מודה" של גלוי קצת מהצואר ותולים שם קשוט מסים, ובזה נכשלת באי שמירת הצניעות ומכשלת את הגברים, ובחיוד פאשר פותחת הדלת, גורמת לאנשים להכשל פתאום. ועוון גדול תלוי גם בראשה.

1. חלוקים

כתב בספר "מלבושי כבוד" (עמ' כו' ועמ' סב') : אין ראוי לאשה ללבש חלוקים ובגדים שנסגרים על ידי לחצניות או כפתורים, כיון שלפעמים נפתחים הפתורים. וגם לפעמים מתגלים ברוחים שביניהם מקומות החיבים כסוי. ובחצניות קימת בעיה נוספת, שהן נפתחות מעצמן מחמת לחץ או על ידי משיכה של הילדים. והבטוח ביותר הוא סגירה של רוכסן שלא משאיר רווחים, או בגדים שסגורים כל הזמן ולבשים אותם מהצואר.

בגדים הנמכרים בחניות, ובעקר חלוקים, מצוי מאד שהרוח בין הפתורים גדול מדי, ומתגלים מקומות החיבים בכסוי, וחובה להוסיף כפתורים או לחצניות כפי הצורך.

אין ללכת ברשות הרבים עם חלוק, כיון שרוב החלוקים הם דקים ושקופים, ואף עם חלוק שאינו שקוף ראוי שלא ללכת ברחוב, כיון שבגד ביתי נותן הרגשה ביתית, ואשה מחוץ לביתה חייבת להופיע תמיד בצורה מכבדת ולא בצורה ביתית, כדי לשמר על מרחק מהסובבים. נמ"מלבושי כבוד" (עמ' כא), והוסיף עוד שם (עמ' נא), שבשמלה שהולאה מבד ותופרים ממנה לולאה בקצה הבגד, הפתור אינו נצמד לשפה השניה אלא ללולאה המחברת אליה, ונוצר מצב שהסגירה אינה משלמת, ונשאר חלק מגופה גלוי, ואסור ללבשה בלא בגד נוסף מתחתיה, והמכשול מצוי בעקר בשמלה שהפתורים מאחור, והאשה איננה רואה שחלק מגופה מגלה.

ז. כסוי השרוולים כהלכה

המרפק חייב להיות מכסה מצד הדין, ולדעת הרב פוסקים חובת הכסוי הוא עד כף היד.

כתב בקונטרס "אהל ברכה": עוד יש להזכיר בזה ענין הידוע בכסוי השרוולים כהלכה בכסוי כל היד, אך יש להזהר שלא להכשיל על ידי שרוולים רחבים או מתרוממים שעל ידי זה מתגלה מקום ביד אשר צריך לכסותו, ומצוי מכשול זה על ידי שעושות חוט גומי סביב השרוול באמצעו - ובזה מרמה את עצמה, כי בזה מכסה באמת רק עד מקום הגומי, ומשם ואילך על ידי כל תנועה עלול חלק זה להתגלות. ובקצור - יש לראות שהידיים תהיינה מכסות פדינם בכל מצב [גם כשהיד מושטת כלפי מעלה, ושהשרוול לא יפל כלפי מטה בגלל רחבותו]. ופשוט כשיוצאה לחוץ צריכה לדקדק בזה, אלא גם בתוך ביתה צריכה להקפיד, שכאשר עומדת במטבח לצרף רחיצת פלים או אפייה ומגבת השרוולים, הרי צריכה להזהר בגמר עבודתה לחזור ולכסות עד כף היד, כמו שאמרנו לדעת הרב פוסקים, כי אלו למעלה מהמרפק, אסור אף בשעת הדחת פלים, ולא לצאת לחדר המדרגות ולחצר בלי כסוי פראוי. וכן אם דופקים בדלת, עליה להקפיד לכסות לפני שפותחת הדלת. וכן אם נמצאים בביתה אנשים זרים, עליה להקפיד לכסות לפני יציאתה מהמטבח, או אם הם צריכים להכנס למטבח, עליה להקפיד לכסות. וצריך לדעת שגדר אנשים זרים הם גם גיסייה, חתנייה, חמיה, וכן צריכה להזהר אפילו בפני אחיה, וכמוכן שרצוי להזהר גם בפני בניה, שבזה מחזקתם בשמירת העינים והתנהגות בקדושה. וכן צריכה להזהר מגלוי בפני בעלה בזמנים מסוימים.

ח. כסוי הרגלים כדת

הביא בקונטרס "אהל ברכה": וכן ראוי להזכיר ענין כסוי הרגלים כדת. והנה בזה, בעזרת השם, נזהרים, אך יש כמה פרטים שצריך להתחזק - שצריך להזהר גם בעת נקוי הבית ללקת בגרביים, הן בפני בעלה בזמנים מסוימים, והן בפני בניה שלא לקלקל שמירת עיניהם. וכל שכן להזהר במשנה זהירות מלהכשיל גברים זרים, כגון לעבר ממקום למקום בבית בשעה שיש שם אנשים זרים או מלגשת לפתיחת הדלת. ואין צריך לומר שאסור, חס וחלילה, לצאת לחדר מדרגות בלי גרביים או לצאת לשפך זבל וכדומה, והעושה כן - משחקת באש, חס וחלילה.

ובשו"ת "מנחת יצחק" (ח"ו סי' י"ז) פסק, דהרגלים דינם כשאר מקומות המכסים, וחיבת ללבש גרביים גם כשהיא לבד בבית. ונעין בספר "חסד לאלפים" (סי' ג').

ט. זהירות מגרבים שקופות

א. חיבות הנשים והבנות לגרב גרבים כדי שהשוק [מהפרך ולמטה] יהיה מכסה [בנוסף למה שהחלק העליון מהפרך ולמעלה מכסה על ידי השמלה], ואין להתיר להן לגרב גרבי גילון שקופות שהבשר נראה דרךן, אלא צריכות לגרב גרבים אטומות שאינן שקופות, ומעשה באחד מגדולי ישראל זצ"ל שהביאו לפניו גוני גרבים ואמרו לו את מספר הדגיר שלהם והכניס הגאון ידיו לתוך הגרבים ואמר שעדין נראה היד ולכן הורה שאין די במספר הדגיר אלא העקר שיהא אטום באפן שלא יראה הרגל.

ב. וכן יש לזהר מגרבים המושכות את העין בצורתן, כגון פרחוניות, מצירות או בצבעים בולטים ("ממשבצות זהב לבושה").

וכן אין ללפש גרבים המגיעות עד מתחת לפרך בלבד [ברפוניות], אף אם החצאית ארכה (ש).

ג. מן הדין רשאיות הנשים והבנות לגרב גרבים או גרביונים כפי רצונן, שאין הבדל בזה מבחינת ההלכה, אלא שיש עדיפות בגרביונים, שאין בהן חשש גלוי במקרים מסוימים, כמובן מאליהם ("מצות הנשים").

י. ארץ השמלות כדין

מובא בקונטרס "אהל ברכה":

וכן יש להזהר במאד בענין ארץ השמלות כדת למטה מן הפרך, שצריכה להזהר בכך גם במצב ישיבה, שאז מתרומם הפרך. וכבר לפני שנים רבות יצאו כל גדולי הדור להזהיר להשמר בזה ולא ללמד מן המודות הגרועות, ונערכו אז אספות חזוק לגברים ולנשים למניעת פרצת "השמלות הקצרות". וזכורני, שכאשר בשנת תשכ"ח התחילה פעה"ק ירושלים ענין הפרצה הזאת, עלתה מחשבה בלבם של מזמיני האספה שצריך להזמין את הגה"צ הרב ר' אליהו לאפאן זצ"ל שיזאיל לבוא ולדרש באספה, ונסעו כמה אברכים אליו, והתחילו להסביר לו מטרת בואם אליו, והאיש הצדיק הנ"ל היה אז בהפלגת זקנותו ותקף חלשת גופו הטהור, וכבדה עליו שמיעת האזן, והצריך אחד מן האברכים לדבר ישר לתוך אזנו במה המדבר. ויהי ברגע ששמע ותפס במה הענין מדבר [בשמלות קצרות], הגיב מיד בתמימות ופשטות: "אקה, אם כן, הרי זה יכול להביא לעריות". ואחד מגדולי התורה בדבריו לפני הגברים הגדיר פרצה זו כ"עוברת על דת", רחמנא לצלן.

ובקונטרס "קדשת ישראל" (מבעמח"ס "משנת רבי עקיבא" והובאו דבריו בהרחבה בספר "מלבושי כבוד" עמ' ז') כתב: דהלוּבְשֵׁת שְׁמֵלָה קְצָרָה (שְׁאִינָה מְכֻסָּה אֶת הַבֶּרֶךְ בְּעִמּוּדָה וּבִישִׁיבָה) או שְׁרוּל קְצָר - הָרִי זֶה בְּכֻלָּל סִפְק יִהְרֵג וְאֵל יַעֲבֹר.

וּלְגַבֵּי אֶרֶץ הַבְּגָד, כָּבֵד נִפְסַק בְּשֵׁם גְּדוּלֵי הַהוֹרָאָה, שְׁאֶרֶךְ הַשְּׁמֵלָה יִהְיֶה לְפָחוֹת 10 ס"מ לְמִטָּה מְסוּף הַבֶּרֶךְ. וְנִרְאָה פְּשׁוּט הוּא אֶפְלוּ כְּשֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת אוּ בְּכָל מָצֵב אַחֵר כְּגוֹן עֲלִיָּה לְאוֹטוֹבוּס, עֲלִיָּה בַּמְדַּרְגּוֹת וְכוּצָא.

וְהַמְאָרִיכָה יוֹתֵר מִהַחֵיּוֹב הָרִי זֶה מְשַׁבַּחַת (כשכל מטרתה אך ורק לשם צניעות ומקפדת שגם הרוחב יהיה כדיון). וְכֵן הָיָה הַמְנַהֵג בְּדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים שְׁפָסוּ אֶת הַרְגֵל כְּלָה בְּשְׁמֵלָה, אוּ מְעַט פָּחוֹת מִזֶּה (רַב רַבָּה שֶׁל הַרְגֵל) (מספר משבצות זהב לבושה עמ' נה').

יא. בגדים שקופים

כְּתַב בְּסִפְר "מְלַבּוּשֵׁי כְבוֹד" (עמ' יט): כְּסוּי הַגּוּף בְּבִגְדִים מְטוֹרְתוֹ שֶׁלֹּא יִרְאָה בְּשָׂרָה לְעֵין זָר, וְאִסּוּר גְּלוּיוֹ הוּא לֹא רַק כְּפֹאֶשֶׁר בְּשָׂרָה נִרְאָה לְהַדְיָא מִמֶּשׁ - אֲלֵא כָּל שְׁנִירָאָה קְצָת, הוּא דֶרֶךְ פְּרִיצוֹת.

וְחִלּוּקִים לְבָנִים שְׁעֲשׂוּיִים מִבַּד דֵּק, נִחְשָׁבִים כְּבְּשָׂרָה נִרְאָה לְהַדְיָא, וְנִחְשָׁב כְּעֶרְוָה בְּעֲשָׂשִׁית, שְׁאִסּוּר אֵף לְקִרְא קְרִיאַת שְׁמַע כְּנִגְדָּה (כמש"כ המג"א בסימן עה סק"א וכן כתב הא"ר שם).

וּמָה נוֹאֲלוּ אוֹתָן הַלּוּבְשׁוֹת בְּגָדִים וְחִלּוּקִים קִיצִיִּים [בְּלֹא בְּגָד נוֹסָף מִתְּחִתֵּיהֶן], שְׁבַעֲמָדָן כְּנִגְדָּה הָאֹר הֵם שְׁקוּפִים, וְחוּבָה מְדִינָא לְלַבֵּשׁ בְּגָד נוֹסָף מִתְּחִתֵּיהֶם כְּפִי הַנְּצָרָה.

וְכֵן מְצוּי מְכַשׁוּל זֶה בְּחֻלְצוֹת לְבָנוֹת שֶׁהֵן רַבּוֹן כְּכֻלָּן שְׁקוּפוֹת לְהַדְיָא, וְחוּבָה לְלַבֵּשׁ בְּגָד נוֹסָף מִתְּחִתֵּיהֶם.

בְּבִגְדִים בְּהִירִים אוּ דִּקְיִים, מְצוּי מְאֹד שְׁיֵהִיו שְׁקוּפִים כְּנִגְדָּה אֹר הַשְּׁמֵשׁ, אֶפְלוּ כְּשֶׁלּוּבְשִׁים בְּגָד נוֹסָף מִתְּחִתֵּיהֶם, וְלָכוֹן רְאוּי לְבַדְקֵם קִדְּם לְבִישְׁתָּן.

וְלֹא חֲשׂוֹדוֹת, חֵס וְחִלְיָה, אוֹתָן הַנְּשִׂים לַעֲבֹר עַל אִסּוּר זֶה בְּמִזִּיד, אֲלֵא שְׁגָגָה הִיא בְּיָדוֹן מַחְסֵר הַתְּבוּנָנוֹת, וּמַחְסֵר דְּרִישָׁה וְחֻקִּיָּה אֲצֵל אַחֲרִים אִידֵי נִרְאָה מְלַבּוּשֵׁם לְעֵין זָר. אוּלַם חֲסָרוֹן הַיְדִיעָה אֵינּוּ פּוֹטְרִים כְּלָל, דִּהָא אֲמָרוּ חַז"ל: שְׁגָגַת תְּלָמוּד עוֹלָה זָדוֹן, וְהֵינּוּ, שְׁחָסְרוֹן יְדִיעָה וְלָמוּד אֵינּוּ פּוֹטְרִים אֶת הָאָדָם, דְּכִיּוֹן שְׁהִיָּה לוֹ לְלָמַד וְלֹא לְמַד - כְּשֶׁעוֹבֵר עַל הַדִּין, נִחְשָׁב לוֹ כְּמִזִּיד וְלֹא כְּשׁוֹגֵג. וְהִלְכוֹת צְנִיעוּת הַמְּלַבּוּשִׁים הֵם מִהַדְּבָרִים הָרְאוּשׁוֹנִים שְׁחִיבָת כָּל אִשָּׁה לְלָמַדְם הִלְכָה לְמַעֲשָׂה, כְּדִי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה גְרָמָא בְּנִזְיָקוֹן.

וּתְזַהֵר הָאִשָּׁה בְּזֶה גַם כְּשֶׁאִין אִישׁ בְּבֵית, דְּאִינוּ מְדַרְדֵּי הַצְּנִיעוּת לְלַכֵּת בְּלְבוּשׁ לֹא צְנוּעַ, אֲפֹלוּ כְּשֶׁרַק קוֹרוֹת בֵּיתָה רוֹאִים זֹאת, כְּמִבְּאֵר בְּמַעֲשֵׂה דְקַמְחִית (יומא מז ע"א) שְׁזָכְתָה שְׁכַל בְּנִיָּה שְׁמָשׁוּ בְּכַהֲנָה גְדוּלָה בְּזָכוֹת שֶׁלֹּא רָאוּ קוֹרוֹת בֵּיתָה אֲפֹלוּ קִלְעֵי שְׁעַר רֵאשָׁה. וּבִירוּשָׁלַיִם שֵׁם אֵיתָא, אִמְרַת חֲלוּקָה, (וכ"ה בפ"י הר"ח שהיתה צנועה ביותר). וְכַפֵּל זְהִירוֹת צְרִיכָה כְּשֵׁיט בְּנִים גְּדוּלִים בְּבֵית, שְׁדָבֵר זֶה מְפָרִיעַ לְטַהֲרַת מַחְשַׁבְתָּם, וְשָׁנִים מְרַבּוֹת יִפְרִיעַ לָהֶם לְעֲלִיָּה בְּתוֹרָה וַיִּרְאֵת שְׁמִים.

וּכְבֵּר הִתְלוּנְנוּ בְּפָנֵי כְּמָה בַּחוּרִים יִרְאֵי ה' לִתְנוּ לָהֶם עֲצָה אַחַר שְׁאֲמוּתֵיהֶם לֹא נִזְהָרוּת בְּלְבוּשֵׁי צְנִיעוּת כְּרָאוּי בְּתוֹךְ הַבֵּית וּמִתְבַּיְשִׁים לְהוֹכִיחֵם עַל כֵּן, וְהַדְּבָר מְפָרִיעַ לָהֶם מְאֹד בְּעַבּוּדַת ה'.

לְכוּ יִרְאֵה כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִרְאֵת ה' בְּלְבָבוֹ, לְעוֹרֵר אֶת נוֹת בֵּיתוֹ וְאֶת בְּנוֹתָיו שֶׁתְּזַהַרְנָה מְאֹד שֶׁבְּגָדֵיהֶן לֹא יִהְיוּ שְׁקוּפִים. וְאִם יֹאמְרוּ דְבָרָיו בְּנַחַת וּבְשִׁפְהָ בְּרוּרָה וּנְעִימָה, בּוֹדָאי שְׁיִפְעַל אֲצִלּוֹ שֶׁתְּשַׁנִּינָה דְרָכּוֹ בְּנִפְשׁ חִפְצָה, וְאִי תוֹדִינָה לוֹ שֶׁהֲצִילָן מִהַחֲטָא.

קְטַנוֹת צְרִיכִין לְחַנְכּוֹ שֶׁלֹּא יִלְבְּשׁוּ בְּגָדִים שְׁקוּפִים. וְגַם קִדְּם הִגִּיעוּן לְחַנּוּךְ, צְרִיךְ לְהַרְגִילָן שֶׁלֹּא לִילָךְ בְּבְּגָדִים שְׁקוּפִים, דְּהַהֲרַגְל נַעֲשֶׂה טְבַע לְהַתְנַהֵג בְּזֶה כְּרָאוּי גַם כְּשֶׁתְּהַיִּינָה גְדוּלוֹת.

וְהַעִירוּנִי שְׁאֲפֶשֶׁר יֵשׁ בְּזֶה חַיּוּב מְדִינָא. דְּכִיּוֹן שְׁאֲסוּר שְׁיִרְאֵה גּוֹפָה מְגִיל שֶׁלֵּשׁ, כְּמִבְּאֵר בְּ"מִשְׁנֵה בְּרוּרָה" (בסמינ עה בב"ה"ל ד"ה טפח) אוֹ לְחוֹלְקִים וְסוֹבְרִים מְגִיל שֵׁשׁ, אִם נוֹתָן לָהּ לְלַבֵּשׁ בְּגָדִים שְׁקוּפִים, חֲשִׁיבָא כְּמִפְטָמִים לָהּ אֲסוּרָא בִּיָּדִים.

אֲפֹן בְּדִיקַת בְּגָד שְׁקוּף, כְּתִב בְּסִפֵּר "מִשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה", שְׁאִין דִּי בְּבְּדִיקַתָּם כְּשֶׁהוּא עַל הַקּוֹלָב אוֹ בְּתוֹךְ הַבֵּית, דְּאִזּוּ יִרְאֵה אָטוּם, אֲלֵא יֵשׁ לְבָדָקוֹ כְּשֶׁהִיא לּוֹבֶשֶׁתוֹ עָלֶיהָ וְדוֹקָא מוּל אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וּכְשֶׁמִּתְקַנֵּים בְּגָד שְׁקוּף עַל יָדֵי בְּטָנָה, יֵשׁ לְזַהֵר שֶׁהַבְּטָנָה תִּכְסֶּה אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבְּגוּף הַצְּרִיכִים כְּסוּי.

וְכוּן רָאוּי לְהַזְכִּיר לְהַזְהֵר מִפְּרָצַת הַגְּרָבִים הַשְּׁקוּפִים שֶׁנִּפְסַק בְּ"מִשְׁנֵה בְּרוּרָה", שְׁלָדִין כְּסוּי עָרוּה, הִינּוּ מְקוּם בְּאִשָּׁה שֶׁטְעוּן כְּסוּי, הָרִי אִם הַכְּסוּי הוּא שְׁקוּף, לֹא נִקְרָא "כְּסוּי", וְהָרִי זֶה כְּלֵא מְכֻסָּה, וְאֲסוּר לְגַבְרִים לומר לְנֶגֶד מְקוּם כְּזֶה דְּבָרֵי תוֹרָה וּקְדוּשָׁה. וְהָאִשָּׁה הָעוֹשָׂה כֵּן, לֹא שׁוֹמְרַת דִּין הַצְּנִיעוּת, וְהִיא מְכַשֶּׁלֶת אֶת בְּעֵלָהּ וּבְנֵי בֵּיתָה בְּאַמִּירַת דְּבָרֵי תוֹרָה וּקְדוּשָׁה שֶׁלֹּא כְּהִלְכָה. וְלָכוּן יֵשׁ לְהַזְהֵר מְאֹד מִלְּבִישֵׁת חֲלָצוֹת שְׁקוּפוֹת שֶׁהִיד נִרְאֵית מִתּוֹכָן.

וְכוּן צְרִיךְ לְהַזְהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִרְאוּ דְרָךְ הַחֲלָצָה אֶת סוּגֵי הַבְּגָדִים אֲשֶׁר אִין רָאוּי שְׁיִרְאוּ מִבְּחוּץ (שם). [וכמו כן יש להקפיד בחולצות לבנות שלובשות הבנות בראש חודש

יב. בגדים הדוקים

מובא בספר "מצוות הנשים": אסור לנשים ובנות ללבוש בגדים הדוקים שמבליטים את צורת איברי הגוף, ובמיוחד איברי הגוף שהצניעות יפה להם [תורת ההסתכלות" (עמ' סב סעי' ד) שו"ת "אהל יששכר" (סוף סי' י)]. וכתב בספר "מלבושי כבוד" (עמ' יח), שבגדי סריג טבעם להצמד לגוף, וכן יש לעורר שבגדי סריג בשורה נראה מבעד לנקבים, וכתב עוד שם, שבד טריקו דק - הוא נצמד לגוף ויש לזהר בזה.

עוד כתב בספר "מלבושי כבוד" (שם) ובקונטרס "בגדים הדוקים": בגדים הצמודים לגוף, אסור לבישתם ברור ופשוט לכל בר דעת. והוא המכשול החמור ביותר בבגדים, ואין להאריך במפרסמות, כיון שעל ידי זה מתבלטים איבריה. ועוד יותר מפרש בתשובות הרדב"ז (תש"ע) שמפרש הגמרא אחורי ארי ולא אחורי אשה, שההולך אחר אשה רואה ומבחין בהלוכה ובתנועת איבריה, והדבר ברור שיבוא לידי הרהור, ואפלו היא מכסה מכף רגל ועד ראש ואין נראה בה דבר שיסתכל האדם בה וכו'.

ומשום כך מצוי מכשול במעברים צרים שהולכות שם ב' נשים המשוחחות יחד שבזה תופסות את המעבר ונמנע מהגבר לעקפם במרוצה כפי הדיו, ונצרך הוא להגיע עד אליהם ולבקשם לפנות לו מקום.

יג. בגדים בצבע העור

כתב בספר "מלבושי כבוד" (פרק ג'): אסור ללבוש בגדים שמראיהם כמראה עור בשר, וכן אנפילאות [גרבים] כאלה, משום מראית עין, דנראה כערם. עד כאן לשונו.

וכבר פרסם האסור ללכת בגרבים מגון עור הגוף בדורנו על ידי גדולי ההוראה בירושלים ובבני-ברק, ואין להאריך במסכם. אלא שהאסור ללכת בבגדים מגון עור הגוף אינו מפרסם כל כך, וצריך לעורר על זה שהוא מסכם לאסורא, דהטעמים הנזכרים בגרבים שיכים בקל וחמר בבגדים.

יד. חנוך הבנות למלבוש צנוע (מספר "מצות הנשים")

א. צָרִיכִים הַהוֹרִים מְדִין חֲנוּךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת בְּנוֹתֵיהֶם הַקְּטָנוֹת בְּבִגְדֵי צְנִיעוּת עִם הַגִּיעוֹן לְגִיל שֵׁשׁ בְּעֶרְךָ, וְטוֹב יוֹתֵר לְהַזְהֵר בְּכָךְ עִם הַגִּיעוֹן לְגִיל שְׁלֹשׁ [קוֹנְטֵרס "מַלְבוּשֵׁי נָשִׁים" (עמ' יד)]. וְכֹתֵב בְּשׁוֹיֵת "דְּבָרֵי חֲכָמִים" (עמ' רנא) בְּשֵׁם הַגֵּרָמ״מ פִּינְשֵׁטִיין זצ״ל, שֶׁטוֹב לְהַקְפִּיד מְגִיל שְׁלֹשׁ שָׁנִים. וְעִין בְּ"בֵּאוֹר הַלְכָה" (סי' עה ד"ה טפח) שֶׁכָּתַב, שֶׁשְׁעוֹר טַפַּח מְגַלָּה שֶׁיָּד מְגִיל שְׁלֹשׁ.

וְעִין בְּ"חֲזוֹן אִישׁ" (או"ח סי' טז אות ח) שֶׁכָּתַב, שֶׁמְכִינּוֹן שְׂאִין הָאֲסוּר אֵלֶּא מִשּׁוּם הִרְהוּר, לְכֹן אֵין כָּאן שְׁעוֹר בְּשָׁנִים, אֵלֶּא לְפִי מְצִיאוּתוֹ וְקְטָנוֹת גּוּפּוֹ, עִין שָׁם. וְכֹתֵב עַל זֶה בְּשׁוֹיֵת "אוֹר לְצִיּוֹן" ח"ב (פ"ו סעי' יב), שֶׁבְּדֶרֶךְ כָּלֵל הוּא מְגִיל שֵׁשׁ אוֹ שֶׁבַע שָׁנִים, וְהַמְקַל יֵשׁ לוֹ עַל מַה שֶׁיִּסְמָךְ, עִין שָׁם. [וְעִין עוֹד בְּשׁוֹיֵת "אֲזַ נְדָבְרוּ" (חי"ג סי' סא אות ב)] וּבִסְפָר "דִּינִים וְהִנְהָגוֹת" (להג"מ גריינימן, עמ' קיד) כָּתַב, שֶׁפְּעַם נִכְנַס אָדָם אֶחָד בְּפוֹרִים לְבֵית הַ"חֲזוֹן אִישׁ" עִם בְּתוֹ כָּבֵת אַרְבַּע-חֲמֵשׁ כְּשֶׁהִיא לְבוּשָׁה בְּמַכְנָסִים, וְהַ"חֲזוֹן אִישׁ" הַקְּפִיד וְאָמַר: וְכִי זֶה חֲנוּךְ?

ב. מְשֶׁהַגִּיעָה הַקְּטָנָה לְגִיל שֶׁצָּרִיכָה לְכֹסוֹת אֶת הַבֶּרֶךְ, אֵין לְהַבִּיאָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּחֻצָּאִית קְצָרָה (מַעַל הַבֶּרֶךְ) אֲפֵלוּ גוֹרְבֵת גְּרַבִּים אֲרָכִים.

ג. בְּנוֹת קְטָנוֹת עַד גִּיל תִּשְׁעַ בְּעֶרְךָ, הַלְבוּשׁוֹת בְּבִגְדִים בְּלִתי צְנוּעִים, אֵף עַל פִּי שְׁבוּדָאֵי לֹא נוֹכַל לְהַבִּיאֵן לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּמַלְבוּשֵׁים אֵלוּ, מְכַל מְקוֹם, כִּינּוֹן שֶׁהֵם רְגִילוֹת לְלֶכֶת כָּךְ, וְאֵין לְחוּשׁ בְּהֵן לְהַרְהוּר כֹּל כָּךְ, אֵין לְאָסוּר לְקַרְא קְרִיאַת שְׁמַע וּלְהַתְּפִלֵּל כְּנֶגְדּוֹ, וְהַמְחִמִּיר לְעַצֵּם עִינָיו כְּנֶגְדּוֹ, תְּבוֹא עֲלָיו בְּרָכָה (שׁוֹיֵת "יביע אומר" בִּשְׁם הַחֲזוֹן אִישׁ וְהַרְבַּ מְבַרִּיסק וְעוֹד).

ד. אָסוּר לְנָשִׁים וּבְנוֹת לְלַבֵּשׁ מַכְנָסִים אֲפֵלוּ שֶׁהַמְכָּנְסִים מִיְחָדִים לְנָשִׁים, מִפְּנֵי שֶׁהֵם בְּגִדֵי שַׁחַץ וּבְפָרִיצוֹת, וְגוֹרְמִים לִיַּדֵי הַרְהוּרִים וּמְכַשׁוּלִים רַבִּים.

ה. מִתֵּר לְנָשִׁים וּבְנוֹת לְלַבֵּשׁ מַכְנָסִים בְּשַׁעַת הַשְּׁנָה תַּחַת הַכְּתָנֵת לִלְחָה מִטַּעַם צְנִיעוּת, שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה גּוּפּוֹ בְּעַת הַשְּׁנָה, אוֹ כְּדִי לְהִגֹּן מִהַקָּר.

ו. בְּנוֹת מִתְרוֹת לְלַבֵּשׁ מַכְנָסֵי נָשִׁים לְשֵׁם צְנִיעוּת כְּשֶׁעוֹשׂוֹת "סְקִי" (הַחֲלָקָה עַל שֵׁלֶט), וּבְתֵנָאֵי שְׁיִלְבָּשׁוּ חֲלוּקָה, שֶׁמְלָה אוֹ חֻצָּאִית, שֶׁמְכַסֶּה עַד הַבְּרַכָּים מַעַל הַמְכָּנְסִים.

טו. זְהִירוֹת מִבְּגַדֵי "מוֹדָה" אֲשֶׁר יִסּוּדָם עַל אֲדָנֵי הַפְּרִיצוֹת

וּבְעֶצֶם, זֶה כָּלֵל גְּדוֹל בְּצְנִיעוּת, לֹא לְלַמֵּד מִהַרְחוּב הַחֲפָשִׁי, וְאֲפֵלוּ כְּשֶׁהֵם קוֹבְעִים 'מוֹדָה' מִשְׁנָה שֶׁל שְׁמָלָה אֲרָכָה - אָסוּר לְחַקוֹת אוֹתָם, כִּי עֶצֶם הַהִתְלַבְּשׁוֹת בְּמַלְבוּשֵׁי הַחֲפָשִׁים אָסוּרָה, כִּי הֵם קוֹבְעִים אֶת הַ'מוֹדוֹת' עַל יִסּוּד פְּרִיצוֹת, כִּי הַ'מוֹדָה' שֶׁלָּהֶם נִקְבַּעַת בְּפָרִיז וּבְלוֹנְדוֹן וּבְנִיו-יוֹרְק, בְּכָל

עת ובכל זמן, לפי הבנתם מה שגורם יותר לפריצות, חס וחלילה, ועל כן צריך מאוד להזהר מזה. וכן צריך להזהר מאוד מלבישת בגדים של 'מודות' גרועם של פריצות, כגון בגדים שלא סגורים פראוי, ואשר עלול על ידי ריח שמתגלים, או בגדים העשויים עם חתך, אשר כבר בפריץ הימודה באמריקה יצאו הרבנים בדחיפות נגד זה.

וכן יש להזהר מאוד בענין לבישת החלוקים עם פפתורים, שצריך לסגור כל הפפתורים אפלו אם החלוק ארוך, כי עצם הדבר של לבישת הבגד כשאנו סגור לגמרי, אפלו כשהוא ארוך, הוי חסרון גדול בצניעות. וכן צריך זהירות גדולה לדאג בדרך המלבושים שלא יתראו איבריה גם בעמדה נגד האור והשמש, וכמוכן שהנשים יודעות איך לזהר בזה כראוי. וראוי להעיר על צרך הזהירות במלבושי ונהגות הנשים אחר לדה כפאשר נמצאות בבית החולים או בבית החלמה - בשעות בקור או שלא בשעות בקור, כפאשר גברים נכנסים ויוצאים שם הן לילדות זו והן לחברותיה, וכן צריכות להזהר בזה כפאשר הרופאים יוצאים ונכנסים שם או פקידי ופועלי בית החולים נמצאים שם. (קונטרס "אהל ברכה")

טז. דיני כסוי הראש

א. אשה נשואה חייבת מדין תורה לכסות את ראשה, ואסור לה לצאת לרשות הרבים בשער גלוי. וכל נשי ישראל המחזיקות בדת משה, נזהרות בזה מימות אבותינו מעולם ועד עתה, ודין זה לא ישתנה, ואין הוא תלוי במנהג המקום או בחדוש האפנה, ואין זה מדת חסידות, אלא דין תורה מחלט. ואפלו אם חברותיה או אמה אינן נזהרות בכסוי הראש, חייבת היא לכסות את ראשה.

ב. הזהר הקדוש החמיר מאוד שאשה נשואה לא תגלה משערו ראשה כלל, אפלו בתוך ביתה. [עין בכף החיים (סי' עה סקח"ט), ועין עוד בדברי החובבי להבות אש של הגר"מ קלין שליט"א בשו"ת "משנה הלכות" (ח"ה סי' רמג), וכתב שם, שנדאי שכל מי שיראת ה' נוגע בלבבו וחושש לקללת רשב"י בעל הזהר הקדוש, ורוצה בברכתו - ברפת צדיק תנא אלקי - אל יבקש להקל בדבר, כי לא אמרו בו להקל אלא להחמיר, כיון דטפלי תלוי ביה, לחייהם והצלחתם של ילדי ישראל תלויים בצניעות האשה], וסיים שבנדאי אין להקל בדבר אפלו על ספק, וכל שכן שלפי דעת גדולי הפוסקים הלכה כהזהר בזה, עין שם]. ונהגו ישראל קדושים, שהנשואות מכסות את ראשן אפלו בפני אנשי ביתן. וכל אשה הנזהרת בזה ביותר, ותזכה להביא את הברכה לביתה, ותזכה לבנים גדולי תורה ויראה.

ג. מעקר הדין די בכסוי אחד, כגון כובע או מטפחת המכסה היטב את כל השער. ויש להזהר שלא תצאנה כלל שערוותיה מחוץ לכסוי.

ד. אשה גרושה וכן אשה אלמנה, צריכות גם כן לכסות את ראשן.

ה. ואִפְלוּ אִשָּׁה צְעִירָה לְיָמִים שְׁנַתְאֲלֻמְנָה אוּ נִתְגַּרְשָׁה, אִין לְהַתִּיר לָהּ לְלַכֵּת בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ אִפְלוּ כְּשֵׁישׁ לָהּ סִבָּה כְּצֶרֶךְ פְּרִנְסָה וְכַדּוּמָה.

יז. חמר אסור גלוי שערות האשה

כְּתַב בְּסִפְר "קִדְשָׁה וְצְנִיעוּת": מְדַרְכֵי הַצְּנִיעוּת וְדַת מֹשֶׁה וַיהוּדִית מְצִינוּ אֲזַהְרָה לְאִשָּׁה הַנְּשׂוּאָה, וְהוּא גִלּוּי שְׁעָרוֹת רֹאשָׁה, שְׁתַּכְּף אַחַר נְשׂוּאֶיהָ אֲסוּרָה לְגִלּוֹת שְׁעָרוֹת רֹאשָׁה, וּנְבָאָר לְהִלְךְן הַלְכוּתֶיהָ וּמְנַהֲגֶיהָ.

וְנִקְטוּ בְּזֶה כָּל הַפּוֹסְקִים לְהִלְכָה שֶׁהוּא מֵדַת מֹשֶׁה וַיהוּדִית, וַיֵּשׁ שְׁאֲמָרוּ שֶׁהוּא מֵדִין תּוֹרָה מִמֶּשׁ, וְכִבֵּר נִהְגוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמִנְהַג הַצְּנִיעוּת שֶׁלֹּא לְרֹאוֹת שׁוֹם שֶׁעַר מִרְאֵשָׁה בַּחוּץ, וְכֵן נִקְטוּ לְהִלְכָה, שֶׁשְׁעַר רֹאשָׁה הַמְּגֻלָּה הוּי עֲרוּהָ, כְּבָכָל מְקוֹם בְּגוּפָה שֶׁדָּרְכוּ לְהִיּוֹת מְכֻסָּה, וְאֲסוּר לומר שׁוֹם דְּבָר שֶׁבִקְדֻשָׁה בְּמְקוֹם שֶׁמְגֻלָּה שֶׁעַר רֹאשׁ הָאִשָּׁה, כְּמִבְאָר בְּשִׁלְחוֹן עֲרוּף אֲרַח חַיִּים (סי' עה סעי' ב), וְכֵן אֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּשְׁעָרוֹת אִשָּׁה הַמְּגֻלִין, דְּהִנּוּ מִסְתַּכֵּל בְּמְקוֹם עֲרוּהָ.

וְהִזְהִירוּ מְאֹד מְאֹד עַל גְּדֻל עוֹוֹן גִּלּוּי שְׁעַר, הַגּוֹרֵם כְּמָה וְכְמָה צָרוֹת וּמְרַעִין בִּישׁוּן (עי' שדי חמד מערכת ד, דת יהודית אות ב) וְגוֹרֵם מְגִפָּה לְעוֹלָם, וְגוֹרֵם יָקָר הַשְׁעַר - שְׁעוּלָה מַחִיר הַמְּזוּן בְּעוֹלָם, וּמְסִי הַמְּלָכוֹת וְהַמְּמֻשְׁלָה גוֹבְרִים מִיּוֹם לְיוֹם, וְהַשְּׁפַע מִתְּמַעַט מִיִּשְׂרָאֵל וְנִמְסָר לְאֲמוֹת הָעוֹלָם, וְגוֹרֵם רַעַשׁ בְּעוֹלָם [שְׁעִיר אוֹתִיּוֹת רַעִישׁ], וּבִעֲלָה נִקְרָא רָשָׁע אִם אֵינוּ מוֹחָה [שְׁעִיר אוֹתִיּוֹת רַשָּׁע].

וּמָה לָנוּ יוֹתֵר מִדְּבָרֵי הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּבָא לְהִלְכָה בְּדְבָרֵי הַפּוֹסְקִים, וְהוֹרוּ לְהַזְהִיר לְנַהֲג בּוֹ בְּאֲסוּר גְּמוּר, וְלַחוּשׁ לְרַבּוּצַת הָאֵלָה הָאֲמוּרָה בְּזֶהר, וּמִי שֶׁחָפֵץ בְּבִרְכָה - יִזְהַר בְּזֶה. וְנַעֲתִיק דְּבָרֵי הַזֶּהר לְמַעַן דַּעַת גְּדֻל חֲמֻרַת הַדְּבָר.

וְזֶה לְשׁוֹן הַזֶּהר בְּפִרְשַׁת נְשֵׂא (דף קכה ע"ב, מתורגם ללשון הקודש) :

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה: טְרוּף הַדַּעַת יָבּוּא עַל אוֹתוֹ הָאָדָם, שְׁמִנִּיחַ לְאִשְׁתּוֹ שְׂיִתְרָאָה מִשְׁעָרוֹת רֹאשָׁה לְחוּץ מִהַכְּסוּי [לְחוּץ מִהַמְּטַפְּחַת וְכַדּוּמָה], וְזֶה הוּא אַחַד מִדְּרָכֵי צְנִיעוּת הַבַּיִת, וְהָאִשָּׁה שְׂמוּצִיאָה מִשְׁעָרוֹת רֹאשָׁה לְחוּץ מִהַכְּסוּי כְּדִי לְהַתְקַשֵּׁט בּוֹ, גּוֹרְמַת עֲנִיּוֹת לְהַבַּיִת, וְגוֹרְמַת לְבִנְיָה שֶׁלֹּא יִהְיוּ חֲשׂוּבִים בְּדוֹר, וְגוֹרְמַת לְרוּחַ טְמֵאָה שֶׁיִּשְׁכַּח בְּבַיִת. מִי גוֹרֵם זֶה? אוֹתוֹ הַשְּׁעַר שֶׁנִּרְאָה מִרְאֵשָׁה לְחוּץ מִכְּסוּיוֹ. וְאִם בְּבַיִתָּה כָּךְ, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה אִם יוֹצֵאת כָּךְ בְּשׂוּק, וְכָל שְׂכָן חֲצִיפוֹת אַחֲרַת [אִם תִּבְרָאָה בָּהּ], וְלָכֵן כְּתוּב (תהלים קכח, ג) : "אִשְׁתֶּךָ כְּגִפּוֹן פְּרִיָה בִּירְכַתִּי בֵּיתְךָ".

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: שְׁעַר רֹאשׁ הָאִשָּׁה שְׁנַתְגַּלָּה, גוֹרֵם לְשְׁעַר אַחַר שְׂיִתְגַּלָּה [שְׁעַר רוּמֵז לְכַחוֹת הַדִּין, וּבְהֵם נְאֻחִזִים כַּחוֹת הַטְּמֵאָה] וְגוֹרֵם לְפָגַם אוֹתָהּ. וְלָכֵן צְרִיכָה

האשה להזהר שאפלו קורות ביתה לא יראו אפלו שער אחד מהראש [הינו שתזהר אפלו בביתה שלא ללכת בשער מגלה], ועל אחת כמה וכמה שתזהר מללכת כף בחוץ [שיש בו גם פריצות ולהחטיא בני אדם].

צא וראה הקלקול שגורם אותו השער של האשה [שנתגלה]: גורם קלקול למעלה, גורם קלקול למטה, גורם לבעלה שיתקלל, גורם עניות, גורם דבר אחר [רוח הטמאה] שישכן בבית, גורמת שתסתלק החשיבות מבניה, ה' יצילנו מחציפותם [ממה שהם גורמות בה].

ולכן צריכה האשה לכסות שערך אפלו כשהיא בזוית הבית, ואם עושה כן, מה כתוב: "בניד כשתילי זיתים". מה עץ זית הזה, בין בחרף בין בקיץ, אינם נופלים עליו, ותמיד נמצא בו חשיבות יותר על שאר האילנות, כמו כן בניה [של זאת האשה הנזהרת שלא לגלות משערות ראשה אפלו בזוית הבית] יתעלו בחשיבות על שאר העולם, ולא עוד, אלא שבעלה מתברך בכל: בברכות שלמעלה [ברוחניות] ובברכות שלמטה [בגשמיות], בעשירות, בבנים ובני בנים, וזהו שנאמר (שם, ד): "הנה כי כן יברך גבר ירא ה'". [שבעלה יברך בברכות], ונאמר: "יברך ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חייה, וראה בנים לבניד שלום על ישראל".

בת ישראל!

אחרי ראותך דברי הזהר, מה לנו עוד על גדל האחריות המטלת עליך אחרי הנשואין, הרי כל שנות הנערות היו סלילות אצלך בדרך התורה והצניעות, אם כן, בבוא יום הנשואין - זה היום שכל נברא בעולם מצפה ליום זה, וכמו שאמרו (במד"ת פ"י כי תשא) שאין לו לאדם יום בעולם חביב ממנו, להגיע לתכלית בריאתו, להעמיד דורות ולבנות בתים נאמנים לה' ולתורתו - קבלי דת תורה ויהודית זאת לנהג בדרך אמותינו הצנועות שקבלו עליהן לכסות ראשיהן תכף אחר נשואיהן, לבל יראה אף שער בחוץ כמו שהורו רבותינו הקדושים.

זאת ועוד, חוץ מעצם הענש על גלוי השער שנצטוה בכסויו, גורמת לבעלה ולבני ביתה רעה, כי בכל בית יהודי על כל דבר מחיבין בברכה, ואם כן, היאך אפשר לברך כששערותיה של האשה מגלות, והלא באפן כזה אסרו לנו חז"ל לברך, כמבאר בשלחן ערוך ובפוסקים, ובמקום שברכת ישראל תעשה תפארת עטרת אור קדשה בכתרו של הקדוש-ברוך-הוא, נעשה על ידי ברכה זו הפך האור והקדשה, כדכתיב (דברים כג, טו): "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך", ועל זה יתבעו מלאכי מעלה את האשה לדון על שגרמה כל זאת, שלא ברכו להבורא יתברך שמו על כל טובו שנתן להם ולבני ביתם בעולם הזה, ונתבזה כבודו על ידי שערותיה שהיו מגלות, ומה גדול הענש על כל הברכות אלה אלפי רבבות שנעשו בביתה כל ימי חייה, ובמקום אור עליון, נעשה חשך ואבדון, והענש הזה יבוא על שניהם: על האשה שגרמה לכך, ועל הבעל שנתן לה

פרק ח - משמרת למשמרת בנושא צניעות

ראוי להזכיר עניינים מסוימים שלא שיד לכול הנשים, אבל צריך להזהר, וכשרואות למי שלא נזהרת בזה - ראוי להוכיח ולהשמר. והינו, שפידוע, כמו בכל העניינים ראוי להשמר - הגברים מחבר רע, והנשים מחברה רעה - על כן כל אחת ואחת צריכה להזהר מלהתחבר עם שכנה רעה שלא נוהגת בצניעות או שלא לובשת בצניעות, וכל שכן להזהר משכנות שיש להן טלויזיה, או שירי מוסיקה המגרים לעברה ולא להכנס לביתן, ולהשגיח על בני ביתה שלא יכנסו שם. וכן יש להזהר משמיעת הרדיו, שיש שם נבול פה ושירים רעים ודברי אפיקורסות, קלות ראש ופריקת עול מלכות שמים. וצריך זהירות רבה מלקרא בעתונים המקלקלים ומלראות תמונות רעות, ולהזהר מלהתחבר עם נשים שלא זהירות מדברים אלו, כי דעתן משבשת על ידי זה ולא מבינות להנהיג הדרושה לבת ישראל בצניעות, כי היראת שמים שלהן מקררת על ידי ששופכים מים קרים של פריצות הרדיו והעתונים, וכל שכן שצריך להזהר מלהתחבר עם נשים קלות דעת שקוראות ספרים רעים, כי ההתחברות איתן היא סכנה גדולה, וצריך להתרחק מהן כמטחוי קשת ולא להכנס לביתן. וכן להשמר לא להכניס לבית זיורנלים של ענייני תפירה פאשר יש שם תמונות וציורים בלתי צנועים ובפרט פאשר נשמע שנשים יראות שמים תקנו חוברות פאלו בצורה פשרה, שיש ללמד מקצוע התפירה רק מחוברות אלו.

מכתב לאשה במקום עבודה

אנו תושבות... רצינו להאיר את עיניך ואת עיני העובדות איתך, בנושא שאולי לא כל כך שמתן לב אליו. והוא - ההנהגה והצניעות במקום העבודה.

מכתב זה, שאת קוראת עכשו, ישלח ככל הנראה, לרב חברותיך לעבודה, אנו, פונות אליך, אתן, העובדות עם הצבור, המשרתות אותנו באמונה ובסבלנות. אליך, המפקדות לשפר את בריאותם של תושבי העיר, ואכן אתן עושות זאת כמיטב יכולתכן, בנעימות, באדיבות, ובסבר פנים יפות.

נודה ונאמר, מאד נעים לנו לקבל יחס אדיב וחיכני, נעים לנו לראותכן
לבושות בטוב טעם ובחן, אולם דוקא בשל זאת אנו פונות אליכן,

אתן העובדות עם צבור, צבור הפולל גם גברים, וכל מה שנעים לנו, כל
מה שאמור לקדם את האינטרסים של קפת החולים, כל מה שעשוי
להגביר את שביעות רצון המתרפאים, דוקא בגלל שזה נעים, זה אסור,
ממש אסור!

אתחיל עם הפקידות, היושבות בדלפק חזיתי, נכח פני כל הבאים,
לבושות במיטבן, פולל מיטב תכשירי האפור והטפות, פעמים הבשם
מדיף ריחו למרחקים, ומעל הכל, אדיבות, מאור פנים, חיוכים, לבביות
ואף בדיחות נעימות לאזן וללב, בקצור... האשה האידאלית... רק דבר
אחד שכחנו, שהנוכחים בקפה אינם רק בעליהן של הפקידות...

אשה לבעלה צריכה לדבר בצורה הזו, אבל בשום פנים ואפן לא לשום
גבר בעולם, הגבר הממצע, ודאי שאשתו לא מדברת אליו בצורה לבבית
ונימוסית כזו כל הזמן, וזאת בלשון המעטה... ואשתו גם לא נראית
מטפחת ונאה כמו הפקידות המקפידות כל כך על הופעה נאה ואף יותר
מכך.

חשבי על הרופאים העובדים במחיצתכם, שמדת יראת השמים של רבם
לא כל כך ברורה, הידעת איזו תחושת נעימות עלולה להשרות עליהם
פקידה כה חיכנית ואדיבה, העונה בנעם שיח ובמאור פנים.

תכשיטיה ותמרוקיה, מוסיפים נפך למראה הנהדר. הידעת מה עלולה
לחולל התניחסות כזו, הידעת כמה הדרב פוגם בקדשת מחננו, הגם שהוא
נשוי, הלא על עננו זה אמר החכם מכל אדם 'מים גנובים ימתקו'.

האם לא צורם לך כאשר הרופא או המנהל פונה ושואל: "בנות, מישהי
יודעת אולי...?" את לא מרגישה כמה קרבה יש בבטוי הזה וכמה זה לא
צנוע.

אולי זה לא תלוי בך, אבל לפחות התגובה שהוא מקבל שלא תהיה לבבית
ואישית כל כך אנחנו לפחות נהיה נקיים, ואולי אם הוא ירגיש הסתייגות,
גם הוא יהיה פחות לבבי והצלנו גם אותו מרדת שחת.

חשבי על המתרפאים הבאים למחיצתך, אם יראת השמים שלהם חזקה
עד למאד, הרי שהם יסבו את עיניהם מנגדך, וגם אז, את גורמת להם
עגמת נפש לא מעטה, פעמים בבשם החודר לאפם בעל כרחם, פעמים
במראה כה נאה ומושך, פעמים בחיוך לבבי ונעים כל כך, או בהצטרף כל
הללו יחד... וכי מה עשו הם שנקרית אותם להתיצב מול נשים הלבבושות
במיטב המחלצות, הם מגיעים לצרף ההכרם, אף למה להוסיף להכרם
נתונים כל כך לא חיוביים?

אברך ירא שמים עומד מול הפקידה, ומשתדל לא להסתכל, אז למה צריך לענות לשאלותיו בכזה חיוך ולבביות? להכשיל אותו בכח???

יזכיות עובדי הן דבר מפר ומקבל בכל מקום. אם יברר להנהלה שאף וחברותיך לא תוכלנה לעבד באפן כזה, שזהו אינו 'שרות אדיב' עבורנו, תושבי העיר, ולא זה מה שיחיש את רפואת חולי עם ישראל, אם תעמדנה בנחישות על זכותך הלקטימית שלא למכר בכורה בנזיד עדשים, וכל עוד אתן נדרשות לנהג כלפי הפאים ביחס חיובי כל כך שהוא אסור על פי התורה, אין באפשרותך לעבד, בדיוק כמו שאינך יכולות לעבד בשבת, ודאי שישתנו גם נהלי העבודה המכתבים לך.

בעיה נוספת חשובה ועקרית היא צורת היחס כלפי הרופאים והעובדים במקום, מלבד היחס האדיב והלבבי הדבר כולל לעתים שרות אישי שהוא אסור על פי ההלכה, מזיגה והגשת שתיה שגם זה אסור, בעיות יחוד, ומעל הכל הקשר הקרוב, הידידות וההכרות שנוצרת ביניך לבין העובדים שזהו עקירת כל רגש של צניעות והפך הגמור מדרישות התורה.

דעי, אם חלילה מישהו נכשל על ידך בין ברצונו ובין שלא ברצונו, אם את לא נהגת מספיק זהירות בעצמך, הרי שהקולר תלוי גם בצוארך, לא אזכיר כמה הדבר מזיק לך, כמה הדבר אינו רצוי עבורך, קשר חיובי עם גברים זרים, זהו דבר שצריך להרתיע אותך באפן אישי, מעצם היותך אשה, וקל וחומר בהיותך אשת איש. בנוסף לכך עליך לדעת שהדבר פוגם בקדשת הצאצאים, אשה שגורמת מכשולות חלילה, ופוגמת בקדשת המחנה, אשה שמושכת אליה עינים זרות, הכי צד תזכה לדור ישרים יברך אחרי שעוון רבים תלוי בעקבה, אשה שבגללה התערערה האהבה בבתים אחרים, והרחיקה חלילה את השכינה מישראל, העוד תקבל שכר על כך? כל הבטחות התורה לצאצאים פשרים והגונים הם בתנאי שאמם נוהגת בצניעות ונזהרת לבלתי היות למכשול לאיש.

בסיס הקיום של עם ישראל הוא הקדשה, 'מה טובו אהליך' שאין עיניו של אחד נשואות אל ביתו של אחר, אם יש חלילה נשיאת חן בעיני גבר זר הרי זהו ערעור יסודות קיומנו, והרחקת השכינה המגנה עלינו. עתה כשמחוץ משפלת חרב, ואימה מחדרים, רח"ל, ורק הקב"ה הוא פורש ספת שלומו עלינו, במצב זה אנו עלולות, חלילה, להפקיר את שלומנו על ידי חסר צניעות, אנו מגרשים את השכינה מתוכנו על ידי זלזול בגדרי הקדשה, השומרים אינם, הגדר פרוצה, האם פלא הוא שצרות מתרגשות חדשים לבקרים? בידך לשנות, בידך לתקן, בידך להשיב את השכינה לישראל!

ומן ההלכה אל המעשה-

רציתי לידע אותך בכמה גופי הלכות, שונדאי אינם ידועים לך,

א. אסור לחייד לגבר - אנא, קחי משפט זה ברצינות, הוא נכתב לאחר שאלת רב. אין כל מקום לחייד בפני גבר זר(ו) האם משמעות הדברים חדרה להפרתך? האם את חשה עד כמה הלכה זו נוגעת לכל צעד ושעל שלך?

אינני יודעת כיצד תתמודדי עם זאת, אינני יודעת כיצד נתן לשלב את דרישות המעסיקים עם ההלכה הזו. אוּלם ברור לך ודאי איזו דרישה מחיבת אותך יותר..

ב. אסור להתבשם באפן שהריח עלול לחדר לאפו של אדם זר. גם זו הלכה פסוקה מפי מורה הוראה. ותקפה ככל הלכות השלחן ערוך. חושבתני שבכך יקל עליך לעמד כיון שנתן לחיות ללא בשם, מה גם שהדבר כרוך ב'לא-תעשה' חד פעמי. וכבר נצלת מאין ספור של אסורים שאת עלולה להפשל אם חלילה תגיעי מבשמת למקום שנוכחים בו גברים זרים.

ג. כל שיג ושיח יתר על ההכרח, כל מבט עין מיותר, כל יחס לא עניני, מהוה בעיה הלכתית של ממש, חשיפתך לפני צבור התרה אך ורק לצורך של ממש, הקפידו על צורת דבור עניינית, בקר רוח, ובהפעת פנים קרה וחתומה.

ד. מרפק וזרוע מגלים הם בגדר 'טפח באשה ערוה'. הקפידו שלעולם לא יתרום שרויך עד המרפק או מעל למרפק. היות שכל גבר שרואה זאת נכשל באסור, ועל כל כשלוך כזה חל עליך צו התורה - 'לפני עור לא תתן מכשול' אותו דין לגבי הצנאר, רק הצנאר יכול להיות מגלה ולא אף ס"מ מעבר לכך, לא לפנים לא לאחור, ולא מהצדדים, בדקי את בגדיך, טרם תצאי מחר ליום העבודה, כדי שלא תכשלי בחטאים כמספר האנשים שיראו אותך. (פרוט גבולות הצנאר: מלפנים - מבליטת העצמות חב להיות מכסה, מאחור - מהחלה הראשונה של עמוד השדרה, מהצדדים - מהתחלת השפוע לצד הכתף).

ה. לבוש עדין וצנוע, המנעות מיפי ותכשיטים יסיעו לך מאד שלא למשך עינים זרות, כי היפי הוא מושך, והטפוח החיצוני מעורר התענינות, ולצערנו, גם הנאה...

יודעת אני שהנסיון קשה, מניחה אני, שיציאתך לעבודה במקום זה היא מתוך ההכרח ואין לך מנוס מכך, ידוע לי גם שהנחיות המעסיקים הם, ליחס אדיב ככל האפשר ועוד ועוד... כשדבר זה עומד בראש סלם העדיפות שלהם, ידוע לי גם האפן שבו נוהגות להתלבש חברותיך לעבודה, ונדאי זה לא קל להצטנע במקום שכלן מתבלטות, לבוא בפשטות ללא כל אפור וטפוח, ללא תכשיטים מיותרים, וללא בגדים מושכי עין, בשעה שהמרוץ הוא בכיון ההפוך.

אולם, אין לך להמלט מידיעת הסכנות האורבות, אין להתכחש למציאות למרות שהיא קשה ומעיקה. כל עוד את צריכה להשאר לעבד במקום זה (אם אכן כך) חובה עליך לדעת ולהפיר את המכשולים הפזורים בצדי הדרך,

חובה עליך לחוס על עצמך ועל בני ביתך, על צאצאייך ובעליך, ולנהוג כבת ישראל פשוטה לכל דבר.

המלצתי האישית היא, להתישב בדבר בכבוד ראש. לחוש בחשיבות העניין ומשמעותו העמקה על חייך, אולי בעלך יוכל לסייע לך כיצד להלך בין הטפות, אולם, דעי, עבודה במקום כזה כרוכה בבטחונות הלכתיות טהורות על כל צעד ושעל, פני למורה הוראה מסמך, ספרי לו על מקום עבודתך ואפיו, ותקבלי בס"ד את הכלים הנכונים כיצד לעבר שדה מוקשים זה בשלום.

תורת החיים שנתנו לנו הקב"ה ודאי תאפשר לך לחיות את חייך בצורה הטובה ביותר מבלי לפגוע בפרנסתך ובפרנסת בני ביתך.

אחולי מקרב לב, להצלחה מרבה, לשפע סיעתא דשמיא, זכרי, שהבא לטהר, מסיעין אותו מן השמים! ואולי תזכי גם לזכות את הרבים, בשמשך דגמא חיובית לסביבתך, אז יאמר עליך, 'כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו'!

ואמן!

אמן

פרק ט - חנוך לנער

הקדמה

"שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמך". על מוסר אב נאמר "שמע בני", אולם על תורת אם נאמר "אל תטש". מהי תורת אם, ומהי האזהרה לבל נטש תורתה ואפלו לא לרגע?

דרך של אמותינו הצדקניות מימים ימימה להקפיד על נפש בניהם ובנותיהם לבל, חלילה, תתחלל ברע המסתובב, ועקר תפקיד זה מטל על האם. האב עסוק, אם בפרנסתו, אם בתורתו, ואינו נמצא עם בניו במשך

רב היום. אולם האם, היא הנמצאת בקביעות עם הבנים והבנות, ודרך של אמותינו בדורות עברו, שאז עדין לא השתוללה "מגפת" הלוקסוס והמותרות, לפקח בשבע עינים על התנהגות הבנים, אם בכך שיזוהרו בברכות בכונה, בתפלתו ובצניעותו. ודרך היה לספר להם ספורי צדיקים, מענשי הגיהנם ומענגי הגן עדן, ועוד מוסרים נפלאים, ובכך היו מחדירים בהם יראת שמים, ו"תורת אם" זו היתה מלנה אותם לכל ימיהם. וזה תפקיד האשה, על פי רב, מה שאין האב יכול לבצע. ועל זה מזהיר הפסוק: אל תטש יסודות תורת האם שהחזירה בך בעודך קטן והפתה בך שרשים ויסודות שעליהם תוכל לבנות את כל עולמך.

מאיזה גיל יש לחנך לצניעות?

כתב בספר "מלבושי כבוד" (עמ' פ) :

מבאר בדברי כמה מגדולי הפוסקים, שהאב מצוה לחנך בנו הקטן לקים מצוות עשה גם קדם הגיעו לחנוף.

א. הב"ח (בסימן שמג באמצע ד"ה כתב הרמב"ן) מפרש בדעת הרמב"ם (פ"ז מה"ל מאכ"א הכ"ח) שמצוה על האב לחנך בנו בקדשה גם כשלא הגיע לחנוף. וזה לשונו: דאפלו בקטן שלא הגיע לחנוף קאמר, דאף על פי דאין בית דין מצוין להפרישו - מצוה על האב לגער בו כדי לחנכו בקדשה". ובאר שם, דהוא מטעם "חנך לגער על פי דרכו וכו'".

ב. בספר יש נוחלין (אזהרה יח) : "ותזהירו בניכם ובנותיכם על התפלה ועל ברפת הנהנין ועל שאר המצוות... ויתלמדו בנותיכם להיות צנועות... אבל אם הזקין ברשעתו, לא יוכל להנות דרכו הרע, וכענין שנאמר: 'חנך לגער על פי דרכו וגו'. ואפלו הוא נער קטן בן ב' או ג' שנים, חל עליו חובת הגדול וההדרכה מעט מעט".

ג. וכן האריף בזה בנו, השל"ה הקדוש (בספר שני לוחות הברית, שער האותיות ע' דרך ארץ), וזה לשונו: ואמר הפסוק "חנך לגער על פי דרכו גם פי יזקין לא יסור ממנה" (משלי כב, ו). האב והאם לא ימנעו המוסר תכף מימי נערו, ולא ימנע ולהוסיף תמיד דבר יום ביומו כפי אשר יוכל שאת לפי הבנתו. ולא ימנע ממנו שבט מוסר, כמו שנאמר "חושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר" (משלי יג, כד)... ולהוכיחו מאסורי התורה, כגון: השבועות והקללות... והשנאה והתאווה והרכילות וליצנות ולשון הרע ודברי המותר, וכיוצא בזה אלף אלפי אלפים.

ויתחיל בו מן ב' או ג' שנים להדריכו בכל. ויתחיל להדריכו בקטנותו מצד שני הטעמים: האחד, כי אמרו חז"ל: "ינקותא פלילא דנורדא" - כל מה שקונה בנפשו בילדותו, נשאר בן בטבע קים כל ימיו. וזה לשון הפתוב "חנך לגער על פי דרכו" - בעוד נער קטן ינהג במדות טובות, ואז - "כי יזקין לא יסור ממנה". השני, כי כשמתחיל האב בבנו להוכיחו בשבט

מוסר ובמורא גדול בעוד הנער קטן, שיהיה לו תוכחת מגלה ואהבה נסתרת, אז יהיה לעולם מרגל במורא האב ולהיות ירא וחרד, כי ישמע מוסר האב גם כי יזקין. אבל אם בנערותו הראה לו אביו חבה יתרה, ולא עצבו אביו, חס וחלילה - אז אחר כך פשנתגדל, מסיר אָזנו משמע לאביו ולאמו בקולם.

והמשילו דבר זה לנטיעה - בעוד שהיא ילדה, יוכל האדם לנטותה ולשְׁרָה כפי רצונו, אך אם נתגדל האילן בעקמימות, אי אפשר לו לישרו אחר כך - כן משפט הנער. ועל זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קמד, יב): "אֲשֶׁר בָּנִינוּ כְּנִטְעִים מְגֻדְלִים בְּנְעוּרֵיהֶם"...

ואיזה אב שחושב: עדין הוא ילד, וכיוצא בו - זהו ממית את בנו... כי יצא לתרבות רעה או לגדול רע, וטוב מותו מחייו, וענש האב גדול מאד בעולם הבא, כדאיתא בדברי רז"ל... ובהפך - אשרי לאביו בעולם הזה וטוב לו בעולם הבא. בעולם הזה - יהיה במנוחה ובהשקט ושלווה שלא יצטער עליו שיבא לתרבות רעה ולעשות עברות, רק ילך בדרך ה' יתברך, ואז יהיה מקורו ברוך וימצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם, וטוב לו לעולם הבא, כדגרסינן במדרש: "יִסֵּר בְּנֵךְ וַיִּנְיַחְךָ" - למד בנך תורה ויניחך מדינה של גיהנם, "וַיִּתֵּן מַעֲדָנִים לְנַפְשְׁךָ" - שיכניסך בגן עדן עם הצדיקים. וכן הוא ביזהר סוף פרשת בחקתי...

והנשים מצוות על הוכחת בניהם כמו האב ויותר מהם, מטעם שהן פנויות ומצויות יותר בבית. ממה נפשך - אם האב תלמיד חכם, אז הוא טרוד מאד בלמודו, ולא יוכל לעין בכל עת ובכל שעה על מעשה הנער. ואם הוא טרוד במשא ומתן ובהליכה בדרךים, אז על הרב אין האיש בביתו.

ובמסכת ברכות (יז), גדולה הבטחה שהבטיחון הקדוש ברוך הוא לנשים יותר מן האנשים, שנאמר: "נָשִׁים שְׂאֵנָנוּת קִמְנָה שְׂמַעְנָה קוֹלֵי בָנוֹת בְּטָחוֹת הָאֲזָנָה אִמְרָתֵי". עד כאן לשונו.

*

מדבריו של השל"ה לומדים הלכות חשובות הנוגעות לחנוך הבנות לצניעות מקטנות:

א. חובה להדריך בננו ובנותיו בגיל שנתים ושלש בכל עניני התורה וצניעות בכללם, ולא יאמר "עדין הוא ילד", כי כאֲשֶׁר יִגְדַל בְּעַקְמִימוֹת, קשה לישרו אחר כך.

ב. "כל מה שקונה בנפשו בילדותו, נשאר כן בטבע כל ימיו" (לשון השל"ה) - ובת שלא שמרה על צניעות קדם הגיעה לגיל חנוך, וכבד עליה קבלת הדברים בגיל חנוך, כיון שיש לה כבר הרגלי לבוש אחרים, ויהיו לה טענות וטרוניות [לא נח, חס מאד].

ג. הנשים חיבות להדריך ולחנך את ילדיהם כמו האב לפחות, ובנושא הצניעות תגדל חובתן, כי הוא דורש טפוח ועידוד של אם, שדרכה בהסברה רפה ומבינה, ובדורנו במיוחד אי אפשר להצליח לחנך לצניעות [בלבוש והנהגה] בדברים תקיפים, ולכן אין תחליף לדרכי הנעם של האם.

עד היכן יש למסר נפשנו על חנוך בנינו?

(מקונטרס "כנס הצניעות")

מספר על אברך תלמיד חכם שנגש להגה"צ ר' אליהו לאפיאן זצ"ל, ושאלו: מה לעשות כאשר הוא מוכיח לבנותיו ואינן שומעות לקולו? השיב לו הצדיק בשאלה: האם פעם התעלפת כאשר הוכחת אותן? השיב לו האברך: לא! אמר לו הצדיק: אם כן, לא הוכחת אותן כראוי, כי אלו ראו בני הבית שבנפשך הדבר ואתה מתעלף על מעשיהם הנלוזות, היו שומעים לך ו...!

היה גאון ושמו "רבי אליעזר משה" שבתו לא נשמעה לו והלכה בשבת עם מטריה בידה. נגש הגאון לבימה שבבית הכנסת והכריז בקול גדול: בתי נטרפה עליה דעתה ולכן הולכת עם מטריה בידה, ואל ילמד אדם ממעשיה.

לזאת תקרא תוכחה. ולצדיק פזה - החס על כבוד קונו, ומקריב את כבוד בתו בקלקול שדוכיה וכדומה - פותח ה' שערי החכמה וההצלחה.

א - כמה פרטים בפקוח והשגחה על הבנים והבנות

בענין "חנוך הבנות" - צריך להשגיח עליהן מקטנותן מהיותן בנות שלש שתלבשנה בגדי צניעות בשמלות ארפות, שרוולים ארוכים וגרבים ארוכות כדת וכדין, ולהרגילן בכל גדרי הצניעות בשיחה, בשיירה והתנהגות כראוי לדרכי הצניעות, ולהשגיח בדיני אסור יחוד (כדלהלן). וראוי להקפיד שלא ילבשו "כלי גבר", ולכן לא תלבשנה מכנסים של פיג'מה (וכמבואר בשו"ת "מנחת יצחק" לאסור גם לילדות), וכל שכן שגשגים ובנות גדולות לא תלבשנה כזאת, אלא אם כן לובשות על המכנסים פתנת.

ב - ילדה על אופנים

ומן הראוי להזכיר גדל התעוב של נסיעת ילדה על אופנים אפלו בחצר, וכל שכן ברחוב, אשר כמה מכשולים וחסר צניעות יש בזה ונכמובן שגם לילדים יש בזה חסרון של קביעות לבטול תורה, מלבד הסכנות של תאונות, רחמנא לצלן, וכבר צוחו

ג - שמירת הבנים והבנות מתערבת

יש לדבר ולהוכיח ולהשגיח תמיד על הבנים ועל הבנות בכל ענייני הצניעות, ולהשגיח על הבנים שלא יתחברו עם בנות השכנים, ועל הבנות שלא תתחברנה עם בני השכנים, וכידוע כמה החמירו בזה בעיה"ק ירושלים תובב"א. ולכן במקומות של טפול בתינוקות המכנים "גנון" של מטפלת ויש שם ילדים וילדות - ראוי לתת תשומת לב שעל כל פנים לא להחזיקם שם יחד למעלה מגיל שלש שנים. ואולם, אם נפרת בהם הבנה יתרה, יש להפרידם קדם לכן. וילידים, ראוי לדאג שאחרי גיל שלש שנים שלא יצטרכו להחזיקם אצל אשה מטפלת. וכן שלא לקחת את הבנים וכנ"ל למקומות רחצה של נשים בים וכיוצא בזה. וידועים דברי גדולי ישראל, שהפגם של תערבת של בנים ובנות בקטנותו, גורמת הרבה נזק רוחני בנפשם בגדלותם.

ד - צניעות הבנות בבית

רבות בנות מרשות לעצמן - וכן הוריהן מרשים להן - להלך בתוך קורות ביתן ללא גרבים או בחסר זהירות בשאר גדרי הצניעות, כגון בגדים שקופים וכיוצא, מלבד שהדבר פשעלעצמו חמור, כיון שההרגל לצניעות צריך להיות אף בבית, אלא עוד יותר מזה - כיון שבחלק מהבתים נמצאים אחים בוגרים בבית, והדבר גורם להם להרהורים, ורבות שמענו קלקולים אצל בחורים דוקא מתוך חסר הצניעות שבבית. והדבר אמור גם לגבי עקרת הבית, שבלבושה הלא צנוע בבית גורמת מכשולות רבים לבניה.

ולרב, מחמת הבושה, אין הבנים יכולים למחות, על אף סבלם הרב הגורם להם ירידה ברוחניות (הדבר ברור לנו מקרוב).

ובפרט יש להקפיד בכל האפשר, שלבנות יהא חדר מיחד ללינה ולכל צרכיהם הפרטיים. ובמיחד כדאי מאד להקפיד בלבוש הלילה של הבנות, שדרכן להתגלות תוך כדי שנה, והעצה היא לישון עם מכנסים, פמובן כשמעליו חלוק ארז, וכן המליצו כמה תלמידי חכמים בתור עצה נכונה. ולמזהיר ולנזהר, שלומים תן כמי נהר.

ה - למוד התעמלות, רקוד ומחול, לבנות

וכמו כן יש להזהר מעסקי התעמלות, רקוד ומחול, באפנים של חריגה מדרכי הצניעות באפו פמפי או של קלות דעת. וכן אין שום היתר ללבש מכנסים אף לזמן ההתעמלות בלבד, ויש לבת להתנגד לכך בכל תקף (מצות הנשים)

ו - לפקח על חמר הקריאה

צריך להשגיח על חמר הקריאה, דהינו לבקר ספרים או חוברות של הילדים או ילדות ששואלים מאת חבריהם או חברותיהן או מה שקונים עבורם שיהיו "נקיים" מכל עקצי השפלה, חפשיות וקלות דעת, ושיהיו טהורים מכל עקצי פריצות, ושלא יהא שום חשש בתמונות הנדפסות שם. ולדאבוננו יש ספרי קריאה שמכנים "ספרות חרדית", ולא נקיים מאיזו "עקיצת ארס" שנמצאת בין השורות כאן או שם. וכן לתת תשומת לב מי חברים; מה תכן הספר; מה המטרה הסופית החנוכית ומה הם שלבי הבינים של הספר, כי מצוי הדבר שפאלו ה"סוף" טוב, אבל ב"שלבי הספור" יש אשר במהלכו נתקלים בענינים לא רצויים בהשקפות זרות של החילוניים ובהלך הרוח של חפשים וקלי דעת, וכל מה שקוראים נותן השפעה לרוח ולב הקורא.

וצריך לתת תשומת לב במקום שיש ספריה להשאלת ספרים, שלא יהא שום חשש של איזה ענין כלשהו של קלקול וארס בין השורות, ושחמר הקריאה יעבר בבקרת מדקדקת על ידי ירא שמים וחרד לדבר השם נפי יש שגם אשה חרדית ויראת שמים לא תוכל להבחין מה שגברים יראי שמים יוכלו לבקר, לטהר ולהזהיר פראוין. וכן ראוי לחנך הבנות, שפאשר נכנסות לבית השכנה איך להתנהג בצניעות כלפי הגברים והילדים הנמצאים שם בהנהגה ובדבור, וגם הנשים בעצמן צריכות להזהר בזה, וכן איך להזהר בשמירת גבולים ותחומין אשר בין הבתים ובין המשפחות. וכל זוג על מקומו יבא לשלום, איש ואשתו על מתנם, ובניהם עם בנותיהם על דגלם, ויקים בהם שיהיה שלום באהלם ונויהם יהיה טהור ללא חטא ועון, אלא פיונים לארבותיהם בצניעות וקדשה. וכן לשמר על הבנות מגברים זרים, פגון פועלים וכגון בקניה בחניות, ויהיו כלם קדושים וטהורים, והשכנה תשרה בבתינו

ז - סכום כמה פרטים בחנוך

ענין הטף - הקטנים והקטנות, שהם הפקדונות שמסר לנו הקדוש ברוך הוא לשמרן, ודור מחנך לדור, וכך נמשכת שלשלת הקדשה מדור לדור, והחובה ללמדם ארחות הקדשה ולפקח עליהם לשמרם בכל סוגי משמר, בפקוח והרגל לכל דיני ועניני קדשה מבקטנות, כי ההרגל על כל דבר - שלטון, שעל ידי הרגלם לקדשה וטהרה, הם קונים את יסודות היהדות,

ויש לפקח עליהם שלא יתערבו במשחקים ילדים וילדות, כאשר הרגלו פעיה"ק לשמר זאת בתקף, והחובה להקים "חיץ" ביניהם בשכונות ובבנינים ולהרגילם בדין אסור יחוד, ולהזהר בשחוק וקלות ראש, וכן להזהירם ולהרחיקם מחמור קריאה מספן ומנבלות פה וכיוצא בזה ובפרט להזהר מכל אפנים של הנהגה שאינה צנועה, ובכלל זה הזהירות שילדות לא יסעו על אופנים, וגם לילדים צריך להרחיק מזה שלא יבואו לידי בטול תורה, ולמנעם מראית סרטים ומשמיעת רדיו, וכל שפן מכניסה לבית שכנים שיש להם טלוויזיה או וידאו או חמור קריאה מספן. וביתחוד להרגיל הבנות להתרחק מאד מגברים ולקיים השגחה עליהם בערבי-שבת ושבת-קדש ויום-טוב ובבין הזמנים. וראוי לתת תשומת לב שמקום משחק הילדות יהא בצניעות תוך החצרות ושלא במקום הלוא גברים וילדים, ובפרט במשחקים של קפיצות ורקידות, ריצה ושירה. ומן הראוי שבמקומות הלמוד של בנות להשגיח שלא ישירו בקול המגיע לבתי השכנים או לישיבה, לבית כנסת ובית מדרש. וכן כשעורכים שמחה בבית הפלה לחברותיה, להשגיח שלא ישירו באפן שקולן מגיע לבית השכנים. וכן ראוי להשגיח ברחבות של שכונות וסמטאות ורחצות אשר הנשים תולות כביסה שם, לתת תשומת לב שלא לתלות בגדי נשים מול מקום של הלוא גברים, ובפרט שלא לחסם את הדרך בכביסה הזאת.

ואולם, ביתר עז ומשנה תקף צריך להשגיח ולפקח על הבנים ועל הבנות בתקופת הבגרות שידעו ארחות חיים ויזהרו בדיני הקדשה, וכמו שכתוב בשלחן ערוך (אהע"ז סי' כ"א): "צריך אדם להתרחק מן הנשים מאד מאד". לקיים דיני אסור יחוד ולהתרחק מכל עניני שחוק וקלות ראש ושיתה יתרה וקריאת ספרים ועתונים חילוניים ומקלות דעת של סקרנות ראית תמונות המסירים את הלב מיראת שמים, ולהשמר מן הזמרה שגדרו חז"ל שהיא "חורבא בביתא". להשמר מן הרדיו וטלוויזיה, סרטים, וידאו, וכיוצא בזה עניני קלטות ועניני תמונות. והנה הבנים צריכים להיות עסקם בתורה, והתורה מצלת מכל עון, כמו שכתב הרמב"ם שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה.

והבנות צריכות שמירה ופקוח מעלה בבית ובלכתן ברחוב ולבל תהיינה יצאניות, הן בלכתן לשמחות לא להתבלט ולא להתערב במקום גברים, והן בבית ובסביבת הבית, בבנינים ובשכונות, להתנהג בדרך צניעות ולשמר על חמור הקריאה שלהן ומתמונות וז'ורנלים [של למודי אמנות התפירה] שאינם בדרך הצניעות.

ועקר השמירה בזה לבל יבואו לידי פרצות ורעותות מטלת על ההורים לפקח בכל כוחם ומרצם - כי אוי אם כבר צריכים להתערבות שמירת העסקנים הבאה לתקן, ועל ההורים מטלת החובה לשמר לבל יהיו קלקולים, חס וחלילה. וכן ביישובות, תלמודי תורה ובפנימיות של מוסדות ויישובות, החובה מטלת על המנהלים ומשגיחים ומדריכים לפקח בשבעה עינים לבל יהיה פרוץ יוצאת וצוחה ברחובותינו. וכמו

שְׁאֲמָרוּ חַז"ל - שֶׁלֹּא יְהֵא תַלְמִיד שֶׁמְקַדִּיחַ תַּבְשִׁילוֹ, וְצָרִיךְ לָזֶה הַרְבֵּה סִיעָתָא דְשַׂמְיָא.

וגם ההורים השולחים בניהם לפנימיות, עליהם לא להסיח דעתם מהם ולתת עין פקוחה על הנהגתם. וכן במוסדות החנוך של פנות, החובה על המנהלות ומדריכות לפקח בהשגחה מעלה ולהדריך בדרך הצניעות והטהרה בלמוד והדרך לשמר פראוי וכיאות. וכן בביתם צריכים ההורים להשגיח על הבנים בתקופת בגרותם, ולהקפיד על נקיון הדעת של הבנים, הן ליראי שמים שלא יצטערו בבית מחסר הקפדה על קדשת המלבושים והתנהגות, וכן להפד, חס וחלילה, לענן קלי דעת - שלא יתקלקלו, חס וחלילה, מסבות הנ"ל.

ח - מוסר והדרכה נפלאה לחנוך מרבנו ה"בן איש חי"

כתב ר' יוסף חיים בעל ה"בן איש חי" בספרו "חקי הנשים":

שמענה נשים, ישמרכם ה', כי כל אשה ואשה מחיבת להשגיח ולתת דעתה על ילדיה, ויתפקח עליהם בכל יכלתה. תשמרם מפל קלוקל, ומעצות הילדים, לבל ילכו עם האספסופים, ולא יתחברו עם המקלקלים. וכשיגיע הילד לבגרותו, צריכה בכל עת לשמרו, ולא תחשש ממנו. ואם נכנס לחדר ונתעכב שם, צריכה לשאלו מה היתה הסבה. ואם גרד למרתף או למחסן, גם תשאלו על כך ותקבל ידיעה, ותשאלו מה הנו עושה בגנות, ותבין לאן חפץ ללכת. ואם הלך למקום והתעכב שם, גם חיבת לשאלו לסבת התעכבותו, ומה נשא ומה נתן, ולא יזה סבה התאחר.

ועוד תתן דעתה על בניה, בברכותיהם, באכילתם ומשתיהם ובתפלתם, ולא תחשש מהם, כי המתרגל לברך ולהתפלל מילדותו, עד זמן שיבתו לא תסור ממנו. ועוד תתן דעתה בזמן שנתו, יקרא קריאת שמע מלה במלה, וצריכה להקיצם בבקר מקדם משנתם, ויעשו כהלכה נטילתם, ולא יעסקו בשום עסק עד שיתפללו התפלה לפני הבורא ישתבח ויתעלה.

וכן תתן דעתה על דבורם, לבל תצא מלה מגנה מלשונם, ולא ידברו דברי ליצנות, ולא שחוק והתול, ולא ישבעו שבעות. ותתעסק בחנוככם, ותלמדם דתם, ובכל זמן תוכיחם, ולא תשתק להם. וצריכה התרבות להעשות בדרך התבונה. ואם הצרכה להכות בניה, צריכה להתבונן היכן תוריד ידה. כי חנוך בשגעון, מחוץ לכל תקנון, לא בצורה מישבת, לא תהא ממנו תועלת אלא יצא ממנו חטא, כי הרוח בהכאה במקל כהכאת האבן.

באם יש בחצרות בורות מים אשר רוחצים בהם, צריכים בעליהם לתת דעת עליהם ועל ילדיהם, לבל ירדו הנערים יחד ויתרחצו שם, וכמו נהר

בגדד [חדקל] ודומיהם, אשר מתרחצים שם לארכם ורחבם. וכן כשהמדרגות על שפתו מסדרות, הרי רחיצתם במים מגלות, ואם הרחיצה נעשית בקבוץ ילדים רב, מכרח להיות הפסד. והפתח להפסד במעשה זה יפתח בנקל, וגרוי היצר לא ינחשהו אדם, ולכך צריכים האב והאם לתת דעתם על בנייהם בשעת שחייתם. וצריך כל אב בכל שבוע ללכת ולהשגיח על בנו, דרכיו וצורת שחיתו. וכאשר יחנכהו, יהא נאמן במעשיו ובדרכיו.

וכן הבן, לפני שישא אשה ויהא אדם שלם, תמנעהו אמו מללכת לבית המרחץ, ולא תעזבהו ללכת לבדו, ואם ימצא שהולך אביו או סבו, יקחהו עמו. וכן האם תתן דעתה, על ימי החפש והבטלה, כגון יום ששי וכדומה. כאשר רוב שעות היום הבן בבית יושב בטל, לבל ישחק במשחקי הנערים, ולא יצא לשוטט בחוץ, אלא ישב בבית לפניו, יכתב או יקרא.

וכן צריכה האם בכל כחה ואפשרותה, להשגיח על חנוך בנותיה, היות והבנות, דתם ותרבותם נדרשת מאמם, היות וכל הזמן יושבת אתם. ולכן אסור לה להתעלם מהם, ומכל דבר חסרון תשמרם, ובנמוסי ודרכי הבריות תלמדם, וכל הזמן תקרא באזניהם. ואם תמצא טבעיהם רעים ומקלקלים, צריכה לטרח בהם, עד אשר תשגיחם. ושנוי הטבעים יהא נקל אם תדריכם מזמן קטנותם, היות והטבע נמסר בידי בעליו, ואם חפץ לבו, יוכל לשנותו בטוב ובישר.

ט - תפלה עושה הרבה לחזק והצלחת הבנים והבנות

בעקר צריך להרבות בתפלה ותחנונים שלא יהא בזרענו דבר פעור עון ואשמה ושלא ניגע לריק ולא נלד לבהלה, כמו שה"חפץ חיים" במשנה ברורה מזרז לזה. ובאמת, כפי שיגעים ומשתדלים בענין חנוך הבנים והבנות, כן זוכים לראות פרות טובים. וה"חפץ חיים" זצ"ל מביא מתנא דבי אליהו על צדיק אחד שהיה משתטח על העפר בכל יום ומבקש ומתחנן שלא יהא בזרעו שום דבר פעור עון ואשמה, ולא יצא מן העולם עד שראה עשרה כהנים גדולים מזרעו. ומרן ה"חזון איש" זצ"ל היה אומר: אם רואים שתלמיד חכם, בעזרת ה', מצליח בלמודיו, הרי זה תוצאה מהתפללות והדמעות של הסבתא שלו, כי התפללות עוזרות לבנים ובני בנים שלא תמוש התורה ודרך התורה מזרעם וזרע זרעם עד עולם. ובספר "אור צדיקים" כתב בשם מדרש הנעלם (זוה"ק): "אמר ר' יהודה, מהו דכתיב "אל הנער הזה התפללתי" (בדברי חנה, אם שמואל) - הנה לה למימר אל הבן הזה התפללתי. אלא אמרה חנה: יהי רצון שבשעה שיגדל וישתדל בעבודת השם שיהיה כמו עכשו שהוא נער. וכל אדם שישזכה להיות בזקנותו כמו בנערותו, יזכה למעלת שמואל הנביא, דכתיב "ומעיל קטן תעשה לו אמו והעלתה לו מימים ימימה" וכי תעלה על דעתך קוץ ופנאיה המקוץ להקשות אידך ותכו שתמיד בכל השנים תביא לו מעיל קטן] - אלא צדקתו וזכותו היה גדל עמו תמיד בתפלת אמו [והינו שמקטנותו תמיד המשיכה בתפלה,

י - למנע מלהראות במקום עוברים ושבים

לא רק שצריך זהירות בהנהגת הנשים והבנות מחוץ לבית - ואשר באמת בעצמו של ענין היציאה מחוץ לבית למדונו חז"ל כי זה ענין שלילי, וכהגדרתם ענין "יציאת" כפרצה בחומת הסהרה והקדשה של מגדל התורה והיראה - "הבית היהודי בישראל", אלא גם ב"תוך" הבית קובעת האשה מקומה בהצנע לכת, וכמו שנאמר על שרה אמנו ע"ה "הנה באהל". ומעלת התאר הנעלה לאשה הצנועה בקרב ביתה הוא - "מנשים באהל תברך".

ומה נפלאו דברי הרד"ק בפרושו לספר תהלים מזמור קכ"ח על הפסוק "אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך" - שתצוה אשתך שתהיה כגפן פריה בירכתי ביתך [בעוד שבפשוטות הפאור שהמכוון לענין ברכת השם ותברך - מפרש הרד"ק בזה פאורו לענין תפקידו של הבעל לצוות לאשתו שתהיה בירכתי הבית]. וממשיך לפרש, כי מבין כל האילנות אין נוטעים בבית אלא גפן בירכתי הבית - "כן האשה תהיה צנועה בירכתי הבית שלא תצא חוץ לביתה וכו'. ואמר בירכתי הבית, כי גם בביתה תהיה צנועה, שלא תשב בפתח ביתה שיראוה עוברים ושבים וכו', אלא תמיד תהיה בירכתי הבית שלא יראה אותה אלא בעלה ובני ביתה וכו'. ואם תהיה אשתך בזה הדרך, יהיו בניך כשתילי זיתים". ומובן מדבריו שגם בבית עצמו תצטנע מאנשים זרים, מהתבלטות ומשיחה יתרה. וכל המוסיפה בזה בגדרי הצניעות הרי זו משפחת, וכדרכה של שרה אמנו ע"ה - "הנה באהל".

והנה ידוע מה שה"חפץ חיים" זצ"ל מזרז בהקדמה לספרו, שפיון שחרבן בית המקדש היה על ידי שנאת חנם ולשון הרע - אם כן, אם זה גרם לחרבן, רחמנא לצלן, כל שכן שזה מונע מהבנין חלילה, ולכן צריך לתקן העונות. וכן נאמר לענין גדרי הצניעות, אשר נזכר בנביא ובגמרא שאחת הסבות של החרבן, רחמנא לצלן, מה שפנות ציון לא התנהגו בגדרי הצניעות, וכמובן שזה גורם לסלוק השכינה כמו שנאמר: "ולא יראה וכו' ושב מאחריך", וכמו שנאמר באיכה: "השיב אהור ימינו" - שהיה סלוק השכינה, רחמנא לצלן, וכל שכן שפאשר יש חסרון זהירות בזה, זה גורם לגלות השכינה ושבית המקדש לא נבנה.

ולכן תשובת המשקל היא, שפנות ישראל תתחזקנה בשמירת גדרי הצניעות, ובזה ישרו את השכינה בקרבנו ונזכה לבנין בית המקדש במהרה בימינו אמן, וגם אז נוסף בגדרי הצניעות, פאשר מבארים מה שאומרים בתפלת הרגלים "והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו". ומהו התקון? ומבארים, שבגמרא איתא שבשמחת בית השואבה עשו תקון גדול - שבונו גזוזטרא והפרידו בין אנשים לנשים. ונפסק בפוסקים, שאם

יש בַּחֲתָנָה תַּעֲרֹבֶת, חֵס וְחִלְיָהּ, שֶׁל אֲנָשִׁים וְנָשִׁים - לֹא אוֹמְרִים "שֶׁהַשְּׂמֵחָה בְּמַעוֹנֵנוּ", כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לֹא שָׂמַח כְּשֵׁישׁ תַּעֲרֹבֶת, וְלָכֵן בְּבָנֵינוּ בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ לֹא יֵהָא שְׂמֵחָה עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ הַתְּקוּן שֶׁל הַהִפְרָדָה בֵּין אֲנָשִׁים לְנָשִׁים, וְאִזִּי יִתְקַיֵּם "וְשִׂמְחָנוּ בְּתַקוּנֵנוּ".

יא - חנכה - אחד החגים הבודדים שבו יש מסר מיחד לנשים

בְּהַלְכוֹת חֲנֻכָּה כָּתוּב: "נָשִׁים אֵינָן נוֹהֲגוֹת לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה כָּל זְמַן שֶׁהֵנָּה דוֹלְקִים". וּמַדּוּעַ? מִפְּנֵי שֶׁהֵנִס נַעֲשָׂה עַל יְדֵי אִשָּׁה [יְהוּדִית]. בְּאַחַד מְלִילוֹת הַחֲנֻכָּה, עַת שֶׁהֵנָּה דֹלְקוּ וְאוֹיְרָה חֲמִימָה הַתְּפִשְׁטָה לָהּ בַּבַּיִת, הַחֲלָתִי לְחֹשֶׁב: אִם הַצּוּוֵי עַל הַשְּׂבִיטָה מִמְּלָאכָה פּוֹנֶה לְנָשִׁים, יִתְכַּן כִּי גַם דְּרִישָׁה יֵשׁ כָּאן מִעַמָּנוּ.

מִלְחָמַת הַמַּכְבֵּים - הִיְתָה בְּעַקְרָהּ נֶגֶד חֲדִירַת תַּרְבוּת יוֹן לְתוֹךְ עַם יִשְׂרָאֵל. הָאִם בְּיַמֵּינוּ לֹא חוֹדְרַת לָהּ אֲוִירַת הָרְחוּב הַיְּוֹנִית הַמְּשַׁתֶּתֶת עַל סִגְיָה לְחִיצוֹנִיּוֹת וְלַחֲמֹר לְתוֹךְ מַחְנֵנוּ שְׁלָנוּ - אִם מִבְּחִינַת חוֹמוֹת הַצְּנִיעוּת שֶׁהַחֲלוּ לְהַדְרִיר, אוֹ הַעֲרָצָה עֹנֶרֶת לְכָל דָּבָר שְׂרוּחַ שֶׁל הַשְּׂפָלָה נוֹדֵף מִמָּנוּ?

בְּיַמֵּינוּ, חוֹבַת כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל לְדַעַת: לְנִגּוֹן, לְצִיר, לְכִיר, לְפִסֵּל, לְרִקְדָּה וְלִשְׂרִיר - אַחֲרַת מַעֲמָדָה בְּכַתֵּה נִתּוֹן בְּסַכְנַת הַתַּעֲרָעָרוֹת. לְאַחֲרוֹנָה אֵף נִפְתַּח קוֹרֵס לְמוֹד שְׂחִיָּה לְתִינוּקוֹת בְּנֵי יוֹמָם - שֶׁיִּטְעֲמוּ כְּבָר מִן הַהֲתַחֲלָה אֶת טַעַם הַהֲשָׂפָלָה. לֹא, אֵינָנוּ אוֹמְרִים שֶׁאֲסוּר לְפַתַּח כְּשֵׁרוֹנוֹת חֲבוּיִים, אֲדָּ, מִפְּתוּחַ כְּשֵׁרוֹנוֹת וְעַד הַסִּגְיָה הָעֹנֶרֶת לְעַבְדָּה שֶׁכָּל אַחַת חִיְבַת לְלַמֵּד אֶת רְשִׁימַת כָּל הַקּוֹרְסִים הַקְּזִמִּים - רַב הַמְּרַחֵק.

עוֹד סִימְפָטוּס חוֹלְנֵי הַיָּא הָעַבְדָּה שְׂפִיוֹם כְּשֶׁאִשָּׁה נִשְׂאֶלֶת אֶת הַשְּׂאֶלָה הַשְּׂגָרִיתִית: מָה עֲסוּקָה? מִתְבַּיְשׁוֹת נָשִׁים רַבּוֹת לַעֲנוּת: עֲקָרַת בַּיִת. אִם בְּעֵבֶר תַּפְּאֲרָתָהּ שֶׁל אִשָּׁת הַחִיל הִיָּה: "כָּל כְּבוֹדָה בֵּית מְלֶךְ פְּנִימָה" - הָרִי כִּיוֹם הַנָּשִׁים הָעוֹסְקוֹת בְּמְלָאכַת הַקְּדוּשׁ שֶׁל נְהוּל בַּיִת בְּיִשְׂרָאֵל, מִתְבַּיְשׁוֹת לֹמֵר בְּפֶה מְלֵא: אֵינָנִי עוֹבְדָת, אֶלָּא מוֹסִיפּוֹת הַתְּנַצְּלוֹת אֵין סְפוּר לְתַשׁוּבָה הַנְּאֻמָּרַת בְּפֶה רָפָה, אוֹ מְזַכֵּירוֹת נִשְׁכָּחוֹת - שֶׁכָּעַת אֵינָן עוֹבְדוֹת, אוֹלָם בְּעֵבֶר הֵיוּ גְנָנוֹת, מוֹרוֹת, פְּקִידוֹת וְכוּ'.

מַדּוּעַ לְהַתְבַּיֵּשׁ בְּכַךְ? הַסִּימְפָטוּס שֶׁל יְצִיאָה לְעַבּוּדָה כְּמַטְרָה לְהַתְאֹרְרוֹת אוֹ לְפְרִיקַת מִתְחִים וְלֹא כְּהִכָּרַח הַמְּצִיאוֹת, הִנֵּה עוֹד תּוֹלְדָה שֶׁל תַּרְבוּת יוֹן שֶׁחֲדָרָה אֶט אֶט לְהַכְרִתָנוּ. (מְרוּה לְצַמָּא)

יב - ואת צנועים - חכמה

אָמרו חכמים: "אָבוב [פּלי זמר] הָיָה בְּמִקְדָּשׁ. חֶלֶק הָיָה. דֵּק הָיָה. שֶׁל קָנָה הָיָה. וּמִימֹת מֹשֶׁה הָיָה. צָנָה הַמֶּלֶךְ וְצִפּוּהוּ זָהָב, וְלֹא הָיָה קוֹלוֹ עָרָב. נָטַל צִפּוּיוֹ - וְשׁוֹב הָיָה קוֹלוֹ עָרָב כְּבִתְחִלָּה".

אָבוב הָיָה בְּמִקְדָּשׁ, וְהֶאָרִיכוּ חֲכָמִים בְּתַאֲוָרוֹ: חֶלֶק, דֵּק, שֶׁל קָנָה.

חֶלֶק - לֹא מְחַסְפֵּס וְלֹא גֵס וְלֹא מְעַטֵּר בְּכָלֵי חֶרֶט, דֵּק - וְלֹא נָפוּחַ, שֶׁל קָנָה - צָמַח פְּשׁוּט וּמְצוּי.

עֲתִיק הָיָה הָאָבוב - מִימֹת מֹשֶׁה. וְצָנָה הַמֶּלֶךְ לְצִפּוּתוֹ זָהָב: לֹא עוֹד קָנָה פְּשׁוּט וְדֵק; לֹא עוֹד חֶפֶץ מִיִּשְׁוֹן וְעֲתִיק. אֵךְ - לֹא הָיָה קוֹלוֹ עָרָב: נָטְלוּ מִמֶּנּוּ אֶת פְּשֻׁטוֹתָיו, וְנִפְגְּמָה מֵהוּתוֹ. לְמִרְוֹת שֶׁהִשְׁקִיעוּ בוֹ זָהָב - לֹא הָיָה קוֹלוֹ עָרָב, לֹא הָיָה יָכוֹל לְמַלֵּא אֶת הַתְּפִקִיד שֶׁלְמַעַנּוֹ נוֹצֵר.

חֶלֶק, דֵּק, שֶׁל קָנָה - מֵה הוֹלָמִים תַּאֲוָרִים אֲלֵה אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל! טְבֵעָה - פְּשֻׁטוֹת, מֵהוּתָהּ - צְנִיעוּת. חֶלֶקָה - לֹא סִסְמָאוֹת קַעֲקַע. דִּקָּה - לֹלָא עֵבִי חֲמֻרָנוֹת, רַכָּה כְּקָנָה לְהַמְשִׁיךְ וְלִשְׂאֵת בְּעַל בְּלִי הַפְּגָנָת מְרָד.

אֵךְ אֵיזָה מְאָבֵק אֵיִתְנִים מִתְחוֹלֵל עַל נִפְשָׁה שֶׁל בֵּית זֹו? לֹא מְאָבֵק שֶׁל חֶרֶב אוֹ חֲנִית, לֹא מְלַחֶמֶת אֵיּוֹמִים אוֹ גְזָרוֹת מְאִימוֹת עֲלֵיהָ כְּבִזְמַן הַיּוֹנִים, אֲלֵא בְּזָהָב, בְּדַרְכֵי נַעַם, בְּתַמוּנוֹת נוֹצָצוֹת, בְּשִׁפְתַי חֶלְקִלְקוֹת: "מִימֹת מֹשֶׁה" - מֵה לֵךְ וְלִמְנַהֲגֵי הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים? מִדּוּעַ נִרְאִית אֶת כְּבֵת "הַדּוֹר הַיִּשְׁוֹן"? הֲבֵה וְנִלְמַדְךָ כִּיצַד לְהַתְּלַבֵּשׁ, מֵה לְדַבֵּר, אֵיךְ לְהִלָּךְ שְׁלוֹבֵת זְרוּעַ עַם הָאֲפָנָה - בּוֹאֵי וְנִצְפֵּךְ זָהָב. וְאֵין קוֹלָה עָרָב כְּבִתְחִלָּה...

כְּתַב אֶחָד הַצְּדִיקִים לְנִכְדָּתוֹ: "הָאִישׁ מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית, וְהָאִשָּׁה - שֶׁאֵין לָהּ צִיצִית - תִּתְעַטֵּף בְּצְנִיעוּתָהּ". אוֹלֵי נוֹכַח לְהַמְשִׁיךְ וְלוֹמַר עַל יִסוּד דְּבָרָיו אֲלֵה: הַצִּיצִית שֶׁקוֹלָה כְּנֶגֶד תַּרְיִ"ג מְצוּוֹת - אֲצַל הָאִישׁ, וְהַצְנִיעוּת - אֲצַל הָאִשָּׁה - הוּא הַתַּרְיִ"ג שֶׁלָּהּ, יִסוּד הַכֹּל וְתַכְלִית הַכֹּל - לֹא רַק פָּרֵט אֶחָד, מְצוּהָ אַחַת בּוֹדְדָת, אֲלֵא הִיא הַמְּלֵט הָאוֹחוֹז אֶת כָּל הַבְּנִין, הִיא הָעֲמוּדִים הַתּוֹמְכִים אוֹתוֹ.

וּבְכַח זֶה הַטְּבַע אֲשֶׁר לָאִשָּׁה - אֵין רֵאשָׁה חֶפֶץ לְבַלֵּט, וְאֵין צְנֹאֵר לְנִטּוֹת. פִּיָּה מְבַקֵּשׁ אֶת עֲדִינוֹת הַדְּבוּר. הַרְגָּלִים מְסַרְבוֹת לְשׁוּטֵט בְּרַחוּבוֹת קַרְיָה, וְהַלֵּב מְסַתִּיר אֶת מַעֲשֵׂי הַחֶסֶד, הַיִּשּׁוּת כְּלָה אוֹמְרַת "פְּנִימָה" וְ"קוֹל דְּמָמָה דִּקָּה" - זֹו הָאִשָּׁה. זֶה הַבְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן שֶׁל חַיָּה. זֶה הַיִּסוּד וְזֶה הַתְּפִקִיד.

אֲלֵא מָה? בָּאוּ וְצִפּוּהוּ זָהָב. מְנַסִּים לְהַדִּיחֵנוּ בְּמִקְסָמֵי שְׁוֹא, לְהַחְדִּיר אֶת הַהֲתִינּוֹת לְתוֹךְ בְּתִינוֹ שֶׁלֵּנוּ. פּוֹתְחִים לְפָנֵינוּ "חֲלוֹנוֹת". פּוֹרְשִׁים לְפָנֵינוּ "אֲפָקִים". "אֵל תִּהְיֶינָה מְצַמְצְמוֹת" - אוֹמְרִים לָנוּ, "שְׁחִינָה עִם הַזָּרֵם, אֵל תִּשְׁאַרְנָה מְאַחוּר". נִתֵּן לָךְ גְּדִלָה וְקַרְיָה. אֵךְ אָנוּ בְּנוֹת וְנָשִׁים בְּיִשְׂרָאֵל - קוֹל אַחַר עוֹלָה בְּאֲזִינּוֹ - קוֹל הַמְּדַרְשׁ: "אוֹי לוֹ לְבֵית שֶׁחֲלוֹנוֹתָיו פְּתוּחִים

אֶל הַחֹשֶׁךְ! חֲלוֹנוֹת פּוֹתְחִים אַתֶּם לָנוּ? אֶפְקִים פּוֹרְשִׁים לְפָנֵינוּ? וְהֲרִי
מֵעֵבֶר לָהֶם חֹשֶׁךְ וְאַפְלָה, תִּהְיוּ וּבִלְבוּל חוֹשִׁים, רִיקְנוֹת וְדַפְאוֹן.

לְבָנוֹת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ יָפִי גָדוֹל וְנִשְׁגָב: "כָּל כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, מִמִּשְׁבָּצוֹת
זָהָב לְבוֹשָׁה". אָמְרוּ חַז"ל: כַּאֲשֶׁר נוֹהֶגֶת עֲצָמָה בְּצַנִּיעוֹת, חֲשׂוּבִים בְּגִדֶיהָ
הַצְּנוּעִים נָאִים יוֹתֵר מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב שֶׁל כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים - מִמַּרְאֵה כֹהֵן. כִּי
אֵין לָךְ יָפָה מִן הַצְּנִיעוֹת!

הַחוּשׁ לְהִבְחִין בְּיָפִי הוּא אֲמֻצָּעִי לְפָאֵר אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל פָּאֵר
הַבְּרִיאָה, לְהַדָּר אוֹתוֹ עַל הַדְּרָה, לְהַתְנַאֲוֹת לְפָנָיו בְּמִצְוֹת; הוּא מְלַמֵּד
אוֹתָנוּ לְקַשֵּׁט אֶת שְׁלַחַן הַשֵּׁבֶת, וְהוּא גַם מְלַמֵּד אוֹתָנוּ בֵּין יָפִיָּה שֶׁל הַשֵּׁבֶת
בְּבֵית פְּנִימָה וּבֵין אֲוִירַת הַחֹמֶר שֶׁבְּחוּצוֹת קִרְיָה; בֵּין יָפִי הַשְּׂמֵלָה
הַמְתַּאֲיָמָה לְבַת יִשְׂרָאֵל וּבֵין "יָפִי" הַבְּגָד הַהַמוֹנִי הַמְכַעֵר אוֹתָהּ.

הָבָה, נָשִׁים יְקָרוֹת, נִשְׂאָף לְהַגִּיעַ אֶל שְׁלֵמוֹת הַצְּנִיעוֹת, נָשִׁים לְפָנֵי עֵינֵינוּ
אֶת כָּל הַתְּפָאֶרֶת הַצְּפוּנָה בָּהּ.

יג - בזכות צניעות זוכים לטל תחיה

(הגר"י זילברשטיין שליט"א, מחוברת "מי ירפא לך")

מוֹבָא בְּסִפְר "פָּאֵר הַדּוֹר" שֶׁאָמַר ה"חֲזוֹן אִישׁ": כַּאֲשֶׁר אִשָּׁה נִזְהָרַת
וּמְדַקְדָּקַת בְּמִצְוֹת הַצְּנִיעוֹת פְּדוּת, וּמַחֲמַת זֶה לַפְּעָמִים מְבַצְּבָצִים וְעוֹלִים
אֲגִלִּי זַעַה בְּמִצְחָהּ, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹטֵל טְפוֹת אֵלוֹ וְשׁוֹמְרֵם בְּבֵית
גְּנָזָיו, וְלַעֲתִיד לְבוֹא הוֹפֵכֶם לְטַלְלֵי תַחֲיָה לְהַחְיֹתָהּ בְּתַחֲיַת הַמַּתִּים וּבְחַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא, וּמְקַבֶּלֶת שְׂכָר לְנִצַּח נְצָחִים.

אָדָם מְפָקִיד בְּבִנְק פְּקֻדוֹנוֹת - חֶסֶד כוֹנוֹת לַעֲת הַצְּרָךְ - כֶּךָ זֶה גַם בְּמִצְוֹת!
יֵשׁ בְּשָׂמִים בִּנְק שְׂמִפְקִידִים שֵׁם מִצְוֹת. "וְה' פִּקֵּד אֶת שְׂרָה" - שְׂרָה אֲמָנוּ
צָבְרָה בְּמִשְׁךָ 90 שָׁנָה פְּקֻדוֹנוֹת גְּדוֹלִים בְּשָׂמִים בְּזָכוֹת הַצְּנִיעוֹת שֶׁהִיָּתָה
בָּהּ, וּכְשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן לְמִשְׁךָ אֶת הַפְּקֻדוֹנוֹת וְלִהְיוֹת מִשְׁמֵשׁ בָּהֶם, זָכְתָה ל"וְה'
פִּקֵּד אֶת שְׂרָה", וּמִמֶּנָּה נַעֲשֶׂה כָּל עִם יִשְׂרָאֵל.

לֹא עֲלִינוּ, יִשְׁנֶם כָּל כֶּךָ הַרְבֵּה אֲסוֹנוֹת, שְׁלֹא נִדְעָ. לְפָנֵי שְׁעוֹת מִסְפָּר נִקְטָף
בְּחוּר יָקָר בֶּן 17 בְּפִתְעַ פְּתָאוֹם, דְּבָרִים שְׁלֹא שָׁמְעָנוּ עֲלֵיהֶם מֵעוֹלָם. מַה
נִתֵּן לַעֲשׂוֹת נֶגֶד זֶה? אוֹמֵר ה"חֲזוֹן אִישׁ": לְהַקְפִּיד עַל טַל תַּחֲיָה! בְּזָכוֹת
צְנִיעוֹת וּבְצַבּוּצֵי זַעַה שֶׁיִּצְאוּ מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַנִּפְלְאוֹת, זוֹכִים לְפְקֻדוֹנוֹת
גְּדוֹלִים וְעֲצוּמִים, זוֹכִים ל"טַל תַּחֲיָה" הַמְצִיל אֶת כָּלל יִשְׂרָאֵל.

כָּל אִשָּׁה חוֹשֶׁבֶת: מִי אֲנִי וּמָה אֲנִי? מַה בְּכוּחֵי לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל? אֲבָל
הָאֲמַת שְׁכָל אִשָּׁה מְסַגֶּלֶת לְחוֹלֵל נִפְלְאוֹת. כַּמָּה הַתְּאֲמָצָה חֲנָה בְּשָׁבִיל
שְׁתִּזְכֶּה לָבוֹן, וּבִסוּף זָכְתָהּ, נִדְמָה שֶׁבִקְשָׁה לְטוֹבַת עֲצָמָה, אֲבָל זֶה לֹא כֶּךָ -

היא למדה תורה את כל ישראל, היא למדה מה זה תשע עשרה וחצי שנים של עקרות וסבל, כיצד מקבלים ומתגברים, היא למדה כיצד מתפללים ומבקשים. הרבה מהלכות תפלה לומדים מתפלתה של חנה.

בנות ואמהות! נשות תלמידי חכמים! הבה נתחזק בצניעות ובזכות זה ונפתח לנו הקדוש-ברוך-הוא את אוצרו הטוב ויסר מעלינו כל מחלה, ונזכה לכול טוב, אמר.

פרק י - ערכה וחובתה של הצניעות

(מספר "בית יהודי" להרב המופלג משה דב בעק)

א - מהות הקדושה - מהי?

הנה תבת קדוש פרושו פרוש מפחיתות, ועל כן אנו מתארים להקדוש-ברוך-הוא בתאר קדוש, כי הוא נעלה מכל מיני פחיתות ומכל השגה ולית מחשבה תפיסא ביה.

וכן כלפי הנבראים ענין קדושה הוא, הנקיות מזנהמת הגשמיות, וההעלות להתקרב להקדוש-ברוך-הוא, וכל שהאדם מנקה עצמו, וכל שהאדם מתעלה, העלוי הזה הוא קדושה ופרישות לגבי המדרגה שלמטה ממנו, ולכן יש בקדושה מעלות עד אין שעור, וכל אחד נקרא קדוש לגבי המדרגה שתחתיו.

וזהו כונת אמרו "וגוי קדוש", שפני ישראל פרושים מכל גנות ונעלים ומרוממים מכל חליו.

וזהו פרוש ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצותיך, שאמות העולם שקועים בזנהמתם, ואותנו הרים הקדוש-ברוך-הוא והפרישנו מהם על ידי מצותיו, וגם במצותיו גופא אנו מתקדשים בעלוי אחר עלוי.

ומצינו בתורה צווי הקדושה על כמה ענינים במיוחד (חוצי מן הקדושה בדרך כלל), כגון על פרישות מעבודה זרה, על פרישות מעריות, ועל פרישות ממאכלים, וכן דרשו חז"ל "והתקדשתם" - אלו מים ראשונים, "והייתם קדושים" - אלו מים אחרונים, כי כל אלו יש בהם פרישה מזנהמא בגשמיות וברוחניות, והפרוש ממנו קדוש יאמר לו.

וְכֵן בְּפֶסוּק "קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה'", פֶּרֶשׁ רִש"י: הָיוּ פְּרוֹשִׁים מִן הָעֲרִיּוֹת וּמִן הָעֵבֶרָה, כָּל מְקוֹם שֶׁאֲתָה מוֹצֵא גֶדֶר עֲרוּהָ - אֲתָה מוֹצֵא קְדוּשָׁה, עַד כָּאן. כִּי אֲמוֹת הָעוֹלָם מְשַׁקְעִים וּמְלַאִים בְּטִמְאַת הָעֲרִיּוֹת, וְצִוּנוּ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לִפְרֹשׁ מִמֶּנּוּ וּלְטַהֵר עֲצִמּוֹ מִזָּה.

ב - הקדושה טבועה בעם ישראל

וְלֹא רַק שֶׁאֲנוּ מְצוּיִים לִפְרֹשׁ מִמַּעֲשֵׂים מְגִנִּים, אֲלָא בְּעֵצָם אֲנַחְנוּ קְדוּשִׁים, וְהַקְדוּשָׁה טְבֻעִית הִיא בְּבָנָיו שֶׁל מְקוֹם, וְזֶהוּ שֶׁמִּתְאַר אוֹתָם בְּתֵאָר גּוֹי קְדוֹשׁ, כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לֵה' אֶלְקִיךָ, דְּהִינּוּ, לֹא רַק שְׁעוֹשִׂים מַעֲשֵׂים קְדוּשִׁים, אֲלָא שֶׁבְּעֵצָם הֵם עִם קְדוֹשׁ, שֶׁהַקְדוּשָׁה נִקְבַּע בְּטַבְּעָם. וּבְזֶה יוֹבֵן הַצּוּוִי "וְהִתְקַדְּשִׁתָּם כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי", וְכִי מְשׁוּם שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ קְדוֹשׁ, יְכוּלִים אִף אֲנוּ לְהִיּוֹת קְדוּשִׁים? אֲלָא כֵּן! כִּיֹּן שֶׁהַקְדוּשָׁה קְבוּעָה בְּטַבְּעֵנוּ, צְרִיכִים אֲנוּ לְהִתְנַהֵג בְּגִנוּנֵי הַקְדוּשָׁה בְּפִעֵל, וְזֶה אֶפְשָׁר לָנוּ, כִּי אֲנוּ בְּטַבְּעַת קְדוּשִׁים.

וְכֵן אָמְרוּ חַז"ל שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל שְׁלֹשָׁה סִימָנִים הַטְּבוּעִים בָּהֶם: בִּישָׁנִים, רְחֻמָּנִים, גּוֹמְלֵי חֲסָדִים, וְהַבּוֹשָׁה הִיא הַפֶּדָה הַזָּמָה, וְהִיא הַקְדוּשָׁה.

וְכֵן אָמְרוּ חַז"ל (נְדָרִים ב) עַל הַפֶּסוּק "לִמְעַן תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תִחַטְּאוּ" - זֶה הַבּוֹשָׁה, וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בְּשֵׁת פָּנִים - בְּיָדוֹעַ שֶׁלֹּא עִמְדוֹ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי.

ג - כל אשה לפי הרגשיה, כן מצבה הרוחני

בְּהִלְכוֹת וְהִתְנַהֲגוֹת צְנִיעוּת אֵין לָנוּ פְּרוּט בְּשִׁלְחֹן עָרוּךְ עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֵט, אוֹלָם לְהִתְנַהֲגוֹת הַצְּנִיעוּת מְדַרְגּוֹת רַבּוֹת, וְכָל אִשָּׁה בְּעֵלֶת רִגְשׁ טְהוֹר יוֹתֵר, מְרַחֵקָה מֵעֲצָמָה מְהֻכָּעוֹר יוֹתֵר. וּבְדָרְךְ כָּלֵל הַרְגֵשׁ בְּלִתִּי טְהוֹר מוֹלִיד אֶת הַפְּרִיצוּת, וְעִנְיֵן הַקְדוּשָׁה מוֹלִיד אֶת הַצְּנִיעוּת.

כִּי עִנְיֵן הַפְּרִיצוּת, בְּדָרְךְ כָּלֵל, הוּא לְהִיּוֹת נִרְאִית וְנִשְׁמַעַת, כִּי כָּל כְּוִנְתָּה וְרִצּוֹנָה שֶׁל הַמִּתְפַּרְצֵת הוּא לְמַשֵּׁךְ עַל עֲצָמָה עֵינֵי הַרוּאִים, וְהַהֲרַגְשׁ הַזֶּה מוֹלִיכָה בִּידְעָתָה אוֹ שֶׁלֹּא בִּידְעָתָה.

וְלָכֵן רִצּוֹנָה לְהִיּוֹת מְצוּיָה בְּרַחוּבוֹת קַרְיָה, וְכִשְׁהִיא יוֹצֵאת - יוֹצֵאת בְּלָבוֹשׁ מְלָכוֹת תְּכֵלֶת וְחוּר, וְעֵטְרֵת גְּדוּלָּה, וְתִכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן, כְּדִי שֶׁהַכֵּל יִבִּיטוּ בָּהּ, וְקוֹלָה נִשְׁמָע בְּשִׁחוּק וְקִלּוֹת רֹאשׁ, וְכָל תְּנוּעוֹתֶיהָ וְדַבּוּרֶיהָ וְהִתְנַהֲגוּתָהּ מְגַרָה אֶת יֶצֶר הַרוּאִים.

הַרִי הַמִּחְשָׁבָה לְגֵרוֹת הַיֶּצֶר (בְּצִרוּף הַגְּאוּהָ וְהַפְּבּוּד) מוֹלִיד הַפְּרִיצוּת, וְזֹאת שׁוּב מְגַרָה אֶת הַיֶּצֶר הָרַע.

וההפך מזה היא הצניעות, לבלי להיות נראית ונשמעת, ולא למשך על עצמה עין רואה - הן בענין המלבושים - דהינו אפן התפירה בפשטות, והצבע בפשטות, ומלבושים ארכים, וכסוי ראש בפשטות - והן כל הנהגותיה ודבוריה ותנועותיה בשבתה ובקומה בבית ובחוץ, הכל בצניעות ובושה והסתור, ואין נראית ברחובות קרזה, אלא לצרף, ומקימת כל כבודה בת מלך פנימה, וכשיוצאת - אין קולה נשמע, וזהו הבושה, וזאת בא מפנימיות של קדשה, שההתנהגות הפרוץ תועבה היא אצלו, ורצונם להתקדש.

הרי שהקדשה מביאה הצניעות, והצניעות שוב מביאה לידי קדשה.

כי הצניעות בא מטהרת הנפש, שהנפש טהורה מזהמת הזנות והגאון והקנאה (אף על פי שאינו נקי לגמרי) ומשךש בנפש נמוכה ונפש שפלה, ואין עינו פתוחה לחמד, אלא די לו במה שיש לו, ומרצה באותו ענין שה' יתברך מנהיגו בו, ואין בפנימיותו רצון פסול שיזדחפהו להיות בולט ונכר, על כן הוא מצנע ומכסה ושפל ושםח, זהו שרש הצניעות, וזה תלוי בלב, וממנו נובע גם הצניעות במלבושים.

ומובא בספרים אשר הרגש הצניעות מורה על מעלת וטהרת הנפש ועל רבוי הדעת, וכל שיגדל מעלתה ודעתה, יגדל צניעותה להיותה נסתרת בכל עניניה, ולכן שאול המלך, שהיה מעלת נפשו גדולה מאד מצד אבותיו ומצד עצמו, לכן היה צנוע מאד.

ולפי מה שיקטן הדעת ויגרע מעלת הנפש וטהרתה, לפי זה יפסד הרגש הצניעות, כי מה שיש בהם עדין מן הרוח גבוהה ונפש רחבה והרצונות המגנים, זה דוחף אותם להיות נראה ונכר.

ד - גאון - גורם הפריצות

והנה עוד יש גורם לפריצות, והוא הגאון, שמתפארים ביפי המלבושים והתכשיטים ומתגאים בהם.

והמשרשות במדה זו, לובשות הבגדים החשובים ביותר כל יום, תמיד לפי המודה החדשה, והם מתקנים באפן שהכל יפליאו אותם, ותמיד מדברות מזה ומשתבחות ומתפארות, ועומדות על יד המראה שעות רצופות בלי גזמא, ומדקדקות כחוט השערה, וכל אחת משתדלת בכל עז להקדים את חברתה, ולהמציא אפנה חדשה אשר כמוה לא נהיתה, ואין לשום אחד כמוהו, ואם נראה גם על אחרים אפנה זו, כבר נפסל, ושוב אין בו הנאה, וכל הטרחא לריק היתה.

ומלבוש של שמחה זו פסול לשמחה אחרת, כי אי אפשר להתפאר בזה כל כך, כי כבר ראו זאת פעם אחת, והרי רוצים שכמוה עדין לא נראה, ואפלו

בלא שמחה חדשה אין זוכה הבגד לאריכת ימים, כי כבר נמאס וצריך להחליפו, וכיון שנדחה שוב, אין חוזר ונראה, וגם מכרחים לקנות או לעשות המלבושים אצל הממחה היותר גדול ובמחיר היותר גדול, להראות לכלם שהיא אינה מן הזולות, אלא מן העשירות המכבדות ביותר (בין אם זה אמת בין לא).

וידוע מקור מוצא המודה מהו - שיושבים קבוצת שפלים, ממציאי המודה, וחושבים איך לחדש את גרוי היצר, וכל מודה היא המצאה חדשה איך לגרות היצר הרע ולהרבות הזהמה (פי הישו נמאס, כדרך של התאוות), ועולם ומלואו נמשכים ורצים אחריהם, ומתגאים ומתפארים בשפלות המנגלים האלה, וזהו כבודן, אוי לאותה בושה.

ואלה השפלים בעצמם (או פיוצא בהם) ממציאים גם את המודה בסדור הדירה והרהיטים ותבניתם, ואיך יהיה סיוד וציור הבית והוילונות והפלים, הכל נשפט אצלם לפי הרגש הזמה, כידוע ליודעים, וכמה מגנה הוא לעשות כמעשיהם.

ה - ההתקשטות - עקרה בבית ולשם שמים

ויש המתלבשות בצניעות, אבל משתדלות על הקשוט והפאר יותר מדי, וגם זה אינו טוב, ומביא לעברות ולדברים מגנים כדלהלן, בסיעתא דשמיא, וזה לשון מסלת ישרים (פרק יג): המלבושים והקשוטים לא הזהירה תורה על יפים או על תבניתם, אלא שלא יהיה בהם פלאים, ויהיה בהם ציצית, ואז כלם מתרים. אמנם מי לא ידע שמלבישת הפאר והרקמה תמשך הגאונה, גם הזנות יגבל בה, מלבד הקנאה והתאונה והעשק הנמשכים מכל מה שהוא יקר על האדם להשיגו, עד כאן לשונו.

ואף על פי שלפי המשמעות מדבר בבגדי אנשים, אבל זיל בתר טעמא, שנמשכים מזה הגאונה, הזנות, הקנאה, והתאונה, והעשק, מי לא ידע שבבגדי נשים מצויים כל הדברים האלה, הרבה יותר מבגדי אנשים, אפלו אם הכל כתורה יעשה, בצניעות, אלא שמשתדלים על הפאר יותר מדי.

ומה נקרא יותר מדי? קשה להגדיר בכתב כי הטבעיים משתנים והמצבים משתנים.

אך יש בזה קצת הגדרה, והוא מה שאמרו חז"ל (תנחומא וישלח) לא נתנו תכשיטין אלא להתקשט בהן בבית ונאין זה סתינה לקדשה, כי אין הפנה להפקרות, אך התועלת בזה לכמה ענינים, להעתיק הסתת היצר מן האסור אל ההתר, או לעורר דעת הטרוד המתעלם לגמרי אל גדר הראוי והחייב, או להניח דעת הרצון הגשמי להיות שמח בחלקו, או למנע מחלקת או שנאה ומאוס ולנטע ולהרבות ההפך, וכל לבבות דורש ה', עין רמב"ן (ריש פרשת קדושים) ובאר מים חיים (פרשת בראשית) על פסוק "וייצר", ועין במפרשים על הפסוק במראות הצובאות (פרשת פקודי).

נמצינו למדין שבבית אין לו שעור, אבל בחוץ יש לו שעור, ומסתבר כדפרש בספר הקדוש "מסלת ישרים", שהפאר והרקמה מביא לכל אותן הרעות הנ"ל. ומעתה הדבר מסור ללב של עושה, הוא יודע (או יכול לדעת אם ירצה להודות על האמת בקרב לבו לעצמו) אם פונתו לטובה או לרעה, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלקיד, הוי ירא מן היודע תעלומות, היודע למק לבד, ובוהן ובודק גנזי נסתרות, והוא גולה עמקות ביום דין, והוא יודע עמק מחשבתו של המתקשטות יותר מדי טרם צאתם לרחוב, אם אינו לגאווה או קנאה או שאר רעות הנ"ל, כי דרך התורה להפך הוא שיש לזה מקום רק בבית ולא בחוץ.

ו - אמותינו הצנועות

וגם בעל פה באזנינו שמענו ואבותינו ספרו לנו כמה נשתבחו אמותינו הצנועות, אשר כל התנהגותם ודבורם וכל תנועותיהם היתה בצניעות ובושה והסתור וקדשה, וכל שכן מלבושיהו, בגדיהן ארפים עד לארץ ממש, ורחבים מאד, ופשוטים, וראשן מכסה בפשטות, (בלי שום תוספת הדומה באיזה צד לשער, ובלי שום כובע או כעין כובע, או שאר דברים, מינים ממינים שונים הנחוגים היום, אלא פשוט ופשוט ועטיפה מלמעלה על ראשם וגופם), ולא נראו ברחובות, וכשיצאו קולם לא ישמע, וגם בביתם פנימה היו צנועות וקדושות מאד במלבושם ובכל ענייניהם, ואף קורות הבית לא ראו שום גלוי שער ובשר, חס ושלו, וגם דבורם היתה בטהרה ונקיות, בלי שום דבור מגנה או זמר של נבלה, חס ושלו, אף אדרבה, בקרב לבם פנימה היו רחוקים מזהמת התאוות, ומנהגי העכו"ם היו מתעבים אצלם לא מניהו ולא מקצתו, והיו מלאים אמונה ותמימות ויראת שמים וענוה ואהבת ה' ואהבת תורה ומצות, הנה כאלה היו אותן אשר בית ישראל עמד עליהם מעולם, והן הנה היו היסוד לשלשלת הקדש דור אחר דור, וגם כהיום נשים כאלה הן הנה יסוד בית ישראל, כי בזה תלוי עקר צדקתם של נשים (ולא בתפלה וכהנה) וכו'.

ולכן זכו שתשרה השכינה בביתם, וכמו שאמרו חז"ל: זכו, שכינה שרויה ביניהם, וכמאמר הכתוב (דברים כג, טו): "כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך וגו' והיה מחנך קדוש".

וידעו זאת כלם, אשר גם מעתה ועד עולם אף ורק מאמהות כאלה יבנה עם הקדש, כי קדשת ישראל נצחית היא, ולא תשתנה לעולם, ויש לבא לשא אשה לדעת, כי יש לו להקדוש ברוך הוא בעולמו הרבה בנים ובנות פשרים, ולא פאותם האומרים שהיום אין בנמצא, והיום אי אפשר להשיג צנועות כאלו, ורוצים בזה להצדיק פסלונותם. אלא כל הרוצה להיות חוליא בשרשרת הקדש של עם ה', שממנו ימשכו בנים ובני בנים צדיקים וקדושים, ירדף להשיג שדוד כזה, שהצניעות היא בפנימיותה, ולא בלבושה החיצוני בלבד, וישים מגמתו אף ורק אמונה ותורה וצניעות וקדשה בסיעתא דשמיא, ולמען זה יותר על כל העניינים האחרים, ובודאי

ז - בעלת נפש מטוהרה - טבעי אצלה הרגשי קדושה

הזכרנו למעלה אשר הרבה ענייני צניעות מגדרים בהלכה, אבל הרבה עניינים (ואולי רבים) אינם מגדרים בהלכה מפרשת, אלא כל נפש נקיה וטהורה מרגשות בם מעצמה, מרגיש הוא את הגנות מפני טהרת הנפש ומתבייש בו, וכל הנהגה ודבור ומחשבה שיש בו אפלו ריח גנות סולד ובורח ממנו.

אבל אותן אשר נפשם לא מטהרה, חסר להם הרגש הצניעות, וגם דעת האמת נעדר מהם (באותה מדה של זהמת הנפש) ורק הלכות הצניעות המפורשים מגביל אותם.

ובין שומרי תורה ומצוות עצמן נכר הפרש גדול בין אותן שטבע הצניעות ער וחי בהם, לאותן שטבע הצניעות נשכח ונעלם בהם, ורק ההלכה מכריחם.

כי אותן שהצניעות לעל ולמשא עליהן, מה שאינו מפרש בהלכה לא ירצו בו בשום אופן, כי גם ההלכה כבד גדול הוא להן, וכל תחבולות שאפשר להן לעשות ולהפטר - עושות, ומחפשים התרים להתפרץ בכל צדדים וצדדי צדדים (באפן המתיר וגם באפן האסור) ומדקדקים על שירת הדין ופחות ממנו.

ולכן, אומרים הם, עד שלש שנים הבת מתרת לילך בפריצות, מלבישים אותה בכל מיני פריצות, ונשארים עם זה גם אחר שלש שנים, ועד שהבנות נעשות גדולות מאד אין נותנים עליהם דיני צניעות, ובמלבושים אדמים אין יודעים אסור. ואם נוהגים בו אסור, מכל מקום לאו כל מראה אדם פסול, אלא האדם ביותר, ובמלבושים הקצרים והצרים. וכן בגרבים שהעור נראה מתחתן, גדול הפרצה והכאב, בעוונותינו הרבים, מחפשים אחר ההתרים ונאחזים בכל סברא קלושה ועקמה.

ומי מדבר על העניינים שאין מגדרים בהלכה ידועה, כגון הענין של כל כבודה בת מלך פנימה. אומרים, אי אפשר לשבת תמיד בבית ולרקב ולהעלות חלודה ועפוש, ומכרחת לצאת תמיד, כי אם לא, אז יזיק לבריאותה (מובו), שאם יש חלק של אמת בדבריה, שהיא מכרחת לצאת, אבל בודאי אין ההכרח גדול כמו שהיא מדמה בדמיונה, וגם לא במדה מרבה שהיא יוצאת (כי היא יוצאת כל כך הרבה שהיא בעצמה יודעת שאינה הכרח) וגם לא באפן שהיא יוצאת בהמון חוגג בקולי קולות, ומלבשת שש ורקמה ומעטרת בכ"ד תכשיטין).

וכן אותה אשה, שמחסר טהרת נפשה אין לה הרגש צניעות, ממילא אינה מקפידה שלא להמצא במקום מעבר אנשים, ושלא יהיה קולה נשמע ברחוב, וכן אם מפני פרנסתה או איזה הכרח אחר מכרחה להיות עסקה

עם אנשים, אין לה הרגש לזהר משחוק וקלות ראש ומלהרבות עמיהם דברים על דא ועל הא, ושיהיו דבריה פשוטים ולא בסגנון של ידידות, כנהוג בין הפרוצים, רחמנא לצלן, וכן אין להן הרגש בחתנות לעצר בעצמה מלהכניס ומלהמציא במקום האנשים ומלהנזר משאר מיני פריצות הנהוגים כיום בחתנות, בעוונותינו הרבים.

וכן אין להם הרגש שלא להתגלות במקומות הרחצה הפומביים תחת כפת השמים (אף בלי תערבות, שגם זה מתעב ומגעל אצל הצניעות, וזה מסיר כל רגש בושה וצניעות מן הלב, ובענין זה יש הפרש בין המרגישים עצמן, כי אותן שלא הלכו מימיהם לשחיה בפנים ולהמציא בכלל במקומות כאלה, נרגישו בזה התפרצות יתרה אפלו באפן היותר טוב, וגעול ותועבה הוא להן, מה שאין מרגישות כלל אותן שהן רגילות בזה, אפלו אם בשאר ענינים מרגישות ומתנהגות בצניעות, אבל בזה לא נרגישו, כיון שהרגלו בזה פעם אחת ופעמים - סר מהם ההרגש, עד שמתפלאות על אותן שאומרות שיש בזה חסר צניעות).

וכן אין להם ההרגש שלא לדבר מדברי סתר של כל אחד ואחד, או של עצמן (אשר מלבד האסורים החמורים שיש בזה: לשון הרע, הסלת מחלקת, נבול פה ועוד, גם מצד הרגש הצניעות תועבה הוא), וכנהג דברים רבים.

אבל אותן שהצניעות והקדשה מטבע בנפשם, וטהורים מן הזמה, הם הפך מכל זה, הם מעצמן מרגישים בכל פרט ופרט, וכל זה וכיוצא בזה תועבה הוא להן.

וגם אין מדקדקים כלל להתנהג רק לפי שורת הדין בגבולי הצניעות, כי אהוב הוא אצלן אף בתוספת מרבה, וכמו שאמותינו מעולם היו כן.

וכיון שהוא כן - אשר מי שהבושה והצניעות והקדשה נקבעים בעצם נפשו, הטוב הזה שולט בכל מעשיו ותנועותיו ודבוריו ומחשבותיו. ומי שהקדשה נעלמת בו, הפריצות והרצונות הגשמיים שולטים בכל מעשיו ותנועותיו ודבוריו ומחשבותיו.

על כן נמצא הרבה פעמים שהבלתי צנועות אונם אטומה, וכל מה שאומרים להם לא יקבלו, ויבזו כל דברי שכל, כי רצונם מושך אותם ושולט עליהם בחזק רב, ואינן יכולות לסבל הצניעות, ובימות הקיץ חם להם מאד ואינן יכולות, ודבר פלוני אינן יכולות, ודבר זה וזה אי אפשר בשום אופן, והכל נכנס אצלן בגדר הכרח ואנס, ומתמלאות עברה וזעם על כל נסיון להחמיר עליהם, כי די והותר להם מה שאי אפשר לעבר עליו.

והצנועות אין אצלן לא הכרח ולא אנס, והן יכולות תמיד לקיים ברצון את כל הדברים, ואין חם להם, ולא שאר אמתלאות, ואדרבה, אין יכולות לפחות מן הצניעות בשום ענין ובשום אופן, אף אם באמת יהיה כבד מאד לסבל, יסבלו הכל באהבה ורצון טוב, בכל לבבם ונפשם, ואין יודעין אחרת, וכן היו אמותינו מעולם.

ומאליה השני הרצונות ההפוכים נובעים ונולדים הנוכחים סביב לצניעות (לא מספיקא דדינא, או העדר הבנת החלכה), ולזה נמצא הרבה פעמים הבלתי

צנועות טוענים להצנועות: למה את מלבישה את בתך בלבוש זה, הרי אינה מחויבת עדין בזה!! והן משיבות: למה לא אוליכה כף? כי הצניעות טוב ויפה אצלי, ואין ברצוני לחפש מקום להפטר ממנו.

ח - העקר הוא צניעות פנימית הטבועה בעומק ההרגשה

ראוי לעורר למחפש שדוד כראוי, שאין די שיעמד על הלבוש החיצוני לבד, ואפלו אם יעמד על כל המלבושים שיהיו כדין תורה, שבדאי מחיב לעמד על זה, מכל מקום עדין לא ימצא בזה מבקשו, עד שיחפש ויבדק אחר מי שיש בה בעצם הנפש מדת הבושה והצניעות, ונכרים בכל התנהגותה ודבורה וענגניה ודעותיה ורצונה נוטים לזה.

וכן מי שירצה לותר לפי שעה על איזה דבר צניעות, על סמך שיתקן זאת אחר זמן, הוא יכול לסמוך על זה (בשעת הדחק) רק אם יש בה מדת הצניעות בעצם נפשה, אלא שמאיזה סבה אינה נוהגת בענין זה שהוא דורש, או אינה רוצה בו.

אבל מי שחסרה בה מדת הצניעות בעצם, ורק הלכות צניעות מגבילים אותה בעל כרחיה, אולם רצונה רחוק מזה, ידע כי מלאכה כבדה יהיה לו על כל פרט קטן (וחיי צער ומריבה), וספק גדול אם יצליח, ואפלו אם יצליח בפרטים, עדין העקר חסר וכפ"ל.

וכן אברך שרוצה לתקן בביתו את הצניעות, אם ישתדל רק על הפרטים, תהיה יגיעתו ארכה וגדולה והפרות מועטים, ויש הרבה כמעט שיגעים לריק, ודבריו אין מועילים, כי אינם קולעים ומכונים אל המטרה הנכונה, כי עקר התקון צריך להיות בפנימיות, לתקן את השרש והיסוד, להחליף את הרצון הרע על רצון טוב, ובכחו של כל אחד לעשות זאת, כל אחד יכול וגם מכרח להשתדל בזה, וגם הצלחתו בטוחה, בעזרת ה' יתברך, כמבאר במקום אחר, בסיעתא דשמיא, ואף על פי שזה לוקח זמן רב, והוא דרך ארכה, ואין הפרות נפרים לפי שעה, אבל הוא דרך ארכה וקצרה, כי נושא פרות רבים מאד לאחר זמן, בסיעתא דשמיא.

ט - הבושה והצניעות משרשת בנפש כל אחד, אלא שצריך לישמה

הבושה והצניעות משרשת בנפש כל אחד, אלא שצריך לישמה, כי אחר הפעלות נמשכים הלבבות

והנה באמת נמצא ענין הבושה והצניעות בנפש כל אחד מישראל, כי הלא משרש בנפשם שלשה סימני ישראל: בישנים, רחמנים, גומלי חסדים וימכל שכן בנפש הנשים מטבע הצניעות ביותר, כדאיתא במדרש רבה (בראשית סימן י"ח פסוק ג), שהקדוש ברוך הוא הטביע בהם הצניעות, ואפלו אותם שנשתקעו ונטבעו בשפלות עולם הזה נמצאת אצלם מדה זאת בהעלם, קבור תחת הגשמיות, ואפשר להוציאה ולקבעה בנפשו, על ידי שייכבס נפשו בתשובה, ועל ידי שיתרגל בבושה וצניעות, כי ההרגל שולט על כל דבר ונעשה טבע שני, ובפרט בדבר שנמצא וקבוע ביסוד הנפש, אלא שנעלם, קל להוציאו מן ההעלם אל הגלוי.

וכן להפך, המרגישים את הבושה והצניעות, אם יתרגלו על הפך הצניעות באיזה דבר פעם ושתים (מחמת איזה סבה שהיא) יאבדו גם את הרגש.

וזה לשון החנוך (מצוה ט"ז): דע, כי האדם נפעל כפי פעלותיו ולבו, וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם, אם טוב ואם רע, ואפלו רשע גמור בלבבו, וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה ריחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצוות, אפלו שלא לשם שמים, מיד יטה אל הטוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, ובכח מעשיו ימית היצר הרע, כי אחרי הפעלות נמשכים הלבבות. ואפלו אם יהיה אדם צדיק גמור, ולבבו ישר ותמים, חפץ בתורה ובמצוות, אם יעסק תמיד בדברים של דפי, כאלו תאמר דרך משל שהכריחו המלך ומנהו באמנות רעה, באמת אם כל עסקו תמיד כל היום באותו אמנות ישוב בזמן מן הזמנים מצדקת לבו, להיות רשע גמור, כי ידוע הדבר ואמת, שכל האדם נפעל כפי פעלותיו, כמו שאמרנו, עד כאן לשונו.

והמתרגל בבושה וצניעות, לא רק על פרט זה יפעל לטוב, אלא על הרבה ענינים, כדכתב בארחות צדיקים שער הבשת, וזה לשונו: ועל כן ראוי לכל אדם להשתדל ולהתנהג במדה החשובה הזאת, להתחבר לה עד שתהא קבועה בנפשו, ויגביר אותה על כל טבעיו, ותהיה בעיניו חשובה משאר מדותיו, כי בה יגיע אל רב המעלות, וימנע מעברות ומכל מדות מגנות וכו'.

ובסוף השער כותב, וזה לשונו: ממדת הבושה יגיע לענוה, כי יפנע לבני אדם מחמת בושתו, ויגיע למדת הצניעות, כי הביטון יתבייש לעשות מעשיו בגלוי. אמרו חכמים: הבנים הפשרים - הבשת נפרת על פניהם, עד כאן לשונו.

י - מצוות עשה ולא תעשה התלויים בקדושה

והנה בקונטרס הצניעות והישועה מונה י"ב לאוין ועשין שהפריצות מביא לעבר עליהם. יש מהם כוללים, ויש פרטיים. יש שהאשה עצמה עוברת,

וַיֵּשׁ שְׂגוֹרְמַת לְאַחֲרִים לְעֵבֶר, וַיֵּשׁ שְׁעָלוּלִים לְבוֹא עַל יְדֵי זֶה, וְכֻלָּם נִתְבָּאֲרוּ בְטוֹב טַעַם וְדַעַת בְּקוֹנְטֵרַס הַנַּיִל, עֵינֵי שָׁם.

וְאֵלֶּה מִצְוֹת עֵשִׂין:

- א. וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה'
- ב. קְדָשִׁים
- ג. וְהִיחָה מִחֲנִידְךָ
- ד. וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה:

- א. וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ עֲרוֹת
- ב. לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת
- ג. לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת
- ד. וְלֹא תֵלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי
- ה. וְלֹא תִתְרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם
- ו. וְנִשְׁמַרְתֶּם מִכָּל דְּבַר רָע
- ז. וְלִפְנֵי עוֹר תִּחְלְלוּ
- ח. וְלֹא תִחְלְלוּ אֶת שֵׁם מְכַשׁוֹל קְדָשִׁי

יא - הַנְּהַגַת צְנִיעוּת בְּתוֹךְ הַבַּיִת מִשְׁרָה קְדוּשָׁה וּמְצִילָה מִכָּל חַטָּא

הַבַּיִת הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא מְקוֹם לְהִשְׁרָאת הַשְּׁכִינָה, כְּמִבְאֵר בְּפִסּוֹק הַנַּיִל, וְכַמְּאֵמֶר חַז"ל: זָכוּ - שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם.

וְזֶה דְיוֹקָא אִם גַּם בְּבֵית פְּנִימָה מִתְנַהֲגִים בְּקְדוּשָׁה וְצְנִיעוּת, וְאִין גְּלוּי שְׁעָר וּבְשָׂר, אֲפֹלוּ בְּבֵית פְּנִימָה בְּשׁוּם אֶפֶן, וּבְנֵי הַבַּיִת מִתְנַהֲגִים בְּקְדוּשָׁה, וְאִין נִשְׁמַע שׁוּם דְּבוּר מְגִנָּה אוֹ נְבִלָה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְגַם הַמַּחְשְׁבוֹת טְהוֹרוֹת (לְכָל הַפְּחוֹת שְׁלֹא לַחֲשֹׁב בְּמִזִּיד דְּבָרִים מְגִנִּים), וּמִכָּל שְׂכֵן שְׂאִין נַעֲשֶׂה בְּבֵית שׁוּם דְּבַר מְגִנָּה וְשָׁפֵל, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְאִין רַדְיוֹ וְטֵלֵוִיזְיָה וְסִפְרִים וְעִתּוֹנִים פְּסוּלִים, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, אִזּוּ יֵשׁ מְקוֹם לְהִשְׁרָאת הַקְּדוּשָׁה בְּבֵית.

אָבֵל אִם בְּבֵית אִין מִתְנַהֲגִים בְּיִרְאָה וּבְקְדוּשָׁה וּבְבוּשָׁה, אֲלֵא הַיִּצָּר הָרַע שׁוֹלֵט עִם רְצוֹנוֹת רָעִים, וְנַעֲשִׂים דְּבָרִים מְגִנִּים בְּבֵית, אוֹ נִשְׁמַעִים דְּבָרִים מְגִנִּים, אוֹ הַמַּחְשְׁבוֹת אֵינְן טְהוֹרוֹת (וּמִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יוֹדֵעַ מַה בְּסִתְרֵי חֹשֶׁךְ, וּבּוֹחוֹן פְּלִיּוֹת וְלֵב), אוֹ שְׁמִתְהַלְכִים בְּבֵית בְּלֵי גְרִבִּים, אֲפֹלוּ בְּדֶרֶךְ אֲרָעִי, אוֹ שְׂבָגְדֵי הַשָּׁנָה אֵינָם בְּצְנִיעוּת, וְכֹהֲנָה, אוֹ שְׁנַמְצָא בְּבֵית הַמְּקוֹר לְכָל מִינֵי הַשְּׁחִתָּה,

הם הספרים וכתבי עת הפסולים, או רדיו, אז הם בבחינת לא זכו, ואז מתקיים, חס ושלום: "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו", כי הקדוש-ברוך הוא עוצם עיניו מראות ברע, כמבאר בספרי קדש, ואין מקום להשראת הקדשה בבית).

ובחלק זה בפרק מ"ג הזכרנו דברי הזהר הקדוש בפרשת נשא, כמה מחמיר במשהו פריצות בבית, ועין שם מעשה דקמחית.

וזה לשון ספר הקדוש "שומר אמונים" (מבוא השער פרק ט"ז): ואם יש לאדם אשה כשרה ההולכת בדרכי הצניעות, ומגדלת בניה ובנותיה בצניעות, אז מקדשת בזה כל הבית, וממשכת קדשה על כל המאכלים ועל בעלה. ובזה מתרץ מאמר המובא לעיל: דינו שמגדלת בנינו, ומצלת אותנו מן החטא. וכי התנא הקדוש ר' חיא, שהיה קדש קדשים, מפשט מן הגשמיים, וכי הצריך לזה שאשתו תציל אותו מן החטא ומהרהורים רעים? - רק אשה הצנועה המגדלת בניה לדרכי תורה, ממשכת קדשה על המאכלים ועל בעלה ובניה, ומצלת לבעלה על ידי קדשתה, אפלו מן החטא שהוא שוגג.

מה שאין פן להפך, חס ושלום - ממשכת כל מיני סטרין בישינו.

יב - הפורצת גדרי הקדושה, אשמה בהעדר הקדשה והיראה מבחורי ישראל

וגם שמירת עינים ושמירת הבגד, המחייב על כל יהודי ויהודי, תלוי בחלק גדול בענין הצניעות והבושה, כי אין החטא מזדמן לפני עיני האנשים.

אבל ההתנהגות והמלבושים של פריצות מחטיאים את הרבים בחטא הנורא הזה, כי מזמינים את החטאים והעוונות והפשעים לנגד עיני הרואים, ומחטיאים אותם כמעט בעל כרחם. ואזי לנשמותיהם של מחטיאי הרבים, אזי להם בזה ובבא, רחמנא לצלן.

ומה יענו ליום הדין, אשר בעד רצונם המשחת הרבו חטאים בלי מספר ובלי שעור, ובבית דין של מעלה יראו להם את כל מה שהשחיתו מפני גאותם ועקשנותם, ונורא הוא הענש.

וכבר הבאנו דברי הארחות צדיקים לעיל, שאפלו המתקשטים למראה עיני אנשים, נחשבים למחטיאי הרבים וענשם גדול, כל שכן המתנהגים בפריצות.

וכבר כתבנו, בסיעתא דשמיא, שאש הקדש בלבות ישראל הוא יסוד לכל היחידות.

וגם זה תלוי בענין הצניעות והקדושה, כי אם האדם שומר עיניו מראות ברע ושומר מחשבותיו, אז יש לו פתיחות הלב לתורה ועבודת ה', ומתלהב בלב אש קדש לה' יתברך, ואז כל היהדות מתחזק. נמצא, שברבות הצניעות והבושה, נתרבה ההתעוררות להתקרב לה' יתברך.

אבל הפריצות מטמאת הנפשות ומטמטמת המחוחות והלבבות, כידוע אשר פגם הברית מטמא ומחשיך מאד את הנפש, ונכבה אש הקדש, ומתקרר כל היהדות, חס ושלום.

גם גורם שכחת התורה ומעוט הבנתה, כי האמת שבה נעלמת, כמבאר בהנהגת אדם להרבי ר' אלימלך זיע"א, ומתמעט למוד התורה ופעלת קדשת התורה על הנפשות, הכל מפני הרע השולט על הנפשות, ומפני מסד המבדיל שנעשה מאותן המתהלכות שלא בצניעות.

יג - הצנועה משרישה בעצמה מדת הענוה

וגם בענין תקוון המדות גדול מאד פעלת הצניעות כנ"ל, וידוע מספרי קדש (חובות הלבבות שער הכניעה, אגרת הרמב"ן, ארחות צדיקים, ועוד) אשר מהסרת הגאווה ומעננה יבוא לכל מדה טובה.

ומבאר באגרת הרמב"ן וב"שערי תשובה" לרבונו יונה וב"ארחות צדיקים", שראשית הפעלה להסיר הגאווה הוא להתנהג בענוה בדבור וגם במעשה, דהינו במלבוש ובהנהגה, וזה פועל גם על הלב לקנות את הענוה, וכידוע מדברי החנוך הנ"ל.

ונמצא, שהמכריחה עצמה להתנהג בצניעות בלבוש - שהם מלבושי ענוה, וגם בדבור - לדבר בקול נמוך ומענה רך, בלי גאווה או שאר שמץ פסול, וכן במעשה - בכל עניינה תתנהג בצניעות וענוה, תקנה במשך הזמן את כל המדות הטובות הבאות יקב זה, כנ"ל.

אבל מהתנהגות הפריצות, הגאווה והעזות, ישרשו ויבואו כל שאר מדות רעות: עקשנות, קנאה, שנאה, לשון הרע, מחלקות, אכזריות, כעס, נקמה, נצחון וכו', רחמנא לצלן.

יד - הצנועה, אין מקומה בחברה השחצנית

ועוד תועלת גדול ויסוד יוצא מן הצניעות דרך אנב, כי המתנהגת בצניעות בכל עניינה, שוב אינה מוצאת מקום בין הבלתי צנועות, ונפלטת מן חברתם, ועל כרחך מחפשת לה חברותא טובה ומקום טוב.

וְזֶהוּ טוֹבָה גְדוֹלָה וְחַיִּיק לְכָל הַיְהוּדוֹת.

וְלִהְפֹּךְ - הַמְתַּנְהֶגֶת שְׁלֵא בְצַנִּיעוּת, בְּעַל כְּרִחֵף מוֹצֵאת מְקוֹמָה בֵּין הַדּוֹמִים לָהּ, הַמְקַלְקְלִים בְּאַרְבַּע אַבּוֹת נְזִיקִין: קִנְיָה וְתַאֲוָה וְכַבּוּד וּפְרִיצוּת, וְלֹא רֹאֵי הַזְקוֹ שֶׁל זֶה כְּהַזְקוֹ שֶׁל זֶה, וְהִיא נִמְצֵאת בְּאוֹיר מְקַלְקֵל, וְקוֹלְטֵת מִכָּל אַחַת אֶת הַפְּסֻלֹת, וְזֶה הַפְּסוּד כְּלָלִי לְכָל הַיְהוּדוֹת.

וְכָל דְּבָרֵי מוֹסֵר שֶׁתִּשְׁמַע, תִּפְסִיד עַל יְדֵי לִיצְנוּת אַחַת שֶׁל אַחַת מִחֲבֵרוֹתֶיהָ, וְעַיִן בְּסֵפֶר הַקְּדוּשׁ "מִסְלַת יִשְׂרָאֵל" פ"ה.

טו - הצנועה משתחררת מעל התחרות

עוֹד עֹקֵר גְּדוֹל וְטוֹבָה גְּדוֹלָה בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת יוֹצֵא מִן הַצְּנִיעוּת, שֶׁהַהוֹצָאָה מִתְמַעֲטֵת, כִּי אֵין צְרִיכִים אֶת הַבְּגָדִים הַיְקָרִים, וְגַם לֹא לְפִי הַמוֹדָה, וְגַם לֹא לְעֵתִים קְרוֹבוֹת, וְכֵן בְּעֵנֶן כְּלֵי הַבַּיִת, הַרְהִיטִים, וְהַכְּתָלִים וְהַרְצָפָה, וְכָל מֵה שֶׁבַּבֵּית הֵם בְּפִשְׁטוֹת גְּדוֹל, וְאֵין עוֹלִים בְּיָקָר, וּמִמִּילָא אֵין צְרִיף לְהוֹצִיא הַזְּמַן עַל הָעֲבוּדָה לְהַבִּיא הַכֶּסֶף, וְזֶה מַחֲזֵק אֶת כָּל הַרוּחָנִיּוֹת, כִּי נִשְׁאַר זְמַן לְתוֹרָה וְתַפְלָה כְּהַגּוֹ, וְלַעֲסֵק בְּמַצּוֹת וּבְצַדָּקָה וּגְמִילוֹת חֲסָדִים, וְלַחֲנֹךְ הַבְּנִים וְהַבָּנוֹת.

וְגַם בְּגִשְׁמִיּוֹת, הַחַיִּים הֵם חַיִּים נוֹחִים וְשִׁקְטִים וְלֹא מְבַהֲלִים וְדַחוּפִים, וּמִמִּילָא נִשְׁאַר הָאָדָם בְּרִיא וְשָׁלֵם, וְחֵי בְּשִׁקְט וְשְׁלוֹה.

מֵה שֶׁאֵין כֵּן בְּהַתְנַהֲגוֹת הַפְּרִיצוּת, הַכָּל לְהַפֹּךְ - הַהוֹצָאָה גְּדוֹלָה עַל הַבְּגָדִים הַיְקָרִים וְעַל כָּל עֵנֶינֵי הַבַּיִת כְּפִי הַמוֹדָה וְכְפִי הַקִּנְיָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכַּבּוּד כְּנִ"ל, וְהָאִישׁ עוֹבֵד כְּסוּס וְכַפְרֵד לְמַלְא אֶת הַהוֹצָאָה הַגְּדוֹלָה, וְחֵי חַיִּים מְבַהֲלִים וְדַחוּפִים, וְלָבוּ רוֹדֵף תְּמִיד, עַד שֶׁהַרְבֵּה חֲלָאִים וּמַחְלוֹת לֵב בְּאִים מְזָה, רַחֲמָנָא לְצַלוֹ, וְאֵין זְמַן לֹא לְתוֹרָה וְלֹא לְתַפְלָה וְלֹא לְמַצּוֹת וּצַדָּקָה וּגְמִילוֹת חֲסָדִים, וְלֹא לְחֲנוּךְ הַבְּנִים וְהַבָּנוֹת, וְאֵין לָהֶם הַנָּאָה בְּחַיֵּיהֶם.

טז - כל יסוד ובנין היהדות תלוי בקדושת הנשים

וְכִיּוֹן שֶׁכָּל כֶּף גְּדוֹל הַצְּנִיעוּת, שֶׁכָּל זֹאת תְּלוּי בּוֹ, לְכָף כְּשֶׁהוֹדִיעַ לָנוּ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עֵנֶן הַקְּדוּשָׁה, הַקְּדִים בּוֹ נָשִׁים לְאֲנָשִׁים, לְהוֹרוֹת שְׁגָם תּוֹרַת וְעֲבוֹדַת הָאֲנָשִׁים וְכָל שְׁמִירַת יְהוּדוֹתָם תְּלוּי בָּהֶם.

וְאַחֲרֵי כָּל הַדְּבָרִים הָאֵמִתִּים וְהַבְּרוּרִים הָאֵלֶּה, שְׁעֵנֶן הַצְּנִיעוּת הוּא אָבוֹן פְּנֵה וְעֲמוּד הַתְּנוּךְ לְכָל מֵה שֶׁקִּבְּלָנוּ בְּהַר סִינַי, נִבְּיָן לָמָּה גָּבַר כָּל כֶּף הַיִּצָּר בְּעֵנֶן זֶה.

וגם נבין את גדל שכר המתחזקים בזה, כי מעמידים בזה את כל היהדות, ומבטיחים בזה שתעבר ירשת אבותינו לבנינו אחרינו עד עולם.

ועוד, שהמתחזקים גורמים שגם אחרים יתחזקו, ומעמידים את עם הקדש לדורותם, ויתקיים בהן מאמר הכתוב: "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד".

ויגדל שכר הצניעות בזמננו הרבה יותר מבכל הזמנים, כי בזמננו יש להן להתחזק נגד עולם ומלואו, ולסבל בעד זה נזק צער, שבת ובשת, וכבר אמרו חז"ל: לפום צערא אגרא - כל מה שהצער יותר גדול, השכר יותר גדול.

וכן נבין את גדל כעסו של הקדוש ברוך הוא על הפריצות, "וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנתיו" (דברים לב, טז).

ונבין למה כל כך גדול ענש הפריצות, כי לא לבד שהן עוברות על העברות התלויות בפריצות, אלא גם מחטיאות הרבים, והקשה ביותר שהן מערערות ומחריבות את יסודות עם הקדש, ומפסיקות את המשך קדשת הדורות, וגורמות בדרךן שתשתכח האמונה והתורה מישראל, חס ושלום.

ונלמד מן העבר, ראו מה עלתה להרבה מדינות שהלכו בדרךים פאלה, שנחרבו עד היסוד, ונשכח האמונה והתורה ושמירת המצוות לגמרי, עד שנעשו כגויים גמורים, רחמנא לצלן.

יז - מכתב שנתפרסם לפני 50 שנה

העתק ממודעה שנתפרסם ערב ראש השנה שנת ת"ה בעיר הקדש ירושלים ת"ו על ידי ועד משמרת הצניעות.

קריאה וביקשה אל אחיותינו בני ישראל רחמניות בנות רחמניות.

השנה החדשה מתקרבת ובאה, יום המשפט ממשמש ובא.

חיל ורעדה יאחזון, הנה יום הדין, אשר בפני שופט כל הארץ יעברון כל באי עולם כבני מרון.

ועליכן לדעת אשר בעון הפריצות עברו על עם הקדש הרבה צרות ורעות.

ועליכן לדעת כי בהשתפרות מעשיכן במלבושי הצניעות, אז ישתפר המצב לטובת כלל ישראל.

ולכן עתה באנו בקריאה ובבקשה מאחיותינו בנות ישראל:

האם אין די בכל הצרות שסבלו עם הקדש, האם אין די כל דם ישראל שנשפך במים.

תיקר נא נפש שארית ישראל בעינינו, ותנו על לבכם להתרחק ממלבושי הפריצות האסורות, יעלו עליכן מלבושי הצניעות, שובנה אל הטהרה והצניעות, ובזכות זה תתברכו בתוך כלל ישראל בשנה טובה ומברכת, שנת גאולה וישועה.

הפרוז.

כאן

עד

יח - והנה הסבות אשר בעבורן הזנחה הצניעות הן:

א. כי הדור יתום, כי בחרבן הנורא נאבדו הצדקניות, ונשי החסד נאספו, ואין ממי ללמד, ואין אל מי להתדמות, ותחת אשר לפני המלחמה היה בכל עבר ופנה ובכל ישוב הרבה נשים בתכלית הצניעות, והרבה בתים לשם ולתפארת, כואב לבנו שנעלם כל זאת, וברבות השנים נשפח יותר ויותר, השם ירחם.

ב. שאנחנו נמצאים בעולם מפקר ומתפרץ באפן נורא, וחק קבוע שאדם נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר המציאות שהוא נמצא בו, כמבאר ברמב"ם (הלכות דעות פ"ו), והעין רואה והלב חומד והדעות משתבשים.

ג. שאין ידוע חמר ענין הקדשה והצניעות, מה גדול ענין זה לעצמו, ועד היכן הדברים מגיעים ביסוד כל היהדות, שעל ידי הצניעות תתקיים האמונה והתורה בקרב עם הקדש, ושזאת אחת מן היסודות והעקריות להמשיך קדשת אבותינו לבנינו אחרינו, להיותם עם ה' עד עולם.

ואין ידוע מה גדול החרבן הנסתבב מאותן שאין נזהרים כראוי בצניעות, הן לעצמן, והם לביתם, והן לדורם, והן לדורות הבאים.

גם ההלכות השייכים לצניעות אינם ידועים, גם השקר הגדול להמתחזקים, והענש הגדול, רחמנא לצלן, להמתפרצים נעלמו מן הידיעה.

ד. שלא הרבו לדבר מזה ולהזהיר עליו וללמדו להמון עם הקדש כראוי (פרט לכמה מגדולי הדור) גם האבות בקרב ביתם לא שמו לב ולא דברו ולא עסקו בזה כראוי במסירת נפש.

ואפלו המשתדלים בזה בביתם, הרבה מהם לא שמו לב להדרכים המועילים, בהתעצות בהשכל ודעת ובשימת לב, אלא יצאו ידי חובתם

בהיותם נאנחים ומתרעמים על המצב, או אפלו בפעלות, אבל בלתי מספיקות להגיע אל התכלית, ובראותם שלא הצליחו, רפו ידיהם ונתנאשו והסיחו דעת.

ה. שגם בפתים מלאים כל טוב (אין טוב אלא תורה), גם אצלם נפרץ הגדר, וכבר אמרו חז"ל: כל פרצה שאינה מן הגדולים אינה פרצה.

גם הרבה אבות ובעלים אין יכולים לפעל בביתם באמר להם: גם בביתו של ר' פלוני החשוב גם כן הולכים כך, למה אפנה רוצה להחמיר יותר, ואיני רוצה להיות קיצונית יותר מרבנית פלונית, גם היא הולכת כך ומוליכה את בתיך כן.

ובעוונותינו הרבים גדול היצר בזה, שדוקא אצל המנהיגים יהיה פרוץ, רחמנא לצלן.

ו. ספרים וכתבי עת פסולים ורדיו מריקים את המחוז והלבנות והנפשות מן היראה ומן היהדות, וממלאים אותם נחשים ועקרבים, הכל וריק וכל תועבה אשר שנה ה', והם הם מקור השחתה, אבי אבות הטמאה לכל מיני צרעת ממארת ומגפות, קלקולים ודעות משבשות ומסלפות, וארס מתחלחל בתוך הלבנות לשנא את הטוב ולאהב את הרע, רחמנא לצלן.

ז. הדעת נתקטן מאד מאד, ומחמת זה גבר התאווה וגסות הרוח והקנאה, ויש מקום להשפעה המשחתת שתתקבל יותר ויותר, והטפשות והעדר הדעת האמתית נורא ואים, עד שבני אדם נעשו כשכורים ממש, שפרת ולא מיין, והשכרות גדולה וחזקה מאד.

ח. הבושה הרעה - מחמת ההשפעה של הרחוב, שכלה סם המות, רחמנא לצלן, נעשה הצניעות כל כך ללעג ולקלס, עד שהשארית הרוצים להתחזק קשה להם מאד, מפני הלחץ והבזיון והשחוק אשר סבבם מבית ומחוץ, מקרובים ומרחוקים.

ומי שרוצה לעזב הפריצות ולהתקרב ולעשות כמעשה הצנועות, צריכה להיות נכונה לקחת חלק בגורלם וצערם ולהתבזות אתם יחד, כי לפעמים נפלטות מתוך החבורה הקודמת ונעמדים מן הצד, ונעשים כמטרה לחץ, כל אחד מביט, וכל אחד מדבר, אחד צוחק ואחד כועס ואחד מונע ואחד טוען ואחד מאים ואחד רודף ועושה צרות, וזהו היותר קשה לסבל, ואלו היו לכל הפחות מבינים ומרגישים גדל הענין, וגם היו מלמדים קצת להיות איש מלחמה, היו יכולים להתרגל ולעמד בזה, אך מחמת העדר ההבנה והעדר הרגילות לעמד במלחמה חושבין: מה לי ולצרה הזאת, ובורחים ממנו.

והנפקא מנה בידיעת הסבות הנ"ל, כדי שיתבונן האדם איזה סבה גורמת בביתו - וידע לתקן את השרש.

יט - המנהגים הנלקחים מחקות הגויים - בכלל אסור ובחקותיהם לא תלכו

הנה המודות בכסוי הראש ובבגדים במנעלים ובנהגה ובדבור ובכלי הבית ועניי הדירה וכהנה וכהנה, רבם ככלם בכלל הלאו "ובחקותיהם לא תלכו". כי מבאר ב"יורה דעה" (סימן קעח), אשר חקות העפויים הנעשים לשם פריצות, יש בהם לאו דבחקותיהם וגו'.

וידוע מקום מוצא המודה מה הוא, שיושבים קבוצת שפלים גוים ממציאי המודות, וחושבים איך לחדש את גרוי היצר, וכל מודה היא המצאה חדשה לגרות היצר הרע ולהרבות הזמא (לא רק בלבוש, אלא גם בהנהגה ובדבור ובציורי הבית וצבעי הפתלים ותאר הארונות), וסדורם הכל על קטב זה סובב איך לגרות היצר הרע, כידוע ברור ליודעים.

וגם כל הנעשה לשם שחץ וגאונה נכלל בלאו הזה, ושני אלה הם הפנימיות והנשמה של כל המודות.

וזה לשון טור "יורה דעה" (סימן קעח):

אסור ללכת בחקות העפויים, אפלו מנהג שנהגו - אסור לילך בו, דכתוב: "ובחקותיהם לא תלכו".

וכן כתב הרמב"ם: אין הולכין בחקות העפויים, ולא מדמין להם, לא במלבוש, ולא בשער וכיוצא בהם, אלא יהיה הישראל מבדל מהן ידוע במלבושו ובשאר מעשיו, כמו שהוא מבדל במדעו ובדעותיו ולא ילבש מלבוש המיוחד להם, עד כאן לשונו.

וב"בית יוסף" הביא דברי מהרי"ק בשם סמ"ג ששני דרכי אמורי יש, אחד משום נחוש, ויש אחר משום חקות העפויים וכו', הוא הדבר אשר שיך בו פריצות מדרך הצניעות והענוה ונהגו בו העפויים - גם זה אסור וכו', דקתני, שלא תאמר: הואיל והן יוצאין בארמון, אף אני אצא בארמון, הואיל והן יוצאין בקלוסין, אף אני וכו', שהדברים הללו דברי שחץ וגאונה הם ולא כאלה חלק לעקב, אלא דברי ישראל ודרבם להיות צנועים וענוים - וירשו ארץ ולא לפנות אל רהבים. עד כאן.

וזה לשון שלחן ערוך "יורה דעה" (סימן קעח): אין הולכין בחקות העפויים ולא מדמין להם (טור בשם הרמב"ם), ולא ילבש מלבוש המיוחד להם וכו', אלא יהא מבדל מהם במלבושו ובשאר מעשיו (שם). וכל זה אינו אסור

אֵלָא בְּדַבֵּר שְׁנַהֲגוּ בּוּ הָעֲפוּיִים לְשֵׁם פְּרִיצוֹת, כְּגוֹן שְׁנַהֲגוּ לְלַבֵּשׁ מְלַבּוּשִׁים אֲדָמִים, וְהוּא מְלַבּוּשׁ שָׂרִים וְכַדּוּמָה לָזֶה מִמְּלַבּוּשֵׁי הַפְּרִיצוֹת.

וְזֶה לְשׁוֹן אֲרָחוֹת צְדִיקִים (שֶׁעַר הַגְּאוּה) : לֹא תִלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹיִם, וּכְתִיב : "וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ", וְנֹאמַר : "הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּנְקֹשׁ אַחֲרֵיהֶם". הַכֹּל בְּעֵינֵינוּ אֶחָד הוּא - מִזְהִיר שֶׁיְהִי אִשְׂרָאֵל מְבַדֵּל בְּמַלְבוּשָׁיו וּבְדַבְּרָיו וּבְכָל מִנְהַגָּיו מִן הָעֲפוּיִים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר : "וְאַבְדִּיל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים", עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְזֶה לְשׁוֹן סֵפֶר הַחֲנוּךְ (מִצוּה רַס"ב), שֶׁלֹּא לִלְכֹת בְּחֻקֹּת הַגּוֹיִים וְכוּ'.

וְעֵינֵינוּ הַמְצִינָה שֶׁלֹּא נִתְנַהֵג כִּהֵם בְּמַלְבוּשֵׁינוּ וְעֵינֵינוּ, וּלְשׁוֹן הַמְדַרְשׁ בְּלֹא תַעֲשֶׂה : "פֶּן תִּנְקֹשׁ אַחֲרֵיהֶם", שֶׁמָּא תִדְמָה לָהֶם וְתַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיהֶם, וְהִיא לָךְ לְמוֹקֵשׁ, שֶׁלֹּא תֹאמַר : הוֹאִיל וְהוּ יוֹצֵאֵנוּ בְּאַרְגָּמֹן וְכוּ'.

מִשְׂרָשֵׁי הַמְצִינָה - כִּי לְהִתְרַחֵק מֵהֶם וּלְגַנוֹת כָּל הַנְּהֻגוֹתֵיהֶם וְאַפְלוּ בְּלַבּוּשׁ, וְהִתְרַחֵק מִכָּל הַנְּהֻגוֹתֵיהֶם וּמִכָּל נְמוּסֵיהֶם וְיִשִּׁים כָּל לְבוֹ וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֶל ה' יִתְבַּרֵךְ בְּמַדּוּתָיו הַיְקָרוֹת, נִפְשׁוּ בְּטוֹב תְּלִין וְזָרְעוּ יִירֶשׁ אֶרֶץ, וְנוֹהֲגֵת בְּכָל מְקוֹם (אֶפְלוּ בְּאַמְרִיקָה - הַמְסַדֵּר) וּבְכָל זְמַן (אֶפְלוּ בְּזַמַּן הָאַחֲרוֹן הַזֶּה - הַמְסַדֵּר) בְּזָכְרִים וּבִנְקֻבוֹת, וְהַעוֹבֵר עַל זֶה וְעָשָׂה מֵאֵלוּ שֶׁזָּכְרָנוּ לְהַדְמוֹת עֲלֵיהֶם, חָיֵב מְלָקוֹת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְזֶה לְשׁוֹן מֶרֶן בַּעַל דְּבָרֵי חַיִּים (שׁו"ת חֶלֶק א' יוֹרָה דְּעַה סִימֹן ל') :

שָׂרֵשׁ הַדְּבָר שֶׁהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ הַבְּדִילָנוּ מִן הָעַמִּים, וְנִתַּן לָנוּ תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, תְּרִי"ג מְצֻוֹת, וְלְהֵאֱמֹת רַק שְׁבַע מְצֻוֹת בְּנִי נֹחַ שֶׁלֹּא רָצוּ לְקַבֵּל יוֹתֵר, לָכֵן הֵאֱמֹת אֵינָם מְזַהְרֹת רַק עַל עֲרִיּוֹת וְכוּ', אֲבָל עֵינֵינוּ חַלּוּקֵי עֲרִיּוֹת מְשֻׁנִּים הֵמָּה מִיִּשְׂרָאֵל כִּידוּעַ, וְגַם עַל הַגּוֹרֵם פְּרִצַת נְאוּף לֹא נִגְזַר עֲלֵיהֶם.

עֲלֵינוּ לְשִׁמֵּר חֹק שֶׁלֹּא לְהִלָּךְ בְּחֻקֹּתֵיהֶם בְּדַבֵּר שֶׁהוּא חֲשֵׁשׁ פְּרִיצוֹת וְנֹאוּף אוֹ מִיַּיִן שְׁחָךְ, כִּי בְּזֶה הַבְּדִילָנוּ מִן הָעַמִּים בְּקַבְּלָנוּ עַל מְלָכוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ בְּתְרִי"ג מְצֻוֹת, וְאֵין אֲנוּ רְשָׁאִים לְפָטֵר עֲצָמֵינוּ מִמָּה שֶׁקַּבְּלָנוּ עֲלֵינוּ.

וְכָל הַהוֹלָכָת בְּמַלְבוּשׁ זוֹלָתֵינוּ, בְּדַרְךְ שֵׁישׁ בּוּ פְּרִיצוֹת, עוֹבְרֵת עַל לְאוּ וְלוֹקָה מִן הַתּוֹרָה, וְאַפְלוּ אֵינָה מִתְפַּנֵּנֶת לְדַמּוֹת לְהַגּוֹיִים, וְאַפְלוּ נִפְרֵת בְּיִתֵּר מְלַבּוּשֵׁיהָ שֶׁהִיא יְהוּדִית, וְרַק מְלַבּוּשׁ אֶחָד שֶׁל גּוֹיָה שְׁמוֹרָה עַל מְנִיעַת הַצְּנִיעוּת, עוֹבְרֵת עַל לְאוּ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

הִנֵּה דְבָרֵי מֶרֶן ז"ל הָאֲחֲרוֹנִים מִרְפָּסִין אֵיגְרָא וְזוֹעֲקִין עַד לְשָׁמַיִם - כִּי כָּל הַלּוּבֶשֶׁת אֶפְלוּ רַק מְלַבּוּשׁ אֶחָד שֶׁל גּוֹיָה, שְׁמוֹרָה עַל מְנִיעַת הַצְּנִיעוּת, תִּדְעַ שְׂאוּחָזוֹת בְּיָדָהּ חֲתִיכַת נְבִלָה, וְאוֹכְלַת מִמֶּנּוּ תִּמְיֵד.

ומה יענו ליום הדין אלה המהדרין אחר הסטייל החדש או המלבושים
הקצרים ושאר מיני פריצות?

והנה עולם ומלואו נמשכים אחרי המודות בכל עניניהם בבית ובחוץ,
במלבוש ובדירה ובהתנהגות וכו'.

אבל בני אברהם, יצחק ויעקב, בניו של מקום, שעמדו על הר סיני ופסקה
זהמתו, וקבלו על מלכותו ותברך, וירשו מדת הבשת והקדשה והצניעות,
היאך יעזבו גדלתו וקדשתו וילכו אחר עצת השפלים הללו, אשר כל
עניניהם הכל וריק, זהמה והשתתה, אשר בן לילה היה ובו לילה אבד.

גם אין ראוי למחזיקי קדשת אבותינו להתחשב עם דעתם ודבורם של
מחזיקי המודות, או להתבושש מהם, כי שפלות ובזיון הוא מקור המודה.

כ - אין לאשה ללבש בגד אדם

ב"יורה דעה" (סימן קעח ש"ד סק"ג) כתב, שאין דרך הצנועים להיות אדמים
בלבושם, וצבע השחר הוא דרך צניעות והכנעה וכו', מסרת בדינו
להקפיד על לבישת האדם לבני עמנו (מהרי"ק שם).

ובמסקת אבות כתב :

אמר לו רב פפא לאביי, מהו ההבדל שהראשונים היו מתרחשים להם
נסים, ואלו אנו לא מתרחשים לנו נסים? אמר לו: הראשונים היו מוסרים
נפשם על קדשת השם, ואלו אנו, איננו מוסרים נפשנו על קדשת השם.
וכמו המעשה ברב אדא בר אהבה שראה את אותה כותית שהיתה לובשת
כבבלתא בשוק (פרש הערוך: כבבלתא הוא מלבוש אדם, ורב אדא בר אהבה ראה גויה ברחוב
מלבושת מלבוש אדם), סבר דבת ישראל היא, קם קרעיה מניה (חשב שהיא בת
ישראל, עמד וקרעו ממנה) אגלאי מלתא דכותית היא שימוה בד' מאה זוזי (לסוף
נדע שהיא גויה ודנו אותו לשלם ד' מאות זוז) וכו'.

והגמרא מביאה מעשה זו לדוגמא של מסירות נפש, הרי עד כמה חרה
אפס של רבותינו על הלובשת בגד אדם וכמה מסרו נפשם על זה.

וכמה יכאב הלב על הזלזול שמזלזלים בזה, ויש בודים סברא לומר שלא
כל מראה אדם אסור (ואין דויע טעם לחלק ולא נזכרה בספרים, דזיל בתר טעמא שהאדם
צבע מרעיש וה"פאלמיג" מרעיש ביותר, אבל גם שאר מראי אדם מרעישים ויש בהם פריצות).

ויש מקליו לקטנות להלבישון בגד אדם, שהלכות צניעות נוהגים מבת
שלש שנים.

על כן, הִירָא אֶת דְּבַר ה', אֵל יְשִׁים לֵב עַל מַה שְּׁמַקְלִים בְּזֶה, וּכְשֵׁם שְׁבָכַל הַדּוֹרוֹת נִזְהָרוּ בְּזֶה גַם אֲנַחְנוּ בְּעִקְבֵיהֶם נִצָּא, צָאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן, וְחָלִילָה לָנוּ לְזַלְזַל בְּמִסְרֵת יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים. (מַחֲנִיד קְדוֹשׁ סִימָן ז')

כא - צבעים מרעישים

הִנֵּה זֶה עֲנֵן שָׂאִין מִקּוּרוֹ בְּהִלְכָה אֶלָּא בְּהִרְגֵשׁ.

כִּי נִתְבָּאָר לְעִיל, בְּסִיעֵתָא דְשַׁמְיָא, דְעֲנֵנָן הַצְּנִיעוּת הוּא שְׁלֵא לְהִיּוֹת נִרְאִית וְנִשְׁמַעַת, וְעֲנֵנָן הַפְּרִיצוּת הוּא לְהִיּוֹת נִרְאִית וְלִמְשֹׁךְ עַל עֲצָמָה עֵין רוּאָה.

וּמוּבָן מִזֶּה שֶׁהַצְּבָעִים הַמְרַעֲשִׂים אֵינָם מִדְּרָךְ הַצְּנִיעוּת, וּמִסְתַּבֵּר מְאֹד שֶׁזֹּאת נִכְלָל בְּמָה שְׂאִמְרוּ חַז"ל בְּבִגְד אָדָם.

וּכְדִרְךָ שְׂאִמְרוּ חַז"ל בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא פְּרִשְׁת וַיִּשְׁלַח: לֹא נִתְּנָנוּ תַּכְשִׁיטִין לְאִשָּׁה אֶלָּא שְׁתֵּהָא מִתְקַשְׁטָת בְּהוֹן בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ, שְׂאִין נוֹתְנִין פְּרָצָה לְפָנֵי הַכֶּשֶׁר, וּבִיּוֹתֵר לְפָנֵי הַגִּנְב.

וְהִנֵּה מַה נִּקְרָא צְבַע מְרַעִישׁ, אִי אֶפְשָׁר לְגַדֵּר בְּכַתֵּב, כִּי הוּא מְלֵתָא דְתִלְיָא בְּסִבְרַת כָּל אֶחָד לְפִי רְאוּת עֵינָיו וְהִרְגֵשְׁתוֹ וְהִבְנִתּוֹ.

כִּי בְּאֵמֶת כָּל אוֹתָן שֵׁישׁ לְהוֹן הִרְגֵשָׁה בְּצְנִיעוּת מְרַגִּישִׁים זֹאת בְּעֲצָמוֹן, וּמִבְּלִי שְׂעִוְרוֹ אוֹתָן נִזְהָרוֹת לְבָלִי לְהִתְלַבֵּשׁ בְּצְבָעִים מְרַעֲשִׂים וּבְאִפְסוֹן הַמְרַעֲשִׁישׁ, אֶלָּא בְּפִשְׁטוּת.

וְזֶה אֶחָד מִן הַסִּימָנִים הַמְבַּהֲקִים כְּשַׁחוֹקְרִים עַל מִי שֶׁהִיא, לְדַעַת אִם יֵשׁ בָּהּ בְּעֲצָם מִדַּת הַצְּנִיעוּת קִנְיָן בְּנִפְשׁ, שְׂיִרְאוּ אִם רְגִילָה בְּמִלְבוּשׁ פְּשׁוּט וּבְצְבָעִים פְּשׁוּטִים אוֹ בְּאִפְסוֹן הַמְרַעֲשִׁישׁ.

וּכְבָּר צִוְחוֹ עַל זֶה רַבּוֹתֵינוּ הִרְאִישׁוּנִים, וְאֶחָד מֵהוֹן הַגָּאוֹן מוה"ר יַעֲקֹב עֲמֻדִין זצ"ל, בְּסִדְוֵר שְׁלוֹ (בשער הדלק חלון המצרי), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְגַדְל חֲשָׁקִים לְהִתְעַרֵּב בְּגוֹיִים, לְהִתְנַהֵּג בְּקִשׁוּטֵי מְלַבוּשֵׁיהֶם בְּדִיוֹק בְּכָל "מוֹדָה חֲדָשָׁה", מִחֲמִירִים עַל עֲצָמוֹן וּמִדְקָדְקִים בָּהֶם יוֹתֵר מִהַעֲמִים הֵהֵם הַמְחַדְשִׁים אוֹתוֹ, וְלַעוֹלָם תִּרְאָה אֶפְלוּ מְשֻׁרְתֵת יְהוּדִית לוֹבֶשֶׁת מִיָּד מְלַבוּשׁ "מוֹדָה חֲדָשׁ" בְּהִתְחַלְתּוֹ, בְּטָרָם נִתְפָּשֵׁט בֵּין הַמּוֹן עִם הָאֶרֶץ, וְכָל בְּגָדֵי צְבָעוֹנִים חֲדָשִׁים עִם יִשְׁנִים אֵינָם מִסְפִּיקִין לְהַשְׁבִּיעַ תְּאֻתָּם וְחֻמְדָּתָם, לְהִרְאוֹת בָּם וּלְהַסִּב אֶלֵיהֶן עֵינֵי כָּל רוּאֵיהֶן, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וּמִבְקֵשׁ אֵמֶת יָבִין כִּי צְדָקוֹ דְּבְרִינוּ, וְהַדְּבָר חֲמוּר הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאֶשֶׁר כְּתִבְנוּ.

כב - מוסר נורא מלאה אמנו ע"ה

"וַתֵּצֵא דִינָה בַת לֵאָה", וְלֹא בַת יַעֲקֹב הִיא? תִּלְאַהּ הַכְּתוּב בְּאֵמָה. מַה לֵּאָה יוֹצֵאֲנִית, אָף זֶה יוֹצֵאֲנִית, וּמִנֵּי? - דְּכָתִיב, "וַתֵּצֵא דִינָה לְקָרְאֲתוֹ", אָמַר יְחִזְקִאל (יחזקאל טז, מה): "הִנֵּה כָּל הַמִּשָּׁל עֲלֶיךָ יִמְשָׁל לֵאמֹר כָּאֵמָה בְּתָהּ, בַּת אִמֶּךָ אֶת וְגו'". לְרֵאוֹת - לְרֵאוֹת (פְּרוּשׁ: כְּתִיב "לְרֵאוֹת" בְּבִנוֹת הָאָרֶץ, וְקָרִי בֵּיה: "לְרֵאוֹת" בְּצִירֵי וְהָרִישׁ בְּקִמְצָא, עַץ יוֹסֵף), בְּקִשָּׁה לְרֵאוֹת וְנִרְאָתָה (פְּרוּשׁ: הִיא בְּקִשָּׁה רַק לְרֵאוֹת אֲחֵרִים, אֲבָל לְבִסּוּף הִיא נִרְאָתָה לְאֲחֵרִים - שְׂאֲחֵרִים רָאוּ אוֹתָהּ), שְׂנֵאָמַר: "וַיִּרְא אוֹתָהּ שָׁכֵם בֶּן חֲמוּר". עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְאֵל יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שְׂיֻצִיאת דִּינָה, שְׁכָל כֶּךָ מְדַבֵּר עֲלֶיהָ בַּתּוֹרָה וּבְדַבְרֵי חַז"ל, הִיָּה בְּאִפְסוּסֵי שְׂיֻצֵאוֹת הַצְּדָקָנוֹת שֶׁל זְמַנֵּנוּ, כִּי לֹא יֵצֵאָה לְשׁוּק שֶׁל הָרַבִּים, אֲלָא אֵיזָה פְּסִיעוֹת מִפְּתַח אֶהְלֶה, גַּם לֹא מַעֲצָמָה יֵצֵאָה, אֲלָא בַּתְּחִבּוּלָהּ, כְּדָאֲמָרוּ חַז"ל, שְׂשָׁכֵם הֵבִיא בְּנוֹת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱהָל, וְהָיוּ מְנַגְנוֹת בְּכַנּוּרוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה יֵצֵאָה לְרֵאוֹת אוֹתָן, וְאָף עַל פִּי כּוֹן נִתְגַּנְּהָ הָעֵנָן.

וּמַה נּוֹרְאִים דְּבָרֵי חַז"ל בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח (פְּרָשָׁה פ' א'): וַתֵּצֵא דִינָה וְכוּ', לִית אֲתֵתָא זְנִיָּא עַד דְּבִרְתָּא זְנִיָּא, אָמַר לִיה: אִם כּוֹן, לֵאָה אֲמַנּוּ זֹנָה הִיָּתָה?! (פְּרוּשׁ: בַּתְּמַנָּה), אָמַר לָהֶם: וַתֵּצֵא לֵאָה לְקָרְאֲתוֹ וְגו' - יֵצֵאָה מְקַשְׁטָת כְּזֹנָה, לְפִיכֶךָ - "וַתֵּצֵא דִינָה בַת לֵאָה", עַד כָּאן.

רְעֵדָה תֵּאֲחִז לְהַמְתַּבּוֹנֵן בְּאֵיזָה לְשׁוֹן קִשָּׁה מְדַבְרִים חַז"ל עַל חוּט הַשְּׁעָרָה שֶׁל פָּגֶם שְׂנֵמֶצָא בְּלֵאָה אֲמַנּוּ, שְׂיֻצָּאָה מֵאֶהְלֶה מְקַשְׁטָת, וּבּוֹדָאֵי לֹא יֵצֵאָה בְּבִגְדִים וְתַכְשִׁיטִין שְׂיֻצָּאִים הַיּוֹם, וְלֹא יֵצֵאָה אֲלָא אֵיזָה פְּסִיעוֹת, וְרַק נֶגְדַּד יַעֲקֹב אֲבִינוּ בַּעֲלָהּ, וְגַם לֹא הִיָּה לְמִרְאָה עֵינֵי אֲנָשִׁים, כִּי בַּעֲרַב הִיָּה.

וְכָל כֶּךָ גְּדוֹל מַעֲלַת הַיְשִׁיבָה בְּבִית, עַד שְׂאֲמוֹתֵינוּ הַקְּדוּשׁוֹת: שָׂרָה, רַבֵּקָה, רַחֵל וְלֵאָה, אֲשֶׁר יָדוּעַ גְּדֹל צְדָקָתָן וּמַעֲלָתָן, שְׂבִזְכוּתָן אֲנוּ חַיִּים, וּבּוֹדָאֵי הִיָּה לָהֶם הַרְבֵּה מַעֲלוֹת וּמִדְרָגוֹת, וְהָיוּ נְבִיאוֹת (וְיָדוּעַ גְּדֹל מַעֲלַת הַנְּבִיאָה), וְאָף עַל פִּי כּוֹן כְּשֶׁהִתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מְסַפֶּרֶת בְּשִׁבְחוֹ, לְתַת תֵּאֲר לְצְדָקָתָן, קוֹרְאָה אוֹתָן יוֹשְׁבוֹת אֶהְל, וּבְזֶה מִתְאָר צְדָקָתָן.

כְּדָאִיתָא בְּמַסְכַּת נְזִיר (כ"ג): "תְּבַרְךָ מְנָשִׁים יַעֲלֵ אֶשֶׁת חֶבֶר הַקִּינֵי מְנָשִׁים בְּאֶהְל תְּבַרְךָ" (שׁוֹפְטִים ה, כד). מָאן נָשִׁים שְׂבָאֶהְל: שָׂרָה, רַבֵּקָה, רַחֵל וְלֵאָה, וְכַתְּבוּ הַתּוֹסֵפוֹת: בְּשָׂרָה כְּתִיב: "הִנֵּה בְּאֶהְל", בְּרַבֵּקָה כְּתִיב: "וַיִּבְיָאָהּ יִצְחָק הָאֶהְלָה שָׂרָה אִמּוֹ", בְּרַחֵל וְלֵאָה כְּתִיב: "וַיִּצָּא מֵאֶהְל לֵאָה וַיָּבֵא בְּאֶהְל רַחֵל". הָרִי הַכְּתוּב קוֹרְאֵן נָשִׁים בְּאֶהְל, וּפְשָׁטוֹת הַכּוֹנֵה עַל שֵׁם הַצְּנִיעוֹת שֶׁל יְשִׁיבַת אֶהְל.

אֲחִינוּ, הַבִּיטוּ נָא וּרְאוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ בְּכָל פֶּרֶט וּפְרָט מְדַבְרֵי חַז"ל הַנִּזְכָּרִים כְּפֹה חֲמוּר עֵנָן זֶה, וְנַעֲשֶׂה נָא חֲשָׁבוֹן, נִרְאָה אֵיךְ תֵּאֲרוּ שֶׁל עֵנָן "כָּל כְּבוֹדָה" אֲצִלְנוּ - בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים - הַנָּשִׁים מְמַלְאוֹת אֶת הַרְחוּבוֹת בְּטִיּוּלִים יוֹם

יום, ובגדיהם ותכשיטיהם מבהיקים למרחוק, ומכל שכן בשבת ויום טוב, הרחוב מלא ממש, וקולן נשמע בהמון חוגג, בשחוק וקלות ראש, ומפספטים בקול רם, להפוך ממש מפל מהותה של בת יעקב, ועל זה דנה לבנו, על אלה חשכו עינינו, הלא בזה תלוי שיכותינו לאבותינו הקדושים.

ואנה אנו באים, האם נשקע, חס ושלו, בבור שחת הזמה, ונהיה הפך מקדשת ישראל, ונפנה ערף לקדשת אבותינו ואמותינו הקדושים, חס ושלו?!?

הלא כל העדה כלם קדושים, וכל אחד רוצה להיות נחשב בין עם הקדש ולהקרא מבני אברהם, יצחק ויעקב, ורצון כלנו לעשות רצון אבינו שבשמים, ומי מעכב? שאור שבעסה ושעבוד מלכות, שאנו נמצאים בים של זמה והפקרות.

נתעורר נא ונעורר את בני ביתנו מן השכרות והבלבול הזה - אל נא נראה כבלע את הקדש, עד מתי יהיה זה לנו למוקש? נתחזק כלנו לעלות מטיט הינו הזה, וכל אחד יעורר גם אחרים שאל ילכו אחר הערב והנעים לפי שעה, אלא נתאמץ לשוב אל מקום מחצבתנו לקדשת ישראל, לקדשת אבותינו ואמותינו, ולהנתק בכם מהרגל הרע הזה (וכל התחלות קשות, אבל אחר כך אפשר לעמד בו בנקל) ובודאי יתקיימו ברכות חז"ל הנז' על הנז'הרים בזה.

כג - פאה נכרית

ונעתיק קטעים מהקדמת ספר דת יהודית כהלכתה (בקצת הוספה).

א. הפלא ופלא על רבים שומרי תורה ומצוות ותלמידי חכמים, מדקדקים בתכלית, ומעוררים אפלו על קלות כבחמורות, ובשאר ענינים חוששים אפלו על חשש קטן ורחוק, ומחמירים לפי שיטה יחידה שאינה הלכה, ובענין הפאה מעלימים עין פאלו אין מערער בדבר, ובאמת לדעת הרבה מגדולי הפוסקים נשותיהם עוברות על לאו דאורייתא או דרבנן.

ב. מדוע אינן חוששות שמא פאה נכרית שבזמננו העשויה בלפי רב (פלומר בפריצות רב) וגם בשום אפן אינו נכר שהם שער נכרי, אינו בכלל זו המתרת לדעת המקלין (וכן הוא ברור).

ג. אם אין הדבר ודאי להם לאסור, על כל פנים מידי ספק לא יוצאים, שהרי האוסרים רבים וגדולים בהכמה ובמנין.

ד. אם התר להמון עם פאה נכרית למען לא יכשלו בהמור מזה בפריעת ראש ממש, ונאלצו למען זאת לסמוך על התר דחוק, ולעיתים היה גם קצת מסירת נפש ללכת בפאה נכרית ולא בגלוי ראש ממש, אבל איך היה זאת להתר גמור לכתחלה.

ה. המעיין בתוך המשא ומתן שבדברי הגדולים יראה בעליל כי אף המתירין לא נתכוננו לפאה נכרית דהיום הנחבשת על כל הראש, ועל פי רב עשויה בשחצנות יתרה בטעם הרחוב הפרוע, רחמנא לצלן.

וכן אף מה שראו או שמעו על כמה אחדים מגדולי הדור הקודם שהלכו בפאה נכרית, אבל בודאי לא היו עשויים בפריצות כמו אלה של היום ולכן אף רמיה הוא לסמוך על השיטות המקלין או על הגדולים שהקלו.

ו. בני התורה נושאים את האחריות שילמדו מהם ההמון, וכענין שאמרו: חכמים הזקרו בדבריכם וכו', כי בן התורה פותח פתח כפתחו של מחט, וההמון פותחים פרצה כפתחו של אולם, בן התורה מקל קצת, וההמון מקל הרבה.

ז. ובאמת היה ראוי להיות בהפך, אשר בדור פרוץ יתחזקו בני התורה ביתר שאת לעמד נגד הפרצות, למען ילמדו מהם ההמון, וכדאיתא בשערי תשובה לר"י (שער ג' נ"ז), וזה לשונו: וחובה על כל ירא שמים אשר הוא טהור לב להעיר קנאה, כי יראה והנה יד השרים והסגנים בפעל, ואמרו רבותינו (בראשית רבה כ"ו ה'): כל פרצה שאינה מן הגדולים אינה פרצה, שנאמר (עזרא ט, ב): "ויד השרים והסגנים היתה בפעל הזה ראשונה", עד כאן לשונו. לכן ראוי שהם יעמדו בפרץ.

ח. והתרוץ הנכון לכל הנ"ל, שפח היצר גדול מאד בעניינים אלה, כי הצניעות הוא אחד מעקרי נסיונות זמננו, וזהו המקור להאזנים הסתומות ולחפוש ההתרים ולסברות העקלקלות.

והראיה על זה, כי יש מלבושים אסורים בלי שום חולק, ואין בהם שום תרוץ, וגם הם נפרצו, בעוונותינו הרבים, אצל אותם האנשים בעצמם, שהתרוץ בפניהם על פאה נכרית, ומה יענו על שאר מלבושי ומנהגי פריצות? ואפלו אם האנשים ירצו לתקן, הנשים לא יאבו ולא ישמעו, ואפלו אחר שמודיעים להם האסור וטוענים אתם, לרב, אי אפשר להטות רצונם, והכל כי היצר הרע גבר מאד, ויכולים להיות קיצוני בשאר עניינים, כי שם אין מתגבר כל כך הרצון הרע להפך, אבל בזה האזנים והלבבות סתומים, ויש ללמדם מתחלה יסודות היהדות, להגדיל יראת ה', ולהיות חרד על קיום התורה (בדרך סתם לא על פרט זה או זה), ולקבע באמת בקרב הלב מאמר הכתוב (קהלת א, ב'): "הבל הבלים הפל הבל, מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש", ורק דבר אחד יש בעולם: "את האלקים ירא ואת מצותיו שמר כי זה כל האדם" (שם יב, ג), ושהעולם הזה הוא רק פרוזדור ומעבר ויומא דשוקא, שקונים בו סחורה בזול, ומביאים לטרקליו, לבית האמתי והנצחי, שהוא העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתפנס לטרקליו, וגם להלהיב לבם למסירת נפש על דבר ה', ולהיות עז כנמר נגד כל אשר מסביב, שלא להתבייש ולא להתפעל משום אחד בכל מצב שהוא, הן כל אלה היסודות וכיוצא באלה יש ללמד ולהתרגל ולקבע באמת בקרב לב עצמו ובקרב לב בני ביתו. וכל אשר

יוסיפו ללמד ולהתרגל בהיסודות, יתחיל להיות נפתח אֲזִנְיָהֶם וְלִבָּם לֹאט לאט יותר ויותר, עד שיעמדו גם בנסיונות הקשים, בעזרת ה' יתברך. ויש לפעמים שהנשים יש בהם יראת שמים ואמיצות ואיתנות ברוחן נגד הסביבה, וגם מוכנות לעשות רצון בעלן, אך שתיקת הבעל הוא הגורם, כי לא אכפת ליה. וה' יתברך יעוררנו מן התרדמה בחסד, להיות חרד על דבריו.

כד - ארך הבגדים

דעת מרן ה"חזון איש" בארך בגדי הקטנות בנות שש שנים - 10 ס"מ למטה מן הברך, ואצל הקטנות בנות שש - 10 ס"מ למטה מהברך, הוא רב הרגל, כדעת הגדולים הנ"ל, ואם פן לגדולות צריך להיות יותר מ-10 ס"מ, כדי שיתפסה רב הרגל.

אבל ירוד ירדנו מבתחלה, ובעוונותינו הרבים הצליח מעשה שטן למלא את העולם זהמא ופריצות באפן נורא, ובני אדם הולכים כחיות היער ממש, ובעוונותינו הרבים זאת השפיע גם עלינו וגם על בתינו, ובין שאר הקלקולים נכנס גם קלקול זה לקצר המלבושים, ובעוונותינו הרבים כל כך גבר הירידה, עד שיש במחננו אפלו נשואות שבגדיהן למעלה מן הברך, שמו שמים! או לנו שכך עלתה בימינו, כי לא רק לעצמן הן חוטאות אלא מחטיאות הרבים, ושורפים נשמות ישראל באש הטמאה, כי אוי לעינים הרואות את הפריצות הזו, ואלה החציפות מרימות ראש, ונשים רבות מתבישות ומקצרות המלבושים, כי המדקדקות בצניעות שלא לקצר, מדקדקים גם שלא להאריך למטה מן הברך, והמאריכות קצת למטה מן הברך, כבר נחשבות היום בין הצנועות ביותר.

ומנהג הליכת הקטנות הוא נורא, נהפכו אצלן סדרי בראשית - נדמה כמעט שאין להן מלבוש (פי הוא קצר כל כך, שאין בו כדי לכסות כלום, והשכל שואל: מה תועלת במלבוש זה, אם מלבוש אתם רוצים, האריכוהו שיכסה, ואם לא אכפת לכם בפסוי, אין תועלת בו), ולא עוד אלא הלוּבֶשֶׁת לַמָּטָה מִן הַבֶּרֶךְ קוֹרִין לָהּ "מִשְׁגַּעַת" (אם פן סימן החכמה - הסצרנות, וכל שתתקצר המלבוש - תגדל החכמה, מי יגלה עפר מעיניכם, אמותינו וזקנותינו לראות בחכמת צאצאיכם, חכמה נפלאה שאתם לא זכיתם לה).

והנה נתפרסמו כמה שעורים בענין ארך הבגדים.

לפני כמה שנים התקימה אספת נשים בירושלים עיר הקדש ת"ו, שהשתתפו בה כאלף נשים, אספת התעוררות לצניעות, ופרסם הבד"צ שעור האריכות לכל הפחות 10 ס"מ תחת הברך, ובוויליאמסבורג נתפרסם 5 ס"מ. ופרסמו שם זאת, כי בעוונותינו הרבים, כל כך גבר היצר הרע בזה, וכל כך התעקשו עליו מאד מאד, עד שפנסיים לפרסם שעור קטן, אולי יקימו לכל הפחות זאת. ומרן הגה"ק מסאטמער שליט"א מתאוונן על שאין שומעין לו בזה, (מפי עד שמועה), ולדעתו יש

להאריך השמלות יותר מ-10 ס"מ, כי באמת אין לשעורים אלו מקום בספרים, אך הפונה בהם, שלא יתגלה למעלה מן הברך, כי זאת בודאי אסור ופריצות גדול מאד, כי אם אין הבגד ארוך הרבה למטה מהברך וגם רחב, אי אפשר שלא יתגלה למעלה מן הארכובה בכל פעם שמגביהים הידים, או מתכופפים, או יושבים, או עולים במעלות, ולכן שערו הרב הגאון שליט"א על פי סברא, שבשעור זה לא יתגלה, והלואי יקימו זאת. אבל מובן שהדבר משתנה לפי הקומה ולפי הבגד.

וכל מי שיש בה יראת שמים, ויודעת שהקדוש ברוך הוא אמת, ורואה כל תנועה, אם רק תרצה לדעת האמת, איך תרמה עצמה שארוך בגדה יש בו די שלא יתגלה בשום אופן למעלה מן הברך, ואם כלפי בעלה תוכל להתעקש על כל משהו שהוא דורש להאריך, אבל מה תענה ליום הדין לפני בית דין של מעלה, בעת שתעמד לפני יודע האמת.

והנה אברכים עמלים ועובדים עבודה רבה לפעל בביתם להאריך הבגדים וכדומה, יישר כחם והלואי שיצליחו. ולו חכמו, ישפילו לעבד זמן רב להשריש בקרב הלב שאנחנו יהודים, ויש לנו בורא ומלך עולם, ויש לנו תורה שצוינו עליה, ויש דין וחשבון, ויש גן עדן ויש גיהנום, ולהרגילה לאט לאט שלא להתביש מן המלעיגים, אז היו פועלים יותר.

אחינו, נפקח נא עינינו, כמה רחוקים אנו מצניעות אמותינו, הבשת אכלה את יגיע אבותינו, הבושה הרעה החריבה את ביתנו ושרפה את נשמתנו, והגלנו לבין דרכי האמות.

על מה ולמה נשאר בשפלות הזה? הלא יודעים אנו שאין זאת רצון ה', ולא זהו דרך אבותינו, ומי מעכב בידינו? - הלא רק הבושה הרעה. נתחזק נא ונחזק את ביתנו, נרגילים לאט לאט להסיר הבושה הרעה, ולעמד בתקיפות נגד כל אשר סבבונו.

כי באמת הרוצה להתנהג בענין זה כרצון ה', ולאחז בדרכי אבותינו ומנהגי אבותינו (שעליהם בנויים הלכות ועניני הצניעות), צריכה להאריך הבגד לא רק בשביל שלא יתגלה למעלה מן הברך, אלא שגם חלק התחתון של הרגל למטה מן הברך עצמו, גם ראוי להתחסד ולכסותו.

על כן, כל המרבה להאריך יותר, יצאה יותר ידי חובת הצניעות שאנחנו מחיבים בה.

ומעשה רב שמעתי מפי "תלמיד" חכם מפלג שליט"א (מפני ברק, מבאי ביתו של מרו החזו"א זצ"ל), שפעם אחת היה אספת מנהלי בתי ספר לבנות אודות תקון הצניעות בין התלמידות, ומרן ה"חזון איש" השתתף בו, והיה המדבר לקבע שעור בגדי צניעות להתלמידות, והיה דעת ה"חזון איש", שבנות שש שנים יהיה ארוך בגדיהן לא פחות מ-10 ס"מ, וטענו עליו שחצי ההורים יוציאו בנותיהם מבית הספר, אבל מרן ה"חזון איש" לא רצה

בשום אופן לותר על זה, ועמד בתקיפות על דעתו והשיב להם: מי אומר שה' יתברך צריך בית ספר של שבע מאות ילדים, די לו בשלש מאות וחמישים, והן יהיו מלבשות כראוי. והרב הנ"ל היה שם בפעמד ההוא, ושמע מפיו את הנ"ל, עד כאן.

והנה על זה דוה לבנו אשר מלבישים הקטנות בכל מיני פריצות, ומדמים בנפשם שלא כלום הוא, ולכל היותר חומר הוא. וממעשה הנ"ל נוכל לראות שכל כך היה חמור הענין אצל מרן ה"חזון איש", שהיה שוה לו שיוציאו חצי ההורים בנותיהם, וימסרום לחנוף מקלקל (אוילי למזרחי), ובלבד שהנשארים יתלבשו בצניעות על צד הראוי.

וכבר כתבנו דמלבושי הצניעות אינו נגד טבע היהודי שנחפש תחבולות להפטר ממנו במקום שאפשר, אלא אדרבה, מלבושי הפריצות משקץ ומתעב בעיני היהודי, עד שאפלו הוא מתר, לא יוכל לסבלו, כגון תינוקת פחות משלש שנים גם כן לא ילבישוה מכנסים ארפים בלי שמלה, אלא שמלה ארפה, לא מצד הדין אלא מצד ההרגש הישראלי.

כה - גדר גדול - לעשות לשמלות מכפלת מלמטה

בספר "מחניף קדוש" (סימן י"א) כתב: מנהג קדוש שנהגו בנות ישראל הצנועות לעשות אימרה רחבה בשפולי השמלה בעת תפירת השמלה, כדי שאם תקצר השמלה על ידי הכביסה וכיוצא בו, יוכלו לפתח את האימרה ולהאריך את השמלה כראוי. וראוי להשגיח מאד על זה בעת קניית הסחורה ובעת התפירה, ואל ישגיחו על רוח הכסף שמצמצמין בקניית הסחורה, כי הנפש היא יותר יקרה מהממון, עד כאן לשונו.

וביותר צריך להשגיח על זה בבגדי הקטנות, כי הבנות גדלות והולכות תמיד, והמלבושים נשארים קצרים, ואפלו המדקדקים להאריך בגדי הקטנות, בנותיהן מלבושים זמנים הרבה במלבוש קצר, כי אי אפשר לקנות תמיד חדשים, אבל אם יש אימרה, אפשר להאריך הבגד.

ואפלו העושים אימרה צריכים זרוז גדול להשגיח להוריד אותו כשנתקצר הבגד, כי מלאכת הבית מרבה, עד שלא נשאר זמן להנפש, ונמצא בתוך כך הקטנות הולכות בלבוש קצר, וזה דבר מצוי ורגיל מאד, על כן צריך זרוז.

כו - תמונות נשים התלויות בבית

והנה יש בתים שתולים תמונות נשים, או מעמידים תמונות גדולות של חתן וכלה בחדרים (לקיים חטאתי נגדי תמיד, שעשו תמונות ושאר מיני הבלים בשעת חתונתם).

ומבלי שֶׁנִּחַפֵּשׁ אִם דָּבָר זֶה אֲסוּר אוֹ מִתֵּר, נֹאמֵר שָׂאֵם הַתְּמוּנוֹת גּוֹרְמִים הַרְהוּרִים רָעִים, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ (וְכַמְעַט בְּלִי סִפֵּק הוּא כּוּ), כִּבְר דִּי לְהַבִּין שְׂמַעְשָׂה יֵצֵר הוּא לְהַבִּיא אֶת הָאֲדָם לְשָׂאוֹל תַּחֲתִית.

אָבֵל גַּם מְלַבֵּד זֶה, גְּלוּי וְיָדוּעַ לְכָל אֶחָד שֶׁלֹּא מִצְדִּיקֵי עוֹלָם לְמַדּוּ זֹאת, וְהַכֵּל יוֹדְעִים שֶׁדָּבָר זֶה מְרַחֵק וּמִתְעַב אֲצֵל יְרָאֵי ה' וְאֲנָשֵׁי מַעֲשָׂה, וְרַק מַעֲשָׂה בּוֹרִים הוּא, (וּבִאֲחָאָב מְצִינּוּ שְׁעֵשֶׂתָּה לוֹ אֵיזְבֵּל כְּעִין זֶה), וְכָל אֶחָד מִבֵּין שֶׁהַדָּבָר עֲשׂוּי בְּכוֹנָה תַּחֲלָה לְעוֹרֵר מִחֲשָׁבוֹת וְרִצּוֹנוֹת אֲשֶׁר לֹא לֵה' הַמָּה, וְהַלֵּב יוֹדֵעַ אִם לְעַקֵּל אִם לְעַקֵּלְקֻלוֹת.

וְנִתְּנוּ מִתְּנָה לְמַבְקָשֵׁי ה', חוּשׁ הַרִיחַ, לְהַרִיחַ וּלְהַרְגִישׁ, וְדִי לְמַבִּין.

וּבִיּוֹתֵר מִשְׂפִּיעַ הַתְּנַהֲגוֹת הַהוֹרִים עַל צְאֲצְאֵיהֶם, וְעַל כֵּן יִזְהָרוּ מְאֹד. וְאֲשֶׁרֵי לְהַמְרָגִילִים בְּנוֹתֵיהֶם מְקַטְנוּתָם בְּהַתְּנַהֲגוֹת שֶׁל צְנִיעוֹת בְּתַכְלִית, גַּם בְּבֵיתָם וּבְחֻדְרֵי חֻדְרֵים בְּסִתְּרָם, וְהַהוֹרִים נִזְהָרִים שְׁגַם אֲצֵלָן לֹא יִתְרָאֶה שׁוּם דָּבָר פְּסוּל וּמְגֻנָּה, כְּדִי שֶׁיִּלְמְדוּ צְאֲצְאֵיהֶם מֵהֶם, כִּי אִזּוֹ נִשְׁאַר זֹאת, נִבְּלַע בְּטַבַּע בְּנוֹתֵיהֶם וּבְנֵיהֶם, וְגַם כִּי יִזְקִינוּ לֹא יִסּוּרוּ מִמֶּנּוּ, וְיִהְיֶה בֵּית צְאֲצְאֵיהֶם טָהוֹר וְנָקִי וְקָדוֹשׁ, וְיַעֲבֹר זֹאת גַּם לְבָנֵי בָנִים, בָּנִים וְיֹלְדוֹ, יְקוּמוּ וְיִסְפְּרוּ לְבָנֵיהֶם.

כז - בצניעות דבור האשה

שֶׁלֹּא תִדְבֹר וְלֹא יִהְיֶה לָּהּ יַעֲסֵק עִם אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא לְצַרְדָּה, כָּלֵל וְכָלֵל לֹא, וּמֵה שֵׁיֵשׁ צַרְדָּה לְדָבָר לְאֲנָשִׁים, תִּדְבֹר בְּלִשׁוֹן קָצֵר וּבְלִשׁוֹן פְּשׁוּט, בְּלִי הוֹסֵפֶת טַעַם (לֹא כְּנִסַּח הַמּוֹדֵרְנִי הָעֲשׂוּי לְמִשְׁךָ אֶת לֵב הַשׁוֹמֵעַ לְהַרְהוּרִים רָעִים, ה' יִשְׁמְרֵנוּ. וְכַדְאִיתָא בְּגִיטִין (צ ע"א): מִדַּת כָּל אֲדָם שְׂמִדְבָּרֵת עִם אַחִיהָ וְקָרוּבֵיהָ וּמִנִּיחָהּ, פְּרוּשׁ: וְלֹא עִם שְׂאֵר אֲנָשִׁים.

וְכֹל שֶׁתְּרַבָּה לְדָבָר שֶׁלֹּא לְצַרְדָּה, יוֹצֵאת מִגְּדֵר הָרְאוּי וּמִמִּדַּת הַצְּנִיעוּת, וְגוֹרְמַת רָעָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל בְּאֲבוֹת (פ"א): וְאַל תִּרְבֶּה שִׁיחָה עִם הָאִשָּׁה - בְּאֲשֶׁתּוֹ אָמְרוּ, קַל וְחֹמֶר בְּאֲשֶׁת חֵבְרוֹ. מִכָּאֵן אָמְרוּ חֲכָמִים: כָּל הַמְרַבָּה שִׁיחָה עִם הָאִשָּׁה, גּוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ, וּבּוֹטֵל מִדְּבָרֵי תוֹרָה, וְסוּפוֹ יוֹרֵשׁ גִּיהֶנֶם. וּבּוֹדָאֵי שְׁגַם הָאִשָּׁה שֶׁהִרְבְּתָה לְדָבָר, נוֹטֶלֶת חֵלֶק בְּאוֹתָהּ רָעָה וְיֹרֶשֶׁת גִּיהֶנֶם.

וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם מִשְׁתַּדְּלֶת בְּדְבָרֶיהָ לְדָבָר בְּנִסַּח הַמּוֹדֵרְנִי, בְּחֻלְקַת לִשׁוֹן, שְׂבוּדָאֵי הֵיוּ פְּרִיצוֹת וְעִזּוֹת.

וְזֶה לִשׁוֹן "תִּנְא דְבֵי אֵלֵיהּ" (פ"ח): אִשָּׁה שֶׁמְהַלְכֶת בְּשׁוּק וּמִדְבָּרֵת עִם כָּל אֲדָם, הִיא גּוֹרְמַת רָעָה לְעַצְמָהּ, וְשִׁיחֵיהּ בְּנֵיהּ רָעִים, וּמִתְחַיֶּבֶת בְּעַצְמָהּ וּבְבָנֶיהָ וְכוּ'.

וְזֶה לְשׁוֹן "מַחְנִיף קְדוֹשׁ" (סימן מ"א): אָסוּר לְאַשֶׁה לְהִיּוֹת מְדַבֵּרֵת עִם כָּל אָדָם, וְכָל שֶׁכֶּן מְשַׁחֲקֵת עִמָּהֶם, פְּשִׁיטָא דְאָסוּר, וְלִדְבַר עִם שְׂכֵנִיָּה וְקְרוֹבִיָּה מִתָּר (כַּמּוּבָר רַק לְצַרְף). וְאִם הֵם יְדוּעִים לְפְרוּצִים, פְּשִׁיטָא דְאָסוּר אַף עִמָּהֶם.

וּבַפְּרָשָׁת אָמַר (כ"ד י"א) "שְׁלוּמֵי בֵּית דְבָרִי", פֶּרֶשׁ רַש"י: דְּהוֹת פְּטָפְטָא "שְׁלָם עַלְדָּ שְׁלָם עֲלִיכוֹן" - מְפַטְפֵט בְּדְבָרִים, שׁוֹאֵלֵת בְּשְׁלוֹם הַכֹּל. בֵּית דְבָרִי - דְּבַרְנִית הֵיִתָּהּ, מְדַבֵּרֵת עִם כָּל אָדָם, לְפִיכָף קִלְקֵלָה.

וְהִלְכָה פְּסוּקָה הוּא, שְׂאִין לְהִיּוֹת שׁוּם שְׂיִכּוּת שֶׁל יְדִידוֹת בֵּין אֲנָשִׁים לְנָשִׁים, אֲפֵלוּ בְּשִׂאֵילֵת שְׁלוֹם, שְׂהָרִי זֶה לְשׁוֹן הַשְּׁלָחַן עָרוּף (אבן העזר סימן כא ס"ו): אִין שׁוֹאֵלִים בְּשְׁלוֹם אִשָּׁה כָּלָל, אֲפֵלוּ עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וְאֲפֵלוּ עַל יְדֵי בַעֲלָה אָסוּר לְשַׁלַּח לָהּ דְבָרֵי שְׁלוּמִים, אֲבָל מִתָּר לְשֶׂאֱל לְבַעֲלָה אִין שְׁלוּמָה.

וְכַתֵּב בְּ"מַחְנִיף קְדוֹשׁ" (סימן נ"ב): דָּגַם הָאִשָּׁה בְּכָלֵל הָאָסוּר שֶׁל שִׂאֵילֵת שְׁלוֹם, דְּהִינּוּ שְׂגָם הִיא אָסוּרָה לְשַׁלַּח שְׁלוֹם לְאִישׁ, וְכִבֵּר הִבְאֵנוּ לְעִיל דָּאָם הָאִישׁ שׁוֹאֵל בְּשְׁלוּמָה, וְהִיא מְשִׁיבָה, הָיִי בְּכָלֵל קוֹל בְּאִשָּׁה עָרוּה (דְּהִינּוּ שְׂעֵבַר הַשׁוֹאֵל שְׁתֵּי עֲבָרוֹת: אַחַת - שְׂשֶׂאֱל בְּשְׁלוּמָה. שְׁתֵּים - שְׂשִׁמַּע תְּשׁוּבָתָהּ, וְהִיא עֲבָרָה עֲבָרָה אַחַת שְׂעֵנְתָה לוֹ). וְכַתֵּב רַש"י הַטַּעַם דְּאָסוּר שִׂאֵילֵת שְׁלוֹם (קִידוּשִׁין ע"י ע"ב), שְׂמָא מִתּוֹךְ שִׂאֵילֵת שְׁלוֹם יְהִי רְגִילִים זֶה עִם זֶה וְיִבּוֹאוּ לְיַדֵי חֲבֵה, וְאֲפֵלוּ עַל יְדֵי בַעֲלָה אָסוּר, שְׂמִרְגִיל לְבּוֹא וְדַעְתָּה אֲצֵלוּ, עַד כָּאן. הָרִי שְׂאָסוּר לְהִיּוֹת שְׂיִכּוּת שֶׁל יְדִידוֹת, אֲפֵלוּ בְּדַבּוּר קַל, אֲלָא אֶת הַצָּרִיף וְהַנְּחוּץ יֵשׁ לְדַבֵּר בְּקַצּוֹר הָאֲפָשֶׁר, וְכִדְאִיתָא בְּעָרוּבִין (נ"ג) שְׂשֶׂאֱל רַש"י לְבְרוּרָא: בְּאִיזָה דָּרָף גִּלְדָּ לְלוֹד? וְהַשִּׁיבָה לוֹ בְּטַעֲנָה שְׂהִיָּה לוֹ לְקַצֵּר וְלוֹמַר בְּאִיזָה לְלוֹד.

וּבְבִרְכוֹת (מ"ג) אָמְרוּ חַז"ל: תִּלְמִיד חָכָם אֵל יִסְפֵּר עִם אִשָּׁה בְּשׁוּק וְאֲפֵלוּ הִיא אֲשֶׁתּוֹ, וְאֲפֵלוּ הִיא בֵּיתּוֹ, וְאֲפֵלוּ הִיא אַחוֹתּוֹ.

וַיֵּשׁ עוֹד מְדַרְגָּה פְּחוּתָהּ מְזָה לְהִיּוֹת רְגִיל בְּהַרְבּוֹת דְּבָרִים אוֹ בְּשַׁחֲוֹק וְקִלּוֹת עִם הַנָּשִׁים, וְזֹאת חֲמוּר מְאֹד, עַד שְׂחֻשְׁבוּהָ חַז"ל בֵּין הַיּוֹצְאוֹת בְּלֹא כְּתֻבָּה, וּמְצוּה אוֹ חוֹבָה לְגַרְשׁוֹן (וְזֹאת מְצוּי, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, בְּמִקּוּמוֹת הַעֲבוּדָה, אוֹ בְּמִטְוִילִים בְּשׁוּק, אוֹ בְּמִבְקָרִים זּוּגוֹת וְנִפְגָּשִׁים וּמְרַבִּים בְּדְבָרִים וּבְשַׁחֲוֹק וְקִלּוֹת רֹאשׁ, וְכֵן בְּמִקּוּמוֹת הַנֶּפֶשׁ, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁהַבְּטֵלָה מְצוּיָה שָׁם, וּמִתּוֹךְ רַחֲבַת הַלֵּב מְזוֹלְזָלִים בְּדְבָרִים חֲמוּרִים וְנוֹרָאִים כְּאֵלֶּה, וְיִרְאֵת ה' נִשְׁכַּח מֵהֶם, וְשֶׁהֵם עֲתִידִים לְתַן דִּין וְחֻשְׁבוֹן בְּדִינֵים חֲמוּרִים, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, עַל כָּל זֶה (לְבַד מְעוֹן בְּטוֹל תּוֹרָה), וְאַף עַל פִּי שְׂאֲשֶׁתּוֹ עָמוּ, לֹא מְהִינֵי כְּלוּם, וְהָעוֹן בְּמִקּוּמוֹ עוֹמֵד.

וְזֶה לְשׁוֹן שְׁלָחַן עָרוּף (אבא"ע סימן קט"ו ס"ד): וְאֵלּוּ הֵן הַדְּבָרִים שְׂאָם עֲשֵׂתָה אַחַת מֵהֶן, עֲבָרָה עַל דֵּת יְהוּדִית וְכוּ', מְשַׁחֲקֵת עִם הַבְּחוּרִים וְכוּ' (באר היטב ס"ק י"ב), לֹאוּ דְנוֹקָא מְשַׁחֲקֵת, אֲלָא אֲפֵלוּ אִם הִיא מְדַבֵּרֵת שְׂיִחָה יִתְרָה בְּלִי שַׁחֲוֹק, הָיִי מְשַׁחֲקֵת, כִּי שְׂיִחָה יִתְרָה מִבֵּיא לְיַדֵי שַׁחֲוֹק (בית חדש, חִלְקַת מְחוּקָק, בית שְׂמוּאֵל).

וְכַתֵּב בְּ"חִלְקַת מְחוּקָק" (סק"י"ב): וְאַרְחָא דְמִלְתָּא נִקְטָה עִם הַבְּחוּרִים (פְּרוּשׁ: דְּלֹאוּ דְנוֹקָא עִם בְּחוּרִים).

וְזֶה לְשׁוֹן "אָבוֹן הָעֶזְר" (סימן כא ס"א), (והוא לשון הטור והרמב"ם פכ"א מהא"ב) : צָרִיךְ
הָאָדָם לְהִתְרַחֵק מִן הַנְּשִׁים מְאֹד מְאֹד, וְאָסוּר לְקַרֵּץ בְּיָדוֹ אוֹ בְּרַגְלָיו
וְלָרְמוֹז בְּעֵינָיו לְאַחַת מֵהָעֶרְוֹת, וְאָסוּר לְשַׁחֵק עִמָּהּ, לְהַקְלִי רֹאשׁ כְּנִגְדָּהּ, אוֹ
לְהַבִּיט בְּיַפְיָהּ וְכוּ'. וְהַמְתַּכְּוֵן לְאַחַד מֵאלוֹ הַדְּבָרִים, מֵכִין אוֹתוֹ מִפְתַּי
מֵרְדוּת, עַד כָּאן.

וְאִפְלוּ שֶׁלֹּא עִם הַנְּשִׁים חָמוּר מְאֹד עֲנִין הַשְּׁחוּק וְקִלּוּת רֹאשׁ, וְזֶה לְשׁוֹן תְּנָא
דְּבֵי אֱלִיהוּ (פּרָק י"ג) :

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא - שֶׁכָּל הַמְרַבֵּה בְּשַׁחֲוִק וּבְשִׁיחָה וְתַפְלוּת מְבִיא חֲרוֹן אַף
לְעוֹלָם, וְהַפְּרוֹת מִתְמַעֲטִין עַל יָדוֹ, וְרַעוּת רַבּוֹת בָּאוֹת עַל יָדוֹ, וְגִזְרוֹת קָשׁוֹת
מִתְחַדְּשׁוֹת, וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל נִהְרָגִין, וְיִתּוּמִים וְאֶלְמָנוֹת צוֹעֲקִים וְאִינָם
נִעְנִין, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ט, טז) : "עַל כֵּן עַל בַּחוּרָיו לֹא יִשְׁמַח ה' וְאֵת יִתְמוֹ וְאֵת
אֶלְמָנָתוֹ לֹא יִרְחַם כִּי כָּלֹ חֲנוּף וּמֵרַע וְכָל פֶּה דֹבֵר נִבְלָה וְגוּ'", וְלֹא עוֹד,
אֲלֵא - כָּל הַמְרַבֵּה בְּשַׁחֲוִק וּשִׁיחָה וְתַפְלוּת, עָלָיו כְּתִיב (הושע ד, ב) : "אֵלֶּה
וְכַחַשׁ וְרָצַח וְגָנַב וְנָאֵף פָּרְצוּ וְגוּ'", וְכֹאֲלוֹ נִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר, וּמְכַחַשׁ וּמְכַזֵּב
בְּיָדוֹ. וְאִם הָיָה בְּתוֹךְ הַמְשַׁפָּחָה, וּבְנֵי הַמְשַׁפָּחָה שְׂמֵחִים בּוֹ, לְבִסוּף מְגִלָּה
אֵת כָּל בְּנֵי הַמְשַׁפָּחָה, וְאִם הָיָה בְּתוֹךְ הַשְּׂכוּנָה, וּבְנֵי הַשְּׂכוּנָה שְׂמֵחִים בּוֹ,
לְבִסוּף הוּא מְגִלָּה אֵת כָּל בְּנֵי הַשְּׂכוּנָה, וְכֵן אִם הָיָה בְּתוֹךְ בְּנֵי הַחֲצָר, וְכֵן
אִם הָיָה בְּתוֹךְ בְּנֵי הַמְּבוֹי. וְכֵן אִם הָיָה בְּתוֹךְ בְּנֵי הָעִיר, לְבִסוּף הוּא מְגִלָּה
אֵת כָּל בְּנֵי הָעִיר, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) : "עַל כֵּן תֵּאָבֵל הָאָרֶץ וְאִמְלַל כָּל יוֹשֵׁב בָּהּ
וְגוּ'". מִפְּנֵי מָה? שֶׁלֹּא הָיוּ מוֹכִיחִין אֵת יִשְׂרָאֵל כְּלוּם וְכוּ', אִפְלוּ מִצָּאֵן כִּהֵן
וְשׁוֹחֵק עִמָּהֶם חוֹלֵק עִמָּהֶם בְּפִרְעָנִיּוֹת, וְכֵן נִבְיָא וְנִשְׂיָא וְכוּ', מִכָּאן אָמַר :
כָּל הַמְרַבֵּה כְּבוֹד שְׂמִים וּמִמַּעַט כְּבוֹד עֲצָמוֹ, כְּבוֹד שְׂמִים מִתְרַבֵּה וְגַם כְּבוֹד
עֲצָמוֹ מִתְרַבֵּה. וְכָל הַמְמַעֵט כְּבוֹד שְׂמִים וּמִרְבֵּה כְּבוֹד עֲצָמוֹ, כְּבוֹד שְׂמִים
בְּמִקוּמוֹ וְכְבוֹד עֲצָמוֹ מִתְמַעֵט, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

כח - שלא לדבר מדברי סתר של אחרים או של עצמו וגדל רעת פה דובר נבלה

בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, בֵּין הַנְּשִׁים (וְגַם אֲנָשִׁים), שֶׁמְדַבְּרִים מִדְּבָרֵי סֵתֵר הַטְּעוֹנִים
צְנִיעוּת שֶׁל אַחֲרִים וְשֶׁל עֲצָמָם.

וְאִפְלוּ לֹא הָיָה נֶאֱסָר זֹאת בְּפִרוּשׁ, גַּם כֵּן הָיִינוּ מְבִינִים גְּדֹל הַגְּנוּת שֶׁבָּזָה,
אֲבָל כְּבָר כָּתַב הַרְמַב"ם (בפּרָק ט"ו מֵהַלְכוֹת אִישׁוֹת הַל' י"ח) כְּמָה יֵשׁ לְשָׁמֵר עַל
נְקִיּוֹת הַפֶּה, וְעַל פִּי רַב נִכְנָסִים אֵלָיו הַדְּבוּרִים בְּכָלֵל עוֹבְרוֹת עַל דַּת יְהוּדִית,
כִּי זֶהוּ קוֹלָנִית הַמְזַכֵּר בְּכִתְבוֹת (ע"ב) וּבְרַמְבַּ"ם (פ' כ"ד מֵהַלְכוֹת אִישׁוֹת הַל' י"ב),
וּשְׂיַע אַבְהֵי"ע ס"י קט"ו ס"ד), עֵינֵי שָׁם, וְיוֹצְאוֹת בְּלֹא כְּתָבָה וּמִצְוָה לְגַרְשׁוֹ, עַד כְּדֵי
כֵּךְ חָמוּר הָעֲנָן, וְזֶה בְּרוּר לְכָל מְעִין בְּלֵי סִפְק (מִלְּבַד לְצָרֵךְ לְמוּד אוֹ שְׂאֵלָה מִתַּר
לְדַבֵּר), וְכִמָּה הַפְּלִיגוֹ חַז"ל בְּעֵנֶשׁ פֶּה דוֹבֵר נִבְלָה. וְנִעְתִּיק בְּזֶה מִסְפֵּר הַקְּדוֹשׁ
"מְנוֹרַת הַמְּאוֹר" (נר ב' פּרָק נ"ו), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ :

מצינו שהרבה בני אדם כופין אותם בשוטים, באש ובמים וכל מיני כפיות, עד שיודו בפיהם דברים שנכשלו בהם, וסובלים כל הכפיות ואינם מודים שום דבר, בפחדם שיתחייבו בהודאתם הריגה, ואף על פי שרואים שאינה אלא מיתה זמנית, כי יודעים בברור שהיום או מחר ימותו, עם כל זה, כדי להרויח חיי שעה, סובלים דחקים ומקבלים כל היסורים שבעולם, ואינם מוציאים בפיהם דבר שיתחייבו עליו, על אחת כמה וכמה למי שאין כופין אותו שיאמר דברי נבלות, ואין לו בדבור זה הנאה, אבל יודע שבאמרו - גדול עונו מנשוא, וידונו עליו מיתה עולמית שהיה לו לסתם ולבלם פיו מלאמרו, כי כל המנבל פיו, דינו נהפך עליו לרעה, כדגרסינן בפרק קמא דכתובות (דף טו): "על כן בחוריו לא ישמח ואת יתמיו ואת אלמנתיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דבר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה" (ישעיה ט, טו). מאי ועוד ידו נטויה? אמר רב חנן בר רב: הכל יודעין כלה למה נכנסת לחפה, אלא כל המנבל פיו ומוציא דבר נבלה מפיו, אפלו נחתם לו גזר דינו של שבעים שנה לטובה, נהפך עליו לרעה.

וגרסינן נמי בפרק במה מדליקין (דף ל"ג): בעוון נבלות הפה, צרות רבות ורעות וגזרות קשות מתחדשות בעולם, ובחורי שונאי ה' מתים, ויתומים ואלמנות צועקים ואינם נענים, שנאמר: "על כן בחוריו לא ישמח ה' וגו'". מאי ועוד ידו נטויה? אמר רב חנן וכו', ואמר רב חסדא: כל המנבל את פיו, מעמיקין לו גיהנם, שנאמר (משלי כב, יד): "שוחה עמקה פי זרות זעום ה' יפל שם", ולא די לו למנבל את פיו שמשקץ פיו הנבראת לטהרה, אלא שהוא נתעב בעיני הישרים והטהורים, בעזבו הבשת והצניעות שהם מדות מבחרות שהבדלו לישראל זרע הקדוש והסימנים שבהם נכרים מכל האמות, והולך בדרך זרים, עזי פנים ונבלים וסכלים, וחלל את שם קדוש ישראל, ומעיד בעצמו שאין לו חלק באמה הזאת, שהם נקראים עם חכם ונבון, ויאמרו עליו שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני, כי ישראל שעמדו על הר סיני, פסקה מהן טמאת העמים, כדגרסינן במסכת עבודת כוכבים, (דף כ"ב): משבא נחש על חנה, הטיל בה זמה, ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זהמתו וכו'. נמצא, שהמנבל את פיו ומאזין לנבלים, מתעב נפשו הקדושה ויורד לבאר שחת, כי אפלו שיחה קלה שבין איש לאשתו מגידים לאדם לאחר מיתה, שנאמר (עמוס ד, יג): "ומגיד לאדם מה שחוו", כמו שהוא מפרש בפרק קמא דחגיגה (דף ה), וכל שכן הנבלות שמוציא מפיו בפרהסיא, על כן יבחר אדם דרך טובה לאטם אָזְנוֹ משמע נבלה ויטהר פיו מלדבר בה, אלא דברי טהרה, ועליו נאמר (משלי י, כ): "כסף נבחר לשון צדיק", עד כאן לשונו.

ובפרק לפני זה מביא מריש פרק קמא דפסחים, שהחכמים היו נזהרים מאד שלא להוציא שום דבר מגנה מפיהם, והתורה מזהירה על זה, ואמרו שם, שאחד יצא מפיו דבר מגנה, בדקו ומצאו בו שמץ פסול, עין שם.

ובודאי שהדבר הרע הזה שנפרץ, בעוונותינו הרבים, אינו בזדון, אלא השפלות הגדול והנורא אשר סבבנו השפיע שלא ירגישו בדבר. גם אין ידוע חמר הענין, כי אין ההמון שומע, בעוונותינו הרבים, שום דבר תורה

ומוסר, והמעט ששומעיו, נשפך ונתבטל בתוך המון ההבלים שאנו מלאים מהם, ועבר ושנה נעשה לו כהתר.

על כן חיובא רמיא על כל בעל הבית ללמד מוסר ודברי יהדות בתוך ביתו, ולעורר על זה ועל פיוצא בזה, ושבו ורפא להם, כי דברי מוסר של חז"ל הם פאש שורף הרע, וכפטיש יפוצץ האבן, ובלי ספק יועילו.

כט - שהנשים לא יהיו מצויים במקום מעבר אנשים

ענין זה עקר גדול בצניעות, והוא מבאר הרבה בדברי חז"ל, ואף על פי כן יסודו בהרגש, כי אי אפשר להגדיר זאת בהלכות קבועות, ומעולם כל אשה שהיה בה בושה וצניעות, געלה נפשה והתרחקה מאד מלהיות מצויה במקום אנשים, ומלהיות נראית בפניהם, ומ להיות שומעים את קולה, ובעברה ברחוב ואיש בא כנגדה, היא נמשכת הצדה. ואף בביתה, בעת שנמצאים אנשים אצל בעלה, אביה או בניה, מונעת עצמה מלעבר בפניהם, או להתראות להם, ומדברת אז בקול נמוך שלא ישמעוה האנשים, ואפלו הילדים מרגיזים אותה, אינה משמעת קולה עליהם אז, ומכל שכן שאינה מגביהה אז קולה בשחוק, ואף מותרת בשביל זה על עסקיה הנחוצים, ובלבד שלא יראוה ולא ישמעוה, ואף על פי שבבית של עצמה היא נמצאת, כזה הוא מנהג הצניעות.

ונביא מענין זה כמה מאמרי חז"ל.

במסכת סכה (דף נא במשנה): מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו וכו', ומתקנים שם תקון גדול וכו'. ובגמרא סכה: מאי תקון גדול? אמר רבי אלעזר: כמותה ששנינו חלקה היתה (רש"י: העזרת נשים בראשונה, ולא היו זיוני יוצאים מן הכתלים) והקיפוה גזוזטרא (נתנו זיוני בכתלים בולטין מן הכתל סביב סביב, וכל שנה מסדרין שם גזוזטראות לוחיו שקורין בלניק, כדי שיהיו נשים עומדות שם בשמחת בית השואבה ורואות, וזהו תקון גדול דקתני מתניתו שמתקנים בכל שנה), והתקינו שיהיו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה. תנו רבנן: בראשונה היו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ, והיו באים לידי קלות ראש, התקינו שיהיו נשים יושבות מבחוץ ואנשים מבפנים, ועדין היו באים לידי קלות ראש. התקינו שיהיו נשים יושבות מלמעלה, ואנשים מלמטה, היכי עביד הכי (שהוסיפו ושנו כלום על בנין שלמה), והכתיב (גבי דוד המלך כשצונה את שלמה על מדת הבית ובנינו) הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל (כל מלאכת התבנית שהודיעו הקדוש ברוך הוא על ידי גד החוזה ונתן הנביא), אמר רב: אשכחו (שצריד להבדיל אנשים מנשים, ולעשות גדר בישראל שלא בואו לידי קלקול), ודרוש (זכריה יב, יב): "וספדה הארץ משפחות משפחות לבד משפחת בית דויד לבד ונשיהם לבד". אמרו: והלא דברים קל וחמר, ומה לעתיד לבוא, שעוסקין בהספד ואין יצר הרע שולט בהן, אמרה תורה: אנשים לבד ונשים לבד, עכשו שעוסקין בשמחה ויצר הרע שולט בהם, על אחת כמה וכמה (בבבואת זכריה, ומתנבא לעתיד שישפדו על משים בו

יוסף שנהרג במלחמת גוג ומגוג, וכתיב: "משפחת בית דויד לבד ונשיהם לבד", שאפלו בשעת הצער צריך להבדיל אנשים מנשים שעסוקים בהספד באותה שעה, והמצטער אינו מקל ראשו מהר.

ועוד, שאפלו לעתיד לבא אין יצר הרע שולט, כדקאמר קרא: "והסירתי לב האבון", ולקמן אמר שהקדוש ברוך הוא שוחטו וכו', בכל זאת נצטוינו על הצניעות. כאן שעסוקים בשמחה וקרוב לקלות ראש, ועוד שהיצר הרע שולט עכשו - לא כל שכן, עד כאן.

והנה יש נשים עוסקות במצוות ודברים טובים, כגון, לגבות כסף או מצרכים לעניים, וחושבות שמפני זה מתר להכניס בין האנשים, או לשבת במקום שהם עוברים, וטעות הוא, כי הוא מצוה הבאה בעבירה, והרי תבנית בית המקדש שנאמרה בנבואה שכך צריך להיות, ושנו אותו כדי שלא יבואו לידי קלקול, וכל שכן שיש לותר על דברים אחרים.

ל - זהירות תערבת בשעת חפה ושבע ברכות

ומכל הנזכר נוכל להבין עד כמה יש לזהר, שאפלו במקום מצוה לא יהיה אפלו מקצת תערבת אנשים ונשים, כגון בכתנות ושבע ברכות, או תנאים, או בר מצוה וכדומה, או בשמחת תורה בשעת ההקפות, או כשיוצאים מבית הכנסת מן התפלה וכדומה.

והיצר הרע מסית מאד לזלזל בהן, הן אצל הנשים והן אנשים, והם צועקים שאין להיות קיצוני, ורוצים לבלע חיים את המוחים בידם, וצועקים עליהם משגעים, אסור להיות כל כך מחמיר, גם הנשים צריכים לראות ואתם פראים וחיות וכו' וכו', פיזיע ומפרסם.

אוי ואבוי, אלה קלי הדעת עושים משחק מחטאים, עוונות ופשעים החמורים ביותר, ומחטאים הרבים בפשעים עצומים.

וכי הלאו של לא תתורו אחרי עיניכם והרהורי עברה הקשין מעברה, ולהחטיא אנשים בחטא הידוע ועוד ועוד, האם זהו רק חומרא וחסידות? האם זהו חומרות וקנאות, או גופי תורה ויסודי הדת?!

וכבר צווחו על כגון זה כל רבותינו, בכל הזמנים ובכל המקומות וגם בספריהם, והגאון הקדוש ר' הלל קאלאמיער בספריו מרעיש עולם על זה, ומסביר ומזהיר אשר קדם ממלאים עצמם בנעוריהם בחטאים ופשעים כאלה, ואחר כך נענשים, רחמנא לצלן, בכמה צרות רבות ורעות ומיתת בנים, רחמנא לצלן (לא עלינו ועל שום בר ישראל). והגאון הקדוש קורא אותם שוטים ורוצחים, וכי לית דין ולית דין? וכי אפשר לעשות כל מה שעולה על לב טפש?

אבל כל מי שנגע יראת ה' בלבבו, ויודע שעתידי לתן דין וחשבון, יזהר מאד, וגם ילמד ויזהיר לבני ביתו שלא יהיו בין קלי הדעת אלה, וכשעושים שמחה יש לזהר מאד שיהיה מחננו קדוש, והמחצה תהיה טובה וחזקה, שלא יוכלו לסתרה, ושלא יהיו הנשים מצויים במקום מעבר האנשים, ולא יסתובבו ולא יעמדו לדבר שם.

לא - פרצה השכיחה בתזמרת השמחות

ומכל שכן וקל וחומר שלא יהיה מה שהזמרים באים לבין הנשים ומזמרים, והנשים רוקדים לפניהם, כי זהו פריצות גדולה להיות נשים מרקדים לפני אנשים המזמרים להם (ובשביל שהם גויים או פורקי על לא נשתנה הענין למעלייתא, אלא אדרבה, יותר גרוע כי בפרוצים החמירו יותר), והגע בעצמך - אלו היו נאספים באיזה בית נשים לרקד, ואנשים מזמרים להם והן רוקדות לפניהם - היו מזעיקים עליהם שמים וארץ, ובשביל שזה חתנה לא נשתנה הענין כלום, כי גם בחתנה חיבים לשמר אזהרות התורה וגדרי הצניעות.

וכבר אמרו (בסוטה): זמרון גברי ועני נשי פריצותא (גברים מזמרים והנשים עונות להם - פריצות), ומכל שכן אם מרקדים, כי הרקוד יותר מגרה את הרע מן הקול.

ואפלו מה שהזמרים באים אצל הנשים, ומזמרים בלי רקוד, הוא גם כן פריצות, שהרי אפלו התערבות לבד, בלי זמר, הוא עברה, ומסלק השכינה מן השמחה, ואין זה שמחה לפני הקדוש-ברוך-הוא.

וזה לשון ספר החסידים (שצ"ג): כתיב (תהלים צו, ו): "הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו", לכך אמר שהשמחה במעונו. אמר פסוק שיש בו רמז השם בשמים ובארץ, כגון: ישמחו השמים ותגל הארץ, ראשי תבות השם של ארבע אותיות. כשיש גילה בארץ ברעדה, אז שמחה בשמים לפניו. כל המברך שהשמחה במעונו, צריך לחקור אם קימו וגילו ברעדה, אם רעדה במקום גילה, ואם לאו - וכגון שישנם שם אנשים שאינם הגונים ונבול פה ביניהם, ואנשים ונשים מערבים יחד, לא יתכן לברך שהשמחה במעונו, ועל אלה וכיוצא בהם נאמר (ירמיה טו, יז): "לא ישבתי בסוד משחקים ואעלז", וכתיב (ישעיה כח, ח, יב): "כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום וגו', לא אבוא שמוע".

אומרת השכינה: לא אבו שמוע דברי תורה, ולשמחה מה זו עושה בין תלמידי חכמים ובין ילדים? (עין במפרשים הפרוש) כל מצוה הבאה בעברה על ידה, מוטב שלא יעשה המצוה. כמו מצוה לשמח החתן, ואם יש שם פריצים, ויודע שבלא פריצות לא יהיה, או אינו יכול להיות בלא הרהור, או אינו יכול להיות מלאות בנשים, אל יהיה שם. עד כאן לשון ספר חסידים.

ובפרוש "ברית עולם" (ממרו החיד"א) על ספר חסידים כתב שם, וזה לשונו: נשים יושבות בין האנשים, שההרהורים שם, לא יתכן לברך שהשמחה במעונו וכו'. כן כתב הרב "בית חדש" ב"אבן העזר" (סי' ס"ב) משם מנהגים, וכמו שכתב לעיל (קס"ח), עין שם. וזה לשונו (בסימן קס"ח): כתב הרב "בית חדש" ב"אבן העזר" (סימן ס"ב) משם מנהגים, כאשר יש בחפה אנשים ונשים בחדר אחד, אין לברך שהשמחה במעונו, דאין שמחה כשהצד הרע שולט וכו'. והחי יתן לבו לאסור איסור, כדי שלא יתערבו נשים ואנשים בשמחה

לב - פרצה המצויה בתערבת אנשים ונשים בבית הכנסת

ושם (סימן תתקנ"ג בסוף) וכל מצוה הבאה עברה על ידה, מוטב שלא יעשה המצוה, כמו לשמח חתן ויש שם פריצים, ויודע שבלא פריצות אינה יכולה להיות, ואי אפשר בלא הרהור או מלראות בנשים, אל יהיה שם. עד כאן לשונו.

וכן בשמחת תורה, אם הנשים או אפלו הילדות נכנסים למקום האנשים, או עומדים במקום שאפשר לראותן, הם מחטיאים, ומערבבין שמחת הקדשה, ומגרשין השראת השכינה.

ויש מניחים לקטנות להכניס והוא טעות, כי מי יוכל לדעת מה שבלב חברו, אם הם מביאים לידי הרהור או לא, גם איפה הוא הגבול, אין זה אלא קלות הדעת וזלזול, שאין פחד ה' לנגד עיניהם, ואין חרדים מן החטא.

וכן כשיוצאים מבית הכנסת אחר התפלה, צריכות הנשים להקדים יציאתן, כדי שלא יבוא לידי תערבת, ומכל שכן שלא יעמדו לפני בית הכנסת, לחכות על מי שהוא או לשוחח, כי אז יצא שכתן (של התפלה) בהפסדן (של) חטאים).

לג - פרצת התערבת ברחוב, ובפרט בשבתות וימים טובים

ומכל שכן, כמה יקאב הלב על התערבות בשוק על ידי הטיולים אחר הצהרים בשבתות וימים טובים.

וכבר כתב בשלחן ערוך (הלכות יו"ט, סימן תקכ"ט ס"ד, והוא מהרמב"ם): חייבים בית דין להעמיד שוטרים ברגלים, שיהיו משוטטים ומחפשים בגנות ופרדסים ועל הנהרות, שלא יתקבצו שם לאכל ולשתות אנשים ונשים, ויבואו לידי עברה, וכן יזהירו בדבר זה לכל העם, שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם

בְּשִׁמְחָה, וְלֹא יִמְשְׁכוּ בֵּינָם שְׂמָא זְבוּאוּ לַיַּדִּי עֲבָרָה, אֲלֵא יִהְיוּ כָּלֶם קְדוּשִׁים.
עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וּבְמִנְחוֹת (ל"ג) אֵיתָא, בֵּין בֵּי גְבֵרֵי לְבֵי נְשִׁי, פִּרְשׁ רַשִׁי: אָדָם שְׁחוּלְק בֵּיתוֹ,
חָצִיו לְהַלּוּף אַנְשִׁים הַמְחִזִּירִין בְּבֵיתוֹ, וְחָצִיו לְאַשְׁתּוֹ לַעֲשׂוֹת מְלֻאכְתָּהּ
בְּהֲצַנֵּעַ וְכוּ', עַד כָּאן.

הָרִי שְׁאֵפְלוּ בְּבֵית כֶּף הוּא דְרָף יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים, וּמִכָּל שְׂכֹן וְקַל וְחֹמֶר
בְּחוּץ, כָּל שֵׁישׁ בּוֹ קֶצֶת יִרְאֵת שָׁמַיִם, וְיִוְדַע שְׁעִינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוּטְטִים בְּכָל
הָאָרֶץ, לְתַת לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ וְכַפְרֵי מַעְלָלָיו, וְיִוְדַע כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם וְכָל
מַחֲשַׁבוֹתָם, בּוֹדָאֵי יַחֲרֵד לְמַנַּע עֲצָמוֹ, וְגַם לְמַנַּע בְּנֵי בֵּיתוֹ מִלְּחֻטָּא
וּמִלְּהַחֲטִיא אַחֲרִים וְטוֹב לָהֶם כָּל הַיָּמִים.

וּמִסְפָּר מֵהַגָּאוֹן הַקְּדוּשׁ בַּעַל "דְּבָרֵי יַחֲזַקְאֵל" מְשִׁינְעוּע זִי"ע, שֶׁפַּעַם אַחַת
בְּצֵאתוֹ מִבֵּית הַכְּנִסֵּת רָאָה אִשָּׁה זְקֵנָה אַחַת מוֹכֶרֶת שָׁם אֵיזָה דָּבָר, וְצַעַק
עַל זֶה: הָאֵם מְלֻאכִים הוֹלְכִין כָּאן?!

וְאִין רְצוֹנְנוּ לְהֶאֱרִיף בְּגִנוֹת אוֹתָן הַיּוֹשְׁבִים בְּמָה מְשִׁפְחוֹת וְאוֹכְלִים בְּחֹדֶר
אֶחָד, וְגַם לְפַעְמִים עַל שְׁלַחַן אֶחָד, וְגַדְל הַמְכָשׁוּלִים הַמְשַׁתְּרַבְּבִים וּבָאִים
מְזָה, אֲשֶׁר, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, כְּבָר בָּא הָאוֹת וְהַמוֹפֵת עַל זֶה, וְיִדַּע אֵינֶשׁ
בְּנַפְשִׁיהָ.

אֵד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים וְטְהוּרִים, מִתְרַחֲקִים מִדְּרָכִים כְּאֵלֶּה וְתוֹעֵבָה הוּא
לָהֶם, וּבְכָל מְקוֹם בּוֹאֵם נִזְהָרִים מִלְּהַבְעִיר אֵשׁ הַיֵּצֵר הָרַע בְּמוֹשְׁבוֹתֵיהֶם,
כְּדִי שְׁיִתְקִים בָּנוּ: "י' ה' אֱלֹקֵינוּ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מִחֲנִיף וְגו', וְהָיָה מִחֲנִיף
קְדוּשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְּדַעַרְוֹת דְּבָר וְשֵׁב מֵאַחֲרֵינוּ", וְנִזְהָרִים מִכָּל מִינֵי שְׁפָלוּת
וְגִנוֹת שְׂאִין דַּעַת חֲכָמִים נוֹחָה הַיָּמָנוּ, כְּדִי שְׁנֵהִיָּה רְאוּיִים לְהִיּוֹת בְּנֵי
אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, וְלְהַמְשִׁיךְ שְׂרָשְׁרֵת הַקְּדוּשׁ שֶׁל עִם ה'.

לד - אסור לצאת לשוק מבשם

כְּתַב בְּסִפְר "מִחֲנִיף קְדוּשׁ" (סימן ל"ה): אֲסוּר לְאִשָּׁה לָצֵאת לְשׁוּק כְּשֶׁהִיא
מְבֻשָּׂמֶת, בֵּין שְׁנֵת בְּשִׁמָּה בְּגוּפָהּ, בֵּין בְּשַׁעְרָהּ, בֵּין בְּבִגְדֶיהָ, וְכֵן אֲסוּר הָאָב
לְהַנִּיחַ אֶת בֵּיתוֹ לָצֵאת לְשׁוּק כְּשֶׁהִיא מְבֻשָּׂמֶת (מקור הקדושה), נִלְמַד מֵהָא
דְּאֵיתָא בְּשֵׁבֶת (ס"ב) וּבִיוֹמָא (י'): "וּבְרַגְלֵיהוֹן תַּעֲפִסְנָה" - אָמַר ר' יִצְחָק דְּבִי
רַבִּי אָמִי: מִלְּמַד שְׁמִטִּילוֹת (בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם לְפָנֵי חֲרָבּוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) מוֹר וְאַפְרָסְמוֹן
בְּמַנְעֵלֵיהֶם, וּמִהֲלָכוֹת בְּשׁוּקֵי יְרוּשָׁלַיִם, וְכִיּוֹן שְׁמַגִּיעוֹת אֲצֵל בְּחוּרֵי
יִשְׂרָאֵל, בּוֹעֲטוֹת בְּקֶרֶקַע וּמִתִּיזוֹת עֲלֵיהֶם, וּמְכַנְיָסוֹת בָּהֶם יֵצֵר הָרַע כְּאָרְס.
עַד כָּאן.

וּמִבְּאָר בְּשִׁלְחוֹן עָרוֹף "אָבּוֹ הַעֲזָר" (סימן קי"ט), שְׁאֲסוּר לְהַרְיֵחַ רֵיחַ בְּשָׁמִים
שֶׁל עָרוֹה. נִמְצָא, שֶׁהַיּוֹצֵאִין מְבֻשָּׂמִין מְכַשִּׁילִים הַרְבִּים.

וביותר מגנה הבאות לעזרת נשים של בית הכנסת מבשמות, כי מלבד הנ"ל עוד מבלבלין את התפלה, כי מבאר בספר הכנה דרבה מהגון הצדיק בעל "ערוגת הבשם" זצ"ל, שיש להתרחק מריחות האלה כמו מריח צואה.

ופשוט שענין זה נכלל במה שאמרו חז"ל (נזכר לעיל) שלא נתנו תכשיטין להתקשט בהם בחוץ.

לה - אסור לאשה לילך בקומה זקופה ובשחצנות

נאמר בגמרא גטין (פ"ט): אכלה בשוק, גרגרה בשוק, היניקה בשוק, בכלן רבי מאיר אומר תצא וכו'. ומוכח שם דלכלא עלמא הוי פריצותא, וגרגרה בשוק, פרש רש"י: הלכה נטוית גרון. והנה ביומא (י) משמע דנטוית גרון, הינו הלוח בקומה זקופה. ובשבת (ס"ב) משמע, מהלכת עקב בצד גודל, והלוח בקומה זקופה לומדים אסורו ממה שכתוב (ישעיה ג, טז): "כי גבהו בנות ציון וגו'".

לו - אסור להתעצל בצניעות

בספר "מחניף קדוש" (סימן כ"ג) כתב: אסור לאשה להתעצל מלכסות עצמה כראוי, והמתעצלת בזה לעון גדול יחשב אצלה, ולכן צריכה להזהר מאד ולדקדק היטב בשעה שיוצאה מפתח ביתה ולחוץ שיהא מכסה כל בשרה כראוי.

לז - חובת בת ישראל

[העתק מספר "חוקת ישראל", והוא סיכום לנאמר למעלה (דף קי"ח קיצור מסימן ה)]

א. חובה מטלת על כל בת ישראל מדין תורה להתנהג בצניעות, הן במלבושיה, והן בכל הליכותיה, ולא יתראה עליה שום אבק של פריצות, חס ושלום.

ב. ההולכות ברחוב במלבושי פריצות, חוטאת ומחטיאה את הרבים, ועוברת על הרבה אסורי תורה, וגורמת לסלוק שכנינה, חס ושלום.

ג. מלבושי התורה לבת ישראל - השמלות יהיו ארכות, עם שרוולים ארכים, וגרבים ארכות, ואסור גמור לגלות מזרועותיה או מרגליה או מלפנים מן הצואר.

ד. השמלות אסורין להיות מבדים דקים, שבשרן נראה מתוכן, וכן גרבים כאלו בכלל האסור, וכן אין ללבש בגד אדם.

ה. גם בהיותה בחדר ביתה, תתנהג בצניעות ככל האפשר, ושבת גדול לבת ישראל, שאפלו בעת הפשטת הגרבים לצרף השנה, תכסה תחלה הרגלים בסדין ותפשיטם תחת הסדין, ואם נמצאים אנשים בבית, אז צריכה לדקדק מן הדין.

ו. כל איש ישראל אם מול עיניו בת ישראל מלבשת בפריצות, אסור אז בדברי תורה, וכשמברך אז איזה ברכה, הרי הברכה לבטלה, וכשאוכל כאלו אוכל בלא ברכה, ונקרא גזל הקדוש-ברוך-הוא וכןסת ישראל. יש פוסקים שמתירים על ידי עצימת עינים, ויש אוסרים עד שייסובב כל גופו לצד אחר, וכן העקר, רק בדחק גדול יש לסמוך על המתירין.

ז. להרהר בדברי תורה וקדשה נגד ערוה מתר, ומן הנכון וראוי להתפלל אז במחשבתו לפני הקדוש-ברוך-הוא שיצילהו מהסתכלות אסורים ורעים, וממחשבות זרות ורעות, ויהרהר בפסוק: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם".

ח. כל מי שיש בביתו פריצות ושותק ואינו עושה שום תחבולות לשרש הרעה הגדולה הזאת, הרי הוא בכלל מחללי שם שמים, וכל שכן אם הוא אדם חשוב וגדול בעמיו, שהוא הוא הגורם לפריצות שתתפשט, וכמאמר חז"ל: כל פרצה שאינה מן הגדולים וכו'.

ט. אשה ההולכת בדרך הצניעות, הרי היא מקדשת שם שמים, וזוכה לבנים תלמידי חכמים אהובים למעלה ונחמדים למטה.

י. על ההורים החובה להלביש בנותיהם במלבושי צניעות, ועל פלנו בני ישראל החוב מטל להרחיב גבולנו בטהרה, קדשה וצניעות, ועל ידי זה נקרב ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

לח - שחד התאווה מסמא את עיני השכל מהאמת

היינו צריכים להאריך יותר בברור פרטי האסורים של מלבושים שונים שיש בהם פריצות, וגדל החוב של מלבושי צניעות כדי לבטל טענות המתפלפלים ומחפשים אחר ההתרים.

אבל הוכוחים והמצאת ההתרים לא מספיקות הדין וההלכה, הם נובעים שנאמר, נברר ונוכח את הפשט האמתי, ושוב לא יתנוכחו, אלא מנטית הרצון הם באים, כי אותם אשר חמדת השפלות קבוע בלבם ונוטים אחר הרחוב, הם מחפשים אחר ההתרים, לא מפני שמבקשים האמת, אלא

מפני שרצונם עז להשאיר במנהגם, וגם לתרץ עצמם שפך פשר וישר, על כן נאחזין בכל סברא קלושה ועקומה, והכל אצלם בגדר ההכרח והאנס.

ואפלו בין אותם שמחמת אנס אין ביתם מתנהג בצניעות, יש מהם מתעקשים שדרך הדרך התורה היא.

כי טבע האדם שלא ירצה להודות לעצמו שאינו מתנהג בדרך טוב, אלא בונה סברא לכל עקלקלותיו, ונעשה אצלו שיטה כזאת, ומתחזק לומר שלא מפני עצלות או זלזול מתנהג כך, אלא יש לו שיטה כזו, ומרמה את עצמו וגם את אחרים, כי מאד קשה להשלים עם האמת שהסבות והנגיעות והאינטרסים מכריחים אותו.

ואלו היו הסבות והנגיעות מסתלקים ממנו, אולי גם הוא היה מראשי המחמירים ולא היה מחשיב סברותיו והתירו לכלום.

אבל באמת שרש הוכוחים להשאיר במנהגי וזלזולי העולם, הוא הרצון ללכת בשרירות הלב, כפי שהיצר מבעירו, העין רואה עולם ומלואו, נחמד ונעים להגוף הבהמי, והלב חומד בלי שום דעת ותבונה, בלי לשים לב שאנחנו בניו של מקום, גוי קדוש, וכך מה שרואים היום בעולם אינו שייך לנו, והוא הפך מעצם חיינו, כי אנחנו דבוקים במקור החיים האמתים, הוא הקדוש ברוך הוא ותורתו הקדושה, ומבדלים אנחנו משפלות הגויים.

אולי ידוע להם אשר הנראה נגד העין הוא תהו ובהו וחשך, ומוליד ישר אל התהום, ואשר אבותינו ואמותינו מעולם רחוקים היו מכל זה, כרחוק מזרח ממערב בתכלית הרחוק, וכך הפורש מדרךם כפורש מן החיים.

ידיעה זו אולי גם דופקת בלבם, ואינה נותנת להם מנוחה, אך הרצון החומד לוחם נגדו, ואינו נותן להאמת הזה לפעל פעלתו, ואפלו להתבונן בו אינו משאיר מקום וזמן.

וכשהוא שומע זאת בעל כרחו, והאמת הזה מרגיזו, הוא טוען נגדו ומתאמץ להצטדק ולחפש היתר, כי יודע הוא בעצמו ובפנימיותו, שאין המדבר כאן אם זאת אסור או מותר, אלא אם להבדל מחמדת הלב, או ללכת בשרירות הלב, וכיון שלא התקומם נגד חמדת הלב בעז ותעצומות, הנה הרצון שולט ורוצה לדחות האמת ולהפטר ממנו, אך אי אפשר לדחות את האמת הפשוט בלא כלום, על כן מכרח להתלות באיזה היתר וסברה. וכשההיתר מתרופף, הוא מתקומם להחזיקו ולחזר עליו ולקבעו ולהשתיק בו את קול התביעה שהאמת תובע.

אבל האמת הוא שהוא תפוס בידי חמדת הלב כשבוי, ואינו חפשי לשפט באמתיות.

יודע הוא שההליכה בדרך אבותינו הוא הטוב והישר, ויודע הוא שבכל אפן רשאי הוא להחמיר בצניעות ולא יקרהו שום עון בזה, אבל אינו יכול, כי נאסר במאסר רצונו.

ובזה מתרץ פליאה גדולה, מה שאנו רואים שמחמירים בהרבה ענינים לפני משורת הדין, לצאת כל הדעות, ואפלו רק מנהג של אחד מן הצדיקים והגדולים מחמירים ונוהגים כמותו, או חשש קטן חוששין עליו להחמיר, או דבר שנמצא בספר בלתי מפרסם, או איזה סגולה, מחמירים ונוהג בו, ובעניני הצניעות שהם לאוין דאורייתא ואסורים מפרשים, כל מה שיודעים וכל מה שמזהירים אינו די.

והתרוץ, כי בהם אין היצר הרע מסית, ורצון הלב אינו בוער כל כך, כי אינם מהנסיגות המיוחדים לזמננו.

ואם כן, עד שאנו מביאים אסורים ואוסרים הרבה, אשר בענינים אחרים היה די בחלק מהם, נדבר במקום זה מן הסבות העקריים הגורמים הכל, אשר בהם צריך להיות עקר המלחמה, והוא לתקן הרצון ולהשריש יסודי היהדות בקרב הלב.

לט - מוסר חזק לצניעות

אשרינו, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו, ומה יפה ירשתנו, שהעלנו הקדוש-ברוך-הוא משפלות העמים ורוממנו מן הפחיתות, וטהר אותנו מן הזקמא שהאמות שקועים בו, והעלנו עלוי אחר עלוי בכל מיני קדשות, בתתו לנו תורתו הקדושה ומצוותיו הקדושות, ועל ידי התורה והמצוות פתח לנו כל השערים לעלות מעלה מעלה בלי גבול, הביאני המלך חדריו, וקרבתו להיות מהעומדים לפניו.

והזהירנו שלא נתפתה אחר היצר הרע, להתגעל עוד באותו זקמא, אלא נהיה קדושים ודבוקים בו ובעבודתו כל ימי חיינו.

ולא רק מהעכירות הגס הפרישנו, כגון עבודה זרה וגלוי עריות ואכילת נבלות וטרפות ושקצים ודם וכוי, אלא צוה שגם מעשינו המתרים יהיו קדושים, והוא אמרו: קדשים תהיו, ולא עוד אלא שמעשינו הגשמיים המתרים יכולים להיות כמצוות ממש.

גם צוה שכל איברינו יהיו קדושים, פינו ודבורנו יהיה קדוש ונקי, וראיתנו יהיה שמור ונקי, ושמיעתנו יהיה נקי שלא לשמע אפלו דבורים מגנים או דברים בטלים, וכן דינו ורגלינו וכוי, ומכל שכן מחשבתנו שבו תלוי הכל, והוא משפן הנשמה, שיהיה טהור ונעלה ומרום. ואפלו מלבושנו ובהמתנו ושדותינו ושאר רכושנו קדש בכמה מצוות לא תעשה ועשה.

גם קדשנו בזמני ומועדי קדש, אשר בני אל חי מתעלים בהם עלוי אחר עלוי בלי גבול.

וחלק בני קדשתו במדרגות, זה למעלה מזה: ישראלים, לויים, כהנים, כהן גדול.

וכל אחד יכול לזכות להמעלה הגדולה ביותר, כמו שאמרו חז"ל שכתר תורה גדול מכתר כהנה ומכתר מלכות, וכתר תורה מנחת ועומדת ומוכנת לכל ישראל.

וזה לשון הרמב"ם (סוף הלכות שמיטה ויובל):

ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם, אשר נדבה רוחו אותו, והבינו מדעו להבדל לעמד לפני ה' לשרתו ולעבדו, לדעת את ה', והלך ישר כמו שעשהו האלהים, ופרק מעל צוארו על החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו, כמו שזכה לכהנים ללויים, הרי דוד ע"ה אומר: "ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי". עד כאן לשונו הקדושה.

ואף נשים הבאים להתקדש על דרך השיך אצלם על פי התורה, זוכים למעלה העליונה כסרח בת אשר, שנכנסה לגן עדן בחייה, וכשבע נשים נביאות ושאר הצדקניות המפרסמות.

וזה לשון תנא דבי אליהו (פ"ט): מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ, בין ישראל, בין עובד כוכבים, בין איש, בין אשה, בין עבד ובין שפחה, הכל לפי המעשה שהוא עושה, כך רוח הקדש שורה עליו, עד כאן לשונו.

וכל כך גדלנו וקדשנו המקום ברוך הוא, עד שהכין בעבורינו מקום הקדוש בעשר קדשות, והוא ארץ ישראל, כמאמר חז"ל: ארץ ישראל מקדשת וכו', ערים מקפות חומה וכו', עד בית קדש הקדשים, והקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו השפין שכנתו בינינו, וכל באי עולם ראו שהשכינה שורה בישראל.

ואף על פי שלעת עתה הגלנו משם וסלק שכנתו, הרי נשבע לגאלנו ולהשפין שכנתו בינינו לעולם.

ואף עתה בהיותנו בגלות עדין חביבותה גבן, ורק כאשר ייסר איש את בנו, ה' אלקיך מיסרך להטיב לנו באחריתנו, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ולא עזבנו לגמרי, כמו שהבטיחנו: "ואף גם זאת בארץ אויביהם לא מאסתיים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלקיכם", ואמרו חז"ל: כל מקום שגלו ישראל - שכניה עמם, ויש עדין השראת השכינה על כל מי שמתקדש ומתטהר וראוי לזה בכל הדורות,

כִּידוּעַ וּמְפָרֶסֶם שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הוֹפִיעַ אֶצְל רַבּוֹתֵינוּ בְּכֹל דּוֹר וָדוֹר, כֹּל אֶחָד לְפִי מְדַרְגָתוֹ.

וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֵנוּ, בְּכֹל מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵינוּ, כְּמֵאֵמֶר הַפְּתוּב (דְּבָרִים כג, טו) : "כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ לְהַצִּילֲךָ וְלִתֵּת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ וְגוֹ'", וְכַפִּי דְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ, גַּם הַיּוֹם - אִם מַחֲנֵנוּ קְדוֹשׁ - מִתְקִים פְּסוּק זֶה, וְה' יִתְבָּרַךְ מִתְהַלֵּךְ בֵּינֵינוּ.

וְכֵן אָמְרוּ חַז"ל: שְׂכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם, דְּהֵינּוּ שְׂבִית יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַהֵּג בְּצִנִּיעוּת, נַעֲשֶׂה הַבֵּית הַהוּא מְקוֹם מְשָׁכַן לֵה' יִתְבָּרַךְ (בְּיַדֵּי הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה הַזֹּאת אֵינּוּ בְּאוֹתוֹ מְדַרְגָּה כְּמוֹ אֶצְל הַצַּדִּיקִים, וּמִכָּל שְׂכָן כְּמוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, מִכָּל מְקוֹם הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה יֵשׁ). וְאַחַר כָּל זֹאת, מַה מְאֹד גְּדֻלָּה חוֹבְתָנוּ לְהִתְנַהֵּג בְּקְדוּשָׁה וְצִנִּיעוּת גְּדוֹל, וְלַעֲמֹד בְּמַעֲלָתָנוּ, וְלֹא לְרַדֵּת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, מִמְדַרְגָּתָנוּ, וְלִרְצוֹת בְּשִׁפְלוּת הַגּוֹיִם, חֶסֶד וְשָׁלוֹם.

נִזְכָּר נָא תְּמִיד שְׂאֲנַחְנוּ בְּנֵי שֵׁל מְקוֹם, בְּנֵי אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְנַחֲזִיק בְּקְדוּשָׁתָנוּ וְלֹא נִתֵּן לְזִהְמַת הַמּוֹדוֹת הַמְטַרְפִּים, וְלְהַחֲיִים הַמְגַשְּׁמִים שֵׁל קִנְיָה וְתַאֲוָה וְכְבוֹד, לְבוֹא אֶל בְּתֵינוּ לְגַף.

וְלֹא נִשְׁגִּיחַ כָּלֵל עַל צָחוֹק הַכְּסִילִים וְהַמְגַשְּׁמִים, כִּי רַק מַחֲמַת שְׁהִגִּיעַ אֵלֵיהֶם הַשְּׁפַעַת הַגּוֹיִים הֵם צוֹחֲקִים (וְלֹא מַחֲמַת דַּעַת וְהַתְעוּרָרוֹת טוֹבָה, גַּם לֹא קִבְלוּ מֵאַבוֹתֵיהֶם אוֹ רַבּוֹתֵיהֶם זֹאת) וְשִׁכּוֹרִים הֵם מְשֻׁכְּרוֹת הַזִּמּוֹן, עַל כֵּן הַצִּנִּיעוּת אֶצְלָם לְלַעַג וְלִקְלָס.

הֵאֵם נַעֲזֹב אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְאֶת כָּל הַמַּעֲלוֹת שֶׁהַעֲלָנוּ אֵלָיו, וְנִלְךָ אַחַר הַשִּׁכּוֹרִים חֲסִירֵי דַעַת?!

מִי פָתִי יַעֲשֶׂה זֹאת לְגַרֵשׁ אֶת הַשְּׂרָאָת קְדוּשַׁת הַשְּׂכִינָה מִן הַבֵּית עַל יְדֵי הַתְּנַהֲגוֹת בְּלִתֵּי צְנוּעַ, וְלְהַשְׁכִּין בְּמְקוֹם זֶה אֶת הַשְּׁפַעַת הַגּוֹיִים הַמִּתְעַבֵּת, אֲשֶׁר עַל זֶה צוּעֵק הַפְּסוּק (יִרְמִיָּה ב, יג) : "כִּי שְׁתִּים רַעוֹת עָשָׂה עִמִּי אֲתִי עֲזָבוּ מִקּוֹר מִיָּם חַיִּים לְחַצֵּב לָהֶם בְּאֵרוֹת בְּאֵרֵי נְשֻׁבִים".

הֵאֵם אֶת יִרְשָׁת אַמּוֹתֵינוּ הַנִּכְבָּד מִכָּל כְּבוֹד, וְהִיָּקֵר מִכָּל יָקָר, הוּא הַצִּנִּיעוּת וְהַבּוּשָׁה, הַקְּדוּשָׁה וְהַטְּהָרָה, הֵאֵם זֹאת נִחְלִיף עַל הַחֲצָפָה וְהַשְּׁחֲצָנוּת שֵׁל דוֹרֵנוּ?! הֵאֵם הַשְּׁחֲצָנוּת הַזֶּה יוֹתֵר יָקָר וְנִכְבָּד?! הֵאֵם נַעֲזֹב אֶת שְׂמִירָתוֹ וְהַצִּלָּתוֹ שֵׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּהִיוֹת בְּתֵינוּ קְדוֹשׁ וְנָקִי, וְנִקַּח בְּמְקוֹמוֹ אֶת הַתְּנַהֲגוֹת הַבְּלִתֵּי צְנוּעַ, שֶׁהִזְקוּ וְדָאִי בְּנַפְשׁ וּבַגּוּף, וְאֵל מִי נִנְוֵס לְעֶזְרָה בְּעַת צָרָה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, הֲלֹא עַל זֶה צוּעֵק הַפְּסוּק (דְּבָרִים לב, לו-לח) : "וְאָמַר אִי אֶלְהִימוֹ צוֹר חֲסִיוֹ בּוֹ, אֲשֶׁר חָלַב זְבַחִימוֹ יֹאכְלוּ יִשְׁתּוּ יִין נְסִיכָם יִקּוּמוּ וְיַעֲזְרָכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה", וְה' יִתְבָּרַךְ מִתְרַעַם עַל יְדֵי יִרְמְיָה הַנְּבִיא (יִרְמִיָּה ב, כז) : "כִּי פָנּוּ אֵלַי עֶרְף וְלֹא פָנִים וּבְעַת רַעְתֶּם יֹאמְרוּ קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ, וְאִיָּה אֶלְהֵיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָךְ יִקּוּמוּ אִם יוֹשִׁיעוּךָ בְּעַת רַעְתְּךָ".

האם נחפש תחבולות ואמתלאות להתקרב אל הפך הצניעות כל מה דאפשר, ונשתוקק אל הזהמא, ולא נשתוקק במקום זה אל אבינו, רוענו, צורנו וגואלנו, להתרפק אל קדשתו, ולהתקרב לאור פניו ותברך כל מה דאפשר, בהיותנו מתחזקים בצניעות גמורה כאמותינו.

המעט לנו הגדלה והכבוד שקרבנו המלך הגדול ברוך הוא, אשר לגדלתו אין חקר, להיותינו בניו ועבדיו, וכבדנו בתורתו ועבודתו ומצוותיו הקדושות, שהם חשובים ויקרים החשיבות האמתית לאין חקר.

ונבקש גדלה וכבוד אחר, ומהו הדבר שאנו רוצים להתכבד בו? הם ה"שמאטעס", הבגדים הצבועים כף או כף, וחתוכים כף או כף, ועצי הרהיטים החתוכים ומצירים כף או כף, שפין כף ויבין כף הוא אותו שמאטע, ואותו חתיכת עץ, ואין בעצמותו שום ערך, וזה יהיה לנו לכבוד להתכבד בו?!

מפני שבדעתנו הענייה והקטנה אין אנו מבינים גדל חשיבותנו וערכנו הרם, אנו רוצים להתכבד עם הכל הבליים הכל הבלי.

נתעורר נא להחזיק בצניעות בשלמות, כדרך ש של אמותינו, לא רק לפי שורת הדין בצמצום, אלא גם בתוספת מרבה, מתוך הרגש פנימי, ואת השפעת הגויים נוציא מבתנו, לא יראה ולא ימצא בכל גבולנו, צא טמא נאמר לו, לא מניה ולא מקצתו, ולקנות את הרגש הבושה והצניעות בעצם הנפש בכל פניותיו ודבוריו, לא רק בלבוש בלבד, אלא גם בכל ההנהגה בבית ובחוצ, ועל ידי זה נשיג את קדשתו של הקדוש-ברוך-הוא יותר ויותר, ונורישנו לבנינו אחרינו עד עולם, אמן. (משכיל אל דל חלק א' כלל א' פרט (ג))

מ - על ידי נשים צדקניות תבוא הגאלה במהרה בימינו אמן

איתא בילקוט ירמיה (סימן ב) על פסוק (הושע י): "גפן בוקק ישראל": זה היה תחלת הספר, ולמה נכתב כאן? - שאין מקדם ומאחר בתורה. וצריך הסבר, מאחר שהוא ראש הספר, מאי טעמא נכתב באמת כאן? על כרחך שיש דברים בגו, ונראה לעניות דעתי אפשר לישב, דהנה הושע אמר: "גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם", בזכות התורה יהיה הגאלה, ולכאורה קשה, הרי דוד אמר: "זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל". ואמרו במדרש: לבני ישראל לא נאמר, אלא לבית ישראל - אין הדורות נגאלין אלא בזכות נשים צדקניות, ואיך אמר הושע בזכות תורה? ובאמת אלו ואלו דברי אלקים חיים, ושניהם לדבר אחד נתכוננו: שכל זמן שיש דור כזה "וינאץ ה' מפעס בנותיו ונגבהו בנות ציון", ומוצא אני מר ממות את האשה, שהמה פרות הבשן, האומרות לאדונייהם: הביאה ונשתה, ולא די שאין

עוזרתו לתורה ולא טורחת לגדל בניה לתורה ויראה, אלא גם הטתו ברב לקחה לפרש מן התורה וקיום מצוותיה, על ידי שגורמת לו טרדות שונות ופזור הנפש, כי תחת אשר היה לו לפזר ממון, לגדל בניו לתורה, או להחזיק לומדי תורה, ומסיתתו לילך אחר תענוגי עולם הזה, ויפזר ממון זה לצרכי הבית בענייני בגדים ותכשיטין, טבעות ונזמי האף, מחלצות וכיוצא בזה, ועל כן תפוג תורה, שתורה בעצמה ירדה לסוף דעתו של אדם, והבינה שהוא רק חצי גוף, וצריך לעזר, זו האשה, שנאמר: "אעשה לו עזר כנגדו". זכה - נעשה לו עזר, ואם היא אינה עוזרתו וגם כנגדו היא, לבטלו ולמנעו מזה, אזי בודאי תורה מנחת בקרן זוית. מה שאין כן כשיש נשים צדקניות בדור, ולמוד התורה ויראת שמים יקרה אצלם, וכל תפלותיה ובקשותיה היא רק שתזכה לגדל בנים שיהיו עובדי ה' באמת, ולומדי תורה לשמה, ותזכה לעזר ולסיע לבעלה שיהיה מחובשי בית המדרש, לכל הפחות לקבע עתים לתורה, והיא תתן טרף לביתו, או שתהיה היא מסתפקת במעוט ושמחה בחלקה בכל ענייני עולם הזה, ורק תתרצה בהכרח בענייני הבית, בענייני הבגדים, בענייני אכילה ושתיה, וכל פונתה שלא לצער לבעלה, שלא יגדל דאגתו ויבוא לו בטול תורה, חס ושלוש, מתוך כך, אזי אם נשי הדור הולכים בדרך זה, בלי ספק יגדיל תורה ויאדיר. וידוע, אשה נקראת גפן, שנאמר: "אשתך כגפן פריה". ובהושע (ט) הסיוס הוא: "ויהיו נודדים בגוים".

ומעתה יש לומר, שזה פונת המדרש באמת (סימן י' פסוק א') "גפן בוקק ישראל", היה ראוי שיהיה התחלת הספר, אלא שאין מקדם ומאחר. ומה הוא הטעם באמת שנכתב כאן, מעתה יש לומר עבור פונה זו נכתב כאן, שיהיה סמוכים יחד שני פסוקים אלו "ויהיו נודדים בגוים", "גפן בוקק ישראל"; שכל זמן שיש דור שנשים המה "גפן בוקק", הינו בלי רטיבות ולחות של תורה ויראת שמים, מעתה בודאי לא ידריכו ויגדלו בניה לתורה, וגם לא יטריחו לסבב שילמדו בעליהם תורה, כי אצלם יותר יקר מלא חפנים עמל ורוח תאוות עולם הזה, מכף אחת של תורה ועולם הבא, ועל ידי כן, חלילה, תורה תתמעט, לכן אמר: "ויהיו נודדים בגוים", וזה הטעם הסמיכות, וזה הוא נמי פונת המדרש, דעקר הגאולה שתבוא במהרה, היא רק עבור התורה, כמו שאמר הושע: "כי יתנו בגוים עתה אקבצם", אבל אימתי יכול הדור לזכות לזה? - אז דוקא כשיש נשים צדקניות בדור. לכן אמר דוד: "זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל", לבני ישראל לא נאמר, אלא לבית ישראל - אלו הנשים, אין הדורות נגאלים אלא בזכות נשים צדקניות.

פרק יא - פרקי חיזוק

א - לבקשת ישועה - הצניעות מהתנאים הראשונים

בספר "מה טבו אהליך יעקב" מובא דרכו של האדמו"ר הקדוש בעל "שומר אמונים" שתמיד כשהיה בא איזה איש פשוט מהמון עם בשביל איזה בקשה לרפואה ושאר ענינים, לא היה פוטר אותו בזה לבד לברכו בברכת רפואה, רק שאל אותו על הנהגת הבית, שבת, טהרת משפחה, צניעות וכו'. ובלי שעור פעמים שפעל אצלם לשנות כל הנהגת הבית, ולאחר שקבל הבטחה על זה, אז ברכו בברכת רפואה ושאר ענינים.

בכל עת מצא היה רגיל לומר תמיד דברי התחזקות לעבודת ה' דברים חוצבים להבות אש, ובפרט על ענין צניעות הנשים, אשר הרואה יראה קצת מזה בזה החבור ובפרט בצואה הנדפסת.

ב - עקר המבקש עכשו בשמים הוא ענין הצניעות

עוד שם בשם ספר התקנות: ... והנה בחוץ לארץ לא נצרך הדבר לתקן תקנות בענין הצניעות, כי הנשים שם הלכו ממילא בצניעות וכו'. וכיון שעזרני ה' לבוא לארץ הקדושה וראיתי שהיצר מחבל העולם, ועקר אחיזתו בנשים, אשר כבר החריבו רב העולם, בעוונותינו הרבים, בחרבן הגשמי והרוחני, וראיתי לענין נחוץ יותר מכל דבר לגדר גדרים בענין הצניעות, כי מה שנחשב אצלנו היום לצנוע, היה אז נחשב לפרוץ מאד, ובזה נתקדש שם שמים יותר מכל הדברים, מפני שהמה דברים שנראה לעין כל, והיצר נותן כל פחו בזה עכשו יותר מכל הדברים שבעולם להחטיא ישראל בפריצות ובעזות וחציפות, רחמנא לצלן, וכו'.

לכן, בשביל שזה הענין מבקש עכשו בשמים מאד יותר מכל הדברים, והיצר נותן על זה כל פחו וחילו - לכן על זה צריכים אנחנו למסר נפשנו ביותר לעמד בפרץ ולמגדר גדר ממש במסירת נפש, ולהסכים בינינו בהסכמה גדולה למסר כל אחד נפשו על זה להנהיג ביתו ולגדל בניו ובנותיו בצניעות להדריכם ולנהלם בכל פחו במסירת נפש בתקנות לפי לחנו ויותר מכחנו.

ג - זכה להתגלות גדולה בזכות תקנות הצניעות

שְׁמַעְתִּי מִהָרֶב הַחֲסִיד הַמִּפְאָר, מַגְדוּלֵי תַלְמִידֵי כִּי קִמְרוֹן אֲדַמּוּ"ר זִי"ע, מוה"ר ר' יִצְחָק אֵיזִיק פִּינְקֶלְשְׁטִין ז"ל, בְּסוּף יָמָיו שֶׁל כְּבוֹד קִדְשֵׁי מְרוֹן זִי"ע: פֶּעַם אַחַת בְּבִקְרֵי אַחַר תַּפְלַת שְׁחָרִית צָוָה מְרוֹן זִי"ע לְתַלְמִידִים שֶׁהָיוּ נִמְצְאִים בְּבֵית הַמְדַרְשׁ לְהִכְנִס אֶל בֵּיתוֹ, שֶׁהָיָה לֵיד בֵּית הַמְדַרְשׁ. וְכִשְׁנִכְנְסוּ הִתְחִיל מְרוֹן זִי"ע לְסַפֵּר, שֶׁבִּלְיָהּ הָעֶבֶר הָיָה לוֹ חֲזִיוֹן נוֹרָא, שֶׁרָאָה אֶת הָרֶב הַקָּדוֹשׁ רַבְּנּוּ מִנְחָם מְעַנְדֵּל מְרִימְנוֹב זִי"ע"א. וְחָשַׁב אַחַר כָּךְ לָמָּה הָיָה לוֹ הַזְכָּיָה לָזֶה, אוֹלֵי מִפְּנֵי שֶׁאֲתַמּוּל כָּתַב בְּ"סֵפֶר הַתַּקְנּוֹת" תַּקְנּוֹת צְנִיעוּת הַנָּשִׁים, וְכִידוּעַ שֶׁהָרֶב הַקָּדוֹשׁ הַנִּי"ל הִרְעִישׁ מְאֹד עַל מַלְבוּשֵׁי לְבוּשׁ הַנָּשִׁים שֶׁיְהִיָּה בְּתַכְלִית הַצְנִיעוּת בְּלִי שׁוּם פְּשָׁרוֹת, וְכֵן עַל לְבוּשֵׁי הָאֲנָשִׁים הַקָּפִיד שֶׁיְהִיָּה בְּתַכְלִית הַקָּדְשָׁה.

ד - בירושלים עיר הקדש, תקון הצניעות פועל זכות לכל העולם

בְּ"סֵפֶר הַתַּקְנּוֹת" (דף טו ע"ב): הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רַבָּה אוֹתָנוּ וּגְבוּלָנוּ, וַיְהִיָּה עִמָּנוּ וּבְעֶזְרָתָנוּ שְׁנוּכַל בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבַּרְךְ לַפְעַל וּלְהַתְגַּדֵּר כָּל אֶחָד בְּצְנִיעוּת וּבְתַכְלִית הַצְנִיעוּת אֲנַחְנוּ וְנָשִׁינוּ וּבְנֵינוּ אָמֵן, כִּי בָזָה נִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבַּרְךְ וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה יַחֲוֹד גְּדוֹל בְּשָׁמַיִם בְּלִי שְׁעוֹר וְלַמּוֹד זְכוּת עַל כָּל כְּלָלוֹת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקָּדֵשׁ וְעַל כָּל הָעוֹלָם, כִּי יְרוּשָׁלַיִם נִקְרְאת 'לֵב הָעוֹלָם', כְּדָכְתִּיב (ישעיה מ, ב): "דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם", וְאִם בְּנִמְצָא צְנִיעוּת כָּאֵן בְּיְרוּשָׁלַיִם, הוּא זְכוּת לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְנִשְׁפָּע מִכָּאֵן לְכָל הָעוֹלָם, כִּי דַבֵּר ה' מִיְרוּשָׁלַיִם.

לְכוּ צְנִיעוּת הַבְּגָדִים עִם שְׁתֵּי הַתְּבוּת וְהַכּוֹלֵל, שֶׁכָּךְ הוּא סוּד הַמְסַפְּרִים כִּידוּעַ, עוֹלָה בְּמִסְפָּר 'שׁוֹמֵר אֱמוּנָתוֹ', לְהוֹרֹת שְׁעַל זֶה עוֹמֵד עֵקֶר יְסוּד הַחֲבָרָתוֹ הַקָּדוֹשָׁה, וְעַל זֶה צְרִיכִים אֲנַחְנוּ וּבְנֵינוּ וְנִשְׁוֹתֵינוּ לְמִסֵּר נַפְשֵׁנוּ תַמִּיד עַד בֵּיאַת גּוֹאֵל צֶדֶק בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

ה - האשה הנזהרת מקבלת שכר כל הדור

בְּ"סֵפֶר הַתַּקְנּוֹת" (דף עח ע"א) וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ: כְּמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ לוֹבְשִׁין בְּגָדֵי קִדְשׁ, כִּכָּה צְרִיךְ בִּיתֵר שֶׁאֵת לְמִסֵּר נַפְשֵׁנוּ עַל לְבוּשׁ נִשְׁוֹתֵינוּ, כִּי הַקָּפִידָה בְּשָׁמַיִם יוֹתֵר עַל לְבוּשָׁם מְעַל לְבוּשֵׁינוּ, וְכָל צָרוֹת עַל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל בְּשִׁבִיל לְבוּשָׁם שְׁשֵׁנוּ.

וְהָאִשָּׁה הַנִּזְהָרֶת עִכְשׁוּ, מְקַבֵּלֶת שְׂכָר נֶגֶד כָּל הַדּוֹר. וְצְרִיכִים אֲנַחְנוּ בְּמִסִּירַת נַפְשֵׁנוּ לְגִדְרֵי גִדְרֵי בְּעַד נִשְׁוֹתֵינוּ, זֶה יַעֲמֵד לָנוּ לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, כִּי זֶה הַקָּפִידָה מִהַתַּקְנּוֹת יוֹתֵר כְּמַעֲט מְעַל הַכֹּל שֶׁלֹּא לְשָׁנוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם,

ו - תקון תקנת גרבים שחורות, כגדר וסיג מפני הבאות

הנה כבוד קדשת מרון אדמו"ר זי"ע תקן תקנה חזקה, שילכו הנשים והבתולות בגרבים מצבע שחור עבות או כפולות, שלא יהיה נראה, חס ושלוש, בשרם כלל וכלל. הגם שבשנים קדמוניות לא היה הקפידה בירושלים עיר הקדש תבנה ותכונן לילך דיקא בגרבים שחורות, אבל כבוד קדשת מרון זי"ע הבין בדעת קדשו, שאם לא יעשה על זה גדר ויסוד חזק, אז מי יודע מה יכול לגרם הזמן, ואיזה מודה יכול עוד לצמח, חס ושלוש, ובכל פעם יעשו פשרות וותורים.

ומי שעיני בשר לו, יכול לראות במו עיניו הפקחות והסיעתא דשמיא של כבוד קדשת מרון זי"ע, כי באם לא היה התקנה הקדושה הלזה מי יודע לאן ולאיזה דרגא היינו יכולים להגיע, חס ושלוש, כמו שאנו רואים החרבן לעינינו, שנמצאים, בעונותינו הרבים, גם ממשפחות חשובות ויקרות שהתחילו להקל בענן זה והולכים בריש גלי בגרבים שנראה בשרם מתחתם, רחמנא לצלן, ומכשילים הרבים - שאחרים לומדים מהם ואין פוצה פה ומצפצף.

ובזה התקנה הקדושה נעשה על כל פנים הצלה פורתא: ראשית כל, כי הנשים והבתולות מחברתנו הקדושה שומרים על תקנה קדושה זו בתקף ועז בלי שום זיו כל שהוא, ברוך השם. ושנית, שזה נשפע ממילא גם על שאר אחינו בני ישראל הקדושים, הן בארץ ישראל והן בחוץ לארץ, שנמצאים, ברוך השם, היום הזה משפחות רבות שהולכים באנפילאות שחורות כרצון קדשו של כבוד קדשת מרון אדמו"ר זי"ע.

ומוכן, שבתחלה כשכבוד קדשת מרון זי"ע התחיל לעשות פעולות ומאמצים רבים להשריש התקנה הקדושה הלזו, לא כל כך בנקל עלה זאת, והיה מכרח לפעמים לצאת בהתראות וכדומה, כי לא נשא בזה פני גדול ופני קטן, והיה מי שיהיה, אפלו מהמקרים ביותר, ומי שלא קבל עליו הוא ובני ביתו לשמר התקנות והגדרים בענייני הצניעות, נבצר ממנו הזכות להשאר בהחבריא קדישא, עד שקבל עליו בפרוש לשמר כל התקנות והגדרים.

ז - הקבלה החשובה ביותר קדם תקיעת שופר

ועד היכן נגע בנפשו ולבבו של כבוד קדשת מרון אדמו"ר זי"ע שילכו הנשים בהתקנות הקדושות וגדרי הצניעות שתקן, תעיד העבדה דלהלן:

פעם אחת בראש השנה שנת תש"ו, לפני המעמד הנורא והנשגב של תקיעת שופר, צוה כבוד קדשת מרון זי"ע שיקרבו הבימה לצד העזרת נשים מבית מדרשנו, וכבוד קדשת מרון זי"ע התחיל לדבר במר נפשו ובדמעות שלישי שישמעו הנשים, ובקש מהם שילכו וישמרו התקנות וגדרי הצניעות שתקן. וכבוד קדשת מרון זי"ע הוסיף שאינו הולך לתקע בשופר, עד שיבטיחו לו הנשים בפה מלא שישמרו כל התקנות והגדרים של הצניעות שעשה. וכן היה, שכל הנשים הבטיחו בפה מלא שילכו בלבושי הצניעות כפי התקנות הקדושות והגדרים שידריך אותם כבוד קדשת מרון זי"ע, ואז נגש לתקיעת שופר בשמחה ורגש עצומים.

ח - הלבוש לעתיד מאיר וקדוש לפי הלבוש בעולם הזה

עוד מביא שם מתוך 'תקנות והדרכות': וצריך ביתר שאת למסר נפשנו על לבוש נשותינו, כי הקפידה בשמים יותר על לבושם מעל לבושינו... מי שלא טרח בערב שבת, מה יאכל בשבת? - ככה בלבושין: מי שמתנהג בלבוש קדש וצניעות וככה מנהיג את בני ביתו, יזכה שיתעטר לעתיד באור לבוש כתנות אור עליון, אשר גם מלאכים קדושים לא יוכלו לראות בתאר צורת פניו.

ט - צניעות סימן לבושה, ובושה סימן לזרע ישראל

עוד שם. אמרו רז"ל (נדרים דף כ): תנאי (שמות כ"י"ז): "ובעבור תהיה יראתו על פניכם" - זו הבושה, "לבלתי תחטאו" - מלמד שהבושה מביאה לידי יראת חטא. מכאן אמרו: סימן יפה לאדם שהוא בישן. אחרים אומרים: כל המתבייש לא במהרה הוא חוטא; וכך שאין לו בשת פנים, בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני, עד כאן לשון הגמרא.

והנה, הגם כי מדת בושה ויראה הוא בחינה ומדרגה מעבודת ה', אבל יש ונמצא בכל אדם מישראל אשר נשמתו נחצבה ממקור ישראל מזו המדה, כי מדת ישראל הקדושים בישנים רחמנים וגומלי חסדים, והצניעות היא תולדה דבושה; ומי שאין לו בושה אין לו צניעות, כאשר פרש שם הרי"ף ב"עין יעקב", כי ישראל הקדושים זכו לזה במעמד קדוש. כאשר דבר עמהם השם, אז נתמלאו בושה, כמו שאמרו למשה: "דבר אתה עמנו", ומזה השיגו אחר כך היראה.

ולכן, כל ישראל יש בו זו הבחינה, כי כל הנשמות היו שם במתן תורה, דכתיב: "כי את אשר ישנו פה ואשר איננו פה עמנו היום", ודרשו במדרש ובזהר הקדוש, כי כל הנשמות העתידין להבראות כלם היו אצל הר סיני

במתן תורה. וזה המאמר של מסכת נדרים נסמך למאמר הקדום המדבר מענין הצניעות, ומי שאין לו בשת פנים אינו מזרע ישראל.

ותניא במסכת 'ברכות' (דף ח) : אמר ר' גמליאל : בשלשה דברים אוהב אני את הפרסיים : הם צנועין באכילתן וצנועין בבית הפסא וצנועין בדבר אחר. כי באלו השלשה דברים נדמה האדם לבהמה, ולכן שיך בו ענין צניעות. ולכך בימים הקדמונים אפלו אמות העולם הבעלי דעת התנהגו בצניעות באלו הענינים.

מובא במסכת שבת פרק כל כתבי (דף קיח) : אמר רבי יוסי : "מימי לא ראו קורות ביתי אמרי חלוקי". לכן יזהר האדם מאד שלא לגלות עצמו כלום, אז יתקדש בזה כל גופו ויזכה להקרא צנוע, כמובא בגמרא ברכות (דף סב). וכל שכן אם אשה תהא נזהרת בצניעות, תזכה לבנים צדיקים, כידוע מכמה מעשיות מדברי רבותינו ז"ל. ויהי רצון שניזכה להתקדש במצוות בוראנו, ברוך הוא וברוך שמו.

ואמרו רז"ל : סימן טוב לאדם שהוא בישן, וסימן שהוא מזרע ישראל. וגם נצמח בו מכללות קדשת ישראל. וכל שכן איך צריך להזהיר ולהנהיג בני ביתו שיהיו צנועים, וצריך לזה ממש מסירות נפש, וכל שכן הנשים והבתולות.

ואין דבורינו באלו החצופות והפרוצות ההולכות בגלוי בשרם, כי אשי גייהנום לא יספיק להם לאלו החוטאים ומחטיאים. לבד אלו אשר כפר המה פאנוסים ולא ידוע להן האסור כלל, אולי לא יגדל כל כך ענשם, והמה כבהמה, כי דעתם דעת בהמה לא ידעו ולא יבינו לבוש ולהכלם. והקדוש-

ברוך-הוא ירחם על עמו, ולואי שייספיק איזה למווד זכות על זה.

י - מי שאין לו בושה, מעיד על גלגול הקודם ומהיכן שרש נשמתו

ודע אחי, כי מי שאין לו בושה, סימן שבגלגול הקדום נתגלגל בבהמה או חיה. וכדי שיתברר לך זה הענין, אעתיק לך מהספר הקדוש "עמק המלך" (דף כ) שער עוהת"ו וזה לשונו : ומורנו ורבינו האר"י זלה"ה בוצינא קדישא מסר סימן לתלמידיו שיכירו נפשות אלו, ואומר : כשתראו בני אדם שהם עזי פנים ואין להם בושה מבני אדם, תדעו נאמנה ובברור, שקדם זה הפעם היו בגלגול בהמה או חיה או עוף טמא. כמו שלקחם אין בושה, גם להם אין בושה והם הולכים אחר למודם הראשון.

ואם תשאל אחי: הלא אנו רואים כי הרבה מאד מאנשי דורנו נאחזים בפת זה, האם נאמר כי כלם היו מגלגלים בבהמות וחיות?

אבל באמת זה לא יפלא בעיניך, באם תראה מה שכתב הרב הקדוש האזולאי בספרו הקדוש "חסד לאברהם" (עיין משפט מעיין חמישי), וזה לשונו: ודע, כי כל דור זה או רבם היו מגלגלים תחלה בבהמות וחיות, ולכן הם עזי פנים ובלתי שלמים, אם לא השרידים אשר ה' קורא, עד כאן לשונו.

ואם הקדוש הזה כתב זאת בזמנו, שהיה קרוב לזמן האר"י הקדוש, וכך שכן עכשיו בעקבתא דמשיחא, כי עכשיו סוף כל הגלגולים. ולכן צריך להתנהג בבושה וצניעות בכל הענינים, וזה עקר תקון וצרוף זה הדור.

ועוד תדע בני: הנזהר בצניעות ממשיך עליו יראה וקדשה, ולבד מזה היא סגלה נפלאה לשמירת הברית, והוא בחון ומנסה. ואותם המתנהגים בעזות ובפריצות, סימן שנשמותיהם מערב רב, הגם כי אבותיהם צדיקים ויראי שמים, כי אין תלוי זה בזה כלל, כמובא בספר הקדוש "קב הישר" בפרק ג' לענין שמירת הפה, וזה לשונו: ואם הוא רגיל בקלות או בדברי ריבות, אז תדע שנשמותו הוא מסטרא אחרא, משרש נחש וצפעון, ואינו מגזע קדוש, כי אם מערב רב. ואף שיש לו אב ואם צנועים וחסידים, מכל מקום גלגול נשמותו מערב רב, עד כאן לשונו. תראה מדבריו הקדושים שאין הדבר תלוי באבותיו, רק כפי ערך מקור מחצבת נפשו אם הוא מצד הקדשה.

כי זה סימן זרע עם הקדש ישראל: לפי מה שיש לו בושה מה' ובושה מבני אדם, הוא סימן שמקור מחצבתו מזרע עם הקדש ישראל; ואם לאו, ידע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני, הגם שאבותיו היו קדושים, אבל אבותיו נקרא גלגול הקדוש שהוא פונה על שרש נשמותו, כאשר מובא בשם האר"י ז"ל, והוא סימן ששרש נפשו הוא מערב רב סדום ועמורה ודגמתן.

והפוגמים במדת הבושה, עליהם אמר הקרא (בירמיה א): "ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם". כי כל מה שיותר החציפות הוא קרוב לבחינת זונה הארוכה, רחמנא לצלן. על זה הזמן נאמר, בעונותינו הרבים, דברי הנביא ירמיה (פרק ו): "על מי אדברה ואעידה וישמעו, הנה ערלה אונם ולא יוכלו להקשיב, הנה דבר ה' היה להם לחרפה לא יחפצו בו". בודאי אמר הנביא זאת על מקצת פורקי על תורה ומצוות שבזמנו, שהרי מן העולם ומן קדמת דנא נכתרו ישראל הקדושים ונתפארו ונתרומו בשבח הצניעות והקדשה יותר מכל אמין דעלמא.

ובאלו השלש מדות נכתרו בני ישראל הקדושים, שהמה בישנים, רחמנים גומלי חסדים, והבושה הוא הצניעות, כמאמר רז"ל (נדרים דף טו): תניא "ובעבור תהיה יראתו על פניכם" - זו בושה. "לבלתי תחטאו" - מלמד שהבושה מביאה לידי יראת חטא. מכאן אמרו: סימן יפה לאדם שהוא

בישן. אחרים אומרים: כל המתביש, לא במהרה הוא חוטא; ומי שאין לו בשת פנים, בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני, כי מי שאין לו בושה נמשל בבהמות נדמו ולכלבים עזי נפש, כמו שכתוב (משלי יא): "ואת צנועים חכמה". הרי כי אין חכמה רק בצנועים, מה שאין כן להפוך, חס ושלום, אז נטל מהם כל דעת וחכמה, רחמנא לצלן.

יא - בעניני צניעות אין לותר בשביל "שלום בית"

עוד הביא שם מ"ספר הצנאה": בני, הגם כי תמיד הנהגתי אתכם על השלום ולא לחרחר ריב עם שום אדם, חס ושלום, וכל שכן עם אשתו שהוריתי אתכם תדיר לקבל כל מיני בזיונות וחרופים מאשתו ולשתק על דבר כבוד ה', כי זה טובה כפולה ומכפלת לאיש לסבל חרופי אשתו ולבלי להשיב כלום. ועד כמה עצומה ונשגבה זו הטובה, וכמה צדיקים שזכו בשביל זה למדרגות רבות ולהרבה מתנות מן השמים. גם לכל איש פשוט זה טובה עצומה, כאמרם ז"ל (עירובין דף מא ע"ב), שאינו רואה פני הגיהנום.

הגם כי על האשה בעצמה הוא רחמנות גדולה, כי הרבה תהיה צריכה לסבל על זה ענשים קשים על שמצערת בעלה, אבל לאיש הוא טובה גדולה ועצומה לעשות עצמו כחרש לא ישמע ולשתק ולסבל בשמחה, והעקר שלא לענות כלום, חס ושלום, רק להשיב רכות, (משלי טו) "מענה רך ישיב חמה", ולהאמין בהשגחה פרטית, כי כל אלו הדבורים הוא מלמעלה על פגם הדבורים שלו, ועוד שמרמזין לו מן השמים פגמיו אם יש לו שכל להבין, ועוד מפני חלול ה' במחלקת.

אבל כל זה במצערות אותו במלי דעלמא. אבל דבר ששיד לענין פרצת עניני פריצות או גדול בנים ולהדריכם על דרך הצניעות ויראת שמים והנהגת הצניעות של היראים האמתיים - על זה, חס ושלום, לא תהיו ענוים, רק תצאו באש ובמים, כי כל אלו האבות ובעלי רחמנים שרוצים רק השלום בענין זה, ראינו בחוש כי כל בנייהם, רחמנא לצלן, יוצאים לתרבות רעה, ואם לא בנייהם אז בנייהם, חס ושלום. ואם מסר נפשו ולא הועיל, אז אין לו ענש מן השמים, כאשר כתבתי בשלחן הטהור במאמר הצניעות, ועל פי רב בעזרת ה' יתברך בודאי יועיל ויועיל הרבה.

וצריך לעשות כל מיני תקיפות שבעולם שלא לחוס ולחמל כלל לא על אשתו ולא על בניו רחמנות של פתאות, כי זה הרחמנות הוא מס"ם וכת דילה, רחמנא לצלן. אוי על רחמנות כזו, רק צריך תכף לצאת בכל מיני תקף עז ובמסירת נפש למחות בכל הכח שבעולם, כמו שראיתם ממני, בני אהובי, ושלא לשתק ולחנף ולרחם בזה, חס ושלום. למען ה' תרחמו על נפשותיכם ועל נפשות נשיכם ועל בניכם יותר מעל הגוף הבזוי, עפר ומים, טפה סרוחה, ותראו לחוס על כבוד שמו הגדול שלא יתחלל, חס ושלום. ואם תתנהגו על דרך הטובה יעזר לכם ה' לגדל שעשועין קדישין

יב - שלום בית אمتי - כשהבית מתאים גם למדור השכינה

עוד שם מ"ספר הצנאה" ומ"ספר התקנות": ואם יש לו אשה שפורצת גדר הקדשה, צריך למסר נפשו ממש על זה בכל מה שיכול, כי זה יותר גרוע מאם בא גזלן ורוצח ורוצה להרוגו, שבודאי עושה כל מה שבכחו להנצל מזה הרוצח. וכמו שאמרו ז"ל, שקשה המחטיאו יותר מההורגו. ואשה כזאת היא בכלל מסית ומדיח, אשר נאמר עליו בכמה לאוין בתורה: "ולא תחוס וכו' ולא תחמל ולא תכסה עליו".

ואם תתנהגו כמעשה הפתאים שרוצים לישב בהשקט ומנוחה ויאמר תרוץ, שאינו רוצה לעשות מריבות ואינו רוצה לצער בני ביתו - כי זה אינו נקרא, חס ושלום, בשם מחלקת, רק נקרא קדוש השם, מסירת נפש וקנאת ה' צבאות. כי גם הרבה גדולים מפרסמים אשר הלכו בזה הדרך שלא לצער בני ביתם והלכו ברפיון, גרמו כי נשרפו נשמות בניהם. ואם לא בניהם, בני בניהם נעשו פורקים לבסוף, כאשר ראינו זאת בעינינו בחוש הרבה.

וכבר ראינו אחד קדוש בדור אחרון, בוצינא קדישא מצאנו, אשר מסר בזה להנהיג צניעות בישראל ופעל על כמה דורות על יוצאי חלציו ועל כל העולם, וכן כמה צדיקים בדורו חבריו. וכן כל אחד מישראל אשר מוסר נפשו על הנהגת צניעות קדשת הבית, אז משבר בזה כל טינריו תקיפיו, והקדוש ברוך הוא אינו מקפח שכרו בזה ובבא, ורב שכרו וחילו ופעלתו מן קדם ה'.

אבל עכשיו, בעונותינו הרבים, שירדנו בסתר המדרגה ובהשגת הדעת, אטומים וסתומים, בעונותינו הרבים, ונמצאים גם כאלה אשר עליהם אמר הנביא: (ירמיהו ו): "הנה דבר ה' הנה להם לחרפה לא יחפצו בו", וזה מגדל כסלות ופתאות שירדה בעולם. ועקר שבעקרים ההתחלה מגדל ירידה זו נצמח מנשים השחוצות שמורדין על מנהג רבותינו ואבותינו ואמותינו הקדושים ומושלים על בעליהם. ורבא דעלמא עכשיו נמשכין אחריהן כצאן לטבח יובל.

בתחלה נמשך אחר היצר בחבילי תרוצין, שאין רוצה לעשות פרוז וכדומה ויש לו רחמנות, ואחר כך בהמשך הזמן שמרגיש בעצמו גדל נפילתו וירידתו מהקדשה וגדל חרבן הבית בכלל ובפרט, אבל אז כבר אינו יכול להושיע כי אינו ברשותו, וכבר נמסר ביד החיצונים, רחמנא לצלן, הוא ורוחו וכל אשר לו. כי כיון שנפרץ קדשה וצניעות מהבית, בורחת השכינה משם ושם הרגיעה הפלוגית וכל מחנותיה, רחמנא לצלן

מהם. והנה הם אומרים שפוננתם על שלום בית להשראת השכינה, והשכינה הקדושה בנדאי אינה שורה בבית כזה, חס ושלום, שמלא זהמא של פריצות וחציפות, כי אין אדם העליון דר עם נחש בכפיפה אחת וכו'.

ועוד: "כגנת עלי נהר", שנהר רומז לשלום כמו שאמר הכתוב (ישעיה סו): "הנני נטה אליה כנהר שלום". ואמרו רז"ל ב'ברכות': 'הרואה נהר בחלום, ראה שלום'. דהינו: ששניהם יסכימו איש ואשתו לדרך הצניעות והקדושה, אז יהיה שלומים דקדושה ונתקדש הבית מנהר העליון מגן עדן דלעלא. מה שאין כן אם השלום הוא להפך הצניעות, אז השכינה הקדושה מתאנחת ומצטערת על שלום כזה שלום דקלפות. כי שלום כמספר עשו, שאמר: אין לחרחר ריב בבית לעשות מחלקת ולהפריד שלום בשביל הנהגות הצניעות, כי גדול השלום שהקדוש ברוך הוא התיר למחות שמו הקדוש בשביל שלום. וכדומה דברי חלקות של חנפים ושקרים של פתוי היצר, וזה שלום של עשו הרשע. עד כאן.

יג - אל תטש תורת אמך

אמר הכתוב (משלי א): "שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמוך". ולכאורה קשה: למה אמר "שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמוך", הלא תנא (קידושין דף כט ע"א), שהאב מחיב ללמד לבנו תורה, דכתיב (דברים י"א): "ולמדתם אתם את בניכם", ולמה כתיב "תורת אמוך"?

אלא הענין, כי על פי רב האב טרוד בעניניו: אחד בלמוד ואחד במסחרו וכדומה, ואין לו פנאי לגדל הילדים בקטנותם, כי זה תלוי באם דיקא, כמו (יבמות דף סג ע"א) שאמר ר' חיא: 'דינו שמגדלות בנינו'. וכשהילד נתגדל אז אביו מלמדו חכמה ומוסר ויראת ה'.

מה שאין כן גדול הבנים הוא תלוי באם דיקא, כאשר זה היה דרכי אמותינו הקדושות וזקנותינו בדור אחר דור עד אברהם יצחק ויעקב לגדל בניהם ולהדריכם ולגדלם באמונה פשוטה. ומלמדת להם ספודי כי יש גן עדן וגיהנום ומהגאלה ותחית המתים, ומספרת להם צדיקים וצדקניות מה שזכו על ידי מעשיהם הטובים, ומספרת להם מענשי העברות ונשמות הנדחות וענשי הגיהנום ושכר המצוות ותענוגי גן עדן, ובזה נתרגל ונתגדל התינוק. ככה דרכי אמותינו הצנועות והקדושות, כאמרם ז"ל (ברכות יז ע"א): הני נשים במאי זכין (לעולם הבא)? באקרויי בניהו לבי כנישתא.

וזו התורה ואלו הדבורים של האם המה יסוד קימא קדישא ואור זרוע לצדיק, זריעה של קדושה בזו האמונה הפשוטה. וזה מתנוצץ ומתגדל על כל ימי חייו של הילד ביותר וביותר. והעקר הוא היסוד. ואם היסוד חזק,

אז כל רוחות שבעולם לא יזיזוהו ממקומו. ואלו הנטיעות נטע קדש מעשי ידי להתפאר.

וזה "אל תטש תורת אמת" דיקא - זו התורה שקבלת מאמת, וזו האמונה הפשוטה אל תטש, ולא תחשב שלכלום הוא נחשב, רק זו התורה היא עקרית ויסוד חזק ואל תרפה מזה (עיין זוה"ק פרשת תולדות במדרש הנעלם דף קלו ע"א מימרא דר' יוחנן שם).

כי אפלו לחכם הגדול ובעל שכל נפלא מכרח להשתמש עם זה החכמה של אמונה פשוטה. ועל זה אמר רבי חנינא (חולין דף כד ע"ב): חמין ושמן ושכנתני אמי בילדותי הן עמדו לי בעת זקנותי עד כאן. כי שמן הוא משח רבות עלאה חכמה עליונה, מקור אמונתן של ישראל, כמובא בדברי רז"ל (בראשית רבה פרשה י"ז סימן ז'), מה שאין כן הנשים השחוצות והשרוצות המהפכים דברי אלקים חיים ומלך עולם, ונשים רחמניות שבשלו ילדיהם לגדל אותם על דרכי החציפות והשחיצות וללכת בחציפות ובגלוי בשר, חוטאות ומחטיאות אחרים ומוסרות נפשות בניהם לקד יקוד האש ללמוד ספרי החיצונים ואפיקורסות. וכמה רחמנות גדולה עליהם ממה שמזמן להם לאבות ולבנים יחדו, כי יבוא יום הגדול והנורא כי יפקד ה' עונם! וכי תורה חדשה נתנה לנו, חס ושלום?

יד - חובת חנוך לצניעות עד כדי מסירות נפש

עוד מביא שם מן הספר "שומר אמונים": ובענין גדול בנים, העקר שצריך למסור נפשו לגדלם ולחנכם בדרך ה' בעודם קטנים עוד, ואז צריך למסור נפשו בכל מיני מסירת נפש לגדלם ולחנכם על דרכי התורה וקדושה וצניעות, ולהרחיקם מחבורת רשעים ומלמד בחדרים שיש בו תערובת ערב רב, כי הקדוש ברוך הוא אמר לאברהם: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו", ולא כתיב: "כי ידעתיו בשביל שהשליך עצמו לכבשן האש בעבורי ורצה לשחט בנו יחידו לפני", רק: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו". והורה לנו בזה ה' בתורתו שזה עקר העבודה להקדוש ברוך הוא המבקש מן האדם שיגדל בניו על דרכי התורה הקדושה ודרכי הצניעות, כמו שנהגו אבותינו הקדושים, ובדרכיהם נלך ונסע עד ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

טו - אוי לנו מיום הדין והתוכחה

ולכו, אחי חביבי, אם תרצה להציל נפשך ונפש בניך ובנותיך, תמסר על זה כל כחך ונפשך על עניני הנהגות הצניעות, הן מצד עצמו וביותר ויותר בבניו ובני ביתו. כי אל מי תרוץ לעזרה, באם תצטרך לתן דין וחשבון לפני

הקדוש-ברוך-הוא על כל פְּרָטִי מְעֵשִׂיהֶם? וְאִם תִּצְדַּק עֲצָמָךְ לִפְנֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, שֶׁלֹּא הָיָה סֵפֶק בְּיַדְךָ לְמַחֲוֹת, כִּזְהוּ יֹשִׁיבוּ לָךְ: הֲלֹא אִם נִחְלַשׁ חֵס וְשָׁלוֹם, אֶחָד מִבְּנֵי בֵּיתְךָ, הָיִיתָ רָץ לְרוֹפְאִים וְגַם לְמַרְחָקִים וְגַם לְדַרְשׁ וּלְבַקֵּשׁ תַּפְלוֹת הַצְּדִיקִים וּבְמִרְיוֹת וּצְעָקוֹת, וְכָל שָׂכָן אִם הָיִיתָ רוֹאֶה שְׂאֵחָד מִיּוֹצְאֵי חֲלָצִיךָ רוֹצֶה לְקַפֵּץ לְנֶהֱרֹא, חֵס וְשָׁלוֹם, לְאַבֵּד עֲצָמוֹ, בְּנֹדָאֵי הָיִיתָ צוֹעֵק עָלָיו בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת לְקַבֵּץ אֲנָשִׁים לְהַצִּילוֹ, אֲפִלּוֹ לְהַפְקִיר כָּל נִכְסֶיךָ. הָאִם מְסַרְתָּ כָּל כֶּף נַפְשְׁךָ אִם רְאִיתָ בְּנִיךָ פּוֹרְקִים עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם וּמִמֵּיתִים נִשְׁמוֹתֵיהֶם בְּאַרְסוֹ שֶׁל נַחֵשׁ הַקְּדָמוֹנִי, אֲשֶׁר חָלִילָה אֵין תְּרוּפָה לְמַכָּה כְּזוֹ בְּפָרִיצוֹת וְחֻכְמָה חִיצוֹנִית חָלִילָה וְכִדּוּמָה? וְכַמָּה פְּתָקָאוֹת נִתְּתָה לְצְדִיקִים עַל זֶה? וְכִי מְסַרְתָּ נַפְשְׁךָ עַל זֶה?

כִּי שָׁם יִתְבָּרַר הָאֱמֶת, אִם לֹא הָיָה בְּכַחְךָ לְמַחֲוֹת, וְגַם בְּבִזְיוֹנוֹת וְהַפְּאוֹת וְכִדּוּמָה וְגַם לְמַסֵּר נַפְשְׁךָ וְכַחְךָ שֶׁלֹּא תִּנְיַח יוֹצְאֵי חֲלָצִיךָ לְמַרְדּ בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוא. וְלָכֵן עַל כָּל פְּנִים תַּעֲשֶׂה מַה שְּׁבִיכְלֶתְךָ, וְאוּלַי יִהְיֶה לָךְ בְּזֶה פְּתִיחוֹן פֶּה לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר יִתְבַּע הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוא עֲלֶיךָ הַתּוֹרָה.

טז - על נושא הצניעות צריכים להתכונן ולעמד בפרץ ללא ותורים

וּבְזֶה נִתְקַדֵּשׁ שָׁם שָׁמַיִם יוֹתֵר מִכָּל הַדְּבָרִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵמָּה דְּבָרִים שְׁנִירָאִים לְעֵין כָּל, וְהַיֵּצֵר נוֹתֵן כָּל כָּחוֹ בְּזֶה עֲכָשׂוֹ יוֹתֵר מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם לְהַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּפָרִיצוֹת וּבְעִזּוֹת וּחְצִיפוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, שֶׁהֵמָּה עֲקָרִים הַגּוֹרְמִים לְפָגֶם הַיְסוּד, שְׂזָה בְּעַצְמָם פָּגֶם גָּדוֹל לַיְסוּד - בְּגִדֵי הַשְּׁחִיצוֹת.

וְלָכֵן עַל זֶה צְרִיכִים אֲנַחְנוּ לְמַסֵּר נַפְשֵׁנוּ בְּיוֹתֵר לְעַמֵּד בְּפִרְץ וּלְמַגְדֵּר גְּדֵר מִמֶּשׁ בְּמַסִּירַת נַפֵּשׁ, לְמַסֵּר כָּל אֶחָד נַפְשׁוֹ עַל זֶה לְהִנְהִיג בֵּיתוֹ וּלְגַדֵּל בְּנָיו וּבְנוֹתָיו בְּצַנִּיעוֹת לְהַדְרִיכֵם וּלְנַהֲלֵם בְּכָל כָּחוֹ בְּמַסִּירַת נַפֵּשׁ, כִּי הֵיא נֶגַע הַמַּסְפַּחַת, אֲשֶׁר מִתְחַלֵּת בְּנִקְדָּה קִטְנָה וְהוֹלֶכֶת וּמִתְפַּשְׁטֶת בְּכָל הַגּוּף, חֵס וְשָׁלוֹם. כִּי הַנָּשִׁים עֲכָשׂוֹ, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, אֵינָם חֲפָצִים בְּצַנִּיעוֹת וְאֵין מְבַקְשִׁים זֹאת, וְאִם אֲשֶׁה מִתְנַהֶגֶת בְּצַנִּיעוֹת, אִזּוֹ מְזַמִּין לָהּ הַיֵּצֵר הַרְבֵּה נָשִׁים רְשָׁעוֹת בְּגִדֵל קִנְאָתָם לְפַתּוֹת אוֹתָהּ וּלְקַרֵּר אוֹתָהּ מְזָה. לָכֵן צְרִיךְ כָּל אֶחָד לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ עַל זֶה תַּמִּיד שֶׁלֹּא לְהִנִּיחַ שׁוֹם פְּרָצָה כָּל שֶׁהוּא.

לֹא נִירָא וְנִדְחַל מִחֲרַפַּת אָנוּשׁ וּמִמְגִּדְפֵיהֶם, כִּי מַה הֵמָּה? הַבֵּל וְרִיק! וּמַה הוּא כָּל הָעוֹלָם כֵּלּוֹ נִגְדַּ תְּנוּעָה אַחַת שֶׁל אֱמֶת לְעִשׂוֹת וּלְפַעֵל נַחַת רוּחַ לְבוֹרְאָנוּ יִתְבָּרַךְ. הֲלֹא כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים נִבְרְאוּ עַל יְדֵי שְׁתֵּי אוֹתִיוֹת מִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל זֶה נִבְרְאָ הָאָדָם, וְזֶה תַּכְלִית בִּיאַת הָאָדָם לְזֶה הָעוֹלָם - לְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, לְרוֹמְמוֹ וּלְפָאָרוֹ. וְכָל אֶחָד צְרִיךְ לְהִיוֹת מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְהִיוֹת קָרְבָן כָּלִיל לְגַבֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵיהּ, לְקַדֵּשׁ

שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיַחֲדָו וּבְרַבִּים בְּכָל מָה שֶׁאֶפְשֶׁר : הוּן עַל יָדוֹ הוּן עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו.

יז - בלי ספק שכל הצרות בדור בעון הפריצות

וְתִמְסְרוּ נַפְשְׁכֶם מְאֹד מְאֹד עַל צְנִיעוֹת בְּנֵי בֵיתְכֶם, כִּי בְּלִי סֶפֶק שְׁכָל הַצָּרוֹת הַצָּרוֹת נִצְמָחִים אוֹדוֹת הַפְּרִיצוֹת שֶׁבְּדוֹר, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, וְכָל שֶׁכֵּן עַל פְּגַם הַפְּרִיצוֹת וְהַפְּקִירוֹת, שֶׁמְדַרְיָךְ בְּנָיו וּבְנוֹתָיו לִילֵךְ בְּלִבּוֹשֵׁי הַפְּקָרוֹת וְאִין מוֹחָה בְּיָדָם בְּכָל כַּחוֹ. וְכָל שֶׁכֵּן אֵלּוֹ שֶׁמְנִיחִים מְרַצוֹנָם בְּנוֹתֵיהֶן שֶׁיֵּלְכוּ בְּבִגְדֵי הַפְּרִיצוֹת וְהַשְּׁחָץ, הַמְאֲבָדִים נַפְשוֹת בְּנוֹתֵיהֶם, וְהַמּוֹסְרִין בְּנֵיהֶם לְלַמֵּד אֶפְיִקוֹרְסוֹת.

וְכָל אֵלּוֹ הַמְטַמְּאִין נַפְשוֹתֵיהֶם בְּהַפְּקָרוֹת וּבַעֲזוֹת וּבַפְּגָם בְּרִית קֹדֶשׁ בְּשֵׁאֵט נֶפֶשׁ, חֶסֶד וְשִׁלּוּם, וְשׁוֹפְכִים זֶרַע לְבִטְלָה בְּיָדֵים, חֶסֶד וְשִׁלּוּם, יְדוֹנוֹ בְּמִשְׁפַּט מֵר וּמְרוֹר, וְאִין שְׁעוֹר לְעִנְשָׁם, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, לְאַחַר אֲרִיכוֹת יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם. רַק הַיֵּצֵר הַרְשָׁע סוֹתֵם הָעֵינַיִם וְאוֹמֵר לוֹ לְאָדָם: 'שִׁלּוּם עֲלֵיךְ נַפְשִׁי וְשֵׁאוֹל בֵּית מְנוּס לָךְ, אֲכֹל וְשִׁתָּה וְלֹא תִדְאַג עַל מָחָר מָה שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיךְ', אֲזִי אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ הָעֲלוּבָה.

וְהַפְּתָאִים הִלְלוּ רוּאִים וְשׁוֹמְעִים מְגֹדֵל צָרוֹת צָרוֹת אַחֲיֵינוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְלָבָם הָאֵבֶן עֵדִין לֹא נִתְרַבֵּךְ כָּלוּם. וְסִהְדֵי בְּמֵרוֹמִים, כִּי לֹא בָאתִי לְקַטְרֵג, חֶסֶד וְשִׁלּוּם, עַל יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים, כִּי נַפְשִׁי וְלִבִּי תִמְיֵד לְהַמְלִיץ כַּמָּה מִיְיָ מְלִיצוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל, אֲבָל נַפְשִׁי עָלֵי דְוִי, כִּי מִי יוֹדֵעַ מָה יַעֲבֹר עוֹד, חֶסֶד וְשִׁלּוּם, עַל כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. "וַיְמִי יִתֵּן רֵאשִׁי מִיָּם וְעֵינַי מִקּוֹר דְּמַעָה וְאֶבְכָּה יוֹמָם וְלַיְלָה אֶת חַלְלֵי בֵּית עַמִּי" (ירמיה ח).

יח - "יסר בנד ויניחך ויתן מעדנים לנפשך"

וְכֵן צָרִיךְ כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל לְכָרוֹת בְּרִית עִם הַשֵּׁם וְלְכָרוֹת בְּרִית עִם בֵּיתוֹ וְזָרְעוֹ לְלַמֵּד דָּרָךְ ה', שֶׁלֹּא יִסּוּרוּ מֵאַחֲרָיו, חֶסֶד וְשִׁלּוּם, וְלַהּוֹדִיעַם אֶת גְּבוּרָתוֹ וְכַחוֹ וְכִחַ מַעֲשָׂיו הַנִּפְלְאִים וְלַהּזְהִירָם עַל לְהַבָּא לְבָלִי לְסוּר מִדְּרָכֵי הַשֵּׁם הַטּוֹב, כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ וְדוֹרוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָאֲנָשִׁים הַיִּרְאִים וְהַתְּמִימִים. וּבְכָל פְּעַם שֶׁמִּיִּסֵּר אֶת בְּנָיו מִקִּיָּם מְצוּהָ גְּדוּלָה בְּזָה מִפִּי הַקְּבִלָּה, שֶׁהִיא (מִשְׁלֵי כֹט): "יִסֵּר בְּנֵךְ וַיְנַיְחֶךָ וַיִּתֵּן מַעֲדָנִים לְנַפְשְׁךָ", כַּמְאֲמַר רַז"ל (מִכּוֹת ח ע"א).

וְהִנֵּה שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת הַפְּתוּב מוֹרָה שְׁנֵי עֲנִינִים: אֶחָד שֶׁכְּתוּב "וַיְנַיְחֶךָ", דְּהִינּוּ (סְנַהֲדְרִין קד ע"א): 'בְּרָא מְזֻכָּה אֲבָא'. וְאִם חֶסֶד וְשִׁלּוּם אֵינּוּ נוֹהֵג כְּשׁוֹרָה, אֲזִי מִקְּבֵל עֲנֵשׁ גַּם עֲבוּר מַעֲשֵׂי בְּנָיו, חֶסֶד וְשִׁלּוּם. אֲכֹן, אִם הוּא הַדְּרִיכָם בְּדְרָכֵי

ה' וְעָשָׂה אֲשֶׁר בְּכַחוֹ לְלַמְּדָם וּלְיִסְרָם, וְעַם כָּל זֶה לֹא אָבוּ בְדַרְכֵי הַלּוֹד, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּא בְטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו, חֶסֶד וְשָׁלוֹם (עבודת זרה דף ג ע"א), וְאֵין לוֹ עֵנֶשׁ עֲבוּר מְעִשֵׂיהֶם, כִּי מָה הָיָה לוֹ לַעֲשׂוֹת. וְעַל זֶה אָמַר הַכֶּתוּב: "יִסֹר בְּנֶדֶד", וְעַל יָדֵי זֶה "וַיִּנְיַחֲדָה", שְׂיִהָא לָךְ מְנוּחָה וְלֹא תֵעָנֶשׁ עֲבוּרָם. וְאָמַר הַכֶּתוּב: וְלֹא עוֹד שְׂיִנְיַחֲדָה, אֶלֶּא אֲנִי מִבְּטִיחֲדָה שְׂיִתֵּן מְעַדְנִים לְנַפְשֲׁךָ", שְׂתִזְכֶּה לְהַתְעַדֵּן בְּעֲבוּר זֶה בְּגוֹן הַרְוָה הַמּוֹכֵן לְעוֹבְדֵי ה' אַחֲרָיִךְ וְיִמִּיהֶם וְשְׁנוֹתֵיהֶם לְטוֹבָה.

יט - אשה כשרה ממליכה קדשה על בעלה, ואפלו על מאכליה ותבשיליה

וְאִם יֵשׁ לְאִדָּם אִשָּׁה כְּשֶׁרָה הַהוֹלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַצְּנִיעוּת וּמְגַדֶּלֶת בְּנִיָּה וּבְנוֹתֶיהָ בְּצְנִיעוּת, אֲזַי מְקַדְּשֶׁת בְּזֶה כָּל הַבַּיִת וּמִמְשַׁכֶּת קְדֻשָּׁה עַל כָּל הַמְּאָכְלִים וְעַל בְּעָלָהּ. וּבְזֶה מְתַרְץ הַמְּאָמֵר הַמּוֹבָא לְעִיל: 'דֵּינוּ שְׂמַגְדֻּלוֹת בְּנִינוּ לְתוֹרָה וּמְצִילוֹת אוֹתָנוּ מִן הַחֲטָא'. וְכִי הַתֵּנָא הַקְּדוֹשׁ ר' חִיָּא שְׂהֵיָה קְדָשׁ קְדָשִׁים, מִפְּשֻׁט מִן הַגְּשָׁמִיּוֹת, וְכִי הַצֶּרֶךְ לְזֶה שְׂאֵשְׁתוּ תִצְוֵל אוֹתוֹ מִן הַחֲטָא וּמִהַרְהוּרִים רְעִים? וְרַק אִשָּׁה צְנוּעָה הַמְּגַדֶּלֶת בְּנִיָּה לְדַרְכֵי תוֹרָה, מִמְשַׁכֶּת קְדֻשָּׁה עַל הַמְּאָכְלִים וְעַל בְּעָלָהּ וּבְנִיָּהּ וּמְצַלֶּת לְבְעָלָהּ עַל יָדֵי קְדֻשָּׁתָהּ אֶפְלוּ מִן הַחֲטָא שֶׁהוּא שׁוֹגֵג. מָה שְׂאֵין כּוֹן לְהַפְּדָה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם: מִמְשַׁכֶּת כָּל מִינֵי סְטָרִין בִּישׁוּן.

כ - מחלקת בגדולי עולם על סבת עכוב הגאלה

עוֹד שָׁם בְּשֵׁם "סִפְרָה הַצְּוֹאָה": נִפְלְגוּ תְּרֵי שְׂרָפֵי מְעָלָה: חַד הַקְּדוֹשׁ ר' יִיבָא סָבָא מְאוּסְטָרָה ז"ל וְרַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ ר' פִּינְחָס מְקַאֲרִיץ ז"ל.

כִּי הַקְּדוֹשׁ מְקַאֲרִיץ אָמַר שְׂסַבֵּת עֲכוּב הַגְּאֵלָה מִפְּנֵי אֵלוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שְׂאֵינן נִזְהָרוֹת בְּצְנִיעוּת. וְהַקְּדוֹשׁ ר' יִיבָא אָמַר: מִפְּנֵי שְׂמַדְבָּרִים בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. וְזֶה הַקְּדוֹשׁ הָיָה רְגִיל לְצַעֵק עַל זֶה בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת בְּכָל מְקוֹם בּוֹאוֹ בְּדַרְשׁוֹת נוֹרָאוֹת, כְּנִרְאָה מִסְפָּרוֹ הַקְּדוֹשׁ ר' יִיבָא, שְׂיִשְׁמְרוּ וַיִּזְהָרוּ בְּעֲנִיַת אֲמִנִים שְׂלֹא לְדַבֵּר אֲזַי. עַד שְׂפַעַם אַחַת נִתְּוַעְדוּ יַחַד אֵלוּ הַשְּׂנֵי צְדִיקִים וְטַעְנוּ בִּינֵיהֶם עַל עֲנִין עֲכוּב הַגְּאֵלָה, וְנִגְמַר בִּינֵיהֶם שְׂיִנְיַתִי סִפְרָה וְנַחֲזִי וַיִּפְתָּחוּ סִפְרָה מָה שְׂיִמְצָאוּ בּוֹ. וּפְתָחוּ וְהָיָה כְּתוּב בְּרֵאשׁ הַדָּף (בראשית לד): "הַכְּזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אַחוֹתָנוּ", וְנִמְצָא כְּדַבְּרֵי הַקְּדוֹשׁ מְקַאֲרִיץ.

וְעֵנָה וְאָמַר הַרַב הַקְּדוֹשׁ ר' יִיבָא: "וְנִרְאָה מָה שְׂכַתֵּב עַל זֶה ה"תְּרַגּוּם יוֹנְתָן". וּמְצָאוּ שְׂכַתוּב: לֹא יָאִי לְמַהוּי מְתָאמֵר בְּכִנְיַשְׁתָּהוֹן דִּישְׂרָאֵל (תְּרַגּוּם: אֵין רְאוּי לְהִיּוֹת מְדַבְּרִים בְּבִתֵּי כְּנִסְיוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל). וְאָמַר הַרַב הַקְּדוֹשׁ ר' יִיבָא: "תְּרַאוּ שְׂעַקֵר הַחֲסָרוֹן שְׂמִתָּאמֵר בְּכִנְיַשְׁתָּהוֹן דִּישְׂרָאֵל", וְנִמְצָא כְּדַבְּרֵי

כא - אמונה וברית הם ב' יסודות שנכתרו בהם עם ישראל

עוד שם מתוּדָּ סֵפֶר "תקנות והדרכות":

"מה טובו אהליך יַעֲקֹב מִשְׁפָּנְתֶיךָ יִשְׂרָאֵל, כַּנְּחָלִים נָטְיוּ כַּגִּנָּת עָלַי נָהָר, כַּאֲהָלִים נָטַע ה' כַּאֲרָזִים עָלַי מַיִם" (במדבר כד ה-ו). וְאָמְרוּ רַז"ל (סנהדרין קה ע"ב), שְׁכַל הַבְּרָכוֹת שֶׁל אוֹתוֹ רָשַׁע שֶׁבִּרְדָּ לְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּם נִתְהַפְּכוּ לְקִלְקָה, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, רַק זֶה הַפְּתוּב "מה טובו" זֹאת הַבְּרָכָה לֹא נִתְהַפְּכָה לְקִלְקָה, רַק נִשְׁאַר לְיִשְׂרָאֵל לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְעַד בֵּיאת גּוֹאֵל צֶדֶק בְּמַהֲרָה יִשְׁאַר לָנוּ זֶה הַיְסוּד קִימָא קִדִּישָׁא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱהָל וּמִשְׁכָּן, שֶׁבְּאֵלוֹ שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת, שֶׁהֵמָּה אֱהָל וּמִשְׁכָּן נִכְלָלִים בָּהֶם שְׁנֵי דְבָרִים קְדוּשִׁים וְאַהוּבִים שֶׁנִּכְתְּרוּ בָּהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם, שֶׁהוּא גִּדְר הַצְּנִיעוּת, וְהַשְּׁנִי הוּא כַּחַס שֶׁבִּפְּנֵי.

שֶׁהֵמָּה שְׁנֵי עֲמוּדִים קְדוּשִׁים לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵמָּה כַּח הַצְּנִיעוּת וְכַח בְּתִי מְדַרְשׁוֹת, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהִתְבַּטֵּל בְּשׁוּם אֶפֶן מִיִּשְׂרָאֵל לְעוֹלָם, כִּי עָלִיָּהֶם קִימָא עֲלֵמָא, אֲשֶׁר אֲמוּנָה וַיְסוּד הֵמָּה קִימָא דְעֵלְמָא. הַצְּנִיעוּת הוּא עֶקֶר גִּדְר הַיְסוּד, וְהַבְּתִי מְדַרְשֵׁין הוּא עֶקֶר גִּדְר הָאֲמוּנָה, וְהוּא מְרָמֵז בְּהַאי קְרָא הַמּוּבָא לְעֵיל: "מה טובו אהליך", כִּי אֱהָל הוּא הַמְּכֻוֹן לְצְנִיעוּת, כַּאֲשֶׁר פִּרְשׁ רַש"י ז"ל וְהוּא דְרִשְׁת רַז"ל עַל שְׂרָאָה שְׂאִין פְּתַחֲיָהּ מְכֻוֹנִים זֶה לְזֶה אָמַר: "מה טובו אהליך". וְכֵן בְּשָׂרָה אֲמִנּוּ דְכַתִּיב: "וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵיךְ שָׂרָה אֲשַׁתְּךָ, וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֱהָלִי", וּפִרְשׁ רַש"י ז"ל: "הִנֵּה בְּאֱהָלִי" - צְנוּעָה הִיא, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

כִּי עֲנִין הָאֱהָל רֹמֵז לְצְנִיעוּת, דְּכַתִּיב (תהלים מה): "כָּל כְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה", וְכֵן כְּתִיב בְּשִׁפְטִים אֲצֵל יַעֲלֵ (שופטים ד): "מִנְּשִׁים בְּאֱהָל תִּבְרָךְ". וְהִנֵּה, הַגֵּם שֶׁעֲנִין הַצְּנִיעוּת שֶׁיָּדָּ הוּ אֲצֵל אֲנָשִׁים וְהוּ אֲצֵל נָשִׁים, כַּאֲשֶׁר וּבָא בְּשִׁלְחַן עֲרוּדָּ אֲרַח חַיִּים (סימן ד), שֶׁאֲסוּר לְגַלוֹת עֲצָמוֹ הַגֵּם רַגַע, רַק יִלְבִּישׁ עֲצָמוֹ בְּעוֹדוֹ מְכֻסָּה בְּמְכֻסָּה הַמּוּכָן לוֹ, וְכֵן מוּבָא בִּ"שִׁלְחַן עֲרוּדָּ" "אֲרַח חַיִּים" (סימן ג), אִיךָ צָרִיךָ לְהִזָּהֵר בְּצְנִיעוּת בֵּית הַכֶּסֶף שֶׁלֹּא לְגַלוֹת עֲצָמוֹ כְּלוּם רַק מָה שֶׁהוּא בְּהַכְרַח גְּדוֹל. וְאָמַר הַתַּנָּא הַקְּדוּשׁ ר' יוֹסִי: "מִימֵי לֹא רָאוּ קוֹרוֹת בֵּיתִי אֲמַרִי חֲלוּקִי (שבת קיח), כִּי עֲנִין הַצְּנִיעוּת הוּא גִּדְר קְדֻשַׁת יְסוּד, כִּי זֶה תְּלוּי בְּזָה, וּבְהַרְיֶסֶת הַצְּנִיעוּת נִפְרָץ תִּכְף הַיְסוּד. לְכֵן כָּל הַמְרָבָה בְּגִדְר צְנִיעוּת מְכַתֵּר יוֹתֵר וְנִשְׁמַר מִשְׁמִים בְּקְדֻשַׁת הַיְסוּד.

עִם כָּל זֶה, בְּיוֹתֵר וּבְיוֹתֵר עֶקֶר שֶׁבְּעַקְרֵים שֶׁל הַצְּנִיעוּת שֶׁיָּדָּ אֲצֵל נָשִׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים, וְלָכֵן נִקְט הַקְּרָא אֲצֵל אֱהָל לְשׁוֹן יַעֲקֹב וְאֲצֵל מִשְׁכָּן לְשׁוֹן יִשְׂרָאֵל. כִּי יַעֲקֹב רֹמֵז לְנָשִׁים, כְּדַכַּתִּיב: "כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב" - בֵּית יַעֲקֹב אֵלוֹ הַנָּשִׁים, כִּי אֲצֵל נָשִׁים שֶׁיָּדָּ בָּהֶם צְנִיעוּת בְּיוֹתֵר. וְאֲצֵל

משפן שהוא משפן שכינת עזנו, שהוא בבתי מדרשים הנקראים 'מקדש מעט' בזמן החרבו, לכן כתיב בהן לשון 'ישראל' - "משפנתיד ישראל", שזה שיד יותר לאנשים מאשי ישראל הקדושים.

כב - מה שכון של שומרי הקדשה והאמונה

ונחזר לבאור הכתוב "מה טבו", שהוא ברכה שהניח הקדוש ברוח הוא מכל הברכות שנאמרו בפרשת 'בלק' לישראל, שיהא בלי הפסק וקיום נצחי בכל הדורות. ואמרנו לעיל, שזה קאי על צניעות הבית מלבדושי הקדש ומצות קדשת הנהגת בית המדרש. ולזה מסיק הכתוב אחר זאת: "כנחלים נטיו כגנת עלי נהר באהלים נטע ה' בארזים עלי מים", והוא פרוש של הפסוק הקודם. דהינו: מה יצמח לכם? איזה טוב ואילו פרות מאלו האהלים וממשפנות פאלו? ואמר: "כנחלים נטיו", פרוש רש"י ז"ל, שנתארכו ונמשכו לנטות למרחוק. וכל זה הכתוב קאי על שני הפרטים דלעיל, דהינו: על ידי קדשת צניעות הבית, ימשך לכם שפע נביעו דנשמתא מצד הקדשה, ולא יפסק, חס ושלוס, שפע נשמות קדושות לעולם, הגם שמתערבים בנשמות רשעי הדור פורקי על מלכות שמים ערב רב. וכל אחד יזכה לזה לפום דרגא דיליה וכפי מסירת נפשו לה'.

ואמר הכתוב אחר כך: "כגנת עלי נהר", כי כנסת ישראל נמשלה לגן, כדכתיב (שה"ש ד): "גן נעול אחתי כלה", זה קאי על צניעות, שנעול בגשפנקא דמלכא שלא ימשל בה זר לילית מרשעת חצופה זונה, אכלה ומחתה ואמרה לא פעלתי און, ככה דרכיהם של השריצות, רחמנא לצלן. ואמר "כגנת עלי נהר", שעל ידי בית כזה שהוא בקדשה נתקדש שם שמים כמו גן נאה שאצל הנהר, שהכל רואים פרותיה הנעימים והמתוקים. מה שאין כן בשרחוק מן הישוב שטמון מן העין, אז אין שום אחד רואה גדול פרותיה הנפים.

כג - כנגד אהל - סמל הצניעות - בעולם הזה,

יזכה לאהל כנגדו בקדשה בגן עדן

ועל דרך הצניעות נתבאר על פי רש"י ז"ל שנקרא כל בית הצניעות בלשון 'אהל' כמו שפרש רש"י ז"ל: "מה טבו אהליד" - ראה שאין פתחיהם מכונים, כי נגד כל אהל הבית שמתנהג בקדשה יש נגדו בגן עדן אהל קדוש ונורא לעליות נשמה לעת הצרך שנצרך לו לאחר אריכת ימים לעלות בעליות של מעלה המכרח לכל הנשמות שזוכין לזה. ויקים בהם מה שאמר הכתוב (הושע יב): "עד אושיבך באהלים".

כד - זוכה לבנים כארזים הנכרים בחשיבותם על בני דורם

ואמר להלן: "כַּאֲרָזִים עָלִי מַיִם" - אָרֶז רוֹמֵז לְגִבּוֹרוֹת וְכוּ', בְּזָכוֹת כַּאֲהֲלִים נָטִיו, יִזְכּוּ שְׂיִצְאוּ מִכֶּם בְּנִים כְּמוֹ אֲרָזִים שֶׁנִּפְרִים מִכָּל אֵילָנוֹת אַחֲרַיִם מִפְּנֵי גְבָהֶם, וְהוּא בְּנֵן זֶרַע קֹדֶשׁ כָּל רוֹאֵיהֶם יִפְרִיִם כִּי הֵם זֶרַע בְּרַךְ ה', שְׂתוּלִים עָלֵי מַיִם שֶׁהוּא תוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּקְרָאת מִיָּם שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ בְּדַעַת הַתּוֹרָה.

עד כאן כתבנו בקצור, כי אין שיעור ואין חקר למי שפוגדיר עצמו באלו שתי הקדשות: קדשת בית המדרש וקדשת צניעות הבית, כי אז מקף בכל מיני מקיפין דקדשה: הקף צניעות הבית שנקרא 'אהל פרטי' והקף בית המדרש שנקרא גם כן 'אהל' שהוא המקיף העקרי דקדשה. אז יקום בו מה שאמר הכתוב: "שְׂאֵי סָבִיב עֵינֶיךָ וּרְאֵי כָּלֶם נִקְבְּצוּ בְּאוֹ לֶךְ" (ישעיה מט), שִׁיקִים בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁיִּתְקַבְּצוּ לָךְ כָּל אֵלוֹ הַזְּכִיּוֹת וְכָל מִינֵי קְדוּשׁוֹת שֶׁל עֲצֻמָּה וְזָכוֹת חֲבִירֶיךָ שֶׁנִּדְבַּקְתָּ עִמָּהֶם וּבְנֵי בֵיתְךָ שֶׁגִּדְרְתָם וּגְדַלְתָם בְּקְדוּשָׁה וּבְצָנִיעוּת.

כה - צאי לך בעקבי הצאן

גְּלוּי וְיָדוּעַ לָכֶם זֶרַע עִם הַקְּדוּשׁ, כִּי דִרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ וְאֲמוּנֵינוּ הַקְּדוּשִׁים הָיָה עֲקָרָם הַצְּנִיעוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל עַל הַכְּתוּב בְּאַבְרָהָם אֲבִינוּ ע"ה (בראשית יב): "הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יָפֶת מַרְאֵה אֶתְּ", אֲשֶׁר מֵעוֹלָם לֹא רָאָה אוֹתָהּ עַד מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל יְדֵי סָבָה, הַגֵּם שֶׁהָיָה קְרוֹב לְמֵאָה שָׁנָה, מְגִדֵּל הַצְּנִיעוּת שֶׁהָיָה בָּהֶם. וְגַם אֶצֶל שָׂרָה אֲמִנּוּ כְּתִיב: "הִנֵּה בְּאֵהֶלִי", פֶּרֶשׁ רַש"י ז"ל: צְנוּעָה הִיא. וְגַם אֶצֶל רַבֵּקָה אֲמִנּוּ כְּתִיב: "וַיִּבְאֶה יֶצְחָק הָאֵהֶלָה שָׂרָה אִמּוֹ", שֶׁהָיָה קְדוּשָׁה וְצְנוּעָה כְּמוֹ שָׂרָה אֲמִנּוּ, כִּי 'אֵהֶל' אֶקְרִי צְנִיעוּת, כְּמוּבָא לְעִיל. וְהָאֲמָהוּת הַקְּדוּשׁוֹת רַחֵל לָאָה זִלְפָּה וּבִלְהָה - מְגִדֵּל קְדוּשָׁתוֹ זָכוּ לְהַעֲמִיד י"ב שְׁבִטֵי יִהֵ קְדוּשֵׁי עֲלִיוֹן, שְׁנַיִם עֶשְׂרֵם עֲמוּדֵי עוֹלָם. וְגַם אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבְּמִדְבָּר הָיוּ כָּלֶם הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וּנְשׁוֹתֵיהֶם קְדוּשִׁים וְצְנוּעִים, וְאַחַת הָיְתָה וּפְרִסְמָה הַכְּתוּב. וּבְזָכוֹת שֶׁלֹּא שָׁנוּ שְׁמֵם וּמְלַבּוּשֵׁיהֶם זָכוּ לְצֵאת מִמִּצְרַיִם קֹדֶם זְמַנָּם. וּמְגִדֵּל קְדוּשָׁתוֹ וְצְנִיעוּתוֹ נִבְחָרוּ מִרְאוֹת הַצּוֹבְאוֹת שֶׁלָּהֶם בְּפִיּוֹר שֶׁל הַמֶּשֶׁכָּן.

עַל כֵּן צָרִיךְ מִי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ מִנְּשַׁמַּת יִשְׂרָאֵל, זֶרַע דְּאֲבָהוֹ קְדִישׁוֹ, לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ עַל מְדַרְשׁוֹ שֶׁל אֲבְרָהָם אֲבִינוּ וְעַל לְבוּשֵׁי קְדִישׁוֹ שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים. וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן עַל לְבוּשֵׁי צְנִיעוּת הַבַּיִת שֶׁנִּהְיָו הָאֲמָהוּת הַקְּדוּשׁוֹת, וְלֹא יִשְׁגִּיחוּ עַל הָעוֹלָם שֶׁנִּפְרָצוּ בָּזָה, אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, נִמְשָׁכִים נִשְׁמוֹת עָרֵב רֵב, וּמִזָּה נִצְמַח, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, נְפִילַת וְחֲרִיב וִירִידַת הָעוֹלָם בְּתַכְלִית בְּרוּחֵנוּ וּבְגִשְׁמֵנוּ.

פרק יב - מעשים שהיו ועוד יהיו...

א - "רק היום לא נורא, מחר כבר אשתנה!"

"רבקה, "אומרת רחל לשכנתה, "שמעת שהיום יתקיים שיעור לנשים מהרבנית ורדה? אוי, באמת כל כך הרבה זמן לא שמענו את הרבנית ורדה, היא מדברת ממש מלב אל לב, תענוג ממש לשמע ממנה דברים היוצאים מלבה הטהור".

הגיעה השעה 8 בערב. האולם מלא מפה אל פה. התכנסו נשים רבות לשמע פרקים בענין צניעות מהרבנית.

השיעור היה ממש מרתק, מלוח בספורים מאמותינו הצדקניות, מחשיבות הצניעות, היפי, החן והכבוד שבצניעות, הלכות והליכות צניעות, ממש בטוב טעם.

לאחר גמר השיעור אומרת רבקה לרחל שכנתה: "נו, נהנית? איך היה השיעור?"

"נדאי, שיעור ממש נפלא!" והחלו זו לזו משחזרים את דברי הרבנית.

בתוך הדברים אומרת רחל לרבקה: "יודעת את? פרט בהלכה מסים בנושא צניעות שדברה הרבנית, אני נגיעה, והחלטתי לתקן".

כמו כן מחזירה רבקה לרחל: "ומדברי פרט הלכה אחר - אני נגיעה, והחלטתי גם אני לתקן, בעזרת ה'".

עוברים ימים מספר, והנה רחל לקחה ללבה את דברי השיעור, והחלה להתלבש לפי פרטי הלכות צניעות ששמעה, אולם רבקה התקדחה מהחלטתה, ולא נראה שנוי בכמה פרטי הלכה שעדין עליה לתקנם.

כמוכן, בעדינות ובנעם, פנתה רחל לרבקה, ובתוכחת אהבה אמרה לה: "רבקה ידידתי, זוכרת את החלטתנו בנושא צניעות? אני, ברוך ה', החלטתי ומשתדלת לקיים, והייתי בטוחה שגם את קימת החלטתך. ומה, באמת, נשתנה אצלך מאותו השיעור?"

"אמר לך את האמת, משיבה רבקה, באותו השעור הנפלא מהרבנית ורדה, נכנסו דבריה ללבי, והחלטתי שאני משנה את דרכי ועושה חשבון על כל פרט ופרט מהלכות צניעות ולהשתדל לקימם, אולם למחרת, הייתי מזמנת לארוע משפחתי מכבד, ואמרתי ללבי, את כל החלטותי בענייני הצניעות אדחה ליום אחד בלבד - לאחר המארע. פשוט קשה היה לי מאד לשנות את לבושי אחרת ממה שרגילים לראות אותי, סוף סוף זהו מפגש משפחתי גדול ומכבד, ומה אני צריכה שישאלו אותי כל מיני שאלות - מה? החלטת ללבש ארז יותר?! התחלת ללבש רחב יותר?! וכו' וכו'.

אולם כיון שנתפתיי ולא הוצאתי לפעל את החלטתי כבר באותו יום, פשוט, כל ההתלהבות והרצון לשנות את עצמי, פג ממני, ואולי בשעור הבא..."

חדשים עברו, ועוד חדשים, ועדין לא שב הרצון הטהור לשנוי הליכותיה, ומי יודע מתי, אולי, ואם בכלל...

עלינו לדעת, כי אין להתמהמה כלל בפעולה רצון טוב בלבנו, ותכף לישמו בפעל, כי הרי עברה גוררת עברה, ומי יודע אם אי פעם נזכה שישוב ויעלה בלבנו רצון וכח חדש.

ב - מעשה שהיה

בעיר חולון הייתה אשה, שנקרא לה בשם שרה, שקראה את ספרנו "בנות ישראל" (מהדורה ראשונה) וברוך ה' ראתה כי חלצותיה אינן לפי ההלכה. מחר בבקר - החליטה - אני קונה חלצות חדשות כהלכה וכראוי.

למחרת, קמה שרה בבקר, והנה - ארבעים מעלות חס (עד כדי כך יכול היצר לשחק). הצטערה שרה על שאין ביכלתה תכף לקיים את דברי חז"ל "מצוה הבאה בידך אל תחמיצנה".

בעודה שוכבת על מטתה ומהרהרת בצערה - דפיקות בדלת! קמה לפתח, ולפניה נצבת אשה ובגדיה חלצות למכירה, חדשות ומהדרות כהלכה. "רצונך בחלצות אלו?" שאלה.

ראתה שרה עין בעין התמששות דברי חז"ל: "הבא לטהר - מסייעין אותו".

ג - ממש להפך ממה שחשבתי...

"מדוע אינך מוכיחה את שְׁכֵנְתְּךָ אַבִּיגַיִל, פּוֹנֶה הַרְבֵּנִית יַעֲלֵ לַחֲבֵרְתָּהּ רות, "תִּרְאִי אִיךָ שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת לֹא בְּצַנִּיעוֹת כָּלֵל, מְכַשִּׁילָה רַבִּים! אֶת בְּתוֹר שְׁכֵנָה צָרִיכָה לְהוֹכִיחַ אוֹתָהּ שֶׁלֹּא תִשָּׂא עִמָּה בְּאוֹתוֹ עוֹן נוֹרָא."

"מִי אָמַר לְךָ שֶׁלֹּא הוֹכַחְתִּי אוֹתָהּ? " עוֹנֶה גַב' רות, "תִּאֲמִינִי לִי שֶׁדַּבַּרְתִּי אֶתְּךָ פְּעָמִים רַבּוֹת בְּנֶעֱם וּבִידִידוֹת, וְאַף אֶפִּיתִי לָהּ עוֹגָה פְּעָמִים מִסֹּפֶר רַק כְּדֵי לְמַשְׁכָּה וְלִקְנוֹת אֶת לֵבָהּ וְלְהַשִּׁיבָה מִדְּרָכֶיהָ - וְלֹא הִצְלַחְתִּי. פְּשׁוּט לֹא הִצְלַחְתִּי לְשַׁכְנְעָה בְּשׁוּם אִפְּן."

"מָה הַמַּחְסוּם הַעֲקָרִי הַמְקַשֵּׁה עָלֶיהָ לְשָׁנוֹת אֶת לְבוּשָׁה? " שׁוֹאֵלֶת הַרְבֵּנִית יַעֲלֵ אֶת חֲבֵרְתָּהּ רות.

"שְׁתֵּי מַלִּים בְּפִיהָ שֶׁל שְׁכֵנְתִּי: " עוֹנֶה רות. "אֲנִי מִתְבַּיֶּשֶׁת. מָה יִגִּידוּ עָלַי? מְאֹד אֲנִי מְבִינָה אֶת מַעֲלַת הַלְּבוּשׁ הַצְּנוּעַ וּמִשְׁכַּנְעַת אֲנִי שֶׁזֶהוּ אֲכֹן מַחֲבִיבוֹת לְאִשָּׁה כְּשֶׁרָה, אוֹלָם הַתִּרְגָּלְתִּי כִּי שִׁירְאוּ אוֹתִי, וּמְאֹד לֹא נָעִים לִי לְשָׁנוֹת וְלִהְתַּחַפֵּשׂ בְּפָנַי הָעוֹלָם וּבְפָנַי מִשְׁפָּחָתִי."

"יֵשׁ לִי עֵצָה שְׂאוּלִי תוֹעִיל, " אוֹמְרַת יַעֲלֵ, "תִּאֲמָרִי לָהּ שֶׁתִּתְחִיל בְּלְבִישׁתָּ לְבוּשׁ צְנוּעַ בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ, שֶׁסָּם אֵין כָּל כֵּךְ טַעֲנָה שֶׁל מָה יִגִּידוּ, וְאוּלַי הַתִּתְקַלָּה זֹו תִפְתַּח פֶּתַח טוֹב."

"הוּ, רַעִיוֹן! אֲצִיעַ לָהּ לְשַׁכְנְתִּי הַצְּעָה זֹו, וְאוּלַי... הַכֵּל יָכוֹל לְהִיוֹת."

בְּקָר טוֹב. אַבִּיגַיִל הִיקָרָה פּוֹנֶה לְשַׁכְנְתָּהּ רות, וּמַעֲנֵן לְעֲנֵן מַצִּיעָה לָהּ רות לְאַבִּיגַיִל אֶת הַצְּעָתָהּ שֶׁל הַרְבֵּנִית יַעֲלֵ.

"אֲנִי לֹא מִתְנַגֶּדֶת, " עוֹנֶה אַבִּיגַיִל, "וּמוֹכֵנָה אֲנִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי לְכָל הַפְּחוֹת לְלִבְשׁ בְּגָד צְנוּעַ, וְאַפְלוּ כְּסוּי רֹאשׁ."

יָמִים מִסֹּפֶר לְאַחַר מִכּוֹן בָּאָה נְאוּה, חֲבֵרְתָּהּ שֶׁל אַבִּיגַיִל מְנַעַר, בְּלְבוּשׁ פְּרוּץ מְגִדְרֵי הַהֶלְכָה, וְדוֹפְקַת בְּדֵלֶת בֵּיתָהּ שֶׁל אַבִּיגַיִל.

"שָׁלוֹם לְךָ, אַבִּיגַיִל. זָמַן כֹּה רַב לֹא רִאִיתִיךָ. מִמֶּשׁ הַשְּׁתַּנִּית. וּבְפָרֵט שְׂאֲנִי רוֹאָה שְׂאֵת בְּלְבוּשׁ חֲרָדִי. מָה - חֲזָרְתְּ בְּתִשׁוּבָה? " אַבִּיגַיִל הַחֲוִירָה, לָזֶה לֹא צְפָתָה שֶׁתְּבוֹא חֲבֵרְתָּהּ וְתִתְפַּסֶּה בְּ"קִלְקוּלָהּ".

וְעוֹד לְפָנַי שֶׁשְׁמַעָה נְאוּה אֶת תְּגוּבַתָּהּ שֶׁל אַבִּיגַיִל, הַמְּשִׁיכָה בְּדַבְרֶיהָ: "הֵאֲמִינִי לִי, אַבִּיגַיִל, הַלּוֹאִי עָלַי, מִזְּמַן רְצוֹנִי גַם לְהִתְלַבֵּשׁ בְּצַנִּיעוֹת. זֶה כָּל כָּל אֲצִיל, זֶה כָּל כֵּךְ עִם יָפִי וְחַן אֲמַתִּי. אֵינְךָ יוֹדַעַת כְּמָה מִתְאַיִם לָנוּ לְלִבְשׁ כֵּךְ. אֶת נְרִאִית מִמֶּשׁ אִשָּׁה מְלֵאָה חַן וְכְבוֹד, אוֹלָם קְשִׁיִּים גְּדוּלִים עוֹמְדִים לִי בְּדַרְכֵי: בּוֹשָׁה, לַחֵץ חֲבֵרְתִּי, לַחֵץ מִשְׁפָּחָתִי... תִּבְרָכִי אוֹתִי, גַם אֲנִי רוֹצָה! הַלּוֹאִי! מְתִי יִגִּיעַ תוֹרִי לְהִיוֹת גְּבוּרָה כְּמוֹךָ - זֶה מִמֶּשׁ גְּבוּרָה! אֲשַׁרְיָךְ!"

וּפְּלֵא - כִּי דוֹקָא עֵתָה קִבְּלָה אֲבִיגַיִל אֶת הַכַּח וְהַדְּחַף לְשָׁנוֹת מִלְּבוּשֵׁיהָ גַם
בְּחוּץ ...

*

אֲפִיזוּדָה זֹו מֵרָאָה לָנוּ אֶת כַּחוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הַנּוֹתֵן הַרְגָּשָׁה לְאִשָּׁה הַלּוֹבֶשֶׁת
שֶׁלֹּא בְּצִנִּיעוּת, בְּאִם תְּשֻׁנָּה לְבוּשָׁה, יֵרֵד מֵעֵרְכָה וּמִכְבוֹדָה, וְהָרִי הוּא לְהַפִּיץ
- כִּי יֵרְאוּהָ כְּגִבּוֹרֵת רוּחַ הַמּוֹשְׁלֵת בְּיַצְרָהּ, אִשָּׁה מְכַבֶּדֶת הַמְּכַבֶּדֶת אֶת
עֲצָמָה וְרוּאָה אֶת מַעֲלַת עֲצָמָה עַל פְּנֵי הַנְּשִׂים הַזּוֹלוֹת וְהַפְּחוּתוֹת שֶׁאֵינָן
שׁוֹמְרוֹת עַל כְּבוֹדָן, בְּזָה שְׁמִסִּירוֹת מִסּוּהָ הַבוּשָׁה מֵעֲלֵיהֶם.

ד - בכל לבבך ובכל נפשך

דְּבוּרָה, נְעָרָה מִבֵּית מִסְרֵתִי, קִבְּלָה חֲנוּכָה בְּבֵית סֵפֶר מְעַרְב, וּבְכֹךְ הִנְחַתָּה
אֶת קוֹנֵי חַיִּיהָ לְלֹא נְקִיפוֹת מְצַפּוֹן. פְּשׁוּט לֹא שְׁמַעָה הִנְחִיָּה חִיּוּבֵית אַחֲרֵת,
וְכֹךְ חִלְּפוּ וְעָבְרוּ לָהֶם שָׁנִים.

"שְׁלוֹם, דְּבוּרָה," פּוֹגֶשֶׁת אוֹתָהּ חֲבֵרָתָהּ פְּנִינָה. וּמְנוּשָׂא לְנוּשָׂא אוֹמֶרֶת
דְּבוּרָה: "אִם תִּשְׁמַעֵי עַל בְּחוּר טוֹב מִתְּאִים לִי, אֲשַׁמַּח מְאֹד לְשִׁמְעֵי."

"כֵּן" - עַל אֲתֵר עוֹנָה לָהּ פְּנִינָה - "מִכִּיָּרָה אֲנִי בְּחוּר טוֹב בְּשִׁבְלֶיךָ, בְּחוּר
יוֹצֵא מִן הַכֶּלֶל, אֶלֶּא שֶׁהוּא בְּחוּר דְּתִי, וּמִצַּד זֶה אֵינְנִי יוֹדְעֵת אִם זֶה כָּל כֹּךְ
מִתְּאִים לְךָ."

דְּבוּרָה שְׁאֵמְנָם הֵיִתָּה הוֹלְכֵת לְלֹא צְנִיעוּת, אֶמְרָה לְחֲבֵרָתָהּ: "זֶה לֹא נִרְאָה
לִי בְּעֵינָי, נִסְתַּדֵּר, אֶפְשָׁר לְהַצִּיעֵי!"

בֵּין דָּוִד - הַבְּחוּר - נִקְבְּעָה פְּגִישָׁה. הַטְּבָעִים, הַדְּעוֹת, הַגְּבָה, הַגִּיל, הַכֹּל
מִתְּאִים מִמֶּשׁ לְהַפְּלִיא.

"אָבֵל," אוֹמֵר דָּוִד, "לְלִבוֹשׁ כָּזֶה לֹא אֶסְפִּים!"

"בְּשׁוּם אֶפּוֹ?" שׁוֹאֵלֶת דְּבוּרָה.

"כֵּן," עוֹנָה דָּוִד, "הַדְּבָר עֶקְרוֹנִי אֶצְלִי."

"טוֹב," עוֹנָה דְּבוּרָה, "אֶחָשֵׁב" ... וְכֹךְ נִסְתַּיְמָה הַפְּגִישָׁה.

דְּבוּרָה, שְׁכָךְ חֲנֻכָּה שָׁנִים רַבּוֹת, קָשָׁה הָיָה לָהּ מְאֹד לְשָׁנוֹת אֶת דְּרָכָהּ
מִסְבּוֹת רַבּוֹת: יְצָרִים, אֶפְנָה, בּוּשָׁה, וְעוֹד וְעוֹד ...

עָבְרוּ יָמִים וְעוֹד יָמִים, וְדְבוּרָה לֹא מִפְסִיקָה מְלַהֲרֶהָ. מֵצֵד אֶחָד חָבֵל לְהַפְסִיד שְׂדוּדָה כָּל כָּד מֵתָאִים, אֲבָל... תּוֹדָה כְּדִי שֶׁהִיא מְהַלְכֶת וּמְהַרְהֶרֶת, עוֹבְרֶת דְבוּרָה עַל פֶּתַח בַּיִת כְּנֹסֶת שְׂבִסְבִּיבְתָהּ, מְלֵא אֲנָשִׁים, וּמְלֵא נָשִׁים הַיּוֹשְׁבוֹת בְּעֶזְרָה וְשׁוֹמְעִים דְרָשְׁתּוּ שֶׁל הָרַב. נִמְשְׁכוּ רִגְלֶיהָ וְלָבָה לְשִׁמְעַ גַּם כֵּן אֶת דְרָשֵׁת הָרַב.

פֶּתַח הָרַב בְּפִסּוּק "וְאַהֲבֵתְךָ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ" וְכוּ'. הַסְבִּיר הָרַב, מֵה פְרוּשׁ "בְּכָל לִבְבְּךָ" - בְּכָל יִצְרִיךָ וּבְכָל רְצוֹנוֹתֶיךָ. וּבְאֵר עַל פִּי "חֻבוֹת הַלְבָבוֹת", שֶׁאַהֲבֵת ה' דוֹרְשֶׁת לְמִסַּר אֶת כָּל הַרְצוֹנוֹת, וְהַחֵל לְדַבֵּר בְּהִתְלַהְבוּת: "מֵה לֹא עוֹשֶׂה אָדָם עֲבוּר בְּנוֹ שֶׁהוּא אוֹהֵבוֹ כִּנְפֹשׁוֹ; מוֹסֵר אֶת כַּחוֹ, מִמוֹנוֹ, גּוּפוֹ - הַכֹּל!"

וְאִזּוֹ זָעַק הָרַב בְּקוֹל גָּדוֹל: "רְבוֹתֵי! נִבְחַן אֶת עֲצָמָנוּ! אָנוּ אוֹמְרִים בְּפִינוּ וְאַהֲבֵתְךָ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ - הֲאִם מוֹסְרִים אָנוּ לוֹ וְלִמְעַנוֹ אֶת רְצוֹנוֹתֵינוּ, הֲאִם מִבְּטָלִים אָנוּ חֲשֻׁקָנוּ וְרְצוֹנָנוּ עֲבוּר רְצוֹנוֹ? וְאִם לֹא - אֵיךְ הִיא הָאַהֲבָה שֶׁמְחַיְבִים אָנוּ לְבוֹרְאָנוּ אֲשֶׁר אָנוּ אוֹמְרִים אֶת צְוִיוֹ כִּמְהָ פְעָמִים בְּכָל יוֹם? וְאִפְלוּ עַד כְּדִי מְסִירֶת נַפְשָׁנוּ עַל קִדְשֵׁת שְׁמוֹ מְחַיְבִים אָנוּ, כָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהַמְדַבֵּר רַק בְּמִסְרֵת הַרְצוֹנוֹת וְהִתְאַוּוֹת. אִם יֵשׁ אַהֲבָה בְּאֵמֶת, אִזִּי אַהֲבָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשׁוּרָה, וּמֵה יָכוֹל לְעַמֵּד בְּפָנֵי הָאַהֲבָה הָאֵמֶתִית: מֵה יִגִּידוּ?! מֵה יִחְשְׁבוּ עָלֵי?! וּמִמֵּי - מֵאֵלֶּה שְׂפִין כֹּה אֵין לִי מֵהֶם כָּלוּם וְאֵין יָכוֹלִים לְעֹזֵר כְּשֶׁאַצְטָרֵךְ לָהֶם - לָהֶם אֶעֱשֶׂה חֲשָׁבוֹן? וְלְבוֹרֵא שְׂאֵנִי צְרִיךְ לוֹ וְזָקוּק לוֹ וְהוּא הַמִּתְחַסֵּד עִמִּי בְּאֵמֶת בְּכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה - אֵלָיו לֹא אֶעֱשֶׂה חֲשָׁבוֹן מֵה הוּא יִגִּיד עָלֵי, מֵה הוּא יִחְשֵׁב עָלֵי?! אֵיזֶה כְּפוּי טוֹבָה הִנְנִי..."

הַדְּבָרִים כְּמוֹבֵן נִגְעוּ לְלָבָה שֶׁל דְבוּרָה, וְהַחֲלִיטָה: הָאַהֲבָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשׁוּרָה, וְאִם לֹא הַצְלִיחָה הָאַהֲבָה וְהַרְצוֹן לְגַמֵּר הַשְׂדוּדָה לְקַלְקֵל אֶת הַשׁוּרָה, הֲרִי שֶׁהַצְלִיחָה אַהֲבֵת ה' לְקַלְקֵל אֶצְלָהּ אֶת הַשׁוּרָה וְלְבַטֵּל רְצוֹנָה מִפָּנֵי רְצוֹן אָבִיהָ שְׂבִשְׂמִים...

ה - ספור הנסיון

נִכְנְסָה בְּרָכָה הַצְדָּקָה לְחֻנוֹת בְּגָדִים. "מֵה רְצוֹנְךָ?" שׁוֹאֵלֶת הַמוֹכֶרֶת. "חֲלָצָה", עוֹנֶה בְּרָכָה. "בְּבִקְשָׁה, בְּקוֹלָבִים אֵלוֹ מִסְפָּר חֲלָצוֹת בְּשִׁבִילְךָ".

בוֹדְקֶת בְּרָכָה חֲלָצָה אַחַת אַחַר הַשְּׁנִיָּה, וְלִפְנֵי שְׁתֵּי חֲלָצוֹת הַבְּאוֹת בְּחֲשָׁבוֹן. חֲלָצָה אַחַת יוֹתֵר צְנוּעָה, וְהָאַחֶרֶת - קִצֵּת פְּחוֹת צְנוּעָה.

הַחֲלָצָה שֶׁקִּצֵּת פְּחוֹת צְנוּעָה, מִמֶּשׁ לְפִי מִדְתָּהּ, כְּמַחֲיִטָּת. זֶהוּ בְדִיוֹק מֵה שֶׁחֲפִשְׁתִּי! מִדָּה כְּזוֹ בְדִיוֹק. הַחֲלָצָה הַשְּׁנִיָּה - צְנוּעָה יוֹתֵר, מֵתְאִימָה אֲמָנָם לְמִדְתָּהּ, אֲבָל לֹא בְדִיוֹק מִמֶּשׁ כְּמוֹ בְּחֲלָצָה הַקּוֹדֶמֶת. וְכֵאֵן מִתְחִיל הַנְּסִיוֹן.

לְצַרֵּף הַחֲתָנָה הַחֲלִיטָה נְחֵמָה שֶׁלֹּא יִתְכַּן לְבֹא לְחֲתָנָה לְלֹא קִנְיַת מְלִבוּשִׁים נְאִים. דִּי, עַד עַכְשָׁו כָּל כֶּף הַסְּתִפְקָה בְּמוּעֵט, מְשַׁכָּה בְּמָה שְׂיִישׁ, אֲבָל אַחַר כָּל כֶּף הַרְבֵּה זְמַן, סוּף-סוּף נִזְדַּמְנָה שְׂמֵחָה גְדוּלָה, מִתָּר פְּעַם לְהַתְלַבֵּשׁ כְּרֹאוי וְלִשְׂמַח בְּשִׂמְחָה הַמְשֻׁפְּחֶתֶת.

פּוֹנֵה נְחֵמָה לְבַעֲלָה אֲבָרְהֵם: "בְּבִקְשָׁה תִקְצִיב סְכוּם מְסִים לְצַרֵּף קִנְיַת מְלִבוּשִׁים נְאִים לִי וְלִילָדִים, אֵינִי רוֹצֵה לְהַתְבַּיֵּשׁ בְּשִׂמְחָה הַמְשֻׁפְּחֶתֶת הַקְּרוּבָה.

הַבֵּין אֲבָרְהֵם לְרוּחָה שֶׁל רַעֲיָתוֹ, אֲשֶׁר תִּמְיֵד נִמְנַעַת מִבִּקְשׁוֹת מִיִּתְרוֹת וּמִסְתַּפְּקוֹת בְּמוּעֵט יוֹתֵר מִהָרְאוּי.

כְּפִי כַחוֹ הַקְצִיב לָהּ אֲבָרְהֵם סְכוּם, וּבִרְכָה בְּהַצְלָחָה לְ"מִבְצַע" קִנְיַת מְלִבוּשִׁים חֲדָשִׁים, שְׂזָה שָׁנִים לֹא יָדְעוּ הַיָּאָד הוּא נִרְאָה.

הוֹלֶכֶת נְחֵמָה עִם בְּנוֹתֶיהָ לְחִנוּת הַבְּגָדִים.

הַמוֹכֶרֶת מְצִיעָה בְּגָדִים שׁוֹנִים, מִינִים מְמִינִים שׁוֹנִים, אוֹלָם הַמְּחִירִים מְרַקְיָעִים שְׁחָקִים, מִמֶּשׁ אֵין בְּאִפְשָׁרוּתָהּ שֶׁל נְחֵמָה לְקַנּוֹתָם בְּסָכוּם שְׁנֵתוֹן לָהּ מִבַּעֲלָה.

רוֹאֵה הַמוֹכֶרֶת עַל פְּנֵיהָ שֶׁל נְחֵמָה וּבְנוֹתֶיהָ, שְׂאִין הֵם אֲנָשִׁים אֲמִידִים, אֲלֹא לְהַפְּדֵ - מִהַשׁוּרָה הַתְּחִתּוֹנָה, וְהַדַּחֵק וְהַעֲנִיּוֹת מְרֹאִים אֶת אוֹתוֹתֶיהֶם.

מְצִיעָה הַמוֹכֶרֶת: "גְּבֶרֶת, רוֹאֵה אֵינִי שְׂקֻצָת יִקְשָׁה לָךְ לְעַמֵּד בְּקִנְיַת הַבְּגָדִים הָאֵלוּ, יֵשׁ לִי בְּחֶדֶר הַסְּמוּךְ בְּגָדִים סוּג בַּד זוֹל יוֹתֵר, סְחוּרָה שְׁזָמַן רַב לֹא הִלְכָה אֲצִלִי, וְאִפְשָׁר לִי לָתֵת לָךְ אוֹתָם בְּמַחִיר זוֹל וּמִיחָד מִמֶּשׁ".

שְׂמֵחָה מְאֹד גְּבֶרֶת נְחֵמָה, סוּף-סוּף בְּגָדִים חֲדָשִׁים, מַה נוֹרָא שְׁסוּג הַבַּד לֹא כָל כֶּף מְשַׁבַּח, וּבְבִרְט שְׂמוּכָנָה הַמוֹכֶרֶת לְבֹא לְקַרְאֵתִי וְלָתֵת לִי אוֹתָם בְּמַחִיר נְמוּדֵךְ?

נִכְנָסֶת נְחֵמָה וּבְנוֹתֶיהָ לְחֶדֶר הַסְּמוּךְ, הַמוֹכֶרֶת מוֹצִיאָה אֶת הַבְּגָדִים וּמְצִיעָתָם לְמִדִּידָה. רוֹאֵה נְחֵמָה קֻצָּת חֶסְרוֹן צְנִיעוֹת בְּבְגָדִים אֵלוּ - לֹא לְגַמְרִי לְפִי כָּל גְדָרֵי הַצְּנִיעוֹת, וּמִהַרְהָרֶת לְלֹא הַחֲלֻטָה.

רוֹאֵה הַמוֹכֶרֶת אֶת נְחֵמָה מְפַקְפֶקֶת וּמִתְחִילָה לְשַׁכְנַע אוֹתָהּ בְּשִׁכְנוּעִים שׁוֹנִים, אוֹלָם לְנְחֵמָה קֻשָׁה לְהַחֲלִיט, וְהִנֵּה מִתְעַרְבוֹת בְּנוֹתֶיהָ. "אִמָּא, מִתְחַנְנֹת הַבְּנוֹת, "אוּלִי בְּכָל זֹאת, זֶה לֹא נוֹרָא, הַבְּגָד דִּי צְנוּעַ, וְגַם אֵי אִפְשָׁר לָנוּ לְהוֹפִיעַ לְחֲתָנָה לְלֹא בְּגָד חֲדָשׁ, מִתְבַּיֵּשׁוֹת אָנוּ מְאֹד"...

וְכֹאן מִתְחִיל נְסִיוֹן הַמְלִכְדָת -

חַתָּנָה, שְׂמֵחָה מְשֻׁפָּחֶתִית. אֵיזָה עֲגָמַת נֶפֶשׁ לְבָא לְלֹא בְּגָדִים חֲדָשִׁים, אֵיזָה צַעַר יְהֵא לְבָנוֹת לְחֹזֵר הַבֵּיתָה בְּיָדִים רִיקוֹת, וְאֵלּוּ הַבְּגָדִים - לֹא בְּגָדִים פְּרוּצִים, חֵס וְחִלְיָה, אֲלֵא לֹא לְגַמְרֵי לְפִי כָּל כְּלָי הַצְּנִיעוֹת...

אוּלָם שׁוֹב מְהֵרָה גְּבֵרַת נְחֻמָּה בְּלִבָּהּ: הֲרֵי מְעוֹלָם הִדְרָנוּ בְּלִבִּישַׁת בְּגָדִים לְגַמְרֵי לְפִי הַהֲלָכָה, וְאֵיךְ אֲשַׁנָּה דְרָכֵי, וְכִי בְשָׁבִיל בּוֹשָׁה בְּעוֹלָם הַזֶּה מִבְּנֵי אָדָם אֲבִטֵל מִנְהַגְנוּ הַקְּדוֹשׁ, וְעוֹד - אֵיזָה חֲנוּךְ אֲנִי מֵרְאֶה בְּזֶה לְבִנּוֹתַי אִם בְּשַׁעַת לַחַץ אֲנִי מְקַלָּה בְּדִינֵי צְנִיעוֹת!?

לְבִסּוֹף גְּמָלָה הַחֲלֻטָּה בְּלִבָּהּ שֶׁל נְחֻמָּה: כָּאֵן טוֹמֹן לִי הַיֵּצֵר הָרַע מְלַכְדֵת... לֹא, לֹא אֲשַׁנָּה מִנְהַגֵי הַצְּנִיעוֹת שֶׁעָלִיָּהֶם עֲמַלְתִּי כֹּה קִשׁוֹת בְּשָׁנִים כֹּה רַבּוֹת.

"בְּנוֹתַי," אָמְרָה נְחֻמָּה לְבִנּוֹתֶיהָ, "בְּנוֹתַי הַיְקָרוֹת, אֵת בְּגָדֵי הַשַּׁבָּת שֶׁלָּנוּ נִכְבֵּס וְנִלְבֵּן, וְאַתֶּם גַּלְדוּ לְחַתָּנָה."

רְאוּ הַבְּנוֹת אֵת הַחֲלֻטָּה הַחֲדָשָׁה מְשֻׁמָּעִית שֶׁל אֲמֹן, הַרְכִּינוּ רֹאשׁוֹ וְקִבְלוּ עָלֶיהוּ מְצוֹתָהּ.

הִלְכוּ לָהֶן הַבְּנוֹת עִם בְּגָדִים שְׂאִינָם חֲדָשִׁים אֲלֵא הִטְעוּנִים כְּבוֹס,

אוּלָם גַּם הִלְכוּ עִם נִשְׂמָה חֲדָשָׁה שְׂאִינָה טְעוּנָה כְּבוֹס...

*

וְכֵאֵן גַּם הַמְּקוֹם לְהִזְכִּיר אֵת הַנְּסִיּוֹן הַמְּצוּי הַרְבֵּה פְּעָמִים, וּבִפְרָט אֲצֵל יְלָדוֹת שְׂגֵדלוֹת, וְשׁוֹכְחִים כִּי הַשְּׂמָלוֹת אֵינָן גְּדלוֹת עֲמֹן, כְּמוֹבֵן, וְהַרְבֵּה פְּעָמִים, וּבְעֵקֶר מִחֲסָר תְּקִצִּיב, "סוֹחָבִים" עוֹד עִם אוֹתוֹ בְּגָד אֶף שְׂמַתְקָצָר בְּאַרְכּוֹ אוּ בְּרַחְבּוֹ. זֶהוּ נְסִיּוֹן שֶׁל "בְּכָל מְאֻדָּךְ" - בְּכָל מְמוֹנָךְ, לְאַהֲבֵי אֵת ה' בְּכָל מְמוֹנָנוּ, וְלֹא לְהִתְרַשֵּׁל וְלֹא "לְסַחֲב" אֵת הַנִּשְׂמָה שֶׁל הַיְלָדִים לְגִיהֵנָם, וְנִדְאֵי שֶׁהוֹצָאוֹת כְּאֵלֶּה יַחְזִירוּ מִן הַשְּׂמִים בְּכָפֵל כְּפָלִים יוֹתֵר, שֶׁכָּל הַמְּטָרָה לְמָנַע מִפְּרִיצַת גְּדָרֵי הַצְּנִיעוֹת וְהַעֲמַדַת הַקְּדָשָׁה עַל מְקוֹמָהּ.

ז - לֹא יִכְלַתִּי שִׁיסְתְּרוּ מַעֲשֵׂי אֵת דְּבוּרֵי...

"הוֹי," מְתַאוֹנְנֵת סִימָה עַל רוּעַ מְזֻלָּה, "כְּבָר פְּעָמִים מְסַפֵּר שְׂאֵנִי הוֹלְכַת לְקִנּוֹת חֲפָץ אוּ בְּגָד מְסִים, וְלְבִסּוֹף מְתַאֲכָזְבֵת, זֶה קָרָה לֹא פְּעַם וְלֹא פְּעָמִים."

וּמְסַפֵּרַת סִימָה:

פְּעַם הִלְכַתִּי לְקִנּוֹת בְּגָד, וּבְחִנּוֹת הַזֶּה נִרְאֶה לִי תְּבַגְדַת כָּל כֶּף הוֹלֵם אוֹתִי, וּמִמֶּשׁ לְמִדַּתִּי, אוּלָם לְאַחַר שֶׁבָּאתִי לְבֵיתִי - הַתַּאֲכָזְבֵתִי, מֵאַחַר וְהֵייתִי

בטוחה שזה הבגד שמתאים לי, אך נתברר לי שהשערת העין שלי הטעתה אותי. זרקתי את האריזה, ולבשתייהו רק פעם אחת, ומשום מה המוכר אינו מענין לקבל אותו חזרה. נאלצתי לתרם אותו לחברתי, אם לעשרה ילדים, חסרת אמצעים, כצדקה.

ושוב - פעם הלכתי לקנות נעליים ומדדתי אותם בחנות. מצין, נראה בסדר גמור. אולם לאחר שהלכתי בהם כשעה או שעתים, נתברר לי שטעיתי, והנעליים היו נחות רק למספר צעדים שצעדתי בהם בחנות הנעליים, אולם בהליכה ממשיכת נתברר לי שאינם לפי מדתי.

ועוד מספר ספורים באמתחתי של סימה על מקרים ותדירים מלאי אכזבה...

בעלה של סימה הנו תלמיד חכם. פנתה סימה אל בעלה היקר, אולי יש לו יעצה בשבילה, הלא תלמיד חכם הוא, והכל יש בתורה.

ענה לה בעלה: "לדעתי, היעצה הנפלאה היא להקדים תפלה לסייעתא דשמיא לפני כל פעם שאת הולכת לקנות דבר מה, וידוע ומפרסם שתפלה מועילה מאד מאד".

קבלה עליה סימה, בלי נדר, שלפני כל פעם שתלך לקנות דבר מה, תקדים תפלה לה' שיעזר לה לבל יטעו אותה עיניה, ויהא ה' בעזרתה לקנות דבר שלא תתאכזב ממנה.

לאחר ימים מספר הכרחה סימה לקניית בגד. הפעם לא הלכה כפעם - קראה כמה מזמורי תהלים, והתפללה לה' שלא יאכזבה בקניית הבגד.

בגדים לרב מצעים לסימה, אולם בגד אחד מצא חן בעיניה ביותר, גם מחירו היה מזל, אלא ששרוולו היה מעט מעט קצר. בתחלה חשבה סימה: 'הו, הנה תפילתי שהתפללתי עזרה לי, מצאתי בגד מקסים ובמחיר זול, הפעם ודאי לא אתאכזב. כמה חכם בעלי, חבל שלא השתמשתי ביעצה זו תמיד'. מדדה סימה את הבגד, השרוול מעט קצר, אולי לא נורא, אפשר קצת למשך, למתח...

אם תמיד התפתתה סימה לטענות מעין אלו, הרי שהפעם חלפה מחשבה אחרת במחה.

'הלא הפעם התפללתי לה' שישע לי לקנות בגד מצלח שלא אתאכזב בו, אם כן, היאך יעלה על הדעת שזו הסייעתא שקבלתי, וכי הקדושה ברוך הוא יעזר לי לקנות בגד שאינו מאה אחוז צנוע? לא, לא, ודאי זהו לא הבגד שניענתי עליו בתפילתי, השם לא יענה לי בבגד כזה, כי הלא הוא לא מרצה מבגד שפזה, אני בהחלט שוב עלולה להתאכזב בו כתמיד. כדאי לי לחפש את הבגד המתאים...'

לא עבר רגע, ובגד המוכרת בגד יפה בהרבה יותר מקודמו ובמחיר זול, צנוע בתכלית. 'אל הבגד הזה התפללתי...' אמרה סימה. 'הפעם אודה את ה' שנענה לתפילתי, כי קניתי בגד כרצוני, ובגדאי לא אתאכזב ממנו.'

*

באות אָמרו: "בטל רצונך מפני רצוני, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך".

פרק יג - פניה למנהלי ומעסיקי עובדות

בעל המאה הוא בעל הדעה

הפתגם אומר "בעל המאה הוא בעל הדעה", אולם פתגם זה מתאים לגויים, אצל עם ישראל הפתגם הוא להפוך: "בעל הדעה הוא בעל המאה", כפופים המה בעלי המאה לבעלי הדעה - דעת תורה, וכל מי שמנצל את היותו "בעל המאה" להיות גם "בעל הדעה", זה מחריב את התורה והורס את כל בנין היהדות, להיותו נוהג כפי דעתו גם כשאין תאמת עם דעת תורה.

לצערנו ישנם נשים חרדיות העובדות במוסדות כגון בתי ספר או סמינרים לבנות, או יתר גוני משרדים חרדים המעסיקים עובדות, שיש שם מנהלים, ואותם מנהלים להיותם בגדר "בעלי המאה" נוהגים כ"בעלי הדעה", נשים חרדיות כפופות להם ולנהגיהם בעל כרחם להיות שהם מטה לחמם, ולא תמיד יש בכח אותם נשים להיות אמיצות וגבורות ונאמנות לכללי הצניעות כראוי, אחר שאותם מנהלים מרשים לעצמם להקל ראש, בהסתפקלות, במלי דבדיחותא, בחיובים, בשיחות אף מעבר לצרף העבודה ולספר ספורים מהחיים וכיוצא, ואותן נשים נסחפות לאנסון לאותו מנהל קל דעת וקל ראש כדי למצא חן בעיניו אחר שאינן אלא כבכחול תחת ידו לשבט או לחסד, ומאנס נהיה הדבר לרצון, והתוצאות מי ישרם...

ולחזוק הענין אספר ספור שספר לי אברך תלמיד-חכם חשוב מיקירי וחשובי ירושלים, ומעשה שהיה עם אשתו כך היה.

אֶשֶׁת הָאֲבִירָה הִלְכָה לְרֵאיוֹן-קִבְלָה בְּסִמְיַנָּר מְסִיִּים שֶׁיִּשְׁנֹו שָׁם גַּם מְנַהֵל וְגַם מְנַהֵלֶת, אֶשֶׁת הָאֲבִירָה מִתְחַלֶּה הִתְרַאֲיְנָה אֶצֶל הַמְּנַהֵלֶת, וְאָכַן אוֹתָהּ מְנַהֵלֶת הִתְרַשְׁמָה לְטוֹבָה מְאֹד מֵאוֹתָהּ אֶשֶׁת אֲבִירָה וְדַעְתָּה הִיְתָה לְקִבְלָה לְמוֹרָה אֶצֶל בְּסִמְיַנָּר, אֲלֵא שֶׁהִיָּה נֶצְרָה שֶׁתְּרַאֲיִן אֶף אֶצֶל הַמְּנַהֵל, לְאַחַר יְשִׁיבַת הָרֵאיוֹן עִם הַמְּנַהֵל, תִּשְׁוֹבְתוּ הִיְתָה שְׁלִילִית, וְהִסְבָּה, שִׁיחַתָּה עִמוֹ לֹא הִיְתָה בְּחִיוּךְ... וַיֵּשׁ לְצִיָּן שְׂקָדִים לְכֹן אָכַן חֲשָׁשָׁה אוֹתָהּ אֶשֶׁת אֲבִירָה לְהִנְהִיגָה חֲסֵרֶת צְנִיעוּת אֶצֶל הַמְּנַהֵל כְּחִיוּךְ וְדַבּוֹר סִימְפָטִי וְאִינְטֵלִיגֵנְטִי, וְשִׁאֲלָה אֶת בַּעֲלָהּ כִּיֵּצֵד לְנִהָג, וּבַעֲלָהּ שֶׁהִנּוּ תִלְמִיד-חֶכֶם וִירָא שְׂמִיִם אָמַר לָהּ, פְּרֻנְסָה מֵאֵת ה', וְאִין לָנוּ רְשׁוֹת לְהֵרֵס גְּדָרֵי צְנִיעוּת בְּשִׁבִיל פְּרֻנְסָה וְאָכַן כֶּךָ נִהְגָה.

שְׂמוֹ שְׂמִיִם! מָה רוֹצָה מְנַהֵל זֶה שֶׁאֲשָׁה כְּשֶׁרָה יִרְאֵת ה' וְתִדְבֵר עִמוֹ בְּחִיוּךְ, זוֹ הִנְהִיגַת בֵּת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרָה לְחִידָה לְגַבֵּר כְּשֶׁאִין צָרָה בְּדַבָּר, רַק בְּשִׁבִיל שֶׁתִּשְׁיֵג אֶת פְּרֻנְסָתָה שֶׁהִיא כְּבָר נִגְזְרָה לָהּ מֵאֵת ה'!?

וּמָה הִיָּה סוֹף הַסְּפוּר?

לְאוֹתָהּ אֶשֶׁת אֲבִירָה, לְאַחַר יָמִים מְסַפֵּר הַצָּעָה לָהּ עֲבוּדָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְהִתְנַאֲוִים הָיוּ: כְּמַעַט חֲצֵי מְשָׁעוֹת הָעֲבוּדָה (בְּאִפְרוֹ כְּלִי וּמִמְצָע) שֶׁהִיְתָה אֲמוּרָה לְעֵבֵד בְּמָקוֹם הַקּוֹדֵם, וּמִשְׁפָּרֶת: פִּי אֶחָד וְחֲצִי... הִנֵּה הִיאִךְ נִתְקַיֵּם בָּהּ "אִין הַקְּב"ה מְקַפֵּחַ שְׂכָר שׁוֹם בְּרִיָּה", וְקִבְלָה אֶת שְׂכָרָה עַל אֶתֶר עַל צְנִיעוּתָהּ, וְזֶהוּ הַפְּרוֹת שֶׁל עוֹלָם הִזָּה מְלֵבֵד הַקֶּרֶן הַשְּׂמוּר לָהּ לְעוֹלָם הַבָּא.

לְכֶךָ בְּאִנּוּ כָּאִן בְּפִנְיָה מְהֻלָּב, רֵאשִׁית לְמְנַהֵלִים, מְנַהֵלִי בְּתֵי סֵפֶר לְבָנוֹת מְנַהֵלִי סִמְיַנָּרִים, וְכָל הָעוֹסְקִים עִם פְּקִידוֹת וּמְזַכִּירוֹת, אֵל תִּחַבְּלוּ וְאֵל תִּהְרָסוּ אֶת קִדְשֶׁתְּוֹן שֶׁל בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁנִם כְּלָלִי צְנִיעוּת עַל-פִּי הַהֲלָכָה, וְעֲלִיכֶם לְשִׂאֵל מוֹרָה הִלְכָה הִיאִךְ לְנִהָג בְּרֵאיוֹן עִם מוֹרָה הַבָּאָה לְהִתְקַבֵּל, עִם בֵּית הַבָּאָה לְהִתְקַבֵּל, הִיאִךְ לְנִהָג בְּאִסְפוֹת מוֹרוֹת, בְּהִתְיַעֲצוֹת מוֹרוֹת וְכִיּוֹצָא, שִׁיְהִיָּה הַכֹּל עַל פִּי גְדָרֵי הַצְּנִיעוּת וְהַהֲלָכָה, וְאֶף שִׁיְחַסֵּר מִכְּבוֹדְכֶם בְּגִין הוֹרָאוֹת כְּלָלִי הַהֲלָכָה הַלְלוּ, שְׁכֹן הַהֲלָכָה קוֹבַעַת שְׂאִין לְבַת יִשְׂרָאֵל לוֹמַר שְׁלוֹם, מָה שְׁלוֹמְךָ אוֹ לְחִידָה לְגַבֵּר זָר, וְכִלְפֵי גְבָרִים צְרִיכָה בֵּית יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת רְצִינִית! פְּשׁוּט רְצִינִית, וְכִמָּה שְׂאִין נְעִים הַדְּבָר לְאוֹתוֹ מְנַהֵל אוֹ מְעַבִּיד לְרֵאוֹת שֶׁזֶוּ שֶׁתַּחַת יָדוֹ אֵינָה מְחִיכֶת לוֹ וְאֵינָה מְאִירָה לוֹ פְּנִיִם, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁל"בוֹס" הַדְּבָר מְהִיָּה פְּגִיעָה. עֲלִיו לְהִבִּין שֶׁזֶוּ הַהִנְהִיגָה נוֹבַעַת מִקְדָּשֶׁת תּוֹרַתְנוּ, וְאִין לָךְ רְשׁוֹת לְהִרְהַר אַחֲרֶיהָ, וְכִמוֹ כֵּן הִתּוֹצְאוֹת הַחֲמוּרוֹת שֶׁיִּשְׁלָכוּ מִזְלוֹל בְּקִדְשָׁה וְצְנִיעוּת בְּמוֹסָד זֶה עַל אַחֲרִיוֹתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ מְנַהֵל. וְכִמוֹ כֵּן יֵשׁ לְמְנַהֵל זֶה לְחַשֵּׁב מִצַּד עֲצֻמוֹ, וְכִי יֵשׁ אֲפוֹטְרוֹפוֹס לְעֵרִיוֹת, מִי יְכוֹל לְסַמֵּךְ עַל עֲצֻמוֹ, וְהֵלֵא בְּגִמְרָא מְצִינּוּ מְעֻשִׁיּוֹת מְחִרִידוֹת שְׂגָדוּלִי הָאֲמוּרָאִים פְּחָדוֹ עַל עֲצֻמָּם מִמְכָּשׁוֹל הָעֵרִיוֹת, וְכִמוֹ רַבִּי עֲמֵרָם חֲסִידָא, וּמְעַשָּׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי מְאִיר וְעוֹד, וּמִי יְכוֹל לְבַטֵּחַ בְּעֲצֻמוֹ וְלוֹמַר: לִי זֶה לֹא יִקְרָה... וְהֵלֵא אֲפֵלוֹ הִרְהוּר אֲסוּר, וְגַם אִם נִהְיָה הָאָדָם מְשֻׁמֵּעַת קוֹלָה שֶׁל אִשָּׁה [וְאֲפֵלוֹ לֹא שֶׁל זָמַר] וְקוֹלָה עָרַב לוֹ וּמְבִיאָו לְהִרְהוּר,

אסור הדבר, ואפלו כשהדבור דרך טלפון, על אחת כמה וכמה פנים אל פנים עם הסתכלות.

ואדרבא, כמה זכות הרבים תלויה באותם מנהלים העומדים על המשמר שלא תהיה פרצת צניעות במוסדותיהם, ושהכל יתנהל בקדשה וצניעות, הרי שזכות הרבים תלויה בהם, ומי יודע אם לא לעת כזאת הגיעו המה ל"מלכותו", לעשותו באמונה כפי כללי וגדרי הצניעות והקדשה, על מנת שבכך יראו פרות טובות והצלחות למעלה מהמשער בברכה והצלחה במוסדותיהם, שכן במקום קדשה שם שורה ברכה.

וכמו כן פנינתנו לנשים העובדות במקומות הנזכרים, להיות חזקות ונאמנות לה, ולא לפל בנסיון הפרנסה, היתכן למכר צניעות וקדשה עבור פרנסה, והלא אמרו חז"ל: "מוטב יהא אדם שוטה כל ימיו ואל יהי רשע לפני המקום", והדברים קל וחמר, אם אמרו מוטב יהי שוטה... על אחת וכמה מוטב שיחיה בדחק הפרנסה ואל יהי רשע לפני המקום, ובפרט שבדאי ימציא לו הקב"ה רוח ממקום אחר, ועליכן לנהג כפי כללי ההלכה ללא בושה וללא תחושת אי נעימות, כי בנפשנו הדבר, הקדשה היא צפור נפשם של עם ישראל, ובזכות נשים צדקניות נגאלו ובזכות נשים צדקניות נגאל, וכמו כן, מי יודע אם לא לעת כזאת הגעתן למעמד שאתן בו רק בשביל להראות כחכם ונאמנותכם לה, ולכם נדמה שהנכון פאן במטרת תפקיד מורות וכיוצא לפרנסתכם, אולם אצל הקב"ה אתם פאן למטרת מבחן ונסיון צניעותכן וקדשתכן להביא את הגאולה על ידכן.

פרק יד - הלכות "קדושה וצניעות" מספר "חוט שני" - שיעורי הגר"נ קרליץ שליט"א

קיצור הלכות בעניני הסתכלות, הרחקה מנשים, הנהגה במקום עבודה, צניעות ועוד, מספר "חוט שני" להרה"ג חיים הוכמן שליט"א עורך שיעורי הגר"נ קרליץ שליט"א. ההלכות דלהלן מופנים אומנם לגברים אולם חשוב שתדענה הנשים הלכות הללו על מנת להישמר לבל יכשלו בהם הגברים המצויים בהם.

א - להתרחק מהנשים, איסור הסתכלות

בשׁו"ע (אבן העזר סי' כ"א סעיף א'): כתב, צריך אדם להתרחק מהנשים מאד מאד, ואסור לקרוץ בידיו או ברגליו ולרמוז בעיניו לאחד מהעריות. ואסור לשחוק עמה להקל ראש כנגדה, או להביט ביופיה:

איסור שחוק וקלות ראש, קריצה ורמיזה לאשה

א. אסור לקרוץ ולרמוז לאשה. וכל זה דוקא באופן שיכול לבוא מתוך כך לקירוב, אבל מה שדרך העולם לרמוז כגון להיכן לילך וכיוצ"ב מותר כשיש צורך בזה.

ב. אסור לשחוק עם האשה ואסור להקל ראש כנגדה, ואף כשאינו עמה, כאשר שוחק הוא עם חבריו או עם אחיו לעיני גיסותיו, או לעיני נשים המצויות שם ומקל ראשו בפניהם, אסור. ובוודאי כאשר כונתו למשוך את תשומת ליבן אליו שהוא אסור.

ג. איסור שחוק וקלות ראש, אין להקל בהם אפילו אם יש עוד אנשים אחרים.

שחוק וקלות ראש במקומות עבודה וכיוצ"ב, עיין להלן.

ד. אף האשה מוזהרת על שחוק וקלות ראש עם האנשים וכנ"ל.

ה. איסור שחוק וקלות ראש, ושאר ענינים המבוארים בשׁו"ע, ודאי אסור אף בכלתו, וה"ה חמות עם חתנה, וק"ו בין גיסים לגיסות אסור מן הדין, וצריך להזהר בזה הרבה.

ב - איסור הסתכלות

א. בב"י כתב מהארחות חיים, אסור להסתכל באשת איש מן התורה שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ואסור להסתכל בפנויה מדברי קבלה שנא' ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה וכו', ואמרו חז"ל כל המסתכל בעריות קשתו ננערת.

ב. איסור הסתכלות בעריות [באופן שיבואר] הוא מן התורה, ובפנויה שאינה נדה אסור מדברי קבלה. ובת י"ב הרי הן בחזקת נדות, ואסור להסתכל בהן מן התורה.

ג. זה שאמרנו באיסור הסתכלות יש בזה ג' דרגות. החמור מכולם הוא שמסתכל באופן שהוא להוט אחריה שאז חוץ מאיסור הסתכלות עובר גם על לאו דלא תקרבו לגלות ערוה [כמו שפסק הרמ"א], ואף אם אין בזה לאו

דלא תקרבו, הרי זה ביהרג ואל יעבור מפני שהוא אביזרייהו דגילוי עריות.

ד. למטה מזה, מי שהוא מסתכל ומהרהר בה וחושק בה אף שאינו מחשב על עבירה, וזה אסור מן התורה, ונכלל בלאו דלא תתורו, בנוסף יש בזה איסור ד"ונשמרתם מכל דבר רע" שלא יבוא לידי טומאה.

ה. למטה מזה, המביט ליהנות מיופיה לא בתורת אשה, אלא כמתבונן ביופיו של ילד כמו שכתוב אצל יוסף יפה תואר ויפה מראה, בזה י"א שהוא לוקה מרדות וי"א שהוא בכלל איסור דאורייתא של "ולא תתורו אחרי עיניכם" כיון שהסתכלות זו גורמת לאיסור וכמ"ש הרמב"ם "ראיית העינים עון גדול שהיא גורמת לגופן של עריות".

מ"מ אחרי שאמרו חז"ל "הלב והעיניים שני סרסורי עבירה הם" אין לנו חילוק איזה חומרת איסור זה, אחרי שהסתכלות כזו גורמת לאיסור מן התורה, ועל זה כתב השו"ע "צריך אדם להתרחק מהנשים מאד מאד" ופירש הב"ח לפי שנפשו של אדם מחמדתן. וכתב בבית שמואל שמי שרגיל בחטא זה קשה לו לפרוש מזה יותר משאר עבירות.

ו. האופנים המותרים בהסתכלות הם שנים: א. כשמסתכל באשה ואינו רואה בה ענין אשה אלא כמסתכל על חפץ ואין הוא מחשב בה בלבו כלל שרואה אשה, וזה לא שייך בזמננו. ב. "ראיה בעלמא לפי תומו ולא נהנה" כמ"ש המ"ב, והיינו שלא מסתכל על צורתה היאך היא נראית, כגון על ידיה או אצבעותיה אם הם ארוכות או קצרות, אלא שיודע ורואה את האשה ותו לא. וכתב המ"ב שאף בזה מצד המוסר אין לעשות. ובאדם חשוב יש לו ליזהר בכל האופנים. **ודע שכל זה הוא דוקא שאין הסתכלות זו מביאתו לידי הרהור, אבל אם מביאתו להרהור אסור מעיקר הדין.**

ז. אשה נאה ביותר לא התירו אף ראה בעלמא לפי תומו.

ח. מותר לאשה להסתכל באיש. אבל לזון עיניה מאיש [היינו להשביע עיניה ולהנות מאיש] אסור אף לאשה.

ג - תכשיטים בשמים, צביעת הפנים

בשו"ע (שם סעיף א) כתב, אפילו להריח בבשמים שעליה אסור:

א. מתקנת עזרא שיהיו רוכלין מחזרין בעיירות משום תכשיטי נשים כדי שלא יתגנו על בעליהן. ומ"מ צריכה האשה שלא תתבלט בלבושה או בתכשיטיה או בבשמים שעליה וכיוצ"ב.

ועל כן צביעת הפנים וכיוצ"ב במקום שאין רגילות לעשות כן, אין לעשות כן. מ"מ אם יש הרבה שעושות כן, אין בזה איסור מן הדין.

ואמנם אף הממעטת בכל זה, אם מה שעושה הוא בשביל למשוך תשומת לב, הרי זה אסור מן הדין.

ובכל אופן אינו מותר ברשות הרבים אלא באופן שאינו גורם מכשול.

ב. אסור להריח מבשמים של ערוה, ואף בבתולות שלנו אסור מפני שהן בחזקת נדות, ואף אם הבושם אינו על גופה אלא בקופסא או על בגדה שאינה לבושה

ד - הליכה במקום שנמצאות שם נשים שלבושם אינו צנוע

בשו"ע (שם סעיף א') כתב, אסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה [ומגלות את המקומות המכוסים שבהם]:

א. מכיון שאסור להסתכל על הנשים, אפילו בהסתכלות בעלמא, במקומות המכוסים שבהם כשאינן לבושות בלבוש צנוע. לפיכך יש ליזהר מאוד מלילך במקומות פרוצים, ואם הוא אנוס ואין לו דרך אחרת לילך בה ואם אינו מכוון להסתכל בהן והוא דרך אגב, וגם יודע בעצמו בוודאות שלא יבוא לידי הרהור, בכה"ג אין זה בכלל איסור הסתכלות. מ"מ אף בזה יש שבח ומעלה לעצום את עיניו או להביט בקרקע בדרך הילוכו שם ולא להסתכל כלל עליהן, ועליהם נאמר ו"ועוצם עיניו מראות ברע", וסיפא דקרא "הוא מרומים ישכון" "מלך ביופיו תחזינה עיניך".

ב. ואם יש לו דרך אחרת לילך בה, אסור לו לילך בדרך הזו, ואם הולך שם נקרא רשע, אף אם לא מכוון להסתכל וגם לא ניחא ליה בהנאה זו, ואסור לילך שם אף אם עוצם את עיניו. והטעם שאסור, ביאר ה"חפץ חיים" מפני שנפשו של אדם מחמדתן צריך להחמיר בזה שאף שעכשיו חושב שלא ניחא בהנאה זו, יש לחוש פן יתגבר יצרו עליו בעל כורחו ויבוא להרהר בהם.

ג. לפיכך מי שהוא אנוס לילך ברחובות העיר, או בנסיעות באוטובוסים, יש לו להקפיד שאף אם כולם הולכות בצניעות אסור להסתכל בהם ואם הן אינן הולכות בצניעות ויש לו דרך אחרת לילך בה להגיע למחוז חפצו, אסור לו כלל לילך בדרך הזו וכנ"ל, אף אם עוצם את עיניו.

ד. ואם הוא באופן שיודע בעצמו שיבוא לידי הרהור, אפילו אם אין לו דרך
אחרת
אסור.

ה - איסור הרהור ותיקונו

בשו"ע (סי' כ"א סעיף א') כתב, אסור להסתכל בבגדי צבעונים של אשה שהוא מכירה, אפילו אינם עליה, שמא יבוא להרהר בה :

א. אסרו חז"ל להסתכל בבגדי צבעונים של אשה שהוא מכירה, אפילו אינם עליה, שמא יבוא להרהר בה, ודוקא שראה אותם לבושים כבר על האשה (ואם יכול לבא לידי הרהור בכל אופן אסור).

ומכאן שאסור להסתכל בתמונות של נשים, וי"ל דאף אם אינו מכירה אסור כיון שבתמונה אינו מסתכל רק בבגדיה אלא גם בה, וודאי יש לחוש שיבוא לידי הרהור.

ב. אשה ששאלה בגד מחברתה, ובעלה מכיר את בעלת הבגד, אם יכול לבוא עי"ז להרהור, אין לאשתו להשתמש בבגד זה בפניו.

ג. איסור הרהור הוא אף באשתו טהורה אם מכיר בעצמו שיכול לבוא לידי מכשול, וכ"ש חתן לפני נישואין שאסור להרהר במשודכתו. ועיין עוד להלן פרק ח'.

ד. אף לאשה אסור להרהר באיש.

ה. אף האשה מצווה שלא לגרום לאנשים שיהרהרו בה בכל דרך שהיא. והגורמת עוברת על לאו ד"לפני עור לא תתן מכשול", וק"ו שהאב אסור מן הדין ליתן כסף לבנותיו, וכן הבעל לאשתו לקנות בגדים ושאר דברים שהוא מכשול לרבים, מלבד שגם האב נתפס באיסורים אלו.

ו. מבואר בחז"ל הרהורי עבירה קשים מעבירה, ופירש הרמב"ם לפי שהמחשבה היא מעלה גדולה באדם, מכח השכל וממדות הנפש השכלית, וכשהוא חוטא בו הנה הוא חוטא במבחר מדותיו. וב"נפש החיים" כתב, שהוא גורם לעצמו שיסתלק ויעלם ממנו ניצוצי אור הנשמה.

[נדרך אגב, יש לציין שאף באיש לאיש אסור מן התורה בנגיעה וחיכוך כשהוא דרך תאוה, כמבואר להדיא בי"ערוך השולחן" אהע"ז סוף סי' כ"ז]

ו - באיסור להלך אחר האשה, ולהתרחק מן הנסיונות

בשו"ע (שם סעיף א') כתב, פגע באשה בשוק אסור להלך אחריה, אלא רץ ומסלקה לצדדין או לאחריו :

א. אין לילך אחורי אשה, ואפילו אחרי אשתו, אלא רץ ומסלקה לצדדין עד שיעבור לפניו. ונחלקו האחרונים, אם דוקא תוך ד' אמות, ויש אוסרים כל שהוא מכיר בהילוכה ובתנועותיה.

ב. הממהר לדבר מצוה ואם יתעכב כדי לא לעבור אחורי אשה יעבור זמן המצוה, יתקע עיניו בקרקע ויעבור.

ג. אף בזמנינו שישנם נשים רבות ברחוב, ואף אם יסלקנה ימצא עצמו אחר אחרת, מ"מ עדיף שאינו אחרי אותה אשה. וכבישת פנים בקרקע לא מועיל אלא לדבר מצוה וכנ"ל.

ד. דעת החזו"א דאף בישיבה אחר אשה שייך איסור זה. וכמו באוטובוס, וזה חמור מלשבת ליד אשה.

ה. אין היתר להכנס לנסיון, ואף שסבור שיעמוד בנסיון, ואף אם סומך על זכות התורה שלו, ועיין בשער הצינור (ולמדנו מכאן עד כמה יש לאדם להתרחק ממקומות שמביאים לידי חטא והנסיון מצוי בהם. ויש להתריע בזה שלאחרונה מצוי שיש שהולכים לבתי נופש ומלונות שישנם מאלו שרחוקים מכל זיק של יראת שמים, וכמדומה להם שהותרה הרצועה בין בקדושה בין בכשרות, ואין מקומות אלו ראויים כלל לשותו"מ וק"י לבני תורה [וכל אחד ישגיח על בני ביתו לבל יתפתו אחר מעט דרשות הנאמרים שם]. וכן בחיי יום יום יש לשקול דרכיו ולשום אורחותיו לילך למקום פלוני או לא, ואם מצוי שם נסיון, הרי חייב לילך בדרך אחרת כמבואר בגמ' [ב"ב נו"ז ע"ב], ודברים אלו שאדם דש בעקביו צריכים הרבה שימת לב ואשרי השם אורחותיו)

ז - פרועות ראש בפנויה, וכיסוי הראש בנשואה

בשו"ע (סי' כ"א סעיף ב') כתב, לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק, אחת פנויה ואחת אשת איש :

א. לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק, אחת פנויה, ואחת נשואה.

ב. בתולה פנויה, דעת המג"א שלא ילכו בגילוי הראש רק אם שערותיהן קלועות ולא סתורות, ויש מקילין בזה.

ג. אף להמג"א שאסור לבתולות לילך בשערות סתורות, היינו דוקא באופן שהשערות מפוזרות אנה ואנה ואז צריך שהשערות תהיינה קלועות, אבל אם השערות קצרות ולא ארוכות ואין השערות סתורות, אין צריך שיהיו השערות קלועות.

ד. בתולה נשואה ואף ארוסה אסורה בפריעת ראש וצריכה כיסוי, וצריך זהירות כגון מיד לאחר החופה.

ה. דין כיסוי הראש בנשואה הוא מן התורה. ומן התורה מספיק כיסוי אחד, מדרבנן צריך עוד כיסוי. וגדר ב' הכיסויים הוא באופן שלא נראה השער, ואף צורת השער שלא יהיה נראה. ולפי"ז בכיסוי אחד שמועיל שלא יראה גם צורת השער מותר, וכגון מטפחת נפוחה, ובתנאי שכל השערות מכוסות היטב.

ו. שערות הרגילות לצאת חוץ לצמתן מותר, כיון שאי אפשר לצמצם השער שלא יצא כלל, והמ"ב הביא מהזוהר שהחמיר שלא יתראה שום שיער מהאשה, שגורם שהבנים לא יהיו חשובים בדורם וגורם מסכנות בביתה, והסטרא אחרא שורה בביתה, על כן יש להזהר בזה מאד.

ז. מה שאמרו טפח באשה ערוה, אינו ענין כלל לדין זה, ומן הדין אסור שאף משהו מן השער לא יצא החוצה, ואף בפחות מטפח.

ח - שידוכים, הנהגות בין חתן לכלה לפני הנישואין

בשו"ע (סי' כ"א סעיף ג'): כתב, מותר להסתכל בפנויה לבדקה אם היא יפה שישאנה, בין שהיא בתולה או בעולה, ולא עוד אלא שראוי לעשות כן, אבל לא יסתכל בה דרך זנות, ועל זה נאמר ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה:

א. מותר וראוי להסתכל בפנויה לבדקה אם היא יפה שישאנה, אבל לא ח"ו דרך זנות, ואפילו אם היא טמאה נדה מותר. וכל זה עד שהחליטו להנשא, אבל אחר שעשו שידוך ביניהם אסור, אלא דינה כשאר נשים בעלמא שמותר מעיקר הדין רק ראייה בעלמא לפי תומו בלא כונה ליהנות. ולא שייך בזה ההיתר משום שעתידה להנשא לו.

ב. אסור להרהר במשודכתו כמו בכל אשה.

ג. מותר לשלוח מתנות למשודכתו, כיון שצריך שיהיה קצת קירוב שלא ינשאו כאנשים זרים, וגם בזה יש גבול שלא יהיה יותר מדאי, ואסור לעבור את הגבול.

ד. ריבוי הפגישות ביניהם ודאי אינו ראוי לאחר שהחליטו להנשא, וגורם לתוצאות הפוכות שיקוצו זה בזה.

ה. ובכלל זה פגישות ממושכות, או תכופות שאז קשה שלא להכשל בזה. ובודאי יש להזהר מאיסור יחוד.

[א"ה: וז"ל רבינו שליט"א במכתבו לקונטרס "תפארת חתנים" לתקופת השידוכין והאירוסין: "הנני בזה להבהיר על התקופה הזאת אחרי שכבר מצא את בת זוגו ועדיין אין ריחיים בצוארו, הוא הזמן המוכשר ביותר להתמסר ללימוד, וגם ללמוד הלכה למעשה בחלקי התורה החדשים אצלו, אך במצב הזה יש גם נסיונות חדשים ופיתויים של היצר להכשל, אשר המכשולים האלו עלולים ח"ו

לגרום ירידה, וגם לגרום צרות לאורך ימים. והעצה לזה להמסר לקיום ההלכה בכל חלקי החיים ללמוד ולקיים וכו'. וצריך לדעת שאף שמותר להפגש, לא הותר שום דבר האסור ביחס לכל אשה, ואשרי המתחזק ומנצל את התקופה לעליה בתורה ובמעשים טובים, ומעמיד את ביתו ע"פ התורה בכל דרכיו, עכ"ל.

מטו משמיה דמרן החזו"א שבחור שלא נזהר בזמן השידוכים מאיסור יחוד או מנגיעה ח"ו יהיו לו אחר הנישואין בעיות, והוסיף שזה בדוק ומנוסה. וסיפר רבינו, על חתן וכלה שלפני נישואיהם הלכו באופן שאינו צנוע, ולאחר כעשרים וחמש שנה נתבע בנם לדין על מעשי מרמה וזיופים של כספים, ותלה רבינו ששורש הסיבה הוא ההתנהגות של אביו ואמו בחוסר צניעות עוד קודם נישואיהם.

ו. וכמובן שיש להקפיד על המקומות שקובעים בהם את הפגישות שיהיה מקום הראוי לכך. ואין לקבוע במקומות שמצויים פרוצים ואינם שומרי תו"מ וכגון בבתי מלון וכיוצ"ב.

ז. מוטל על ההורים והמחנכים להעביר לבניהם ולבנותיהם את ההנהגה הראויה עפ"י התורה, ולא לסמוך על אנשים וכן נשים אשר לפעמים הם ריקים מיראת שמים, ודבריהם אינם מיוסדים על דעת תורה, ומלמדים ונותנים עצות כפי העולה על רוחם.

ט - איסור השתמשות באשה - מקומות עבודה

א. אסור להשתמש באשה כלל, ודוקא בשימוש שרגילה האשה לעשות לבעלה, כגון רחיצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה בפניו, ומזיגת הכוס.

ב. לכן כשבא אורח, או מאורסת למאורסה, אם רוצה האשה להגיש מאכלים, צריכה להגיש בשינוי, דהיינו לא לפניו ממש אלא רחוק קצת ממנו.

ואם מכינה הכל על השולחן קודם שיבוא מותר ואין צריך שינוי.

ג. ומזה נלמד כמה גרוע המנהג שלמדו מהגויים שבמשרדים וכדו' שאשה עוזרת בקביעות למנהל וכדו', ויש להתרחק מעבודות אלו שמצויים גברים ונשים בחדר אחד.

ועיין מש"כ בעמ' נ"ו (היינו בספר "חוט שני הארוך") שער הציון ס"ק קכ"ד שודאי שאילו היה בזמן חז"ל היו גוזרים על זה כשאר גזירות המבוארים בשו"ע סימן זה, אלא שאין בנו כח לגזור.

[א"ה בספר תחומי הצניעות עמ' 117 מובא שנשאל רבינו שליט"א, על אודות הנשים ההולכות לעבוד במקומות שאינם שותו"מ ואינם צנועים, מה ניתן לומר להם, והשיב: "ולמה אינן הולכות לעבוד אצל הערבים? משום שמפחדות! א"כ מה ההבדל כאן?!" והוסיף "על הנשים להזהר בעבודתן בכל עניני הצניעות, בין בלבוש בין בהתנהגות, וכן שלא להקל ראש, וכמו כן לדעת שאין לחפש עבודה או

י - קול באשה, אחותו, אמו

בשו"ע (סי' כ"א סעיף א') כתב, אסור לשמוע קול ערוה או לראות שערה :

א. כתב המ"ב, קול זמר אשה אפילו פנויה, שלא בשעת ק"ש מותר, אך שלא יכוין להנות מזה כדי שלא יבוא לידי הרהור. וזמר אשת איש וכן כל העריות לעולם אסור לשמוע [אפילו שלא בשעת ק"ש], וכן פנויה שהיא נדה מכלל עריות היא. ובתולות דידן כולם בחזקת נדות הן משיגיע להן זמן וסת.

ב. קול הרגיל בה [קול דיבורה ואינו קול זמר] אינו ערוה ומותר, והיינו כיון שרגיל בו לא יבוא לידי הרהור ואפילו מאשת איש, אבל אסור לכיון להנות מדיבורה, ודוקא שלא נהנה מצליל קולה, אבל נהנה מכך אסור.

אם נהנה מתוכן דבריה מותר, אם לא נהנה מצליל קולה.

ג. גם קול זמר אשה שאינו מכירה אסור. וכן אם שומעה דרך טייפ וכדו' אסור.

ד. אין היתר לשמוע קול של כמה נשים ששרות יחד.

המתגורר סמוך לסמינר של בנות, שהן שרות לפעמים, לא ישים לבו לזה, ואם מרגיש בעצמו שזה מביאו לידי הרהור, אסור.

ה. בנות הנוסעות לטיול, וכדו', ויש שם נהג או איש שמירה, אסור להם לשיר כשהוא שומע.

וכן אם הוא גוי אין ראוי לשיר.

ו. קול שיר אמו, בשעה שקורא קריאת שמע אסור. ושלא בשעת ק"ש מותר.

ז. קול אחותו בשעה שקורא קריאת שמע, אסור. ושלא בשעת קריאת שמע, אם הוא באופן שמביאו לידי הרהור אסור.

יא - אין שואלים בשלום אשה

ואלו פרטי הדינים בזה :

א. אין שואלים בשלום אשה כלל. ונכלל בזה ב' איסורים.

א. קול באשה ערוה, והוא עצם שמיעת קול האשה שמעורר תאוה נזוהו רק קול כזה שיש בו קירוב הדעת כגון קול זמר שלה, או אפילו קול דיבורה שנהנה מזה]. ב. שאילת שלום אשה (כלומר לשאול מה שלומה) שאסור מפני שמרגיל לבה ודעתה אצלו, זהו אסור אף שאינו שומע את קולה, כגון ששואל בשלומה ע"י שליח, ואפילו ע"י בעלה אסור.

ב. בלשונות של ברכה אין בזה איסור משום שאילת שלום, כגון לְבַרְכָּה בברכת מזל טוב, כל טוב, שנה טובה, בהצלחה, ישועות ונחמות, הרבה נחת, אבל צפרא טבא או שבת שלום אע"פ שהוא לשון ברכה מ"מ הרי הוא שימוש תדירי של אמירת שלום.

ג. אשה שהיתה חולה מותר להתעניין בבריאותה כדי לידע אם צריכה סיוע.

ד. מותר לנענע לאשה בראשו ואין בזה משום שאילת שלום.

ה. המדבר עם אשה בטלפון ואינו מכירה, מסתבר שמותר לומר לה שלום.

ו. גם קרובי משפחה האסורים עליו משום ערוה אסור לומר להם שלום, כגון כלה וחמיה, חתן וחמותו, גיסים וגיסות. אמנם אלו המותרות לו משום איסור יחוד, כגון אחותו, מותר בשאילת שלום. ודודתו [אחות אביו] אין ראייה להתיר בשאילת שלום.

ז. אף האשה אסור לה לשאול בשלום האיש שיש גם בזה קירוב הדעת.

ח. איש שנשאל לשלומו מאשה, אם יש חשש שתפגע אם לא יענה, מותר לענות לה בכובד ראש ובשפה רפה, או ינענע בראשו כאומר שלום.

יב. קירוב בקרובי משפחה, וברופאים

א. בשו"ע כתב, המחבק או המנשק אחת מהעריות שאין לבו של אדם נוקפו עליהם כגון אחותו הגדולה ואחות אביו וכיוצא בהם אע"פ שאין לו שום הנאה כלל הרי זה מגונה ביותר ודבר איסור הוא ומעשה טפשים, שאין להתקרב לערוה כלל בין גדולה בין קטנה חוץ מהאב לבתו והאם לבנה.

ב. בדין איש הצריך לילך לרופאה, מעיקר הדין נוהגים בזה היתר אם היא הרופאה נצרכת אליו ואין רופא אחר. אמנם אם הוא מרגיש שדבר זה מביאו לידי הרהור הרי זה אסור, וכן אשה שהולכת לרופא ומרגישה

שמביאה לידי הרהור אסור. וההכרעה בזה, כל אחד לפי מה שמרגיש, שהרי הרהור שייך להרגשת כל אדם לפי מה שהוא, **ואם הרופא מתנהג בפריצות, אסור לילך אליו אפילו במקום פיקוח נפש**, בזמנינו שמצוי רופאים פרוצים, ומתנהגים בדרך חיבה, ואף האשה נכשלת בזה, יש להקפיד לנשים ללכת דוקא לרופאה.

ג. לעשות עיסוי שמשפשים בגוף אנה ואנה, אשה לאיש, ואיש לאשה אסור.

ד. רופאי שיניים שעוזרות להם נשים שעושות שאר פעולות חוץ מעצם הרפואה, כגון שאיבת הרוק, אין לחוש, כיון שאין כאן נגיעה להדיא, ואף אם יארע הרי זה נגיעה שלא בכוונה.

ה. בדיקות דם אצל אשה, שצריכה למשש ולחפש אחרי הוריד, זה יותר מסתם נגיעה שלא בכוונה, ויש לחוש שיבוא לדי הרהור וחיבה, והדבר תלוי לכל אחד לפי מה שמרגיש, ואם אינו מרגיש בזה שום הרהור אין בזה איסור מן הדין.

ו. חולה ההולך לרופאה, ויש לו אפשרות לילך לרופא, נקרא רשע כיון שזה נחשב שיש לו דרך אחרת.

ז. איסור השתמשות באשה, באיש ההולך אצל רופאה או אחות, או אשה ההולכת אצל רופא, עיין שו"ע יו"ד סי' של"ה סעיף י'.

ח. ילדה קטנה המבקשת שיעביר אותה את הכביש, מותר ליתן לה יד, אך אם היא ילדה יותר גדולה, יתפוס בדש בגדיה ויעבירנה.

ט. חיבוק ונישוק סב עם נכדתו, או סבתא עם נכדה מותר. אבל סב עם נינתו, או סבתא עם נינה, אם היא קטנה שאין בזה משום הרהור הרי זה מותר, אך אם היא גדולה יותר שיכול להיות בזה הרהור, אין בזה היתר.

יג. האיסור לרחוץ עם קרובי משפחה ורבו

א. אסרו בגמ' לרחוץ עם אביו ואחיו ובעל אמו ובעל אחותו, ואם מכסין ערותן בבית המרחץ מותר.

ב. האיסור עם קרובי אשתו, דוקא משעת נישואין, אבל בזמן השידוכים מותר.

ג. וכן אסור לאדם להכנס למרחץ עם רבו, אא"כ צריך לו שישמשנו. ואם קדם התלמיד במרחץ ובא רבו לשם, אינו צריך לצאת.

ד. אם יכול למצוא איזה פינה בבית המרחץ שלא יראה משם, אפשר שיש להקל.

ה. האיסור לרחוץ עם אביו ואחיו, נראה שאם הוא קטן אין בזה איסור. ומזמן שהנער קרוב לגיל י"ב יש כבר להמנע לרחוץ עם אביו.

ו. בבריכה או בים שהדרך בזמנינו לילך ששם עם מכנסיים מותר להיות שם עם אביו ואחיו.

ז. אביו או אחיו שצריך לרוחצם, או לעשות בהם איזה טיפול רפואי במקומות המכוסים הנ"ל, אם אין אחרים שיעשו זאת, מותר להם לעשות.

יד. אל תרבה שיחה עם האשה

תנן אל תרבה שיחה עם האשה, באשתו אמרו ק"ו באשת חברו. מכאן אמרו חכמים, כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האשה גורם רעה לעצמו. [פירש הרמב"ם, שיקנה פחיתות מידות לנפשו והוא רוב התאוה], ובוטל מדברי תורה, וסופו יורש גיהנום. עוד אמרו... שסופו לבוא לידי ניאוף.

כמה פרטי דינים בזה:

א. גדר "אל תרבה" הוא, שכל זמן שמדבר רק כפי מה שנצרך לו הרי זה מותר, ואם מוסיף על זה הרי זה בכלל "אל תרבה", וקשה לקבוע הגבול בזה, לכן יש להקפיד לדבר רק מה שצריך. ולכן איש שנצרך לו לדבר עם רופאה או פקידה או עו"ד יש להקפיד לדבר רק מה שצריך לאותו הענין.

ב. וכן בקרובי משפחה, כגון לדבר עם דודתו, אין להרבות בדיבור אלא מה שנצרך לפי הענין, ויש לידע את הגבול בזה, והכל לפי הענין.

ג. מי שצריך לילך לטיפולים של שיחות עם אשה כגון פסיכולוגית וכיוצ"ב, יש לילך איש לאיש ואשה לאשה. ובמקום שאי אפשר יש לעשות שאלת חכם האופנים המותרים.

ובכל אופן איש שמדבר עם אשה לצורך, ומרגיש בעצמו שזה גורם לו קירוב הדעת ומביאו לידי הרהור, זה ודאי אסור אף מה שמדבר לצורך, דהרהור באשה אסור.

טו. לעבור בין ב' נשים

א. לא יעבור איש בין שתי נשים, וכן לא תעבור אשה בין ב' אנשים. ואם עברו יש תקנה לומר הפסוק א-ל מוציאם ממצרים וכו'.

ב. גם בבני ביתו אסור לעבור בין שתי נשים, כגון האב בין בנותיו הגדולות, או האם בין שני בניה הגדולים. ובקטנים אין קפידא.

ג. האיסור הנ"ל נובע מזה שמזיק בין לממצע בין למתמצע. לכן אין לחוש אם הבן גורם לאמו לטרוח לפנות הדרך שלא יעבור בינה לאשה אחרת, ואין הבן טורח בעצמו לעבור בדרך אחרת, מפני שהיא כמצלת עצמה מן הנזק שלה.

ד. אם הנשים עומדות חוץ לד' אמותיו, מסתבר שאין לחוש. וכן שתי נשים אחת באה ממזרח ואחת לקראתה ממערב והוא עובר ביניהם, אין זה נחשב שעובר בין ב' נשים, אבל אם הולכים בכיוון אחד נחשב שעובר בין ב' נשים.

ה. זה שאמרנו שתקנתו שיאמר הפסוקים, אינו אלא אם כך אירע שעבר, אבל אין לילך לכתחילה על מנת לומר פסוקים אלו.

ו. לא מועיל להחזיק באיזה חפץ ולעבור, אא"כ יש מחיצה או עכ"פ רוב מחיצה.

בעל הפלא יועץ כתב (בספרו חסד לאלפים על שו"ע או"ח סי' ג ד') כמעט כל שכר האשה וכל עונשה לעולם-הבא תלוי בצניעות.

בעל השומר אמונים כתב שצניעות לאשה היא גדולה יותר מעל כל המצוות ומעשים טובים שלה.

הגר"א כותב התבלין ליצר הרע לאנשים עסק התורה, ולנשים הצניעות והנהגת המידות (אגרי הגר"א בנוסח המדויק). ובלשון הזה אמר החזון-איש הנשק של הנשים לנצח את יצר הרע היא בגדי צניעות ואמר שצריכים לפרסם את זה (מעשי איש ח"ד).

עוד מובא בשם הגר"א שכמו שמצוה לאנשים לשים כל יגיעתם בתורה הקדושה כמו כן מצוה לנשים לשים יגיעתם בצניעות. ובשם החזון-איש מובא שאמר שמזיעת האשה על ידי בגדי צניעותה נעשה טל תחיה עבורה לעמוד בתחית המתים.

מובא בשם הגר"א שהיה אומר שהמדרגה הגדולה ביותר לנשים היא הצניעות ובה נמדד צדקתה ע"כ. וכך היה החזון-איש אומר שהיראת שמים של האשה ניכרת ונמדדת לפי גודל זהירותה והידורה בצניעות.

הרה"ק מקאליב אמר שכל חתיכת בד שמוסיפים לצניעות מוסיפין בבית דין של מעלה להכריע את הכף לזכות.

החפץ חיים אמר שכל הוספת הידור בצניעות (אפילו יותר מההלכה) מוסיף יותר השראת השכינה ושמירה והגנה מכל הצרות והקטרוגים. גם כתב החפץ חיים שכל ההשפעות וההצלחות בגשמיות וברוחניות ובפרנסה היא בזכות הצניעות.

ובספר קב הישר (פרק פ"ב) כתב שהנשים שאינן הולכות בצניעות המה מעכבות את הגאולה, כי הגאולה האחרונה צריכה להיות בזכות נשים צדקניות.

החתם סופר כתב שהגלות הזה גרוע מכל הגלויות בצרות גדולות מכיון ששכיח הפריצות אצל הנשים שלא היה כן בשאר הגלויות והוא גרוע מכל העבירות שבתורה עכדה"ק, ומכל שכן בזמננו שהפריצות גרוע פי אלף מבקודם ונתפס בזה גם בחלק גדול מהכשרות.

הרה"ק ר' מנחם מנדל מרימנוב אמר שהלובשים מלבושים פרוצים או אפילו רק תפורים לפי חוקותיהם על ידי זה שולטים עליהם עין הרע, ובאים על ידי זה לכל הרעות שבעולם בגשמיות וברוחניות, (ועל ידי זה שולט היצר הרע על האדם) והלבוש היהודי כפי המסורה היא שמירה מכל זה (ומיצר הרע).

עוד אמר שמקובל שכל הגזרות והתגברות הגלות וצרות שונות וחלאים ופגעים רבים באים מפריצות הלבוש "וכל מאדע חדשה מביא מחלה חדשה בעולם רח"ל" עכדה"ק, בואו נחשוב כמה מחלות ל"ע נתחדשו לאחרונה ה"י.

החפץ חיים כותב במכתבו הגלוי וזו לשונו: כלל הדבר המאדע הגרועה הזו מביאה לאדם לידי הרהורים רעים... ומבטלין בידים מאמרו של הקב"ה "והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר" ומתגבר כח הטומאה מאד על ידי זה וממילא נפסקה ההשפעה הברכה מכל אחד ואחד בעסקיו ונסבו על ידי זה כל הצרות והרעות... על כן החוב מוטל על כל איש לכבות האש הנורא הזה ולתקן בביתו שיהיה הכל עשוי בדין ולא יתנהגו בפריצות. עכ"ל.

ועתה בת ישראל היקרה שימי לבך לכל הנזכר וגם שימי ללבך שאם את מחפשת עצה ופתרון נגד יסורין ועגמת נפש שיש לך או מצאצאיך, ושילכו בדרך הטוב ותרווה רק נחת מהם, עצה נגד עין הרע וכל פגעים רעים ונגד יצר הרע, עצה להכריע הכף לזכות להבטיח לעצמך עולם הבא.

הא לך כל האמור למעלה שהיא עצת חז"ל וגדולי הדורות החזקים יותר מכל שאר הסגולות והנה בשנים האחרונות עם כל הירידה הגדולה שהיתה בעולם במצב הרוחני ל"ע בכל זאת השפיע הבורא ברוך הוא ברוב חסדיו רוח טהרה לעולם והרבה נשים התעוררו לתקן ולשפר מצב הצניעות ובודאי המתיקו על ידי זה הרבה ממדת הדין הקשה שלולי זאת

היה חס וחלילה המצב עוד יותר קשה, והן המה אשר בטלו הרבה מהקטרוגים בשמים ובזכותן ניצולו הרבה מסכנות גדולות, וכפי המבואר בספרים הקדושים כשיופיע הגאולה שלימה בעזה"ת בקרוב שתהיה בעז"ה בקרוב יקבלו מקומם בהיכל האמהות הקדושות ויאירו באור גדול אשר עין לא ראתה.

וישנם הרבה עובדות מהשנים האחרונות שהרבה נשים ראו דברים נפלאים וישועות גדולות למעלה מדרך הטבע על ידי שקבלו עליהם תיקונים והידורים בצניעות במסירות נפש.

ובזכות הנשים צדקניות שיתחזקו בצניעות וישפיעו גם על אחרות, בזה תכבה האש ותהי המגיפה נעצרה וה' יאמר לצרותינו די, ובזכותן יתקרב הגאולה שלימה כנ"ל מאחז"ל שבזכות נשים צדקניות עתידין להגאל, ובודאי שאלו שתהיה להן חלק בהתקרבות והמשכת הגאולה שלמה מובטחות הן שיהיה להן זכות קיום בעת ההיא ולראות ולשמוח בישועתן של ישראל ב"ב.

ויהי רצון שנזכה לקדם שם שמים ברבים ולהראות מסירות נפש שלנו לשמור מצוות ה', (ולא נבוש (אפילו מחברותינו) כדיתא בחז"ל ובטור או"ח הוי עז כנמר ולא יבוש מהמלעיגים), ויעלו זכויותינו לפניו יתברך, ותופיע הגאולה שלמה בעגלא ובזמן קריב ברוב רחמים וחסדים במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

טז. תקנון צניעות למרפאה דתית

א. תהיה רופאת נשים, וכן גם רופאת משפחה (במקביל לרופא - אם הוא מומחה יותר).

ב. בנוסף לאחות יהיה גם אח או רופא היכול לקחת דם לבדיקה, לכל איש הדורש זאת.

ג. אסור לרופא או אח בכל פעולה שהיא לנעול את הדלת בשעת טיפול באשה, ובכל שעה שרופא מקבל נשים במרפאה תהיה שם גם אחות.

ד. רופאי אף אוזן גרון יהיו בהכוונת רב בעניני חציצה בטיפולי אזניים.

ה. במקום שקיים שירות הסעת לקוחות אל המרפאה, לא יסיע נהג רווק אשה בלי בעלה או הילדים, ולא יסיע נהג כלל אשה בלילה, אלא אם כן הוא מצב של היסטריה או פיקוח נפש.

ו. הדלת הראשית של המרפאה לא תינעל בשעה המיועדת לסיום (כדי למנוע כניסת מטופלים נוספים) אלא אם כן נבדק שלא נוצר בפנים איסור יחוד.

ז. הכלל: "אל תרבה שיחה עם האשה" יהיה כלל גדול במרפאה, ובפרט בין עובדי הקופה הקבועים.

ח. בחדר ההמתנה יימצאו ספרי תהילים ותפילות שונות, או ספרי אמונה, (ולא) עיתונים (וחוברות).

יז. אליך אשת חבר

אנו החתומים מטה מתחננים אליך בת ישראל הכשרה

לאחר גל של סבל וטרגדיות נוראות שפקדו את כלל ישראל לאחרונה, יש להתעורר בשל מי הרעה הזאת, שבתי חולים מלאים מכל מחלות רח"ל, מתגוללים וצועקים עד לב השמים מיסורים. מי יודע אם לא הצניעות היא אשר פוקדת עוונם, כמו שכתוב בתורה הקדושה... ושב מאחריך.

א"כ בת ישראל עשי בשבילך שלא תחלי ח"ו, שלא יחלו ילדיך ח"ו, שלא יחלו בני משפחתך ח"ו, ושיהיה רפואה שלמה לאלו שנחלו כבר, בידך לתקן על ידי צניעות שבך, דהיינו לא א. פאה נכרית ארוכה ב. גרבים עם חורים ג. בגדים צמודים, ד. להפריע לבן תורה לילך ברחוב או באוטובוסים, ה. צחוק בין אנשים. ו. דיבור בקול רם, ז. למעט לצאת לרחוב ח. בושם ברחוב. ט. נעלים מרעישות י. תפילה על צניעות.

אם תעשי מה שבידך הקב"ה ודאי יעזור ולא יחלה עוד שום אדם מישראל והחולים יתרפאו.

זכרי!!! הדבר בידך

ובזכות נשים צקניות נגאלו אבותינו ממצרים, וכן עתידים להגאל

רב

בכבוד
הסובלים מיסורים

יח. בעניין איסור ערבי שירה

כבר נתפרסמו מספר פעמים דברי הרבנים הגאונים שליט"א לאסור ערבי שירה, מטעם שהדבר מביא למכשולות של קלות ראש ופריצת גדרי הצניעות, (ואף כשמבטיחים לערכם בדרך כשרה) וכן מטעם שמזמן חורבן בית המקדש אין לשיר, וכל שכן בהתכנסות ובכלי זמר. ובהוספה לאיסור מאת מרן הגר"י קנייבסקי זצ"ל נאמר – להתרחק מן הכיעור והדומה לו... שהוא מושב לצים וסרסור עבירה. ועל כיו"ב נאמר "הוי מושכי העון בחבלי השוא".

בשעתו נגדרה הפירצה של ערבי השירה למספר שנים בעקבות האיסור. אמנם בשנים האחרונות החלה הפירצה לחדור שוב, וראוי לחזק האיסור אצל הציבור באופן מוחלט, וכך תיגדר הפירצה.

המכשולות שהיו בערבי שירה:

א. לפני שאסרו הדבר היה ריבוי בהופעות כאלו והדבר גרם שזמרים נהפכו לדמויות מרכזיות בעיני בני נוער ובעיקר בנות סמינר.

וביותר שאז שרו להקות בשם "פרחיי", ואותם "פרחחים" הפכו לחשובים ודברו עליהם איך הם שרים יפה ורוקדים על הבמה וכדו'. וכמובן שהדבר הורס את כל סולם הערכים, לתת חשיבות דוקא ללומדי התורה ולא למבלי עולם.

וגם כיום, כיון שהדבר התחיל לחדור שוב, יש בני נוער המעריצים זמרים "כוכבים" חדשים, וגם התחילו לעשות "פרחיי" וכו'. כך שאם לא ילחמו בזה, תחזור ח"ו התופעה הנ"ל במלוא תוקפה, וגם עכשיו זה מקלקל מספיק.

ב. כל המושג של בידור הוא פסול. זהו מצב של "מושב לצים" ופריקת עול, וזוהי תרבותם של הגויים והחילוניים ולא יכירנו מקומו בין היראים לדבר השם.

ג. הפיכת הציבור החרדי לציבור צרכני בידור ולמעריצי דמויות מפוקפקות של זמרים מנגנים מנצחים וכדו' היא הורדת הרמה של הציבור, לקבוצה נהנתנית וקטנונית במקום ציבור של עובדי השם, ח"ו. ואז ממילא חלה אצל החלשים התדרדרות איומה ביראת שמים, ונגרמות תוצאות חמורות ביותר גם לשאר הציבור.

ד. רוב הלחנים הם מנגינות קצב של הגויים, מנגינות המביעות מידות רעות של פריקת עול, השתוללות, תאוות מגונות ועוד. וכמובן שזה חודר ומקלקל.

מנגינות טמאות אלה מולבשות על פסוקים קדושים: היש חילול הקודש גדול מזה?! והתורה חוגרת שק ואומרת עשאוני בניך ככלי זמר, וכמבואר

בש"ס. וכן מבזים הפסוקים הקדושים כי על ידי שירתם גורמים לכל התקלות הנ"ל ושלחן.

ה. כל האוירה בערבים אלו מביאה פריקת עול, אם בגלל המנגינות, או השתוללות הזמר על הבמה בקצב השירים וכדו', והיותר חמור שאנשים מאבדים את עשתונותיהם והתפרסם בעתונות שבגוש קטיף פשטו אנשים חולצותיהם וזרקום לעבר הבמה.

ו. פעמים רבות הציבור מצטרף עם הזמר לשירה וכמובן שגם... ושמענו מקור מוסמך שבהופעה בחוה"מ סוכות האחרון היתה פירצה חמורה בצניעות שרקדו ושרו עם הזמר!

ז. ברוב הפעמים ההפרדה לא מוחלטת, וכשעומדים רואים, וביחוד כשקמים לרקוד.. וכן בהפסקות אין הפרדה וביציאה מהאולם וכדו'. וכן בנסיעות הביתה. ובאים להופע בגדים מהודרים ונהי כמו חתונה מעורבת!

ח. אחרי כל הסיבות הנ"ל לקלות ראש והפקרות, עומדים בחוץ ומציעים או מבקשים טרמפים והסעות הביתה. וכשיוצאים באוירה של קלות ראש ובידור יכול להביא מכשול.

ט. הזמרים הנ"ל מופיעים גם לפני קהל מעורב, וכיון שכבר הולכים להופעותיהם, הרי עבירה גוררת עבירה, והולכים גם למקומות כאלה. ובקיץ האחרון היו הופעות שלהם בגוש קטיף, והיו לא מעטים משולי הציבור החרדי שהלכו לשם! וכדי בזיון וקצף!

י. בהופעה שלא בחול המועד או חנוכה יש גם את האיסור המוזכר בדברי הרבנים שליט"א שמשחרב בית המקדש אין לשיר וביותר בכלי זמר והתכנסות. יוצא שהתכנסות של רבים לשיר (שלא בשמחה של מצוה) בעצם אומרת שלא איכפת לנו מהגלות ומחורבן בית המקדש, ואם כן איך מבקשים שיבנה? ועבירה כשנעשית ביחיד, אינה אלא היחיד, אך בציבור זו עבירה בפרהסיה, כשצבור גדול משתתף בה, והוא חילול השם עצום, השם ישמרנו.

יא. אחרי שהדבר נאסר ע"י הרבנים הגאונים שליט"א ונתפרסם האיסור, הרי שאירוע המוני נגד דבריהם הוא ביזוי כבוד התורה, ועבירה על איסור מפורסם בריש גלי, אשר בזה חילול השם נורא, וכן מחליש את תוקף איסורי הרבנים בכלל.

כלל הדברים, חשוב שכל מי שאיכפת לו מכל האיסורים והפגמים החמורים הנעשים בריש גלי – ומקלקלים ומורידים את רמת הציבור – שימחה על כך, הן בפני המארגנים, הן בפני הזמרים והן בפני מוכרי הכרטיסים, שגם הם שותפים לדבר עבירה, וכמובן שאם שומעים על מישהו שחושב ללכת לשם, יש לדבר על ליבו. והקב"ה ברחמיו יגדור

י.ט. בגדי ג'ינס**ובחוקותיהם לא תלכו**

לאחרונה נכנסו בבתים החרדיים ובחנויות בשכונות החרדיות, חצאיות, שמלות וחלוקים העשויים מבדים הקרויים ג'ינס.

"בגדי ג'ינס" שהוא לבוש זול ובזוי, מביע מגמה של פריקת עול, וירידה דרסטית של המוסר. סוג בגד זה הפך לבגד המיוחד של הנוער החילוני, הבוועט בכל המוסר והולך אחרי שרירות לבו הרע.

בגדי הג'ינס מופיעים בצבעים שונים, כגון: גווני הכחול, שחור, אפור ו"משופשף", שעבר עיבוד במכונות מיוחדות כדי להסיר צבעו, ובא להביע תוספת של פריקת עול, הפקרות ופריצות.

ותורתנו הקדושה הזהירה אותנו ללא ללכת בחוקות הגויים ולהתדמות להם, שנאמר: "ובחוקותיהם לא תלכו", וכן כתוב: "השמר לך פן תנקש אחריהם", ולשון הספרי (פסקא פ"א) "השמר" – בלא תעשה "פן" – בלא תעשה "תנקש אחריהם" – שמא תדמה להם ותעשה כמעשיהם ויהיה לך למוקש. שלא תאמר הואיל והם יוצאים בארגמן אף אני אצא בארגמן, הואיל והם יוצאין בפלוסין אף אני אצא בפלוסין, והוא מין ממיני כלי זיין הפרשים.

ולכן אסור ללבוש בגדי ג'ינס, והמוכרים עוברים גם על הלאו של "ולפני עיור לא תתן מכשול" ומחטיאים את הרבים. "הוועדה לחיזוק טוהר מחנינו"

הנ"ל נכתב ע"פ הוראות ופסיקת הרבנים הגאונים:

הרב ש. ה. וואזנר שליט"א הרב מ. ז. לוריא שליט"א הרב נ. קרליץ שליט"א הרב ב"צ אבא שאול שליט"א הרב ש. זילברשטיין שליט"א הרב ש. בעדני שליט"א

גם אנו מצטרפים לרבנים הנ"ל הרב ש. ז. אורבך שליט"א הרב י. ש. אלישיב שליט"א

